SC.21.Pt. 5.

37
31 C
22

MAt 1230

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

INSTITUTA
MORALIA.

Digitized by Google

Digitized by Google

INSTITUTA MORALIA
THEOLOGI LUGDUNENSIS
ORDINIS CAPUCCINORUM

AUCTA ET ILLUSTRATA

A F. BONAVENTURA A COCALEO

EJUSDEM ORDINIS PROVINCIÆ BRIXIENSIS

ALUMNO.

TOMUS SECUNDUS.

MEDIOLANI. MDCCLX.

PROSTANT BRIXIÆ APUD JOANNEM-MARIAM RIZZARDI.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX GENERALIS
DISSERTATIONUM, CAPITUM, QUÆSTIONUM, ARTICULORUM, &c.
QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR

TRACTATUS DE SACRAMENTIS.

DISSERTATIO I. PROŒM.
De Sacramenris in genere.

CAP. I. *De Sacramentorum Eſſentia*. p. 1
Quæſt. 1. *Quid vox Sacramenti ſignificet*. ib.
Quæſt. 2. *Quænam ſit vera, ac germana Sacramenti definitio*. p. 2
CAP. II. *De Sacramentorum Exiſtentia*. p. 3
Quæſt. 1. *An fuerit, aut eſſe potuerit aliquod in ſtatu Innocentiæ Sacramentum*. ib.
Quæſt. 2. *An in ſtatu Naturæ, & Legis vera extiterint Sacramenta*. p. 4
Quæſt. 3. *Quænam, & quot ſint novæ Legis Sacramenta*. p. 6
Quær. *Qualis ſit ordo inter Sacramenta*. p. 8
CAP. III. *De Materia, & Forma Sacramentorum*. ib.
Quæſt. 1. *Utrum quodlibet Sacramentum perficiatur Materia, & Forma, quæ ſint ipſius partes eſſentiales*. ib.
Quær. *Qualis debeat eſſe unio Materiæ, & Formæ Sacramentorum*. p. 9
Quæſt. 2. *An Chriſtus Dominus Materias, & Formas Sacramentorum determinaverit*. ib.
Quæſt. 3. *Quænam ſit Materiæ, & Formæ mutatio invalidam, aut illicitam efficiens Sacramentorum adminiſtrationem*. p. 11
Quær. 1. *Quot modis in Sacramentorum Formam invbei poſſit mutatio tum ſubſtantialis, tum accidentalis*. ib.
Quær. 2. *Utrum error Miniſtri Formam mutet ſubſtantialiter, & Sacramentum irritet*. p. 12
Quær. 3. *An Forma conditionali uti liceat*. ib.
Quær. 4. *An forma, aut Materia dubia, vel probabili uti liceat*. ib.
Quær. 5. *An Formam ſuper eamdem Materiam liceat repetere*. ib.
CAP. IV. *De Sacramentorum Miniſtro*. p. 13
Quæſt. 1. *Quis ſit legitimus Sacramentorum Miniſter*. ib.
Quæſt. 2. *Utrum Fides, & probitas in Miniſtro requiratur*. p. 14
Quær. 1. *An, & qualiter peccent Miniſtri Sacras functiones in mortali exercentes*. p. 16
Quær. 2. *An Miniſter peccator confiteri teneatur, priuſquam Sacramentum conficiat, aut miniſtret &c.* p. 17
Quæſt. 3. *Utrum, & qualis in Sacramentorum Miniſtro requiratur intentio*. ib.
Quær. *An Miniſtri Intentio dirigi debeat ſuper rem determinatam, præſentem, & ſenſibilem*. p. 21
CAP. V. *De Sacramentorum Subjecto*. p. 22
Quæſt. 1. *Quænam ſint diſpoſitiones ad validam Sacramentorum ſuſceptionem*. ib.
Quæſt. 2. *Quænam ſint diſpoſitiones ad licitam Sacramentorum ſuſceptionem*. p. 23
Artic. 1. *Utrum liceat a Miniſtro indiſpoſito Sacramenta petere, & ſuſcipere*. ib.

Digitized by Google

Artic. 2. *Utrum indiſpoſitis, ac peccatoribus Sacramenta liceat miniſtrare*. p. 26
CAP. VI. *De Sacramentorum Effectibus*. p. 28
Quæſt. 1. *De primario Sacramentorum Effectu*. ib.
Artic. 1. *An Sacramenta gratiam conferant, & qualem*. ib.
Artic. 2. *Quomodo Sacramenta novæ Legis gratiam conferant*. p. 30
Artic. 3. *An Sacramenta ficte, ſeu cum obice ſuſcepta reviviſcant*. p. 32
Quæſt. 2. *De ſecundario Sacramentorum Effectu, ſcilicet, Charactere*. p. 33
CAP. VII. *De Sacramentorum Cæremoniis*. p. 35
Quæſt. 1. *De Ritibus Sacramentalibus*. ib.
Quæſt. 2. *De Sacramentalibus*. p. 36

De Sacramentis in particulari.

DISSERTATIO I.
De Baptiſmi Sacramento.

CAP. I. *De Baptiſmi natura, aut eſſentia*. p. 37
Quær. 1. *Quandonam inſtitutum fuerit Baptiſmi Sacramentum*. ib.
Quær. 2. *In quo Baptiſmus Joannis a Baptiſmo Chriſti differebat*. p. 38
CAP. II. *De Materia, & Forma Baptiſmi*. ib.
CAP. III. *De Baptiſmi Proprietatibus*. p 42
Quær. *Quandonam ſit implendum Baptiſmi præceptum*. p. 43
CAP. IV. *De Miniſtro Baptiſmi*. p. 44
Quær. 1. *An Diacono, cæteriſque inferioribus Clericis ex Commiſſione ſolemniter baptizare liceat*. p. 45
Quær. 2. *Quis Ordo ſervandus ſit in Baptiſmo, urgente neceſſitate, conferendo*. ib.
Quær. 3. *Utrum poſſit aliquis ſeipſum baptizare*. ib.
Quær. 4. *Utrum plures Miniſtri poſſint eumdem baptizare*. ib.
Quær. 5. *Utrum unus plures ſimul baptizare poſſit*. ib.
CAP. V. *De Baptiſmi Subjecto*. p. 46
Quær. 1. *Utrum Monſtra ſint baptizanda*. ib.
Quær. 2. *An liceat filios Infidelium baptizare, invitis Parentibus*. ib.
Quær. 3. *Quænam requirantur diſpoſitiones in baptizando Adulto, ut licitè, & cum fructu Baptiſmum ſuſcipiat*. ib.
CAP. VI. *De Baptiſmi Effectibus*. ib.
Quær. 1. *Quoſnam effectus producat Baptiſmus Flaminis*. p. 49
Quær. 2. *Quinam ſint effectus Martyrii*. ib.
Quær. 3. *Quænam ſint Conditiones requiſitæ ad verum Martyrium*. ib.
CAP. VII. *De Baptiſmi Cæremoniis*. p. 50

DISSERTATIO II.
De Sacramento Confirmationis.

CAP. I. *De Natura, & Eſſentia Confirmationis*. p. 53
CAP. II. *De Materia, & Forma Confirmationis*. p. 54
CAP. III. *De Miniſtro, & Subjecto, Effectibus, & Cæremoniis Confirmationis*. p. 57
Quær. 1. *Utrum hoc Sacramentum ſit neceſſarium*. p. 58
Quær. 2. *Quinam ſint Confirmationis Effectus*. ib.

DISSERTATIO III.
De SS. Euchariſtiæ Sacramento, & Sacrificio.

CAP. I. *De Euchariſtiæ Sacramento*. p. 59
Quæſt. 1. *Quid ſit Euchariſtiæ Sacramentum*. ib.
Quær. *An Euchariſtia, quæ ex duplici materia duplicique forma conſtat, unum ſit tantum, vel duplex Sacramentum*. p. 61
Quæſt. 2. *Quænam ſit Materia, ex qua ſit Euchariſtia*. ib.
Artic. 1. *De Materia in Corpus Chriſti*

ſti convertenda. ib.
Artic. 2. *De Materia Calicis.* p. 63
Quær. *An utriuſque Speciei Conſecratio neceſſaria ſit, & qua neceſſitate.* p. 65
Quæſt. 3. *Quænam ſit Eucharistiæ Forma.* p. 66
Quæſt. 4. *Quid in Sacramento Euchariſtiæ contineatur.* p. 67
Artic. 1. *De corporali præſentia Chriſti in Euchariſtia.* ib.
Artic. 2. *De Tranſubſtantiatione.* p. 70
Artic. 3. *De modo, quo Chriſtus eſt in in Euchariſtia.* p. 72
Quær. 1. *Quænam in Euchariſtia ponantur vi verborum.* ib
Quær. 2. *An Corpus Chriſti in Euchariſtia quantitatem ſuam habeat.* ib.
Quær. 3. *An Chriſtus ſit in Euchariſtia modo ſpirituali.* ib.
Quær. 4. *Utrum Corpus Chriſti ſit in in Euchariſtia definitivè, aut circumſcriptivè.* p. 73
Quær. 5. *Quid de Speciebus Euchariſticis ſit dicendum.* ib.
Quæſt. 5. *Quis ſit Miniſter Euchariſtiæ.* p. 74
Quær. 1. *Utrum Neomiſtæ, ſeu novelli Sacerdotes, cum Epiſcopo conſecrant.* ib.
Quær. 2. *Utrum Clerici Diacono inferiores, imo & Laici, abſente Sacerdote, & Diacono Euchariſtiam in mortis periculo adminiſtrare poſſint.* p. 75
Quær. 3. *Utrum Sacerdos, & Diaconus ſibimet Laicam Communionem poſſint impertiri.* ib.
Quær. 4. *Utrum cuilibet Sacerdoti liceat Euchariſtiam adminiſtrare.* ib.
Quær. 5. *Quoties Parochus ſubditis ſuis Euchariſtiam teneatur adminiſtrare.* ib.
Quær. 6. *Quo ritu ſervanda ſit, atque adminiſtranda Euchariſtia.* p. 76
Quæſt. 6. *Quodnam ſit Subjectum capax Euchariſtiæ ſuſcipiendæ.* p. 77
Quær. 1. *In quo conſiſtat jejunium ad Communionem, Eccleſiæ præcepto requiſitum.* ib.
Quær. 2. *An, & quando liceat non jejunis communicari.* p. 70
De Confeſſione Communioni præmittenda.
Quær. 1. *Quæ neceſſitas excuſare poſſit a Confeſſione Sacramentali præmittenda.* p. 79
Quær. 2. *Quandonam cenſeatur non adeſſe copia Confeſſarii.* p. 80
Quær. 3. *An ſolus ſtatus Gratiæ ſufficiat ad debitè, ac fructuoſè Euchariſtiam ſuſcipiendam.* ib.
Quæſt. 7. *Quid de uſu Euchariſtiæ ſit dicendum.* p. 81
Quæſt. 8. *Quinam ſint Euchariſtiæ effectus.* p. 85
Quær. 1. *Utrum majorem Gratiam conſequatur qui ſub utraque, quam ſub una tantum ſpecie Euchariſtiam ſuſcipit.* p. 86
Quær. 2. *Quandonam Euchariſtia in ſuſcipiente effectum ſuum producit.* ib.
Quær. 3. *Quanto tempore durent in ſtomacho Species Sacramentales incorruptæ.* ib.
Quær. 4. *Utrum Euchariſtia prodeſſe poſſit non eam ſumentibus.* ib.
CAP. II. *De Euchariſtia prout Sacrificium.* ib.
Quæſt. 1. *An, & quid ſit Miſſæ Sacrificium.* ib.
Quær. *Utrum Conſecratio utriuſque Speciei non tantum ſit de neceſſitate præcepti, ſed etiam Sacrificii.* p. 89
Quæſt. 2. *Quis fructus, & valor Sacrificii Miſſæ.* ib.
Quæſt. 3. *A quibus, & pro quibus offerri debeat, ac poſſit Miſſæ Sacrificium.* p. 91
Quær. 1. *Quibuſnam competat ſacroſanctum offerre Miſſæ Sacrificium.* ib.
Quær. 2. *Utrum Sacerdos poteſtatem ſpecialem habeat miſſæ fructum applicandi pro ſuo beneplacito.* p. 92
Quær. 3. *Qualis requiratur intentio in miſſæ applicatione.* ib.
Quær. 4. *Pro quibus fructus Sacri ficii*

Digitized by Google

ficii poſſit applicari. p. 93

Quær. 5. *Pro quibus Sacerdos teneatur Miſſam applicare.* ib.

Quær. 6. *Quo titulo Sacerdoti liceat ſtipendium pro Miſſa ſuſcipere.* p. 94

Quær. 7. *Quæ ſuperſunt obſervanda circa Miſſarum ſtipendium, & applicationem.* ib.

Quæſt. 4. *Quænam ſint Circumſtantiæ ad celebrationem requiſitæ.* p. 96

Quær. 1. *Quandonam Sacerdos poſſit, ac debeat celebrare.* ib.

Quær. 2. *Ubi Miſſam celebrari poſſit.* p. 98

Quær. 3. *Cum quibus Ornamentis, Veſtibus, & Vaſis Sacerdotes celebrare teneatur.* p. 100

Quær. 4. *Utrum Miſſalis Rubricæ ſint obligatoria, & quantum.* p. 101

DISSERTATIO IV.
De Pœnitentiæ Sacramento.

CAP. I. *De Pœnitentiæ Exiſtentia.* p. 104

Quær. *Quandonam Chriſtus Dominus hoc Sacramentum inſtituit.* p. 106

CAP. II. *De Eſſentia Sacramenti Pœnitentiæ.* p. 107

Quæſt. 1. *Quænam ſit Sacramenti Pœnitentiæ Materia.* ib.

Quæſt. 2. *Quænam ſit Pœnitentiæ Forma.* p. 108

CAP. III. *De Contritione.* p. 110

Quæſt. 1. *Quid, & quotuplex ſit Contritio.* ib.

Quæſt. 2. *Quænam ſint Conditiones Contritionis, ut poſſit eſſe Sacramenti Materia.* p. 111

Quær. 1. *Utrum ad Contritionem aliqua requiratur temporis mora.* p. 113

Quær. 2. *Utrum Contritio ante abſolutionem, & confeſſionem neceſſario debeat elici.* ib.

Quæſt. 3. *An ſimplex Attritio abſque ullo amore Dei, ad juſtificationem cum Sacramento ſufficiat.* ib.

Quæſt. 4. *Quænam ſit Contritionis neceſſitas.* p. 118

Quær. *Quandonam poſt commiſſum peccatum, præceptum obliget pœnitentiam agendi.* p. 120

CAP. IV. *De Confeſſione.* ib.

Quæſt. 1. *Quænam ſit Confeſſionis obligatio.* p. 121

Quæſt. 2. *Quænam ſint conditiones ad legitimam Confeſſionem requiſitæ.* p. 122

Quær. 1. *Utrum valida ſit Confeſſio a Pœnitente abſente per internuntium facta.* p. 123

Quær. 2. *Utrum licita ſit, atque valida Confeſſio facta per Interpretem, aut ſcripto exarata.* p. 124

Quær. 3. *An, & quale neceſſario prærequiratur examen conſcientiæ ante Confeſſionem.* p. 125

Quær. 4. *An Confeſſio neceſſario integra eſſe debeat.* ib.

Quær. 5. *Quænam eſſentialiter requiruntur ad Confeſſionem formalem integram.* ib.

Quær. 6. *Quænam ſint cauſæ a materiali Confeſſionis integritate diſpenſantes.* ib.

Quær. 7. *An ad Confeſſionis integritatem licita ſit, & neceſſaria Complicis revelatio.* p. 127

CAP. V. *De Abſolutionis Miniſtro.* p. 130

Quæſt. 1. *Quænam in Abſolutionis Miniſtro requiratur poteſtas.* ib.

Artic. 1. *De Poteſtate Ordinis ad validam Abſolutionem impendendam requiſita.* ib.

Artic. 2. *De Poteſtate Juriſdictionis.* p. 131

Quær. 1. *Quibuſnam competat ordinaria Juriſdictio.* p. 132

Quær. 2. *Qualis eſſe debeat Juriſdictio delegata, ut per eam quis validè abſolvere poſſit.* ib.

Quær. 3. *An, & quando defectum Juriſdictionis ſuppleat Eccleſia.* p. 133

Quær. 4. *A quo Regulares in Confeſſionibus Sæcularium excipiendis Juriſdictionem habeant, vel a Summo Pontifice, vel ab Epiſcopo Diœceſano.* p. 134

Quær.

Quær. 5. *An Sacerdos nulla Juriſdictione ordinaria, vel delegata gaudens, validè a peccatis venialibus, & mortalibus jam confeſſis abſolvere poſſit.* p. 135

Artic. 3. *De ſpeciali erga peccata reſervata Poteſtate.* p. 136

Quær. 1. *Quinam ſint in Gallia caſus Summo Pontifici reſervati.* p. 137

Quær. 2. *Quibuſnam competat a Reſervatis abſolvere.* p. 140

Quæſt. 2. *Quænam in Miniſtro requiratur ſcientia, ut ritè Abſolutionis impendat beneficium.* p. 141

Quær. 1. *Quibuſnam ſit deneganda abſolutio.* p. 142

Quær. 2. *Quibuſnam differenda ſit Abſolutio.* p. 143

Quær. 3. *Quiſnam peccati conſuetudinem, & habitum induiſſe cenſeatur.* ib.

Quær. 4. *Quis habitum, aut conſuetudinem exuiſſe ſit cenſendus.* ib.

Quær. 5. *Quamdiù differenda ſit abſolutio conſuetudinario recidivo.* p. 144

Quær. 6. *Quomodo ſe gerere debeat Sacerdos erga Pœnitentes in occaſione proxima, vel abſolutè, vel ſecundum quid involuntaria, verſantes.* ib.

Quær. 7. *Utrum venialiter ex conſuetudine peccantibus, quandoque poſſit, ac debeat differri Abſolutio.* p. 145

Quær. 8. *Utrum abſolvendus ſit moribundus, qui coram Sacerdote nulla exhibet Pœnitentiæ ſigna.* ib.

Quæſt. 3. *Quænam in Miniſtro Abſolutionis requiratur prudentia, maximè ad ſibi depoſita reticenda.* p. 146

Quær. 1. *Quo jure obligat Confeſſionis Sigillum.* p. 147

Quær. 2. *Quanta ſit hujus Sigilli obligatio.* ib.

Quær. 3. *Undenam oriatur Sigilli obligatio, & quoſnam afficere cenſeatur.* ib.

Quær. 4. *Quænam ſit Sigilli materia, vel quænam cadant ſub Sigillo.* p. 148

Quær. 5. *Utrum peccata, defectus &c. Complicis, & cujuſcumque alterius Perſonæ cadant ſub Sigillo &c.* p. 150

Quær. 6. *An Confeſſario notitia confeſſionali quandoque uti liceat.* ib.

Quær. 7. *An Confeſſarius, de pœnitentis licentia, ſermonem habere poſſit de auditis in Confeſſione, ſive cum aliis, ſive cum ipſo Pœnitente extra Tribunal &c.* p. 151

Quær. 8. *Utrum poſita Pœnitentis obligatione rerum quemdam denuntiandi &c. Confeſſarius pœnitentem ſuum inducere poſſit, ut peccatum vel Complicis, vel alterius Perſonæ extra Sacrum Tribunal ſibi aperiat; quo ipſemet Confeſſarius reum ſic cognitum denuntiare poſſit.* ib.

Quær. 9. *Utrum ipſemet Pœnitens ad Sigillum teneatur.* p. 153

Quær. 10. *An abſolvi poſſit Pœnitens negans peccatum a Confeſſario extraſacramentaliter cognitum.* p. 154

CAP. VI. *De Satisfactione.* ib.

Quær. 1. *Quando, & quomodo injungenda ſit Pœnitentia.* p. 155

Quær. 2. *Quænam ſit Satisfactionis materia.* ib.

Quær. 3. *Qualis ratio eſt habenda in injungenda Satisfactione.* ib.

Quær. 4. *An, & quomodo mutari poſſit Pœnitentia in Sacramento impoſita.* ib.

Quær. 5. *Quinam ſint Pœnitentiæ Sacramentalis effectus.* p. 156

Quær. 6. *Quandonam implenda ſit Satisfactio.* ib.

Quær. 7. *An Pœnitens per ſeipſum pœnitentiam impoſitam adimplere teneatur.* ib.

Quær. 8. *Quid facto opus ſit Pœnitenti, qui pœnitentiæ ſibi impoſitæ oblitus eſt.* ib.

Quær. 9. *Quænam olim fuerint Pœnitentiæ anonibus Pœnitentialibus impoſitæ.* p. 157

CAP. VII. *De Sacramenti Pœnitentiæ Effectibus.* ib.

Quær.

Quær. *Utrum ex peccato Pœnitentiam ſubſequente arguatur neceſſariò præcedentem Confeſſionem nullam fuiſſe, & peccata in ea confeſſa dimiſſa non fuiſſe.* p. 159

DISSERTATIO V.
De Extrema Unctione.

CAP. I. *De Eſſentia, & Exiſtentia Extremæ Unctionis.* ib.
Quær. *Quandonam a Chriſto Domino hoc Sacramentum fuerit inſtitutum.* p. 160
CAP. II. *De Materia, & Forma Extremæ Unctionis.* ib.
CAP. III. *De Extremæ Unctionis Miniſtro, & Subjecto.* p. 163
Quær. 1. *Quandonam teneatur Sacerdos hoc Sacramentum adminiſtrare.* p. 164
Quær. 2. *An ægrotus teneatur ſub gravi peccato hoc Sacramentum ſuſcipere.* p. 165.
Quær. 3. *Quænam ad hujus Sacramenti ſuſceptionem diſpoſitiones requirantur.* ib.
CAP. IV. *De Effectibus, ac Ritibus Extremæ Unctionis.* ib.
Quær. 1. *Quinam ſint Ritus hujus Sacramenti, & an gravis ſit eos obſervandi obligatio.* ib.
Quær. 2. *Utrum, & quoties hoc Sacramentum ſit iterabile.* ib.

DISSERTATIO VI.
De Ordinis Sacramento.

CAP. I. *De Ordinis Eſſentia, & Exiſtentia.* p. 166
CAP. II. *De numero Ordinationum.* p. 167
Quær. *Quinam fuerint olim Chorepiſcopi, & nunc temporis quinam ſint Cardinales.* p. 170
CAP. III. *De Materia, & Forma ſingulorum Ordinum.* ib.
Quær. 1. *Utrum de Sacramenti neceſſitate, inſtrumentorum contactus debeat eſſe phyſicus.* p. 173
Quær. 2. *Quænam ſint variorum Ordinum munia, & officia.* ib.
Quær. 3. *Quænam ſint germanæ Diverſorum Ordinum definitiones.* ib.
CAP. IV. *De Ordinis Miniſtro.* p. 174
CAP. V. *De Ordinis Subjecto; ejuſque Effectibus.* p. 175

DISSERTATIO VII.
De Matrimonio.

CAP. I. *De Sponſalibus.* p. 178
Quær. 1. *Utrum valida ſint Sponſalia conditionata.* ib.
Quær. 2. *An, & quando Sponſi Matrimonium inire teneantur.* p. 179
Quær. 3. *An pena in Sponſalibus primo reſilienti appoſita obliget in conſcientia.* ib.
Quær. 4. *Quot modis diſſolvantur Sponſalia.* ib.
Quær. 5. *Quas ob cauſas Sponſalia Matrimonio præmittantur.* p. 180
Quær. 6. *Quid de Proclamationibus, ideſt Bannis, ſit dicendum.* ib.
CAP. II. *De Eſſentia, & Exiſtentia Matrimonii.* ib.
Quæſt. 1. *Quid, & quale ſit Matrimonium.* ib.
Quær. 1. *Quandonam Matrimonium ſit inſtitutum.* p. 181
Quær. 2. *Qua ratione Matrimonium dicatur magnum Sacramentum.* p. 182
Quær. 3. *Utrum Matrimonium inter baptizatum, & non baptizatum verum ſit Sacramentum.* ib.
Quær. 4. *Utrum Matrimonium Infidelium ad rationem Sacramenti provehatur, dum baptizantur.* ib.
Quæſt. 2. *De Materia, Forma, & Miniſtro Matrimonii.* ib.
Quær. *An validum ſit Matrimonium inter abſentes celebratum.* p. 184
Quæſt. 3. *Qualis ad Matrimonium requiratur conſenſus.* p. 185
Quær. 1. *Quid ſit dicendum de Matrimonio ſub conditione inito.* p. 188
Quær. 2. *An Parentum conſenſus ad Matrimonium ſit neceſſarius.* p. 189
CAP. III. *De Matrimonii proprietatibus, aut effectibus.* p. 190
Quæſt. 1. *Quid ſit unitas Matrimonii.* ib.
Quæſt. 2. *Quid de Matrimonii indiſſolubilitate ſit dicendum.* p. 192

Quær.

Digitized by Google

Quær. 1. *An, & quo jure indiſſolubile ſit Matrimonium.* p. 192
Quær. 2. *An, & ob quam cauſam diſſolvi poſſit Matrimonium.* p. 193
Quær. 3. *Utrum Infideles converſi, qui in gradu prohibito Matrimonium inierunt, ſint ſeparandi.* p. 197
Quær. 4. *An, & quando licitum ſit divortium, tum quoad thorum, tum quoad habitationem; perſeverante ſemper Matrimonii vinculo.* ib.
Quær. 5. *Utrum quandoque Conjuges ad divortium teneatur.* p. 198
Quær. 6. *Quænam ſit inter Conjuges cohabitationis obligatio.* ib.
Quæſt. 3. *Quænam in uſu Matrimonii Caſtitas ſervanda.* p. 199
Quær. 1. *Quandonam Conjugale debitum petere, vel reddere teneantur.* ib.
Quær. 2. *Quibus in caſibus Conjuges a petitione, vel redditione debiti impediantur.* p. 200
Quær. 3. *Quo fine Matrimonium ſit ineundum, & actus conjugalis ſit exercendus; ut Conjuges ab omni culpa ſint immunes.* ib.
Quær. 4. *Quandonam Conjuges peccent in actus conjugalis exercitio.* p. 202
Quær. 5. *Quænam ſint Matrimonii bona.* p. 203
CAP. IV. *De Impedimentis Matrimonii.* ib.
Quær. 1. *Quot, & quænam ſint impedimenta Matrimonii impedientia.* p. 204
Quær. 2. *Quot, & quænam ſint impedimenta Matrimonium dirimentia.* p. 205
Quær. 3. *Quis in Matrimonii impedimentis diſpenſare poſſit.* p. 212
Quær. 4. *Quomodo Matrimonium invalidum validari debeat.* ib.

INDEX DOCUMENTORUM IN APPENDICE.

Docum. I.	*Circa Nundinas, atque Mercatus.*	pag. 217
Docum. II.	*Circa Idem.*	p. 220
Docum. III.	*Circa Jejunium, Quæſtiones propoſitæ, & earum Reſolutiones.*	p. 230
Docum. IV.	*Circa Idem.*	p. 232
Docum. V.	*Circa Idem.*	p. 234
Docum. VI.	*Circa Idem.*	p. 236
Docum. VII.	*Circa Clericos negotiatores.*	p. 238
Docum. VIII.	*Circa Reſignationes Beneficiorum cum Reſervatione Penſionis.*	p. 341
Docum. IX.	*Circa præſentationem Dignioris.*	p. 244
Docum. X.	*Circa Reſidentiam Epiſcoporum.*	p. 248
Docum. XI.	*Circa Reclamantes ſuper Nullitate Profeſſionis.*	p. 259
Docum. XII.	*Circa Uſuras.*	p. 270
Docum. XIII.	*Circa Cenſus, & eorum conditiones.*	p. 270
Docum. XIV.	*Circa Confeſſiones Capuccinorum.*	p. 175
Docum. XV.	*Circa Confirmationem; vid. facultas P. Guard. S. Sepulchri.*	p. 277
Docum. XVI.	*Circa Quotidianam Communionem.*	p. 278
Docum. XVII.	*Circa Communionem in Miſſa faciendam.*	p. 280
Docum. XVIII.	*Circa Miſſæ Parochialis & Conventualis applicationem, &c.*	p. 282
Docum. XIX.	*Circa Miſſarum Eleemoſynas.*	p. 290
Docum. XX.	*Circa Confeſſarios exquirentes nomina complicum.*	p. 292
Docum. XXI.	*Circa Confeſſarios ſollicitantes.*	p. 298
Docum. XXII.	*Circa Matrimonia Conſcientiæ.*	p. 302
Docum. XXIII.	*Circa Matrimonia in Hollandia, & in Belgio contracta &c.*	p. 307
Docum. XXIV.	*Circa ordinem ſervandum in Cauſis Matrimonialibus.*	p. 309

Erra-

Locus	*Errata*	*Corrige:*
Pag. 5. c. 1. l. 20.	utique	utrique
16. c. 2. l. 45.	malu	malo
21. c. 2. l. 27.	*Abſolve te*	*Abſolvo te*
ib. l. 42.	hanc	hac
25. c. 2. l. 18.	nequis	nequit
31. c. 2. l. 50.	mortaliter	moraliter
33. c. 2. l. 24.	quam	quas
36. c. 1. l. 15.	maii	Martii
ib. l. 43.	*inſtitutis*	*inſtituti*
41. c. 1. l. 37.	*eveviant*	*eveniant*
ib. c. 2. l. 41.	illud	illum
71. c. 2. l. 54.	ſit	fit
78 c. 1. l. 41.	*recipere.*	*recipere?*
ib. l. 40.	*fœdatum*	*fœdato*
81. c. 2. l. 45.	pugnandam	pugnandum
82. c. 2. l. 23.	faculte	facultate
85. c. 1. l. 21.	*Vis*	*Vix*
102. c. 2. l. 25.	debat	debet
112. c. 2. l. 20.	Filiis	Filii
115. c. 2. l. 54.	tum	tunc
119. c. 2. l. 16.	proximu	proximum
133. c. 2. l. 35.	pentrare	penetrare
136. c. 2. l. 43.	*reſtricto*	*reſtrictio*
144. c. 2. l. 8.	cnnſerat	conferat
156. c. 1. l. 50.	acceptatus	acceptetur
168. c. 2. l. 35.	Epiſcoparum	Epiſcopatum
169. c. 1. l. 15.	Copus	Corpus
ib. c. 2. l. 20.	ſeſibile	ſenſibile
179. c. 2. l. 40.	Eccleſiam	Eccleſia
176. c. 2. l. 50.	degradari	degradati
185. c. 2. l. 10.	mutum	mutuum
187. c. 2. l. 54.	conſentur	cenſetur
188. c. 1. l. 55.	qui	cui
195. c. 2. l. 34.	*Miniſſionariis*	*Miſſionariis*
197. c. 1. l. 6.	dignoſatur	dignoſcatus
ib. c. 2. l. 23.	*aliquas*	*aliqua*
198. c. 1. l. 50.	thoſum	thorum
200. c. 1. l. 29.	initium	initum
ib. c. 2. l. 32.	*Us*	*Ut*
205. c. 1. l. 6.	novit	vovit
208. c. 2. l. 43.	Artui	Arturi
217. l. 16.	neceſſariam	neceſſariarum
224. l. 9.	ab	ad
237. l. 15.	jejunadum	jejunandum
242. l. 35.	Moto	Motu
244. l. 22.	Tom. II.	Tom. I.
249. l. 11.	abſententia	abſentia
ib. l. 12.	ipſi	ipſis
252. l. 3.	Secretarario	Secretario
259. l. 34.	capitate	capite
260. l. 8.	mala	male
267. l. 9.	magiis	magis
270. l. 42.	uſurarim	uſurarium
271. l. 38.	in	id
273. l. 20.	vetate	veritate
282. l. 29.	Cathedralis	Cathedralibus
288. l. 25.	quo	quod
300. l. 40.	excipiendns	excipiendas

TRA-

TRACTATUS
DE SACRAMENTIS.

Juxta ſeptenarium Sacramentorum Numerum, hunc Tractatum in totidem partiemur Diſſertationes, quas præcedet de Sacramentis in genere

DISSERTATIO I. PROŒMIALIS
De Sacramentis in Genere.

✠

(*)

Propoſitiones proſcriptæ de Sacramentis in genere.

1\. „ Non eſt illicitum in Sacramentis confe„rendis ſequi Opinionem probabilem, re„licta tutiore, niſi id vetet lex, aut pe„riculum gravis damni incurrendi. Heinc „ſententia probabili tantum utendum non „eſt in collatione Baptiſmi, Ordinis Sa„cerdotalis, aut Epiſcopalis. Damnata „fuit ab Innocent. XI. 1679. Eſt 1.

2\. „ Urgens metus gravis eſt juſta cauſa Sa„cramentorum adminiſtrationem ſimulan„di. Ab eod. Eſt 29.

(*)

IN hac Diſſertatione Sacramentorum Eſſentiam, Exiſtentiam, Materiam, Formam, Miniſtrum, Subjectum, Effectus, & Cæremonias expendemus, ſequentibus Capitibus.

CAPUT I.
De Sacramentorum Eſſentia.

UT Sacramentorum Eſſentiam probè dignoſcamus, eorum Etymologiam ſimul & definitionem opus eſt exponere: Sit igitur

QUÆSTIO I.
Quid vox Sacramenti ſignificet?

Not. 1. SAcramenti nomen apud Auctores, etiam prophanos, ſemper fuit uſurpatum pro eo omni, quod ad rem ſacram relationem habebat. Sic Sacramentum apud Legiſperitos uſurpatur pro *Juramento*, per quod Sacrum Nomen Dei invocatur: Sic *Pignus* olim à litigantibus apud Summum Paganorum Pontificem depoſitum, ut qui vinceret, partem ſuam reciperet; & qui cauſa caderet, ſuam Ærario, quod Sacrum habebatur, relinqueret, Sacramentum dicebatur.

Not. 2. In ſacris Scripturis Sacramenti nomen ſumitur ſæpius pro ſacro *Myſterio*: Sic Divina Incarnatio dicitur ab Apoſt. *Magnum pietatis Sacramentum*. Item quandoque ſumitur pro re occulta, ſive ſacra ſit, ſive impia. Sic Apoc. 17. *Dicam tibi Sacramentum Mulieris &c.* Et Epheſ. 1. dicitur: *Neſcierunt Sacramenta Dei.*

Not. 3. In Eccleſia Catholica Sacramenti nomen ſumitur pro ſigno, quod ſacrat nos, atque ſanctificat. Hæc autem Sacramenti uſurpatio à Lutheranis, & Calviniſtis, aliiſque Sectariis, communiter rejicitur, contendentibus Chriſtianæ Religionis Myſteria; Baptiſmum ſcilicet, Euchariſtiam &c. potiùs dicenda eſſe ſigna ſeu Symbola, quàm Sacramenta: Contra quos

Dico: Chriſtianæ Religionis Myſteria aptiſſimè vocantur Sacramenta: nec illud nomen abſque temeritate rejici poteſt.

Prob. Ex Patribus antiquis, qui hoc nomine ſemper uſi ſunt ad deſignanda Eccleſiæ Symbola. Unde Auguſt. ait Epiſt. 5. ad Marcel. *Signa, cùm ad res divinas pertinent, Sacramenta appellantur.* Hoc nomen etiam ſic uſurpant Tertul. lib. de Præſcr. c. 11. Cypr. Epiſt. 72. & Gregor. Magnus libro, quem edidit, ad Ritus exponendos adminiſtrandorum Sacramentorum, *Sacramentarium* vocat. Cùm igitur à primævis Eccleſiæ temporibus ad hæc uſque tempora, hoc nomine Patres, & Fideles uſi fuerint, abſurdæ temeritatis eſt illud immutare. Deinde, ſi *Medicamentum* aptè dicitur quod medetur: *Levamentum* quod allevat; *Fulcimentum* quod fulcit; cur Sacramentum non vocabitur quidquid ad ſacrandum ſeu ſanctificandum fuit inſtitutum? Obji-

Digitized by Google

Objiciunt Heterodoxi: Sacramenti nomen in ſacris Scripturis nunquàm ſic ſumitur: ergo temerè à Catholicis ſic ſuit uſurpatum.

R. Dato pro nunc, non conceſso, Antecedente, ut ſuo loco videbitur, dùm de Matrimonio diſſeremus, quod Apoſtolus *magnum* dicit *Sacramentum*; negatur conſequentia. Aptiſſimè ſiquidem, etiam juxta Adverſarios, pluribus nominibus, quæ in Scripturis non reperiuntur, Eccleſia utitur ad Fidem exponendam; qualia ſunt *Trinitas*, *Conſubſtantialis*, *Ingenitus*, *Incarnatio*, *&c.* Quidni Sacramenti nomine uteretur, ad exprimendum ſignum rei ſacræ hominem ſanctificantis, licèt in ſacris Codicibus eſſet inuſitatum?

QUÆSTIO II.

Quænam ſit vera, ac germana Sacramenti definitio?

Not. VArias afferri Sacramenti definitiones. 1. Ex Trident. ſeſſ. 13. cap. 3. *Eſt ſymbolum rei ſacræ, & inviſibilis gratiæ forma viſibilis, ſanctificandi vim habens*. 2. Ex ejuſdem Concilii Catechiſmo: *Eſt res ſenſibus objecta, quæ ex Dei inſtitutione ſanctitatis, & juſtitiæ tum ſignificandæ, tum efficiendæ, vim habet*. 3. Ex D. Tho. 3. part. q. 60. a. 2. breviter dicitur: *Signum rei ſacræ ſanctificantis homines*; ſed ad majorem Sacramenti expoſitionem

Dico: Sacramentum rectè definiri poteſt: *Signum ſenſibile à Deo ſtabiliter inſtitutum, ad ſignificandam, & conferendam gratiam*.

Prob. Simul & explicatur Concluſio.

Dicitur 1. *Signum*, quod in definitione tenet locum generis, quatenus id habet commune cum Sacrificiis, & cæteris Cæremoniis rem ſacram ſignificantibus: Hæc ſiquidem omnia ſunt vera ſigna, cùm in alterius rei cognitionem nos perducant.

Dicitur 2. *Senſibile*: tum quia homine corporeo, inquit D. Chryſoſtomus, Hom. 83. in Matt. corporea præbere opus fuit, ut ex his ad rerum ſpiritualium cognitionem ſeſe erigeret; tum quia *in nullum Religionis nomen homines coadunantur*, inquit Aug. lib. 19. cont. Fauſt. c. 11. *niſi aliquo ſignaculorum aut Sacramentorum viſibilium conſortio*. Non tamen abſolutè requiritur ad veram Sacramenti rationem, ut quælibet pars Sacramenti de ſe, & immediatè ſit ſenſibilis: ſufficit enim quòd partes Sacramenti ſenſibiles fiant per aliquid aliud, ut Contritio per Confeſſionem, conſenſus Matrimonialis per externam manifeſtationem, Corpus Chriſti per ſpecies conſecratas.

Dicitur 3. *Inſtitutum à Deo*, cujus cùm ſolius ſit Religionem inſtituere, ſolius eſt etiam Sacramenta, quæ Religionem efforment, & gratiam præſtent, inſtituere. Ex quo Martyrium Sacramentum dici nequit; cùm à Tyrannis, non à Deo ſit inſtitutum.

Dicitur 4. *Stabiliter*; ideſt ad tempus notabile; quia cùm Sacramenta fuerint inſtituta, non ſolùm ad conferendam gratiam, ſed ad Religionem inſtituendam, quæ eſt ſtatus permanens, eadem eſſe fixa & permanentia, eo ſaltem tempore, quo durat Religio, neceſſe eſt. Unde verba Chriſti ad Paraliticum, *Remittuntur tibi peccata tua*; linguæ igneæ, quæ ſupra Apoſtolos apparuerunt; licèt ſigna fuerint gratiæ inviſibilis, propriè non fuerunt Sacramenta, utpote quæ ad eam ſignificandam ſtabiliter non fuerint inſtituta.

Dicitur 5. *Inſtitutum*; quia Sacramentum non eſt ſignum naturale; cùm res ordinis naturalis per ſe non ſignificet rem ſpiritualem, prout eſt gratia; ſed dumtaxat ſignum ad placitum Dei, *qui prælegit*, inquit Tertul. de Reſur. Carn. c. 8. *quaſdam res præ aliis ad ſignificationes Sacramentales; non quia ad eas contrahitur ejus effectus; ſed ut ſit convenientior ſignificatio. Sic caro abluitur, ut anima emaculetur: Caro ungitur, ut anima conſecretur: Caro ſignatur, ut anima muniatur: Caro manus impoſitione adumbratur, ut anima ſpiritu illuminetur: Caro corpore, & ſanguine veſcitur, ut anima Deo ſaginetur*.

Dicitur 6. *Ad ſignificandam gratiam*; & quidem primariò, non ſecundariò. Sic Sacrificium Miſſæ, prout eſt tale, non eſt Sacramentum, quia primariò, & immediatè ad Cultum Dei ordinatur.

Ad *ſignificandam gratiam* ſanctificantem, non verò virtutem ab ea prodeuntem. Sic *lotio pedum*, licèt à quibuſdam Patribus, latè loquendo, Sacramentum vocitetur, propriè non eſt Sacramentum; cùm ad humilitatem & caritatem demonſtrandam à Chriſto Domino fuerit inſtituta.

Item *ad ſignificandam gratiam* perfectè ſanctificantem. Sic prima Tonſura, Benedictio Abbatis, Aſperſio aquæ benedictæ, aliaque Sacramentalia non ſunt propriè Sacra-

Digitized by Google

cramenta; quia licèt aliquam ſanctitatem ſignificent, non perfectam ſignificant.

Item *ad ſignificandam gratiam* internam, & realem, non externam, legalem, aut figuralem; quæ ſita erat, vel in quadam ad Cultum divinum deputatione, vel in quadam habilitate civili ad nonnullas exercendas actiones, aut ad accedendum ad certos conventus. Sic omnes Purificationes, Ablutiones, cæteræque Veteris Legis Cæremoniæ non erant propriè Sacramenta.

Item *ad ſignificandam gratiam* præſentem, ſeu in actuali uſu Sacramenti collatam, non autem eam, quæ per Chriſtum erat conferenda. Sic nec tranſitus Maris rubri, ſignum gratiæ per Pœnitentiam conferendæ; nec Manna, ſignum gratiæ per Euchariſtiam communicandæ; ſerpens æneus, &c. non erant propriè Sacramenta, quibus eſſentiale eſt, inquit D. Thom. 3. p. q. 65. & alibi, ut verè, propriè, & actualiter ſanctificent homines: Unde

Dicitur 7. *Ad conferendam gratiam*; ſive ex opere operantis, prout eam conferebant Sacramenta Legis Naturæ, & Moſaicæ; ſive ex opere operato, prout conferunt Sacramenta Legis gratiæ, quòd infrà commodiùs exponemus.

Confirm. Concluſio varias rejiciendo definitiones Sacramentorum à variis Sectariis allatas.

1. Nonnulli dicunt, poſt Lutherum, Sacramentum eſſe *ſigillum divinæ promiſſionis de gratia nobis conferenda, & peccatorum remiſſione*. Sed contra. 1. Quia hæc prætenſum ſigillum certiores utique nos facere non poteſt de divina promiſſione, quàm Scriptura ſacra, ubi hæc promiſſio continetur, & quaſi ſigillatur; proindeque vanum eſt prorſus, & inutile. 2. Quia verum eſſe poteſt Sacramentum, etiam ſecundùm Adverſarios, ubi nulla ineſt peccati remiſſio, nimirùm Euchariſtia.

2. Quidam docent cum Melanctone, Sacramentum eſſe *teſtimonium juſtitiæ per Fidem acceptæ*. Sed contra: Quia ſæpe ſæpiùs falſum eſſet illud teſtimonium; cùm multi accedant ad Sacramenta cum mortali peccato, aut fingentes ſe credere quod non credunt.

3. Alii contendunt cum Auguſtana Conf. Sacramentum eſſe *Ritum continentem mandatum Dei*. Sed contra. 1. Quia Infantes, quibus neceſſarium eſt Baptiſma, mandati ſunt incapaces. 2. Quia quodlibet Sacramentum cuilibet Fideli non eſt neceſſarium; ut Ordo, & Matrimonium.

4. Multi tandem cum Calviniſtis aſſerunt Sacramentum eſſe *Symbolum excitativum, & ſuſtentativum Fidei, qua juſtificamur*. Sed contra. 1. Quia inde ſequeretur Sacramentum majori non præſtare efficacia aut energia, imò & minori, quàm Concionem, aut Catechiſmum. 2. Quia Baptiſmus reſpectu parvulorum, aut perpetuò amentium, quorum Fides excitari non poteſt, cum ratione careant, non eſſet verum Sacramentum: Reſtat igitur ſolam definitionem noſtram eſſe admittendam.

CAPUT II.

De Sacramentorum exiſtentia.

IN quadruplici ſtatu conſiderari poteſt Sacramentorum exiſtentia; Innocentiæ, Naturæ, Legis, & Evangelii, de quibus ſingulis agemus quæſtionibus.

QUÆSTIO I.

An fuerit, aut eſſe potuerit aliquod in ſtatu Innocentiæ Sacramentum?

Not. ULtrò concedunt omnes cum D. Thom. 4. diſt. 1. q. 2. art. 2. Nulla in ſtatu Innocentiæ extitiſſe Sacramenta, cùm de his nullam mentionem fecerint; nec Scriptura, nec Traditio. Quòd ſi à quibuſdam Patribus Matrimonium Adami cum Eva, & Lignum vitæ in Paradiſo dicantur Sacramenta, intelligenda ſunt Sacramenta fuiſſe impropriè dicta, ſeu ſigna rei ſacræ, unionem videlicet Chriſti cum Eccleſia, aut Sacramentum Euchariſtiæ adumbrantia.

Ratio autem, cur in ſtatu Innocentiæ non extiterint Sacramenta, eſt quia in hoc ſtatu, quem per modicum tempus duraturum Deus prævidit, nullus erat populus in unam Religionem per ſigna Religionis permanentia, qualia ſunt Sacramenta, coadunandus. Sola igitur quæſtio eſſe poteſt; utrùm, ſuppoſito quòd Adamus non peccaſſet, & ſtatus Innocentiæ diu perſeveraſſet, aliqua fuiſſent inſtituta Sacramenta: Circa quod

Dico: In ſtatu Innocentiæ diu perſeverante, non inconveniens fuiſſet, imò congrua fuiſſet, quorumdam Sacramentorum inſtitutio.

Prob. Auctoritate D. Auguſt. lib. 19. contra Fauſtum c. 12. docente. *In nullum*

Digitized by Google

Religionis nomen, ſive verum, ſive falſum, coadunari homines poſſe, niſi aliquo ſignaculorum, vel Sacramentorum viſibilium conſortio: Atqui in ſtatu Innocentiæ diu perſeverante, vera utique adfuiſſet Religio, quæ ad Cultum divinum homines coadunaſſet: Ergo adfuiſſent Sacramenta. Deinde, ſi fuiſset vera Religio, fuiſset & Sacrificium externum; cum nulla ſit Religio abſque eo: Ergo adfuiſsent & quædam Sacramenta, ſaltem latè ſumpta.

Confirm. Si in ſtatu Innocentiæ Sacramenta non fuiſſent inſtituta ad reparandum hominis lapſum; convenientiſſimè potuiſſent inſtitui, & quidem vera ac propriè dicta Sacramenta; tum ad abluenda peccata venialia, quæ proculdubiò homo Innocens perpetrare potuiſſet; tum ad præcavenda mortalia, & perſeverantiam in bono obtinendam; tum ad gratiam augendam, & meritum multiplicandum. Quid vetat, quominus id ſentiamus de bonitate Dei, qui erga naturam innocentem non minùs munificus fuiſset, quàm erga peccatricem?

Objic. Non videtur congruum, ut homo in ſua rectitudine perſeverans, rebus ſenſibilibus ſibi inferioribus ſubjiceretur, ad animæ ſanctificationem aliquam acquirendam.

℞. Nullam ibi adeſse diſconvenientiam; cum è contra, juxta D. Chyſoſt. Hom. 60. ad pop. Anthioch. convenientiſſimum ſit, ut *is, cujus anima*, etiam innocens, *corpori conſerta erat in ſenſibilibus intelligibilia*, & gratiam aliquam reciperet, non autem *in nudis & incorporeis, ſicut cæteræ creaturæ* rationales incorporeæ.

QUÆSTIO II.

An in ſtatu Naturæ, & Legis vera extiterint Sacramenta?

Not. 1. Licèt in nullo ſtatu, etiam poſt hominis lapſum, abſolutè neceſſarium fuerit Sacramentum, cum Deus alia via, quàm per Sacramenta ſanctificationi noſtræ ac ſaluti conſulere potuiſset; maximè tamen congruum fuit nonnulla à Deo inſtitui, ut modo imbecillitati noſtræ convenienti nobis ſubveniret: qua inſtitutione poſita quædam Sacramenta homini lapſo in quovis ſtatu dicuntur neceſsaria; ſive neceſſitate medii, dum ſtatuit Deus abſque ipſis ſalutem haberi non poſse; ſive neceſſitate præcepti, dum ab hominibus percipi juſſit. Sciendum eſt igitur, quænam fuerint in ſtatu Naturæ, & Legis Sacramenta; utrùm hæc fuerint vera, ac propriè dicta, & quomodo gratiam contulerint: Circa quod

Not. 2. Duobus modis Sacramenta gratiam producere dicuntur. 1. *Ex opere operato*; dùm nempe eam producunt ex ipſo præcisè opere à legitimo Miniſtro exercito, conjunctione ſcilicet Materiæ, & Formæ, & utriuſque applicatione ad ſubjectum, nulla habita ratione ad Miniſtrantis, aut Suſcipientis diſpoſitionem, ſed per ſolam virtutem ſibi à Deo collatam. 2. *Ex opere operantis*, dùm ſcilicet gratiam producunt ex ſola vel Miniſtri conferentis, vel ſubjecti ſuſcipientis diſpoſitione, non autem ex virtute ipſiuſmet Sacramenti.

His duobus modis gratiam producendi, tertium quaſi intermedium adjiciunt multi Theologi, quo gratia producitur, non præcisè ex virtute Sacramento collata, nec ſemper ex ſola Miniſtrantis, aut Suſcipientis diſpoſitione; ſed ex pacto Dei, aliquando propter inſtantem neceſſitatem, & ſubjecti incapacitatem, liberaliter, & infallibiliter, poſito Sacramento, gratiam conferentis, ob merita Chriſti futura. His notatis

Dico I. In ſtatu Naturæ, & Legis Moſaicæ, præter ſignacula, & latè dicta Sacramenta, quibus Populus Dei in Religionis nomen coadunabatur, verum erat ac ſtrictè dictum Sacramentum ad peccatum originale, tum in Parvulis, tum in Adultis delendum, inſtitutum.

Prob. 1. Quod in utroque ſtatu extabat Remedium ad peccatum originale in Parvulis delendum: Probatur, inquam, ex ſincera Dei voluntate omnes homines ſalvandi; ex qua certiſſimè concludunt Doctores Catholici cum D. Auguſt. lib. cont. Julian. cap. 11. *Non eſſe credendum ante datam circumciſionem, Famulos Dei (quandoquidem illis inerat Mediatoris Fides) nullo ejus Sacramento opitulatos fuiſſe Parvulis ſuis: quamvis quid illud eſſet aliqua neceſſaria cauſa, Scriptura ſacra tacere voluerit.*

Non tacuit autem quid illud fuerit in Lege Veteri; ſcriptum eſt enim Gen. 16. *Maſculus, cujus præputii caro circumciſa non fuerit, delebitur anima illa de populo ſuo*; ideſt, ut exponit Auguſtinus, de numero Juſtorum; & lib. 3. cont. Jul. c. 18. hunc locum adducens, ait: *Cur ipſe Iſaac, niſi*

Digitized by Google

ni *Baptiſmatis Chriſti ſigno circumciſus die octavo fuiſſet, periiſſet anima ejus de populo ſuo. Explica ſi potes. Tanta pœna; quo merito plecteretur, niſi ab illo Sacramento liberaretur?* Et de utroque tum Naturæ, tum Legis remedio, D. Greg. lib. 4. Mor. ait: *Quod apud nos valet aqua Baptiſmatis, hoc egit apud Veteres pro Parvulis, vel ſola Fides*; ſolus nempè actus Fidei externus, ut exponit D. Th. *vel pro Majoribus virtus Sacrificii*; *& pro illis, qui ex Abrahæ ſtirpe prodierunt, Myſterium circumciſionis*.

Prob. 2. Quod utrumque Remedium verum fuerit ac propriè dictum Sacramentum, ex Aug. ſupra citato, aliiſque Sanctis Patribus, qui utrumque hoc nomine illuſtrarunt: & quidem jure merito, cùm omnes Sacramenti conditiones eſſentiales utique conveniant.

Utrumque ſiquidem fuit. 1. Signum ſenſibile; cum Circumciſio externa fieret actione, & opus erat, ut Remedium naturæ aliqua Fidei proteſtatione applicaretur; alioquin æquè ad Puerum abſentem, quàm ad præſentem, & in utero materno adhuc degentem, quàm ad natum, applicari potuiſſet. 2. Utrùmque fuit à Deo inſtitutum, cujus ſolius eſt ſignum, per quod deleatur peccatum, inſtuere; vel illud in ſpecie determinando, prout Circumciſionem determinavit; vel tantùm in genere, prout Remedium Naturæ determinavit, ſtatuens futurum eſſe quemlibet actum externum Fidei in Chriſtum Mediatorem venturum, ſive ſit Oratio, ſive Benedictio, ſive Sacrificium. 3. Utrumque ſanctificabat, peccatum originale delebat, & gratiam infundebat, ſicut Baptiſmus, ut ſuperiùs probatum eſt: Ergò utrumque erat verum ac propriè dictum Sacramentum.

Prob. 3. Quòd Naturæ Remedium Parvulis, & Adultis erat commune; de Circumciſione enim nullum eſt dubium: Probatur, inquam, ex ſupra allato Gregorii teſtimonio, ubi expreſſis verbis docet in ſtatu naturæ adfuiſſe contra originale Remedium *pro Majoribus*, non ſecùs ac *pro Parvulis*, *virtus* ſcilicet, *Sacrificii*. Cui adſtipulatur D. Th. 3. p. q. 68. a. 1. ad 1. dicens: *Ante verò quàm Circumciſio inſtitueretur, ſola Fide, ut Gregorius dicit, cum Sacrificiorum oblatione, quibus ſuam Fidem antiqui Patres profitebantur, homines Chriſto incorporabantur.*

Nec refert, quòd Adulti alia via, nempe per actum Contritionis perfectæ, mundari poterant, ideoque nullum videtur pro ipſis inſtitutum fuiſſe Naturæ Remedium. Negatur enim hæc conſequentia; aliàs ſequeretur ipſammet Circumciſionem nec pro Adultis fuiſſe inſtitutam; quandoquidem per actum etiam Contritionis perfectæ poſt datam Circumciſionem, Adulti potuiſſent juſtificari.

Dico II. Naturæ Remedium, & Circumciſio, nec omninò ex opere operato, nec ex opere operantis, ſed quodam modo intermedio, & ex utroque participante, ſuperiùs expoſito, gratiam conferebant.

Prob. 1. Ex D. Paulo dicente Galat. 4. antiqua Sacramenta *infirma eſſe*, atque *egena Elementa*, qualia proculdubio, non fuiſſent, ſi gratiam ex opere operato, ſeu ex ſua propria virtute contuliſſent. Accedit auctoritas Concilii Trident. ſeſſ. 7. Can. 2. definientis novæ Legis Sacramenta à Sacramentis Legis veteris differre: non differrent autem, ſaltem eſſentialiter, ſi iſta, ſicut & illa, gratiam propria ſua virtute contuliſſent. Unde Concil. Florentinum in Decreto pro Armenis expreſsè jam docuerat ac definierat, vetera Sacramenta à novis differre, quòd gratiam per Paſſionem Chriſti conferendam tantùm ſignificabant, non autem conferebant, prout faciunt nova.

Dices 1. Hos textus ſermonem facere de Sacramentis Moſaicæ Legis, quæ quidem certum eſt ex opere operato gratiam non produxiſſe: Remedium autem Naturæ, ac Circumciſio *ex Moyſe non erant, ſed ex Patribus*; cùm Circumciſio ipſis data fuerit 400. annis ante Legem Moſaicam: Ergo &c.

℞. Hos textus evidentiſſimè ſermonem facere de Sacramentis, quæ ſub Lege Moſaica obſervabantur, ut patet ex verbis ſubſequentibus textum citatum Apoſtoli, Gal. 4. *Egena elementa, quibus denuò ſervire vultis*; ideſt, ſicut in Lege Moſaica ſerviviſtis: Atqui Circumciſio erga Maſculos, & Remedium Naturæ erga Fœminas, in Lege Moſaica ſervabantur: Ergo de his Sacramentis ſupradicti textus ſermonem faciunt.

Dices 2. Licèt Naturæ Remedium, & Circumciſio ex opere operato gratiam contuliſſent in multis, tamen differebant à novæ Legis Sacramentis; tùm quia aliam habent formam, aliamque materiam; tùm quia noſtra Sacramenta gratiam conferunt longè uberiorem; tùm quia Sacramenta Novæ Legis januam Cœli aperiunt, non autem Sacramenta veteris. Ergo &c.

℞. Sen-

Digitized by Google

℟. Senſus apertus Conc. Trid. eſt, quòd Sacramenta Novæ Legis differant eſſentialiter in ratione Sacramenti à Sacramentis antiquis: Atqui Sacramenta inter ſe non differunt in ratione Sacramenti, niſi per modum eſſentialiter diverſum gratiam conferendi, cum omni Sacramento gratiam conferre ſit eſſentiale: Ergo ſenſus Concilii eſt, quòd Sacramenta Novæ Legis differant ab antiquis, ſecundùm modum eſſentialiter diverſum gratiam conferendi, non ſecundùm alias differentias ipſis in ratione Sacramenti accidentales. Deinde evidens eſt Concilium Florentinum, in ſuo pro Armenis Decreto, ſtatuiſſe proprium eſſe novæ Legis Sacramentis gratiam ex opere operato producere: quod autem uni proprium eſt, alteri utique tribui nequit.

Prob. 2. pars. Quia illud Sacramentum gratiam non confert ex opere operantis, quod eam confert independenter à diſpoſitionibus, tum ſuſcipientis, tum Miniſtrantis: Atqui Remedium Naturæ, & Circumciſio gratiam conferebant Parvulis independenter ab ipſorum diſpoſitionibus, quibus erant incapaces, & independenter à diſpoſitionibus Miniſtrantium, qui cum Fide etiam informi utiliter hæc Sacramenta Parvulis conferre poterant. Nec enim, inquit D. Thom. cit. *Fides aliena Parvulos juvabat in quantum erat actus Perſonæ, ſed ex parte illa, qua reſpiciebat objectum*; ideſt, Chriſtum venturum. Imò cenſent communiter Doctores, quòd hæc Sacramenta, non ſecùs ac Baptiſmus, fuiſſent valida, etiam ab Infideli collata, modò intendiſſet facere quod faciebat tunc vera Eccleſia; cùm per ſolam Eccleſiæ Fidem in Chriſtum venturum juvaret, ac juvari poſſet Parvulus in extrema neceſſitate poſitus: Ergo &c.

Prob. 3. pars. Quia cùm hæc Sacramenta, nec propriè ex opere operato, nec propriè ex opere operantis, gratiam contulerint: reſtat eam contuliſſe modo quodam intermedio, ex utroque participante, ſed cum neutro penitùs conveniente. Participabat ex modo operis operati; quia gratiam conferebat independenter à diſpoſitione ſuſcipientis, ac Miniſtrantis: ab eodem differebat, quatenus non eam conferebat propria ſua virtute, ſeu cauſaliter, ſed ex liberalitate Dei, & ſub conditione quòd Sacramentum fuiſſet collatum. Item participabat ex modo operis operantis; quia Adultos non juſtificabat, niſi ex eorum diſpoſitionibus, Fide ſcilicet in Chriſtum venturum, & Contritione. Ab eo autem differebat; quatenùs ad Parvulorum juſtificationem nullas ab eis requirebat diſpoſitiones, imò, nec à Miniſtrantibus, niſi intentionem faciendi quidquid tunc temporis faciebat Eccleſia.

Porrò ex hac Concluſione ſic expoſita, facilè intelliguntur diverſæ ſententiæ SS. Patrum, quorum nonnulli magnam Sacramentis antiquis tribuunt efficaciam, cæteri verò quaſi nullam.

QUÆSTIO III.

Quænam, & quot ſint Novæ Legis Sacramenta?

Not. NUllus eſt ex Hæreticis, ſaltem modernis, qui nonnulla in Eccleſia Dei Sacramenta exiſtere negaverit; ſed controverſia eſt, non ſolùm inter eos & Catholicos, ſed & inter ipſoſmet Hæreticos de Sacramentorum numero. Lutherus ſtatim unum duntaxat admittebat, ſed poſthac tria numeravit; Baptiſmum ſcilicet, Panem, & Pœnitentiam; & hæc eſt Lutheranorum Doctrina communior. Calvinus autem tria etiam admiſit, Pœnitentiam excludens, & Ordinationem ipſi ſubſtituens. Alii verò alia plura, vel pauciora, juxta proprium mentis ſuæ delirium recenſuerunt: Contra quos

Dico: Septem ſunt Eccleſiæ Sacramenta, nec plura, nec pauciora: Baptiſmus ſcilicet, Confirmatio, Euchariſtia, Pœnitentia, Extrema-Unctio, Ordo, & Matrimonium.

Prob. 1. Auctoritate Scripturæ, ex qua hic Sacramentorum numerus apertè colligitur.

1. Baptiſmus colligitur ex cap. 28. Matt. ubi refertur, Chriſtum à mortuis redivivum Diſcipulis ſuis dixiſſe: *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, & Marci 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit.*

2. Confirmationis meminit S. Luc. Act. 8. *Cùm audiſſent Apoſtoli quòd recepiſſet Samaria Verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum, & Joannem, qui cùm veniſſent, oraverunt pro eis, ut acciperent Spiritum Sanctum: Tunc imponebant manus ſuper eos, & accipiebant Spiritum Sanctum.*

3. Euchariſtiæ inſtitutio narratur Matth. 26. *Cœnantibus autem illis, accepit Jeſus Panem, & benedixit, ac fregit, deditque* Di-

Diſcipulis ſuis, & *ait: Accipite & comedite; Hoc eſt Corpus meum &c.* Et Joan. 6. *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.*

4. Pœnitentiæ inſtitutio habetur Joan. 20. Ubi Chriſtus Dominus Diſcipulis ſuis ait: *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cùm dixiſſet, inſufflavit, & dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis &c.*

5. Extremæ-Unctionis Sacramentum promulgavit S. Jacob in ſua Epiſt. Cathol. c. 5. *Infirmatur quis veſtrum? Inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum Oleo in nomine Domini, & Oratio Fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus &c.*

6. Ordinis meminit S. Paulus 1. Timoth. 4. *Noli*, inquit, *negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per Prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterii.*

7. Matrimonium commendat idem Apoſtolus Eph 5. *Propter hoc relinquet homo Patrem, & Matrem ſuam, & adhærebit uxori ſuæ, & erunt duo in carne una: Sacramentum hoc magnum eſt; ego autem dico in Chriſto, & in Eccleſia.* Ex quibus textibus

Prob. 2. Concluſio ratione evidenti. Tot utique adſunt Sacramenta, quod adſunt ſigna ſenſibilia à Chriſto Domino inſtituta, quibus annexa eſt in Scriptura ſacra gratiæ promiſſio: Atqui ſeptem ſunt hæc ſigna, nec plura, nec pauciora; ergo ſeptem ſunt Sacramenta. Major patet ex ſupradictis de Sacramenti definitione: Minor eſt evidens ex mox allatis textibus, quorum nullus eſt, ubi, ſaltem implicitè, gratia non promittatur divina, ut cuilibet attendenti patebit.

Dices. In textu Apoſt. ad Epheſ. 5. Ubi Matrimonium magnum dicitur Sacramentum, nullum apparet promiſſionis divinæ ſignum.

℞. Apoſtolus dicens Matrimonium magnum eſſe Sacramentum, in Chriſto, & in Eccleſia annuit ipſum ſignificare mutuam caritatem Chriſti, & Eccleſiæ, quam Conjuges in ſuo connubio exprimere debent, ideoque hanc caritatis gratiam conferre, alioquin falſa eſſet, aut imperfecta hæc ſignificatio.

Prob. 3. Ex congruentiis à D. Th. adductis. Vita Chriſtiana, qua homo Deo vivit, ſeptem rebus indiget, non abſimili modo, quo homo vivit mundo. 1. Ut generetur. 2. Ut augeatur ac roboretur. 3. Ut alatur. 4. Ut ſanetur, ſi in morbum ſpiritualem incidat. 5. Ut reficiatur, ſi ſit infirmus. 6. Ut regatur. 7. Ut conſervetur, & multiplicetur. Regneratur autem, & naſcitur per Baptiſmum, augetur ac roboratur per Confirmationem, alitur per Euchariſtiam, ſanatur per Pœnitentiam, reficitur per Extremam-Unctionem, regitur per Ordinem, conſervatur ac multiplicatur per Matrimonium.

Prob. 4. Ex conſtanti Eccleſiæ Traditione, qua conſtat Fideles tam apud Græcos, quàm apud Latinos ſeptem ſemper Sacramenta, nec plura, nec pauciora agnoviſſe: quæ Traditio adeò certa eſt, ut unanimiter cenſeant Theologi Catholici nullum, etiam Summum Pontificem, imò nec ullum Apoſtolum, aliquod novum Sacramentum inſtituere potuiſſe, cùm hæc poteſtas ſoli Chriſto Domino conveniat. In hoc ſeptenario Sacramentorum numero concordant omnes antiquiores Eccleſiæ Patres, Traditionis teſtes fideliſſimi, quorum loca plurima indicabimus, dùm de ſingulis Sacramentis agemus.

Obj. 1. Septenarius Sacramentorum numerus in Scriptura non reperitur: & inter SS. Patres, aliqui tantùm tria, alii duo, alii quatuor, alii quinque, & ſeptem pauciſſimi recenſent.

℞. Quamvis numerus nominum in Scriptura, & apud Patres antiquos non legatur, qui data opportunitate de hoc, aut illo Sacramento, non de omnibus, ſimul agebant; numerus tamen rerum ipſarum, & in Scriptura, & in Patribus habetur; nec ullus eorum negavit ſeptem eſſe Sacramenta, aut aſſirmavit eſſe duo tantùm, vel tria, prout abſque ullo vel Scripturæ, vel Patrum teſtimonio temerè affirmant Proteſtantes.

Obj. 2. Eccleſia Græca duo tantùm agnoſcit Sacramenta, Baptiſmum ſcilicet, & Euchariſtiam, ut patet ex Confeſſione Fidei, edita à Cyrillo Lupanarii An. 1633.

℞. Hanc eſſe Fidei Confeſſionem, non Eccleſiæ Græcæ, ſed hujus Patriarchæ Conſtantinopolitani, qui erroribus Calvini erat infectus, quique ob id à Succeſſore ſuo Cyrillo Berroenſi fuit anathematizatus. Quòd autem hæc non ſit Eccleſiæ Græcæ Confeſſio, probatur ex Concilo Florentino, ubi nullum fuit inter Græcos, & Latinos de numero Sacramentorum diſſidium. Probant item plurima Prælatorum Græcorum teſtimonia ab Articudio adducta, lib. 1. c. 2.

c. 2. Videlicet Simeonis Archiep. Theſalon. Jeremiæ Patriarchæ Conſtantinop. &c. qui eadem ac nos Romani, nec plura, nec pauciora recenſet Sacramenta.

Obj. 3. Triplex dignoſcitur Baptiſmus: Fluminis, Flaminis, & Sanguinis: Item & duplex Pœnitentia, publica, & ſecreta: Item & ſeptem Ordines: Item lotio pedum dicitur à nonnullis Patribus Sacramentum, & ipſi gratia promiſſa eſt à Chriſto Domino dicente: *Si non lavero te, non habebis partem mecum*: Item Profeſſio Monaſtica dicitur à SS. Patribus ſecundum Baptiſma; & tandem aqua benedicta, aliæque conſecrationes, & benedictiones pro Sacramentis habentur, cùm inſtituta ſint ad venialia tollenda.

℞. 1. Baptiſmus Fluminis, Flaminis, & Sanguinis, ſic dicuntur per analogiam duntaxat, & ſimilitudinem. 2. Pœnitentia publica, & ſecreta unum ſunt, & idem Sacramentum, nec reipſa, ſed duntaxat modo, & externa diſciplina diverſa. 3. Omnes Ordines unum tantùm ſunt completè Sacramentum, & ſeptem Ordines plura incompletè. Ordo ſiquidem eſt quoddam totum ex pluribus conſtans partibus, ſibi invicem ſubordinatis. 4. Lotio pedum dicitur à SS. Patribus latè, non propriè Sacramentum, ideſt Myſterium; nec verba Chriſti Domini promiſſionem gratiæ continent, ſed minas privationis gratiæ ſanctificantis in pœnam inobedientiæ. 5. Profeſſio Monaſtica ſecundum Baptiſma dicitur, non quòd verum ſit Sacramentum; ſed quia, ratione ſingularis pietatis profitentis, omnia peccata deleri creditur. 6. Aqua benedicta, Panis benedictus, aliarumque rerum conſecrationes, & benedictiones ad remiſſionem venialium valent quidem ex fide ac pietate his utentium, ſed non per ſe; proindeque vera non ſunt Sacramenta.

QUÆR. Qualis ſit Ordo inter Sacramenta.

℞. Triplicem inter ea eſſe ordinem: Naturæ ſcilicet, dignitatis, ac neceſſitatis. Secundùm ordinem Naturæ, præcedit Baptiſmus, ſubſequitur Confirmatio, Euchariſtia, &c. prout habentur in Concil. Florentin. & Trident. Secundùm ordinem dignitatis, præſtantiſſimum eſt Euchariſtiæ Sacramentum: deinde Ordo; ſequuntur Confirmatio, Baptiſmus, Extrema-Unctio, Pœnitentia, Matrimonium. Secundùm ordinem neceſſitatis, primum locum obtinet Baptiſmus, ſecundum Pœnitentia, tertium Ordo, quartum Euchariſtia, & cætera ſubſequuntur.

CAPUT III.

De Materia, & Forma Sacramentorum.

NOmine Materiæ, & Formæ hìc intelliguntur partes, ex quibus conſtant Sacramenta; quarum exiſtentiam, determinationem, atque mutationem nobis hìc exponendum incumbit.

QUÆSTIO I.

Utrùm quodlibet Sacramentum perficiatur Materia, & Forma, quæ ſint ipſius partes eſſentiales?

Not. 1. MAteria Sacramenti dicitur *quælibet res, vel actus ſenſibilis, ex ſe indifferens ad eſſe Sacramenti*. Forma verò dicuntur *verba, aut quidpiam verbis æquivalens, materiam indifferentem determinans ad eſſe Sacramenti*; ideſt ad ſignificandum, & producendum effectum ſpiritualem. Sic Aqua in Baptiſmo eſt materia, quia indifferens eſt ad ſignificandam lotionem corporalem, vel ſpiritualem. *Ego te baptizo* eſt forma, quia aquam determinat ad lotionem ſpiritualem. Sic in Sacramento Pœnitentiæ, Pœnitentis Confeſſio eſt materia, utpotè de ſe indeterminata ad gratiam reconciliationis ſignificandam, & determinatur per abſolutionem, quæ forma dicitur.

Not. 2. Sacramentorum Materia, alia eſt remota, alia proxima. Prior *eſt res ſenſibilis, ex qua, vel circa quam Sacramentum conficitur*. Poſterior *eſt actualis materiæ remotæ applicatio*. Sic in Baptiſmo materia remota eſt aqua naturalis: proxima autem ablutio. In Confirmatione Oleum eſt materia remota, & Unctio proxima: In Pœnitentia peccata poſt Baptiſmum commiſſa ſunt materia remota, eorum actualis declaratio proxima &c. His notatis

Dico: Omnia Novæ Legis Sacramenta Materia perficiuntur, & Forma, tanquam partibus ſuis eſſentialibus.

Prob. Ex Conc. Florentino in Decreto Eugenii: *Omnia Sacramenta*, inquit, *rebus perficiuntur tanquam materia, & verbis tanquam forma*. Accedit auctoritas Tridentini ſingulis Sacramentis materiam, & formam aſſignantis. Quòd autem Materia, & Forma partes ſint Sacramenti eſſentiales,

id

Digitized by Google

id expreſsè docet D. Thom. cum cæteris Theologis 4. diſt. 1. quæſt. 1. art. 3. *Verba, & res*, inquit, *ſunt de eſſentia Sacramenti*. Et confirmat ratio. Si enim Materia, & Forma Sacramentum eſſentialiter non conſtituant; vel ſola materia conſtituit illud, vel ſola forma: Non primum, alioquin ſola ablutio eſſet Baptiſmus, & ſola Confeſſio Pœnitentia. Non ſecundum, alioquin verba prolata eſſent falſa; ergo utraque ſimul. Unde Auguſt. ait, Tract. 80. in Joan. *Detrahe verbum, quid eſt aqua? Accedit verbum ad Elementum, & fit Sacramentum.*

Obj. Supra citatum Concil. Florentinum, definiens Sacramenta perfici non ſolum materia, & forma, ſed & *Perſona Miniſtri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia*. Ergo intentio Miniſtri eſt pars eſſentialis Sacramenti. Accedit quòd actio Sacramentalis ſit intrinſecè voluntaria: non eſt autem voluntaria, niſi per intentionem. Deinde intentio vovendi aut contrahendi, eſt eſſentialis voto & contractui; ergo & intentio Sacramentum conficiendi, eſt eſſentialis Sacramento.

℞. Verum quidem eſt Sacramenta tribus perfici, ſed diverſimodè: Materia, & Forma, tanquam partibus intrinſecis ac eſſentialibus: intentione verò Miniſtri, tanquam cauſa. Unde licèt actio Sacramentalis intrinſecè ſit voluntaria, inde non ſequitur, quòd voluntas ſeu intentio Sacramentum conficiendi ſit pars intrinſeca Sacramenti; ſed tantummodò, quod ſit ipſius cauſa. Ad id autem quod dicitur, intentionem vovendi, & contrahendi, votum, & contractum intrinſecè conſtituere, ultrò concedimus; ſed non valet paritas, quia votum, & contractus eſt eſſentialiter actus voluntatis, non autem Sacramentum.

QUÆR. Qualis debeat eſſe unio materiæ, & formæ Sacramentorum?

℞. Requiritur, & ſufficit, ut moralis adſit, non phyſica unio; cùm Sacramentum morale ſit compoſitum, non phyſicum. Obſervandum tamen eſt, majorem vel minorem requiri unionem, juxta majorem vel minorem Sacramentorum dignitatem, aut neceſſitatem, aut juxta eorum diverſam naturam. Sic in Euchariſtia materia præſens eſſe debet, dùm verba proferuntur, quia pronomen *Hic* præſentiam deſignat. Tanta unio non requiritur nec in Sacramento Pœnitentiæ, nec in Matrimonio; quia id non requirit judicii, & contractus natura, quam hæc Sacramenta conſequuntur. Æqualis circiter unio moralis in Baptiſmo, Confirmatione, Ordine, & Extrema Unctione requiritur. Majorem tamen requirunt Auctores in Baptiſmo, propter ejus neceſſitatem, & in Ordine propter dignitatem.

QUÆSTIO II.

An Chriſtus Dominus Materias, & Formas Sacramentorum determinaverit?

Not. 1. DE Fide certum eſt, prout definivit Conc. Trident. ſeſſ. 14. Can. 1. *Nullum alium Sacramentorum eſſe Auctorem*, ut ait Ambroſ. lib. 4. de Sacram. *niſi Dominum Jeſum, qui*, juxta Aug. Epiſt. 118. ad Januar. *Sacramentis numero pauciſſimis, obſervatione facillimis, ſignificatione præſtantiſſimis, ſocietatem novi populi colligavit*. Quia, uti jam dictum eſt, nullus alius cum ſignis ſenſibilibus gratiam conjungere potuit, quàm ipſemet Auctor gratiæ. Imò certum eſt, & adeò certum, ut abſque errore contrarium ſuſtineri non poſſit, Chriſtum Dominum Sacramenta inſtituendi poteſtatem Apoſtolis non contuliſſe, eaque ipſummet immediatè inſtituiſſe. Dicit enim Apoſtolus 1. Cor. 4. *Sic nos exiſtimet homo, ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores*, non verò inſtitutores, *Myſteriorum Dei*. Et Conc. Trid. ſeſſ. 21. c. 2. declarat Eccleſiam poteſtatem habere Sacramentorum Cæremonias inſtituendi, aut immutandi; ſed *ſalva eorum ſubſtantia*. Circa quod quæſtio oritur non contemnenda: An & quomodò Chriſtus Dominus Sacramentorum Materiam, & Formam determinaverit; pro cujus intelligentia.

Not. 2. Materiam, & Formam duobus modis determinari poſſe: in genere ſcilicet, & in ſpecie. Determinatur in genere, dùm ſub aliqua materia, & forma convenienti ſtatuitur confici Sacramentum, nullam ſpeciem particularem aſſignando. Determinatur autem in ſpecie, dùm ipſamet ſpecies aſſignatur. Sic qui mandaret Artifici, ut annulum ex aliquo metallo conficeret, nec adderet quo metallo, vel auro, vel argento eſſet conficiendus, materiam determinaret in genere. Qui autem mandaret Artifici, ut illum ex auro conficeret, determinaret materiam in ſpecie. Item qui mandaret Servo ſuo, ut urbanè vicinos ad Cœnam vocaret, verba non aſſignando, determinaret formam genericè: quòd ſi verba

exprimeret; determinaret eam ſpecificè. His notatis

Dico I. Chriſtus Dominus determinavit, ſaltem in genere, Materiam, & Formam cujuslibet Sacramenti; ita ut eorum ſubſtantialis mutatio tollat Sacramentum, ſintque ab Eccleſia invariabiles.

Prob. Quia ſi Chriſtus materias, & formas Sacramentorum, ſaltem in genere, non determinaſſet, ea immediatè non inſtituiſſet, & Eccleſia eorum ſubſtantiam pro libitu immutare poſſet, quod falſum eſſe, imò & erroneum, ſuperiùs probavimus.

Objic. Eccleſia mutavit materiam Matrimonii ſecundùm ſubſtantiam ſuam, dùm ſtatuit quòd Contractus clandeſtinus, qui priùs erat, non ſit ampliùs materia Matrimonii.

℟. Eccleſia ſtatuendo, quòd Contractus clandeſtinus non ſit ampliùs materia Matrimonii, non propriè hujus Sacramenti materiam mutavit, cùm ſemper ſit, ſicut erat in principio, Contractus legitimus, & validus. Sed hoc ſuo ſtatuto effecit, ut Contractus, qui priùs erat legitimus ac validus, irritus ſit atque illicitus; per quod non magis materiam Matrimonii mutavit, quàm quis Euchariſtiæ mutaret materiam, qui Panem, & Vinum conſecrandum corrumperet. Unde in forma reſpondendum eſt: Eccleſia mutavit materiam Matrimonii, prout eſt Contractus C. prout eſt Sacramentum N.

Dico II. Chriſtus quinque ſaltem Sacramentorum Materiam, & Formam in ſpecie determinavit.

Prob. Enumeratione. In Baptiſmo ſiquidem ablutionem ex aqua naturali determinavit, dicens: ***Baptizantes eos &c.*** In Euchariſtia Panem triticeum, & Vinum de vite, dùm accepto pane ait: ***Hoc eſt Corpus meum*** &c. In Pœnitentia peccata à verè Pœnitentibus confeſſa, eorumque abſolutionem: ***Quorum remiſeritis peccata &c.*** In Extrema-*Unctione*, Unctionem ex Oleo olivarum cum oratione: ***Inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum Oleo.*** In Matrimonio legitimam corporum traditionem, & acceptationem verbis, aut quaſi verbis expreſſam; cùm hunc duplicem Contractum ad Sacramenti dignitatem clevaverit, illumque ſupponat.

Dico III. Chriſtus Dominus Materiam, & Formam Ordinis, & Formam Confirmationis, in genere duntaxat, determinavit: de materia Confirmationis dicetur ſuo loco.

Prob. Concluſio; quæ eſt D. Bonav. 4. Sent. & Inn. IV. cap. *Presbyter*, & plurimorum aliorum Doctorum inſignium, Alexand. Halen. Bellat. &c. Idque Tridentinum inſinuat ſeſſ. 23. c. 3. dùm dicit Sacram Ordinationem verbis, & ſignis exterioribus perfici; non definiendo quænam ſint hæc verba, aut ſigna; quia nimirùm in genere duntaxat à Chriſto ſunt inſtituta, ab Eccleſia autem in ſpecie determinata.

Confirm. Quia alioquin Ordinationes ſacræ Græcorum cum Latinorum Ordinationibus conciliari non poſſent; cùm nec Inſtrumentorum traditio, nec hujuſmodi traditioni reſpondentes verborum formæ à Græcis uſurpentur, quorum tamen Ordinationes Romana ſuſcepit Eccleſia.

Idem dicendum eſt de Forma Confirmationis, quæ in diverſis Græcorum, ac Latinorum Eccleſiis eſt diverſa, & utraque tanquam bona, ac legitima in Concilio Florentino, tacitè ſaltem, fuit approbata.

Reſtat igitur, quòd Chriſtus Dominus ſtatuerit, ut adhiberentur quædam ſigna ſenſibilia expreſſiva poteſtatis, quæ per Ordinem traditur, & verba quæ Confirmationis effectum ſignificarent, relicta Eccleſiæ libertate, ut hæc ſigna, & verba pro locorum, ac temporum diverſitate ſpecificè determinaret: Qua poſita determinatione Eccleſiæ, qui ſignis, aut verbis ab Eccleſia non determinatis uteretur, nihil efficeret; cùm, ex inſtitutione Chriſti, Eccleſiæ determinatio his Sacramentis ſit eſſentialis. Ideò invalida foret Ordinatio facta ab Epiſcopo Latino per ſolam manuum impoſitionem; & Confirmatio cum his ſolis verbis: ***Signaculum doni***, quæ ſunt forma Græcorum.

Objic. 1. Si Eccleſia poteſtatem haberet quorumdam Sacramentorum materiam, & formam in ſpecie determinandi, eas poſſet mutare: Atqui ex Trid. eas mutare non poteſt; Ergo &c. Prob. minor: Materia, & forma ſubſtantiam Sacramenti conſtituunt: Atqui ex Trident. Eccleſia, quæ Ritus Sacramentorum mutare poteſt, eorum tamen ſubſtantiam mutare nequit: ergo nec eorum ſpeciem.

℟. Nego minorem, & diſtinguo majorem Argumenti ſubſequentis: Materia, & forma à Chriſto Domino in genere determinatæ, & determinatæ in ſpecie, vel ab ipſomet Chriſto, vel ab Eccleſia ex eius mandato, ſubſtantiam cujuslibet Sacramenti, etiam Confirmationis, & Ordinis conſti-

ſtituunt C. Materia, & forma ſemper & in omnibus Sacramentis à Chriſto Domino tam in genere, quàm in ſpecie determinatæ N. Diſtinguo pariter minorem: Eccleſia mutare non poteſt ſubſtantiam Sacramentorum genericam, & ſpecificam à Chriſto determinatam C. Non Poteſt mutare ſpecificam à ſe determinatam N.

Obj. 2. Si eadem ſpecificè non eſſet materia, & forma quorumdam Sacramentorum in Latina Eccleſia, ac in Græca, eadem non eſſent ſigna, proindeque non eſſent eadem Sacramenta.

℞. Diſt. Eadem non eſſent ſigna materialiter C. formaliter N. Sunt igitur eadem ſigna formaliter, proindeque eadem Sacramenta; quia licèt diverſæ res, diverſaque verba in diverſis uſurpentur Eccleſiis, ſemper tamen ex Eccleſiæ determinatione idem ſignificant, nempè Spiritus Sancti infuſionem in Confirmatione, & traditionem poteſtatis in Ordine.

QUÆSTIO III.

Quænam ſit materiæ, & formæ mutatio invalidam, aut illicitam efficiens Sacramentorum adminiſtrationem?

Not. DUplicem eſſe in materia, & forma Sacramentorum mutationem; ſubſtantialem, & accidentalem. Subſtantialis dicitur, dùm juxta communem hominum exiſtimationem tollit materiæ ſubſtantiam, & ſenſum verborum, quæ Chriſtus præſcripſit, & Eccleſia uſurpat: accidentalis verò dicitur, dùm eam non tollit. Sic qui aqua roſacea baptizaret, vel in paſta conſecraret, materiæ ſubſtantiam mutaret. Item, qui baptizaret in nomine Dei, Trinitatem non exprimendo; vel qui ſic conſecrationis formam exprimeret: *Hoc eſt caput meum*, eam ſubſtantialiter perverteret. E contra accidentaliter tantùm mutaret, qui aqua calida baptizaret, & cum his verbis: *Ego te abluo*; aut qui in pane fermentato conſecraret, & hanc formam adhiberet: *Hoc meum Corpus eſt.*

Dico. Mutatio ſubſtantialis materiæ, & formæ Sacramentum irritat, non autem accidentalis, & eas quovis modo mutare, peccatum eſt mortale graviſſimum, niſi excuſet indeliberatio, aut invincibilis ignorantia.

Prob. Quia irritatur Sacramentum, dùm ſubſtantia ejus tollitur, non autem quando ipſa remanet; Atqui mutatio ſubſtantialis tollit Sacramenti ſubſtantiam, cùm tollat ſubſtantiam Ritus à Chriſto inſtituti, accidentalis verò non tollit. Ergo illa, non hæc, Sacramentum irritat.

Quod autem peccatum ſit graviſſimum Sacramenti materiam, aut formam vel accidentaliter immutare. Prob. quia hæc temeritas in gravem Dei, Eccleſiæ, rerumque ſacrarum redundat injuriam. Ideòque nulla in hoc datur materiæ levitas, ſolaque excuſat indeliberatio, nec non invincibilis ignorantia; qua tamen laborare non cenſetur, qui ex officio ſcire tenetur, quæ ad Sacramentorum ſpectant adminiſtrationem.

QUÆR. Quot modis in Sacramentorum formam invehi poſſit mutatio, tum ſubſtantialis, tum accidentalis?

Reſp. Sex modis, his verſiculis contentis.

Nil formæ demas, nil addas, nil variabis.
Tranſmutare cave, corrumpere verba, morari.

Demere aliquid formæ; ita ut ſenſus legitimus tollatur, eſt ſubſtantialis mutatio. Ut qui in forma Baptiſmi nomen alicujus Perſonæ divinæ, vel Perſonam Baptizati *Te* omitteret: aut qui in forma Conſecrationis Pronomina *Hoc*, vel *Hic*, *Meum*, vel *Mei* reticeret. E contra accidentalis eſſet mutatio, ſi omitteret tantùm *Ego*, in forma Baptiſmi, vel *enim*, in forma Conſecrationis, quia ſenſum non deſtrueret.

Addens aliquid formæ; juxta illud principium ſubſtantialiter eam mutaret, qui ſub hac forma baptizaret: *Ego te baptizo in nomine Patris majoris, & Filii minoris &c.* Aut qui ſub iſta conſecraret: *Hoc eſt Corpus meum phantaſticum.* Qui autem ſic formam Baptiſmi enuntiaret: *Baptizatur talis in nomine Patris, qui creavit eum, in nomine Filii, qui eum redemit &c.* aut qui ſic conſecraret: *Hoc eſt Corpus meum de Virgine natum*, eſſet tantùm mutatio accidentalis.

Variatio mutationem ſubſtantialem inducit, dùm verba ſubſtituta idem confusè tantùm ſignificant, non clarè, & diſtinctè. Sic invalidè baptizaret qui diceret: *Ego te Baptizo in nomine SS. Trinitatis*; *vel in nomine Genitoris, Geniti, ac Spirati.* Quia no-

Digitized by Google

nomen *Trinitatis* non diſtinctè tres Perſonas exprimit; & nomen Genitoris, & Geniti, de ipſiſmet rebus naturalibus dici poteſt. E contra, qui gallico idiomate formam exprimeret, aut verba ſynonyma latini idiomatis uſurparet: ut qui pro *Baptizo* diceret: *Abluo*; pro *Abſolvo* diceret: *Condono*, mutatio eſſet tantùm accidentalis.

Tranſmutare, aut tranſponere verba, ſubſtantiale eſt, dùm juxta communem exiſtimationem non manet idem ſenſus: accidentale verò, dum remanet. Ut ſi quis diceret: *Hoc Corpus eſt meum*, mutatio eſſet ſubſtantialis: accidentalis verò ſi diceret: *Hoc eſt meum Corpus*.

Corrumpere verba aliquis poteſt, vel ex induſtria, vel ex præcipitatione, vel ex ignorantia, vel ex balbutie. Si ex induſtria, verborum corruptio Sacramentum irritat, ut ſi quis balbum imitari volens dicat: *Hoc eſt Copus meum*. Si ex præcipitatione linguæ, ignorantia, & balbutie, eſſentialis eſt mutatio, dùm ſenſus formæ pervertitur: accidentalis, dùm non pervertitur. Unde valida eſt conſecratio balbi dicentis: *Hoc eſt Copus meum*; quia uſu receptum eſt, quòd hæc vox in balbo ſignificet, *Corpus*; Item qui ex ignorantia diceret baptizando: *In nomine Patri*, validè baptizaret ob eamdem rationem. Imò Zacharias Pontifex definivit, Sacerdotem Linguæ Latinæ imperitum validè baptizaſſe cum hac Forma. *In nomine Patria, Filia, Spiritua Sancta*; quia hæc verba, licèt corrupta, à tali Perſona, & in tali circumſtantia prolata, eumdem habent ſenſum.

Morari, ſeu verba interrumpere; ita ut non cenſeatur moraliter una, & integra oratio, erit ſubſtantiale; ut ſi quis pronuntiatis his verbis: *Ego te*, poſt ſemiquadrantem pronuntiaret *Abſolvo*. Si verò ita ſit parva mora, & interruptio, ut verba adhuc cenſeantur moraliter conjuncta, accidentale eſt; ut ſi quis pronuntiatis: *Ego te*, diceret Pœnitenti, *actum contritionis elice*, & poſtea *Abſolvo* proferret.

QUÆR. 2. Utrùm error Miniſtri Formam mutet ſubſtantialiter, & Sacramentum irritet?

℞. Cum diſtinctione; vel error in forma non eſt expreſſus; vel ita eſt expreſſus, ut ſenſum tollat: vel tandem ſic expreſſus, ut non tollat ſenſum. Si primum, Sacramentum eſt validum, qualiſcumque ſit Miniſtri error, aut intentio; quia validitas formæ ex ſolo verborum ſenſu deſumitur, ſenſus autem verborum non habetur ex mentali ejus intentione, aut ejus ſecreto errore, ſed ex communi hominum uſu, & exiſtimatione. Unde validum erat Arianorum Baptiſmus in ſorma Catholica prolatus, licèt per Perſonarum diſtinctionem intelligerent ſubſtantiam Patris à ſubſtantia Filii eſſe diverſam. Quòd ſi per errorem expreſſum tollatur ſenſus, qui baptizaret in nomine *Patris majoris, & Filii minoris*, evidens eſt irritum eſſe Sacramentum, cùm falſa ſit Forma; & qui eam ſic profert, non intendat facere quod facit Eccleſia, quæ baptizare non intendit in nomine Patris majoris, aut Filii minoris. Si per errorem expreſſum ſenſus non tollatur, item evidens eſt Sacramentum eſſe validum; quia error ſic expreſſus Formæ ſubſtantiam non afficit, proindeque manet idem ſubſtantialiter Sacramentum. Sed

Petes 1. Qua ratione dignoſci poteſt, quando error expreſſus ſenſum tollat, vel non?

℞. Dùm formæ jam legitimè prolatæ nova, ac diſtincta ſubjungitur propoſitio errorem continens, error expreſſum ſenſum non tollit, nec Sacramentum irritat. Ut ſi quis diceret: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, quæ non ſunt Perſonæ realiter diſtinctæ*, validè baptizaret; ſicut & validè conſecraret qui his uteretur verbis: *Hoc eſt Corpus meum, quod in Sacramento figurativè tantum ſuſcipimus*; modò quod facit Eccleſia, facere intenderet. Ratio eſt, quia præſuppoſita materia, verba legitimè prolata jam ſuum produxerunt effectum. E contrà, qui conſecrando diceret: *Hoc eſt Corpus meum figurativum*, nihil efficeret; quia *Figurativum*, novam, & diſtinctam non facit propoſitionem, ſed eſt pars præcedentis, quæ cum ea ſenſum efficit falſum.

Petes 2. Quid dicendum ſit de Forma per ſe indifferenti ad ſignificandum ſenſum hæreticum, & ſenſum catholicum: ut ſi quis diceret: *Ego te baptizo in nomine Patris &c. & Beatæ Virginis*?

℞. Cum D. Thom. 3. p. qu. 60. art. 8. *hoc à proferentis intentione pendere. Nam ſi ſic intelligatur in nomine Beatæ Virginis baptizari, tolleret veritatem*, & validitatem *Sacramenti*; quia hæc intentio verum formæ ſenſum tolleret, eamque ad errorem ſignificandum determinaret. *Si verò ſic intelligatur, ut Beatæ Virginis interceſſio proſit baptizato ad conſervandam gratiam baptiſmalem, non tollitur perfectio*, & validi-

tas

Digitized by Google

tas *Sacramenti*; quia tunc propoſitio nullum in ore proferentis errorem ſignificat, aut exponit. Eam ob rationem Zacharias Pontifex definivit Baptiſmum bis verbis ab imperito datum: *In nomine Patria, Filia* &c. validum eſſe; ſuppoſito nempè, quod nullum voluerit errorem exprimere, aut inducere. Nam ſi intellexiſſet Baptiſmum conferri in nomine quarumdam fœminarum, Sacramentum fuiſſet nullum; cum tunc hac ſua prava intentione ſenſum Formæ ſuſtuliſſet.

QUÆR. 3. An forma conditionali uti liceat?

℟. Affirmativè, contra nonnullos Doctores, dùm nempè vera adeſt neceſſitas. Id probatur auctoritate Alexand. III. Extr. *de Baptiſ.* cap. 2. *De quibus dubium eſt*, inquit, *an baptizati fuerint, baptizentur, bis verbis præmiſſis: ſi nondum baptizatus es*. Confirmant plurima Concilia; Aquen. an. 1588. Rotom. Rem. multique Rituales hunc uſum præſcribentes. Dixi: *Dùm adeſt vera neceſſitas*; aliàs peccatum eſſet mortale formam conditionalem adhibere. Vera autem neceſſitas cenſetur; dùm prudenter dubitatur, an validè Sacramentum fuerit collatum; an ſubjectum Sacramenti capax fuerit; an Miniſter formam neceſſariam protulerit, nec alia via Sacramentum ſecurum præſtari poſſit.

QUÆR. 3. An forma, aut materia dubia, vel probabili, uti liceat?

℟. Extra neceſſitatem id facere peccatum eſt graviſſimum; tum ob irreverentiam illatam Sacramento, quod nullitati periculo exponimus; tum ob injuriam factam proximo, quem item periculo carendi è fructu Sacramenti committimus. Nec à peccato excuſat quantalibet probabilitas; cùm hæc utique dubium ſemper importet; nec ullatenus ſit probabile in conferendis Sacramentis, dubia certis præponere unquam fas eſſe. Dixi: *Extra neceſſitatem*, qua ſtante, dubia adhiberi poteſt, ac ſæpiùs debet materia, dum non poteſt adhiberi certa; quia cùm Sacramenta pro hominibus ſint inſtituta, non autem homines propter Sacramenta, ſatius eſt iſta periculo nullitatis exponere, quàm hominem periculo damnationis æternæ.

QUÆR. 5. An formam ſuper eamdem materiam liceat repetere?

℟. De ſe mortale eſt peccatum, atque ſacrilegium, gravem Deo, & Sacramento irrogans injuriam; cùm hæc ſecunda forma omninò ſit inutilis, nec abſque interpretativa Sacramenti irriſione in vanum proferri poſſit. Dùm autem dubium adeſt legitimum, utrùm forma rectè ſit prolata, Miniſter tenetur, & quidem ſub mortali; eam ſub conditione repetere; ne Sacramentum nullitatis, & proximum damnationis periculo committat. Verùm cùm Sacerdos dubitat, an Pœnitentem abſolverit, nec dubium tolli poteſt, non opus eſt, ut iterum ſub conditione abſolvat; ſed ipſi ſuadere debet, ut iterum ſaltem generaliter de peccatis mox confeſſis ſeſe accuſet; & nova ab ipſo elicita contritione, ipſum abſolutè abſolvat. Dixi *de ſe*, id eſſe mortale; quia ſaltem à mortali excuſant mentis ſubreptio aut ſcrupulus, mentem rationemque perturbans.

CAPUT IV.

De Sacramentorum Miniſtro.

DE Sacramentorum Miniſtro ſciendum eſt, quis ſit, qualis eſſe debeat, an Fidelis, & Sanctus, & quænam in eo requiratur intentio.

QUÆSTIO I.

Quis ſit legitimus Sacramentorum Miniſter?

Not. 1. DUplicem eſſe Sacramentorum Miniſtrum. Primarium ſcilicet, aut principalem; & ſecundarium, aut minùs principalem. Primarius eſt Chriſtus Dominus, non ſolùm ut Deus, & Auctor gratiæ, ſed etiam ut homo, quatenus nempè omnis gratiæ cauſa eſt tum meritoria; tum inſtrumentalis, propter unionem cum Verbo divino Hypoſtaticam: quo ſenſu Joan. 1. dicitur: *Hic eſt, qui baptizat*.

Not. 2. Quoad Miniſtros ſecundarios; alii ſunt ordinarii qui ſecundùm Legem à Chriſto Domino præſcriptam Sacramenta conficiunt, atque diſpenſant: alii extraordinarii, qui præter Legem hanc ordinariam ad ea conficienda, atque diſpenſanda, committi poſſunt.

Circa quod nulli dubium eſt; quamlibet creaturam rationalem, ſive animam ſeparatam, ſive Angelum, ſive Dæmonem Sacramentorum Miniſtrum eſſe poſſe extraordinarium; tum quia nullam id involvit repugnantiam; tum quia ex variis Hiſtoriis fide dignis certum habemus, ſæpiùs Angelos, & Ordinationem, & Euchariſtiam

Digitized by Google

ſtiam diſpenſaſse. Hic tantum agitur de Miniſtro Sacramentorum ordinario. Lutherus docet omnibus Baptizatis eamdem ineſse Sacramenta adminiſtrandi poteſtatem; licèt, inquit, ad vitandam confuſionem ſoli ad Miniſterium vocati hac poteſtate uti debeant, dum nulla urget neceſſitas. Calvinus è contra ſolis ad Miniſterium vocatis hanc poteſtatem competere docet; ita ut etiam in extrema neceſſitate aliis baptizandi poteſtatem deneget: Contra quos

DICO: Ordinarius Sacramentorum Miniſter eſt ſolus homo viator, rationis compos; non tamen omnis, licèt Chriſtianus, reſpectu omnium.

Prob. 1. pars. Quia Chriſtus Dominus non Angelis, aut animabus ſeparatis, ſed ſolis viatoribus dixit: *Docete omnes, baptizantes &c. Hoc facite in meam commemorationem: Quorum remiſeritis peccata &c.* Ratio eſt; quia opportunum erat, ut Sacramenta pro hominibus inſtituta ab hominibus miniſtrarentur, & ſigna ſenſibilia à creaturis ſenſibilibus exercerentur.

Prob. 2. pars. Quia opus erat, ut Sacramenti confectio, & adminiſtratio actio eſset humana, & cum certa intentione adminiſtraretur, proindeque ut Miniſter rationis uſum haberet: unde à Sacramentorum adminiſtratione excluduntur Infantes, & Amentes.

Prob. 3. pars. Quia, ſi omnes Chriſtiani Sacramentorum eſsent ordinarii Miniſtri, nulla in Eccleſia foret graduum, & officiorum diverſitas, & ſingula Eccleſiæ membra eumdem actum haberent, contra illud Apoſtoli 1. Cor. 12. *Numquid omnes Apoſtoli, numquid omnes Prophetæ.* Deinde evidens eſt ex Evangelio, Chriſtum Dominum omnibus Chriſtianis non dixiſſe: *Hoc facite &c. Quorum remiſeritis &c.*

Objic. contra 1. partem. 1. Validitas Sacramenti à qualitate Miniſtri non pendet. 2. Si Apoſtolus reſurgeret, Sacramenta adminiſtrare, & conficere poſset. 3. D. Th. docet 3. p. q. 64. art. 7. Beatos hanc poteſtatem habere.

℞. Ad 1. Validitas Sacramenti à qualitate Miniſtri accidentali, probitate ſcilicet, & fide non pendet C. ab eſsentiali N. Ad 2. Apoſtolus redivivus poſset Sacramenta conficere, quia tunc iterum fieret Viator. Ad 3. D. Thom. docet Beatos hanc poteſtatem habere, non formaliter, ſed radicaliter tantùm, ratione indelebilis characteris.

QUÆSTIO II.

Utrùm Fides, & probitas in Miniſtro requiratur?

Not. QUæſtio hic procedit tam de licita, quàm de valida Sacramentorum adminiſtratione: Et 1. Utrùm valeant Sacramenta ab Infideli, aut peccatore collata. 2. Utrùm ea licitè conferre poſſint: pro quibus

DICO I. Quilibet Infidelis, & peccator Sacramenta validè conficere, ac miniſtrare poteſt, modò omnia eſsentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, ſervaverit.

Prob. 1. Concluſio, quæ eſt de Fide adverſus Donatiſtas, Albigenſes, Wicleſiſtas, alioſque Hæreticos, auctoritate Conc. Arel. Can. 8. Nicæ. 1. Can. 8. Cartag. 1. cap. 1. Conſtant. ſeſs. 8. Trident. ſeſs. 7. Accedit plurimorum SS. Patrum auctoritas, maximè Aug. lib. 1. de Baptiſmo c. 7. *Rectè baptizatos*, inquit, *a quavis hæreſi venientes abſque novo baptiſmate recipiendos antiquiſſima conſuetudo ſemper, & ubique tenuit*: & c. 14. ait: *Quid tibi facit malus Miniſter, ubi bonus eſt Dominus?*

Prob. 2. Ratione: Quia Miniſter non virtute propria, ſed virtute Chriſti operatur. Unde ſicut ſemen jactum in terram non minus fructificat, dum à malo, quàm à bono ſeminatur; ita Sacramentum æqualiter validum eſt, dum ab Infideli, & peccatore, quàm à Fideli, & juſto conficitur. Hinc Auguſtinus ait: *Non timeo Adulterum, non Ebrioſum, non Homicidam; quia Columbam attendo, per quam mihi dicitur: hic eſt qui baptizat.* Deinde poteſtas Sacramentum conficiendi, eſt gratia gratis data; ideſt, ad ſalutem alterius ordinata; ſed hæc gratia ob errorem, aut peccatum non tollitur: Ergo &c.

Objic. 1. Illud Eccli. c. 34. *Ab immundo quis mundabitur?* Nec non & iſtud Matt. 7. *Non poteſt arbor mala bonos fructus facere... Numquid colligunt de ſpinis uvas, aut de tribulis ficus*: actiones autem Miniſtri mali ſunt ſpinæ: Ergo &c.

℞. Neminem ab immundo mundari poſſe, ſi ad emundandum re utatur immunda, non autem munda, prout eſt Sacramentum: ſicut æger medicus ſanat per ſana medicamenta. Cæterùm Sacramenta non ſunt fructus Miniſtri cujuſlibet, ſive boni, ſive mali; ſed Paſſionis Chriſti Domini.

Deinde

Deinde actiones Miniſtri mali ſunt ſpinæ; dùm agit nomine ſuo, non autem dùm vice, ac nomine Chriſti.

Objic. 2. Plurimos Conc. Canonum, & SS. Patrum textus, ubi Hæreticorum, & Schiſmaticorum Baptiſma damnatur: ubi ab ipſis baptizatos iterùm baptizari præcipitur: ubi dicitur eorum Sacramenta vera Sacramenta Eccleſiæ non eſſe, Corpus Chriſti non conficere, remiſſionem peccatorum non dare, nullam poteſtatem conferre poſſe, potius eorum Sacramenta ſuſcipientes polluere, quàm ſanctificare &c.

℟. Generaliter, quia brevitas propoſita hos omnes textus enucleatim diſcutere non ſinit, 1. Hæreticorum, ac Schiſmaticorum Baptiſma, cæteraque Sacramenta ſæpiùs à SS. Patribus damnantur, non quia invalida, ſed quia illicita ſunt.

2. Jubetur quandoque hæc Sacramenta iterari, quia ad eorum confectionem, aut adminiſtrationem omnia eſſentialia non fuere adhibita.

3. Dicuntur hæc Sacramenta Eccleſiæ non eſſe, quatenus in Eccleſia nec confecta, nec collata fuere.

4. Aſſeritur Schiſmaticos, & Hæreticos Corpus Chriſti non conficere, non quoad rei veritatem, ſed quoad membrorum Chriſti unitatem.

5. Docetur eorum Sacramenta remiſſionem peccatorum non impertire, potiùs polluere, quàm ſanctificare; quia illicitè ſuſcipiuntur.

6. Hæretici dicuntur nullam in Ordinatione poteſtatem conferre poſſe; quia ab eis ordinati ad honorem Miniſterii non admittuntur.

Uno verbo, dùm SS. Patres aliquam Hæreticorum, ac Schiſmaticorum Sacramentis invaliditatem affingebant, de effectu Sacramentorum, non de ipſomet Sacramento ſermonem faciebant; quod ſatis non attendentes, ut ſæpiùs inculcat Aug. lib. 2. contr. Parmen. cap. 10. & lib. 1. contr lit. Petil. & cont. Creſcon. & lib. 6. de Baptiſmo, erraverunt, qui ab Hæreticis baptizatos, iterum baptizandos contendebant.

Objic. 3. Rationes multiplices 1. Hæretici, ac peccatores Spiritum Sanctum non habent: Ergo nec eum dare poſſunt. 2. Hæretici, ac Schiſmatici ſunt ab Eccleſia præciſi, cui ſoli data ſunt vera Sacramenta. 3. Caput non influit in pectus per membra mortua; ita nec Chriſtus nobis per peccatores influit gratiam.

℟. Ad 1. Hæretici, Schiſmatici &c. non habent Spiritum Sanctum per gratiam inhabitantem, ſed per operationem aſſiſtentem, vel non habent formaliter, benè tamen virtualiter. Ad 2. Ab Eccleſia præciſi vera Eccleſiæ Sacramenta tractare poſſunt, non quatenus præciſi, ſed quia Chriſtus eis aſſiſtit propter Myſterii, & Sacramenti dignitatem; non ſecùs ac Artifex, qui in domo aliena operari poteſt, aſſiſtente ipſius Domino. Ad 3. Caput non influit in pectus per membra mortua, quia in ea influit per vitalem, & phyſicum influxum; Sacramentorum autem Miniſtri ad gratiam conferendam non influunt, niſi moraliter; proindeque Chriſtus ipſis, licèt mortuis, ad ipſam conferendam uti poteſt.

Dixi in Concluſione: *Modo omnia eſſentialia &c.* Excipitur ſiquidem Pœnitentiæ Sacramentum, ad quod validè miniſtrandum, præter poteſtatem Ordinis, prærequiritur poteſtas Juriſdictionis, qua carent Schiſmatici, Hæretici, Degradati &c.

Dico II. Quilibet Miniſter, tum ſolemnitatis, tum neceſſitatis, in ſtatu peccati mortalis Sacramentum conficiens, aut adminiſtrans, peccat mortaliter.

Prob. 2. pars; de prima ſiquidem nullus dubitat; omnibus fermè auctoritatibus ac rationibus, quibus probatur prima. *Malis non eſt fas*, inquit Dionyſ. lib. de Eccle. Hier. *tangere Symbola*. *Neceſſe eſt*, inquit Greg. cap. *neceſſe* 1. q. 1. *ut munda ſit manus, quæ diluere ſordes curat*. *Omnia Sacramenta*, ait Aug. lib. 2. con Epiſt. Parmen. cap. 10. *obſunt indignè tractantibus*. Ratio eſt, quia ipſum naturæ lumen dictat, quòd Sancta ſanctè tractentur, graviſque ſit irreverentia, quòd Chriſti inimicus, & Diaboli mancipium præſumat ſanguinem ejus, ac merita diſpenſare.

Nec refert quòd hæc diſpenſatio ſolemniter fiat, aut privatim, ex officio, aut ex neceſſitate. Quia hæc circumſtantia irreverentiam minimè tollit, cùm de Jure naturali ſit atque divino, quòd Sancta ſemper, ubique, & in qualibet circumſtantia ſanctè tractentur.

Confirm. Auctor. Concil. Eliber. Can. 38. ubi ſtatuitur; *Fidelem, qui lavacrum ſuum integrum habuerit*; ideſt, cujus conſcientia à gravi ſorde fuerit immunis, *poſſe baptizare Catechumenum infirmitatis neceſſitate oppreſſum, ſi Eccleſia in proximo non fuerit*. Accedit Auctoritas Concil. Aquen. ann. 1585. *Para[illegible]i igitur, omneſque alii, ad quos cujuſvis Sacramenti adminiſtratio ſpectat, quàm diligentiſſimè videant, ne lethalis*

lis

Digitized by Google

lis peccati labe infecti, dùm aliorum ſaluti ſtudent, ſibi æternæ damnationis ſint Miniſtri: Atqui in neceſſitate ad omnes Fideles ſpectat, ex inſtitutione Chriſti, Baptiſmi adminiſtratio, illiuſque veri ſunt Miniſtri: Ergo non ſecùs ac Parochi tenentur quàm diligentiſſimè videre &c.

Objic. Auctoritatem D. Thom. docentis Laicum peccatorem in neceſſitate baptizantem non peccare. Imò idem aſſerit de Sacerdote in eadem neceſſitate Baptiſmi, aut Pœnitentiæ Sacramentum conferente.

℟. D. Thomam hìc eſſe intelligendum de neceſſitate adeò urgente, ut ſpatium non adſit contritionis eliciendæ; quia cum in hoc caſu duo ſimul præcepta Religionis ſcilicet, & caritatis urgentia impleri non poſſint; primum ſecundo cedere debet ex voluntate præſumpta Chriſti Domini, qui Sacramenta propter homines, non homines propter Sacramenta eſſe voluit: Nam etſi nunquam liceat Sacramenta poſitivè profanare, licet tamen, ob gravem neceſſitatem ipſi omnem reverentiam eorum ſanctitati debitam non adhibere, dùm aliter fieri nequit: Hinc

Reſol. 1. Confirmantem, Ordinantem, Baptizantem ex officio, & cum ſolemnitate in gravi peccato, longè gravius peccare, quàm qui baptizat ex neceſſitate, licèt duplex peccatum non committat, quia non peccat contra duas virtutes, ſed contra ſolam Religionem.

Reſol. 2. Sacerdotes in urgente neceſſitate abſolventes, Laici, & Obſtetrices in eadem neceſſitate baptizantes teneri ſub mortali, ſi per tempus licuerit, ut plerumque licet, ad Contritionem ſe ſe excitare, priuſquam Sacramentum adminiſtrent, dùm peccati mortalis ſibi ſunt conſcii.

Reſol. 3. Baptizantes, Abſolventes &c. in malo ſtatu tot numero peccata committere, quot Perſonas baptizant, & abſolvunt; quia quælibet Baptiſmi, & Abſolutionis adminiſtratio, actio eſt integra, & completa. Qui verò per ſemihoram quinquaginta Perſonis abſque morali interruptione Euchariſtiam adminiſtraret, unicum peccatum committeret; quia licèt omnes hæ adminiſtrationes ſint actiones phyſicè completæ, in unam tantùm moralem coaleſcunt. Hæc tamen circumſtantia in Confeſſione eſt aperienda, utpote notabiliter aggravans.

QUÆR. 1. An & qualiter peccent Miniſtri ſacras functiones in mortali exercentes?

℟. 1. Diaconos, & Subdiaconos Ordinum ſuorum officia ſolemniter in mortali exercentes mortaliter peccare. Id conſtat auctoritate Apoſtoli jubentis 1. Tim. 3. *Ut Diaconi Myſterium Fidei habeant in conſcientia pura . . . . . & ſic miniſtrent nullum crimen habentes.* Et Gregor. IX. C. quæſitum *de temp. ord.* dicit quod Clerici *monendi ſunt, & ſub interminatione divini Judicii, & in teſtimonium ſuæ damnationis, in ſuſceptis etiam Ordinibus non miniſtrent:* ſi in aliquod crimen occultum ſunt lapſi, & nondùm ipſos pœnituerit. Accedit ratio jam expoſita, quòd malum ſit, graveque peccatum res ſacras in re gravi irreverenter tractare: Atqui Diaconorum ac Subdiaconorum graves ſunt functiones, cùm ad Euchariſtiæ confectionem proximè accedant: Ergo &c. Secùs dicendum eſt de minoribus Ordinibus, quorum functiones non videntur ſacræ; ideòque ſæpiùs à Laicis exercentur: Excipe tamen Exorciſtæ functionem; tum quia ab ipſiſmet Sacerdotibus exercetur; tum quia injuriam Chriſto inferre cenſetur, qui ejus nomine Dæmonem compeſcere præſumit, per peccatum mortale mancipium ejus exiſtens.

℟. 2. Non peccare mortaliter, qui in malo ſtatu aquam luſtralem conficiunt, Templum, aut Altare conſecrant; quia in his, & ſimilibus Sacramentum non conficiunt, nec irreverentiæ materia adeò videtur gravis, ut in mortale peccatum exeat. Idem dicendum videtur de Chriſmate, vel Olei infirmorum conſecratione, ob eamdem rationem.

Nec refert 1. Quòd Chriſma, & Oleum Infirmorum materia ſit Sacramenti; alioquin peccator, qui panem pro Euchariſtia conficienda coqueret, mortaliter peccaret. Nec refert 2. Quòd Epiſcopus vi Ordinationis ſuæ Chriſma, & Oleum conſecret. Nam vi etiam Ordinationis ſuæ Templum conſecrat; nec tamen, ut omnes fatentur, mortaliter peccat in malo ſtatu illud conſecrando.

℟. 3. Concionatores in malo ſtatu Conciones agentes mortaliter peccare cenſentur; niſi ad humiliationem & contritionem ſeſe excitent, priuſquàm pulpitum aſcendant; & hoc quidem non ſolùm, quia irreverenter verbum veritatis tractant: ſed 1. Ob graviſſimum populi ſcandalum, ſi criminoſi ſint publici. 2. Ob eorum horribilem hypocriſim, ſi ſint occulti. 3. Ob expreſſam Dei inhibitionem. Peccatori namque dixit Deus Pſalm. 49. *Quare tu enar-*

ras

Digitized by Google

ras juſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?

QUÆR. 2. An Miniſter peccator confiteri teneatur, priuſquam Sacramentum conficiat, aut miniſtret: vel utrùm ſufficiat, ut perfectè conteratur?

℞. Præcepti eſt, non ſolummodò conſilii, ante cujuslibet Sacramenti confectionem, & adminiſtrationem peccata mortalia confiteri: Nec ſufficit, ut quis perfectè conteratur, dùm adeſt copia Confeſſarii. De Euchariſtiæ Sacramento nullum ſubeſſe poteſt dubium, cùm id Trid. expreſsè definierit ſeſſ. 13. Can. 11. & c. 7. dicens: *Illis, quos conſcientia peccati mortalis gravat, quantumcumque etiam ſe contritos exiſtiment; habita copia Confeſſarii, neceſſariò præmittendam eſſe Confeſſionem ſacramentalem*: ſed eædem pro aliis Sacramentis rationes urgent. Ergo &c.

Prob. 1. Quia Miniſter peccator, qui Confeſſionem ſacramentalem negligit, dùm adeſt copia Confeſſarii, periculo ſe committit Sacramenta irreverenter tractandi. 2. Quia nulla eſt contritio abſque voto Sacramentalis Confeſſionis; quod votum non cenſetur habere, qui confiteri non dignatur, cùm facilè poſſit, ut ſecuriori conſcientia Sacramentum adminiſtret. His rationibus accedit Catechiſm. Rom. auctoritas p. 2. cap. 5. *Quoties*, inquit, *aliquam rem tractare aggredimur, cujus tractatio homini peccatis contaminato non conveniat, veluti cùm Sacramenta adminiſtramus, aut ſuſcipimus, toties Confeſſio prætermittenda non eſt.*

QUÆSTIO III.

Utrùm, & qualis in Sacramentorum Miniſtro requiratur intentio?

Not. INtentio, quæ eſt actus voluntatis, quo quis ad finem tendit ab intellectu propoſitum, dividitur in actualem, virtualem, habitualem, directam, indirectam ſeu interpretativam, abſolutam, & conditionatam, materialem, & formalem.

Actualis intentio dicitur ea, qua quis hìc, & nunc vult rem de qua actu cogitat. *Virtualis* dicitur ea, qua quis operatur ex vi actualis intentionis præhabitæ, nec per intentionem contrariam, nec per notabilem temporis moram interruptæ, licèt hic, & nunc non attendat ad quod exequitur.

Habitualis dupliciter ſumitur: vel pro facilitate operandi ex actibus repetitis comparata, & hæc actualis, aut virtualis eſſe poteſt; vel pro ſolo habitu ex actu relicto; ita ut voluntas nec in ſe, nec in virtute ſua ad operationem concurrere cenſeatur, ut fit in ſemi ebrio aut ſemi-ſopito, & hæc propriè dicitur habitualis intentio.

Directa ea eſt, qua res in ſe intenditur: *Indirecta*, qua res intenditur in altero, ex quo ſecutura prævidetur.

Materialis intentio ea eſt, qua quis intendit nudam tantùm, ac materialem actionem externam exequi, non attendendo utrùm naturalis ſit, vel Sacramentalis. *Formalis* verò ea eſt, qua quis intendit facere quod facit Eccleſia, quodque Chriſtus inſtituit; idque vel explicitè, ita ut omnia in particulari intendat facere, quæ facit Eccleſia, & Chriſtus inſtituit; vel implicitè, ita ut ea tantùm intendat generaliter, & confusè: His notatis

Dico I. Ad valorem Sacramenti neceſſario requiritur vera ac ſincera intentio Miniſtri volentis, generaliter ſaltem, & confusè, facere quod facit Eccleſia, aut quod Chriſtus inſtituit.

Prob. 1. Concluſio, quæ eſt de Fide contra Lutheranos, Calviniſtas, cæteroſque Sectarios docentes nudam actionem externam, etiam ex joco factam, ſufficere. Probatur, inquam, auctor. Martini V. jubentis, ut ſuſpecti de Hæreſibus à Concilio damnatis, inter alia, interrogentur; an credant quòd malus Sacerdos cum debita materia, & forma, *& intentione faciendi quod facit Eccleſia*, verè conficiat, & conferat Sacramenta. Item ex Decreto Eugen. IV. in Florentino, ubi docet Sacramenta tribus perfici, Materia, & Forma, & intentione Miniſtri faciendi quod facit Eccleſia. Item ex Triden. ſeſſ. 7. Can. 11. anathematizante quemcumque dicentem in Miniſtris, dùm Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri *intentionem faciendi quod facit Eccleſia*.

Prob. 2. Ratione multiplici 1. Quia actio, quæ ad varios fines referri poteſt, ad unum non determinatur, niſi qui illam præſtat ita velit, aut ita ſe velle ſignificet: Sed actio Sacramentalis ad varios fines referri poteſt. Infans ſiquidem aqua tingi poteſt, vel propter munditiam, vel propter ſanitatem, vel propter jocum: Ergo neceſſe eſt, ut determinetur ad eſſe Sacramenti per intentionem abluentis. Ut Sacramentum va-

validè conferatur neceſſe eſt, ut qui illud adminiſtrat, ſe gerat, ut Eccleſiæ, & Chriſti Miniſter; ſed talis ſe gerere utique non poteſt, niſi facere intendat quod facit Eccleſia, vel quod Chriſtus inſtituit: Ergo &c.

Objic. 1. Sigillum imprimit figuram independenter ab intentione ſigillantis: Ergo & Sacramentum. 2. Ut Concio ſortiatur effectum ſuum non eſt neceſſe, ut Concionator intentionem habeat illum producendi: ita à pari &c. 3. Sacramenta ſunt ſenſibilia; ergo intentio, quæ eſt inſenſibilis, non conſtituit neceſſariò Sacramenta.

℟. Ad 1. Diſparitas eſt inter ſigillum, & Sacramenti Miniſtrum, quod ſigillum, utpote inanimatum, moveatur, ſed non moveat: Miniſter autem Sacramenti liberè ſe determinare debeat, utpote animatus, & liber.

Ad 2. Diſparitas eſt inter Concionatorem, & Sacramenti Miniſtrum; quòd verba Concionatoris ſint determinata ad ſignificandam, & exprimendam inſtructionem, non autem verba, & actio Miniſtri baptizantis ad exprimendam ablutionem ſpiritualem.

Ad 3. Sacramenta ſunt ſigna ſenſibilia, quatenus conſtant rebus, & verbis, ea intrinſecè conſtituentibus C. quatenus res & verba ad hoc, vel illud ſignificandum applicantur N. Applicantur ſiquidem per Miniſtri intentionem inſenſibilem.

Dixi in Concluſione: *ſaltem generaliter, & confuſè*. Quia neceſſariò non requiritur diſtincta cognitio, rectaque Fides Eccleſiæ, & Myſteriorum, quæ in Sacramentis continentur; cùm & Pagani, quibus hæc ſunt incognita, Baptiſmum validè conferri poſſint, modò ſaltem intendant facere quod ab ipſis Chriſtianus exigit; cum ab ipſis nihil exigat, niſi quod Chriſtus inſtituit, & quod facit Eccleſia. Item Hæretici, qui negant Baptiſmum gratiam, & characterem conferre, & Eccleſiam Romanam veram eſſe, validè baptizant, cum hac generali intentione faciendi quod Chriſtus inſtituit, & quod facit ea, quam veram credunt Eccleſiam; quia eorum error per hanc generalem intentionem emendatur.

Cæterùm, licèt omnes Catholici concedant, ad valorem Sacramenti neceſſariò requiri intentionem faciendi quod facit Eccleſia; cùm ipſa tria intendat: 1. Ritum externum à Chriſto inſtitutum, ſeu formam materiæ applicare: 2. Actionem factam, ſeu ad conſtituendum Sacramentum elevatam, peragere: 3. Per hanc actionem effectus ſacramentales producere, gratiam ſcilicet, & characterem conferre; controvertuntur Catholici, quale debeat eſſe objectum intentionis in Sacramentorum adminiſtratione.

Concedunt quidem omnes illicitam eſſe Sacramentorum adminiſtrationem abſque hac triplici intentione, niſi fortè indeliberatio, aut ignorantia invincibilis excuſet; & tertiam neceſſario non requiri; cùm negantes gratiam in Sacramentis conferri, & characterem imprimi, validè adminiſtrent: ſed nonnulli cenſent, contra communem Doctorum ſententiam, primam ſufficere, nec ſecundam neceſſario requiri, Contra quos

Dico II. Ad valorem Sacramenti non ſufficit, ut Miniſter intendat Ritum externum à Chriſto inſtitutum, velitque ſeriò Formam materiæ applicare; ſed omninò neceſſarium eſt, ut intendat quodammodò Sacramentum, ſeu rem ſacram aut ſacramentalem peragere.

Prob. 1. Ex Trid. ſeſſ. 14. c. 6. ubi legitur: *Non debet Pœnitens adeo ſibi de ſua ipſius Fide blandiri, ut etiamſi . . . Sacerdoti animus ſeriò agendi, & vere abſolvendi deſit, putet ſe eſſe abſolutum vere & coram Deo*. Deinde Alex. VIII. hanc damnavit propoſitionem: *Valet Baptiſmus collatus à Miniſtro, qui omnem Ritum externum, formamque baptizandi obſervat, intus verò in corde ſuo apud ſe reſolvit, non intendo facere quod facit Eccleſia*.

Fruſtrà replicant Adverſarii Conc. Flor. & Alexand. VIII. hìc voluiſſe tantùm condemnare errorem Lutheri docentis: Sacramentum jocosè, aut mimicè collatum eſſe validum. Nam conceditur quidem Tridentinum errorem Lutheri damnare voluiſſe; ſed non impedit, quominus ad validitatem Sacramenti Pœnitentiæ animum verè abſolvendi non ſtatuat eſſe requiſitum. Nec mirum, cùm juxta idem Tridentinum de Fide ſit, abſolutionem ſacramentalem non eſſe nudum Miniſterium; ſed actum judicialem, qui proculdubiò abſque intentione abſolvendi proferri nequit.

Quoad Alex. VIII. ſincerè dici non poteſt errorem Lutheri tantùm voluiſſe damnare, cùm à Tridentino jam ſatis, ſuperque fuerat damnatus. Voluit ſiquidem, ſicut & alii hujus ætatis Pontifices, plurimos damnare errores apud ipſoſmet Catholicos, hinc inde pullulantes, & aſſurgentes; inter quos recenſet ſententiam docentium ad valorem Sacramenti ſufficere intentio-

nem

Digitized by Google

nem ſeriò faciendi Ritum externum à Chriſto inſtitutum.

Prob. 2. Florentinum duo, tanquam neceſſaria requirit, ut Paganus in neceſſitate baptizans validè baptizet. 1. Ut formam Eccleſiæ ſervet. 2. Ut intendat facere quod facit Eccleſia: Atqui formam Eccleſiæ ſervare eſt Ritum externum à Chriſto Domino inſtitutum ponere, & formam ſeriò materiæ applicare; Ergo, præter poſitionem Ritus externi, & applicationem formæ ad materiam, aliud requirit; intentionem ſcilicet faciendi quod facit Eccleſia: quæ intentio proculdubiò diverſa eſt ab intentione ponendi ſeriò merum Ritum externum à Chriſto inſtitutum.

Prob. 3. Ex Trident. requiritur intentio faciendi quod facit Eccleſia: atqui Eccleſia non facit actionem naturalem, ſed Cæremoniam ſacram: Ergo &c. Reſpondent nonnulli non opus eſſe, ut Miniſter habeat adæquatam, & totalem Eccleſiæ intentionem; alioquin requireretur, ut vellet per Sacramentum gratiam, & characterem producere, cùm id intendat Eccleſia. Sed ſic reſpondentes ad verba Concilii parùm attendunt: Concilium non dicit neceſſariam eſſe intentionem faciendi quod Eccleſia facere intendit, *ſed quod facit Eccleſia:* Eccleſia autem gratiam, & characterem non producit, ſed facit proculdubiò ſacram Cæremoniam, non verò actionem merè naturalem.

Prob. 4. Qui nullatenus cognoſcens Eccleſiam, nec diſtinctè, nec confusè, nec directè, nec indirectè, nec in ſe, nec in alio, Filium ſuum lavaret, hæc verba caſu proferendo: *Ego te lavo in nomine Patris &c.* Imò Sacerdos, qui, ut alterum mox in Sacerdotem ordinandum inſtrueret, ſupra præſentem panem, formam Euchariſtiæ pronuntiaret; & mulier, quæ ſanitatis cauſa, Infantem lavando, ex quadam devotione diceret: *Parvule mi, ego te lavo in nomine Patris &c.* Hi omnes Ritum externum à Chriſto inſtitutum ponerent; & tamen, ut ipſimet fatentur Adverſarii, Sacramentum non conficerent: Ergo, præter poſitionem voluntariam hujus Ritus externi, & applicationem formæ ad materiam, requiritur intentio, ſaltem confuſa, faciendi quod facit Eccleſia.

His rationibus accedunt prælaſſatæ in Concluſione præcedenti, quæ iſtam invincibiliter probant.

Obj. 1. D. Auguſt. Lib. 7. de Bapt. c. 53. qui cùm poſtulaſſet, quid ſentiendum ſit de Baptiſmo mimicè, & jocosè adminiſtrato, in eam videtur propendere ſententiam, quòd validè ſit adminiſtratus. Imò aſſerit *ſe non dubitare, etiam illos habere Baptiſmum, qui quamvis fallaciter id accipiant, in Eccleſia tamen accipiunt, vel ubi putatur eſſe Eccleſia.*

℞. D. Auguſt. in hac quæſtione ancipitem fuiſſe, nihilque fixum ac determinatum ſtatuiſſe: unde ibidem dicit: *Sed nobis tutum eſt in ea non progredi aliqua temeritate ſententiæ, quæ in nullo Catholico Regionali Concilio cœpta, nullo plenario terminata ſunt.* Cùm igitur in plenariis Conciliis Conſtant. Florent. Trident. hæc quæſtio ſit terminata, ex ipſomet Auguſtino eorum definitionibus humiliter ſtandum eſt.

Deinde minimè evidens eſt D. Auguſtinum dubitaſſe, utrùm intentio Miniſtri ad valorem Baptiſmi eſſet neceſſaria. Forte ſiquidem dubitavit, utrùm cum fallacia, & ſimulatione ſtare nunquam poſſet intentio neceſsaria. Poteſt namque Mimus ita ſe gerere, ut ridendi ac jocandi cauſa aliquid de facto efficere velit. Demùm dùm aſserit Baptiſmum fallaciter collatum eſse validum, ſenſus ejus non eſt quòd valeat ſine intentione rem ſacram faciendi, ſed ſine Fide Sacramenti, quam Miniſter ſimularet exteriùs.

Obj. 2. D. Thom. docet 3. p. q. 64. a. 8. ad 2. *In verbis, quæ profert Miniſter, exprimi intentionem Eccleſiæ, quæ ſufficit ad perfectionem Sacramenti, niſi contrarium exprimatur ex parte Miniſtri, vel recipientis.* Ergo ex D. Th. non requiritur in Miniſtro intentio faciendi quod facit Eccleſia.

℞. Juxta D. Thomam non requiri Miniſtri intentionem expreſsam, & ſignatam, qua Miniſter dicat expreſsè: *Volo baptizare*; ſine ea ſiquidem ad Sacramentum accedens certus eſse poteſt, quòd Sacramentum ſuſceperit; ſed ſufficit implicita, de qua nullus prudenter dubitare poteſt, niſi contrarium exprimatur: Ad hoc ſolummodò tendit D. Thomæ ratiocinatio; cùm in objectione, ad quam reſpondet, agatur ſolummodò de certitudine morali Sacramenti ſuſcepti, ad tollendam ſuſcipientis anxietatem.

Obj. 3. Baptiſmus ab Athanaſio puero aliis pueris jocosè collatus, judicatus fuit validus: item & Baptiſmus à Geneſio mimicè acceptus.

℞. Hanc objectionem Adverſarios etiam urgere, cùm ad valorem Sacramenti neceſsa-

ceſſarium cenſeant, ut Ritus ſeriò peragatur. Nobiſcum igitur dicere debent; ideò Baptiſmum ab Athanaſio, adhuc puero, aliis pueris collatum, fuiſse judicatum validum, quia ab Epiſcopis interrogatus declaravit, ita cum ſuis Sociis luſiſse, ut intenderit etiam inter ludendum facere quod viderat facientem Epiſcopum. Quoad Geneſium Mimum, dicendum eſt, initio quidem fictè Baptiſmum petiiſse, ſed derepentè mutatum piè ac ſincerè, proindeque validè, Baptiſmum ſuſcepiſse à Mimo, qui intendit facere quod faciebant Chriſtiani, & quod eorum Deus Chriſtus faciendum inſtituerat: Ita D. Anton. & Doctores alii plurimi.

Adnotatio 58.

(*)

Circa intentionem ad valorem Sacramentorum in Miniſtro neceſſariam, celebris quidem eſt Controverſia inter Theologos; an, ſcilicet ad eorum validitatem ſufficiat nec ne ut Miniſter ſeriò, omnique ſemoto joco perficere intendat ritum externum ab Eccleſia præceptum, etiam ſi intentionem poſtea coarctet, & dicat interius, ſe nolle de facto facere, quod facit Eccleſia. Hujus controverſiæ mentionem faciens Benedict. *XIV. in Opere* de Synodo *l. 7. c. 4. n. 6. & ſeqq. aſſerit* 1. *ſtare pro parte affirmativa* Ambroſ. Catharinum *Archiep. Compſanum, qui Tridentino interfuit, in Opuſculo* de Intentione Miniſtri *Romæ Typis edito an.* 1552.; *cui in hac ſententia præiverant* Petrus Cantor, Robertus Pullus *Cardinalis*, Paludanus, & Silveſter: *eumque poſtea ſunt ſequuti* Salmeron, Joannes Marius Scribonius, Vincentius Contenſonius, Hyacinthus Serry, Natalis Alexander, Gaſpar Juvenin, *aliique Recentiores non pauci.* 2. *Inſcitiæ, & anacroniſmi carpit eos, qui aſſerunt hanc Opinionem fuiſſe in Tridentino damnatam.* 3. *Theologos* melioris judicii *indigitat qui* Catharini *ſententiam ab hæreſis cenſura vindicant, latumque inter illam ac* Lutheri, & Calvini *doctrinam, diſcrimen demonſtrant. Et tandem* 4. *explicationem ſubdit, quam ipſi Theologi præbent ſupradictæ propoſitioni ab Alex. damnatæ.* Valet Baptiſmus a Miniſtro &c. *His poſitis Epiſcopos monet ne in Synodis Diœceſanis hanc Opinionem reprobare pergant, atque ad contrariam etiam theoricè tuendam ſuos Diœceſanos adigere, cum cauſæ iſtæ majores, difficilioreſque quæſtiones Fidem, aut diſciplinam ſpectantes ad Sedem Apoſtolicam pro deciſione, pertineant. Quo vero ad praxim, aſſerit ſententiam oppoſitam, ab Authore noſtro propugnatam, tutiorem eſſe, proindeque practicè omnino ſequendam. Addit inſuper n. 9. quod ſi conſtaret quempiam Miniſtrum aliquod ex iis Sacramentis adminiſtraſſe, qui iterari nequeunt omni externo ritu ſerio adhibito, ſed aut intentione retenta, aut cum deliberata voluntate, non faciendi quod facit Eccleſia, tunc quidem neceſſitate urgente iterum perficiendum eſſe Sacramentum ſub conditione; qua neceſſitate ceſſante expetendum eſſe, & expectandum Sedis Apoſtolicæ Oraculum. Hæc ſcripta ſint pro pleniore hujus rei intelligentia.*

(*)

Dico III. Curare debet Miniſter, ut actualem intentionem habeat, licèt virtualis ſufficiat ad valorem Sacramenti: non ſufficit autem habitualis, nec interpretativa, nec conditionata de futuro contingenti; bene tamen conditionata de præſenti, vel præterito.

Prob. 1. pars. Ex Rubr. Miſſ. p. 3. tit. 7. n. 8. ubi id expreſsè commendatur, idque exigit reverentia debita tantis Myſteriis, quæ citra peccatum incuriè tractari non poſſunt, juxta illud oraculum: Maledictus qui facit opus Dei negligenter. Hinc

Reſolv. Peccare, ſaltem venialiter, qui deliberatè diſtrahitur in conficiendis Sacramentis, maximè Euchariſtiæ. Dixi: *ſaltem venialiter*. Poſſet namque peccare mortaliter, ſi tanta negligentia Sacramenta pertractare conſueviſſet, ut in ea cenſeretur adeſſe contemptus virtualis, & interpretativus. Notandum eſt tamen, quod ad actualem habendam intentionem, non eſt neceſſe, ut quis expreſsè dicat: *Volo conſecrare, volo baptizare*: ſed ſufficit, ſi ad actionem ſacramentalem advertat, ipſamque advertenter ponat.

Prob. 2. pars. Quia id neceſſariò non requiritur quod non eſt in noſtra poteſtate: Atqui non eſt in poteſtate noſtra, ut ſemper actualem intentionem habeamus: Ergo hæc non requiritur, & ſufficit virtualis, cùm ad valorem Sacramenti ſatis ſit, ut actio Sacramentalis ſit humana, & libera, & per eam voluntas ad confectionem Sacramenti verè influat: ad eam autem verè influit virtualis intentio: Hinc

Reſolv. Qui ex intentione baptizandi, conſecrandi, abſolvendi ad Baptiſterium, Sacriſtiam, aut Confeſſionale accedit, validè baptizat, conſecrat, & abſolvit; licèt poſteà in ipſo actus exercitio cogitatio ejus ad alia rapiatur.

Prob. 3. pars. Quia habitualis intentio in actionem Sacramentalem influere non cenſetur; cùm nec in ſe, nec in virtute ſua remaneat; ſed tantùm in habitu ex præterita intentione relicto, quo fit ut operans duntaxat ex illo habitu humano mo-

do

Digitized by Google

do non operetur; ſed potius more Brutorum. Deinde dormiens, & ebrius, qui formam Sacramenti materiæ applicaret, proculdubiò nihil efficeret, licet habitualem intentionem haberet; ergo hæc minimè ſufficit.

Obj. 1. Quandoque ſufficit habitualis intentio in ſuſcipiente; ergo & in conficiente Sacramentum. 2. Hæc intentio ſufficit ad Miſſæ applicationem, quæ ad multos dies fieri poteſt; cur non ſufficeret ad Euchariſtiæ confectionem. 3. Matrimonium contrahitur per Procuratorem; ſæpius dormientibus contrahentibus, proindeque ſolam intentionem habitualem habentibus. 4. D. Thom. qu. 64. a. 3. ad 3. requirit tantùm intentionem habitualem.

℞. Ad 1. Diſparitas eſt, quòd ſuſcipiens ſit patiens; conficiens autem agens, proindeque debeat in Sacramentum activè influere, quòd per intentionem habitualem facere non poteſt. Ad 2. Diſparitas eſt item, quòd Miſſæ applicatio effectivè non concurrat ad Sacrificium; ſitque tantùm quædam donatio, cujus eſſentia eſt, ut valeat, donec retractetur. Ad 3. Contrahitur Matrimonium per intentionem actualem, aut virtualem Procuratoris, qui contrahentis vices gerit, & cum eo unam moraliter Perſonam conſtituit. Ad 4. Div. Thom. habitualem hic vocat intentionem, quæ realiter virtualis eſt, ut patet in contextu, ubi loquitur de intentione, quæ manet in diſtracto paulò poſt actionem. Hinc

Reſolv. Si dormitans quis abſolveret, repetenda eſſet abſolutio, quia humano modo non ageret. Item nulla foret abſolutio Sacerdotis, qui, poſt expreſſam intentionem, alicui negotio per ſemi horam aut quadrantem operam daret, non renovata intentione; quia intentio præterita, & per tempus notabile moraliter interrupta, cenſetur habitualis.

Prob. 4. pars. Quia Sacramentalis actio debet eſſe in ſe ipſa, non in alio volita; ut verè ac propriè ſit humana, & opus eſt, ut Miniſter moraliter certus ſit ſe ritè formam materiæ applicare. Nec refert quòd interpretativa ad peccatum ſufficiat: ratio namque diſparitatis eſt, quia malum ex quolibet defectu procedit, bonum verò ex integra cauſa; nec bonum quis operari cenſetur, niſi ipſum directè, & in ſe velit. Hinc

Reſolv. Si quis experimentum habens ſe ſolere inter dormitandum verba Conſecrationis ſuper panem proferre; & propè panem appoſitum ſomno ſe daret cum intentione conſecrandi, non tamen ob id conſecraret.

Prob. 5. pars. Quia Sacramentum ſub hac conditione datum nunquam ſubſiſteret; vel enim ſtatim ſubſiſteret, vel ſubſiſteret dùm purificatur conditio. Non primum, cùm Sacramentum non exiſtat, niſi dependenter ab intentione Miniſtri. Miniſter autem non vult, quòd tunc ſubſiſtat. Non ſecundum; quia jam purificata intentione non ampliùs ſuperſunt materia, & forma, quæ partes ſunt Sacramenti eſſentiales, ſine quibus ſubſiſtere nequit.

Nec refert, quòd juxta plurimos Doctores Matrimonium contrahi poſſit ſub conditione de futuro contingenti; quia Matrimonium eſt eſſentialiter contractus, qui poteſt fieri validus abſque novo conſenſu, dùm purificatur ſuſpenſiva conditio. Adde quod communiùs doceant Doctores cum D. Thom. & D. Bonav. tunc Matrimonium, abſque novo conſenſu, non fore validum: Hinc

Reſolv. Invalida eſſe Sacramenta ſub hac conditione collata: *Abſolve te, ſi reſtitutionem feceris: Baptizo te, ſi bene vixeris &c.*

Prob. 6. pars. Quia conditio de præſenti, aut præterito æquivalet abſolutæ: vel enim hæc conditio ſubſiſtit, vel non. Si primum, Sacerdos vult abſolutè Sacramentum conferre. Si ſecundum, abſolutè non vult. Obſervandum eſt tamen opus eſſe, ut appoſita conditio naturaliter ſciri poſſit; alioquin perinde erga nos ſe haberet ac ſi foret incerta, proindeque humano ac rationabili modo non poneretur; Hinc

Reſolv. Invalidum eſſe Baptiſmum ſub hanc conditione collatum; ſi ad gloriam ſis prædeſtinatus; quia id nobis naturaliter eſt ignotum atque incertum, ſicque reſpectu noſtri omninò contingens.

QUÆR. An Miniſtri intentio dirigi debeat ſuper rem determinatam, præſentem & ſenſibilem?

℞. Affirmativè. Quia in Sacramentis conficiendis intentio proportionari debet ſignificationi formæ; aliàs Miniſter aliud vellet, & aliud exprimeret: Atqui forma Sacramentorum rem, aut Perſonam determinatam, præſentem, & ſenſibilem exprimit: *Ego te baptizo: Hoc eſt Corpus meum.* Ergo &c. Hinc

Reſol. 1. Si quis ex pluribus hoſtiis unam tan-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

tantum conſecrare vellet, nullam determinando: aut ſi quis unum Catechumenum inter plures baptizare vellet, nullum aſſignando; aut ſi quis volens iterum à peccatis jam confeſſis abſolvi, nihil expreſsè determinaret, ſed in genere confiteretur ſe aliquando fornicatum aut furatum fuiſſe, nihil efficeretur.

Reſolv. 2. Hujus determinationis defectu, Sacerdos non conſecrat hoſtias extra Corporale poſitas; quia non cenſetur velle conſecrare in loco ab Eccleſia prohibito. Conſecraret tamen duas ſibi adhærentes hoſtias, licèt unam duntaxat adeſse crederet; quia cenſetur determinatè velle conſecrare materiam, quam habet præ manibus. Quo ad vini guttas Calici adhærentes; ſi exterius adhæreant, non ſunt conſecratæ, quia Sacerdos non cenſetur velle conſecrare, niſi contentum in Calice: Quapropter ſi interiùs adhæreant, erunt conſecratæ, niſi Sacerdos eas excluſerit.

Reſolv. 3. Nulla eſt abſolutio Pœnitenti abſenti, aut non moraliter præſenti collata; quæ præſentia tanta & talis requiritur, qualis & quanta eſt inter eos, qui invicem alloquuntur, ſuaque inter ſe peragunt negotia. Item ſi juxta communem exiſtimationem moraliter non eſset præſens Conſecrationis materia, imò & moraliter propinqua, nulla eſset conſecratio, v. g. ſi à conſecrante 30. diſtaret paſſibus, ſi poſt tergum aut parietem poſita, vel in Tabernaculo clauſa; Præſens tamen cenſetur, ſi in Pixide eſset clauſa, & Pixis ſuper altare eſset poſita: Non autem præſens cenſeretur, ſi ſub Corporali, vel ſub Calicis pede, vel ſub mappa eſset occultata; quia, cùm hæc ad continendum non ſint nata, præſens non eſset, nec ratione ſui, nec ratione continentis.

Reſolv. 4. Licèt Miniſtri intentio ad Perſonam præſentem debeat eſse determinata, non eſt tamen neceſse, ut in hanc Perſonam in individuo dirigatur; potiùs nimirùm ad Joannem, quàm ad Petrum, ad maſculum, quàm ad fœminam. Unde Miniſter, qui putans abſolvere Petrum, abſolveret Joannem, abſolutio eſset valida. Idem de aliis Sacramentis eſt dicendum, excepto Matrimonio. Ratio eſt quia licèt Miniſter erret in Perſona particulari, non tamen errat in Perſona præſente, ad quam ejus intentio dirigitur: Unde ejus error in hoc eſſet tantùm accidentalis, prout qui panem præſentem fermentatum conſecraret, putans eſse azimum.

Dixi, *excepto Matrimonio*, in quo error Perſonæ ſubſtantialis cenſetur; quia contrahens, cum tali Perſona determinata, ſecluſis omnibus aliis, intendit contrahere. Unde aliorum Sacramentorum Miniſter, qui intentionem ſuam ſic reſtringeret erga Perſonam aut materiam à ſe excluſam, nihil proculdubiò efficeret.

Reſolv. 5. Cùm Forma materiam ſenſibilem exprimat, Sacerdos validè non abſolveret Pœnitentem, quem nullo ſenſu perciperet; nec validè Panis materiam adeò parvam conſecraret, ut de ſe perceptibilis non eſset.

Dixi, *de ſe*. Nam validè conſecrantur particulæ ſeu fragmenta multarum hoſtiarum, ſuper Corporale, aut in Pixide poſitarum; quia ſi de ſe percipi non poſſint, percipiuntur tamen per hoſtias ſibi adjunctas. Imò cenſent communiter Doctores, hoſtiam non conſecratam, inter conſecratas indiſcriminatim permixtam, validè conſecrari poſse; quia de ſe perceptibilis eſt, & à pronomine *Hoc* moraliter demonſtrari poteſt.

CAPUT V.

De Sacramentorum ſubjecto.

SAtis eſt evidens, ſolum hominem viatorem, non tamen omnes homines, omnium Sacramentorum eſse ſubjectum; cùm Sacramenta nonniſi ad ſalutem hominis viatoris ſint inſtituta; nec omnes homines omnium Sacramentorum ſint capaces: Infantes Matrimonii, Fœminæ Ordinis, & cætera, quæ ſuo videbuntur loco. Sola igitur quæſtio eſt de diſpoſitionibus tum ad validam, tum ad licitam Sacramentorum ſuſceptionem. Pro quibus ſit

QUÆSTIO I.

Quænam ſint diſpoſitiones ad validam Sacramentorum ſuſceptionem?

Not. SOla diſpoſitio, ad validam Sacramentorum ſuſceptionem, eſt conſenſus ſeu intentio. Unde quæritur hic; utrùm, & qualis requiratur intentio, tum in Infantibus, tum in Adultis. Circa quod

Dico I. Nulla requiritur intentio in rationis impotentibus, ipſique validè quædam miniſtrari poſſunt Sacramenta; Baptiſmus: ſcilicet, Confirmatio, Euchariſtia, & Ordo. Concluſio eſt contra Lutherum, fidem-

Digitized by Google

dem actualem in quodlibet Baptizato requirentem.

Prob. Tum ex praxi univerſalis Eccleſiæ, quæ tales baptizat, riteque Baptizatos cenſet, tum ex Florent. Conc. quod ad valorem Sacramentorum requiſita enumerans, nullam mentionem facit intentionis ſuſcipientis; id proculdubiò pro his, qui rationis impotentes validè Sacramenta recipiunt. Ratio eſt, quia in ſupradictis Sacramentis Forma, & Materia neceſſariæ habentur abſque actibus propriis ſuſcipientium; non autem in Pœnitentia, cujus materia actus ſunt Pœnitentis; nec in Matrimonio, quod utriuſque partis conſenſu perficitur; nec in Extrema Unctione, per quam actualium peccatorum reliquias, quæ Infantes, rationis impotentes, committere non potuerunt, delentur.

Dico II. In adultis rationis compotibus requiritur vera intentio, & quidem poſitiva; neceſſariò tamen actualis, nec virtualis, nec directa neceſſaria eſt; ſed ſufficit habitualis, & quandoque interpretativa.

Prob. 1. pars: Ex Chriſti Domini voluntate, & inſtitutione, nobis evidenter manifeſtata; tùm ex continuata praxi Eccleſiæ, quæ nunquam ſimpliciter invitis & omninò reluctantibus Sacramenta miniſtravit; tum ex injuſtitia, quæ committeretur, ſi etiam invito, graves Baptiſmi, aut Ordinis obligationes imponerentur; tum ex gravi inconvenientia, quæ adeſſet, ſi Deus etiam reluctantem Familiæ ſuæ adſcriberet, Filiumque ſuum, & hæredem conſtitueret.

Dixi, *ſimpliciter invitum*: validè ſiquidem conferri poteſt Sacramentum ſecundùm quid invito; ei ſcilicet, qui Sacramentum non ſuſcipiendi velleitatem habet, qui tamen abſolutè conſentit: ſic plurimi Sancti, licèt inviti, validè tamen Sacerdotes, aut Epiſcopi fuerunt ordinati.

Prob. 2. pars: Quòd nempè neceſſarius ſit conſenſus poſitivus; ita ut, qui nec conſentiens, nec diſſentiens merè negativè ſe haberet, invalidè Sacramentum ſuſciperet. Prob. inquam, ut ſuperiùs ex Chriſti Domini voluntate, quæ maximè patet in eo quod minimè ſit credibile, Deum juſtificare velle adultum nequidem de ipſo cogitantem, juxta illud Auguſtini; *Qui te creavit ſine te, non te ſalvabit ſine te*. Nec refert quòd ſic Parvulos juſtificet; quia, cùm Parvuli ſint conſenſus incapaces, ſufficit pro eis Parentum, aut Eccleſiæ conſenſus; ut convincit ejuſdem Eccleſiæ invariata praxis, & traditio.

Prob. 3. pars: Ex uſu, & praxi Eccleſiæ, Conciliis, & Ritualibus, quibus conſtat Sacramenta, excepto Matrimonio, & Euchariſtia, propter irreverentiæ periculum, validè ac licitè miniſtrari Phreneticis, & aliis uſu rationis deſtitutis, ſi ea deſiderare aliquo ſigno manifeſtaverint, quibus tamen ineſſe non poteſt, niſi habitualis intentio. Imò interpretativa quandoque ſufficit; dum ſcilicet, moribundo Baptiſmus, & Pœnitentia conferuntur, quia ex fide catholica, quam addiſcere voluit, & vita chriſtiana, quam duxit, jure ac merito cenſetur ſe velle Sacramenta ad ſalutem neceſſaria ſuſcipere. Sed de his fuſius ſuo loco.

QUÆSTIO II.

Quænam ſint diſpoſitiones ad licitam Sacramentorum ſuſceptionem?

Diverſæ, pro diverſis Sacramentis, diſpoſitiones requiri patet, ad licitam eorum ſuſceptionem, Sacramenta ſiquidem mortuorum; Baptiſmus ſcilicet, & Pœnitentia, quæ pro hominibus coram Deo mortuis ſunt inſtituta, licitè recipiuntur à gratia ſanctificante deſtitutis; modò fidei, ſpei, & attritionis actus præceſſerint. Sacramenta autem vivorum Confirmatio nimirum, Euchariſtia, Extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium, quæ pro hominibus vita ſpirituali viventibus ſunt inſtituta; vivificantem gratiam proculdubiò prærequirunt. Sed cùm de his omnibus diſpoſitionibus ſingulatim nobis ſit agendum, de Sacramentis in particulari; totam quæſtionem ad unum articulum revocabimus: Utrùm ſcilicet, Sacramenta ſuſcipere liceat à Miniſtro indiſpoſito, ſeu improbo cui, data occaſione, alterum ſuperaddemus; utrùm nempè indiſpoſito, ſeu peccatori Sacramenta miniſtrare liceat.

ARTICULUS I.

Utrùm liceat à Miniſtro indiſpoſito Sacramenta petere, & ſuſcipere?

Not. 1. Duplicem eſſe Sacramentorum Miniſtrum; alium ſcilicet ex officio, ut Epiſcopus, & Parochus; alium ex delegatione duntaxat, ut quilibet deputatus; iſte autem, vel jam eſt expoſitus, & ad Sacramenta conferenda paratus, ut Confeſſarius pro tribunali ſedens, & Sacerdos

dos Euchariſtam in Altari diſtribuens; vel non eſt expoſitus.

Not. 2. Miniſter indiſpoſitus, aut in malo ſtatu exiſtens; vel eſt Hæreticus; vel Schiſmaticus; vel quilibet alius peccator. Si Hæreticus, & Schiſmaticus, vel eſt occultus, aut non omninò notorius, vel ita notorius eſt, ut ejus Hæreſis, & Schiſma nulla tergiverſatione celari, aut excuſari poſſit; prout ſunt Apoſtatæ ad partes Hæreticorum publicè tranſeuntes, vel prout forent Sacerdotes, aut Epiſcopi, aut cæteri, qui in partibus etiam Catholicorum, & in ipſo Eccleſiæ ſinu Cœnam Calviniſticam publicè celebrarent, aut quamlibet manifeſtam hæreſim, quovis actu publico, palam profiterentur: Si malus Miniſter ſit quilibet alius peccator, vel ab Eccleſia toleratus eſt, vel non toleratus; ideſt, vel contra ipſum ſententia excommunicationis, vel ſuſpenſionis juridicè lata fuit & promulgata, vel non promulgata fuit.

Not. 3. Duplicem eſſe Sacramentorum ſuſcipiendorum neceſſitatem unam extremam, moralem alteram. Extrema dicitur neceſſitas eminens mortis periculum, in quo moribundus Sacramentis ad ſalutem abſolutè neceſſariis indiget: ut Baptiſmo Catechumenus, & Pœnitentia peccator. Moralis autem neceſſitas alia eſt gravis, alia levis: Gravis cenſetur, dum urget præceptum Confeſſionis annuæ, aut confitendi peccati mortalis; & levis æſtimatur, dum quædam adeſt utilitas Jubilæi, aut Indulgentiam plenariam lucrandi, Euchariſtiam Feſtis ſolemnioribus frequentandi &c. His notatis

Dico I. Nefas eſt abſque neceſſitate Sacramenta petere, ac ſuſcipere à quovis Miniſtro malo; ſive proprius ſit Miniſter; ſive tantùm delegatus; ſive ad Sacramenta conferenda ſit expoſitus; ſive non.

Prob. Quia, uti jam alibi diximus, caritas vetat, ne occaſionem ruinæ ſpiritualis proximo præbeamus, dum abſque gravi noſtro incommodo aliqua actione, ipſum ad malum inducente abſtinere poſſumus. Adde quòd cùm nullum rationabile motivum habeamus, ut Miniſtrum malum ad ſacrilegam adminiſtrationem inducamus, jure merito cenſemur eam expreſse velle, & ad ſacrilegium inducere. Ratiocinandum eſt igitur de eo, qui abſque neceſſitate à malo Miniſtro Sacramentum petit, ac de eo, qui gladium volenti ſe ipſum, aut alium occidere, miniſtrat, vel de eo, qui volenti ſeſe inebriare, vinum ſuppeditat.

Dico II. A Miniſtro malo ab Eccleſia tolerato, ſi Paſtor ſit proprius, in quavis neceſſitate, etiam moraliter levi, Sacramenta petere, ac ſuſcipere licet.

Prob. Eadem ratione qua convincitur licitum eſse juramentum exigere ab Infideli, qui per falſos Deos juraturus prævidetur, quia nimirum Parochianus jure ſuo utitur in re de ſe bona, ſibique à Parocho ex juſtitia debita.

Dico III. A Miniſtro malo delegato, & jam expoſito, Sacramenta petere, ac ſuſcipere licet, in neceſſitate moraliter gravi, non autem in levi tantùm.

Prob. Quia gravi urgente neceſſitate Sacramenta petens, non cenſetur propriè Miniſtrum malum ad ſacrilegium inducere, quod ex ſe jam paratus eſt perpetrare; ſed jam ejus voluntate determinata ad malam actionem, quàm rectè facere poſset, ea utitur ad malum ſpirituale à ſe avertendum. Non ſecus ac pauper, qui in neceſſitate mutuum ab uſurario licitè petit. Dixi, *non autem in levi tantùm*; Quia caritas poſtulat, ut cum levi noſtro incommodo offenſam Dei, & occaſionem mali à proximo avertamus.

Dico IV. Qui abſque neceſſitate Sacramenta petit à Miniſtro excommunicato, licèt tolerato, præter peccatum mortale, minorem incurrit excommunicationem.

Prob. Quia tunc non ſolùm cauſa eſset inexcuſabilis ſacrilegii à Miniſtro excommunicato perpetrati; ſed infringeret Legem Eccleſiæ, quæ Fidelibus in Bulla *ad evitanda* facultatem non conceſſit cum excommunicato, non denuntiato, communicandi in Sacramentorum adminiſtratione, ac ſuſceptione; niſi propter Fidelium neceſſitatem, ut in ea poſiti mediis ad ſalutem neceſsariis non priventur: Ergo dum nulla adeſt neceſſitas, nulla conceditur facultas cum iis communicandi.

Dico V. Sacramenta petere, ac ſuſcipere non licet, nec à Miniſtro non tolerato, nec ab Hæretico, aut Schiſmatico notorio, excepto ſolo Baptiſmo in caſu extremæ neceſſitatis.

Prob. Concluſio de Hæreticis, & Schiſmaticis notoriis, cùm ipſa pateat de aliis peccatoribus non toleratis: Prob. inquam 1. Ex praxi, communique ſenſu Fidelium, qui in omnibus Eccleſiæ ſæculis ſemper & ubique ab Hæreticorum communione abhorruerunt. Quis enim, inquit doctiſſimum Eccleſiæ Gallicanæ lumen, horrore non perfunderetur, audiens licitum eſse in la-

cris

tis communicare cum hæretico Paſtore Cœnam Calviniſticam in Eccleſia ſua publicè celebrante, ſub obtentu quòd ſententia particulari in ipſum nominatim juridicè lata nondum ſit excommunicatus, aut depoſitus? 2. Ex præceptis Apoſtolicis, quibus hæreticum hominem poſt primam, & ſecundam correctionem devitare jubemur, & ab excipienda ejus ſalutatione inhibemur, ſub pœna communicandi operibus ejus malignis. 3. Ex innumeris propemodùm SS. Patrum ac Conciliorum Oraculis, & Canonibus, maximè 46. Apoſtolorum; in quibus excommunicatione mulctantur, & infidelitate damnantur, qui cum hæreticis oraverint, vel in aliquo ſpirituali communicaverint.

Dixi, *excepto Baptiſmo*, quod probatur expreſſa auctoritate D. Aug. lib. 1. de Baptiſmo contr. Donat. cap. 11. *Si quem*, inquit, *fortè coegerit extrema neceſſitas, ubi Catholicum, per quem Baptiſmum accipiat, non invenerit . . . per aliquem extra unitatem catholicam poſitum, acceperit . . . . Si ſtatim de hac vita emigraverit, non eum niſi Catholicum deputamus. Si autem fuerit à corporali morte liberatus, cùm ſe catholicæ Congregationi . . . reddiderit . . . non ſolùm non improbamus quod fecit, ſed etiam ſecuriſſimè, veréque laudamus.* Et confirmatur plurimis Canonibus Baptiſmum è communi Regula excipientibus, nimirum *Can.* Præter S. verum *diſt.* 32. *Can.* Arianos 73. 1. qu. 1. *Can.* ſi quis, & ſeq. q. de Conſecratione diſt. 4.

Objic. 1. Excipiendum etiam eſſe Pœnitentiæ Sacramentum, juxta Conc. Triden. declarationem ſeſſ. 14. cap. 7. *Piè admodùm, ne hac ipſa occaſione aliquis pereat, in Eccleſia Dei ſemper cuſtoditum fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis: atque adeò omnes Sacerdotes quoslibet Pœnitentes à quibuſvis caſibus, & cenſuris abſolvere poſſunt*: Ergo in extrema neceſſitate licitum eſt à quovis Sacerdote, etiam hæretico, Pœnitentiæ Sacramentum petere; alioquin fruſtra Eccleſia hanc facultatem conceſſiſſet.

℞. Cum Bellarmino in ſuis notis ſupra Trident. Concil. omnibuſque antiquioribus Canoniſtis contra recentiores nonnullos; Concilium in illis verbis, *Omnes Sacerdotes*, nihil egiſſe, ac ne cogitaſſe quidem de Sacerdotibus ab unitate Eccleſiæ præciſis: ſed voluiſſe tantùm includere omnes Sacerdotes habiles, & capaces Juriſdictionis ordinariæ, vel delegatæ; quales ſunt ſolummodò, qui in unitate Eccleſiæ vivunt: quod

Prob. 1. Expreſſa declaratione Congregationis Cardinalium Trident. Interpretum à Fagnano relata. 2. Quia Concilium in hoc capite ſermonem facit de ſola Caſuum reſervatione, ac de ſolis Sacerdotibus, quibus ob reſervationem abſolvere prohibitum eſt; ut patet ex ſermonis contextu. Hæc autem inhibitio ſpectare non poteſt Sacerdotes ab unitate Eccleſiæ præciſos; quibus proculdubiò Sacramenti Pœnitentiæ adminiſtratio præcisè non eſt prohibita ob reſervationem, ſed propter Juriſdictionis ordinariæ, vel delegatæ incapacitatem. 3. Quia Concilium teſtatur in Eccleſia Dei ſemper fuiſſe cuſtoditum, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis; ſed hoc nequis intelligi, niſi de Solis Sacerdotibus, qui in ejus ſunt communione; cùm juxta communiorem veterum Theologorum ſententiam, quos Concilium damnare voluiſſe minimè eſt probabile, Sacerdotes ab ejus communione præciſi nullam, etiam in caſu neceſſitatis, poteſtatem habeant; Ergo de ipſis Concilium nequit intelligi.

Inſtabis. Credibile non videtur piam Matrem Eccleſiam peccatori, in tanta neceſſitate conſtituto, auxilium ad ſalutem adeò neceſſarium denegare voluiſse, & Sacerdoti, licèt ab ejus unitate præciſo, facultatem abſtuliſse abſolvendi moribundum, dum nullus alius occurrit Sacerdos.

℞. Nihil probat hoc ratiocinium, quia nimis probat: probaret enim quemlibet Clericum inferiorem moribundum abſolvere poſse, aut Euchariſtiam, aut Extremam-Unctionem ab Hæretico in tali neceſſitate ſuſcipere licitum eſse, quod perabſurdum eſt. Dum de Sacramentorum agitur validitate veriſimilitudinis, & convenientiæ rationes non ſufficiunt; nec abſque temeritate, propter has rationes, arbitraria opinio ſuſtineri poteſt, niſi ad eam ſtabiliendam alicujus Canonis auctoritas adducatur, ſicut adducitur ad probandum excommunicatum, denuntiatum, Hæreticum, Schiſmaticum, Baptiſmum validè conferre poſse, propter abſolutam hujus Sacramenti neceſſitatem.

Objic. 2. Diſtincta eſt, tum Divina, tum Apoſtolica, tum Eccleſiaſtica inhibitio cum Hæreticis in ſacris communicandi; ſed qui ab Hæreticis Baptiſmum ſuſcipit, cum ipſis in ſacris communicat: Ergo inhibitum eſt ab ipſis etiam Baptiſmum ſuſcipere.

℞. Diſt. Majorem: Diſtincta eſt inhibitio cum Hæreticis in ſacris communicandi, Fidelibus Baptizatis in unitate Eccleſiæ viventibus, qui per hanc communicationem ab hac unitate quodammodò ſe ſe disjungerent C. Aliis non Baptizatis, & in Eccleſiæ gremio nondum ſuſceptis N. His ſiquidem in extrema neceſſitate poſitis, etiam Hæreticorum, & Paganorum miniſterio, ingreſſum Eccleſiæ, ad ſalutem maximè neceſſarium, ſibimet procurare licet ex ipſamet Chriſti Domini inſtitutione, & voluntate per Eccleſiam manifeſtata.

Obj. 3. Exempla pluriморum Sanctorum, ac Fidelium, qui grave periculum, graviſſimamque infidelitatem putaverunt, in extrema etiam neceſſitate, Baptiſmum ab Hæreticis ſuſcipere.

℞. Grave eſſe periculum, gravemque infidelitatem Sacramentorum, etiam Baptiſmi ab Hæretico ſuſceptionem; ſi inde grave ſcandalum orietur, ſi Catholicis præberetur occaſio non temerè credendi per hujuſmodi ſuſceptionem approbari Hæreſim, vel Schiſma; ſi inde Miniſtris hæreticis, vel ſchiſmaticis concilianda prævideretur auctoritas, & plures ex Catholicis ad eorum partes defecturos; tunc Adulto minimè liceret, etiam Baptiſmum ab ipſis ſuſcipere; quia Baptiſmi voto, & contritione ſaluti ſuæ conſulere poſſet: hæ ſunt rationes, propter quas Sancti, & Fideles plurimi Hæreticorum Baptiſma, etiam in neceſſitate ſtrenuè reſpuerunt.

ARTICULUS II.

Utrùm indiſpoſitis, ac Peccatoribus Sacramenta liceat miniſtrare?

Not. 1. Duplicem eſſe indiſpoſitum ſeu peccatorem: unum occultum, cujus peccatum ſecretum eſt: Publicum alterum, cujus peccatum notorium eſt; idque vel notorietate juris; ideſt, per Judicis ſententiam, aut per confeſſionem Rei juridicam, vel notorium tanta notorietate facti, ut crimen ejus nulla tergiverſatione excuſari aut celari poſſit; prout qui media in platea, & in populi concurſu hominem occideret.

Not. 2. Nemo neſcit, generaliter loquendo, peccatum eſſe graviſſimum Sacramenta miniſtrare peccatoribus in mortali exiſtentibus; peccatum, inquam, contra Religionem, qua prohibemur ne Sanctum demus canibus; contra fidelitatem, qua tenemur debitè dona Dei diſpenſare: & contra caritatem, ſecundùm quam non licet peccato proximi cooperari; ſed explicandum nobis incumbit: utrùm per accidens quandoque non liceat indignis Sacramenta conferre. Circa quod

Dico I. Occulto peccatori publicè Sacramentum petenti, Sacramentum miniſtrari poteſt, & debet.

Prob. 1. Ex Ritu. Roman. de Euch. ubi hoc ſtatutum eſt juxta Canonum definitionem. *Can.* Si tantum cauſ. 6. q. 2. C. Si Sacerd. *de Off. Jud. Ord.* Can. Non. prohib. *de Conſecr.* diſt. 2. & Exemplo Chriſti Domini, qui Judam proditorem occultum ad ſui Corporis communionem admiſit. 2. Ex ejuſdem Chriſti Domini voluntate nobis per continuam Eccleſiæ praxim, & traditionem manifeſtata, qua conſtat, Sacramenta, quæ ad animorum, cordiumque unionem inſtituit, nolle diſſidiorum, jurgiorum, litium, & ſcandalorum eſſe occaſionem. 3. Ex Oraculo Apoſtoli: *non ſunt facienda mala, ut eveniant bona*. Bonum eſt quidem quos certò novimus indignos à Sacramentis repellere; ſed malum eſt occulta proximi peccata propalare, ſcandala patrare, & jurgia ſuſcitare, ſicque Sacramentorum frequentationem odioſam reddere.

Obj. 1. Evangelii prohibitionem: *Nolite dare Sanctum canibus*. 2. Deneganda eſſet Euchariſtia illam petenti ad incantationem, vel ad eam in ſterquilinium projiciendam. 3. Non licet Chriſtum innocentem tradere ad vitandum ſcandalum, aut famam proximi conſervandam. 4. Alterius peccato cooperari nefas eſt. 5. Crudelitas eſt ægroto mortiferam medicinam porrigere, gladium furioſo miniſtrare.

℞. Ad 1. Licet Sanctum dare canibus, ſicut ipſemet Chriſtus Dominus Corpus ſuum Judæ miniſtravit; ob graves rationes ad id cogentes. Ad 2. Non licet ob quantumvis graves rationes Euchariſtiam tradere ad incantationem; quia tunc eſſet contumelia poſitiva; eam autem indignè ſuſcipere eſt tantùm inhonoratio negativa, carentia nimirum diſpoſitionis debitæ, quam ob graves rationes fas eſt permittere. Ad 3. Non liceret Chriſtum tradere hoſtibus ſuis per Communionem ſacrilegam, niſi ob graves ſupradictas rationes, & niſi ipſemet ordinaſſet, & exemplo ſuo facere docuiſſet. Ad 4. Qui Sacramentum indigno miniſtrat, nec phyſicè, nec moraliter ejus peccato cooperatur: Non phyſicè, cùm hæc actio de

de ſe bona ſit, & ſalutifera; non moraliter, quia juſtam habet cauſam hanc exercendi: unde propter hanc cauſam, & quidem gravem, ſe habet tantùm permiſſivè. Ad 5. Dicendum eſt cum D. Th. 4. d. 9. quæſt. 1. art. 5. Quod ſicut Medicus potiùs debet eligere medicinam eſſe mortiferam infirmo, quàm ſibi, ſi alterutrum opporteret: ſimiliter Sacerdos potiùs deberet eligere quòd peccator ſumat ad perditionem ſuam, quàm ipſe deneget in perditionem propriam, ſcandalizando, & peccatum occultum revelando; Et præterea, inquit Sanctus Doctor, non eſt certum, utrùm ſit ei mortifera; quia ſpiritus ubi vult ſpirat; unde ſubitò poteſt eſſe compunctus &c.

Petes utrùm poſſit Sacerdos Hoſtiam non conſecratam indigno miniſtrare, ad vitandam irreverentiam.

℞. Cum D. Thom. 3. p. qu. 80. art 6. ad 2. cæteriſque Theologis, id minimè licere; quia majus foret inconveniens; occaſio nimirum, ſaltem materialiter, idolatrandi, tum circumſtantibus, tum recipienti. Adde quod mendacium foret, eoque gravius, quo circa rem graviſſimam, atque ſacratiſſimam verſaretur. Unde jure merito damnata eſt ab Innoc. XI. prop. 25. *Urgens metus gravis eſt cauſa juſta Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi*. Confeſſarius tamen poſſet fingere ſe abſolvere indiſpoſitum, nonnullas preces ſuper eum arbitrarias recitando, ne ſigillum infringeret, famamque peccatoris conſervaret: Non liceret tamen ipſi propter id, aut quid ſimile, abſque intentione verba abſolutionis proferre; quia tunc propriè mentiretur, & Sacramenti adminiſtrationem verè ſimularet.

Dico II. Peccatori occulto, occultè Sacramentum petenti, denegari debet; modò tamen Miniſter ſtatum ejus cognoſcat per aliam viam, quàm per Confeſſionem ſacramentalem.

Prob. Ex ſuprà citato Rituali Romano id expreſsè docente: Ratio eſt, quia nullum inde exurgere poteſt inconveniens, tum ſcandali, tum diffamationis petentis; ſicque ſola viget debitè Sacramenta diſpenſandi obligatio. Dixi *modò tamen* &c. Qui enim peccatori occultè petenti Sacramentum tunc denegaret, implicitè ſaltem delictum, ex ſola Confeſſione cognitum, ex probaret, eique odioſam Confeſſionem redderet, quòd nullo caſu licitum eſſe docent omnes Theologi; cùm omninò certum ſit Confeſſarium, poſt acceptam Confeſſionem exteriùs ſe gerere debere, ac ſi nihil accepiſſet.

Dico III. Sacramentum à Matrimonio diſtinctum, peccatoribus tanta notorietate publicis, ut nulla tergiverſatione crimen eorum celari, aut excuſari poſſit, miniſtrare omninò nefas eſt.

Prob. Auctoritate Ritual. Rom. poſt. Concil. Arelat. Can. 5. 6. & SS. Patrum: Cypri. Epiſt. 6. Chriſoſt. Homilia 85. in Matt. Thom. 3. part. qu. 80. a. 6. Caroli Borrom. *Inſtruct. de Sacram.* &c. Rationes concluſionis jam tetigimus, ubi probavimus peccatum eſſe grave juri naturali, ac divino contrarium, per ſe loquendo, indignis Sacramenta miniſtrare; quibus accedit graviſſimum populi ſcandalum; ſi publico peccatori publicè miniſtraretur Sacramentum.

Objic. Hujuſce Regni morem uſitatum, & Regia auctoritate firmatum, ſecundùm quem in his ac ſimilibus caſibus, nulla apud nos recognoſcitur notorietas publica, niſi quæ per ſententiam juridicam habetur.

℞. Morem hunc nihil ſtatuiſſe, ac ſtatuere potuiſſe adverſùs jus naturale, & divinum, nec adverſùs ſtatuta Eccleſiaſtica, quibus prohibetur, ne *Sanctum detur canibus*, maximè publicis ac notoriis; ſed potiùs eidem juri, iiſdemque favere ſtatutis, quibus cavetur, ex ipſa Chriſti Domini voluntate, & inſtitutione; ne Sacramentorum adminiſtratio jurgium, ac ſcandalorum evadat occaſio: idque propter ignorantiam, imprudentiam, zelum indiſcretum, petulantiam, aut animum infenſum multorum Miniſtrorum, qui, ut ſæpiùs contigit, vel innocentes, vel peccatores non penitus notorios, vel jam Pœnitentes graviſſima ignominia notare poſſent. Quod ut præcaveatur, ſapienter apud nos ſtatutum eſt, ut nullus à Sacramentorum ſuſceptione arceatur, niſi is quem publica auctoritas pronunciaverit indignum.

Sed inquies: Tanta tamque evidens poteſt eſſe notorietas, ut nullus ſubeſſe poſſit erroris ac deceptionis locus.

℞. Cùm Leges omnes robur ſuum ſemper obtineant, licèt in aliquo caſu deficere videantur; ſapienti & æquiſſimo mori noſtro ſemper, & ubique ſtandum eſſe cenſemus; ac pari modo ſe gerendum; niſi aliud prudentia dictaverit, ac ſi crimen eſſet occultum, aut non penitus notorium; maximè ſi metus rationabilis eſſet, ne re ad Forum externum delata, gravius ſcan-

Digitized by Google

dalum, actiorque inde exurgeret perturbatio, ob rationes ſupra allatas de peccatore occulto.

Dixi in concluſione *à Matrimonio diſtinctum Sacramentum*: graves ſiquidem poſſunt adeſſe cauſæ, ut Matrimonium cum peccatore publico, imò & hæretico celebrari permittatur; ut ſunt Reipublicæ tranquillitas, ſpes magna converſionis unius contrahentium, magnum Religionis bonum, conſervatio Familiarum bono publico neceſſariarum &c.

CAPUT V.

De Sacramentorum Effectibus.

DUo ſunt Sacramentorum effectus, unus primarius, gratia nimirum, quæ ab omnibus producitur; alter ſecundarius, character ſcilicet, qui ab aliquibus tantùm imprimitur; de utroque hic nobis agendum incumbit, ſequentibus quæſtionibus.

QUÆSTIO I.

De primario Sacramentorum effectu.

CIrca hunc Sacramentorum effectum quæri poteſt. 1. An re ipſa Sacramenta novæ Legis gratiam conferant, & qualem. 2. Quomodò eam conferant. 3. An, dum propter obicem ſeu fictionem, gratiam non contulerunt; ipſa, obice oblato, reviviſcat. Sit igitur

ARTICULUS I.

An Sacramenta gratiam conferant, & qualem?

Not. 1. DE fide eſſe, contra nonnullos antiquiores Hæreticos, & omnes recentiores, Sacramenta novæ Legis gratiam conferre ea dignè ſuſcipientibus. Hanc veritatem catholicam inviƈtiſſimè probant textus Scripturæ ſacræ à nobis ſuperiùs relati. Quæſt. 3. cap. 2. quibus oſtendimus omnibus Sacramentis gratiam fuiſſe promiſſam: Eamdem doctrinam voce concordi omnes docuerunt SS. Patres, qui ſæpiùs mirati ſunt Dei potentiam, qui per res corporeas hominum animam ſanctificat: *Unde tanta virtus aquæ*, inquit Aug. tract. 80. in Joan. *ut corpus tangat, & cor abluat?* quique ſpeciale ac eſſentiale diſcrimen inter Sacramenta veteris, ac novæ Legis ſtatuerunt in eo, quòd iſta, non illa, vi producendi gratiam præpolleant: *Sacramenta novi Teſtamenti*; inquit Aug. in Pſalm. 67. *dant ſalutem; Sacramenta veteris Legis promiſerunt Salvatorem*. Accedit apertiſſima Eccleſiæ definitio, Concilii ſcilicet Florentini in ſuo Decreto. *Sacramenta*, inquit, *veteris Legis non cauſabant gratiam, ſed eam ſolùm per Paſſionem Chriſti dandam figurabant: Hæc verò noſtra, & continent gratiam, & ipſam dignè ſuſcipientibus conferunt*. Idem habet Concil. Trid. ſeſſ. 7. Can. 6. Reſtat igitur ſolummodò exponendum, qualem gratiam conferant Sacramenta. Circa quod

Not. 2. Duplicem eſſe gratiam; actualem ſcilicet, quod eſt auxilium quoddam tranſiens, quo anima ad bonum opus excitatur, & à malo retrahitur; habitualem verò, quæ eſt qualitas ſupernaturalis permanenter animæ inhærens qua conſtituitur formaliter juſta ac Deo grata. Hæc autem ſubdivitur 1. In gratiam primam, quæ nullam aliam præſupponit, confertur que homini in peccato mortali exiſtenti; & ſecundam, quæ aliam præſupponit, ipſamque auget, & confertur homini jam juſto ac Deo grato. 2. Subdividitur in gratiam univerſalem, ſeu omnibus Sacramentis communem, eſtque ipſamet gratia ſanctificans; & ſacramentalem, ſeu cuilibet Sacramento particularem: & hæc non ſolùm conſiſtit, ut nonnulli cenſent, in quodam jure impoſterùm obtinendi gratias actuales neceſſarias ad conſequendum cujuſcumque Sacramenti finem pro temporis opportunitate; ſed eſt, ut innuit D. Thom. 3. p. q. 62. a. 2. habitualis quædam diſpoſitio ac perfectio, qua homo aptior fit, ac promptior ad actus eliciendos Sacramentorum ſuſceptorum finem ſpectantes.

Dico I. Sacramenta mortuorum, Baptiſmus ſcilicet, & Pœnitentia de ſe, & in ſua prima inſtitutione primam gratiam conferunt, & per accidens ſecundam.

Prob. 1. pars: Quia Baptiſmus, & Pœnitentia Sacramenta mortuorum non dicuntur; niſi quia primariò ſunt inſtituta ad eam gratiam, quæ mortuos juſtificat, conferendam. Deinde Baptiſmus primariò fuit inſtitutus, ut homo ſpiritualiter generaretur, & Pœnitentia, ut ſpiritualiter reſurgeret; ſed non regeneratur, nec reſurgit, niſi per primam gratiam: Ergo ex primaria ſua inſtitutione primam gratiam conferunt.

Prob. 2. pars: Omnia Sacramenta gratiam

tiam conferunt, dum eorum efficacia à nullo obice præpeditur. Sed prima gratia, quam jam habet Juſtus, Baptiſmum aut Pœnitentiam ſuſcipiens, non eſt obex; ſed potiùs optima diſpoſitio ad Sacramenti efficaciam: Ergo ſecundam producunt in Juſto, qui jam habet primam, cùm omninò ſit abſurdum cauſam carere effectu ſuo propter aptiorem ſubjecti diſpoſitionem.

Dico II. Sacramenta vivorum per ſe, & ex primaria ſua inſtitutione ſecundam gratiam conferunt, ut patet; ſed & aliquando per accidens poſſunt conferre gratiam primam. 1. Dum quis ſolummodò attritus peccata depoſuit apud eum, quem bona fide putat eſſe Sacerdotem, qui tamen non eſt, vel facultatem abſolvendi non habet. 2. Dum Peccator Confeſſarii copiam non habens, actum perfectæ contritionis conatur elicere, quem tamen non elicit, ſed duntaxat attritionis. 3. Dum ignorans invincibiliter ſe peccati mortalis conſcium eſſe, attritionem tamen elicit ſufficientem ad remiſſionem peccatorum cum Sacramento obtinendam.

Prob. Ex D. Thom 3. p. q. 79. a. 3. *Si aliquis adultus in peccato exiſtens, cujus conſcientiam non habet, vel ſi etiam perfectè non contritus accedat, dummodò non fictus accedat, per gratiam collatam in hoc Sacramento* (Confirmationis) *conſequitur remiſſionem peccatorum.* Idem docet de Euchariſtia, quæſt. cit. a. 3. in corp. *Poteſt*, inquit, *hoc Sacramentum operari remiſſionem peccatorum . . . etiam perceptum ab eo, qui eſt in peccato mortali, cujus conſcientiam, & affectum non habet. Fortè enim primò non fuit ſufficienter contritus; ſed devotè, & reverenter accedens conſequetur per hoc Sacramentum gratiam caritatis, quæ contritionem perficit, & remiſſionem peccati:* Idem iterum docet de Extrema Unctione 4. d. 23. q. 1. a. 2.

Prob. Ratione multiplici. 1. Quia Sacramenta gratiam conferunt non ponentibus obicem: ſed qui nullum affectum habet ad peccatum, & aliundè facit quod in ſe eſt ad gratiam per Sacramentum impetrandam, nullum ponit, ſed potiùs omnem tollit obicem: Ergo. 2. Sacramenta mortuorum aliquandò gratiam ſecundam conferunt: Ergo Sacramenta vivorum quandoque primam conferre poſſunt; conſequentia patet ex eo quòd prima gratia ſecundâ non ſit excellentior. 3. Minùs veriſimile videtur, minuſque conforme Bonitati Dei, qui ad ſalutem hominum Sacramenta inſtituit, quòd eum voluerit carere Sacramentorum effectu, qui ad ea ritè ſuſcipienda, quantùm in ſe fuit, ſeſe diſpoſuit, vel qui bona fide arbitratur ſe eſſe ſufficienter diſpoſitum.

Objic. 1. Sacramenta vivorum non ſignificant gratiam primam: Ergo eam conferre non poſſunt. 2. Peccatum mortale eſt obex ad recipiendum effectum Sacramenti vivorum: illud autem non tollitur per attritionem ſolam, aut per contritionem exiſtimatam. 3. Diſpoſitiones ad Sacramentorum ſuſceptionem requiſitæ debent eſſe veræ, ac reales, non autem exiſtimatæ; quod enim tantùm eſt exiſtimatum, pro nihilo haberi debet. 4. Non ſufficit in Baptiſmo, & Pœnitentia attritio exiſtimata: Ergo nec contritio exiſtimata in aliis Sacramentis.

℟. Ad 1. Sacramenta de ſe, & primariò non ſignificant gratiam primam C. per accidens N. quia ſic eam ſignificant gratiam, quam ſubjecto dare poſſunt. Ad 2. Peccatum mortale eſt obex ad effectum Sacramenti, dum non eſt retractatum, ut dum quis ad illud habet affectum C. dum eſt retractatum N. Ad 3. Quod eſt tantùm exiſtimatum, pro nihilo haberi debet, reſpectu rei exiſtimatæ, contritionis ſcilicet, quæ tunc non adeſt, ut ſupponitur C. reſpectu bonæ fidei, & retractationis peccati, quas in ſuſcipiente realiter adeſſe ſupponimus N. Ad 4. Nego conſequentiam; & diſparitas eſt, quia nullus unquam, teſte Trident. veniam peccatorum ſuorum impetrare potuit abſque vera Pœnitentia, quæ non habetur per attritionem exiſtimatam; hæc verò Pœnitentia poteſt haberi abſque vera, & reali contritione, modò realiter adſit, ut ſupponitur adeſſe, vera attritio, & deteſtatio peccati.

Dico III. Præter gratiam ſanctificantem Sacramenta conferunt ſpecialem gratiam ſacramentalem.

Prob. Et explicatur Concluſio: Quia ſi Sacramenta conferrent tantùm gratiam ſanctificantem, differrent tantùm materialiter, ratione ſcilicet Ritus externi, non autem formaliter ratione Sacramenti, cùm eumdem omninò effectum haberent. Deinde Sacramenta ad fines diverſos cuilibet proprios ſunt inſtituta: Ergo præter gratiam ſanctificantem omnibus communem, auxilium peculiare conferre debent ad hos fines obtinendos.

Unde Baptiſmus confert peculiare auxilium ad puritatem animæ in ſpirituali ge-

nera-

Digitized by Google

nerarione accepta conſervandam, aliaque Sacramenta, quorum Baptiſmus eſt janua, dignè ſuſcipienda. Confirmatio ſpeciale robur ad conſtanter fidem profitendam, & contrarias tentationes vincendas. Euchariſtia peculiare auxilium ad fovendam, & augendam caritatem ac devotionem, & in ea perſeverandum. Pœnitentia ad majorem peccatorum præcautionem, deteſtationem, & ſatisfactionem. Extrema Unctio ad morbi dolores patientiùs tolerandos, & fortiùs Diabolo reſiſtendum. Ordo ad ſacras functiones ritè ac religioſè obeundas. Matrimonium ad carnis libidinem coercendam, fidem thori ſervandam, prolem piè educandam, & Matrimonii onera æquo animo toleranda.

ARTICULUS II.

Quomodò Sacramenta novæ Legis gratiam conferant?

Not. 1. SAcramenta novæ Legis gratiam conferre ex opere operato jam ſuperiùs probatum eſt, tanquam de fide à Trident. ſeſſ. 7. Can. 8. definitum; cùm probavimus ex ſe, ſeu ex virtute ſua gratiam conferre dignè ſuſcipientibus. Nec eſt quòd in hoc verbum, *ex opere operato*, tanquam inuſitatum inſurgant Hæretici, cùm ſenſum per hoc verbum expreſſum ſemper, & ubique docuerit Eccleſia, quæ proculdubiò poteſtatem habet, pro caſibus occurrentibus, novas uſurpandi voces, ut antiqua exprimat Dogmata; prout verbum *Conſubſtantialis* adinvenit, ut fidem ab Arianis oppugnatam efficaciùs exprimeret. Adde quòd pluſquàm à quingentis annis hoc verbum *opere operato* ab Inn. III. lib. *de Myſt. Miſſæ* fuerit uſurpatum: Nec ex hac veritate catholica ſequitur, ut falsò calumniantur Hæretici, Catholicos docere Sacramenta, abſque bono motu ſuſcipientium, gratiam conferre. Ignis ſiquidem nonnullas in ſubjecto requirit diſpoſitiones, ut effectum ſuum producat; quod tamen non impedit, quominùs per ſe, & ex opere operato agere dicatur. Rejecto igitur Hæreticorum errore, hic nobis examinandum incumbit, utrùm Sacramenta novæ Legis, phyſicè vel moraliter gratiam producant. Circa quod

Not. 2. Duplicem eſſe cauſam, phyſicam ſcilicet; & moralem. Cauſa phyſica ea eſt, quæ phyſica ſua actione dat eſſe rei: Moralis verò, quæ de ſe non producit effectum; ſed aliam cauſam movet ad eum phyſicè producendum. Sic debitor numerans pecuniam creditori, eſt cauſa phyſica ſolutionis; & ſchedula ipſi oblata, cujus intuitu pecuniam numerat, eſt cauſa moralis. Deinde cauſa tum phyſica, tum moralis; alia eſt principalis, inſtrumentalis altera. Cauſa principalis tum phyſica, tum moralis eſt ea, quæ propria ſua virtute producit effectum, vel alterum movet ad eum producendum: Inſtrumentalis autem, quæ alterutrum præſtat virtute ſibi à cauſa principali communicata. Sic Scriptor eſt cauſa principalis phyſica Scripturæ, & calamus cauſa inſtrumentalis. Sic creditor, qui pecuniam mutuò dedit, eſt cauſa principalis moralis ſolutionis, & ſchedula inſtrumentalis.

Hic igitur quæſtio eſt, utrùm Sacramenta novæ Legis gratiam producant tanquam moralia inſtrumenta; in eo quòd nimirum ex ſua inſtitutione, & ex vi meritorum Chriſti, Deum moveant ad conferendam gratiam; vel tanquam inſtrumenta phyſica à Divina Potentia elevata ad eam phyſicè producendam, ex virtute Dei principalis agentis, qui talibus rebus vult uti ad talem effectum producendum; non ſecùs ac Scriptor, qui calamo potiùs, quàm penicillo vult uti ad ſcribendum.

Dico. Sacramenta novæ Legis inſtrumenta ſunt gratiæ, non phyſica, ſed moralia.

Prob. 1. Ex SS. Patribus ſoli Deo gratiæ productionem tribuentibus ad Sacramenti exhibitionem, & præſentiam. S. Cypr. ſerm. de Bapt. Chriſti: *Remiſſio peccatorum ſive per Baptiſmum, ſive per alia Sacramenta donetur, propria Spiritus ſancti eſt, & ipſi ſoli hujus efficaciæ privilegium manet*. D. Aug. Epiſt. 25. ad Bonif. *Aqua exhibet forinſecùs Sacramentum*; ideſt ſignum gratiæ: *Spiritus ſanctus operatur intrinſecùs beneficium gratiæ*; D. Hieron. in cap. 4. Iſai. *Homo tantùm aquam tribuit: Deus autem Spiritum ſanctum*. Ex quibus & ſimilibus textibus patet, ſanctos Patres nullam prorſus cauſalitatem phyſicam Sacramentis tribuiſſe: ſed cùm de fide ſit aliquam habere, reſtat ut moralem tantùm habeant.

Prob. 2. Ex illo axiomate: non ſunt multiplicanda miracula, ſicut nec entia ſine neceſſitate: ſed qui aſſerit Sacramenta gratiam conferre phyſicè, miracula abſque neceſſitate multiplicat; cùm maximum foret miraculum, ſi aqua materialis elevaretur

ad

ad gratiam ſpiritualem procreandam: Ergo. Prob. quòd ad hoc nulla adſit neceſſitas. Sola ſiquidem neceſſitas hujus miraculi eſt, ut ſtabiliatur veritas catholica docens, Sacramenta veras eſſe ac proprias cauſas gratiæ: Atqui gratiæ veræ ſunt, ac propriæ cauſæ, licet eam tantùm moraliter producant; ergo nulla adeſt neceſſitas. Minor patet ex Chriſti meritis, quæ veræ ſunt, & propriæ cauſæ gratiæ; licet ſint tantùm cauſæ morales. Imò ſæpiùs cauſa moralis ita eſt propria cauſa, ut ei magis effectus tribuatur, quàm cauſæ phyſicæ: Occiſio enim magis tribuitur Domino imperanti, quàm Famulo exequenti.

Prob. 3. Sacramenta gratiam in ſuſcipientibus phyſicè conferre non poſſunt, niſi per generationem, aut creationem; neutrum dici poteſt: Non primum, cùm generatio ſolis rebus corporeis erga corporea conveniant: Non ſecundum, cum repugnet creaturam de ſe finitam virtutem creationis, quæ infinita eſt, habere.

Deinde nullum agens phyſicè in ſubjectum agere poteſt; niſi ipſi phyſicè ſit præſens, ipſumque phyſicè attingat: Atqui Sacramenta quandoque homini non ſunt phyſicè præſentia, nec ipſum phyſicè attingunt, aut afficiunt; ut abſolutio, quæ datur homini moraliter tantùm præſenti, quæque Pœnitentem phyſicè non afficit: idem dic de Matrimonio: Ergo &c.

Poſtremò, ut agens agat phyſicè, omninò neceſſe eſt, ut exiſtat phyſicè eo inſtanti, quo ſupponitur agere phyſicè; ſed Sacramenta non exiſtunt phyſicè eo inſtanti, quo ſupponuntur agere phyſicè; cùm non operentur, niſi dum ultima Formæ ſyllaba eſt prolata; dum autem eſt prolata, cæteræ illius partes utique phyſicè non exiſtunt.

Confirmat. Ex Matrimonio inter abſentes per Procuratorem celebrato, per quod contrahentibus gratia phyſicè non confertur, cum ipſi tunc phyſicè non ſint præſentes, ſed tantùm moraliter. Idem dicendum eſt de Baptiſmo fictè ſuſcepto, qui gratiam non producit, niſi poſt multos annos ab ejus collatione, dum nempe tollitur obex, ſeu fictio.

Prob. 4 Non operantur Sacramenta, niſi ſecundùm id quod ipſa ſunt: atqui non ſunt entia phyſica, ſed moralia: Ergo non operantur phyſice, ſed moraliter. Minor patet, tum ex eo quod unio Formæ cum materia ſit tantum moralis, tum quia Sacramenta ſunt eſſentialiter ſigna ex inſtituto, proindeque entia moralia.

Obj. 1. Scriptura teſtatur nos renaſci ex aqua; Deum ſalvos nos feciſſe per lavacrum regenerationis. Præpoſitiones autem *ex*, & *per*, denotant actionem phyſicam, non tantùm moralem. Ergo.

℟. Has Præpoſitiones actionem phyſicam denotare, quando agenti actio phyſica convenit; non autem hanc denotant, dum ei non convenit. Unde rectè ac verè dicitur, homines per merita, aut ex meritis Chriſti juſtificari, licèt ex ipſis, & per ipſa juſtificentur tantùm moraliter, & non phyſicè.

Obj. 2. De fide eſt ex Tridentino, ſeſſ. 7. Sacramenta novæ Legis gratiam conferre ex opere operato, eamque continere. Atqui gratiam continere, eamque ex opere operato conferre, eſt eam producere phyſicè. Ergo. Minor patet, tum quia gratiam conferre ex opere operato eſt eam conferre vi applicationis Formæ ſupra Materiam, & utriuſque ad ſubjectum, quæ proculdubiò eſt phyſica; tum quia gratiam continere clare denotat virtutem phyſicam eam producendi; prout dicitur calorem in igne contineri, quia phyſicam habet virtutem calefacendi.

℟. Licet applicatio Formæ ad Materiam, & utriuſque ad ſubjectum, ſit phyſica, non inde ſequitur quòd hæc applicatio producat effectum ſuum phyſicè: Nam ſententia Judicis, v. g. fit quidem per actionem phyſicam, attamen non niſi moraliter influit in ſupplicium Rei. Item quod Sacramenta gratiam continere dicantur, non ſequitur eam producere phyſicè; quia ipſam nonniſi moraliter continent; cum eam producendi virtutem nonniſi moralem habeant, prout ſchedula debitoris ſummam ipſi commodatam moraliter continet: ideoque, dum exhibetur, virtutem moralem habet ipſum movendi ad ſolutionem.

Obj. 3. Modus operandi Sacramentorum novæ Legis eſſentialiter differt à modo operandi, qui Sacramentis Legis Moſaicæ proprius eſt. Atqui modus operandi Sacramentis Legis Moſaicæ proprius, in eo conſiſtit, quòd Deum movebant, ut gratiam conferret dignè ſuſcipientibus, quod eſt gratiam conferre moraliter. Ergo Sacramenta novæ Legis eam pluſquam mortaliter producunt.

℟. Diſcrimen eſſe inter Sacramenta veteris, & novæ Legis, quòd licèt iſta gratiam phyſicè non producant, eam tamen producunt moraliter *per ſe*, & ex inſtitutione Dei, qui ex Lege ſibi præſcripta movetur, ac determinatur ad gratiam ſubjecto,

Digitized by Google

cto, qui obicem non ponit, conferendam. E contra Sacramenta Legis veteris non movebant Deum *per ſe*, & ex ſua inſtitutione; utpotè egena elementa, nudaque ſigna Fidei à Judæis profeſſæ, cujus intuitu Deus gratiam ſuam liberaliter conferebat.

Objic. 4. Sanctos Patres mirantes Sacramentorum virtutem, & operationem plus quam moralem ipſis tribuentes. *Quæ eſt tanta virtus aquæ*, inquit Aug. Tract. 80. in Joan. *ut corpus tangat*, *& cor abluat*. *Omni homini renaſcenti*, inquit S. Leo, *aqua Baptiſmatis inſtar eſt uteri virginalis*, *eodem Spiritu ſancto replente Fontem*, *qui replevit & Virginem*.

Rꝫ. Sicut, quia SS. Patres mirati ſunt quòd ad vocem Joſue ſol ſteterit, inde non ſequitur, quòd Joſue ad hoc portentum phyſicè concurrerit; ita quia SS. Patres Sacramentorum virtutem mirati ſunt, non rectè concluditur ipſa gratiam phyſicè producere; ſed dicendum potiùs quòd, ſicut mirati ſunt Deum voci hominis, nempe Joſue, quaſi obedivisse: ita mirantur Deum voluiſſe, poſito egeno de ſe, ac infirmo elemento, tam infallibiliter, tam promptè gratiam ſuam conferre.

Quoad SS. Patrum Textus: dicendum eſt SS. Patres Sacramentorum efficaciam verbis quidem magnificis jure merito extuliſſe; Sed nihil de eorum modo agendi pronuntiaſſe; cùm eorum verba æquè poſſint intelligi de morali efficacia, ac de phyſica. Verum eſt ſiquidem aquam cor abluere, tanquam inſtrumentum morale, non tanquam phyſicum. Item verum eſt eumdem Spiritum, qui replevit Virginem, replere & fontem: non quòd Fons phyſicè conferat gratiam Spiritus ſancti; ſed quod, ſe ipſe corpus abluente, Spiritus ſanctus gratiam infundat animæ.

QUÆR. Qua proportione Sacramenta gratiam conferant?

Rꝫ. 1. Sacramenta ejuſdem ſpeciei, ac ſolo numero diſtincta ordinariè gratiam conferunt æqualem, dum æqualis eſt diſpoſitio ſuſcipientis; inæqualem verò, dum inæqualis eſt: id expreſſe docet Trident. ſeſſ. 6. cap. 7. dicens, gratiam Baptizatis conferri *ſecundùm propriam cujuſque diſpoſitionem*, *& cooperationem*. Ratio eſt, quia Sacramenta operantur, veluti agentia naturalia, quorum eò major, vel minor eſt efficacia, quò major eſt, vel minor ſubjecti diſpoſitio; ut patet in igne, qui magis ſiccum, quàm humidum accendit; & duo æqualiter ſicca, æqualiter. Nec inde ſequitur, quòd, dum gratia augetur in magis diſpoſito, augmentum iſtud ex virtute Sacramenti minimè prodeat: prodit ſiquidem ſimul ex virtute Sacramenti, tanquam ex opere operato, & ex diſpoſitione ſuſcipientis, tanquam ex merito ſeu conditione, ſine qua gratia non augetur.

Dixi 1. *Suſcipientis diſpoſitio*, quia propter majorem, vel minorem ſanctitatem Miniſtri gratia non augetur: Hoſtia ſiquidem à ſanctiore Sacerdote conſecrata, melior proculdubiò non eſt. Nec refert, quod Miſſa à bono, quàm ab impio Sacerdote magis ſit fructuoſa; Quia ideò tantùm magis eſt fructuoſa, quia uberiora actualia gratiæ auxilia impetrat, aut confert.

Dixi 2. *Ordinariè*, quia cùm juxta Trid. ſeſſ. 6. Juſtitia ſingulis concedatur, prout vult Spiritus ſanctus, majorem conferre poteſt ſpeciali benevolentia ei, quem ad majorem perfectionem, & gloriam prædeſtinavit, licèt non ſit magis diſpoſitus.

Rꝫ. 2. Sacramenta ſpecie diſtincta inæqualem conferunt gratiam; quia juxta Trid. ſeſſ. 7. Can. 3. Sacramenta alia aliis ſunt nobiliora, & excellentiora: Atqui cauſa excellentior effectum proculdubio excellentiorem producit. Ergo.

ARTICULUS III.

An Sacramenta fictè, ſeu cum obice ſuſcepta reviviſcant?

Not. 1. Fictionem hic non ſumi, pro ſimulatione, qua quis Sacramentum ſe velle ſuſcipere fingeret, quod tamen ſuſcipere non intenderet; ſed ſumi pro obice ſeu mala diſpoſitione, qua quis impeditur ne effectum Sacramenti conſequatur. Et hic vel eſt poſitivus, dum quis ad Sacramentum accedit conſcius gravis peccati minimè retractati; vel negativus, dum quis bona fide exiſtimat ſe benè eſſe diſpoſitum, qui tamen non eſt.

Not. 2. Diſcrimen eſſe inter Sacramentum invalidum, & Sacramentum informe. Invalidum eſt illud, cui aliud eſſentiale deeſt in eſſe Sacramenti, ut ſi Baptiſmus conferretur, non adhibita Forma, aut Materia neceſſaria. Informe autem eſt illud, cui ad eſſe Sacramenti nihil quidem deeſt eſſentiale, gratiam tamen minimè confert, ob ſuſcipientis indiſpoſitionem, licèt de ſe ſit validum.

Not. 3. Quæſtionem hic non procedere, utrùm, obice remoto, character reviviſcat.

Digitized by Google

Certum eſt ſiquidem characterem non imprimi juxta ſuſcipientis diſpoſitionem, ſed juxta Sacramenti validitatem; qua ſemel poſita, in Sacramento characteris impreſſivo infallibiliter character imprimitur. Sed quæſtio eſt tantummodò de gratia; utrùm nempe ea, quæ propter obicem ſtatim collata non fuit, ſublato obice, poſthàc conferatur. Circa quod

Dico. I. Sacramenta characterem imprimentia, ſublato obice, reviviſcunt.

Prob. 1. Auctor. D. Aug. expreſsè dicentis Baptiſmum, ſublato obice, reviviſcere. Lib. 1. de Baptiſmo cap. 12. & lib. 3. cap. 13. habeturque Cap. Quamvis diſt. 3. *de Conſecratione*: Et licèt de Ordine, ac Confirmatione nihil aſſeruerit, quia forſitan de his Sacramentis ſermonem faciendi occaſio non occurrerit; idem de iiſdem apertè docent duo Scholæ lumina. D. Thom. 4. diſt. 4. Quæſt. 3. art. 2. & D. Bon. 4. diſt. 4. p. 1. a. 2. q. 3.

Prob. 2. Quia certum eſt ex Tridentino ſeſſ. 6. cap. 3. peccatum originale remitti non poſſe, niſi per Baptiſmum, aut ejus votum; ex quo principio alterutrum neceſſariò concluditur; vel eum qui ſemel Baptiſmum fictè ſuſcepit, ampliùs juſtificari non poſſe, quòd infinitæ bonitati Dei, qui neminem vult perire, omninò eſt contrarium; vel fictione ſublata, Baptiſmum reviviſcere. Probatur primum; quia, qui ſemel fictè Baptiſmum ſuſcepit, juſtificari non poteſt, nec per novum Baptiſmum, cùm ſit initerabilis; nec per Baptiſmi votum, cùm nullus deſiderare poſſit, id quod ampliùs recipi non poteſt. Reſtat igitur, ut per Baptiſmi reviviſcentiam juſtificetur. Aliàs juxta Tridentini principium nunquam juſtificari poterit, quod omninò eſt inconveniens.

Idem, propter eamdem rationem, de Confirmatione, & Ordine dicendum eſt; quia nempè, cùm hæc Sacramenta ſint initerabilia, fictè confirmatus, aut ordinatus nunquam gratiam ſacramentalem his Sacramentis annexam, tum ad fidem ſtrenuè profitendam, tum ad dignè ſacras functiones obeundas, maximè neceſſariam, comparare non poſſet, quod videtur incredibile.

Dico II. Veriſimile eſt Matrimonium, & Extremam Unctionem, durante eodem conjugio, & morbo, reviviſcere.

Prob. Ex Divo Thoma ſupra citato, & eadem ratione mox allata; quia, cùm hæc Sacramenta, durante eodem conjugio, eodemque morbo, ſint initerabilia, durum planè videtur; quòd, qui hæc cum obice ſuſcepit, auxiliis adeò neceſſariis ad onera Matrimonii obeunda, aut Diaboli luctam ſuperandam, ineluctabiliter privetur.

Dico III. Nec Pœnitentia, nec Euchariſtia reviviſcunt

Prob. 1. pars. Quia impoſſibile eſt, ut Sacramentum Pœnitentiæ validum ſit, & informe ſimul; quidquid enim neceſſarium eſt, ut ſit formatum, neceſſarium eſt item, ut ſit validum; nempè Attritio, & Confeſſio. Dum igitur hi deſunt Pœnitentis actus, nullum eſt Sacramentum: Quod autem nullum eſt, aut nunquam fuit, reviviſcere utique non poteſt.

Prob. 2. pars. Quia magnum ex hujus Sacramenti reviviſcentia inconveniens exurgeret, & nullum ex ejus non reviviſcentia. Ex ejus reviviſcentia ſequeretur hominem ſacrilegum, poſt Communiones ſacrilegas milliès repetitas, maximum Sanctum ſtatim evadere poſſe per Pœnitentiam in fine vitæ ſuæ factam; cùm per hanc omnes gratias, quas ſacrilegiis ſuis amiſit, recuperaret, quod eſt abſurdum: Nullum autem inconveniens ſequitur, ſi Euchariſtia non reviviſcat; cùm ſæpiùs ſit iterabilis, poſſitque quotidie à Fidelibus ſuſcipi.

QUÆSTIO II.

De ſecundario Sacramentorum effectu, ſcilicet charactere.

Not. Circa characterem ſacramentalem; quem recentiores Hæretici; Lutherani ſcilicet, & Calviniſtæ, tanquam Romanæ Eccleſiæ commentum inane rejecerunt; quæri poteſt, quid ſit, in quo conſiſtat, & quæ Sacramenta illum imprimant. Igitur

Dico I. Character *eſt ſignum quoddam ſpirituale, indelebile, & initerabile, quo anima inſignitur ad ſuſcipiendum, vel aliis tradendum ea, quæ ſunt Divini Cultus.*

Prob. Simul & explicatur Concluſio, quæ excerpta eſt ex D. Thom. p. 3. q. 63. ad 4. & ex Trident. ſeſſ. 7. Can. 9.

Dicitur 1. *Signum*, per quod Characterizati inter ſe aſſimilantur, & ab aliis non Characterizatis diſtinguuntur: Hæc eſt enim omnis ſigni proprietas: Additur *ſpirituale*; quia, cùm in anima ſpirituali recipiatur, ipſum ſpirituale eſſe neceſſe eſt.

Dicitur 2. *Indelebile*; ita ut remaneat, etiam poſt hanc vitam in Beatis ad Gloriam, & in Damnatis ad pœnam. Ratio

D. Aug. eſt, lib. 2. cont. Parmen. cap. 15. quia character animæ impreſsus ſe habet, ſicut imago Regis impreſſa moneræ, quæ indelebilis eſt, quandiu moneta manet integra. Deinde, ſi deleretur character, vel ab ipſo Deo, vel ab aliquo ſibi phyſicè contrario, vel à cauſa demeritoria, vel randem ab ipſiuſmet ſubjecti corruptione. Non primum; quia finis, propter quem characterem in anima Deus imprimi voluit, ſemper remanet; nempe, ut diſtinguantur Characterizati à non Characterizatis: Non ſecundum; quia qualitas ſpiritualis ac ſupernaturalis nihil ſibi contrarium habere poteſt. Non tertium; quia in ipſomet actu peccaminoſo, receptione ſcilicet Sacramenti ſacrilega, ſæpiùs infunditur. Non quartum; quia ſubjectnm ejus, anima, ab intrinſeco immortalis eſt, atque incorruptibilis.

Dicitur 3. *Initerabile*: per characterem ſiquidem, inquit Tridentinum citat. Sacramenta evadunt initerabilia; & ratio eſt Divini Auguſtini mox citati; quia Sacramenta characterem impreſſiva, per modum Conſecrationis conferuntur: Eccleſia autem, vel Altare, vel quodlibet aliud ſemel conſecratum, iterum non debet conſecrari; cùm prima ſemper remaneat Conſecratio, & nova eſſet inutilis.

Dicitur 4. *Quo anima inſignitur*: indifferens eſt autem quòd character in ipſa animæ ſubſtantia immediatè ſubjectetur, vel in ipſius potentiis; cùm juxta communiorem ac veriorem ſententiam, potentiæ animæ ab ejus ſubſtantia realiter non diſtinguantur.

Dicitur 5. *Ad ſuſcipiendum*, *vel aliis tradendum* &c. Siquidem character ad genus ſimul qualitatis, & ad ſpeciem potentiæ ſpiritualis revocatur. Per qualitatem, Characterizatus ab alio internoſcitur: per potentiam verò, tum paſſivam, tum activam, aptus evadit, ut aliquid Sacrum, vel ſuſcipiat, vel peragat.

Dico II. Character non eſt ſola denominatio extrinſeca adveniens homini, qui ad aliquod opus aut officium eſt aſſumptus; nec relatio quædam reſpectum dicens ad quædam agenda, aut recipienda; ſed eſt verum accidens phyſicum, reale, & abſolutum.

Prob. 1. pars. Quia de fide eſt ex Tridentino cit. characterem in anima imprimi: Atqui denominatio extrinſeca non imprimitur ſubjecto cui affingitur; ut patet in denominatione Superioris in eo, qui fuit Superior. Deinde Concilium Tridentinum definiens characterem eſſe ſignum ſpirituale impreſſum animæ, aliquid aliud voluit, quàm Hæretici ab ipſo damnati volebant; non autem negabant Hæretici deputatum ad novas functiones novam acquirere denominationem extrinſecam.

Prob. 2. pars. Quia relatio nullum aliud munus obtinet, quàm unum ad aliud referre: characteri autem plurima alia conveniunt munia, ut dictum eſt; Ergo. Deinde relatio reſultat ex fundamento, & termino; character autem verè producitur in anima per actionem realem; Ergo: Ex quo ratiocinio

Prob. 3. pars. Quidquid enim ab actione reali producitur, phyſicum, reale, & abſolutum eſſe, neceſſe eſt.

Dico III. Quædam novæ Legis Sacramenta characterem imprimunt; Baptiſmus ſcilicet, Confirmatio, & Ordo.

Prob. 1. Ex Scriptura Epheſ. 3. *in quo credentes ſignati eſtis*. Et Cor. 4. *Unxit nos*; ideſt per gratiam, *& ſignavit nos*, per characteres. Verum quidem eſt, hæc & ſimilia loca intelligi poſſe de gratia ſanctificante, quæ nos & ungit, & ſignat, tum in Filios Dei, tum in ejus Milites, aut Miniſtros; ſed aperta Patrum Traditione, & Eccleſiæ definitione omninò ſunt determinata ad ſignificandum ſigillationem, quæ fit per characterem à gratia diſtinctum. Docent ſiquidem Sancti Patres etiam antiquiores. S. Baſil. Hom. 13. S. Cyril. Hieroſ. Catech. 77. S. Auguſt. lib. 6. contra Donatiſtas; ſignaculum illud indelebile eſſe, atque inamiſſibile; gratiam autem amiſſibilis eſt: Ergo ab ipſo charactere diſtinguitur. Imò Auguſt. expreſsè docet Epiſt. 27. ad Boniſ. Baptiſmum ab impiis, & Hæreticis datum, ideò valere, quia characterem imprimit. Et. Epiſt. 50 ad Boniſ. Comitem, Paſtorem ſollicitum eſſe debere de ove perdita; quia character in ea, etiam errante, remanſit. His auctoritatibus accedit clara definitio Florent. Decret. de Sacram. & Trident. ſeſſ. 7. Can. 9. *Si quis dixerit*, inquit, *in tribus Sacramentis Baptiſmo ſcilicet*, *Confirmatione*, *& Ordine*, *non imprimi characterem in anima*; *hoc eſt ſignum quoddam ſpirituale*, *& indelebile*, *unde ea iterari non poſſunt*, *Anathema ſit*.

Prob. 2. Ex congruentia: Quemadmodum enim in Republica terrena aliud eſt ſignum, quo aliqui in numerum Civium cooptantur; aliud quo ad militiam adſcribuntur; aliud denique, quo ad publicas fun-

functiones ordinantur; ita in Regno Chriſti, quod eſt Eccleſia, alius eſt character Civitatis, ſeu Familiæ Chriſti; alius eſt Militiæ Chriſtianæ; alius tandem Poteſtatis, ſeu Miniſterii Eccleſiaſtici. Primus per Baptiſmum, ſecundus per Confirmationem, tertium per ſacram Ordinationem imprimitur.

Nec obſtat quod in aliis Sacramentis quilibet deputetur ad Familiam Chriſtianam; non enim per hæc deputatur, ut ſpecialis officialis, ſicut per ſupradicta; ſed accipit tantummodò gratias ſacramentales pro quibuſdam particularibus neceſſitatibus: in Pœnitentia, ut à peccatis mundetur: in Euchariſtia, ut nutriatur & creſcat: in Extrema-Unctione, ut purgetur à reliquiis peccatorum, & confortetur in ultima lucta &c.

CAPUT VII.

De Sacramentorum Cæremoniis.

NOmine Cæremoniæ intelliguntur circumſtantiæ quædam exteriores, & religioſæ ad Cultum Divinum; vel à Chriſto Domino, vel ab Apoſtolis, vel ab Eccleſia inſtitutæ. Porrò Cæremoniæ, aliæ reſpiciunt Cultum Divinum in genere, dicunturque Sacramentalia; aliæ reſpiciunt decoram Sacramentorum adminiſtrationem, & ſtrictè dicuntur Ritus ſacramentales: Primùm igitur agemus de Ritibus, deinde de Sacramentalibus.

QUÆSTIO I.

De Ritibus Sacramentalibus.

Not. CIrca Ritus Sacramentales multipliciter erraverunt recentiores Hæretici docentes, hos Ritus in primæva Eccleſiæ inuſitatos fuiſſe. 2. Eccleſiam novos Ritus inſtituendi poteſtatem non habere. 3. Ipſos omninò inutiles eſſe. 4. Demùm neminem eos obſervare teneri: Contra quos

Dico I. In primævis Eccleſiæ temporibus Ritus nonnulli fuerunt inſtituti, atque adhibiti ad ſolemnem Sacramentorum adminiſtrationem, & confectionem.

Prob. Auctoritate ac teſtimonio Veterum Sanctorum Patrum, qui horum Rituum quovis ſæculo meminerunt. Tertul. qui libro de Coron. Milit. cæremonias complures in Baptiſmi & Eccleſiæ Sacramentis celebratione ab Eccleſia jamdiu adhibitas, ex Traditione Apoſtolica refert. Cyprianus Ep. 76. ad Magnum meminit Exorciſmi, quo Dæmon adjuratur, antequàm Baptiſmus conferatur: & in Epiſtola ad Cæcil. probat in conſecrando Calice aquam vino miſcendam eſſe; prout fecit, & docuit Chriſtus Dominus, & annuntiaverunt Apoſtoli. S. Cyrillus Hieroſ. Cæremonias in Sacramentorum celebratione ſuis temporibus uſurpatas exponit Catechesibus Myſtag. Idem faciunt S. Baſilius lib. de Spiritu Sancto cap. 27. S. Auguſt. &c. quos referre longius eſſet: Id inſuper probant antiquiſſimæ Eccleſiæ tum Latinæ, tum Græcæ Liturgiæ, Enchologiæ, & Ritualia.

Dico II. Eccleſia novos Ritus inſtituendi poteſtatem habet.

Prob. Auctoritate, & ratione Conc. Trid. ſeſſ. 21. cap. 2. *Id autem*, inquit, *Apoſtolus non obſcurè viſus eſt innuiſſe, cùm ait: ſic nos exiſtimet homo, ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores Myſteriorum Dei; atque ipſum quidem hac poteſtate uſum eſſe ſatis conſtat; cum . . . ordinatis nonnullis circa Euchariſtiæ uſum; cætera, inquit, cùm venero, diſponam.* Inter autem illa recenſet Aug. Epiſt. 118. cap. 6. Ritum accedendi jejunè ad Euchariſtiam.

Confirm. Concluſio ex perpetua praxi Eccleſiæ, quæ ab initio ad hæc uſque tempora, hanc in ſe agnovit poteſtatem ex antiquiſſimis omnium Eccleſiarum Ritualibus.

Dico III. Ritus ac Cæremoniæ in Sacramentis uſurpatæ ſunt perutiles.

Prob. Enumeratione fructuum, qui ex his colliguntur. 1. Major erga Sacramenta veneratio excitatur. 2. Sacramentorum effectus magis declarantur. 3. Mens in ſpiritualium rerum contemplationem erigitur, fideſque, & caritas excitatur. Nam cùm *Natura*, inquit Conc. Trid. ſeſſ. 22. cap. 5. *hominum ea ſit, ut non facilè queat ſine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem ſuſtolli; propterea pia Mater Eccleſia Ritus quoſdam inſtituit . . . quibus & majeſtas tanti Sacrificii commendaretur, & mentes Fidelium per hæc viſibilia pietatis ſigna ad rerum altiſſimarum, quæ in hoc Sacrificio latent, contemplationem excitarentur.*

Nec obſtat, quod hæ Cæremoniæ non ſolùm à Judæis, ſed etiam ab Ethnicis ſint uſurpatæ: Quia pari jure Sacramenta eſſent etiam rejicienda; cùm Ethnici Diabolo æmulatione illa ſæpiùs uſurpaverint, ut egre-

Digitized by Google

egregiè obſervat Tertulianus lib. de Præſcript. cap. 11.

Dico IV. Ritus ab Eccleſia receptos, & approbatos, & adhiberi ſolitos, mutare & omittere, peccatum eſt mortale ex genere ſuo.

Prob. Ex innumeris Conciliorum Canonibus, & Summorum Pontificum Decretis, qui ſæpiùs eos anathematizarunt, qui quoſdam Ritus obſervare nolebant; cujus rei inſigne eſt exemplum Controverſia de Paſchate inter Victorem Papam, & Orientales Epiſcopos, quibus Victor minatus eſt Excommunicationem, ſi Paſcha deinceps cum Judæis celebrarent Luna 14. Maii, in quamcumque Hebdomadæ diem incideret. Imò Concil. Nicæn. I. eoſdem Orientales, qui Ritui à Victore Papa damnato adhærebant, excommunicavit. Jure igitur, ac merito Conc. Triden. ſeſſ. 7. hunc Canonem edidit: *Si quis dixerit Ritus hujuſmodi contemni, aut ſine peccato à Miniſtris pro libitu omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe; Anathema ſit.*

Dixi. *Ex genere ſuo*; per accidens ſiquidem peccatum illud veniale eſſe poteſt; cùm ſcilicet id contingit ex defectu non multùm culpabili, aut attentionis, aut ſcientiæ; vel dum eſt levis materia, nec ullum intercedit ſcandalum, aut contemptus ſaltem interpretativus. Materia autem cenſetur levis; dum Ritus nonniſi remotè ad Sacramentum concurrit, & aliunde leviter tantum confert ad actionem Myſterii, & ad reverentiam, aut decorem Sacramenti: Tales cenſentur genuflexiones, Cervicum inclinationes, pectoris tunſiones, manuum elevationes &c.

QUÆSTIO II.

De Sacramentalibus.

Not. *Sacramentalia ſunt quædam Cæremoniæ, & Ritus externi analogiam aliquam cum Sacramentis habentes, & ab Eccleſia inſtitutis ad effectus aliquos ſpirituales producendos.* Talia ſunt Crucis efformatio, Aquæ benedictæ aſperſio, Epiſcopalis Benedictio, Panis benedicti comeſtio, generalis Confeſſio, pectoris tunſio, Orationis Dominicæ recitatio &c. De quibus inquiritur an gratiam aliquam producant, & quomodo: Circa quod

Dico I. Sacramentalia gratiam aliquam in anima producunt.

Prob. Ex Sacramentalium definitione ab omnibus recepta; dicuntur ſiquidem ab Eccleſia inſtituti ad effectus aliquos ſpirituales producendos. Ratio eſt, quia, ſi nullum producerent effectum, vanè & inſulsè ab Eccleſia fuiſſent inſtituta, quod nefas eſt dicere de dilecta Sponſa Chriſti, quæ in ſuo regimine & in omni ſua agendi ratione, à Spiritu ſancto ſemper eſt illuſtrata. Hinc Sancti Patres virtutem non mediocrem Sacramentalibus tribuerunt. Alexander I. aſſerit Aquam benedictam animam ſanctificare, & Aug. Ench. cap. 71. Epiſt. 138. & alibi docet Confeſſionem generalem, pectoris tunſionem, Orationis Dominicæ recitationem, minima & quotidiana delere peccata.

Dico II. Sacramentalia ſanctificationem, ac peccatorum venialium remiſſionem: nec propriè ex opere operato, nec propriè ex opere operantis conferunt; ſed modo quodam intermedio mox exponendo.

Prob. 1. pars. Quia Eccleſia nova inſtituendi Sacramenta poteſtatem non habet; ſi autem Sacramentalia gratiam, ac remiſſionem peccatorum venialium ex opere operato conferrent; vera eſſent Sacramenta: Ergo. Deinde Eccleſiæ Prælati, etiam Summi Pontifices, non poſſunt, niſi Sacramentum aliquod conferendo, ex ſua propria auctoritate, peccati vel minimi remiſſionem conferre: Ergo nec inſtituere quædam ſigna, quæ de ſe hanc virtutem habeant.

Prob. 2. pars. Quia ſi Sacramentalia gratiam, ac venialium remiſſionem conferrent tantùm ex opere operantis; quatenus ſcilicet excitant pios motus dilectionis, doloris, humiliationis, devotionis &c. ſequeretur Imagines, Cruces, pias Lectiones, Conciones, bonum exemplum &c. etiam eſſe Sacramentalia: cùm hos motus in nobis etiam excitent. Dicendum igitur eſt Sacramentalia; non quidem immediate gratiam, ac remiſſionem venialium conferre, prout conferunt vera Sacramenta; nec etiam generaliter, ſicut quilibet motus pii, qui hanc gratiam, & remiſſionem de ſe merentur; ſed quaſi per modum operis operati, quatenus ex Eccleſiæ, vel benedictione, vel inſtitutione, de ſe habent virtutem, quam Eccleſia ipſis à Sponſo impetravit, nonnullas conferendi gratias actuales, quibus pii motus infallibiliter excitantur in cordibus eorum, qui cum debitis circumſtantiis his utuntur Sacramentalibus.

DE

Digitized by Google

DE
SACRAMENTIS
IN PARTICULARI.
DISSERTATIO I.

De Baptiſmi Sacramento.

✠
(*)

Propoſitiones Damnatæ de Sacramento Baptiſmi.

1. „ Valuit aliquando Baptiſmus ſub hac for„ ma collatus: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, prætermiſſis illis ver„ bis: *Ego te baptizo*. Damnata fuit ab „ Alexandro VIII. an. 1690. Eſt 27.
2. „ Valet Baptiſmus collatus a Miniſtro, „ qui omnem ritum externum, formamque „ baptizandi obſervat; intus vero in corde „ ſuo apud ſe reſolvit: Non intendo face„ re, quod facit Eccleſia. Ab eod. Eſt 28.

(*)

BAPTISMI Naturam, Materiam, & Formam, Proprietates varias, Miniſtrum, Subjectum, Effectus, & Cæremonias in hac Diſſertatione exponemus.

CAPUT I.

De Baptiſmi natura, aut eſſentia.

Not. BAptiſmus, qui, juxta nominis Ethymologiam ex Græco deſumptam, ablutionem ſeu immerſionem ſignificat, triplex à Theologis diſtinguitur, Fluminis ſcilicet, Flaminis, & Sanguinis. Baptiſmus Fluminis verum eſt novæ Legis Sacramentum; ſic dictum eo quod per aquam fluentem conferatur. Baptiſmus Flaminis eſt vera cordis contritio Baptiſmi Fluminis votum includens, ſic nuncupata, quòd à ſancto Flamine inſpiretur; Baptiſmus Sanguinis eſt Martyrium pro Chriſto perpeſſum. Hæc duo poſtrema dicuntur Baptiſmata, non verè & propriè; ſed tantummodo analogicè, quatenus vicem ſupplent veri Baptiſmi, dum is re ipſa ſuſcipi non poteſt. Certum quippe eſt ex Apoſtolo, Epheſ. 4. unum tantùm eſſe Baptiſma, ſicut & unam Fidem. Ideò cum D. Th. 3. p. q. 66. a. 11. dicendum eſt, hæc duo Baptiſmata in Baptiſmo Fluminis includi; cum ſicut & ille, omnem ſuam habeant efficaciam ex Paſſione Chriſti, & ex Spiritu Sancto; eumdem producant effectum, originalis ſcilicet peccati remiſſionem, ac ſpiritualem regenerationem. Porrò Baptiſmi Fluminis, de quo tota inſtituitur Diſſertatio, hìc natura, & eſſentia inquiritur; & omiſſis variis, quæ à diverſis Auctoribus afferuntur, definitionibus

Dico. *Baptiſmus eſt Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum ad ſpiritualem hominis regenerationem per exteriorem corporis ablutionem, ſub præſcripta verborum forma.*

Prob. Et explicatur Definitio.

Dicitur 1. *Sacramentum*; eſt enim ſignum ad noſtram juſtificationem divinitùs inſtitutum: Hanc veritatem Scriptura, Concilia, & Patres voce adeò concordi docent, ut & ipſimet Hæretici eam negare non fuerint auſi.

Dicitur 2. *Inſtitutum ad ſpiritualem regenerationem*; per quod Baptiſmus diſtinguitur à Pœnitentia, quæ non regenerare, ſed reſuſcitare dicitur; cùm non primam vitam ſpiritualem conferat, ſed jam amiſſam reſtituat.

Dicitur 3. *Per externam corporis &c.* ut denotentur res ſenſibiles, quibus Deus utitur, ut à peccato originali nos emundet juxta illud Apoſtoli. Eph. 5. *Mundans lavacro aquæ in verbo vitæ.*

Hanc autem definitionem optimam eſſe patet, tum quia genere, & differentia conſtar, tum quia completam Baptiſmi eſſentiam phyſicam, & metaphyſicam clare exponit.

QUÆR. 1. Quandonam inſtitutum fuerit Baptiſmi Sacramentum?

℞. Circa hanc quæſtionem multiplicem eſſe Doctorum ſententiam. Quidam cenſent Chriſtum Dominum hoc Sacramentum inſtituiſſe poſt ſuam Reſurrectionem, dum dixit Apoſtolis ſuis: *Docete omnes Gentes, Baptizantes eos &c.* Sed minùs probabiliter id aſſeritur; tum quia Apoſtoli Euchariſtiam, & Ordinem ſacerdotalem in ultima Cœna receperunt: hæc autem Sacramenta recipere non potuiſſent; niſi jam recepiſſent Baptiſmum, qui janua eſt aliorum Sacramentorum; tum quia certum habemus ex Evangelio Joann. 3 Diſcipulos Chriſti ante Paſſionem eius Baptizaſſe, non quidem Baptiſmate Joannis, ut poſt Tertulia-

tulianum docent nonnulli, ſed vero Chriſti Baptiſmate, ut clare docet Auguſtinus Tract. 12. in Joan.

Alii exiſtimant Chriſtum Dominum Baptiſmum inſtituiſſe, cùm ipſe à Joanne Baptizatus eſt; ſed adhuc minùs probabiliter; tum quia Baptiſmus Joannis nihil commune habuit cum Baptiſmate Chriſti, proindeque concludi non poteſt ſuum inſtituiſſe, dum alium plane diverſum ſuſcipere dignatus eſt; tum quia antequam Chriſtus baptizaretur, nondum Evangelium ſuum prædicare incœperat, nec Apoſtolos de Baptiſmo inſtruendos elegerat. Dici tamen poteſt Chriſtum Dominum Baptiſmum Joannis ſuſcipientem, ſuum Baptiſmum adumbraſſe, deſignando nimirum ejus Materiam, quam tactu ſuo conſecravit, & formam ipſam denotando per manifeſtationem ſanctiſſimæ Trinitatis: ſiquidem *Paterna vox audita eſt, Spiritus ſanctus viſus eſt in Columbæ ſpecie*, & præſens aderat Perſona Filii.

Nonnulli arbitrantur Chriſtum Dominum Baptiſmum inſtituiſſe, dum Nicodemum alloquens, ejus neceſſitatem commendavit, dicens: *Niſi quis renatus fuerit &c.* Sed probabile non videtur Chriſtum Dominum Sacramentum adeò neceſſarium inſtituiſſe, quaſi ſecreto, & coram privata Perſona, ad ejus publicationem minimè deſtinata: Unde

Probabilius videtur ipſum inſtituiſſe paulò poſt primam Evangelii ſui prædicationem; dum nempè Diſcipulos ſuos miſit ad prædicandum, & baptizandum; ut habetur Joann. 3. Conveniens ſiquidem erat tunc Baptiſmum inſtitui, dum incipiebat Lex nova, cujus Baptiſmus janua eſt, prædicari.

QUÆR. 2. In quo Baptiſmus Joannis à Baptiſmo Chriſti differebat?

℟. 1. In hoc primo, & eſſentialiter differebant; quòd Baptiſmus Joannis verum non erat Sacramentum, nec niſi ad ſummum ex opere operantis vim juſtificandi habebat, quatenus ſcilicet quoſdam Pœnitentiæ motus in ſuſcipientibus excitabat: cujus Pœnitentiæ virtute remiſſionem peccatorum conferebat. Unde Evangeliſta non dicit Joannem prædicaſſe *Baptiſmum in remiſſionem peccatorum; ſed Baptiſmum Pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum*, quaſi hanc remiſſionem tribuens non ipſimet Baptiſmo, ſed potiùs ipſimet Pœnitentiæ.

Confir. Ex eodem ſancto Joanne, dicente Marc. c. 1. *Ego baptizo vos aqua; ille verò baptizabit vos in Spiritu ſancto*; ubi Baptiſmo ſuo tantùm mundationem exteriorem per aquam, Baptiſmo autem Chriſti etiam interiorem per gratiam tribuit. Inſuper confirmatur Tridentini auctoritate anathematizantis ſeſſ. 7. Can. 1. eum, *qui dixerit, Baptiſmum Joannis eamdem vim habuiſſe cum Baptiſmo Chriſti*.

2. Differt quod Joannis Baptiſmus nullum characterem imprimebat; ideò legitur Act. 19. eos qui baptizati fuerant Joannis Baptiſmate, iterum Baptiſmo Chriſti fuiſſe baptizatos.

3. Quod Joannes inter baptizandum nulla utebatur forma.

4. Quod ſolis Adultis conferebatur; quia erat quædam ad Pœnitentiam exhortatio; ut homines ad Meſſiæ Adventum præpararet: Unde à Sanctis Patribus dicitur Baptiſmus præparatorius, initiatorius ad Chriſti Baptiſmum.

CAPUT II.

De Materia, & Forma Baptiſmi.

Not. ET recole ex dictis ſuperiùs, duplicem eſſe Baptiſmi materiam, remotam ſcilicet, & proximam: de utraque hic nobis eſt agendum; & poſteà de forma. Igitur

DICO I. Materia remota Baptiſmi eſt aqua vera, & naturalis; eaque in eo ſtatu, in quo eſt ad abluendum apta.

Prob. Ex Scriptura Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua:* & Act. 1. *Ecce aqua: quid prohibet me baptizari?* Epheſ. 5. *Mundans lavacro aquæ in verbo vitæ.* Verba autem Scripturæ in proprio ſenſu intelligenda eſſe certiſſima eſt omnium Patrum ſententia; dum nempe nullum inde ſequitur incommodum contra Fidem, vel Caritatem Dei, vel proximi; maximè cùm Lex fertur, aut Sacramentum inſtituitur. Unde jure ac merito Concilium Tridentinum anathema contorſit ſeſſ. 7. Can. 1. adversùs priſcos Hæreticos Manichæos ſcilicet, Seleucianos, Jacobitas, & recentiores Lutheranos & Calviniſtas, qui verba Chriſti: *Niſi quis renatus &c.* ad metaphoram detorſerunt; aliam materiam Baptiſmi, quàm aquam naturalem aſſignantes, aut ipſam abſolutè neceſſariam non eſſe contendentes.

Accedit communis Eccleſiæ ſenſus, praxis, ac Traditio perpetua, ut teſtantur Patres antiquiores. Juſtin. in Apologia. 2. Ter-

Digitized by Google

Tertulian. lib. de Bapt. S. Cypr. lib. 3. ad Quirin. Ambroſius lib. de Spiritu ſancto, cap. 2. Hieronym. in cap. 16. Ezechiel. &c. Ratio à priori nulla eſt, niſi voluntas Chriſti, qui aquam præ aliis materiis eligere voluit; quia convenientior erat ad Baptiſmi effectus ſignificandos, ablutionem ſcilicet animæ, cupiditatum reſtinctionem, veteris hominis ſubmerſionem, ac ſepulturam &c.

Objic. Hæretici. 1. Illud dictum Joannis Bapt. de Chriſto venturo, Matthæi 3. *Ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto, & igni*. 2. Factum cujuſdam Judæi, qui de vita periclitans à Socio in arena, deficiente aqua, baptizatus eſt, quique ſuſcepto ſic Baptiſmo ſtatim convaluit. 3. Deciſionem Stephani II. qui de quodam Monacho Britannico ſcripſit; nullam ei imputandam eſſe culpam, quòd Infantes periclitantes in vino baptizaverat, ipſoſque in ſuo ſic collato Baptiſmo permanere poſſe.

℞. Ad primum; Joannem Baptiſtam ſermonem hic non facere de materia Baptiſmi; ſed de intimo ejus effectu, quem habet à Spiritu ſancto; Juxta quem ſenſum dicit ipſemet Chriſtus. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto* &c. indicans materiam Baptiſmi totam ſuam efficaciam habere à Spiritu ſancto.

℞. Ad ſecundum; Judæum in arena baptizatum convaluiſſe; non quòd hoc Baptiſma validum fuerit; juſſu ſiquidem Alexandri Epiſcopi, teſte Nicæph. lib. 3. Hiſt. poſthàc iterùm baptizatus fuit; ſed quòd ardens ejus voluntas hoc miraculum a Deo impetrarat.

℞. Ad tertium. In hoc Stephani II. facto mendum irrepſiſſe, legendumque eſſe, nullam huic Monacho culpam eſſe adſcribendam, *ſi Infantes ſic in Baptiſmo permaneant*; quia bona fide ex ignorantia, inſtante neceſſitate, id fecerat: Ex Concluſione

Reſol. 1. Validum eſſe Baptiſmum in aqua Maris, fluminis, putei, fontis, pluviæ, ſive calida, ſive frigida, ſive colorata ſit, ſive non, ſive ipſa fluat ex humore, & ex lapidibus; ſive ex nive, grandine, glacie ſit reſoluta; quia de illis omnibus verum eſt dicere quòd ſit aqua naturalis.

Reſol. 2, Nullum eſse Baptiſmum collatum cum ſaliva, phlegmate, ſudore, lacrymis; nec cum ptiſana, cereviſia, juſculo bene cocto; nec cum liquore ex vitibus defluente, nec ex roſis, aliiſque floribus expreſſis, nec ex glacie, nive, pruina, & ſimilibus nondum reſolutis; quia non cenſentur eſse naturalis aqua, nec ad abluendum apta.

Reſol. 3. Dubium eſse Baptiſmum in lixivio; in juſculo leviter cocto; cereviſia tenui, & aqua ex ſale reſoluta: nec cum ipſis baptizare licet, niſi in extrema neceſſitate, & ſub conditione, *ſi materia eſt ſufficiens; Ego te baptizo.*

Adnotatio 59.
(*)

Ex D. Thoma 3. P. *qu.* 66. *art.* 4. *aliqua principia habemus, per quæ facilè reſolvi poterunt dubia circa materiam remotam Baptiſmi occurrentia. Poſtquam enim notavit dupliciter aquam, ſuam puritatem, & ſimplicitatem amittere poſſe, vel, ſcilicet per mixtionem alterius corporis, vel per alterationem; & utrumque aut per artem, aut per naturam, ſic ad reſolutionem caſuum occurentium proſequitur.* Quæcumque igitur tranſmutatio circa aquam facta eſt per artem, ſive commiſcendo, ſive alterando, non mutatur ſpecies aquæ. Unde in tali aqua poteſt fieri Baptiſmus; niſi forte aqua admiſceatur per artem in tam parva quantitate alicui corpori, quod compoſitum magis ſit aliquid quàm aqua; ſicut lutum magis eſt terra quàm aqua . . . . Sed tranſmutatio, quæ fit a natura, quandoque quidem ſpeciem aquæ ſolvit: & hoc fit quando aqua efficitur per naturam de ſubſtantia alicujus corporis mixti; ſicut aqua converſa in liquorem uvæ, eſt vinum, unde non habet ſpeciem aquæ. Aliquando autem fit per naturam tranſmutatio aquæ ſine ſolutione ſpeciei: & hoc tam per alterationem, ſicut patet de aqua calefacta a ſole; quam etiam per mixtionem, ſicut patet de aqua fluminis turbida ex permixtione terreſtrium partium. Sic ergo dicendum eſt, quod in qualibet aqua qualitercumque tranſmutata, dummodo non ſolvatur ſpecies aquæ, poteſt fieri Baptiſmus; ſi vero ſolvatur ſpecies aquæ, non poteſt fieri Baptiſmus. *Verba Angelici Doctoris clariora ſunt, quam ut explicatione indigeant; quæque ſola ſufficient ad diluendas dubitationes quaſcumque, quæ circa Baptiſmi materiam emergere poſſunt.*

Quod attinet ad lixivium, & juſculum carnium, de quibus loquitur Author in Reſol. 3., *non unica eſt Theologorum ſententia, negantibus aliquibus, ſed adfirmantibus aliis, rationi, & authoritati D. Thom. citati innixis; cum in iſtis immutata non videatur ſpecies aquæ. Ecce D. Præceptoris verba loco citato ad* 2. Admixtio Chriſmatis non ſolvit ſpeciem aquæ, ſicut nec etiam aqua decoctionis carnium, aut aliorum hujuſmodi: niſi forte ſit facta tanta reſolutio corporum lixatorum in aqua, quod liquor plus

Digitized by Google

plus habeat de aliena ſubſtantia, quam de aqua; quod ex ſpiſſitudine perſpici poteſt. Si tamen ex liquore ſic inſpiſſato exprimatur aqua ſubtilis, poteſt in ea fieri Baptiſmus; ſicut & in aqua, quæ exprimitur ex luto, licèt in luto Baptiſmus fieri non poſſit: *Quod ſi in juſculo fieri poteſt Baptiſmus, cur non in lixivio?* Ad 4. dicendum, *ait S. D. ibi*, quod in lixivio, & in aquis ſulphureorum balneorum poteſt fieri Baptiſmus, quia tales aquæ non incorporantur per artem, vel naturam aliquibus corporibus mixtis; ſed ſolum alterationem quamdam recipiunt ex hoc, quod tranſeunt per aliqua corpora. *Reſolutio igitur Authoris noſtri intelligenda videtur de lixivio, & juſculo, in quibus tanta facta fuerit alteratio, & transſmutatio, ut dubitari poſſit, quod mutata fuerit, vel mutari incipiat ſpecies aquæ. Tunc enim dubia quidem redderetur materia Baptiſmi, qua niſi in neceſſitate ab ipſo expoſita, & ſub conditione, uti non licet. Sed quid de aqua ex ſale liquato? Circa hoc pariter variant Doctores. Sententia negativa D.* Thomæ *doctrinæ conformior videtur, aſſerentis quod ſi* ſolvatur ſpecies aquæ, non poteſt fieri Baptiſmus. *Solvi autem ſpeciem aquæ in ſalem converſæ non obſcurum videtur. Dicendum igitur, quod nonniſi neceſſitate urgente Baptiſmum in tali aqua adminiſtrare non liceat tunc enim materia etiam dubia uti in Sacramentorum adminiſtratione ſub conditione ſaltem, illicitum non reputatur. Adde quod ſententia iſta tutior eſt, & proinde in praxi amplectenda.*

(*)

Dico II. Materia Baptiſmi proxima eſt ablutio aquæ immediatè fluentis in partem corporis ſaltem notabilem, ſive hæc ablutio immerſiva ſit, ſive infuſiva, ſive aſperſiva, ſive una ſit, ſive gemina, trinave.

Prob. 1. pars. Quia Baptiſmus eſt eſſentialiter, teſte Apoſtol. Eph. 5. *Lavacrum aquæ*; nullum autem eſt lavacrum ſine ablutione.

Prob. 2. pars. Quia nulla cenſetur adeſſe ablutio, ubi non adeſt fluxus ſucceſſivus aquæ abluentis.

Prob. 3. pars. Quia homo aqua non abluitur, niſi ipſa eum phyſicè, atque immediatè tangat.

Prob. 4. pars. Quia ſicut Æthyops non dici poteſt albus ſuorum dentium albedine, ita nec homo ablutus dici poteſt ex cujuſlibet partis corporis ſui ablutione.

Prob. 5. pars, & 6. Quia nullum his ex modis abluendi, aut ablutionis numerum Chriſtus unquam determinavit.

Obj. 1. Actus Apoſtolorum, qui eadem die circiter tria milla virorum baptizarunt, quòd niſi levi aſperſione facere non potuerunt. 2. Duodecim priorum Eccleſiæ Sæculorum conſuetudinem, ubi per immerſionem Baptiſmus conferebatur. 3. Præceptum ſæpiùs repetitum, tum in 24. Canone Apoſt. tum à Pelagio Papa, diſt. 4. de Conſecratione Cap. *Multi*, triplicem adhibendi immerſionem.

℞. Ad primum; Non fuiſſe opus hac aſperſione, ut tanta multitudo virorum, etiam modico tempore, baptizaretur; quia tunc mos erat in fluminibus baptizandi, ſicut baptizatus eſt ipſemet Chriſtus Dominus.

Ad ſecundum. Hunc Ritum Eccleſiam mutare potuiſſe, cùm Chiſtus nihil de ipſo abſolutè determinaverit.

Ad tertium. Diverſis ex cauſis Eccleſia quandoque unam, quandòque trinam ablutionem præcepit: Trinam præcepit adverſùs eos Hæreticos, qui trinam Perſonarum diſtinctionem negabant, & unicam adverſùs eos, qui naturarum diſtinctionem admittebant: veruntamen nunquam reprobatus eſt Baptiſmus quovis modo collatus; ſed tantùm temeritas eorum, qui Ritum tunc ab Eccleſia præſcriptum, uti ſub mortali tenebantur, non ſervabant: Ex Concluſione

Reſolv. 1. Qui puerum projiceret in puteum, à quo emergi non poſſet; cùm formæ prolatione, & animo ipſum baptizandi, nihil efficeret; quia talis actio ſecundum moralem exiſtimationem non eſſet ablutio, ſed immerſio. Multò minus baptizaret, qui videns Puerum in flumen cadentem, ſuper eum formam proferret, tum ob ſupradictam rationem, tum quia invalidum eſt Sacramentum ſine propria Miniſtri actione.

Adnotatio 60.

(*)

Reſolutionem iſtam non ita accipiat velint, ut credas contrarietate carere. Et quidem quoad eam partem, in qua ſtatuitur quod, qui Puerum projiceret in puteum, a quo emergi non poſſet, cum formæ prolatione, & animo ipſum baptizandi, nihil efficeret; *non deſunt Theologi, qui oppoſitam defendunt ſententiam, inter quos* Panormitanus, Suarez, Valentia, Vaſquez, Leander, Gonet, Salmaticenſes, *& nuper* Laurentius Berti, *qui pro ſe alios perdoctos* Auguſtinianos *adnumerat. Hi omnes ſuſtinent, quod qui ita Puerum in puteum, vel in flumen animo baptizandi projiceret, vere ipſum baptizaret. Authoritati ratio quoque ſuccedit. Tria, ajunt ipſi, ad Sacramenti valorem requiruntur, & ſufficiunt, ſcilicet: forma, ma-*

teria,

teria, & intentio. Sed ſic eſt, quod hæc omnia in caſu expoſito inveniuntur. Ergo &c. Nec obeſt quod impia, & deteſtabilis ſit actio iſta, utpote necem puero inferens: nam Miniſtri impietas Sacramentorum valorem tollere nequit. Non abſimili modo ratiocinantur, cæteris paribus, de ſecunda parte Reſolutionis. Quid, *ait Author Theologiæ Criſtianæ*, ſi quis, videat Puerum labentem, aut ab alio projectum in puteum, vel in flumen, pronuntietque formam cum intentione baptizandi, validum ne Baptiſma iſtud? Adfirmant Sotus, Ledeſma, Trullenchus, Filliucius, Leander, & alii: Et profecto, ſi cum e manibus miniſtri caſu dilabitur infans in profundum baptiſterii, validum eſt baptiſma ut dixi: non video cur validum ſimiliter iſtud non ſit. Quod enim a Miniſtrante non abluatur, differentia ſolum materialis videtur. *Ad probationem autem refert antiquum Eccleſiæ ritum, juxta quem Sacerdotes nudatas mulieres, propter ſuſcipiendum baptiſma, non lavabant, nec immergebant, ſed tantum Baptizatæ frontem ungebant; ſupplentibus Diaconiſſis ceteris curis. Sed, ut verum fateamur, difficultatem non parvam faceſſit, quod hic ad differentiam primi caſus, nulla interveniat actio Miniſtri, formam baptiſmi proximè verificans. Patres enim Concilii Provincialis* Mechlinienſis *an. 1607., ut refert* Benedict. *XIV.* de Synod. *l. 7. cap. 6. n. 7. incertum ſaltem, & dubium reputaverunt Baptiſmum a quibuſdam Hæreticis Hollandiæ, finitimarumque regionum ita collatum; ut unus aquam funderet, dum alter Sacramenti formam pronuntiaret. Sed cur hoc? Non alio fine, putarem, niſi quia miniſtri actio aderat nulla. Sed de his non plura: cum caſus iſti rariſſimè eveniant, & potius ad theoriam, quàm ad praxim ſpectare videantur.*

(*)

Reſ. 2. Qui ſuper Pueri moribundi frontem digito aqua intincto crucem formaret, validè baptizaret; quia quovis modo fluat aqua, ſive proprio pondere, ſive actione externa, hæc ad veram ablutionem ſufficit: Qui autem digito aqua intincto unam, aut alteram guttulam non fluentem aſpergeret, nihil efficeret, ob contrariam rationem.

Reſ. 3. Qui veſtes baptizandi tantùm ablueret, non baptizaret; quia aqua immediatè ſuper corpus fluere debet. Dubium autem eſſet Baptiſma, ſi aqua capillos tantum, qui non cenſentur propriæ corporis partes, aut ſecundinas, quibus Puer incluſus eſt, dumtaxat attingeret.

Reſ. 4. Qui digitum tantummodò Pueri ablueret, invalidus eſſet Baptiſmus: Dubius verò, qui manum, aut pedem: Validus, qui in neceſſitate pectus, & humeros; citra tamen neceſſitatem, abluendum eſt Caput præcipuum hominis membrum, in quo vigent omnes ſenſus. Licèt autem communiter cenſeatur Baptiſmum in digito factum, eſſe invalidum; in extrema tamen neceſſitate eſſet abluendus; quia ſententia contraria non eſt omninò certa; & caritas præcipit, ut quo fieri poteſt modo, Puero in tali neceſſitate poſito, ſuccurramus. Secus dicendum eſt, ſi puer ex utero nullatenus eſſet egreſſus; quia, inquit Aug. Ep. 57. ad Dard. nullo modo fieri poteſt, ut qui nondum natus eſt, renaſcatur.

Adnotatio 61.

(*)

De recta Baptiſmi adminiſtratione, & de quæſtionibus quibuſdam ad ipſum ſpectantibus loquens Benedictus *XIV.* de Syn. *cap. 5. n. 2. & ſeqq. aſſerit 1. certum apud omnes, atque indubitatum eſſe Infantem in matris utero ita latitantem, ut nulla ejus pars aqua perfundi poſſit, minimè baptizari poſſe, at: an valide baptizetur ille, cujus corpuſculum etſi nulla ſui parte in lucem prodierit, ita tamen, & taliter diſpoſitum eſt, ut aqua ſaltem per ſiphunculum ablui poteſt:* Mirum eſt (*ait ipſe*) quantum in hac quæſtione varient Doctores. *Validè ipſum baptizari aſſerunt multi, & quidem magni nominis Theologi; negantibus interim aliis, & quidem non inferioris ſubſellii. Recenſitis itaque utriuſque partis propugnatoribus, rationibuſque, quibus innituntur, in medium prolatis, controverſiam in ſuſpenſo relinquens monet Epiſcopos ne in ſuis Conſtitutionibus Synodalibus quidquam inſerant,* quo implexæ iſtius quæſtionis, deciſionem ſibi arrogaſſe videantur. *Quoad praxim verò, hæc ſtatuit:* Ad Parochos vero pertinebit obſtetrices inſtruere, ut cum caſus evenerit, in quo Infantem nulla adhuc ſui parte editum mox deceſſurum prudenter timeant, illud baptizent ſub conditione; ſub qua pariter erit iterum baptizandus, ſi periculum evadat, & foras prodeat. *Ultimum igitur membrum Reſolutionis intelligendum eſt de puero, qui nondum ex utero egreſſus eſt, nec aliqua corpuſculi ejus pars aquà intingi poteſt. Et ita intelligendum eſſe* D. Auguſtinum *in loco ab Authore relato, & alibi, aſſerunt Patroni affirmativæ ſententiæ. Volunt enim quod* Auguſtini *ſcopus eſſet improbare errorem aliquorum contendentium matrem eſſe baptizandam pro puero; quem in utero geſtabat, quando puerum ipſum baptizare impoſſibile erat, & hoc ſufficiens in caſu eſſe ad Infantis ſalutem.*

(*)

Dico III. Forma Baptiſmi legitima, & nece-

neceſſaria iſta eſt, vel huic æquivalens; *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*.

Prob. 1. Concluſio adversùs tum priſcos Hæreticos, maximè Arianos, qui in Baptiſmo conferendo formam, hæreſim ſuam exprimentem uſurpabant; tum recentiores, maximè Lutherum, qui aſſerebat quælibet verba ſufficere, modò conferatur, aut recipiatur Baptiſmus in nomine Domini. Prob. inquam, ex ipſiſmet verbis Domini Matth. ult. *Baptizantes eos in nomine* &c. Ex Concilio Lateran. Cap. *Firmiter*, Flor. in Decret. Trid. ſeſſ. 7. Canone 4. & ex perenni ac continua Eccleſiæ praxi, & Traditione.

Confirm. Ex his, quæ juxta Doctrinam Catholicam neceſſariò ſunt exprimenda in forma Baptiſmi.

1. Neceſſariò exprimenda eſt Perſona baptizans; quia actus exprimi debet, quatenus à Miniſtro exercetur; cùm forma non ſit oratio ſpeculativa, ſed practica, exprimens actum alicujus poteſtatis, quam habet Miniſter; Unde qui diceret: *Baptiza Petrum in nomine* &c. nihil efficeret.

2. Neceſſariò exprimenda eſt perſona Baptizanda; quia ſicut materia proxima, nempè ablutio, circa aliquam perſonam determinari debet, ita & forma ipſi correſpondens: Ideò qui diceret; *Ego baptizo in nomine* &c. omiſſo *te*, aut aliquid æquivalens, non baptizaret.

3 Neceſſariò exprimenda eſt actio Baptizantis; quia cùm infuſio aquæ ſit indifferens ad refrigerationem, aut lotionem, debet ad iſtam à forma determinari. Unde Alexander VII. damnavit hanc propoſitionem 27. inter 31. *Valuit aliquando Baptiſmus ſub hac forma collatus: in nomine Patris* &c. prætermiſſis illis: *Ego te baptizo*.

4. Neceſſariò exprimenda eſt unitas Naturæ Divinæ; ita ut qui diceret: *In nominibus* &c. nihil efficeret; quia id expreſsè ordinavit Chriſtus Dominus.

5. Neceſſariò exprimenda eſt Sanctiſſimæ Trinitatis expreſſa, atque diſtincta invocatio: Nec validus eſſet Baptiſmus in ſolo nomine Jeſu, aut Chriſti collatus, ob ſupradictam rationem; quia nempe id ordinavit Chriſtus Dominus, & Apoſtoli ab ipſo edocti ſic promulgarunt: Ideò ſemper Eccleſia reprobavit Baptiſmum ab Hæreticis collatum, abſque expreſſa ac diſtincta Sanctiſſimæ Trinitatis invocatione: Et Pelagius Papa Cap. *Si revera*, & Cap. *Multi, de Conſecratione* diſt. 4. expreſsè reprobat Baptiſmum collatum ſolummodò in nomine Chriſti, nec obſtat, quod in nomine Chriſti includantur cæteræ Perſonæ; nam ſicut materia Baptiſmi, ita & forma, omnino debet eſſe ſenſibilis.

Objic. Actus Apoſtolorum, qui *in nomine Domini Jeſu* batizabant.

℞. Non omnino certum eſſe, licèt plurimi Sancti Patres id probabiliùs cenſeant, Apoſtolos in ſolo nomine Chriſti baptizaſſe, Verba ſiquidem illa in Actibus relata *in nomine Chriſti*, ſic ſumi poſſunt, ut intelligatur, ipſos vel auctoritate Chriſti, vel Baptiſmo Chriſti, non Joannis, Baptizaſſe. Quod ſi concedatur Apoſtolos in ſolo nomine Chriſti, non in nomine Patris &c. baptizaſſe; dicendum eſt cum Divo Thoma Quæſt. 66. art. 6. ad 1. id feciſſe ex ſpeciali Chriſti revelatione; ut nomen Chriſti, quod erat odioſum Judæis, & Gentibus, honorabile redderetur.

Dixi 1. *Vel huic æquivalens.* Forma ſiquidem Græcorum: *Baptizetur Servus, vel Serva Dei in nomine* &c. in Florentino fuit approbata; quia hæc idem ſonat, ac ſi diceretur imperativè *Baptizetur manibus meis*: unde indirectè ſaltem, & implicitè, tum perſona Baptizans, tum Baptizata, tum actio Baptizantis exprimuntur.

Dixi 2. *Legitima forma*; quia Latinus graviter peccaret formam Græcam uſurpando, & Græcus Latinam; quia Eccleſiæ ſuæ Ritum in re gravi violaret.

CAPUT III.

De Baptiſmi Proprietatibus.

Not. TRes præcipuæ ſunt Baptiſmi proprietates: neceſſitas, qua fit ut abſque eo ſalus nequeat obtineri: Unitas, propter quam non debeat iterari: Prioritas, ratione cujus alia Sacramenta ante ipſum non debeant ſuſcipi: Circa has proprietates

Dico I. Parvulis omninò neceſſarius eſt Baptiſmus in re, neceſſitate medii; itaut nullo alio medio, ſi Martyrium excipias, ſalutem obtinere poſſint.

Prob. Ex Oraculo Chriſti Domini; *Niſi quis renatus fuerit* &c. Quod Oraculum in ſenſu proprio, & litterali uſurpandum eſt; cùm nulla inde ſequatur contradictio, prout univerſa uſurpavit antiquitas. Unde D. Aug. l. 5. de origine anim. cap. 9. ait: *Noli*

Noli credere Infantes, antequàm baptizentur, morte præventos pervenire poſſe ad indulgentiam originalium delictorum, ſi vis eſſe Catholicus. Idem voce concordi docent omnes Patres: Ambroſius lib. 2. de Abrah. c. 11. Hieronymus Epiſt. 153. ad Paulin. &c. Ideò jure merito rejicitur, tanquam ad minus erronea, ſententia Gerſonis, & Cajetani docentium, Infantes in utero periclitantes ſalvari poſſe orationibus, aut oblationibus Parentum, Sanctiſſimam Trinitatem ſuper eos invocantium.

Objic. Cum Calvino docente Baptiſmum Parvulis non eſse necesſarium, ex eo quod Apoſtolus Sanctos vocaverit Filios Fidelium 1. Cor. 7.

℞. Non alio ſenſu Filios Fidelium Sanctos vocari, quàm eo, quo idem Apoſtolus dicit virum infidelem ſanctificatum eſſe per mulierem fidelem. Nam ſicut mulier fidelis virum infidelem ſanctificat, Baptiſmum monitis, ac exemplis ſuis ſuadendo; ita Filii Fidelium dicuntur ſancti, quia deſtinantur ad ſanctitatem per Baptiſmum ſuſcipiendum. Deinde numquid David Filius non erat Patris Fidelis? Attamen de ſe ipſo dixit; *Ecce in iniquitatibus conceptus ſum* &c.

Dico II. Baptiſmus in re, vel in voto neceſſarius eſt omnibus Adultis neceſſitate, tum medii, tum præcepti.

Prob. Neceſſitas medii ex ſuprà dictis; & ex hac neceſsariò conſequitur neceſſitas præcepti, cum media ad ſalutem neceſsaria ex præcepto divino ſibi comparare quiſque teneatur. Conſtat quidem eum, cui Baptiſmi ſuſceptio eſt impoſſibilis, vel defectu Miniſtri, vel defectu materiæ, juſtificationem, proindeque ſalutem, obtinere poſse per dilectionem Dei ſuper omnia; ſed cùm in ea neceſsario includatur voluntas efficax, ſaltem implicita, ſervandi omnia Dei mandata, proindeque mandatum de Baptiſmo ſuſcipiendo; reſtat ut deficiente reali Baptiſmo, votum ejuſdem ſaluti omninò ſit neceſsarium.

QUÆR. Quandonam ſit implendum Baptiſmi præceptum?

℞. 1. Adultum teneri quantociùs moraliter poteſt ad Baptiſmum ſe diſponere, & ipſum quamprimum commodè poteſt ſuſcipere. Quia præceptum iſtud; vel obligat tantùm in articulo mortis, vel in aliquo vitæ ſpatio. Primum dici non poteſt; non enim ſolummodo jubemur in Eccleſia Dei mori, ſed etiam vivere. Si ſecundum, nullum aliud tempus aſſignari poteſt, quàm illud, quo Myſteria Fidei, & præceptum ea per Baptiſmum profitendi nobis eſt ſufficienter propoſitum. Deinde quilibet ex jure naturali Divino ſaluti ſuæ providere tenetur; ſed qui Baptiſmum abſque rationabili cauſa differt, ſaluti ſuæ non providet: Ergo. Nec refert quod antiquitùs Baptiſmus per longum tempus procraſtinabatur. Gravis ſiquidem hujus ætatis erat abuſus; in quem Sancti Patres ſæpiùs inſurrexerunt. Hinc

Reſ. A mortali non excuſari poſse, qui ad annum procraſtinaret Baptiſmum ſuum, imò nec ad ſex menſes, abſque rationabili cauſa à Prælatis approbata.

℞. 2. Baptiſmum Parvulis etiam quamprimùm eſse conferendum juxta præceptum Eccleſiæ, in pluribus Conciliis ſæpiùs conculcatum, propter mortis pericula, quæ in hac tenera ætate ſunt frequentia. Hinc communiter

Reſol. Peccare mortaliter Parentes, qui Parvulorum ſuorum Baptiſmum differunt ultra quartum diem, ad Suſceptores expectandos, aut leve quodlibet aliud motivum.

Adnotatio 62.

(*)

Generaliter loquendo non eſt ad libitum differendum Parvulorum Baptiſma, ne diutius periculo damnationis expoſiti remaneant, propter mortis periculum, quod in illa tenerrima ætate frequentiſſimum eſt, ut optime ait Author. An poſtea mortaliter peccent Parentes, qui ultra quartum diem Baptiſmum differunt ad expectandos Suſceptores, vel alia ſimili de cauſa, præciſo tamen mortis periculo, fatendum eſt diſcrepantes eſſe Theologos inter ſe. Differri poſſe uſque ad octavum, vel duodecimum diem docet Ledeſma, *uſque ad menſem ob majorem Baptiſmi ſolemnitatem voluit* Caſtropalaus. *Sed* Leander *cum* Soto *aſſerunt, & quidem jure merito, peccare mortaliter Parentes ultra octavum, vel ad ſummum duodecimum diem Parvulorum ſuorum Baptiſmum pro libito differentes. Si rigidior videtur Authoris Reſolutio, Soti ſaltem ſententia religioſè tenenda, & rigidè cuſtodienda eſt.*

(*)

Dico III. Baptiſmus eſt initerabilis: itaut nec licitè, nec validè iterum conferri poſſit.

Prob. Ex perpetua Eccleſiæ Traditione, à Sanctis Patribus Ambroſ. Aug. Chryſoſt. maximè ſancto Leone, ſemper & ubique anunriata. *Hanc regulam*, inquit Epiſt. 70. cap. 7. *ſervandam omnibus Eccleſiis prædicamus,*

Digitized by Google

eamus, ut Lavacrum ſemel initum nulla iteratione violetur; dicente Apoſtolo: Unus Dominus, una Fides, unum Baptiſma. Ratio potiſſima eſt; quia novus Baptiſmus omninò eſſet inutilis; tum ad peccata poſt primum Baptiſmum commiſſa abluenda, cùm ad id ſufficiat Pœnitentiæ Sacramentum; tum ad augendam gratiam, cùm augeri poſſit per Euchariſtiam, aliaque vivorum Sacramenta. Deinde nativitas ſpiritualis comparatur à Chriſto Domino nativitati corporali, ſed unica eſt iſta; Ergo & illa eſſe debet.

Dico IV. Baptiſmus tantam inter Sacramenta prioritatem obtinet, ut ante ejus ſuſceptionem illicita ſit, atque invalida aliorum ſuſceptio.

Prob. Ex multis Patribus, maximè Cyprian Epiſt. ad Jubaj. *Inde incipit*, inquit, *omnis Fidei origo, & ad ſpem vitæ æternæ ſalutaris ingreſſio, & purificandis ac vivificandis Dei Servis Divina dignatio.*

Confirm. Auctoritate Joannis III. Cap. *Veniens*, ubi mandat Presbyterum non baptizatum baptizari, & iterum ordinari. Accedit auctoritas Conc. Florent. in Decreto, vocantis Baptiſmum: *Vitæ ſpiritualis janua.* Ratio eſt evidens; quia ſicut homo priùs corporaliter naſci debet, quàm roboretur, nutriatur, augeatur: ita & priùs naſci ſpiritualiter, quàm ſpiritualiter confirmetur, nutriatur &c.

Objic. Qui credens invincibiliter ſe eſſe baptizatum, communicaret validè; imò & fructuosè Euchariſtiam ſuſciperet, licet de facto baptizatus non eſſet: Ergo.

℞. Quoad validam ſuſceptionem, ex Theſi generali excipienda eſt Euchariſtia: utpote quæ ante ſumptionem jam eſt completum Sacramentum; unde fatemur credentem invincibiliter ſe eſſe baptizatum, vere Sacramentum recipere, ſed non rem Sacramenti; quia ſi inde aliquod augmentum gratiæ conſequatur, id non fit ex opere operato Sacramenti; ſed ex opere operantis, pietatis nimirum ejus, ac devotionis.

CAPUT IV.

De Miniſtro Baptiſmi.

Not. ET recole quæ in ſuperiori Diſſertatione diximus de Sacramentorum Miniſtro ordinario, & extraordinario, ex officio, & ex neceſſitate, quo poſito

Dico I. Omnis homo cujuſlibet ſexus, conditionis, ac Religionis, validè ſemper, & licitè in neceſſitate baptizare poteſt.

Prob. 1. pars Eccleſiæ Traditione nobis per Sanctos Patres manifeſta. De Laico id aſſerit Tertul. lib. de Baptiſmo cap. 7. De muliere Urb. II. Cap. *Super quibus* 30. quæſt. 3. De Pagano Nicol. 1. Cap. *a Quodam*, & Eugen. IV. in Decreto pro inſtructione Armenor. De Hæretico Stephan. I. Concil. Nicæn. Arelat. &c. cujus ratio nulla alia aſſignari poteſt, niſi voluntas Chriſti Domini, qui Miniſtrum hujus Sacramenti tam neceſſarii voluit æquè eſſe in promptu, ac ejuſdem materiam.

Prob. 2. pars. Ex eadem Traditione, & praxi Eccleſiæ, quæ jubet, ut Obſtetrices inſtruantur diligenter de materia, & forma in Baptiſmo adhibenda, ad ipſum in neceſſitate conferendum, juxta Florentini Decretum. *In caſu autem neceſſitatis non ſolùm Sacerdos, vel Diaconus; ſed etiam Laicus, vel mulier, imò etiam Paganus, & Hæreticus baptizare poteſt.* Et D. Hieronym. contra Lucif. ait: *Si neceſſitas cogat, ſcimus etiam licere Laicis.* Imò Tertul. lib. de Baptiſ. cap. 17. docet tunc Laicos ad conferendum Baptiſmum jus habere.

Objic. Nonnullos Sanctorum Patrum, & Canonum Textus, Laicos, præſertim mulieres, ab hoc miniſterio arcentes, & Baptiſmum à Paganis, & Hæreticis collatum damnantes.

℞. Hos Textus intelligendos eſſe, vel de licita Baptizatione extra caſum neceſſitatis, vel de ejuſdem ſolemni adminiſtratione, vel de Baptiſmo collato abſque forma eſſentiali.

Dico II. Soli Sacerdoti Juriſdictionem ordinariam, aut delegatam habenti, Baptiſmum ſolemniter adminiſtrare licet.

Prob. 1. pars. Quia Chriſtus Dominus illud ſolemne Officium contulit ſolis Sacerdotibus, dicens: *Euntes docete omnes Gentes, Baptizantes eos.* Ex quo textu concludit S. Iſidor. Cap. Conſtat *de Conſecratione* diſt. 4. *Baptiſma ſolis Sacerdotibus eſſe tractandum:* Et Florentinum ait: *Miniſtrum hujus Sacramenti eſſe Sacerdotem.*

Prob. 2. pars. Quia ſolemniter baptizare eſt actus Juriſdictionis, quo baptizatus in Eccleſiæ ſinum admittitur: Ergo exerceri non poteſt, niſi ab eo, qui in ea Ju-

riſdi-

riſdictionem, vel ordinariam, vel delegatam habet, quique Eccleſiæ ſibi commiſſæ præeſt, qualis eſt Parochus, aut qui Vicarii titulo vices ejus gerit. Unde Canones vetant ne Baptiſmus, citra caſum neceſſitatis, Parvulis (exceptis tamen Filiis Regum aut Principum) alio in Templo, quàm in Parochia conferatur. Nec obeſt concluſioni, quòd in quinque prioribus ſæculis nulli Sacerdoti, etiam proprio, ſolemniter Baptizare abſque Epiſcopi conſenſu liceret; id ſiquidem tunc temporis obſervabatur ob reverentiam Epiſcopis exhibendam, non verò defectu poteſtatis: Ex Concluſione

Reſol. Lethaliter peccare 1. Sacerdotem, nec proprium, nec delegatum ſolemniter baptizantem. 2. Parochum alterius Parochiæ Puerum baptizantem. 3. Parentes Infantes ſuos baptizandos alieno Parocho offerentes; quia teſte Auguſtino lib. 2. cont. Epiſtol. Parmen. cap. 13. in re gravi jus alienum uſurpant.

QUÆR. 1. An Diacono, cæteriſque inferioribus Clericis, ex commiſſione ſolemniter baptizare liceat?

R. Diaconum id quidem poſſe ex commiſſione Epiſcopi, vel Parochi, ſed duntaxat dum id poſtulat neceſſitas, ut patet ex Cap. *Diaconos* diſt. 93. Utrùm autem ſolemnitatem adhibere poſſit, dum ſine commiſſione baptizat in extrema neceſſitate: probabile videtur id poſſe ex eodem Capite: Ubi dicitur, *quod ubi neceſſitas exigit, & Presbyter eſt abſens, poteſt jure ſuo baptizare:* quibus verbis *jure ſuo*, indicatur quædam poteſtas particularis, quam non habent cæteri, quibus in neceſſitate baptizare licet. Quoad Subdiaconum, alioſque Clericos inferiores; apud omnes certum eſt atque indubitatum, etiam in extrema neceſſitate ſolemniter baptizare non poſſe; cùm in jure hæc commiſſio nunquàm fuit illis mandata.

QUÆR. 2. Quis ordo ſervandus ſit in Baptiſmo, urgente neceſſitate, conferendo?

R. Cum ſancto Carolo in Inſtructione de Baptiſ. & Ritual. Roman. Si adſit Sacerdos præferendus eſt Diacono, Diaconus Subdiacono, Subdiaconus aliis Clericis, Clericus Laico, Fidelis Infideli, & Vir Fœminæ. Sacramenti ſiquidem reverentia exigit, ut potiùs à digniori, quàm à minùs digno conferatur. Quòd ſi tamen Laicus peccator eſſet, aut ſi minùs peritus eſſet ad Baptiſmum adminiſtrandum, aut ſi illum abſque gravi indecentia adminiſtrare non poſſet, mulier in ultimo caſu, & viro, imò & propriò Parocho eſſet præferenda.

Porrò mortaliter peccaret Diaconus baptizans coram Presbytero, qui cenſeretur gravem injuriam inferre Ordini ſacerdotali. Idem dicendum eſt de Subdiacono, qui coram Diacono baptizaret, qui jus quoddam habet ad collationem Baptiſmi, ſicut ad prædicationem Evangelii; cùm illud Officium ipſi committi de jure poſſit, quo abſque gravi injuria privari non poteſt. Secùs dicendum eſt de Laico, qui coram Subdiacono, aut aliis Clericis baptizaret; quia iſti ad conferendum Baptiſmum nullo ſpeciali jure donantur; ideòque levis cenſetur injuria.

QUÆR. 3. Utrùm poſſit aliquis ſeipſum baptizare?

R. Nequaquam: nec enim Chriſtus mandavit Diſcipulis, ut ſeipſos baptizarent, ſed ut ipſi alios baptizarent. Deinde ſicut in carnali generatione alius eſt, qui gignit, & alius qui gignitur; ita inter baptizantem, & baptizatum debet eſſe diſcretio; Unde Inn. III. juſſit Cap. *Debitum*, ut denuò baptizaretur Judæus, qui ſe in articulo mortis conſtitutum baptizaverat.

QUÆR. 4. Utrùm plures Miniſtri poſſint eumdem baptizare?

R. Si plures ſic baptizarent, ut unus infundat aquam, & alter proferat formam; nihil efficitur; quia tunc falſa eſſet forma. Quod ſi uterque aquam infundat, & formam proferat; vel unus abſolvit citiùs altero, vel uterque ſimul eodem temporis momento abſolvit? Si primum; qui priùs abſolvit, Sacramentum efficit, non alter; quia Sacramento jam à primo collato, irrita eſt alterius collatio, cùm Baptiſmus ſit initerabilis. Si ſecundum, validum erit Sacramentum, cùm nihil ipſi neceſſarium deſit, cùm actio unius Miniſtri contraria non ſit actioni alterius; quod patet Sacerdotum ordinatione, ubi plures eamdem ſimul Hoſtiam conſecrant.

QUÆR. 5. Utrùm unus plures ſimul baptizare poſſit?

R. Affirmativè, ob ſupra dictam rationem; quia nempe nihil in hoc Baptiſmo ex neceſſariis deeſt. Confirmatur exemplo Apoſtolorum, qui plura millia hominum una die baptizabant; quod utique facere non potuiſſent, ſi unum poſt alium ſigillatim baptizaſſent. Accedit auctoritas Ritualis Romani vetans, ne plures ſimul baptizentur, niſi propter inſtantem neceſſitatem;

ergo

Digitized by Google

ergo plures baptizari poſſunt, ſicut plures ſimul abſolvi, ut fit ſæpiùs, inſtante conflictu, tempore belli.

CAPUT V.

De Baptiſmi Subjecto.

Not. ULtrò concedunt omnes, tum Catholici, tum Hæretici, omnem & ſolum hominem ratione utentem, Baptiſmi eſſe ſubjectum, juxta Chriſti Domini mandatum: *Docete Gentes, baptizantes eos &c.* Quæſtio igitur tantum eſſe poteſt contra Anabaptiſtas, & Lutheranos; utrùm ratione non utentes Baptiſmi ſint capaces? pro quo

DICO: Infantes, & à nativitate perpetuo Amentes, aut Furioſi, Baptiſmi ſunt capaces.

Prob. Auctor. Conciliorum Cartag. Milevit. Vienn. Brac. Trident. Sum. Pontific. Siric. Epiſt. 1. ad Himer. c. 2. Inn. Epiſt. 25. ad Conc. Milevi. Leon. magn. Epiſt. 48. ad Epiſcopos Aquil. Inn. III. Cap. Majores *de Baptiſmo*. Item & Patrum Traditione: Cypr. Epiſt. 59. expreſsè probantis Infantes eſſe capaces Baptiſmi: & S. Auguſt. lib. 1. de Geneſi cap. 23. docentis conſuetudinem baptizandi Parvulos ex Apoſtolica Traditione derivari &c.

Objic. 1. Baptizandi, ſunt priùs inſtruendi, juxta illud Matth. *Euntes docete, baptizantes*. Sed Infantes ac perpetuò Amentes inſtructionis ſunt incapaces. 2. Qui non vult baptizari, baptizari minime poteſt: Infantes autem ac perpetuò Amentes nolunt baptizari; cum nulla ipſis adſit voluntas. 3. Per baptiſmum debitum contrahitur ſervandi Legem Evangelicam; ſed hoc debitum contrahi non poteſt abſque libero conſenſu, cujus Infantes ſunt incapaces: Ergo.

℞. Ad 1. Mandatum Chriſti Domini reſpicere tantum Adultos, ad quorum converſionem tunc mittebantur Apoſtoli: ipſi autem adulti, etiam fatentibus Hæreticis, validè baptizari poſſunt, licèt non inſtructi, modò conſentiant. Ad 2. Qui non vult baptizari poſitivè, baptizari non poteſt C. Qui non vult negativè, ſubdiſtinguo. Qui non vult negativè, neque propria ſua voluntate, neque aliena C. Qui non vult negativè propria ſua voluntate N. Parvuli ſiquidem propria ſua voluntate, quam non habent, nolunt; ſed volunt voluntate parentum ſuorum, aut Eccleſiæ; ſicut in voluntate Adam peccare voluerunt: Ad 3. Negatur Minor; quia quilibet homo tenetur Legi Divinæ ſubjici poſt ſufficientem illius cognitionem.

Dixi. *A nativitate perpetuò Amentes*: Nam ſi aliquandò ratione uſi ſunt, & nunquam Baptiſma petierunt, nec validè, nec licitè baptizari poſſunt; quia conſenſus aliquis, dum haberi poteſt, in Adultis prærequiritur; Ita definivit Inn. III. Cap. Majores extr. *de Baptiſmo*.

QUÆR. 1. Utrùm monſtra ſint baptizanda?

℞. Affirmativè, ſi hominis ſpeciem referant, aliàs non. Cenſentur autem ſpeciem hominis referre, ſi caput, & pectus formam humanam habeant, licèt alia membra ferina appareant. In dubio autem, utrùm factus ſit homo, vel beſtia; quia nempè caput ferinum eſt, & reliqua membra ſunt humana, & tempus urget propter mortis periculum; ſub conditione baptizandus eſt &c. quæ videri poſſunt in Ritu. Rom. tit. de Bapt. & apud S. Carolum Borrom. in Inſtructione &c.

QUÆR. 2. An liceat filios Infidelium baptizare, invitis parentibus? Certum eſt ſiquidem validè baptizari poſſe.

℞. 1. Hæreticorum Parvuli, *per ſe loquendo*, invitis parentibus, baptizari poſſunt, ut in Fide Catholica educentur; quia cùm per Baptiſmum auctoritati Eccleſiæ ſubjiciantur, ipſa eos cogere poteſt, ut Parvulos ſuos ad Baptiſmum præſentent: Ergo & ipſis invitis eos baptizare. Dixi, *per ſe loquendo*, quia ſi inde grave ſcandalum timeretur, ab hac violentia foret abſtinendum.

℞. 2. Infantes Mancipiorum infidelium, qui nunquam Baptiſmi fidem ſuſceperunt, idem dicito de Parvulis Captorum in bello juſto, poſſunt ac debent, invitis Parentibus, baptizari; quia Mancipia per ſervitutem omne amiſerunt dominium, quod Dominis ſuis fuit translatum: Unde ſicut abſque injuria eorum Domini poſſunt ipſorum Parvulos ab ipſis eripere, & aliis vendere; ita & aliis tradere, ut in Fide Catholica educantur. Quòd autem Domini Mancipiorum ad id teneantur, probatur; quia cùm Domini ſuccedant in locum Patris ſervi, qui per ſervitutem patria auctoritate privatus eſt, reſpectu educationis ac diſpoſitionis filiorum ſuorum, tenentur proculdubiò ipſis neceſſaria, tum ad vitam corporalem, tum maximè ad ſpiritualem, ſuppeditare; modò id poſſint abſque nimio

gra-

gravamine, & abſque periculo profanationis Baptiſmi.

℟. 3. Principibus Chriſtianis non licet Pueros Infidelium non baptizatorum, civiliter tantùm ſibi ſubditorum, ipſis invitis, baptizare. Ita D. Thom. 2. 2. q. 10. a. 12. ad 2. & 3. p. q. 68. art. 10. ad 1. Accedit praxis univerſalis Eccleſiæ, quæ filios Infidelium, Parentibus invitis, baptizare non conſuevit. Imò Conc. Tolet. III. Can. 56. S. Gregorius multis in locis, maximè lib 11. Epiſt. 15. Clemens III. cap. *Sicut de Judæis & Sarac.* vetant, ne Infideles ad ſuſcipiendum Baptiſmum cogantur, eorumque filii, ipſis invitis, baptizentur. Ratio potiſſima eſt, quia non ſunt facienda mala, ut eveniant bona: Atqui Parentes liberos poteſtate patria juri naturali, imò & Gentium, ipſis debita, privare malum eſt: Ergo.

Dices 1. Parentes Infideles nullum habent jus impediendi, quominùs Baptiſmus procuretur eorum filiis; cùm iſtud jus juri divino eſset contrarium. Deinde Princeps Dei Miniſter eſt: Ergo curare debet, ut ſerventur Dei mandata: Accedit, quòd Princeps teneatur impedire, quominùs Pater filium perdat temporaliter: Ergo a fortiori ne perdat æternaliter.

℟. Jus naturale & politicum, quod habent Parentes Filiorum ſuorum Baptiſmum impediendi, contrarium eſt juri divino ſupernaturaliter cognito, non autem naturaliter cognito. Ideò cùm poteſtas Principum merè ſit naturalis, nec circa ſupernaturalia ſe extendat, niſi quatenus Legi naturali, aut bono Reip. repugnat: dicendum eſt, ipſos nullam poteſtatem habere adversùs Parentes jure patrio abutentes contra Legem ſupernaturalem, non verò contra Legem naturalem & politicam. Verùm quidem eſt Principem eſse Dei Miniſtrum in temporalibus, non autem in ſpiritualibus; ipſumque teneri impedire, quominus Parentes filios ſuos perdant temporaliter, non autem æternaliter, dum fieri non poteſt abſque alterius naturali ac politica injuria.

Dices 2. S. Aug. Epiſt. 98. Zelum commendat Imperatorum pœna capitis ſtatuentium contra impia Gentilium Sacrificia. Imò ipſemet S. Doctor l. 3. cont. Creſcon. c. 5. docet munus eſse Regum, ut in ſuo Regno bona jubeant, & mala prohibeant, non ſolùm quæ pertinent *ad humanam Societatem*, ***verùm etiam quæ ad divinam Religionem***.

℟. Zelum iſtum verè eſse laudabilem; cùm omninò Principibus liceat cultum Idolorum, ipſo juri naturali contrarium, abolere; ſed inde nihil concludi poteſt contra patriam poteſtatem Parentibus eodem jure debitam. Deinde tenentur quidem Reges bona jubere, & mala prohibere, quæ pertinent ad Religionem, ſed more debito, non omnibus modis, contra Eccleſiæ praxim & conſuetudinem.

Excipiuntur tamen caſus nonnulli, ubi Pueros, invitis Parentibus, baptizare licet. 1. Si vita Puerorum omninò ſit deſperata, & poſſit baptizari abſque ſcandali periculo; quia tunc Pueri cenſentur non à Baptiſmo, ſed à morte inſtante Parentibus eripi. Idem dicendum eſt, ſi in tam remotas regiones fuerint adducti, ut nullam ſpem habent ad Parentes redeundi. 2. Si Pater ad fidem converſus conſentiat filium ſuum baptizari, etiamſi renitatur Mater. 3. Si uxore converſa, & Marito in infidelitate manente, uxor à Marito ſeparetur: tunc filii ex ipſis nati fidem ac conditionem Matris ſequi debent, juxta definitionem Conc. Tolet. IV. Can. 63.

Adnotatio 63.

(*)

Controverſiam hanc de licita, vel illicita collatione Baptiſmi Filiis Infidelium, Parentibus eorum invitis, eruditione ſumma expoſuit, & illuſtravit Benedictus *XIV. in Epiſtola ad* Archiepiſcopum Tarſenſem Viceſgerentem, *occaſione arrepta Baptiſmi a quodam* Antonio Viviani *Romæ collati tribus Hebræis Puellis, inſciis Parentibus earum. Cum prolixior Epiſtola ſit, quam ut in Appendice locum habere poſſit, ſummatim referemus materiam in ea contentam. In duas partes dividitur: In prima de Hebræorum Infantium; in ſecunda autem de Adultorum Baptiſmate diſſeritur. Quoad primam ſequentes expenduntur quæſtiones. An licitè baptizari poſſint Infantes Hebræi, eorum Parentibus reluctantibus. 2. Suppoſito quod hoc fieri regulariter nequeat, an caſus aliqui contingant, in quibus hoc fieri licitè poſſit, & deceat. 3. An validum ſit Baptiſma Infantibus Hebræis impertitum in iis caſibus, in quibus licitum non eſt. 4. Quid faciendum ſit, quum Infantes Hebræi afferuntur ut baptizentur, aut compertum eſt, eos jam fuiſſe baptizatos. 5. Tandem quomodo probari poſſit ipſis jam fuiſſe baptiſma collatum. Quoad partem ſecundam: diſſeritur 1. de Hebræis, qui Baptiſmum petunt; 2. de iis, qui extra Infantium ætatem baptizati ſunt, abſque eo quod ipſi Baptiſma petierint. Circa primæ partis quæſtionem primam, Authoritatibus, rationibus, atque Eccleſiæ praxi ſtatuitur minimè licere Baptiſmum conferre Infantibus*

He-

Hebræorum (idem dic de ceteris Infidelibus) eorum invitis Parentibus. Circa 2. Caſus practici adnumerantur, in quibus hoc licite fieri poteſt, & decet. Circa 3. Decernitur validum eſſe Baptiſma dictis Infantibus, in iis etiam caſibus, in quibus illicitum reputatur. Circa 4. Statuitur quod ſi Infantes offeruntur ab habentibus legitimam ſuper eos poteſtatem, jam ut patet, baptizandi ſunt; ſi offeruntur a non habentibus poteſtatem, remittendi ſunt ad eorum Parentes, qui ſupponuntur inviti. Quod ſi quando offeruntur, jam eſſent, licèt illicitè, baptizati, tunc vel retinendi ſunt, vel ſi poſt Baptiſmum ad manus Parentum Hebræorum denuo deveniſſent, de manibus ipſorum recuperandi ſunt, & Chriſti fidelibus tradendi, ut in Chriſtiana Religione piè ſanctèque inſtruantur. Ultimo tandem reſolvitur, quod unus etiam teſtis ſufficiat, ſecundum Sacrorum Canonum diſpoſitiones, ad probationem jam collati Baptiſmi. Quo vero ad ſecundam Partem de Hebræis, qui Baptiſmum petunt primò conſtituitur tempus, in quo Hebræus Puer, Adultus quodammodo cenſendus eſt, ita ut de ſe petere poſſit Baptiſmum, & illi licitè adminiſtrari. Hoc tempus autem regulariter loquendo cenſetur eſſe ſeptennium completum. Tunc enim præſumitur ſufficienti rationis uſu præditum eſſe ad de ſe petendum Baptiſma. Si autem dubitatur de ſufficienti rationis uſu, & de capacitate Petentis, tunc expectandum eſt, & interim Puer erudiendus, ut melius exploretur ejus capacitas, voluntas, & intentio. Conſtituto tempore, in quo Hebræus rationis compos cenſendus eſt; & inſuper habita prudenti certitudine de libera voluntate Petentis, tunc invitis licèt, & reluctantibus ejus Parentibus, Hebræus eſt baptizandus. Hic regulæ aliquot prudentiales opportunè traduntur ad dignoſcendam veram, vel fictam Hebræorum, maximè vero mulierculαrum ad Eccleſiam confugentium voluntatem &c. Tandem de iis, qui baptizati ſunt abſque eo quod Baptiſmum petierint, diſſerendo, ſtatuitur in Recipiente aliquam intentionem ſuſcipiedi Baptiſmum eſſe omnimodè neceſſariam: ubi plura de intentione hac diſcutiuntur. De iis verò, quibus violenter Baptiſma confertur, reſolvitur invalidum eſſe Baptiſma ſi ab eis coactè, & animo omnino contradicente, & reluctante ſuſcipiatur. Si autem minis, & terrore correpti, atque perterrefacti, violentiæ tandem cedunt, annuentes ſibi Baptiſmum conferri, tunc eſſe validum reſolvitur. Hæc & alia non pauca, eruditione ſumma, & claritate diſſerit Sapientiſſimus Pontifex. Qui igitur ſuper his controverſiis altius erudiri cupit ſupradictam Epiſtolam conſulat, incip.: Nell' Udienza (*latinè autem:* Poſtremo menſe) *quæ extat T. 2. Bullar. ejuſdem, & eſt in ordine 28.*

(*)

QUÆR. 3. Quænam requirantur diſpoſitiones in baptizando Adulto, ut licitè, & cum fructu Baptiſmum ſuſcipiat:

℞. Quatuor neceſſariò requiri, fidem, ſpem, aliqualem Dei amorem, ſaltem inchoatum, & denique Pœnitentiam: Quod totum probatur ex Conc. Trid. ſeſs. 6. c. 6. *Fidem ex auditu concipientes libere moventur ad Deum credentes, vera eſſe quæ divinitus revelata, & promiſſa ſunt.* Ecce Fidem. *In ſpem eriguntur, fidentes Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore:* Ecce Spem. *Illumque tanquam omnis Juſtitiæ fontem diligere incipiunt.* Ecce aliqualem Dei amorem, *ac propterea moventur adverſus peccata per odium aliquod, & deteſtationem: hoc eſt per Pœnitentiam, quam ante Baptiſmum agi oportet.* Ecce pœnitentiam.

CAPUT VI.

De Baptiſmi Effectibus.

Not. HIc Baptiſmi effectus non quæri, niſi ex ſuppoſitione, quòd nullus ſit obex hos effectus percipiendi. Poſito ſiquidem obice certum eſt, nullum alium effectum, quàm characterem producere poſse: Igitur

Dico: Sublato obice, quinque ſunt Baptiſmi effectus.

Exponitur ſimul, & probatur Concluſio.

1. Effectus, eſt cujuslibet peccati, ſive Originalis, ſive actualis plenaria, perfectaque remiſſio: Eſt contra Lutherum, & Calvinum docentes, peccata poſt Baptiſmum non tolli, ſed tegi; non deleri, ſed non imputari: & probatur; tum ex Scriptura Ezech. 36. *Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris:* Actum 22. *Baptizare, & ablue peccata tua;* tum ex CC. Carthag. 4. Can. 1. Florent. in Decret. & Trident. ſeſs. 5. Can. 5. tum ex Patribus. Cypr. Epiſt. 76. Aug. lib. 3. de Bapt. c. 3. *Baptiſmus*, inquit, *abluit omnia peccata.*

2. Effectus, eſt remiſſio omnis pœnæ, ſivæ æternæ, ſive temporalis propriæ dictæ. Sic docet univerſalis Eccleſiæ praxis nullam Baptizatis ſatisfactionem imponentis, licèt fuerint ſceleratiſſimi peccatores: Docet unanimis Patrum conſenſus dicentium cum D. Aug. lib. 2. de Pec. merit. & remiſſ. c. 28. *Quod ſi*, poſt Baptiſmum, *conſequatur ab hac vita migratio, non erit omninò quod obnoxium hominem teneat, ſalutis*

Digitized by Google

lutis omnibus, quæ tenebant. Docet Conc. Florent. & Trident. ſeſs. 5. Can. 5. dicens *Baptizatos ita eſſe puros ac immaculatos, ut nihil prorſus eos ab ingreſſu Cœli remoretur.* Verum quidem eſt, quòd Catechumeni in primitiva Eccleſia, in Orationibus, Vigiliis, Jejuniis, & aliis pietatis operibus exercebantur; ſed vel ad pravos mores corrigendos, vel ad devotionem augendam, non autem ad peccatorum remiſſionem obtinendam, id fiebat.

Dixi: *Culpæ propriè dictæ*; ſiquidem vitæ pœnalitates, ex peccato Adami ortæ, concupiſcentia ſcilicet, mors, morbus, dolor &c. per Baptiſmum non auferuntur; non quidem ad peccatum jam penitus deletum puniendum, ſed ad virtutis exercitium, ac coronæ augmentum, & ad majorem humiliationem, & ad noſtræ indigentiæ experimentum.

3. Effectus, eſt gratiæ ſanctificantis, omniumque virtutum ac donorum eam comitantium infuſio, juxta illud Apoſtoli 1. Cor. 6. *Hæc quidem fuiſtis, ſed abluti eſtis, ſed ſanctificati eſtis, ſed juſtificati eſtis in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti*: & illud *Auguſt.* lib. 1. de peccat. merit. cap. 9. & alibi: *Dat Chriſtus occultiſſimam ſpiritus ſui gratiam, quam latenter infundit in Parvulis.* Experiuntur quidem difficultatem ad bonum poſt Baptiſmum: non propter horum habituum defectum, ſed propter concupiſcentiæ motus, fomitemque peccati, qui per Baptiſmum non tollitur, licèt mitigetur.

4. Effectus, eſt gratia ſacramentalis.

5. Effectus, eſt character, de quibus jam ſufficienter egimus in Diſſertatione proœmiali.

QUÆR. 1. Quoſnam effectus producat Baptiſmus Flaminis?

℟. Quoſdam Baptiſmi Fluminis producit effectus, ſed non omnes. Remittit quidem peccata, & gratiam confert ſanctificantem, cæteraque dona ipſam concomitantia, ut docent D. Auguſt. l. 4. de Baptiſ. cont. Donatiſtas c. 22. & D. Bernardus Epiſt. ad Hug. cæterique Patres, & Concil. Trident. ſeſs. 14. cap. 4. cùm de fide ſit ex eodem Concilio perfectam cordis Contritionem peccatorem juſtificare. Sed nec characterem imprimit, nec gratiam ſacramentalem confert; quia hæc propria ſunt Sacramento realiter ſuſcepto, nec totam pœnam temporalem remittit, niſi forte caritas ſit intenſiſſima, uti demonſtrat praxis Eccleſiæ, quæ pro Catechumenis ante Baptiſmum mortuis preces obtulit, & ſacrificia, quæ utique non obtuliſset, niſi ſuppoſuiſset, non ſolùm in ſtatu gratiæ obiiſse, ſed & aliquam pœnam luendam habere poſse.

QUÆR. 2. Quinam ſint effectus Martyrii?

℟. Martyrium producit integrum Baptiſmi Fluminis effectum, exceptis tamen charactere, & gratia ſacramentali; cùm peccatum deleat, tum quoad culpam, tum quoad totam pœnam; ut cum univerſali Eccleſia docet Auguſt. Serm. 17. de verbis Apoſt. dicens: *Injuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre*; ſed utrùm id operetur ex opere operato, aut ex opere operantis, controverſia eſt inter Theologos. Dicendum videtur neutro modo propriè id operari in Adultis, ſed modo intermedio ex utroque participante. Non propriè ex opere operato, cùm juſtificet ex merito caritatis, ſine qua nihil valeret Martyrium, juxta illud Apoſtoli 1. Cor. 13. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam; caritatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Nec etiam propriè ex opere operantis; tum quia ſubinde in Martyre tanta non eſt caritas, ut ſecundùm ſe ſolam valeat totam pœnam peccatis debitam expiare; tum quia Pueros juſtificat abſque ullo eorum caritatis motu; ſed ex ſola imitatione Paſſionis Chriſti, qui caritatem ſuam per Martyrium ipſis applicat; ſicut Eccleſia fidem ſuam per Baptiſmum: Operatur igitur Martyrium ex opere operantis per caritatem, & ex opere operato Paſſionem Chriſti imitante.

QUÆR. 3. Quænam ſint conditiones requiſitæ ad verum Martyrium?

℟. Quinque vulgò numerantur.

1. Mortis realis perpeſſio, aut vulneris lethalis perceptio, ex quo naturaliter mors ſequi debeat. Ideò ad verum Martyrium non ſufficit Martyrium deſiderare, aut aliqua mala etiam graviſſima tolerare. E contra veri ſunt Martyres, qui lethali vulnere accepto, miraculosè à morte liberantur, ut contigit Joanni Evangeliſtæ, & tribus Pueris in fornacem miſſis.

2. Mors perpeſſa, aut vulnus lethale propter fidem Chriſti, aut veram virtutem practicatam, aut practicandam, & in odium ejus: Unde, qui mortem ſubeunt, non ſolùm pro quovis fidei articulo, ſed pro ſervanda caſtitate, Eccleſiaſtica libertate tuenda; vel quia Legem Dei, aut Eccleſiæ cuſtodierunt, veri ſunt Martyres, mo-

dò ſubeant mortem in odium harum virtutum, aut præceptorum. Si enim propter aliud motivum, licèt injuſtum, mors inferretur, non eſſet verum Martyrium. Ex quo ſequitur eos, qui peſtilentia infectis inſervientes moriuntur, veros ac propriè dictos Martyres non eſſe; quia licet propter caritatem mortem ſubeant, non tamen in odium caritatis mortem patiuntur.

3. Mors perpeſſa, abſque ulla ſe defendendi voluntate, conformiter ad Chriſtum, qui inſtar Agni coram tondente ſe obmutuit. Unde Milites in bello Religionis occiſi, veri non ſunt Martyres, licèt fidem tuendi intentionem habeant.

4. Aliqualis in Adultis conſenſus, ſaltem habitualis & interpretativus; quia mors, ut ſit meritoria, debet eſſe aliquo modo voluntaria in his, qui voluntarii ſunt capaces. Nec opus eſt actualis, aut virtualis conſenſus, ſicut in Baptiſmo; cum Martyrium ob Paſſionis Dominicæ imitationem longè majore virtute ac dignitate præpolleat; ſed ſufficit interpretativus: Unde qui dormiens, aut de Martyrio non cogitans, mortem ſubiret; quia propter minas ſibi intentas ab alicujus virtutis exercitio deſiſtere noluit, verus eſſet Martyr.

5. Dolor de peccatis ſupernaturalis, qui teſte Trid. ſeſſ. 14. cap. 4. quovis tempore neceſſarius fuit ad obtinendam peccatorum remiſſionem. Non eſt tamen neceſſe, ut vera ſit ac perfecta Contritio, ſed Attritio ſufficit. Nam cùm, juxta D. Cyprianum Exhort. ad Martyr. alioſque Sanctos Patres, Martyrium majoris ſit virtutis, quàm Baptiſmus, qui cum ſola attritione juſtificat; idem à fortiori dicendum eſt de Martyrio. Nec obſtat quod dictum eſt ſuperiùs, Martyrium ex caritate operari; Quia qui tantummodò eſt attritus vi Martyrii, antequam eſſet baptizatus, gratiam & caritatem recipit.

CAPUT VII.

De Baptiſmi Cæremoniis.

Not. BAptiſmi Cæremoniæ, aliæ ſunt præcedentes, aliæ concomitantes, aliæ conſequentes; non omnes à Chriſto Domino, cùm eas mutare Eccleſia poteſtatem habeat, & ubique eædem ſemper non fuerint, inſtitutæ; ſed vel pleræque ab Apoſtolis, vel aliæ ab Eccleſia, quæ à Spiritu Sancto regitur; ut Sacramentum majori cum Religione adminiſtretur, & ob oculos mirabiles illius effectus ponantur; & ſic fides excitetur. Quænam ſint hæ Cæremoniæ, quid ſignificent, & an ſint in Eccleſia antiquitùs obſervatæ, hîc nobis exponendum incumbit.

Dico I. Novem ſunt diverſè ſignificantes, antiquitùs obſervatæ, Baptiſmi Cæremoniæ.

Prob. Enumeratione, & exponitur Concluſio.

1. Cæremonia Baptiſmum præcedens, eſt aquæ Conſecratio cum chriſmate, quam non omni anni tempore fieri permiſſum eſt, ſed in pervigiliis Paſchatis, & Pentecoſtes, quibus in primitiva Eccleſia Baptiſmus adminiſtrari conſueverat. Cap. *In Sabbato diſt. 4. de Conſecr.* Quam antiqua ſit hæc cæremonia, conſtat ex S. Cypr. Epiſt. 70. & ex S. Baſil. lib. de Spirit. Sanct. cap. 37.

2. Oblatio Baptizandi ante fores Eccleſiæ, qua denotatur, inquit D. Borr. in Inſtruct. Bapt. indignos eſſe, qui more Fidelium domum Dei, antequam Chriſto Domino ſe adjunxerint, ingrediantur. Hanc Cæremoniam præſcribunt vetuſtiora Ritualia.

3. Nominis impoſitio, ut oſtendatur, inquit, ſupra citatus Borrom. eum qui Baptiſmo initiatur Chriſti Domini ſervituti addici; cum nominis impoſitio ſignum ſit dominii: Quod nomen ab aliquo Sancto ſumitur, ut Chriſtianus nominis etiam ſimilitudine ad imitationem virtutum ejus excitetur, & hunc Sanctum ut Patronum veneretur, & ut Advocatum deprecetur: Ita docet Concil. Trid. Catechiſmus.

4. Catechiſmus, in quo Baptizando Sacerdos exquirit, quid ab Eccleſia petat, eumque de Fidei Doctrina inſtruit. Hujus Cæremoniæ meminit S. Aug. lib. de fide & Operibus cap. 6. & 9.

5. Exorciſmus, qui verbo & exſufflatione peragitur, ut Spiritus immundus à baptizando expellatur, locumque cedat Spiritui Sancto, inquit Aug. Serm. de Symb. ad Catechum. S. Cypri. Ep. 76. S. Greg. Nazian. Orat. 11. &c.

6. Crucis obſignatio in fronte, oculis, pectore, auribus, humeris, qua ſignificetur Baptizandum nomen dare Chriſto Crucifixo, ut ipſi per omnes potentias ſuas, tum internas, tum externas inſerviat. Hujus Cæremoniæ meminere S. Dionyſ. lib. de Eccleſ. Hier. S. Amb. lib. de Spiritu San-

Sancto cap. 27. S. Auguſt. lib. de Catech. Rud. cap. 20.

7. Manus impoſitio, ut Baptizandus cognoſcat ſe victimam eſſe Deo per Baptiſmum conſecrandam. Hujus meminit S. Auguſt. lib. 11. de pecc. merit. & remiſ. cap. 16.

8. Salis benedicti in os Baptizandi immiſſio, ut denotetur omnia ejus conſilia, verba, & opera prudentiæ ac ſapientiæ cœleſtis condita eſſe oportere: Hujus Ritus meminit Origen. Hom. in Ezech. D. Aug. lib. 1. Conf. cap. 11. &c.

9. Aurium ac narium Baptizandi cum ſaliva linitio, ut cognoſcat ſe aures ad audiendos ſermones Chriſti, & nares ad hauriendum bonum odorem virtutis aperire debere. Hujus meminit S. Baſil. lib. 1. De his qui Myſt. initiantur cap. 1.

Dico II. Quatuor aſſignantur Cæremoniæ Baptiſmum concomitantes.

Prob. et explicatur Concluſio.

1. Ducitur Baptizandus ad fontem, ubi ter interrogatur, utrùm abrenuntiet Diabolo, ejus operibus, ac pompis; ac per ſe aut per Patrinum reſpondet, *Abrenuntio*; quia cùm nemo duobus Dominis ſervire poſſit, ut ſerviamus Deo, Diabolo renuntiare opus eſt. Hujus Ritus meminit Dion. lib. de Eccl. Hier. c. 2. Tertul. de Coron. Militis c. 3. &c.

2. Obſignatur Baptizandus Oleo ſacro, figura Crucis in pectore, & ſcapulis; ut intelligatur, inquit S. Amb. lib. 1. de Sacramentis cap. 2. eos, qui Baptiſmo initiantur, quaſi Chriſti Athletas luctaturos eſſe cum Diabolo, cui renuntiaverunt.

3. A Baptizando fit Fidei profeſſio, ubi ipſi propoſitis Articulis Fidei, reſpondet per ſe, vel per Patrinum, *Credo*; Cujus Fidei profeſſionis meminere S. Cyrillus Hieroſ. Catecheſ. 1. & 11. & S. Ambr. de Sacram. cap. 7. &c.

4. Demùm inſtante Baptiſmi adminiſtratione, quærit Sacerdos à Baptizando, utrùm baptizari velit, quo per ſe, aut per Patrinum annuente, ſtatim aqua ſalutari perfunditur; quia, inquit, Catechiſmus Concil. Trident. *Sicut homo ſua voluntate ſerpenti obediens, meritò damnatus eſt, ita Dominus neminem ad ſuorum numerum, niſi voluntarium Militem, adſcribi voluit.*

Dico III. Tres tantùm aſſignantur Cæremoniæ Baptiſmum conſequentes.

Prob. et exponitur Concluſio.

1. Summus Baptizati vertex chriſmate inungitur, ut diſcat ſe Chriſto Capiti, veluti membrum conjunctum eſſe, ejuſque corpori adunatum, juxta S. Ambr. lib. 3. de Sacram. cap. 1.

2. Baptizatus veſte candida induitur, quæ ſignum eſt, tum libertatis chriſtianæ acquiſitæ, tum futuræ glorioſæ Reſurrectionis, tum innocentiæ conſervandæ, tum lætitiæ & gaudii ſpiritus: & hujus Ritus meminere D. Ambr. lib. de initiandis. D. Aug. Serm. 213. alias de diverſis &c.

3. Cereus ardens Baptizato, aut ejus Patrino porrigitur, ut deſignetur quod ait Apoſtolus. *Eratis aliquandò tenebræ, nunc autem lux in Domino; ut filii lucis ambulate.* S. Aug. Enarrat. in Pſalmo 65. Chryſoſt. in Pſalmo 118. &c.

His Cæremoniis accedit, ex antiquiſſima Eccleſiæ conſuetudine, Suſceptorum ſeu Patrinorum adhibitio, cujus meminit S. Dionyſ. lib. de Eccl. Hierar. cap. 7. Tertul. lib. de Bap. c. 8. S. Aug. Epiſt. 98. alias 23. ad Bonif. Epiſc. &c. Suſceptorum ſeu Patrinorum partes præcipuæ ſunt. 1. Baptizandum Parocho præſentare. 2. Pro ipſo reſpondere. 3. Ipſi nomen imponere. 4. Illum tenere, dum baptizatur. 5. Ipſum de manu baptizantis ſuſcipere. 6. Illum debitè in rebus Fidei & Doctrina Chriſtiana inſtruere, ſi Parentes id præſtare non poſſint.

Ab hoc officio excluduntur, 1. Amentes. 2. Non Baptizati. 3. Hæretici. 4. Publicè excommunicati, & publicè criminoſi, aut infames. 5. Pater, & Mater Infantis. 6. Religioſi.

Porrò licèt omnes illæ Cæremoniæ non ſint ad ſubſtantiam Sacramenti neceſſariæ, prætermitti non poſſunt ſine gravi peccato; cùm gravis ſit materia, niſi urgens excuſet neceſſitas: Et ſi fuerint omiſſæ, ſunt ſupplendæ, ne Baptizati eorum fructu careant. In Gallicana tamen Eccleſia non ſupplentur in iis, qui ab Hæreſi redeunt, & extra Eccleſiam baptizati ſunt.

ADNOTATIO 64.
(*)

Licèt Author brevi quidem, de more ſuo, ſed clara methodo præcipuas quæſtiones expoſuerit ad Baptiſmi Sacramentum pertinentes; attamen ad uberiorem hujus Quæſtionis intelligentiam, aliqua ex Opere de Synodo *excerpta hic addere non incongruum exiſtimavimus. Cum autem ſæpius de Baptiſmi reiteratione dubia, & animi ſuſpenſiones occurrant, regulas nonnullas expcnemus, utiles non modo, ſed etiam neceſſarias ad dubia impoſterum tollenda, ſecundum quas agere in dubiis caſibus tutum erit.*

Benedictus igitur XIV. l. 7. c. 6. dicti Operis, erroneam in primis vocans Opinionem aſſerentium formam conditionatam in collatione Baptiſmatis a Scholaſticis tantum adinventam, & in Eccleſia invectam eſſe, clare, nitidèque oſtendit eam ſemper tacitè ſaltem viguiſſe in Eccleſia; lices porro ante Sæculum VIII. prædictæ conditionatæ formulæ expreſſa mentio in Conciliis, & Patribus non inveniatur. Iſta igitur conditio, quæ in caſibus rebaptizandi ante Sæculum VIII. tacita tantum erat, & ſolum mente concepta; ideſt: Si nondum es legitimè baptizatus, ego te baptizo; Cœpit dicto Sæculo ineunte exprimi, & pronuntiari in ipſa forma Baptiſmi; quam poſtea diſciplinam, multis jam in locis receptam, Alexander III. Sæculo XII. non ſolum approbavit, ſed ubique ſervandam ſtatuit in cap. 2. de Baptiſ. eamdemque Joannes XXII. confirmavit.

Poſito igitur atque ſtabilito licitam eſſe formam conditionatam in collatione Baptiſmi, ut periculum evitetur rebaptizandi eum, qui jam ſemel ritè baptizatus fuit; non ideo tamen ipſa paſſim, & temerè adhibenda eſt; ſed tunc ſolum cum prudens, & probabilis ſubeſt dubitatio, an quis fuerit ritè baptizatus, nec diligenti præmiſſa indagatione, rei veritas innoteſcere potuit. Ex hoc patet quod minimè audiendi ſunt Authores illi, inter quos Gobat t. 1. tract. 2. ſect. 3. & Marin. Theolog. tom. 3. tract. 19. diſp. 1. ſect. 8. n. 140. qui exempla congeſſerunt, eaque approbare videntur, ubi plures ſub conditione baptizati referuntur, de quibus ob merum ſcrupulum non tam dubitabatur; quam imprudenter ſuſpicabatur eos non fuiſſe ritè baptizatos. Hac adeò vera ſunt, ut ipſe doctiſſimus Pontifex ab irregularitate non eximat eos, qui ob ſolum apprehenſum prioris Baptiſmi vitium, nullaque præmiſſa veritatis indagatione, illum denuo ſub conditione conferunt, quibus certò ſciunt jam ſemel antea fuiſſe collatum. De privatis hominibus ad Synodos tranſiens n. IV. ait improbandas eas eſſe, in quibus generatim, atque indiſtinctè, iterum ſub conditione in Eccleſia baptizari jubentur quicumque privatim fuere ab Obſtetricibus domi baptizati: quod pariter ſtatuit de Ritualibus idem decernentibus cum minus cautè, atque nimium indefinitè locuti fuerint. Ad Obſtetrices quod attinet, jubet priuſquam ad Obſtetricum officium admittantur ipſas per Parochos ſolerter edocendas eſſe de materia, forma, & intentione in conferendo Baptiſmate neceſſaria, ut eveniente caſu, quo Baptiſma, periclitanti Puero, privatim domi conferri debeat, ipſum ritè juxta ritum Eccleſiæ, ſanctèque conferant. Sic edoctæ Obſtetrices, evenientibus poſtea caſibus in quibus ipſis neceſſarium fuit adminiſtrare Baptiſmum, interrogandæ ſunt a Parochis, an omnia ritè adhibuerint, & ſi teſtentur adhibuiſſe; tunc eorum verbis ſtandum eſt, nec Infans denuo baptizari; cum nullum ſubſit prudens dubium, nullaque probabilis ratio, cur Baptiſmus debeat, aut licitè poſſit ſub conditione repeti. Hæc de Perſona certa privatim conferente Baptiſmum, cui tamquam teſti, licèt ſingulari, ſecundum Canonum diſpoſitiones ſtandum eſt.

Sed quid de Perſona incerta, & ignota, quæ per Schedulam anonimam fidem faciat, ſe baptizaſſe Infantem! Tunc aliter dicendum eſt. In re enim tam gravi nefas eſt fidem integram præſtare Perſonæ ignotæ, cujus qualitates explorare non poſſumus. Sic Concil. Provinc. Toloſ. an. 1590.; & ſic nuper S. Congreg. Concil. Quare, ait Pontifex n. V. Sacra Congregatio Concilii interrogata, an iterum baptizandi eſſent Infantes, vulgo Expoſiti, ad hoſpitale S. Spiritus in Saxia de Urbe delati, etiam ſi habeant collo appenſam Schedulam atteſtantem eos fuiſſe Baptiſmate ablutos; die 15. Januarii 1724. reſpondit eſſe denuo baptizandos ſub conditione, niſi certa habeatur notitia Perſonæ, a qua Schedula ſit exarata, aut aliunde indubitatum deſumatur judicium Baptiſmatis ritè collati.

Circa Baptizatos ab Hæreticis, jam Dogma Catholicum eſt ipſos non eſſe rebaptizandos, ſi cum debita materia, & forma Baptiſmum contulerint; ſi vero dubitetur an aliquid innovatum fuerit ab ipſis circa prædictam materiam, & formam a Chriſto Domino inſtitutas, tunc ſi rei veritas certo haberi nequeat, erunt ſub conditione rebaptizandi. Sic pariter declaratum fuit a S. Concilii Congreg. quæ interrogata: an, & in quibus caſibus Hæretici debeant ſub conditione rebaptizari, ſi ad Fidem Catholicam convertantur: die 27. Mart. 1683. reſpondit: Non eſſe rebaptizandos, niſi dubium adſit probabile invaliditatis Baptiſmi. ibid. n. VII. Quod ſi certò conſtet innovationem in materia, aut forma factam fuiſſe jam patet, eos eſſe baptizandos abſolutè.

His ritè perpenſis atque ſtatutis, ad aliam non parvi nominis Controverſiam accedit Pontifex: num, ſcilicet baptizandi ſint Infantes illi, qui jam mortui e matris utero egreſſi, & ad aliquod Sanctuarium ut reviviſcant delati, ibi aliquot vitæ ſigna ab Adſtantibus, ut fertur, conſpiciuntur. His verbis dubium n. X. exponitur.
„ Quædam extant in Orbe Catholico Sanctuaria,
„ ad quæ deferuntur Infantes ſine Baptiſmate
„ vita functi. Eorum cadavera ante aliquam
„ Imaginem Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, pro-
„ digiis celebratam, quæ ibidem veneratur, a
„ piis Parentibus collocatur, ibique aliquantiſ-
„ per relinquuntur: quo interim ſpatio enixæ
„ preces Omnipotenti Deo porriguntur, ut hu-
„ juſmodi Infantes demortuos ad vitam revoca-
„ re velit, quo poſſint Baptiſmatis Sacramentum
„ accipere. Quod ſi deinde aliquod in eis vitæ
„ ſignum appareat, ſalutari lavacro ſub condi-
„ tione abluuntur; cumque deinde ut plurimum
„ morti reddantur, tamquam baptizati in loco
„ ſacro ſepeliuntur. „ Hujuſmodi Sanctuaria frequen-

Digitized by Google

quentiora ſunt in Germania; inter quæ celeberrimum fortaſſe recenſetur illud Urſpergæ in Svevia, *intra fines Diæceſis* Auguſtanæ *ſub cura Canonicorum Regularium Præmonſtratenſium.* Re *igitur ad Congregationem S. Officii delata, auditis etiam illis, qui morem baptizandi ſub conditione iſtiuſmodi Infantes tueri ex hoc prætendebant, quod, vel aperiendo oculos, vel mutando colorem, vel aliquam ſudoris guttulam emittendo ſigna reviviſcentiæ, ſi non evidentia, probabilia ſaltem præbebant*, Congregatio *prædicta rectè ſapienterque animadvertens, refert* Benedictus *n. XII.* „ *quod minimè agebatur de Infantibus, de quorum vita, aut morte ambiguis in utramque partem concurrentibus indiciis, diſputaretur; ſed de Infantibus proculdubio vita functis, quique ſaltem tanto jam tempore vita caruerant, quantum in itinere plurium quandoque dierum, nullo prorſus alimento ipſis dato, impenſum fuerat; ac proinde rem eſſe de vero miraculo reſurrectionis, quod ſane admitti non debet, niſi perſpicuis, & planè concludentibus probationibus evidenter demonſtretur.* „ Congregatio, *inquam, prædicta repetitis vicibus anno ſcilicet* 1729. 1737. 1738. 1744. *ac denique* 1751. *declaravit hujuſmodi conſuetudinem de medio tollendam eſſe, ac per conſequens Infantes prædictos, neque ſub conditione eſſe baptizandos. En igitur per hæc decreta conſuetudinem, vel potius abuſum, Eccleſiæ ſanctitati, & gravitati minimè conſonum, qui non tantum in Germania, verum etiam in Italia, in locis quoque, in quibus ſcribimus paulatim non parvo Theologorum ſcandalo invectum, totaliter eliminatum. Ex his habes quid in caſibus frequentioribus de conferendo, vel non conferendo Baptiſmate ſub conditione reſolvere debes.*

(*)

DISSERTATIO II.

De Sacramento Confirmationis.

NATURAM & Eſſentiam, Materiam & Formam, Miniſtrum & Subjectum, Effectus & Cæremonias Confirmationis, ſequentibus capitibus exponemus.

CAPUT I.

De Natura, & Eſſentia Confirmationis.

Not. 1. CONfirmationis Sacramentum varia à SS. Patribus ſortitur nomina. Vocatur *Chriſmatis Sacramentum*, quia in ejus collatione Chriſma adhibetur. Dicitur *Manus impoſitio*, quia per manuum impoſitionem confertur. Nominatur *Conſignatio*, ſeu *dominicum ſigillum*, quia confirmandus ſigno Crucis munitur. Appellatur ſæpiùs *Confirmatio*, quia Baptizatum confirmat, & roborat ad fidem profitendam.

Not. 2. Confirmatio rectè, & completè definitur: *Sacramentum, quo Baptizatus, in fronte inungitur per modum Crucis ſub præſcripta verborum forma, à Chriſto Domino inſtitutum, ad fidem confirmandam, & roborandam*: Quæ Definitio partibus conſtat metaphyſicis ſimul & phyſicis; genere ſcilicet, & differentia, materia & forma; nihilque, ut patet, neceſſarium omittit, aut ſuperfluum admittit.

Not. 3. Hic duas agitari Controverſias; unam adverſùs Hæreticos Lutheranos, & Calviniſtas contendentes Confirmationem non eſſe verum novæ Legis Sacramentum; alteram inter Catholicos diſputantes de tempore, quo à Chriſto Domino fuit inſtituta; pro quibus

DICO I. Confirmatio verum eſt ac propriè dictum Sacramentum.

Prob. 1. Ex Actibus Apoſt. cap. 8. ubi legitur Apoſtolos miſiſſe ad Samaritanos jam in nomine Domini Jeſu baptizatos, *Petrum & Joannem, qui, cùm veniſſent, oraverunt pro ipſis, ut acciperent Spiritum Sanctum.* Hæc autem manus impoſitio verum erat Sacramentum; utpote ſignum ſenſibile gratiæ inviſibilis, infuſionis ſcilicet Spiritus Sancti: Atqui non erat Baptiſmus, qui jam Samaritanis datus fuerat, nec Ordo, qui non omnibus confertur Baptizatis, ſicut hic collata eſt manus impoſitio; nec Euchariſtia, nec Pœnitentia, nec Extrema-Unctio, nec Matrimonium, ut liquidò patet: Ergo erat Confirmatio.

Prob. 2. Ex Traditione Apoſtolica, quam teſtantur Patres innumeri; inter quos tres, aut quatuor, brevitatis gratia ſeligimus. Clemens Rom. I. Epiſt. 4. *Omnibus feſtinandum eſt ſine mora renaſci, & demùm conſignari ab Epiſcopo . . . ut à S. Petro accepimus, & cæteri SS. Apoſtoli, præcipiente Domino, docuerunt.* Tertul. lib. de Bapt. cap. 7. *Exinde egreſſi de lavacro, perungimur benedicta Unctione.* Dionyſ. lib. de Eccl. Hierar. c. 2. *Baptizatum indutum alba veſte ad Pontificem ducunt: Ille divino ac deifico prorſus Unguento virum ſignat.* S. Cypr. Ep. 70. ad Janu. *Ungi quoque neceſſe eſt eum, qui baptizatus ſit, ut accepto Chriſmate, ideſt Unctione, eſſe unctus*

Dei,

Digitized by Google

Dei, & habere in ſe gratiam Chriſti poſſit. S. Aug. lib. 2. contr. Litt. Petil. c. 104. *Sacramentum Chriſmatis in genere viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt, ſicut ipſe Baptiſmus*.

Objic. 1. Inutile eſt illud Sacramentum; ergo nullum eſt: Datur ſiquidem in Baptiſmo Spiritus Sanctus, qui in Baptizatis iners, & otioſus non eſſe poteſt. Deinde per Panem Euchariſticum *cor hominis confirmatur*: ideò, teſte Cypriano, præcipiebatur à Fidelibus in perſecutione ſumi, ut ad prælium reſervarentur.

℟. Cum D. Thom. 3. p. qu. 79. art. 1. ad 1. Alio modo Spiritum Sanctum dari in Baptiſmo, quàm in Confirmatione. In primo ſiquidem datur ad vitam ſpiritualem conferendam, in iſta ad eam perficiendam. Item diverſa eſt gratia Euchariſtiæ à gratia Confirmationis: illa nutritiva eſt, iſta corroborativa, ideoque non inutilis.

Objic. 2. D. Auguſt. dicit lib. 3. de Baptiſ. c. 16. Manuum impoſitionem iterari poſſe, aſſeritque lib. 15. de Trinit. c. 15. Apoſtolos Spiritum Sanctum non dediſſe, ſed oraſſe, ut veniret: Ex quo concluditur Confirmationem non eſſe verum Sacramentum, ut dicimus initerabile, ſed quælibet alia Cæremonia.

℟. D. Aug. ibi ſermonem facere de manuum impoſitione tunc temporis adhibita, ad Hæreticos in Eccleſiam redeuntes reconciliandos, quæ indubiè poterat iterari. Deinde orabant Apoſtoli non ſimpliciter, ut confirmandi gratiam Spiritus Sancti corroborativam; ſed ut uberiorem, aut alias gratias gratis datas ſuſciperent. Accedit quòd non phyſicè, & immediatè gratiam corroborativam darent, ſed tantummodò moraliter, & inſtrumentaliter.

Objic. 3. Unctio à SS. Patribus commemorata facilè intelligi poteſt de ea, qua immediatè poſt Baptiſmum baptizatus inungitur, quæque mera eſt Cæremonia, non verum Sacramentum.

℟. Ex Teſtibus SS. Patrum ſatis patet eamdem non eſſe Unctionem, cùm Baptiſmalis Unctio ab omnibus Sacerdotibus conferatur; confirmativa verò ab Epiſcopo, & Pontifice. Ideò SS. Patres clariſſimè Baptiſmum à Confirmatione ſecernunt. S. Cypr. Epiſt. 72. ad Steph. *Tunc planè ſanctificari, & eſſe filii Dei poſſunt, ſi Sacramento* UTROQUE *naſcantur*, & Melch. Pap. Epiſt. ad Epiſc. Hiſp. ait: *Scitote utrumque Sacramentum Bapt. & Confirm. magnum eſſe Sacramentum*.

Dico II. Probabile videtur Chriſtum Dominum Confirmationem inſtituiſſe poſt Reſurrectionem ſuam, priuſquàm ad Cœlum aſcenderet.

Prob. ex aliarum Sententiarum rejectione. 1. Non fuit inſtituta, cùm pueris manus imponebat. Matth. 19. quia multi ex ipſis non erant baptizati; ideò hæc manuum impoſitio erat tantummodò quædam benedictio. 2. Non item in ultima Cœna; nullum ſiquidem in hac Cœna videtur inſtitutionis Confirmationis veſtigium. Quòd ſi à Fabiano Papa dicatur Epiſt. 2. cap. 2. tunc Chriſtum Dominum Apoſtolos ſuos *Chriſma conficere docuiſſe*. Reſpondendum eſt ipſum forſitan materiam hujus Sacramenti indicaſſe; ſed inde non ſequi, ipſum de facto inſtituiſſe. 3. Non etiam die ſacra Pentecoſtes; quia certum eſt Chriſtum Dominum per ſe immediatè omnia Sacramenta inſtituiſſe. Nec obſtat quod hac die Apoſtoli Spiritum Sanctum, Confirmationis effectum, receperint; Ex hoc enim non rectè concluditur tunc fuiſſe inſtitutam.

Reſtat igitur fuiſſe inſtitutam eo tempore, quod inter Reſurrectionem, & Aſcenſionem fluxit. *Illis* ſiquidem *diebus*, inquit S. Leo Mag. Serm. de Aſcenſ. *Magna confirmata ſunt Sacramenta, & magna revelata Myſteria*. Deinde videtur certum Chriſtum Dominum tunc temporis Apoſtolos ſuos creaſſe Epiſcopos, hujus Sacramenti proprios Miniſtros, dicens eis. Joan. 20. . . . . . *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos* &c. Ergo probabile eſt, ut docet S. Bonav. in Brevil. p. 6. c. 6. & in 4. diſt. 23. qu. 2. tunc temporis Confirmationem inſtituiſſe.

CAPUT II.

De Materia, & Forma Confirmationis.

Not. Circa hujus Sacramenti materiam, & formam ortæ ſunt plurimæ, etiam inter Catholicos, quæſtiones multis difficultatibus intricatæ, quas funditus diſcutere non ſinit brevitas propoſita; eas tantùm, quæ ad Tyronum inſtitutionem ſunt neceſſariæ, dilucidè exponemus. Circa materiam remotam, quæritur utrùm Chriſma ex Oleo olivarum, & Balſamo confectum, ipſumque ab Epiſcopo benedictum, Sacramenti materia ſit eſſentialis. Circa materiam proximam, utrùm ſufficiat ſicca manuum impoſitio, vel inſuper neceſſaria ſit Unctio per modum Crucis in

fronte

fronte formata. Circa formam tandem; utrùm Oratio, per quam Epiſcopus ſuper confirmandos Spiritus Sancti gratiam invocat, abſolutè ſit neceſſaria; vel utrùm ſola forma à Conc. Florentino relata ſufficiat; & utrùm hæc forma ſecundum omnes ſuas partes ſit neceſſaria: Circa quæ

Dico I. Materia Confirmationis remota, & quidem neceſſaria, eſt Chriſma ſeu Unguentum ex Oleo olivarum, Balſamoque confectum, & ipſum ab Epiſcopo benedictum.

Prob. 1. pars: Expreſſa Declaratione Conc. Florent. in Decreto. *Secundum Sacramentum*, inquit, *eſt Confirmatio, cujus materia eſt Chriſma confectum ex Oleo, quod nitorem ſignificat conſcientiæ, & Balſamo, quod odorem ſignificat bonæ famæ*. Idem non minus expreſsè docet D. Greg. Magn. in 1. Cant. *In Engaddi*, inquit, *Balſamum gignitur, quod cum Oleo Pontificali benedictione Chriſma efficitur*. Idem etiam docet, ſaltem implicitè, tota antiquitas Confirmationem vocans, *Chriſmatis Sacramentum*, quo nomine Extremam-Unctionem, quæ cum ſolo Oleo fit, non appellaverunt; ex quo evidenter patet per *Chriſma* intellexiſſe Oleum cum Balſamo mixtum.

Prob. 2. pars: Ex eodem Concilio Florentino, eodem modo Benedictionem Epiſcopi requirente, ac mixtionem Balſami; quod etiam annuit Greg. Magn. mox citatus, dicens: *Balſamum cum Oleo Pontificali Benedictione* perfici. Accedit perpetua Eccleſiæ praxis, quæ nunquam conceſſit confirmare cum Chriſmate ab Epiſcopo non benedicto, licèt quandoque permiſerit Presbyteris Chriſmate ungere, & confirmare.

Objic. 1. contra primam part. Ex ordinatione Eccleſiæ aqua vino eſt miſcenda in Euchariſtia; attamen hæc non eſt de neceſſitate Sacramenti; Ergo licèt ex Florentino Balſamum Oleo ſit admiſcendum, inde non ſequitur Balſami admixtionem eſſe abſolute neceſſariam.

℟. Sicut Eccleſia docet vinum eſſe Calicis materiam, ita & Chriſma eſſe materiam Confirmationis; cùm autem vinum abſque aqua ſit verum vinum; ideò aquæ admixtio non eſt abſolute neceſſaria; ſed cùm Chriſma verum non ſit cum ſolo Oleo abſque Balſami admixtione, ideò jure meritò dicimus hanc admixtionem eſſe neceſſariam.

Objic. contra 2. part. Quid quid eſt eſſentiale materiæ Sacramenti, materiale eſt: Atqui Pontificalis Benedictio non eſt materialis: Ergo &c.

℟. Quidquid phyſicè eſt eſſentiale materiæ Sacramenti, materiale eſt C. Quidquid moraliter, & tanquam conditio ſine qua non, eſſentiale eſt N. Benedictio autem Pontificalis non eſt quid phyſicè materiæ neceſsarium, ſed conditio abſolute neceſſaria.

Adnotatio 65.

(*)

Utrum Sacrum Chriſma ex diſpenſatione ſpeciali Apoſtolicæ Sedis a ſimplici Sacerdote confici poſſit controvertitur inter Theologos, negantibus aliis, aliis vero affirmantibus ut videre eſt in Opere de Synodo *Lib. 7. c. 8. n. 1. & 2.* Etenim, *ajunt affirmativæ ſententiæ Patroni*, ſi Summus Pontifex ſuprema ſua auctoritate poteſt ſimplici Sacerdoti munus demandare conficiendi Sacramentum Confirmationis, de ſe cæteroquin annexum Ordini Epiſcopali, eo magis poterit facultatem eidem elargiri præparandi ejuſdem Sacramenti materiam. *Rationem exempla confirmant.* Eugenius *enim IV. ex Wadingo t. 5. Annal. ad an.* 1444. *Bullam edidit in favorem* P. Fabiani de Bachia *Ord. Min. ad Indos proficiſcentis, qua facultas ipſi conceditur non ſolum Confirmandi, ſed etiam Chriſma conficiendi. Ejuſdem facultatis ſimplicibus Presbyteris per Apoſtolicam auctoritatem aliquando impertitæ meminit* Mabillonius *t. 1. p. 2.* Muſei Italici. *Quomodocumque ſit, non inconveniens reputanda eſt Authoris noſtri aſſertio; quod ſcilicet Eccleſiæ praxis non eſt ſimplicibus Presbyteris Chriſma conficiendi facultatem concedere; cum ultro fatendum ſit, ait* Benedictus *XIV. ibid. n. 2.* ejuſmodi exempla (*facultas videlicet conficiendi Chriſma*) ſi vera ſint pauciſſima tamen eſſe, atque ut plurimum non aliter conſueviſſe a Summis Pontificibus ſimplices Sacerdotes inſigniri poteſtate adminiſtrandi Sacramentum Confirmationis, niſi ſub expreſſa conditione adhibendi Chriſma non a ſe, ſed ab Epiſcopo conſecratum.

(*)

Dico II. Materia Confirmationis proxima, & eſsentialis non eſt ſicca manuum impoſitio, ſed ea quæ fit per Unctionem ad modum Crucis in fronte formatam.

Prob. Ex antedictis de Sacramentis in genere, ubi cum univerſa Theologia oſtendimus materiam Sacramentorum proximam eſse materiæ remotæ applicationem: Materia autem remota non applicaretur, ſi Confirmatio conferretur per ſiccam tantummodò manùs impoſitionem, ut patet: Ergo.

Confirm. Ex continua Eccleſiæ praxi, & ex

ex citatis capite præcedenti Patribus, qui in exponenda hujus Sacramenti natura Unctionem exprimunt: *Egreſſi de lavacro perungimur benedicta unctione*, inquit Tertullianus. *Neceſſe eſt ungi eum qui baptizatus ſit*, inquit Cyprianus.

Quod autem in fronte Crucis efformatio etiam neceſſaria ſit, probatur ex Concil. Florent. ex omnibus Ritualibus, ex praxi univerſalis Eccleſiæ, & ex SS. Patribus citatis, qui hoc Sacramentum conſignationem vocant. Ideò dicit Aug. *In fronte, in ſede pudoris, ſignum accepiſti: Ideò noli erubeſcere de Cruce Chriſti*.

Obj. Confirmationis Sacramentum à plurimis SS. Patribus deſignatur per ſolam manuum impoſitionem. Imò certum videtur ex Scriptura Apoſtolos ipſum per ſolam manuum impoſitionem contuliſſe. Act. c. 8.

℟. Confirmationem à SS Patribus vocari manuum impoſitionem, non quòd per ſolam fiat manuum impoſitionem; ſed quia Unctio in Confirmatione adhibita, fieri non poteſt abſque manuum impoſitione: Unde Hug. à S. Vict. l. 2. de Sacr. p. 7. cap. 2. dicit: *Manuum impoſitionem uſitato nomine Confirmationem vocari, qua Chriſtianus Unctione Chriſmatis per Impoſitionem manus in fronte ſignatur*. Ad id autem quòd dicitur Apoſtolos per ſolam manuum impoſitionem confirmaſſe: Reſpondendum eſt ex diſpenſatione Chriſti aliquando id feciſſe; quia cùm ſæpiùs ſignis viſibilibus daretur Spiritus Sanctus, non opus erat Chriſmatis Unctione, ut gratia Spiritus Sancti repræſentaretur; ſed his ſignis deficientibus, communiter Unctionem Chriſmatis adhibebant, ſic & ſemper fecit Eccleſia.

Dico III. Vera & eſſentialis forma Confirmationis hæc eſt. *Signo te Signo Crucis, & Confirmo te Chriſmate ſalutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, & quidem ſecundùm omnes ſuas partes: Oratio verò, quæ Chriſmationem præcedit, cæremonialis eſt, non eſſentialis.

Prob. 1. pars: Ex Decreto Concil. Florentini expreſsè declarantis, hæc verba formam eſſe hujus Sacramenti, ſicut Chriſma ejus materiam. Nec veriſimile videtur, quòd Concilium materias, & formas Sacramentorum pro Armenorum inſtructione ex profeſſo referre volens, materiam eſſentialem Confirmationis, non verò formam ejus protulerit.

Prob. 2. pars: Quia hæc Oratio omninò diſtincta eſt ab applicatione materiæ: Atqui forma juxta Ritum Eccleſiæ perpetuum ab applicatione materiæ non ſeparatur. Verbum ſiquidem ad elementum accedere debet, ut fiat Sacramentum: Ergo Oratio illa dici nequit Confirmationis forma. Deinde hæc Oratio profertur, dum Epiſcopus manus extendit ſuper confirmandos; ſed oſtendimus hanc ſiccam manuum extenſionem, aut impoſitionem non eſſe Confirmationis materiam proximam: Ergo hæc Oratio eam concomitans, non eſt ipſius forma.

Objic. Contra primam partem. S. Greg. in ſuo Sacramentario, & antiquiores Ordines, ſeu Ritualia hujus formæ non meminerunt. Deinde forma Græcorum, quæ à plurimis tum Conciliis, tum SS. Patribus pro valida habetur, verba formæ ſuperiùs relata non exprimit: Ergo hæc non ſunt eſſentialia.

℟. Hanc negativam probationem auctoritate Concilii Florentini expreſsè declarantis, hanc eſſe Confirmationis formam, minimè prævalere poſſe; quia S. Gregorius, & vetera Ritualia, vel caſu fortuito, vel ob aliquam nobis ignotam rationem, hanc formam omittere potuerunt. Quoad formam Græcorum, dicendum eſt hæc verba non eſſe eſſentialia, niſi propter determinationem Eccleſiæ, cui Chriſtus Dominus reliquit poteſtatem verba formæ competentia, ad hujus Sacramenti effectum ſignificandum, determinandi. Hinc licèt Græci diverſam à nobis formam uſurpent, videlicet, *Signaculum donationis Spiritus Sancti*, ideſt juxta Græci Sermonis proprietatem, *Ecce tibi datur* &c. hæc tamen forma, quæ ſaltem implicitè Sacramenti effectum exprimit, valida cenſetur; quia ſic ab Eccleſia Græca fuit determinata.

Objic. contra 2. partem. Oratio, quæ Chriſmationem præcedit, clarè exprimit effectum Confirmationis; & huic Patres adſcribunt vim producendi Spiritum Sanctum: *Per noſtram Orationem*, inquit S. Cypr. Epiſt. 73. *ac manus impoſitionem Spiritum Sanctum conſequuntur*.

℟. Sicut quamvis nonnullæ ſint Orationes in Miſſæ Canone ante Conſecrationem faciendæ, quæ effectum Euchariſtiæ exprimunt; hinc tamen non ſequitur ipſas eſſe hujus Sacramenti formam eſſentialem; ita de Oratione Chriſmationem præcedente dicendum eſt. Deinde SS. Patres ſub orationis, & manuum impoſitionis nomine totum Confirmationis Ritum comprehendunt, cui jure merito adſcribunt Spiritus Sancti productionem; non quòd Oratio eam pro-

du-

Digitized by Google

duendi vim habeat; ſed quia materiæ & formæ, quæ hanc de ſe virtutem habent, moraliter eſt unita, & ſic ad ejus productionem aliqualiter concurrit.

Circa Materiam, & formam Confirmationis notandum eſt, 1. Oleum nucum, amygdalarum, aut aliud ſimile, non ſufficere; ſed Oleum olivarum, quod propriè verum eſt Oleum, neceſſarium eſſe. 2. Quodlibet Balſamum ex quacumque regione ſit aſportatum, modò verum ſit Balſamum, ſufficere. 3. Parvam Balſami quantitatem ſufficere, modo odore ſuo totum Oleum afficiat: Hinc eſt quòd Chriſma Græcorum ſit materia ſufficiens, licèt cum Balſamo multa alia aromata adjiciant. 4. Chriſma quotannis renovandum eſſe, & conficiendum Feria 5. in Cœna Domini, juxta Apoſtolorum Traditionem à Fabiano Papa relatam; ita ut qui abſque extrema, & urgente neceſſitate, alio Balſamo uteretur, mortaliter peccaret. 5. Non ſolùm mortaliter peccare Pontificem Latinum utentem forma Græcorum, ſed etiam nihil efficere; quia poſita Eccleſiæ Latinæ, uti dictum eſt, determinatione, omnia formæ Latinæ verba facta ſunt eſſentialia.

CAPUT III.

De Miniſtro, & Subjecto, Effectibus, & Cæremoniis Confirmationis.

Not. Hic Sermonem eſſe de Miniſtro ordinario, & extraordinario Confirmationis, necnon de ſubjecto, quod validè ac licitè hoc Sacramentum valeat recipere: Igitur

Dico I. Miniſter Confirmationis ordinarius eſt ſolus Epiſcopus.

Prob. ex Act. Apoſt. c. 8. ubi legitur ſolos Apoſtolos, qui ſoli erant Epiſcopi, hoc munus exercuiſſe. Confirmat Eccleſiæ uſus perpetuus; cùm nullum proferri poſſit monumentum, quo probetur alios, quàm Epiſcopos illud Sacramentum contuliſſe. Probatur è contrà hanc adminiſtrationem ſolis Presbyteris ſemper fuiſſe prohibitam, ut patet ex Greg. Magn. lib. 3. Epiſt. 9. *Presbyteri*, inquit, *baptizatos Infantes in fronte, ſacro Chriſmate ſignare non præſumant: ſed eos tangant in pectore, ut Epiſcopi poſtmodùm tangere debeant.* Hinc Trident. contra Wicleffitas, Valdenſes, Lutheranos, & Calviniſtas pronuntiat ſeſſ. 7. Can. *Si quis dixerit ſanctæ Confirmationis ordinarium Miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemvis ſimplicem Sacerdotem, anathema ſit.*

Objic. 1. Factum Ananiæ ſimplicis Sacerdotis, qui Paulo manus impoſuit, Act. 9. 2. Auctoritatem D. Hieronymi docentis Dial. contra Lucif. poteſtatem confirmandi competere Epiſcopis, *non ad Legis neceſſitatem, ſed propter honorem Sacerdotii.* 3. Plurimos SS. Patres Sacerdotibus adſcribentes manus imponendi officium.

℞. Ad 1. Ananiam Paulo manus impoſuiſſe, non ut ipſum confirmaret; ſed ut ipſum ſanaret, & poſt hæc Spiritu Sancto impleretur per Baptiſmum. Ad 2. D. Hieronymum hìc dicere, Epiſcopos minores urbes excurrere ad manus ſuper baptizatos imponendas, *non ad Legis neceſſitatem, ſed potiùs ad honorem Sacerdotii*; non ut ſtatuat honoris tantùm gratia hanc functionem Epiſcopis ultrò concedi; ſed ut oſtendat hoc Sacramentum abſolutè ad ſalutem non eſſe neceſſarium. Unde ſubdit: *Alioqui, ſi ad Epiſcopi tantùm imprecationem Spiritus Sanctus defluit; lugendi ſunt, qui in vinculis &c. ante dormierunt, quàm ab Epiſcopis inviſerentur.* Ad 3. Nomen Sacerdotis à SS. Patribus antonomaſticè hìc ſumi pro Epiſcopo, qui Sacerdotum eſt Princeps. Adde quod per hanc manuum impoſitionem, aut Chriſmationem, intelligi poteſt Chriſmatio baptiſmalis in vertice, vel Unctio, aut manuum impoſitio, tum ad Dæmones expellendos, tum ad ſanitatem obtinendam, tum ad aliam quamlibet cauſam.

Dico II. Simplex Sacerdos hujus Sacramenti Miniſter eſt extraordinarius ex commiſſione Papæ.

Prob. ex uſu Eccleſiæ Græcæ, ubi ſimplices Presbyteri, etiam longè ante ſeparationem, annuentibus Romanis Pontificibus, hoc Sacramentum miniſtrarunt, quod nunquam Romana Eccleſia iterari juſſit. Deinde *legitur aliquando*, inquit Florentinum Concilium, *per Sedis Apoſtolicæ diſpenſationem, ex rationabili & urgenti admodùm cauſa, ſimplicem Sacerdotem Chriſmate per Epiſcopum confecto, hoc adminiſtraſſe Confirmationis Sacramentum.* Sic Greg. Magn. Presbyteris Sardiniæ conceſſit hanc facultatem Epiſt. 26. ad Janu. Calarit. Epiſc. Sic plurimi Pontifices eamdem facultatem conceſſerunt Fratribus Minoribus, aliorumque Ordinum Religioſis plurimis.

Adnotatio 66.

(*)

Hujus facultatis ſimplicibus Sacerdotibus Sacramentum Confirmationis adminiſtrandi ab Apoſtolica Sede conceſſæ, exempla recentia non deſunt. Benedictus *XIII. confirmavit in ſua Conſtitut.* 8. *poſt* Concilium Romanum *privilegium olim a* Sixto V. Abbati Montis Caſini, *hoc Sacramentum conferendi impartitum*. Clemens *XI. quoque an.* 1721. *idem indulſit* Patri Cuſtodi Terræ Sanctæ *Ord. Min. Et tandem* Benedict. *XIV. an.* 1741. eandem poteſtatem fecit, & confirmavit P. Cuſtodi, & Guardiano ſancti Sepulchri D. N. Jeſu Chriſti Ord. Min. de Obſervantia idem confereodi Sacramentum Confirmationis in locis Terræ Sanctæ, in quibus actu oon degunt Epiſcopi Latini, & quoad Fideles Græci ritus, ubi deſit Epiſcopus Græcus Catholicus, qui in propria reſideat Diœceſi, aut ubi iſtius ibidem reſidentis acceſſerit conſenſus. *Hoc Reſcriptum incip.*: Cum ad infraſcriptam. *Vide in Append.*

(*)

Objic. Vel poteſtas confirmandi competit Epiſcopis ex inſtitutione Chriſti, vel ex inſtitutione Eccleſiæ. Si primom, Eccleſia hanc ioſtitutiouem mutare non poteſt. Si ſecundum, Coufirmatio non eſt Sacramentum; cùm ſicut ſolius eſt Chriſti Sacramenta inſtituere, ita & eorum Miniſtros deſignare.

℞. Chriſtum Dominum Epiſcopos deſignaſſe ad hoc Sacramentom admioiſtrandum, cum hac cooditione, qoòd Summus Pontiſex, urgente neceſſitate, hanc adminiſtrationem committere valeret Sacerdotibus, qui vi Ordinis ſui poteſtatem habent Epiſcopalem inchoatam, ut ſuo loco videbitur.

Dico III. Subjectum Coufirmationis neceſſarium eſt omnis, & ſolus homo viator baptizatus, & nondum confirmatus.

Prob. ſimul & exponitur, Cooclusio. Dicitor 1. *Omnis & ſolus homo viator*, ut patet ex dictis iu Diſſertatione de Sacramentis in geuere, & ex praxi primitivæ Eccleſiæ, quam etiam nunc obſervat Græca Eccleſia, quæ Pueros nondum ratione utentes, ſtatim poſt Baptiſmum confirmat. Dicitur 2. *Baptizatus*, quia Baptiſmus eſt janua omnium Sacramentorum. Nec obſtat, quòd legatur Act. 10. aliquos Spiritum Sanctum recepiſſe ante Baptiſmum; cùm ipſum per Confirmatiouem, ut ſpeciale robur, ad fidem profitendam non receperint. Dicitur 3. *Nondum Confirmatus*; quia ut dictum eſt, hoc Sacrameutum eſt initerabile.

Dico IV. Ad hoc Sacramentum licitè recipieudum ſtatus gratiæ requiritur.

Prob. Quia Confirmatio eſt Sacramentum vivorum, nec ſufficit, uti jam dictum eſt, ſola Contritio, dum adeſt copia Confeſſarii: Quæ ſi non adſit, nec alia hoc Sacramentum ſuſcipiendi ſperetur occaſio, poteſt quis mortalis peccati cooſcios, poſt excitatam omoi cura Contritionem, illud recipere cum propoſito quamprimum coufiteodi. Ita Conc. Burd. I. Non autem neceſſe eſt, ut ſuſcipiens ſit jejunus, ſi id commodè fieri non poſſit; ſed omoinò conveuieos eſt, inquit D. Thom. q. 72. a. 12. ad 2. propter reverentiam Sacramento debitam.

QUÆR. 1. Utrùm hoc Sacramentum ſit neceſſariom?

℞. 1. Non eſſe neceſſarium neceſſitate medii ad ſalotem. Pueri ſiquidem, & Adulti per Baptiſmum ſalutem obtinere poſſunt, dicente Chriſto: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit*.

2. Nec per ſe neceſſatium eſt neceſſitate præcepti, prout definitum eſt à Melch. Papa C. *Spiritus S. diſt.* 5. *de Conſecr.* Inu. I. Epiſt. 1. ad Decent. &c.

3. Per accidens tamen poteſt eſſe neceſſarium, ac ſub mortali obligans, dum nempè urget perſecotio, aut imminens Fidei periculum. Ratio eſt ex Catech. Romano p. 2. c. 3. quia licèt *gratia Confirmationis ſimpliciter non ſit neceſſaria, neceſſaria tamen eſt ex conditione ſcilicet, pugnanti, & vincere volenti; ſicut neceſſarium eſt comedere, vivere volenti.* Nec refert quòd robur ad fidem profitendam obtineri poſſit per Euchariſtiam; quia ſecundum Divum Thom. q. 72. a. 6. ad 1. *Sicut nullus conſequitur effectum Baptiſmi ſine Baptiſmi voto; ita nullus conſequitur effectum Confirmationis ſine ipſius voto.* Qui verò hoc Sacramentum cootemneret, mortalis peccati conſcius fieret, utpote qui Chriſtianiſmi perfectionem pro nihilo haberet. *Cenſetur autem Confirmationem deſpici, dum Epiſcopus eſt præſens, & paratus dare, Perſona hoc ſciens negligit ſuſcipere:* Ita Conc. Senon. ann. 1524. & S. Carol. in Inſtruct.

QUÆR. 2. Quinam ſit Confirmationis effectus?

℞. Triplicem eſſe. 1. Eſt gratia ſanctificans, non quidem prima, cùm Confirmatio ſit Sacrameotum vivorum, ſed ſecunda, ideſt augmentum gratiæ ſanctificantis. Siquidem accipitur Spiritus Sanctus in hoc Sacramento; ipſe autem accipi nequit,

quia

Digitized by Google

quin ſimul gratia, vel prima, vel ſecunda accipiatur. 2. Eſt gratia ſpecialis ſeu Sacramentalis, quæ, uti jam diximus, eſt robur internum per modum habitus inclinans animam ad faciliorem Fidei profeſſionem. *Nam hujus Sacramenti effectus eſt*, inquit Florentinum in Decreto, quòd *detur Spiritus Sanctus ad robur, ſicut datus eſt Apoſtolis in die Pentecoſtes, ut Chriſtianus audacter Chriſti nomen confiteatur*. 3. Eſt character ſpiritualis & indelebilis, quo fit ut hoc Sacramentum iterari non poſſit, etiamſi ab Hæreticis fuerit collatum. Nec refert, quòd in quibuſdam Conciliis ſtatutum fuerit Hæreticos ad Eccleſiam redeuntes inungi in fronte, ſeu confirmari: Supponebant enim hæc Concilia hos Hæreticos in ſua Eccleſia non fuiſſe ritè confirmatos.

QUÆR. 3. Quænam ſint Confirmationis Cæremoniæ, & quid ſignificent?

R. Quinque eſſe præcipuas. 1. Patrini adhibitio, qui confirmandum exhibeat, ut ipſum ad pugnam ſpiritualem erudiat. 2. Preces ſolemnes ab Epiſcopo fundendæ, quibus in tam gravi actione pro ſe, & pro confirmandis, Dei imploret auxilium; quibus fuſis Confirmationem confert. 3. Epiſcopus Confirmatum leviter in maxilla cædit, ut ſciat ſe Militem eſſe creatum, non ad percutiendum, ſed ad patiendum. 4. Pacem Confirmato apprecatur Epiſcopus; ut ſciat ſe pacem, quæ omnem ſenſum exſuperat, fuiſſe conſecutum. 5. Obvolvitur frons Confirmati faſcia linea tum ob ſacri Chriſmatis reverentiam, tum ut Confirmato intimetur gratiam Confirmationis ſibi ſedulò eſſe conſervandam.

DISSERTATIO III.

De SS. Euchariſtiæ Sacramento, & Sacrificio.

EUCHARISTIA ſic dicta à verbo græco *Euchariſtien*, quæ gratiarum actionem ſignificat; quia per eam maximè Deo gratias agimus; multis donatur nominibus. Dicitur 1. *Cœna Domini*; quia poſt Cœnam cum ſuis Apoſtolis habitam, Chriſtus eam inſtituit. 2. Dicitur *Communio*; quia per eam Chiſto Domino Capiti, & membris ejus Fidelibus communicamus. 3. Dicitur *Synaxis* ſeu Congregatio; quia in hoc Sacramento, quaſi in centro ſuo, Fidelium Religio colligitur. 4. Dicitur *Eulogia* ſive Benedictio; quia per Benedictionem conficitur. Cùm autem Euchariſtia rationem habeat Sacramenti ſimul, & Sacrificii, ſub hoc duplici reſpectu ipſam ſequentibus Capitibus conſiderabimus.

CAPUT I.

De Euchariſtiæ Sacramento.

✠

(*)

Propoſitiones Damnatæ ad Euchariſtiam pertinentes.

1. „ Frequens Confeſſio, & Communio etiam „ in his, qui gentiliter vivunt, eſt nota „ prædeſtinationis. Damnata fuit ab Innocen. XI. 1679. Eſt 56.
2. „ Sacrilegi ſunt judicandi, qui jus ad „ Communionem percipiendam prætendunt, „ antequam condignam de delictis ſuis pœnitentiam egerint. Ab Alex. VIII. 1690. „ Eſt 22.
3. „ Similiter arcendi ſunt a Sacra Communione quibus nondum ineſt amor Dei puriſſimus, & omnis mixtionis expers. Ab „ eod. Eſt 23.

(*)

OCto hic nobis ſunt quæſtiones inſtituendæ circa hujus Sacramenti Eſſentiam, Materiam, Formam, Rem in eo contentam, Miniſtrum, Subjectum, Uſum, & Effectus.

QUÆSTIO I.

Quid ſit Euchariſtiæ Sacramentum?

Not. 1. UT Euchariſtiæ eſſentiam ritè cognoſcamus, duo præcipua nobis ſunt perpendenda. 1. Quænam ſit ejus vera, & accurata definitio. 2. In quo ipſa eſſentialiter conſiſtat. Circa hanc difficultatem

Not. 2. Euchariſtiam ſub triplici reſpectu ſpectari poſſe. 1. Quatenus eſt tantummodo Sacramentum, ſeu ſignum externum & ſenſibile gratiæ internæ, & inviſibilis, & ſic ſunt ſpecies viſibiles panis & vini, verum Corpus & Sanguinem continentes ac ſignificantes, ſub ratione cibi, & potus. 2. Quatenus eſt res Sacramenti tantùm, eſtque gratia inviſibilis, ſeu refectio aut nutritio ſpiritualis, quam virtualiter in ſe continet, & confert dignè ſuſcipientibus.

Digitized by Google

3. Tandem, quatenus eſt res Sacramenti, & ſimul Sacramentum, eſtque Corpus & Sanguis Chriſti ſub ſpeciebus contenta; cùm ipſa ſimul ſint gratia, & ipſam ſignificent, atque producant. His notatis

Dico I. Euchariſtia rectè definitur: *Sacramentum Corporis, & Sanguinis Chriſti, ſub ſpeciebus panis; & vini ad ſpiritualem animæ refectionem ab ipſo Chriſto Domino inſtitutum.*

Prob. & explicatur definitio. Dicitur 1. *Sacramentum*; eſt enim ſignum ſenſibile, per ſpecies ſenſibiles panis & vini, gratiæ inviſibilis, ſpiritualis ſcilicet refectionis; quod adeò verum eſt, ut nullus, vel Hæreticus, id unquam negare auſus fuerit. Dicitur 2. *Corporis, & Sanguinis Chriſti*; non ſolùm quòd ea figurativè ſignificet, ſed quòd ipſa realiter contineat, ut ſuo loco probabitur. Dicitur 3. *Ad ſpiritualem animæ refectionem*, juxta illud Chriſti Domini: *Caro mea verè eſt cibus, & Sanguis meus verè eſt potus*; non quidem corporis; ergo animæ. Dicitur 4. *A Chriſto Domino inſtitutum* in ultima Cœna, ut omnes docent tum Hæretici, tum Catholici, ſive Græci, ſive Romani.

Dico II. Sacramentum Euchariſtiæ eſſentialiter conſiſtit in Sanguine, & Corpore Chriſti, prout ſub ſpeciebus panis, & vini continentur; vel in ſpeciebus panis & vini, prout Corpus & Sanguinem Chriſti continent.

Prob. Concluſio aliarum ſententiarum rejectione.

1. Non conſiſtit in ſubſtantia panis, & vini; quia rei permanentis eſſentia debet eſſe permanens; permanet autem Sacramentum, licèt panis, & vini ſubſtantia pereat: Ergo.

Objic. Panis, & vinum ſunt materia Euchariſtiæ: Ergo ad ejus eſſentiam ſpectant.

℟. Panis, & vinum ſunt materia Euchariſtiæ in fieri C. In facto eſſe N. Unde extrinſecè tantùm ſe habent ad Euchariſtiam actualiter exiſtentem.

2. Non conſiſtit in verbis conſecratoriis, propter eamdem rationem; quia nimirum phyſicè permanet Sacramentum: verba autem non niſi moraliter perſeverare poſſunt: Moralis autem perſeverantia non ſufficit utique ad aliquid phyſicè conſtituendum.

Objic. Verba conſecratoria ſunt forma Euchariſtiæ; & ſpecies determinant ad ſignificandam gratiam: Ergo eſſentialiter conſtituunt Sacramentum.

℟. Verba conſecratoria ſunt forma Euchariſtiæ extrinſecè perficiens C. intrinſecè componens N. Et ſpecies ad ſignificandum determinant efficienter, velut cauſa ſignificationis; non autem velut formalitas intrinſeca, qua Sacramentum in ſe conſtat.

3. Non conſiſtit in Conſecratione, ſeu actione, quæ panem & vinum in Corpus & Sanguinem Chriſti convertit; quia repugnat rem à ſeipſa produci. Eſſet enim ſimul, & non eſſet; Conſecratio autem producit Euchariſtiam: Ergo non eſt Euchariſtia.

Objic. Euchariſtia conſtituitur per unionem ſpecierum cum Corpore Chriſti, ſicut homo conſtituitur per unionem corporis, & animæ; Atqui hæc unio conſtituitur per Conſecrationem; Ergo Conſecratio conſtituit Euchariſtiam. Deinde ſi omnia alia Sacramenta in actione conſiſtunt; cur non & Euchariſtia?

℟. Euchariſtia conſtituitur per unionem formalem ſpecierum &c. C. per actionem unitivam N. Conſecratio autem eſt actio uniens ſpecies cum Corpore Chriſti, non autem formalis eorum unio. Unde ſicut generatio, quæ unionem corporis, & animæ producit, non conſtituit intrinſecè hominem; ita Conſecratio, quæ unionem ſpecierum cum Corpore Chriſti operatur, non conſtituit intrinſecè Euchariſtiam. Alia autem Sacramenta in actione conſiſtunt, quia ſunt tranſitoria; ſed cùm Euchariſtia, ut definivit Tridentinum ſeſſ. 13. Can. 4. cap. 3. ſit res permanens; re permanente, non tranſeunte, prout eſt actio conſecratoria, intrinſecè debet conſtitui.

4. Non conſiſtit in ipſamet ſumptione, ut inſaniunt Sectarii; quaſi verò jam cibus non eſſet in ſuo eſſe conſtitutus, priuſquàm ſumeretur; nec Chriſtus affirmativè dixiſſet: *Hoc eſt Corpus meum*, priuſquàm illud diſcumbentibus diſtribueret. Verum quidem eſt Euchariſtiam effectum ſuum non habere, niſi ab ejus manducatione; ſed ab ipſa non habet, tanquam à cauſa vel formali, vel efficiente; ſed à conditione, ſine qua effectum ſuum minimè produceret.

5. Non conſiſtit in ſolis ſpeciebus; cùm de fide ſit ex Triden. ſeſſ. 13. c. 5. Latriæ cultum, qui vero debetur Deo, huic Sanctiſſimo Sacramento fuiſſe ſemper à Fidelibus exhibitum, & eſſe exhibendum: Cultus verò Latriæ ſolis ſpeciebus non convenit: Ergo ipſæ ſolæ Sacramentum non conſtituunt. Adde, quòd ipſæ ſolæ dici non poſſint, prout dicitur Euchariſtia, Panis de Cœlo, Cibus animæ &c.

6. Non conſiſtit tandem in ſolo Corpore, & Sanguine Chriſti; eſſentiale ſiquidem eſt omni Sacramento, ut ſit aliquid ſenſibile: Corpus autem, & Sanguis Chriſti in ſe non ſunt ſenſibilia: Ergo non in eis ſolum conſiſtit Euchariſtiæ Sacramentum.

Reſtat igitur dicendum, cum D. Thoma 4. diſt. 8. q. 1. a. 1. ad 2. *Ex ſpeciebus & Corpore Chriſti fieri unum Sacramentum*. Nam *ſicut Perſona Chriſti*, inquit D. Iren. l. 4. cont. Hær. cap. 34. *conſtat Deo & homine; ita dicimus Sacrificium Eccleſiæ duobus conſtare, viſibili elementorum ſpecie; & inviſibili Domini noſtri Jeſu Chriſti Carne, & Sanguine*.

Objic. 1. Concilium Tridentinum dicens ſeſſ. 13. Can. 1. Corpus & Sanguinem Chriſti realiter contineri in Sacramento: Corpus autem & Sanguis non dicuntur contineri in ſeipſis. 2. Dicitur Sacramentum Euchariſtiæ frangi; non frangitur autem Corpus Chriſti. 3. Sacramentum eſt ſignum Corporis Chriſti; ſed Corpus Chriſti non eſt ſignum ſui ipſius: Ergo Corpus Chriſti non conſtituit Sacramentum.

R. Ad 1. Verbum *contineri* non hìc ſumi pro continentia circumſcriptiva, ſicut pecunia continetur in pera; ſed pro reali præſentia, prout anima continetur in corpore. Ad 2. Non frangitur Corpus Chriſti, nec eſt ſenſibile per ſe, benè quidem per ſpecies. Ad 3. Sacramentum inadæquatè ſumptum, ſcilicet ſpecies, eſt ſignum Corporis Chriſti C. Adæquatè ſumptum N. Sic enim ſignificat ipſummet Corpus Chriſti, & gratiam ſanctificantem; primùm per ſpecies conſecratas, & ſecundum per Corpus Chriſti ſub ſpeciebus: Ex Dictis

Reſol. Materiam proximam Euchariſtiæ in facto eſſe, ſpecies eſſe Euchariſticas; formam verò ipſummet Chriſti Corpus ſub ſpeciebus. Materia ſiquidem, & forma Sacramenti permanentis debent eſse permanentes; nec ulla aſſignari poteſt alia permanens materia, quàm ſpecies, quæ de ſe ſunt indeterminatæ, ad refectionem ſpiritualem ſignificandam: nec ulla alia forma, quàm ipſummet Corpus Chriſti, qui has ad eam refectionem ſignificandam, & operandam determinat: Circa quod

QUÆR. An Euchariſtia, quæ ex duplici materia, duplicique forma conſtat, unum ſit tantùm, vel duplex Sacramentum?

R. Unum eſse tantùm Sacramentum; quod probatur ex Tridentini Catech. parte 2. cap. 4. *Licèt*, inquit, *duo ſint elementa, panis ſcilicet, & vinum, ex quibus integrum Euchar. Sacramentum conficitur, non ſunt tamen plura Sacramenta*: Et ratio eſt; quia Sacramentorum multiplicitas deſumitur ex multiplicatione finium, & ſignificatorum ſpecie diverſorum. Atqui Euchariſtia, licèt duabus conſtans ſpeciebus, unicum finem & ſignificatum adæquatum habet, refectionem ſcilicet ſpiritualem, quæ ad inſtar refectionis corporalis per cibum, & potum fieri cenſetur: Ergo.

Nec refert, quòd ſpecies panis in Ciborio ſit verum, & integrum Sacramentum; & hoc diverſum à ſpecie vini in Calice. Nam ſpecies panis eſt quidem integrum Sacramentum, ratione rei contentæ, quia Corpus & Sanguinem Chriſti concomitanter continent; ſed non eſt integrum ratione ſigni; quia non ſignificat potum, niſi indirectè, & concomitanter.

QUÆSTIO II.

Quænam ſit materia, ex qua ſit Euchariſtia.

CUm duplex ſit Euchariſtiæ materia, una pro conſecrando Corpore, altera pro conſecrando Sanguine, de utraque diſtinctis agemus Articulis.

ARTICULUS I.

De Materia in Corpus Chriſti convertenda.

Not. COnſtat apud omnes, panem eſse materiam neceſsariam in Corpus Chriſti convertendam; cùm ea ſit materia, qua Chriſtus uſus eſt; cùm primùm Euchariſtiam inſtituit: Atqui pane uſus eſt, ut ex omnibus conſtat Evangeliſtis: Ergo. Sed hìc attentiùs examinandæ ſunt hujus panis natura, & qualitates, tum eſſentiales, tum accidentales: De quibus

DICO I. Solus panis triticeus eſt materia Euchariſtiæ neceſsaria.

Prob. Ex ſupra dicta ratione; quia nempe pane triticeo Chriſtus Dominus uſus eſt, cùm Euchariſtiam inſtituit, prout verba Evangelii denotant: *Accepit Jeſus panem*. Nam Evangeliſtæ ſecundùm uſum communem locuti ſunt; atqui dum dicitur ſimpliciter, *Panis*, ſecundùm uſum communem ſolus triticeus intelligitur; cùm ſolus ſit verus panis, cæterique panes dicuntur analogicè, quatenus ejus defectum ſupplent; ideo-

ideoque non dicuntur Panes ſine additamento, *Panis hordeaceus*, *panis ex fabis* &c.

Confirm. Ex Florentino in Decreto Unionis, ubi apertè dicitur materiam Euchariſtiæ eſse *Panem triticeum*; eodem modo, quo dicitur aquam naturalem eſse materiam Baptiſmi, proindeque non ſolum ex neceſſitate præcepti, ſed & Sacramenti: Alioquin nil certi ex hoc Concilio haberemus circa Sacramentorum materias. Huc accedit univerſæ Eccleſiæ praxis, & Auctoritas in Rubricis Miſsalis Romani expreſsa, ubi declaratur nihil effici cum pane non triticeo. Hinc

Reſol. Invalidam eſse Conſecrationem, non ſolùm in pane ex leguminibus, aut fructibus arborum, aut radicibus confecto; ſed & ex ſpelta, hordeo, & ſiligine; niſi fortè ſiligo à tritico ſpecie non differat: & ſic intelligendi ſunt nonnulli SS. Patres aſſerentes ſiliginem ſufficere. Sed cum etiam in hac ſuppoſitione materia ſemper eſset dubia; nec materia dubia uti liceat in conficiendis Sacramentis neceſſitate medii non neceſsariis; qui ſiligine in Conſecratione uteretur, peccati mortalis conſcius eſset.

Adnotatio 67.

(*)

Pro *majori intelligentia Reſolutionis, quoad eam partem, quæ ad* Siliginem *ſpectat, ſciendum eſt dupliciter a Scriptoribus ſumi Siliginem. Aliquando enim ſumitur pro tritico electo, ſeu pro candidi frumenti genere: aliquando autem pro quadam alia ſpecie meſſis, quæ aliqualiter frumento aſſimilatur; ſed revera frumentum non eſt; & vulgo* Segala *dicitur. Si accipiatur primo modo, dubium non eſt ipſam eſſe materiam aptam Sacramenti cum non ſit niſi triticum qualitatis melioris. Et in hoc ſenſu eam accipiunt SS. PP. ut annuit Author noſter, aſſerentes* Siliginem *eſſe aptam Euchariſtiæ materiam; ſicuti aſſeruit etiam D. Thom. 3. P. q. 74. a. 3. ad 2. Si vero ſecundo modo accipi velit, ſicuti eam accipere Author videtur, tunc abſque dubio pro materia apta haberi nequit, & proinde invalidam eſſe Conſecrationem in ipſa factam firmiter tenendum.*

(*)

Dico II. Neceſſitate Sacramenti neceſsarium eſt, ut farina triticea aqua naturali ſit ſubacta, & igne cocta, quæ ſunt panis qualitates eſſentiales.

Prob. Quia idem panis adhibendus eſt, qualem Chriſtus adhibuit: certum eſt autem panem uſualem, aqua ſcilicet naturali ſubactum, & igne coctum, qui ſolus verus eſt panis, adhibuiſse: Ergo. Hinc

Reſol. 1. Placenta, & ſimilia ex farina quidem triticea, ſed cum melle, ſaccharo, lacte, butyro, aqua roſacea confecta, materiam hujus Sacramenti eſse invalidam.

Reſol. 2. Ad Conſecrationem inſufficientem eſse maſsam crudam, vel in ſartagine frixam, vel ſole torridam &c. Indifferens eſt autem, quòd vel in furno coquatur, vel ſub cinere, vel in ferro calido; quia quomodò igne coquatur, ſemper ſervat panis uſualis rationem.

Dico III. Ad Conſecrationis validitatem nihil refert, quod panis azimus ſit, vel fermentatus.

Prob. Ex Florentino, id expreſsè contra Græcos Schiſmaticos definiente. Ratio eſt; quia hæc ſunt qualitates accidentales, quæ panis uſualis ſubſtantiam non magis mutant, quàm rubedo, aut albedo mutat ſubſtantiam vini: Atqui, ſecundùm ipſoſmet Græcos Schiſmaticos, valida eſt Calicis Conſecratio in quovis vino, ſive albo, ſive rubro peragatur; licèt Chriſtus nonniſi in alterutro conſecraverit, ita valida eſt panis Conſecratio, ſive in azimo, ſive in fermentato fiat, quovis modo ſupponatur Chriſtum conſecraſse, vel in iſto, vel in illo.

Certum eſt tamen ex eodem Florentino, Latinos in azimo, & Græcos in fermentato, ſinguli juxta Eccleſiæ ſuæ Ritum, ſub gravi præcepto conſecrare teneri. A quo præcepto non diſpenſat præceptum Miſsam audiendi, nec in extremo morbo Viaticum ſuſcipiendi; quia Ritus in tanto Myſterio adhibiti ſtrictiſſimi juris eſſe cenſentur. Diſpenſare tamen poſset neceſſitas integrum Sacrificium perficiendi; ut ſi quis, conſecrata utraque ſpecie, adverteret ſpeciem panis eſse corruptam, nec alius haberi poſset panis azimus; quia integritas Sacrificii longè prævalere videtur huic circumſtantiæ accidentali.

Ratio potiſſima, cur Græci in fermentato, & Latini in azimo conſecrare teneantur, eſt quia nulli privato licet laudabilem Eccleſiæ ſuæ Ritum pro libitu immutare. Græcorum laudabilis eſt Ritus; quia ipſum uſurparunt in deteſtationem Hæreſis Ebionitarum, qui Legalia Evangelio miſcebant; & panis fermentatus non obſcurè repræſentet Verbum divinum carnis noſtræ fermento quaſi imbutum, ejuſque erga nos ferveſcentem caritatem. Sed laudabilior, atque convenientior videtur Latinorum Ritus;

tus;

tus; tum quia repræſentat puritatem Chriſti, qui ſine ulla admixtione ſuſcepit Carnem; tum quia azimus panis purior eſt fermento, cùm fermentum totam maſſam aliqualiter corrumpat; tum quia Fidelium ſinceritatem magis exprimit. Utrùm autem hic Ritus convenientior ſit, quia Chriſtus in hujus Sacramenti inſtitutione panem azimum adhibuit, quæſtio eſt inter Græcos, & Latinos: Circa quam

Dico IV. Chriſtus Dominus in azimo conſecravit.

Prob. Ex Evangeliſtis narrantibus Chriſtum Dominum hoc Sacramentum inſtituiſſe prima die azimorum, quo nihil fermenti domi habere Judæis licebat. *Prima die azimorum*, inquit Marcus 14. *Quando Paſcha immolabant, dicunt ei Diſcipuli: quò vis eamus, & paremus tibi, ut manduces Paſcha.* Idem docent omnes Patres Latini, imò & Græci, inter quos Theoph. cap. 22. expreſsè dicit: *Diem azimorum nominari Feriam quintam, in cujus veſpera Paſcha immolaturi erant.*

Obj. 1. Joannes Evangeliſta teſtatur cap. 13. Chriſtum Dominum cum Diſcipulis ſuis Cœnam celebraſſe *ante diem feſtum Paſchæ*. 2. Teſtatur idem Evangeliſta cap. 18. Judæos *non introiſſe in Prætorium, ut non contaminarentur, ſed ut manducarent Paſcha*. 3. Teſtantur cæteri Evangeliſtæ Judæos decreviſſe, *ne Chriſtus occideretur in die Feſto, ne fortè tumultus fieret in Populo.*

℞. Ad 1. Diem Feſtum Paſchæ hìc non ſumi à Joan. pro die legali ſeu cæremoniali, ſed pro die naturali. Dies feſtus naturalis Paſchæ incipiebat ab ortu ſolis uſque ad occaſum diei decimæ quintæ primi menſis: Dies verò legalis incipiebat pridie ejuſdem diei ab hora veſpertina circiter ſeptima diei decimæ quartæ; & tunc Chriſtus Cœnam celebravit, & Euchariſtiam inſtituit jam aperta azimorum cæremonia, juxta illud Levit. 23. *Quarta decima die menſis ad veſperam Phaſe Domini eſt.*

℞. Ad 2. Verbum *Paſcha* dupliciter ſumi poſſe; vel pro Agno Paſchali, qui comedebatur pridie diei decimæ quintæ ad veſperam; vel pro azimis, qui ſeptem diebus Paſchalibus erant comedendi; vel etiam pro Victimis, quæ eo tempore erant immolandæ. Hoc ultimo modo ſumitur hic Paſcha à Joanne: vel dici poteſt cum D. Chryſoſt. Homil. 85. in Joannem, Judæos cupiditate Chriſtum interficiendi Legem prævaricatos fuiſſe, ac Agni Paſchalis manducationem in aliam diem tranſtuliſſe.

℞. Ad 3. Quorumdam Judæorum ſententiam fuiſſe, ut tunc non occideretur Chriſtus: ſed prævaluere ſuffragia, quibus deliberatum eſt non prætermittendam eſſe occaſionem Jeſum capiendi, & occidendi.

ARTICULUS II.

De Materia Calicis.

Not. Iiſdem rationibus, & auctoritatibus, quibus mox probatum eſt panem triticeum uſualem, materiam eſſe neceſſariam in Corpus Chriſti convertendam, probatur etiam cum proportione ſolum vinum ex vite, ipſumque uſuale, eſſe materiam Calicis neceſſariam, nec eas repetere neceſſe eſt; cùm earum commodè fieri poſſit applicatio, & ex his quilibet facilè concludere poſſit. 1. Liquorem expreſſum ex pomis, piris &c. materiam non eſſe conſecrabilem. 2. Nec ſuccum in uvis incluſum, quia vinum uſuale non eſt, ſed botrus. 3. Nec Omphacium, (vulgò *Agreſta*) nec acetum, nec vinum aduſtum, nec vinum aromatibus, ſaccharo &c. conditum, propter eamdem rationem. 4. Nec vinum totaliter congelatum; quia glacies non eſt vinum potabile, proindeque nec uſuale. 5. Nec vinum penitùs in pane imbibitum, quia potiùs eſt offa, quam vinum. Multi autem, vini aceſcentis, aut vappæ conſecratio, licèt valida, non eſt tamen licita, ob fæces adjunctas, & alterationem.

Hæc omnia manifeſta ſunt; ſed hìc inquiritur. 1. An vino conſecrando aqua modiciſſima ſit admiſcenda, & qua neceſſitate, an Sacramenti, an præcepti tantùm Eccleſiaſtici. 2. An aqua vino permixta immediatè convertatur in Sanguinem Chriſti, an tantùm mediatè; id eſt, utrùm priùs convertatur in Sanguinem. 3. An aliquando liceat ſub una ſpecie conſecrare: pro quibus

Dico I. Aqua modiciſſima in vino conſecrando admiſcenda eſt, non neceſſitate Sacramenti, nec præcepti divini, ſed tantùm Eccleſiaſtici.

Prob. 1. pars ex Traditione ab Apoſtolis ad nos uſque derivata, ut ex Pontificibus, Conciliis, & Patribus, tum Græcis, tum Latinis, fusè probant Controverſiſtæ: inter quos, brevitatis gratia, unum textum

ex

Digitized by Google

ex ſingulis proferemus: Ex Pontificibus: Alexander I. Epiſt. ad omn. Orth. *Non debet, ut à Patribus accepimus, in Calice Domini, aut vinum ſolum, aut aqua ſola offerri, ſed utrumque permixtum.* Ex Conciliis: Trulan. ſtatuens Can. 32. *Presbyterum aquam vino non miſcentem, juxta traditum ab Apoſtolis ordinem, deponi.* Ex SS. Patribus: Ambr. lib. 4. de Sacramentis cap. 5. *Vinum cum aqua mixtum*, inquit, *fit Sanguis Conſecratione Verbi cœleſtis.* Rationes congruentiæ hujuſce antiquæ praxis ſunt, juxta Triden. ſeſs. 22. cap. 7. *tum quòd Chriſtum Dominum ita feciſſe credatur, tum etiam quia è latere ejus aqua ſimul cum Sanguine exierit, quod Sacramentum hac mixtione recolitur, & cùm aquæ in Apocalypſi Joannis Populi dicuntur; ipſius Populi fidelis cum Chriſto unio repræſentatur.*

Prob. 2. pars ex continua praxi Eccleſiæ, juxta Florentini declarationem: Et Ratio eſt, quia per notabilem exceſsum vini aptiùs ſignificatur ſuperioritas Dei hominis ſupra Populnm ſibi unitnm. Adde quod, ſi copioſior eſser aqua, metus eſset, nè vinum ſubſtantialiter corrumperetnr: ideò communiter requiritur, & ſufficit octies plus vini. Hinc irridendus eſt eorum ſcrupulus, qui inquietè ſtudent minimam quam poſsunt ſtillam Calici infundere. Porrò hanc aquam naturalem eſse, atque elementarem neceſse eſt; & ipſam non in ampulla aut dolio, ſed in ipſa Miſsæ celebratione in Calicem infundi; alias ad ſacra Myſteria ſupradicta repræſentanda, apta non eſset.

Prob. 3. pars ex Florentino dicente quidem, paululum aquæ vino admiſcendam eſse, non tamen pro materia Calicis vinum aqua mixtum aſſignante, ſicut pro materia Confirmationis aſſignat Chriſma ex Oleo, & Balſamo confectum. Ideò Miſsale Romanum vetat, omiſsam aquæ mixtionem ſuppleri poſt Conſecrationem; quia non eſt de neceſſitate Sacramenti. Docet quidem Divus Cyprianus Epiſt. ad Cæcilium, eodem modo aquam reqniri ad Conſecrationem, ac vinum; ſed Sanctus Doctor intelligendus eſt de neceſſitate repræſentationis, non de neceſſitate Sacramenti, quia vinum ſine aqua unionem Chriſti cum Populo fideli non repræſentaret.

Prob. 4. pars ex Florentino & Tridentino, non Chriſti Domini, ſed Eccleſiæ præceptum adducentium ad hanc obligationem inculcandam. Verum quidem eſt, Chriſtum Dominum hanc mixtionem adhibere exemplo ſuo nos docuiſse; ſed non omnia quæ fecit, id nos facere juſſit: Alioquin, inquit D. Cyprianus citatus, ſacrificium poſt Cœnam celebrare teneremur, cùm Chriſtus poſt Cœnam illud celebraverit. Cæterùm, præceptum iſtud ſub peccati mortalis pœna obligari, omninò certum eſt; quia, licèt in ſe materia levis appareat, gravis tamen eſt, ob magnorum Myſteriorum mirabilem ſignificationem.

Dico II. Aqua cum vino mixta, immediatè, & abſque ulla ſui converſione in vinum, in Sanguinem Chriſti convertitur.

Prob. 1. Ex SS. Patribus: *Vinum & aqua*, inquit Damaſcenus lib. 4. de Fide *tranſmutantur in Corpus, & Sanguinem Chriſti.* Divus Hieron. ait in cap. 14. Marci: *Chriſtum formare Sanguinem ſuum in Calice; vino & aqua mixtis.* Imò D. Ambr. lib. 4. de Sacramentis cap. 5. aſserit: *Ante Verba Chriſti, Calicem eſſe vini & aquæ plenum, & ubi Verba Chriſti operata fuerint; ibi Sanguinem effici.* Quæ verba præcludunt effugium Adverſariorum dicentium SS. Patres impropriè locutos fuiſſe, eo ſenſu quo dicimus alimentum converti in ſubſtantiam aliti, licèt prius convertatur in chylum, & ſanguinem; cùm Sanctus Doctor aſserat ante verborum operationem aquam exiſtere, & per hanc ſolam operationem aquam in Sanguinem tranſmutari. Deinde temerarium videtur contendere, tot tantoſque Patres impropriè locutos fuiſse in tanti Myſterii expoſitione; & in Fidelium deceptionem aliud de ipſo expreſſiſse, aliud cogitaſse; cùm nullus eorum verba percipiens de aquæ tranſmutatione in vinum, aliquid valeat ſuſpicari.

Confirm. Si aqua dicitur à SS. Patribus converti in Sanguinem Chriſti, quia jam converſa eſt in vinum; pari ratione dicere potuiſsent triticum converti in Corpus, quia in panem converſum eſt: Atqui dici non poteſt triticum converti in Corpus Chriſti, quia in panem converſum eſt; ergo nec aqua à SS. Patribns dici potuit in Sanguinem converti, quia in vinum eſt converſa; ſed ſic dicitur ab ipſis, quia immediatè per ipſam verborum operationem in Sanguinem convertitur.

Prob. 2. Sententia contraria incertam reddit veritatem Fidei, qua docemur, aquam in Sanguinem Chriſti converti: Ergo eſt rejicienda. Prob. Ant. Ea veritas eſt incerta, quæ ſupponit incertum: v. g. Incertum eſset Chriſtum eſse rationalem, ſi ſo-

Digitized by Google

ſi foret incertum hominem eſſe animal rationale: Atqui in ſententia Adverſariorum veritas, qua docemur aquam in Sanguinem Chriſti converti, ſupponit incertum. Incertum ſiquidem eſt, aquam vel modiciſſimam, in vinum poſſe tranſubſtantiari; imò cenſent communiter Phyſici hoc naturaliter eſſe impoſſibile: Ergo ſententia contraria incertam reddit veritatem Fidei, qua docemur &c.

Prob. 3. In ſententia Adverſariorum Myſteria ſignificata, juxta Tridentinum, per mixtionem aquæ cum vino, non exhibentur: Ergo eſt rejicienda. Ideò ſecundùm Tridentinum aqua miſcetur cum vino 1. quia aqua, & ſanguis è latere Chriſti exiit, quod Myſterium hac mixtione recolitur: Atqui hoc Myſterium non recoleretur, ſi in Calice ſolum vinum, non aqua, remaneret: Ergo. 2. Aqua cum vino miſcetur, juxta Tridentinum, ut unio Populi fidelis cum Chriſto exhibeatur: Atqui ſi aqua in vinum tranſubſtantiaretur, hæc unio non repræſentaretur, cùm nulla cogitari poſſit unio, niſi inter duas ſubſtantias diverſas, non autem inter eas, quæ ita confunduntur, ut unum ſimul efficiant: Ergo in ſententia Adverſariorum Myſteria ſignificata per mixtionem aquæ cum vino non exhibentur.

Objic. 1. Innocentium III. opinioni Adverſariorum patrocinantem C. *Cùm Martha de celebratione Miſſæ*; ubi expoſitis tribus opinionibus, quarum prima docet vinum, & aquam converti in ſanguinem, & aquam, quæ fluxit è latere Chriſti: ſecunda aquam immediatè tranſire in vinum, & mediante vino in ſanguinem: tertia aquam remanere in propria ſpecie, circumfuſam tamen vini accidentibus: Duobus ſententiis expoſitis mediam probabiliorem aſſerit.

℟. Pontificem non dicere aquam immediatè tranſire in vinum, & vinum in ſanguinem; ſed *aquam cum vino tranſubſtantiari in ſanguinem*, quæ verba converſionem immediatam exprimunt. Subdit quidem Pontifex: *cùm in vinum aqua tranſeat, mixta vino*; ſed iſta tranſitio moralis eſt tantummodò, non phyſica; quod ſatis oſtendit Pontifex, dum aliàs, nempè lib. 4. de Altaris Myſt. cap. 32. dicit *aquam per ſolam admixtionem tranſire in vinum*: Nec enim, juxta Adverſarios, phyſica tranſubſtantiatio aquæ in vinum fieri poteſt per momentaneam admixtionem; ſed per actionem vini in aquam, quæ aliquo tempore Indiget, ut hunc mirabilem producat effectum: Ergo Pontifex de morali, non de phyſica tranſitione loquitur. Deinde Pontifex loco citato cap. 11. dicit: *In Sacramento*, nempè poſt Conſecrationem, nullum ſiquidem eſt Sacramentum niſi poſt ipſam, *adeſſe trinitatem ſpecierum*: panis ſcilicet, vini, & aquæ: Ergo non cenſet aquam in vinum converti. Si enim in vinum converteretur, ſola ſpecies panis, & vini *in Sacramento* adeſſet. Eodem modo explicandæ ſunt aliæ, quæ objiciuntur auctoritates, de converſione ſcilicet aquæ in vinum, morali, non phyſica.

Objic. 2. Solum vinum eſt materia Calicis ex Traditione perpetua, & Concilii Tridentini, & Florentini declaratione: Atqui ſola materia Calicis convertitur immediatè in ſanguinem; Ergo aqua vino mixta, in ſua ſubſtantia remanens, immediatè in ſanguinem non convertitur.

℟. Solum vinum eſt materia Calicis neceſſaria C. Vinum cum aqua modiciſſima eſt materia neceſſaria N. In hoc ſenſu ſcilicet, quòd aqua adhiberi poſſit, vel omitti, ſalva Sacramenti eſſentia. Ad Minorem pariter diſtinguo: Sola materia, tum neceſſaria, tum libera, convertitur immediatè in ſanguinem C. Sola materia libera N. Vel ſic diſtingue: ſolum vinum morale, & uſuale eſt materia Calicis C. Solum vinum purum aut phyſicè ſumptum N. Nec enim credibile eſt Chriſtum, qui, ut omnes fatentur, paululùm aquæ in vino admiſcuit, veram Calicis materiam non adhibuiſſe.

QUÆR. An utriuſque ſpeciei Conſecratio neceſſaria ſit, & qua neceſſitate?

℟. 1. Non eſt neceſſaria neceſſitate Sacramenti; quia utrique ſpeciei conſecratæ vera ac propriè dicta Sacramenti ratio convenit, ut definivit Triden. ſeſs. 21. cap. 3. Ideò Corpus Chriſti ſub ſpeciebus vini adoratur ante Calicis conſecrationem. 2. Neceſſaria eſt ex præcepto divino; quia poſtquàm Chriſtus Dominus utramque ſpeciem conſecravit, idem Apoſtolos ſuos in ſuam commemorationem facere juſſit. Ex quo principio concluditur Eccleſiam diſpenſare non poſse, ut unica ſpecies conſecretur; cùm inferioris non ſit in Lege ſuperioris diſpenſare. Nec refert quòd Eccleſia aliquid in Sacramentis mutare poſſit, ſalva eorum ſubſtantia; & quòd ſalva maneat Euchariſtia, ſub unica ſpecie. Quia ſi ſalva maneat in ratione Sacramenti, non ſalva manet in ratione Sacrificii, cujus integritatem mutare non poteſt, utpote eſſentialem Sacrificio.

QUÆSTIO III.

Quænam ſit Euchariſtiæ Forma.

Not. Quatuor hìc nobis examinanda occurrunt. 1. Utrùm ſola voluntate, aut verbis aliquibus Chriſtus Dominus uſus fuerit ad conſecrandum? 2. Quænam ſint verba conſecrationis eſsentialia? 3. Quo ſenſu à Sacerdotibus proferantur? 4. Demum quid hæc ſignificent? De quibus

Dico I. Chriſtus Dominus verbis uſus eſt ad conſecrandum, & iiſdem, quibus nos.

Prob. ex SS. Patribus, maximè Tertul. lib. 4. contr. Marcion. & S. Damaſc. lib. 14. de Fide cap. 15. apertè docentibus, Chriſtum Dominum panem, & vinum feciſse ſuum Corpus, & ſuum Sanguinem, dicendo: *Hoc eſt Corpus meum*; *hic eſt Sanguis meus*. Ideò Concilium Florentinum in Decreto unionis dicit Formam hujus Sacramenti eſse verba Salvatoris, quibus hoc confecit Sacramentum; & Sacerdotem in Perſona Chriſti loquentem hoc conficere Sacramentum. Deinde, licèt Chriſtus Dominus ſolo voluntatis actu conſecrare potuerit, congruens erat ut exemplo ſimul, & verbo hanc ſacram Cæremoniam Diſcipulos ſuos doceret.

Objic. 1. Auctoritatem Inn. III. lib. 4. de Myſteriis Miſſæ, aſſerentis Chriſtum Dominum per actum internum, abſque ullis verbis conſecraſse. 2. Locum Marc. 14. narrantis Chriſtum dixiſse: *Hic eſt Sanguis meus, poſtquàm biberunt ex illo omnes.* 3. Tridentinum dicit ſeſs. 13. c. 1. Chriſtum, poſt Benedictionem panis, teſtatum fuiſse Diſcipulis ſuis: *Hoc eſſe Corpus ſuum.*

℞. Cum D. Thoma. Ad 1. Innocentium hæc opinativè ſcripſiſse, antequàm Pontifex fieret, proindeque auctoritatem ejus nullius roboris eſse. Ad 2. Marcum Evangeliſtam ordinem narrationis ſecutum non fuiſse; vel dicendum eſt Chriſtum Dominum iterum, poſt ſumptionem Sacramenti, ejus veritatem teſtari voluiſse. Ad 3. Per verbum *Benedictionem* indicari ipſam Conſecrationem; ſic enim ſumitur ſæpiùs à SS. Patribus; vel dicendum eſt inter Benedictionem, & ſumptionem mediaſse Conſecrationem; cùm Tridentinum non dicat, ſtatim poſt Benedictionem, Chriſtum Dominum Corpus ſuum Diſcipulis ſuis tradidiſse.

Dico II. Forma eſsentialis Corporis eſt illa: *Hoc eſt Corpus meum*: Formam Sanguinis: *Hic eſt Sanguis meus*, vel *Hic eſt Calix Sanguinis mei*. Cætera, licèt ſint de neceſſitate præcepti, non ſunt de neceſſitate Sacramenti.

Prob. Ea ſola verba ſunt de neceſſitate Sacramenti, quibus tranſubſtantiatio clarè exprimitur: Atqui per hæc ſuprà relata, tranſubſtantiatio exprimitur; Ergo. Cætera autem verba præcedentia vel ſubſequentia ad ſolam narrationem, vel ad majorem Myſterii expoſitionem inſerviunt. Unde D. Ambr. lib. 4. de Sacramentis cap. 4. ait: *Per reliqua omnia quæ dicuntur, vel laus Deo defertur, oratio præmittitur. Ubi venitur, ut conficiatur venerabile Sacramentum, jam non ſuis ſermonibus Sacerdos, ſed utitur ſermonibus Chriſti*; & de Calice ſerm. faciens, ait: *Inde verba ſunt Chriſti*; *Accipite ex eo omnes: Hic eſt enim Sanguis meus: Et ante verba Chriſti Calix eſt vini, & aquæ plenus. Ubi verba Chriſti operata fuerint, ibi Sanguis efficitur.*

Confirm. Loco verborum ſubſequentium; *Quod pro vobis tradetur*, Chriſtus addere potuiſset; *conceptum de Spiritu Sancto ex Beata Virgine* &c. quæ tamen non fuiſsent eſsentialia: Ergo nec illa; *Quod pro vobis tradetur, & qui pro vobis, & pro multis effundetur*, eſsentialia ſunt. Adde quòd verba *Myſterium Fidei*, nec à Chriſto prolata ſint, nec in Græcorum Liturgiis repe-riantur.

Objic. Plurimos Sanctos Patres aſserentes oratione, precibus, & Spiritus Sancti invocatione Euchariſtiam confici. Imò in multis probatis Liturgiis, poſt formæ prolationem, adduntur preces, quibus Sacerdos rogat, ut panis fiat Corpus, & Sanguis Chriſti Domini.

℞. Euchariſtiam verè oratione confici; quia Forma Euchariſtiæ eſt implicata oratio, quatenus per eam invocatur divina aſſiſtentia, ſine qua Euchariſtia confici nequit. Quo ſenſu Divus Aug. omnes Sacramentorum formas dicit eſse deprecationes, ut videre eſt lib. 5. de Baptiſmo c. 3. Quod autem in quibuſdam Liturgiis Græcorum, poſt formæ prolationem, preces addantur; per eas non rogatur, ut fiat ſimpliciter Corpus Chriſti, ſed ut fiat in ſalutem ſuſcipientium.

Dico III. Forma à Sacerdote nec hiſtoricè, nec aſsertivè tantùm; ſed hiſtoricè & aſsertivè ſimul profertur.

Prob. 1. pars. Quia teſtibus Florentino & SS. Patribus, Sacerdos loquitur in Perſona

ſona Chriſti, ſeu Chriſti Perſonam gerit; ſed qui factum alicujus ſimpliciter narrativè refert, ejus Perſonam nec gerit, nec repræſentat: Ergo. Patet ſecunda pars ex verbis formam præcedentibus; *Qui pridiè quàm pateretur*; quæ manifeſtè narrationem indicant: Ergo reſtat, ut forma à Sacerdote proferatur hiſtoricè, & aſsertivè ſimul; eo dem ferè modo, quo Lectiones Officii Beatæ Virginis leguntur à Fidelibus, ubi narratur Angelum Beatam Virginem ſalutaſſe, & dixiſse: *Ave Maria gratia plena*, cum affectu, & intentione eam ſalutandi; vel eo modo, quo Principis Legatus facta ejus, vel dicta profert, ſimulque vice ejus præceptum imponit.

Dico IV. Pronomina *Hoc*, & *Hic*, Corpus, & Sanguinem non diſtinctè, ſed confusè ſignificant, ſub ratione generica cibi, & potus.

Prob. Quia 1. Non ſignificant panem, & vinum, aliàs falſa eſset forma; ſignificaret enim panem eſse Corpus Chriſti, & vinum eſse ejus Sanguinem. 2. Non ſignificant panis, & vini accidentia; cùm accidentia Corpus, & Sanguis Chriſti non ſint. 3. Non ſignificant ipſum Corpus Chriſti, nec ejus Sanguinem; aliàs forma eſset nugatoria; ſignificaret enim: Corpus meum eſt Corpus meum. 4 Non ſignificant ens in genere, nec ſubſtantiam, quaſi quis diceret: hæc ſubſtantia ſub his ſpeciebus contenta eſt Corpus meum; quia ens, & ſubſtantia ſunt indeterminata: Pronomina autem *Hoc*, & *Hic*, determinata ſunt per verba præcedentia; *Comedite*, & *bibite*, ad edulium, & potum ſignificandum. Adde quod ſi per pronomen *Hic* intelligendum eſset ens, vel ſubſtantia, potiùs dicendum fuiſset; *Hæc eſt*, aut, *Hoc eſt Sanguis meus*; quàm hic eſt Sanguis meus. Ergo. Hinc

Reſ. 1. Si pronomen *Hic* ſumeretur adverbiativè, loco *ibi*, nihil efficeretur; quia non ſignificaretur converſio vini in Sanguinem, ſed ejus in tali loco exiſtentia. Forma ſiquidem non eſt ſpeculativa, ita ut ſupponat objectum; ſed practica, ita ut ipſum identitatem ſubjecti cum prædicato efficiat.

Reſol. 2. Pronomina *Hoc*, & *Hic* ſumi ſubſtantivè, ideſt tanquam propoſitionis ſubjectum, de quo aliud prædicatur; cùm demonſtretur Corpus, & Sanguinem Chriſti de hoc edulio, aut de hoc cibo prædicari.

Reſol. 3. Nomen, *Calicis*, ſumi pro eo quod in ipſo continetur; quia nimirum Corpus Chriſti de ſe cibus eſt, ſicut panis abſque ullo continente, ſed Sanguis non dicitur potus, ſicut nec vinum, niſi prout in calice propinatur; & Eccleſia his utatur verbis, juxta Matthæum, & Marcum; grave peccatum committet Sacerdos, qui ſic formam proferret: *Hic eſt Sanguis meus*.

QUÆSTIO IV.

Quid in Sacramento Euchariſtiæ contineatur.

Conveniunt tum Hæretici, tum Catholici, Corpus, & Sanguinem Chriſti in hoc Sacramento contineri; ſed quæſtiones ſequentes hîc ſunt elucidandæ, ſequentibus Articulis. 1. An verè ac realiter Corpus, & Sanguis Chriſti in eo contineantur? 2. An vera fiat tranſubſtantiatio, & per quam actionem fiat? 3. Quomodo Chriſtus ſit in Euchariſtia?

ARTICULUS I.

De corporali præſentia Chriſti in Euchariſtia.

Not. Si Hæreticos omnes, corporalem Chriſti præſentiam in Euchariſtia negantes, hîc referre opus eſset; potiùs longa texenda foret Hiſtoria, quàm veritas catholica ſtabilienda: Unde ad Hiſtoriographos, & Controverſiſtas his narrationibus dimiſſis

Dico. In Euchariſtia verè, realiter ac ſubſtantialiter Corpus, & Sanguis Chriſti continentur.

Prob. Concluſio ex apertiſſimis ſacræ Scripturæ teſtimoniis.

1. In veteri Teſtamento plurimæ aderant figuræ Euchariſtiam repræſentantes; lignum ſcilicet vitæ in Paradiſo voluptatis, Manna in Deſerto è Cœlo deſcendens, & omnem habens ſaporem, Agnus Paſchalis anniculus, & immaculatus &c. Hæ autem figuræ haud dubiè figurata Euchariſtia longè minùs erant excellentiores; cùm juxta Apoſtolorum expreſſionem, non niſi *umbræ* ejus eſsent atque imagines; ſed ſi Euchariſtia realiter ac verè Corpus Chriſti non contineret; ſed tantummodò illud ſignificaret, ſupradictis figuris perfectior utique, aut excellentior non eſset, imò longè imperfectior eſset; cùm Manna è Cœlo deſcendens, & Agnus immaculatus

 longe

Digitized by Google

longe perfectiùs repræſentet Chriſtum, quàm panis in ferro coctus, aut vinum è vite confectum: Ergo &c.

2. Chriſtus Dominus expreſsè promiſit ſe nobis daturum Carnem ſuam ad manducandum, & Sanguinem ſuum ad bibendum, Joan 6. *Panis quem ego dabo, Caro mea eſt. Niſi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem: Caro mea verè eſt cibus, & Sanguis meus verè eſt potus.* Quòd ſi verò poſt promiſſionem adeo expreſſam Chriſtus nobis non dediſſet, niſi figuram Corporis, aut Sanguinis ſui, potius nobis illuſiſſet, quàm beneficium contuliſſet. Deinde ſi in hac magnifica promiſſione de ſola manducatione ſpirituali per Fidem locutus fuiſſet; potum à cibo, carnem à ſanguine, & diverſos actus manducandi, & bibendi non diſtinxiſſet; cùm per unnm actum Fidei ſumi potuiſſet. Demum ſi in hac promiſſione de ſua præſentia metaphorica, & figurali, aut de manducatione ſpirituali actum fuiſſet, hìc ſermo audientibus minimè durus viſus fuiſſet; & proculdubio Chriſtus Dominus ad tollendum indè ortum ſcandalum, mentem ſuam de præſentia metaphorica, & ſpirituali manducatione clarè aperuiſſet. Sed tantùm abeſt, ut verba ſua manducationem realem exprimentia correxerit; quin potiùs juramento confirmaverit: *Amen, amen dico vobis* &c. *Caro mea verè eſt cibus* &c.

3. Verba, quibus Chriſtus Euchariſtiam inſtituit, adeò ſunt aperta, & ab Apoſtolis, & Evangeliſtis omnibus tam conformiter relata, ut nullus ſit ambigendi locus. *Comedite: Hoc eſt Corpus meum, quod pro Vobis tradetur. Bibite ex hoc omnes. Hic eſt Sanguis meus, qui pro multis effundetur*; quæ verba ad litteram eſſe ſumenda probatur

1. Ex hac regula ab ipſiſmet Hæreticis recepta; nempe quòd Scriptura ſacra in ſenſu proprio ſit intelligenda, niſi aliqua inde oriatur contradictio, aut inconvenientia. 2. Quia nulla veritas eſt in Scripturis, verbis magis explicitis, & claris expreſſa; ideò, ſi hæ locutiones in proprio ſenſu non ſumantur, nihil certi in Scriptura habere poſſumus. 3. Quia non decebat Chriſtum verbis uti ambiguis, ac obſcuris in tanti Sacramenti inſtitutione, & chariſſimos ſuos alloquentem Diſcipulos, quibus datum erat noſſe Myſterium Regni Dei, maximè eo tempore, quo erat ab ipſis diſceſſurus.

Prob. ex Conciliis Antiquioribus pro legitimis ab Hæreticis admiſſis: Nicæn. 1. l. 3. de ſacr. menſ. *Intelligamus ſitum, in illa ſacra menſa, Agnum illum Dei tollentem peccata mundi, incruentè a Sacerdotibus immolatum; & pretioſum ejus Corpus, & Sanguinem verè ſumentes credamus, hæc eſſe noſtræ redemptionis ſymbola*. Et Nicæn. II. Act. 6. *Liquidò monſtratum eſt, quòd nuſquam Dominus, vel Apoſtoli, aut Patres imaginem dixerunt, Sacrificium ſine Sanguine; ſed ipſum Corpus, ipſum Sanguinem.* Quid expreſſius contra Calviniſtas? Brevitatis gratia, alia Concilia prætermittimus, Romanum contra Bereng. Lutheranum ſub Innocentio III. Vienn. Florent. &c.

Prob. ex omnibus etiam primævæ Eccleſiæ Patribus. S. Andreas Apoſt. libro de ejus Paſſione à Diſcip. conſcripto: *Ego omnipotenti Deo quotidie immolo, non taurorum carnes, ſed immaculatum Agnum in Altari . . . cujus carnes cùm verè à Populo ſint manducatæ, integer perſeverat, & vivus*. Cypr. de Cœn. Dom. *Panis iſte non effigie, ſed natura mutatus, omnipotentia Verbi factus eſt Caro.* Damaſc. lib. 4. de Fid. cap. 14 *Domino dicente: Hoc eſt meum, non figura corporis, ſed Corpus; & non figura ſanguinis, ſed Sanguis.* Theoph. in cap. 6. Matt. *Non enim dixit; hoc eſt figura, ſed hoc eſt Corpus meum. Panis quidem apparet, ſed caro eſt.* Cæteri Patres videantur apud Controverſiſtas.

Objic. Ex Scriptura 1. Joann. 6. dicit Chriſtus Capharnaitis, ſua promiſſione ſcandalizatis: *Spiritus eſt qui vivificat, caro non prodeſt quidquam*, ut inſinuet non realiter, ſed ſpiritualiter carnem ſuam manducandam promittere. 2. Apoſt. dicit. 1. Cor. 10. Patres noſtros eamdem eſcam ſpiritualem manducaſſe. 3. Chriſtus dicit de Calice Marc. 14. Euchariſtiam inſtituendo: *Non bibam amodò de hoc genimine vitis, donec* &c. Ergo Chriſtus non Sanguinem ſuum, ſed vinum realiter bibit. 4. Chriſtus dicit Matth. 26. Pauperes ſemper habetis vobiſcum, me autem non ſemper habetis; atqui ſi præſens in Euchariſtia foret, hoc falſum eſſet: Ergo.

℞. Ad 1. Cum D. Auguſtino, Tractatu 27. in Joann. *Caro non prodeſt quidquam, ſed quomodò illi intellexerunt: carnem quippe ſic intellexerunt, quomodò in corpore dilaniatur, aut in macello venditur; non quomodò ſpiritu vegetatur . . . . . Accedat ſpiritus ad carnem, & prodeſt plurimum; nam ſi caro non prodeſſet, Verbum Caro non fieret.*

Digitized by Google

fieret. Ad 2. Patres omnes boni, & mali eamdem eſcam manduecaverunt C. Eamdem ac nos; ſubdiſtinguo, ſpiritualiter per Fidem in Chriſtum venturum C. Eamdem ſubſtantivè ac realiter N. Ad 3. juxta accuratam Lucæ narrationem hæc verba protulit Chriſtus ante Conſecrationem; cùm vinum bibit in Cœna typica; non verò in Cœna Euchariſtica; & licet ea protuliſſet in hac ultima Cœna, ea referre potuiſset ad vinum in Cœna legali ac typica exhibitum. Ad 4. Me non ſemper habetis viſibiliter C. Inviſibiliter N.

Obj. Ex Sanctis Patribus. 1. Tertul. lib. 4. cont. Marc. cap. 4. *Acceptum panem, & diſtributum Diſcipulis, Corpus ſuum illum fecit: Hoc eſt Corpus meum dicendo, ideſt figura corporis mei*. 2. Sanctus Auguſtinus lib. 3. de Doctrina Chriſtiana cap. 16. *Hæc verba*: NISI MANDUCAVERITIS CARNEM *&c. facinus, vel flagitium videntur jubere, figura eſt ergo, præcipiens Paſſioni Domini eſſe communicandum, ſuaviter atque utiliter recolendum in memoria, quod pro nobis Caro ejus crucifixa, & pro nobis vulnerata fuit*. 3. Idem Auguſtinus Tract. 23. in Joann. *Quid paras dentes, & ventrem? Crede, & manducaſti*. 4. Idem Auguſtinus in Pſalmo 98. *Spiritualiter intelligite quod locutus ſum: Non hoc Corpus quod videtis, manducaturi eſtis*. 6. Idem Auguſtinus lib. 3. de Trinitate cap. 10. *Corpus Chriſti verum non conſumitur; igitur verus eſt panis, qui ſumitur, cum Euchariſtia ſumitur*. 6. Idem Tractat. 25. in Joan. *Qui indignè ſuſcipiunt, Corpus Chriſti non ſuſcipiunt, ſed ſolùm Sacramentum viſibile*. 7. Sanctus Ambroſius lib. 1. de Offic. cap. 48. dicit *Chriſtum offerre in imagine, in Cœlo autem in veritate* 8. plurimi Sancti Patres locum Joann. cap. 6. de Fide Incarnationis, aut Chriſti morte expoſuerunt.

℞. Ad 1. In hac Tertulliani propoſitione nomen *Figura* non cadit ſupra *Corpus Chriſti*, ſed ſupra pronomen, *Hoc*, quod à Tertulliano pro pane ſupponitur: Ideò ſenſus ejus propoſitionis eſt; Chriſtus acceptum panem, qui erat figura Corporis ſui, Corpus ſuum fecit, dicendo: *Hoc eſt Corpus meum*. Quomodo enim panem Corpus ſuum effeciſset, ſi figurativè tantùm in Sacramento adeſset?

Ad 2. Flagitium utique fuiſset manducare Carnem Chriſti, prout Capharnaitæ cogitabant, viſibili ac ſenſuali modo. Ideò figualiter & ſpiritualiter manducatur; non quòd verè ac realiter non ſumatur; ſed quia ſub figura panis, & vini ſumitur. Sic ſeipſum exponit S. Doct. Tract. 25. in Joan. *Corpus Chriſti, & veritas, & figura eſt. Eſt veritas, dum Corpus Chriſti, & Sanguis ex panis, & vini ſubſtantia efficitur: figura verò eſt id quod exteriùs ſumitur*. Sic intelligendi ſunt SS. Patres, qui nonnumquam Euchariſtiam vocant ſignum aut figuram, tum quia ſpecies ſignificant Corpus Chriſti latenter præſens; tum quia Euchariſtia eſt Symbolum Paſſionis Chriſti; tum quia tandem Corpus Chriſti, ſub ſpeciebus velatum, eſt figura ſui ipſius in Cœlo revelati.

Ad 3. Hic S. Doct. arguit eos, qui de externa Corporis Chriſti manducatione tantummodò erant ſolliciti, de interna per fidem, quæ per caritatem operatur, non cogitantes; quibus dicit, quòd ſi crederent, jam Corpus Chriſti manducarent, ideſt, fructum ejus Paſſionis aliqualiter perciperent; & longè perfectius ac ſalubrius, quàm ſi externè tantummodò ejus Corpori participarent.

Ad 4. Spiritualiter intelligite, non modo Capharnaitico, ſed modo ſpirituali, licèt veriſſimo: Unde non hoc Corpus, quod videtis, manducaturi eſtis: *Non hoc quidem viſibiliter*, ut Aug. ipſemet ſeſe exponit, Epiſt. Ad Iren. *ſed ipſum inviſibiliter*.

Ad 5. de Fide utique Corpus Chriſti per manducationem non conſumi, cùm ſit glorioſum & incorruptibile, verumque panem in Euchariſtia ſumi; non quidem quoad ſubſtantiam, ſed quoad ſpecies, ſecundùm quas ſolummodò Euchariſtia conſumitur.

Ad 6. Indignè ſuſcipientes eodem ſenſu Corpus Chriſti non ſuſcipiunt, quo dicitur Deum longè eſse à peccatoribus; quia videlicet utiliter non ſuſcipiunt. Manducare ſiquidem eſt refici; indignè autem ſuſcipientes Corpore Chriſti non reficiuntur: Ergo hoc ſenſu ipſum non ſuſcipiunt.

Ad 7. Offertur Chriſtus in Euchariſtia in imagine; quia offertur ſub figura, & ſpecie panis & vini: in Cœlo autem offertur in veritate, quia offertur revelata facie.

Ad 8. Sancti Patres Locum Joan. myſticè expoſuerunt de Fide Incarnationis aut Chriſti morte; quia Myſterium Euchariſtiæ ſupponit Myſterium Incarnationis, & Paſſionis Chriſti; ſed numquam excluſerunt hujus loci ſenſum litteralem. Nihil enim vetat, quominùs textus Scripturæ jam in ſenſu proprio intellectus in ſenſum vertatur myſticum, aut metaphoricum;

Digitized by Google

cum; id SS. Patribus familiare eſſe, nemo neſcit.

Obj. plurimas rationes. 1. Euchariſtia animam, non Corpus nutrit: Ergo ſpiritualiter per Fidem, non corporaliter, ſumenda eſt. 2. Hæc propoſitio: *Hoc eſt Corpus meum*, ad litteram intellecta manifeſtam involvit contradictionem; cùm corpus humanum pani tribuatur, qui ſic panis eſt, & non eſt panis: Impoſſibile ſiquidem eſt, quòd panis ſit corpus humanum. 3. Manifeſta eſſet deceptio, ſi quod videtur panis, eſſet à parte rei Corpus Chriſti. 4. Ex præſentia corporali Chriſti multa indecentia ſubſequuntur, quòd dentibus atteratur, quòd in ventrem & in ſeceſſum abeat, quod putreſcat, quòd à muribus corrodetur &c.

R. Ad 1. Negatur conſequentia, quia Chriſtus pro ſua in nos caritate per Corpus ſuum animam noſtram reficere voluit: Unde Chryſoſt. Homil. 43. in Joann. ait: *Matres ſæpenumero liberos ſuos aliis alendos tradunt: Ego autem mea Carne alo*. Ad 2. Humanum Corpus non poteſt convenire pani in ſignificatione permanenti, ideſt, ſi permaneat panis C. In ſignificatione tranſeunti, ideſt, ſi in corpus tranſeat, uti de facto per verbum tranſit N. Ad 3. Nulla eſt deceptio; quia remanent accidentia, inquit Divus Thomas, ut ſenſus à deceptione reddantur immunes. Ad 4. Nulla ibi eſt indecentia; quia tota infectio, & corruptio eſt penes accidentia; nec magis abſurdum eſt Chriſtum in ſtomachum deſcendere, quàm ipſum ſputis fœdari, colaphis cædi &c.

Ex corporali ac reali præſentia Chriſti in Euchariſtia, ſequitur 1. Cultum latriæ ipſi debitum eſſe, ut apertè declarant Divus Ambroſius lib. 3. de Spir. Sanct. cap. 12. Divus Cyrillus Hieroſol. Catech. 5. Sanctus Chryſoſt. Hom. 3. *de incompr. natur. Dei* &c. 2. Ipſam piè poſt Fidelium Communionem reſervari, ut teſtantur Iren. Epiſt. 2. ad Victor. Papam, Cypr. lib. de lapſis, Chryſoſtom. Epiſt. 1. ad Innoc. Papam &c.

ARTICULUS II.

De Tranſubſtantiatione.

Not. 1. Latiſſimum eſſe diſcrimen inter impanationem, conſubſtantiationem, & tranſubſtantiationem. Impanatio eſt unio hypoſtatica Verbi Divini cum pane, eo ferè modo quo ipſum Verbum per Incarnationem humanæ naturæ fuit unitum: Ideòque veri impanatores non Corpus Chriſti, ſed tantummodò Verbum Divinum in Euchariſtia admittunt. Conſubſtantiatio eſt præſentia Corporis Chriſti cum ſubſtantia panis; itaut ſimul ſint in Euchariſtia contenti. Tranſubſtantiatio verò eſt vera converſio totius ſubſtantiæ panis, & vini in ſubſtantiam Corporis, & Sanguinis Chriſti: Circa quam

Not. 2. Ad veram tranſubſtantiationem quatuor requiri. 1. Ut quod tranſubſtantiatur nullatenus remaneat, aliàs ſubſtantiam mutatam eſſe dici minimè poſſet. 2. Ut alia ſuccedat ſubſtantia, aliàs eſſet annihilatio, non tranſubſtantiatio. 3. Ut ſit connexio tranſitus ab una re, quæ deſinit eſſe, ad aliam rem, quæ ſuccedit; aliàs non eſſet una tranſubſtantiatio, ſed duæ actiones diverſæ, quarum una eſſet annihilatio, altera creatio. 4. Ut hic tranſitus fiat abſque ulla ſubjecti diſpoſitione; aliàs eſſet corruptio, aut generatio. His notatis

Dico I. Euchariſtia non conficitur per impanationem, nec per conſubſtantiationem, ſed per veram panis, & vini in Corpus, & Sanguinem Chriſti tranſubſtantiationem.

Prob. 1. pars. Si Euchariſtia per impanationem fieret, panis eſſet Corpus aſſumptum à Verbo Divino; ſed Corpus Verbi Divini, de quo loquuntur Evangeliſtæ, ipſum eſt quod pro nobis traditum eſt ad crucifigendum, quod de Virgine natum eſt &c. Ergo non eſt panis.

Prob. 2. pars. Si panis in Euchariſtia maneret, falſa eſſet forma Conſecrationis. Siquidem pronomem *Hoc* demonſtraret ſubſtantiam panis, cùm demonſtrare deberet ſubſtantiam Corporis Chriſti. Nec valet dicere, quod Corpus Chriſti prædicaretur de pane, quatenus contineret ipſummet Corpus Chriſti, ſicut de lagena vino plena dicitur, hoc eſt vinum; Ratio diſparitatis eſt, quòd uſus invaluit dicendi de lagena vino plena, hoc eſſe vinum; cum ad hoc facta ſit, ut vinum contineat; ſed non magis aptè dici poſſet de pane, qui Corpus Chriſti contineret, *Hoc eſt corpus humanum*; quàm de dolio, in quo homo eſſet abſconditus, *hic eſt homo*.

Prob. 3 pars 1. ex verbis Chriſti; non enim dixit: In hoc latet Corpus meum, nec in hoc vino eſt Sanguis meus; ſed dixit: *Hoc eſt Corpus meum, hic eſt Sanguis meus*. 2. ex Patribus uno ore affirmantibus panem, & vinum in Corpus, & Sanguinem

guinem tranſmutari. *Divina virtute*, inquit Greg. Nyſſ. Catech. 37. *ſanctificatus panis in Dei Verbi Corpus tranſmutatur, ſeu tranſelementatur*. *Tametſi*, inquit Cyril. Hieroſ. Catech. Myſtag. 4. *ſenſui guſtus vinum videatur; non tamen vinum, ſed Sanguis eſt Chriſti, dominico ſcilicet verbo, ea quæ apparent in aliud aliquid majus, & intelligibile transferente*. *Influit Deus oblatis vim vitæ*, inquit Cyrillus Alex. Epiſt. ad Coliſ. *convertens ea in veritatem propriæ carnis*. *Mirabili modo*, inquit Damaſc. lib. 4. de Fide c. 14. *panis, & vinum in Chriſti Corpus, & Sanguinem convertuntur*. 3. ex Conciliis tum duobus Rom. in quibus Berengarius errorem ſuum retractavit, tum Conſtant. in damn. Wiclef. tum Florent. conſentiente utraque Eccleſia Græca, & Latina, tum Triden. definiente non remanere ſubſtantiam panis ſeſſ. 13. can. 2. & c. 4.

Obj. 1. Novitatem iſtius vocis *tranſubſtantiatio*, cujus nullum in Scriptura occurrit veſtigium. 2. Plurimos SS. Patres, qui Euchariſtiam, poſt Conſecrationem, panem, & vinum appellaverunt. 3. Auctoritatem Gelaſii Papæ expreſsè aſſerentis libro de duabus in Chriſto naturis, panis, & vini ſubſtantiam eſſe non deſinere.

℞. Ad 1. Sicut Eccleſiam auctoritatem habuit novum nomen *Conſubſtantialitatis*, invehere in Conc. Nicæn. I. cur non potuit nomen novum *Tranſubſtantiationis*, uſurpare in Conciliis generalibus Lateran. Florent., & Trident. propter eumdem finem; ad Fidem nimirum Catholicam expreſſiùs, & abſque ulla ambiguitate exponendam? Deinde verbum *Tranſelementationis*, quo Greg. Nyſſ. uſus eſt, non minùs erat inſolitum, quàm Heterodoxis videtur verbum *Tranſubſtantiationis*.

Ad 2. SS. Patres Euchariſtiam panem appellaverunt eo ſenſu, quo dicitur in Evangelio Architriclinum *guſtaſſe aquam vinum factam*; quia videlicet res, quæ in alias mutatæ fuerunt, iiſdem vocantur nominibus, quæ habebant antequàm mutarentur: Vel dicendum Euchariſtiam à SS. Patribus dici panem, ideſt, cœleſtem, vivum, qui de Cœlo deſcendit &c.

Ad 3. Gelaſius, nomine panis ſubſtantiæ, intelligit aliquod ens, non ſatis diſtinguendo defectu Philoſophiæ ens accidentale à ſubſtantia. Senſus ejus igitur eſt, quòd tota vis ſubſtantiæ panis remaneat; ita ut ſpecies panis eoſdem omninò producant effectus, ac ſi realiter adeſſet ſubſtantia panis: Id patet ex eo quòd expreſſis terminis docet panem, & vinum *Sancto Spiritu perficiente in divinam tranſire ſubſtantiam*.

Confirmata veritate Catholica; nobis diſcutienda incumbit non ignobilis inter ipſomet Catholicos Controverſia, per quam nimirum actionem tranſubſtantiatio fiat: an per adductionem Corporis Chriſti è Cœlo ad novam localem præſentiam ſub ſpeciebus panis, & vini: an per ipſius reproductionem: circa quod

Dico II. Tranſubſtantiatio non eſt Corporis, & Sanguinis Chriſti ſimplex adductio, ſed vera eorumdem reproductio.

Prob. 1. pars. 1. Simplex adductio nihil aliud eſt, quàm translatio de loco in locum; ſed translatio de loco in locum dici non poteſt tranſubſtantiatio, aut converſio unius ſubſtantiæ in aliam. Si enim Deus vicinum montem in locum alterius, etiam ipſo deſtructo, transferret, non ideò diceretur unum in alium tranſubſtantiaſſe; cùm nulla excogitari poſſit tranſubſtantiatio, ſine mutatione unius ſubſtantiæ in aliam ſubſtantiam: nec mutatio unius ſubſtantiæ in aliam, ſine productione rei, in quam res præcedens ſuit mutata.

2. Si Corpus Chriſti in Euchariſtiam adducitur, vel in Cœlo remanet, vel non. Si remanet in Cœlo, ergo locum non mutat, nec aliò transfertur; ſi non remanet, ergo non ſedet ad dextram Patris, quod eſt Hæreticum.

3. Si per translationem de loco in locum fieret tranſubſtantiatio, toties ipſa fieret, quoties Corpus Chriſti in Euchariſtia loco mutaretur; ſed quoties fit tranſubſtantiatio, fit Conſecratio: Ergo quoties Corpus Chriſti in Euchariſtia loco moveretur, toties Miſſa celebraretur abſque Forma, Miniſtro, & intentione, quod abſurdum eſt.

Prob. 2. pars ex SS. Patribus unanimiter docentibus, Corpus Chriſti per Conſecrationem in Euchariſtia fieri, & confici. *Ubi acceſſerit Conſecratio*, inquit D. Ambroſius lib. 4. de Sacramentis c. 4. *de pane fit Caro Chriſti*. *Sacerdotes*, inquit Hieronymus Epiſt. 1. ad Heliod. *Chriſti Corpus ſacro ore conficiunt* &c. quæ intelligi non poſſunt, niſi de reproductione.

Obj. 1. Corpus Chriſti poſſet eſſe reproductum: quin tamen fieret panis in Corpus converſio, ſi nempè in locum panis non ſuccederet; ergo non ſit tranſubſtantiatio per reproductionem. 2. Inde ſequeretur quod Corpus Chriſti in Euchariſtia non eſſet natum è Maria Virgine. 3. Sequeretur quod infi-

Digitized by Google

infinitiès Chriſti Incarnatio renovaretur. 4. Quod Deus ſingulis momentis Corpus Chriſti crearet atque annihilaret.

℞. Ad 1. Non fieret converſio panis in Corpus Chriſti, ſi Corpus in locum panis non ſuccederet; non quòd iſta ſucceſſio ſit cauſa formalis tranſubſtantiationis; ſed quia eſt conditio, ſine qua non fieret. Ad 2. Sequeretur Corpus Chriſti in Euchariſtia non eſſe natum ex Maria Virgine, ſi produceretur ſimpliciter & abſolutè C. Si produceretur ſecundùm quid modo ſupernaturali, quo ex ſubſtantia panis producitur & conſervatur, & ſub ſpeciebus ejus replicatur N. Ad 3 Fatemur infinitiès Chriſti Incarnationem ſecùndum quid renovari. Unde dicunt plurimi Patres Euchariſtiam eſſe quaſi Incarnationis extenſionem, & Verbum divinum in manibus Sacerdotum aliqualiter incarnari. Ad 4. Dùm ſpecies corrumpuntur, Corpus deſinit eſſe ſub ipſis; quia non ampliùs adeſt verborum veritas; ſed non annihilatur, quia ſemper manet in ſeipſo. Ideò pari modo ac ſuprà diſtinguendum eſt ſingulis momentis Corpus Chriſti crearetur, & annihilaretur, ſi abſolutè ac ſimpliciter inciperet eſſe, & abeſſe C. Si ſecundùm quid N.

ARTICULUS III.

De modo quo Chriſtus eſt in Euchariſtia.

Not. CUm multa circa modum, quo Chriſtus eſt in Euchariſtia, exponenda occurrant, brevitatis gratia, diſtinctis quæſtiunculis, omnia enucleatim diſcutiemus.

QUÆR. 1. Quænam in Euchariſtia ponantur vi verborum; id eſt præcisè per id quod verbis conſecrationis exprimitur? & quænam in ipſa ponantur per concomitantiam; ideſt propter connexionem, quam habent cum eo, quod iiſdem verbis exprimitur?

℞. 1. Vi verborum ſolum Chriſti Corpus ponitur ſub ſpecie panis, & ſolus Sanguis ſub ſpecie vini. Ratio eſt; quia formæ Sacramentorum præcisè non faciunt, niſi quod ſignificant; ſed forma Conſecrationis panis ſignificat tantùm Corpus; & forma Conſecrationis Calicis ſignificat tantùm Sanguinem: Ergo &c. Corpus autem quod verbis formæ ſignificatur, eſt Corpus humanum, organicum, conſtans materia, & forma corporeitatis, & omnibus partialibus formis; quæ ita organizationem conſtituant, ut ad recipiendam animam proximè ſit diſpoſitum. Sanguis verò, qui ſub ſpecie vini vi verborum ponitur, ea eſt maſſa ex quatuor humoribus conſtans, in venis, & arteriis fluens, qualis ex venis Chriſti Domini pro nobis effuſus eſt.

℞. 2. Per concomitantiam ſub ſpecie vini ponitur Corpus, & ſub ſpecie panis ponitur Sanguis; & ſub utraque ſpecie ponitur anima ſimul, & Verbi Perſonalitas; ratione cujus ponitur, & Divinitas, proindeque ipſiſmet Patris, & Spiritus Sancti Perſonalitates, propter eorum identificationem cum Divinitate. Non enim unum identificatorum poni poteſt, quin concomitanter ponatur alterum, Catech. Rom. part. 2. cap. 4. qu. 28. Unde D. Thom. docet Opuſc. 63. cap. 2. p. 3. *Quoties illud Sacrificium oblatum eſt, toties Deum Patrem cum Filio, & Spiritu Sancto, ſe totum ſingulis animabus ad fruendum exhibere.* Hinc

Reſol. Quod ſi in triduo mortis Chriſti conſecraſſent Apoſtoli, vi verborum ſub ſpecie panis poſitum fuiſſet Corpus; & ſub ſpeciebus vini poſitus fuiſſet Sanguis reſiduus: ſed utrumque ſine anima, quæ nequidem per concomitantiam adfuiſſet; adfuiſſet tamen Divinitas Animæ, & Corpori, & Sanguini, hypoſtaticè unita.

QUÆR. 2. An Corpus Chriſti in Euchariſtia quantitatem ſuam habeat?

℞. Affirmativè, eo ſenſu ſcilicet, quod extenſionem habeat in ordine ad ſe, non in ordine ad locum: In ordine, inquam, ad ſe, quia partes ejus ſunt extra invicem, aliàs nulla foret membrorum diſtinctio, nec caput, nec pedes, nec brachia remanerent; ideoque Corpus Chriſti vi verborum non eſſet corpus humanum in Euchariſtia. Non autem in ordine ad locum; ita ut nullum occupet locum, quia per quantitatem ſuam non efficitur actu impenetrabile.

QUÆR. 3. An Chriſtus ſit in Euchariſtia modo ſpirituali?

℞. Etiam; quia totus eſt ſub qualibet, vel minima parte ſpecierum, non ſolùm poſt diviſionem, ſed etiam ante. Primam partem definivit Conc. Trid. ſeſſ. 13. c. 3. docuit ipſemet Chriſtus, qui ſpecies panis, & vini diſtribuit Apoſtolis, & ſingulis totum Corpus ſuum dedit: & confirmat praxis Eccleſiæ, quæ ſpecies conſecratas, diviſas, aut dividendas, ſemper porrexit Fidelibus. Secunda pars ex prima ſequitur; quia per fractionem nulla actio in Corpus

Chri-

Digitized by Google

Chriſti exercetur: unde ſi Chriſtus toties non eſset in qualibet parte ſpeciei antè fractionem, non eſset poſt ipſam, quod eſt hæreticum. Nec obſtat quod Corpus Chriſti infinitiès eſset in Euchariſtia; cùm ibi ſit modo ſpirituali, ſicut anima in corpore, quæ ſemel eſt in ipſo, licèt adſit tota in qualibet parte corporis.

QUÆR. 4. Utrùm Corpus Chriſti ſit in Euchariſtia definitivè, aut circumſcriptivè?

℞. Neutro modo eſse: Non quidem definitivè, ut anima in corpore, ita ut alibi non ſit, cùm ſit in Cœlo, & in aliis Hoſtiis conſecratis: Non etiam circumſcriptivè more corporum naturalium; ita ut variis ſpatii partibus correſpondeat; cùm non habeat extenſionem impenetrabilem, ut mox dictum eſt. Reſtat igitur, ut adſit miraculoſo, & incomprehenſibili modo, cujus exemplum in rebus creatis nullum eſt, & quem Theologi vocant Sacramentalem. His tamen non obſtantibus dici poteſt Corpus Chriſti eſse in loco & circumſcriptivè, non quidem immediatè, & ratione ſui, ſed mediatè, & ratione ſpecierum, quas intimè penetrat; ſicut ante conſecrationem à ſubſtantia panis penetrabantur; quæ ſpecies proculdubiò in loco ponuntur; quatenus alicujus corporis, puta aeris, ſuperficie ambiuntur.

QUÆR. 5. Quid de ſpeciebus Euchariſticis ſit dicendum?

℞. Multa hìc multi congerunt, ad Philoſophiam potiùs, quàm ad Theologiam ſpectantia. Prætermiſſis igitur hiſce curioſis quæſtionibus, firmiter tanquàm de fide tenendum eſt, juxta Concil. Conſt. ſeſs. 8. Later. C. 1. Florent. in Decret. Trident. ſeſs. 13. Can 2. omnem omninò panis, & vini ſubſtantiam in Chriſti Corpus, & Sanguinem converti, *manentibus* DUNTAXAT *ſpeciebus panis*, & *vini*. Imò tenendum eſt, tanquàm certum, & indubitatum, cujus contrarium, in Fide periculoſum eſt atque temerarium, ne dicam erroneum; has remanentes ſpecies, quantitatem nimirùm, colorem, ſaporem, odorem, duritiem &c. quovis ſenſu accipiantur, & quoquomodo explicentur veras eſſe, reales, ac panis propriè dictas ſpecies à ſubſtantia panis abſolutè independentes in ſuo eſse, & conſervari. Dixi *veras ac reales*, non imaginarias aut phantaſticas; cum æquè vere ac realiter ſenſus externos afficiant, ac ſi in ipſo pane ſubjectarentur. Dixi *panis propriè dictas*, non alterius cujuslibet corporis; cum definierint Concilia ſpecies ipſiuſmet panis remanere. Dixi *à ſubſtantia panis abſolutè independentes &c.* Cum nihil ad ejus ſubſtantiam pertinentis, nihilque quod ipſi ſubſtantiale ſit, ex iiſdem Conciliis de fide ſit reſiduum eſse. His poſitis, dehinc his, qui argutiis inanibus delectantur, liberum erit ergotizare.

ANNOTATIO 68.

(*)

De ſpeciebus Euchariſticis celebris exarſit, & uſque adbuc perdurat Controverſia inter Scholaſticos. Hanc nuper inter alios illuſtravit P. Fortunatus a Brixia *M. R. in Philoſophicis maxime facultatibus Vir quidem Clariſſimus, & optimè meritus, in Opere de* Qualitatibus corporum ſenſibilibus *inſcripto. Controverſia in eo ſita eſt, an ſcilicet Euchariſticæ ſpecies ſint accidentia realia, & abſoluta, nec ne. Affirmant mordicùs Peripatetici; ſed negant conſtanter Recentiores: illi SS. Euchariſtiæ myſterium ex oppoſita ſententia aliquo modo labefactari putantes; e contra iſti, myſterium illud ſartum tectumque ſervari prætendentes. Recentiorum placitis adhærens* P. Fortunatus, *hæc, quoad rem pertinet, ſuſcipit demonſtranda.* 1. Realis præſentia Chriſti Domini in Vener. Euchariſtiæ Sacramento non exigit, ut qualitates ſenſibiles panis, & vini ſint accidentia abſoluta in ſenſu ſcholaſtico. 2. Stare optimè poteſt tranſubſtantiatio, licèt qualitates ſenſibiles panis, & vini non ſint accidentia abſoluta in ſenſu ſcholaſtico. 3. Neceſſarium non eſt qualitates ſenſibiles panis, & vini . . . . ſint accidentia abſoluta, quæ Conſecratione peracta, ſine illarum rerum ſubſtantia remaneant, ut Corpus Chriſti Domini ſub ſpeciebus panis, ejuſque Sanguis ſub ſpeciebus vini verè, & realiter ſint in Euchariſtia, nobiſque ſub illis tradantur. *Perdoctè hæc omnia diſcutit, probat, atque perluſtrat; & tantum abeſt, ut per hoc, myſterium altiſſimum vel tantillum infirmari putet, quin potius apertè aſſerat id evenire quodammodo in Adverſariorum ſententia.* „ *Tantum abeſt, ait ipſe, Propoſit. 8. nu.* 110. *ſalvum eſſe non poſſe Catholicum dogma* tranſubſtantiationis, *niſi* „ *admiſſis* abſoluris accidentibus *Scholaſticorum, quin potius defuturus fortaſſe non ſit* „ *qui dicat, illis poſitis, & anſam dari Heterodoxis dogma ipſum cavillandi, & valdè* „ *minui, ac debilitari plurium eorum momentorum vim, quibus tum ex verbis Chriſti* „ *Domini:* Hoc eſt Corpus meum; *tum ex* „ *congruentiis illud Dogma contra Lutheranos* „ *propugnatur:* „ *quod quidem in decurſu ſatis oſtendere nititur. Quidquid ſit: cum nihil hac de re in Tridentino ſtatutum definitumvè fuerit; & cum Catholicum dogma ab utriuſque ſententiæ Defenſoribus in tuto ponatur a philo-*

ſophicè quæſtione diutiùs enucleanda conſultò abſtinebimus.

[*]

QUÆSTIO V.

Quis ſit Miniſter Euchariſtiæ.

Not. CUm Euchariſtia ſub duplici reſpectu conſiderari poſſit; rationè ſcilicet confectionis, & ratione adminiſtrationis, duplicem ipſius Miniſtrum diſtinguere neceſſe eſt, de primo

Dico I. Solus Sacerdos validè Euchariſtiam conficere poteſt.

Prob. 1. ex multis Conciliis: Nicæn. 1. Canon. 18. expreſsè declarante, Diaconos hanc poteſtatem non habere; indeque concludente Euchariſtiam Presbyteris non debere diſpenſare. Later. IV. ſub. Innoc. III. Can. 1. *Hoc utique Sacramentum nemo poteſt conficere, niſi Sacerdos ritè ordinatus.* Florent. in Inſtruct. Armen. Trident, ſeſſ. 21. Can. 1. 2 Ex Sanctis Patribus Hier. Dialog. cont. Lucif. Auguſtin. Hæreſ. 27. Epiph. Hær. 40. & cap. 3. Ex praxi Eccleſiæ perpetua, quæ nunquam, etiam in extrema neceſſitate, alium ad Euchariſtiæ confectionem adhibuit, quam Sacerdotem, licèt in primævis ſæculis pauci eſſent Sacerdotes. Ratio; quia hi ſolùm poteſtatem habent Euchariſtiam conficiendi, quibus à Chriſto Domino hæc poteſtas conceſſa eſt, ſed ſolis Sacerdotibus hanc poteſtatem conceſſit cum ſolis ipſis dixerit: *Hoc facite in meam commemorationem*. Ergo.

Objic. cum Lutheranis contendentibus, omnem Chriſtianum hanc poteſtatem habere. 1. Verba, *Hoc facite*, diriguntur ad omnes Fideles, cùm omnes memoriam Paſſionis Chriſti teneantur recolere. 2. Licèt ſolis Sacerdotibus dictum ſit: *Euntes in mundum univerſum &c.* omnes tamen etiam laici baptizare poſſunt. 3. Omnes Criſtiani 1. Petri cap. 2. dicuntur Sacerdotes. 4. Conc. Later. Can. 15. vetat, ne Diaconi, quos cognovit multis locis offerre, amplius hoc faciant, 5. Conc. Ancytan. Can. 3. aufert Diaconis flagitioſis poteſtatem offerendi panem, & vinum in Altari.

℟. Ad 1. Omnes Fideles memoriam Paſſionis recolere Euchariſtiam ſumendo C. conficiendo N. Hæc igitur verba quoad confectionem ſolis Sacerdotibus diriguntur, quibus ſolis dicebat Chriſtus, ut facerent quod ipſe faciebat. Ad 2. Diſparitas eſt inter Euchariſtiam, & Baptiſmum ex voluntate Chriſti propter hujus Sacramenti neceſſitatem, quæ voluntas, ut alibi dictum eſt, nobis per Traditionem manifeſtata fuit. Ad 3. Omnes Chriſtiani Sacerdotes ſunt ſpirituales, ſeu bonorum operum *Hoſtias Spirituales*, & ſe ipſos tanquam hoſtias viventes, ſanctas, Deo placentes in unione Chriſti ſummi Sacerdotis offerentes. Ad 4. Concil. Later. non cognovit Diaconos ipſum Corpus Chriſti conſecrare; ſed alias Fidelium oblationes, quas ipſis vetat benedicere, & offerre, præſentibus Sacerdotibus. Ad 5. Concilium Ancyranum privat tantùm Diaconos flagitioſos officio porrigendi Presbyteris panem, & vinum in Altari, non autem ea conſecrandi.

Dico II. Soli Sacerdotes ſunt ordinarii Miniſtri diſpenſandæ Euchariſtiæ.

Prob. 1. ex Apoſt. qui 1. Cor. 4. ſolos Sacerdotes dicit *Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores Myſteriorum Dei*. 2. ex Trident. docente ſeſſ. 13. c. 8. ſemper fuiſſe in Eccleſia conſuetudinem ex Apoſtolica traditione derivatam, ut laici à Sacerdotibus Communionem reciperent. 3. Ratione; tum quia ſolis convenit auctoritativè Euchariſtiam diſtribuere, quibus ſolis competit eam conficere; tum quia Sacerdotes conſtituuntur medii intèr Deum, & homines; tum quia tandem reverentia huic Sacramento debita exigit; ut niſi in extrema neceſſitate, ſi nempe timenda eſſet magna profanatio, à manu non conſecrata attingatur.

Dixi *Ordinarii*: nam Diaconi Euchariſtiam in neceſſitate diſpenſare poſſunt ex commiſſione Sacerdotis, juxta Can. 36 Concil. Carthagin. IV. *Diaconus præſente Presbytero Euchariſtiam Corporis Chriſti populo, ſi neceſſitas cogat, juſſus eroget.* Imò docent communiter Doctores, Diaconos, etiam ſine commiſſione, in articulo mortis, Viaticum miniſtrare poſſe ex præſumpta Sacerdotis voluntate, aut ſi irrationabiliter Sacerdos nollet adminiſtrare, ex præſumpta vel Epiſcopi, vel Papæ facultate. Circa hanc materiam multa quæruntur breviter elucidanda.

QUÆR. 1. Utrùm Neomiſtæ, ſeu novelli Sacerdotes cum Epiſcopo conſecrent?

℟. Si integram formam prius, vel antequam abſolverit Epiſcopus, abſolvant, nihil efficiunt. Si ſimul cum ipſo eam abſolvant, verè cum ipſo conſecrant. Prob. 1. pars; quia ſi prius formam abſolverint, conſecrandi intentionem non habent; cum ſimul cum Epiſcopo conſecrare intendant.

Si

Si poſt Epiſcopum formam abſolvant, non etiam conſecrant; cum per formam ab Epiſcopo prolatam jam confectum ſit Sacramentum. Probatur 2. pars auctoritate Ritual. Rom. jubentis Epiſcopum alta voce verba proferre conſecratoria, ut Ordinati ſimul cum ipſo formam abſolventes, ei concelebrent. Non celebrarent autem cum Epiſcopo, niſi cum ipſo conſecrarent, ac Corpus Chriſti conficerent.

QUÆR. 2. Utrum Clerici Diacono inferiores. imo & Laici, abſente Sacerdote, & Diacono, Euchariſtiam in mortis periculo adminiſtrare poſſint?

℞. Negative cum D. Thom. qui 4. diſtinct. 13. quæſt. 1. art. 3. diſtinguit inter tactum naturalem, & tactum Sacramenti diſpenſativum. Secundum ipſum ipſiſmet Laicis, etiam peccatoribus, licet Corpus Chriſti attingere in caſu neceſſitatis, ut extrahatur è loco immundo, aut à gravi profanatione liberetur: *Sed non eſt ſimile*, inquit Sanctus Doctor, *de diſpenſatione Sacramenti, quia receptio hujus Sacramenti non eſt neceſſitatis. Unde ei, qui non poteſt ſacramentaliter manducare; dicendum eſt: crede, & manducaſti*. Ratio eſt, quia præceptum recipiendi Viatici urgere non cenſetur, niſi dum abſque irreverentia poteſt accipi. Ideò ſicut Sacerdoti non jejuno, aut veſtibus ſacris non induto, conſecrare illicitum eſt, ut infirmo Viaticum miniſtret; ita nec licet propter eamdem rationem Subdiacono, aut Laico Euchariſtiam adminiſtrare.

Objic. Primævæ praxim Eccleſiæ, in qua omnes ſeipſos communicabant; & minores Clerici, imò & Laici Corpus Chriſti aliis fidelibus in neceſſitate aſportabant.

℞. Qui ſeipſos communicabant, & Corpus Chriſti aliis aſportabant, ipſum de manu Sacerdotis recipiebant; ſicque Sacerdos principalis diſpenſans cenſebatur. Deinde ex primævæ Eccleſiæ praxi nihil pro præſenti concludi poteſt; aliàs nunc liceret abſque veſtibus ſacris in neceſſitate celebrare; quia Apoſtoli ſine ipſis initio Eccleſiæ celebrabant; quod apertè falſum eſt. Excipitur tamen communiter à Theologis caſus, in quo Viaticum non ſolùm utile, ſed probabiliter foret neceſſarium ad ſalutem. Ut ſi peccatori, de contritionis ſuæ perfectione dubio, copia deeſſet Confeſſarii. Tunc, inquiunt, à Laico Euchariſtiam ſuſcipere poſſet, ut primam gratiam per accidens obtineret.

QUÆR. 3. Utrùm Sacerdos, & Diaconus ſibimet laicam Communionem poſſint impertiri?

℞. Id in neceſſitate licitum eſſe Diacono, abſente Presbytero: ut patet ex Concil. Nicæn. I. Canon. 18. quanto magis ipſimet Presbytero: dixi *in neceſſitate*, non autem ex devotione, cum id praxi Eccleſiæ omninò ſit contrarium. Hic

Adverte omnes Clericos Diacono inferiores, imò & Laicos, ſibi ipſis, & aliis cum Pontificia diſpenſatione Euchariſtiam adminiſtrare poſſe; quia Laicis, & Subdiaconis Euchariſtiam attingere non jure divino, ſed tantùm Eccleſiaſtico, prohibitum eſt, de quo jure olim diſpenſabat Eccleſia; & fertur Pium V. diſpenſaſſe Mariam Stuartam Scotorum Reginam; quæ ſe ipſam ſacra ſe munivit Euchariſtia, priuſquam capite plecteretur.

QUÆR. 4. Utrùm cuilibet Sacerdoti liceat Euchariſtiam adminiſtrare?

℞. Jure communi non licet, niſi his, qui juriſdictione gaudent, vel ordinaria, vel delegata. Ratio eſt; quia Paſtoris eſt gregem ſuum paſcere, cujus præcipuum munus eſt panem Cœleſtem ovibus ſuis adminiſtrare. Hinc mortaliter peccat, qui ſibi non ſubditis Euchariſtiam adminiſtrat, niſi ex licentia ſaltem præſumpta Paſtoris proprii, quia jus alienum in materia gravì uſurpat. Imò Religioſus ſæcularibus Clericis, aut Laicis, abſque hac facultate Euchariſtiam miniſtrare præſumens, excommunicationem Papæ reſervatam incurrit, ut patet ex Bulla Clementina I. quæ incipit *Religioſi*. Ubi tamen obſervandum eſt Religioſos mendicantes poſſe ex privilegio Sedis Apoſtolicæ in ſuis Eccleſiis ſæcularibus Euchariſtiam quovis anni tempore miniſtrare, excepto mortis articulo, niſi forſan urgeret neceſſitas; & excepto die Paſchatis, ideſt Paſchali communione; quod privilegium extenditur ad Sacerdotes ſæculares in Eccleſiis Mendicantium de Sacriſtæ licentia celebrantes. Utrùm autem id poſſint Mendicantes in alienis Eccleſiis; dubia eſt etiam inter ipſos quæſtio, quæ partùm ad praxim confert; quia dum concedit Paſtor alicui Presbytero, ut in Eccleſia ſua celebret, cenſetur, niſi contradicat, Euchariſtiæ diſpenſationem ſaltem extra Paſchatem concedere.

QUÆR. 5. Quoties Parochus ſubditis ſuis Euchariſtiam teneatur adminiſtrare?

℞. Ad id teneri ſub mortali per ſe, vel per alium, non ſolùm in gravi neceſſitate, ſed etiam quoties illam rationabiliter po-

Digitized by Google

poſtulant; quia ex officio, proindeque ex juſtitia, tenetur ovibus ſuis impertiri, non ſolùm paſcua abſolutè neceſſaria, ſed ad ſalutem utilia, & opportuna. Unde Paſtor mortaliter peccaret, qui ex negligentia Parochiano ſuo Communionem ex devotione petenti denegaret; quia gravis eſſet materia ob gravem Sacramenti utilitatem. Aliud dicendum eſt de Sacerdotibus ſimplicibus, qui ſolùm tenentur ſub mortali ex caritatis præcepto, in neceſſitate Euchariſtiam poſtulantibus adminiſtrare.

Adnotatio 69.

(*)

Quam gravis ſit Paſtorum obligatio proprias oves Euchariſtico pane paſcendi, jam patet ex ſe; & ab Authore noſtro breviter recenſetur. Quod autem addit peccare mortaliter Parochum denegantem ex negligentia Communionem Parochiano ſuo eam ex devotione petenti; hoc intelligendum eſt, ſi pura craſſaque negligentia ſit, & Petens aliunde rectè diſpoſitus cenſeatur. Secus autem dicendum eſt, ſi ita ſe res non haberet: puta; ſi Parochus aut ex aliquo impedimento detentus, aut Petens non totaliter diſpoſitus ad Euchariſtiam ſumendam crederetur. Tunc enim Parochum peccati lethalis damnare ſi ad aliam diem Communionem deferret, erroneum eſſet. Hic aliqua de frequenti, atque quotidiana Communione dicenda venirent; ſed cum hoc opus majus ſit, quàm ut brevi adnotatiuncula coarctari valeat, Parochos ad Decretum Innocentii XI. incip. Cum ad aures, *an. 1679. edit. mittimus. Ibi, juxta Tridentini, & Patrum placita regulas habebunt, quibus utantur pro concedenda, vel deneganda frequenti, & maxime quotidiana Communione. Videbunt purùm, ſimplicemque ſtatum gratiæ habitualis, quo mediante anima a culpis majoribus immunis quidem ſit, ſed non ideo a minoribus habitualiter munda, minime ſufficere ad Communionem quotidianam dignè ſumendam. Videbunt quod Moniales ipſæ licet ab hominum conſortio, & a ſæculi vanitatibus, periculiſque ſejunctæ, quotidianam petentes Communionem admonendas eſſe a propriis Confeſſariis*, ut in diebus ex earum Ordinis inſtituto præſtitutis communicent: ſi quæ verò puritate mentis eniteant, & fervore ſpiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidiana Sanctiſſimi Sacramenti perceptione videri poſſint, id illis a Superioribus permittatur. *En mentis puritatem, ſpirituſque fervorem in ipſis perfectionis ſtatum profitentibus a SS. Pontifice requiſitum, ut frequentiori, & multo magis quotidiana Communione dignæ valeant reputari. Quid igitur dicendum de Sacerdotiſſis quibuſdam ex vana quadam ſpirituali gloriola Angelicum Panem quotidie ſumere exigentibus? Quid de mulierculis quibuſdam, quæ de agro redeuntes, & ante Templum tranſeuntes, ibique Sacerdotem Euchariſtiam miniſtrare paratum conſpicientes, ligone, raſtro, atque tridente ad januam relictis ad Sacram Synaxim feſtinantes accedunt; & paulo poſt ad ruſticas epulas lætanter ſe conferunt? An hæc diſpoſitio tanto Sacramento ſufficiens? Vera ne iſta? Utinam ſic non eſſent. Turpis abuſus aliquando oculi noſtri teſtes fuerunt. Parochi igitur neque ſegniores in tradenda ritè ſanctèque diſpoſitis Euchariſtia, neque liberaliores, non ita animo, & corpore diſpoſitis ſe gerere debent; ut dignos frequenter repellant, non ita dignos autem recipiant; ſed Ovium qualitatibus & meritis ritè penſatis, ad Pontificis normam in adminiſtratione Euchariſtiæ prudenter ſe gerant. D.* Franciſcus Saleſius 2. *p. Introduct. c.* 20. *nec laudat, nec reprehendit quotidianam Communionem; eam tamen ſuadet omnibus Dominicis, ſi tamen mens fuerit ſine affectu ad peccatum.* Ut quis octavo quoque die, *ait ipſe*, Euchariſtiæ perceptionem percipiat, ab omni eum mortalis peccati labe, ab omni peccatorum venialium ſtudio, ac voluntate immunem eſſe, ac propterea Sacræ Euchariſtiæ vehementi deſiderio flagrare oportet.

(*)

QUÆR. 6. Quo ritu ſervanda ſit, atque adminiſtranda Euchariſtia?

℟. Sequentia breviter hic ſunt notanda: 1. Aſſervari non debet ſub mortali in Sacriſtia, aut in Choro ab Eccleſia diſtincto, aut in Nobilium Sacellis; ſed in ſola Eccleſia abſque diſpenſatione legitima. 2. In argenteo ciborio, & Tabernaculo nitido. 3. Ante Sanctiſſimum Sacramentum jugiter lumen ardere debet; ita ut communiter cenſeant Theologi, graviter peccari, ſi integro die aut duabus integris noctibus ex culpabili negligentia, longè gravius ſi ex ſordida avaritia, lumen coram Sanctiſſimo deficiat. 3. Non poteſt Sacerdos abſque peccato ſaltem veniali partem Hoſtiæ ſuæ porrigere communicare volenti, extra caſum neceſſitatis, præcepti ſcilicet communicandi, & periculi mortis; quia nullus Sacerdos poteſt pro libitu ſuo à ritu, ab Eccleſia communiter obſervato, recedere. 4. Euchariſtiam ſanis adminiſtrare non licet; & quidem ſub mortali, niſi in templo aut ſacello; quia gravis videtur tanto Sacramento illata irreverentia, contra præceptum Eccleſiæ, abſque neceſſitate in locum profanum illud aſportare. 5. Ubilibet licitum eſt infirmis Euchariſtiam adminiſtrare; ſed graviſſima eſt irreverentia, graveque peccatum, citra caſum urgentis neceſſitatis, illam ſecreto abſque ſolemnitate infirmis aſportare.

QUÆ-

QUÆSTIO VI.

Quodnam ſit ſubjectum capax Euchariſtiæ ſuſcipiendæ?

Not. 1. QUadruplici modo Euchariſtiam ſuſcipi poſſe. 1. Materialiter tantùm, qualis eſset ſumptio Euchariſtiæ à bellua, vel homine neſciente aut non cogitante ipſam eſſe Sacramentum. 2. Sacramentaliter tantùm pront eam ſumunt, qui in peccato mortali verſantur, quique Sacramentum quidem, non verò rem, ſeu effectum Sacramenti ſuſcipiunt. 3. Spiritualiter tantùm, & ſic eam ſuſcipiunt, qui fide viva, quæ per dilectionem operatur, eam realiter ſuſcipere deſiderantes, fructum ejus aliqualiter percipiunt. 4. Tandem ſacramentaliter & ſpiritualiter ſimul, eſtque realis Corporis, & Sanguinis participatio in ſtatu gratiæ, per quam Sacramentum ſimul & rem Sacramenti juſti percipiunt.

Not. 2. Hinc inquiritur quibus adminiſtranda ſit Euchariſtia, & quænam ſint diſpoſitiones requiſitæ, tum ex parte animæ, tùm ex parte corporis ad eam ſacramentaliter ſimul & ſpiritualiter ſuſcipiendam.

DICO I. Soli homini Baptizato, & rationis compoti Euchariſtia eſt adminiſtranda.

Prob. Euchariſtia non eſt adminiſtranda, niſi his, qui ſacramentaliter ac ſpiritualiter ſimul eam ſuſcipere poſſunt; atqui ſoli Baptizati & rationis compotes eam ſic ſuſcipere poſſunt, ergo &c. *Prob.* Major, quia Euchariſtia non eſt adminiſtranda, niſi propter finem, propter quem primario inſtituta eſt; non eſt autem ſic inſtituta, niſi ut gratiæ augmentum conferat, in quo conſiſtit ſpiritualis receptio. Minor patet cum gratia augeri non poſſit in eo, qui primam non habet per Baptiſmum, aut cujus voluntas ad hoc augmentum concurrere minimè poteſt. Hinc

Reſol. 1. Euchariſtiam non eſſe adminiſtrandam pueris rationis uſu carentibus, nec perpetuò totaliter amentibus; quia in illis nec adeſt, nec unquam fuit fides ac devotio actualis, quibus poſſint augmentum gratiæ percipere. Nec obſtat quorundam Populorum conſuetudo, quam Triden. ſeſſ. 21. c. 4. rationalem dicit, qui pueris ac perpetuò amentibus Euchariſtiam adminiſtrabant. Nam Concilium non ideò dicit hanc conſuetudinem rationalem, quia gratiæ augmentum hinc pueri & amentes ſuſcipiebant; ſed quia hi populi pueros & amentes quodammodò hac etiam materiali Communione ſanctificari ac conſecrari poſſe, piè ac rationabiliter credebant. Sed cum id minimè ſit neceſſarium, juſtiſſimas ob cauſas prohibuit Eccleſia.

Reſ. 2. Denegandam non eſſe Communionem ſemifatuis, qui aliquem, licet levem, rationis uſum habent, longè minus his qui lucida habent intervalla; cum ſufficientem erga Corpus Domini devotionem concipere poſſint. Imò Conc. Carthag. IV. c. 76. ſtatuit, ut Euchariſtia adminiſtretur in mortis periculo etiam his, qui tunc carent uſu rationis; modò tamen, dum ſui erant compotes, in his apparuerit hujus Sacramenti ſuſcipiendi deſiderium, quod virtualiter perſeverare cenſeatur, nec ullum vel vomitus, vel alterius indecentiæ adſit periculum. Sed cum vix ipſum abeſſe non poſſit, ideò ordinariè his ac ſimilibus hoc Sacramentum conferre non expedit.

DICO II. Duæ requiruntur corporis diſpoſitiones ad Euchariſtiam dignè ſuſcipiendam. 1. Naturale jejunium. 2. Puritas ſeu immunitas à pollutione, etiam inculpabili, aut retractata. Prior ex præcepto neceſſaria eſt: Poſterior verò ſolummodò ex decentia.

Prob. 1. Pars ex continua Eccleſiæ praxi & traditione quam teſtatur Aug. Ep. 118. ad Januar. *Placuit*, inquit, *Spiritui Sancto in honorem tanti Myſterii ut in os Chriſtiani priùs Dominicum corpus intraret, quam cæteri cibi. Nam ideò per univerſum orbem mos iſte ſervatur*. Confirmatur ex diverſis Concil. decretis, Teſtante Conc. Conſt. ſeſſ. 13. *Sacrorum Canonum auctoritas*, inquit, *& approbata Eccleſiæ conſuetudo ſervavit & ſervat, quod hujuſmodi Sacramentum, nec poſt Cœnam conficiatur, nec ſumatur à non jejunis*.

QUÆR. 1. In quo conſiſtat jejunium ad Communionem Eccleſiæ præcepto prærequiſitum?

℞. Conſiſtit in hoc, quòd à media nocte, nempè à pulſato primo ictu duodecimæ nocturnæ, nihil omninò, quantumvis parvum, trajectum ſit in ſtomachum per modum cibi & potus, ſive nutritivus ſit, ſive medicinalis, idque ſub gravi peccato. Quod probatur ex univerſali uſu Eccleſiæ & Fidelium communi conſenſu, & confirmatur ex Conc. Tolet. VII. & Inn. III. C. ex part. de Celebr. Miſſ. ubi prohibetur Sacerdoti, ne tres Miſſas in die Natalis Domini celebret, ſi in prima vel ſecunda ablu-

ablutionem ſumpſerit. Gravitas autem peccati hujus non deſumitur ex materia, ſicuti in plurimis aliis peccatis, cum vel leviſſima ad peccarum mortale ſufficiat; ſed ex gravitate inhibitionis Eccleſiæ, quæ propter reverentiam tanto Sacramento debitam, id ſemper graviter inhibuit. Hinc

Reſol. 1. Qui ſaccharum, glycyrriſam, aut quid ſimile ſenſim in ore liqueſiens deglutit, jejunium frangit. Idem dicendum videtur de eo, qui Tabacum maſticat; quia ſuccus tabaci, quem ſimul cum ſaliva ſæpiùs deglutire neceſſe eſt, perindè ſe habet ac ſuccus glycyrriſæ, aut ſacchari, cujus deglutitio indubiè naturale jejunium frangit.

Adnotatio 70.

(*)

Rigidior nonnullis viſa fuit Authoris Opinio de maſticatione Tabaci, *quæ jejunium tollere naturale ipſi videtur. Aſt, ni fallor immerito. Si enim Glycyrriſa, quæ ſenſim in ore liquefiat, & cum ſaliva deglutiatur, tale jejunium, ut paſſim Authores fatentur, infringit; quare non ſimiliter* Tabacum maſticatum? *Cum utrobique par ratio ſit, ſimiliſque deglutio paſſim eveniat? Eſto tamen:* Tabacum *ita* maſticatum *jejunium non tollat; & ex hoc capite Sacerdos (idem dic de Communicante) a celebratione abſtinere non teneatur: an non ſaltem ex alio capite, ex irreverentia ſcilicet, quæ erga Auguſtiſſimum Sacramentum committitur, a celebratione abſtinere non debebit? Finis Eccleſiaſtici præcepti de ſervando jejunio ante Euchariſtiæ ſumptionem fuit, ut ajunt PP. atque Concilia, honor, & reverentia tanto Myſterio debita; cum omnino rationabile, conveniens, atque religioſum ſit, ut in os Criſtiani, ait Aug.* prius Dominicum Corpus intraret, quam cæteri cibi. *Irreverentia igitur non erit, & quidem non parva in ore prius a longa plerumque* maſticatione *Tabaci fædatum, Sanctiſſimum poſtea Dominicum Corpus recipere. Reſtat igitur quod vel ex utroque, vel ſaltem ex alterutro capite Sacerdos, & Fidelis a tali maſticatione ante celebrationem, atque ſumptionem Euchariſtiæ debeant abſtinere.*

(*)

Reſol. 2. Qui os lavando, ſtillam aquæ aut ciborum reliquias in ore remanentes præter intentionem deglutit, jejunium naturale non ſolvit, Item nec qui tantiſper juſculi guſtat, & ſtatim expuit, licet forſan aliquid ſalivæ permixtum, præter intentionem defluat. Item nec qui reſpirando beſtiolam caſu hauriret; item nec qui aliquid ſanguinis, aut alterius humoris è capite vel gengiva defluentis ſimul cum ſaliva deglutiret (ſecùs verò ſi ex vulnere digiti ſanguinem ſugeret.) Ratio omnium horum eſt; quia hæc non tranſgluriuntur per modum cibi & potus, ſed per modum ſalivæ aut reſpirationis.

Reſol. 3. Qui lignum, terram, papyrum, argentum & aurum, aut alia metalla deglutiret, jejunium Euchariſticum non ſolveret; quia hæc per modum cibi & potus non ſumuntur, nec ſunt naturaliter per ſtomachum digeſtibilia.

QUÆR. 2. An, & quando liceat non jejunis communicari?

℞. Sex recenſentur caſus, ubi non jejunus, nedùm poteſt, ſed & communicari debet. 1. Moribundus ægrotus, aut quilibet alius qui in proximo verſatur mortis periculo. 2. Si adſit periculum ne Hoſtia pereat, comburatur, aut indignè tractetur ab Infidelibus. 3. Si poſt conſecrationem advertat Sacerdos ſe non eſſe jejunum. 4. Si poſt conſecrationem unius ſpeciei, Sacerdos tunc celebrans impotens evadat ulterius proſequendi, tunc non jejunus Sacerdos, jejuno deficiente, debet abſolvere Sacrificium. 5. Si Sacerdos poſt ſumptionem corporis, ſumpſerit aquam, quæ Calici, vini loco, ante conſecrationem fuerat immiſſa; quia tunc tenetur Sacrificium perficere eo modo, quo præſcribunt Rubricæ. 6. Si poſt ſumptam ablutionem reperiat hoſtiæ à ſe conſecratæ particulas, poteſt & debet eas ſumere; quia ad ejuſdem Sacrificii complementum ſpectat; niſi fortè ab Altari receſſerit, tunc enim jam completa eſt actio Sacrificii.

His ſex caſibus nonnulli ſeptimum adjiciunt; neceſſitas videlicet Viaticum moribundo adminiſtrandi; ſed perperam illum adjiciunt, contra torrentem Doctorum communem, atque perpetuam Eccleſiæ praxim. Ratio eſt; quia Eccleſia nunquam in hoc caſu id facere permiſit, licet alios caſus ſtudioſè expreſſerit. Ideò concludendum eſt, nec ægrotum tunc Euchariſtiam ſumere, nec Sacerdotem illam adminiſtrare teneri; & præceptum divinum tunc ceſſare juxta Chriſti Domini intentionem nobis ab Eccleſia, à Spiritus Sancto edocta, propoſitam ac manifeſtam.

Prob. 1. Pars, nempè quod ex decentia ſolummodò puritas corporis requiratur ad Euchariſtiam ſuſcipiendam. Indecentia patet, tum propter hujus actus naturalem fæditatem, tum proprer tepiditatem, & diſtractionem ipſi ſæpius annexam. Ideò congruum eſt, ut à Sacramento abſtineant,

qui

Digitized by Google

qui nocte præcedenti actui conjugali dederunt operam, aut illuſionem nocturnam paſſi ſunt; niſi fortè alia obſit ratio, infamiæ periculum, Feſti ſolemnis celebratio, Jubilæi, Indulgentiæ conſecutio, Miſſam celebrandi ex juſtitia, aut obedientia obligatio.

Quod autem hæc diſpoſitio abſolutè non ſit neceſſaria, patet ex communi Doctorum ſententia, & Fidelium etiam timoratorum ſenſu; & ratio eſt; quia, non obſtantibus his infirmitatibus, poteſt Fidelis devotè ac reverenter ad Sacramentum accedere; dùm nempè per ſufficientem pœnitentiam culpas ſuas diluit, & mentis evagationem, carnaleſque pruritus, præviis operibus, & orationibus, cohibere ſtudet: nec obſtant Concluſioni nonnulli Patres dicentes pollutionem fructu Euchariſtiæ privare, & poſt ipſam communicare non licere. Loquuntur ſiquidem de fructu uberiori, non de omni fructu. Nec dicunt eſſe illicitum tunc communicare ex neceſſitate præcepti, ſed ex ſola indecentia. Hinc

Reſol. Nec lepram, nec fluxum ſanguinis, nec menſtrua, aut ſimilia à ſacro convivio, etiam ex indecentia, retardare debere; quia hæc verè corpus non polluunt, nec tepiditatem, aut diſtractionem ingerunt.

Dico III. Conſcius peccati mortalis tenetur ex gravi præcepto Divino, & Eccleſiaſtico Confeſſionem ſacramentalem præmittere, priuſquam ad ſacram menſam accedat. Et ſi urgente neceſſitate Sacerdos abſque prævia confeſſione ob Confeſſarii inopiam celebraverit, tenetur ex gravi præcepto Eccleſiaſtico quamprimùm confiteri, etiamſi ampliùs non eſſet celebraturus.

Prob. 1. Pars ex Apoſt. 1. Cor. 11. *Probet autem ſe ipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat &c. Et eam probationem*, inquit Triden. ſeſſ. 13. cap. 7. *Eccleſiaſtica conſuetudo declarat neceſſariam eſſe, ut nullus ſibi conſcius ſit peccati mortalis, quantumvis ſibi contritus videatur, abſque præmiſſa Sacramentali confeſſione ad S. Euchariſtiam accedere debeat*. Ratio eſt; quia ex præcepto Domini, quod Apoſtolus *accepit à Domino, & tradidit nobis*, unuſquiſque eam probationem adhibere tenetur, quantum moraliter poteſt, propter reverentiam tanto Sacramento debitam, & judicium terribile, quod ſibi manducaret, & biberet, ſi indignè ad ipſum accederet. Sed qui Sacramentalem confeſſionem cum moraliter poſſit, prætermitteret, eam probationem, quantùm moraliter poteſt, non adhiberet; ergo ex Apoſtolo eam tenetur adhibere.

Prob. 2. Pars ex eodem Trident. citat. *Si urgente*, inquit, *neceſſitate Sacerdos abſque prævia confeſſione celebraverit, quamprimum confiteatur*. Et confirmatur ex Decreto Alex. VII. qui ſequentes damnavit propoſitiones: *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti ſacrificanti ex neceſſitate cum peccato mortali, confitendi quamprimum, eſt conſilium, non præceptum. Illa particula* quamprimum *intelligitur, cum Sacerdos ſuo tempore confitebitur*. Ubi obiter obſervandum eſt, hoc præceptum attingere tantummodò Sacerdotes, non alios in peccato mortali communicantes, cum de his ſolis loquatur Concilium, nec leges obligent niſi in quantùm ſonant.

QUÆR. 1. Quæ neceſſitas excuſare poſſit à Confeſſione ſacramentali præmittenda?

R. Eam gravem, & urgentem eſſe debere. Hæc cenſetur 1. Si quis in mortis articulo copiam Confeſſarii non habet, is præmiſſa contritione, abſque confeſſione, communicare poterit. 2. Si Sacerdos in ſupradicto caſu teneatur celebrare, vel ut moribundo Viaticum adminiſtret, vel ut populus ſibi ſubditus die Feſto, aut Dominica Miſſam audiat, vel ut exequias corpore jam preſente faciat, vel ut Matrimonium jam adventantibus nubentibus benedicat. 3. Si quis communionem, aut celebrationem prætermittere non poſſet, abſque gravi ſcandalo vero ac propriè dicto; ut ſi communicaturus ex hac omiſſione videret ſibi, vel Confeſſario, vel alteri grave damnum animæ, vitæ, vel famæ imminere. Ut docet D. Thom. 4. diſt. 18. q. 3.

Dixi 1. Scandalo gravi, vero ac propriè dicto, non admiratione ſimplici, quæ cum non ſit culpabilis, non eſt verum ac propriè dictum ſcandalum. Dixi 2. grave damnum famæ; quia non ſufficit quædam mala ſuſpicio, aut levis infamia; ſed gravis omninò neceſſaria eſt, Nam *peccator debet potius eligere*, inquit Inn. III. lib. 4. de Myſt. Miſs. c. 13. *ut abſtinendo reddatur ſuſpectus, quàm ut communicando, manducet indignus. Et pejus eſt*, inquit D. Th. 3. p. q. 80. a. 6. *peccatori occulto peccare mortaliter, ſumendo Corpus Chriſti, quàm infamari, & peccator occultus potius debet eligere infamari, quàm indignè ad menſam Domini accedere*: intellige leviter, aliàs S. D. ſibimet contradiceret. Hinc

Reſol.

Reſol. 1. A ſacrilegio non excuſari Clericos, Monachos, aut Moniales, qui abſque prævia Confeſſione communicant iis diebus, quibus ſecundùm ſtatuta Ordinis, aut Seminarii indicta eſt Communio; ſub prætextu admirationis ingerendæ, aut propter periculum malæ ſuſpicionis, aut alicujus infamiæ, cum hæc gravis eſſe non poſſit, nec deſint media ad aliam prætextandam indiſpoſitionem.

Reſol. 2. Quod ſi ſupradicti, aut alii aliqua detineantur prava conſuetudine, propter quam abſolutionis ſint incapaces; gravis etiam infamia à ſacrilegio eos non excuſat, ſi ad ſacram menſam non abſoluti accedere præſumant; quia penes ipſos eſt, opitulante gratia, ut hanc emendent conſuetudinem.

Reſol. 3. Si deſit Laico copia Confeſſarii ultima die quindenæ Paſchalis, potiùs ſibi à ſacra Communione abſtinendum eſt, quàm ad eam accedendum abſque confeſſione lethalis peccati; quia ab obſervatione Eccleſiaſtici præcepti excuſat impotentia; quæ cenſetur eſſe, dum aliunde urget divinum præceptum abſque confeſſione non communicandi.

QUÆR. 2. Quandonam cenſeatur non adeſſe copia Confeſſarii?

℟. Quando vel nullus omninò adeſt, qui Pœnitentem abſolvendi juriſdictionem habeat, vel quando adiri non poteſt abſque gravi incommodo, ſpectatis perſonæ, temporis, itineris, periculi, infamiæ, ſcandali &c. circumſtantiis. Hinc

Reſol. Confeſſarium abeſſe non cenſeri, quia abeſt ordinarius, vel alius, cui cum majori devotione Pœnitens confiteretur; vel quia Pœnitens in præſentem fiduciam non habet, aut ipſum puderet ſcelera ſua ei revelare.

QUÆR. 3. An ſolus ſtatus gratiæ ſufficiat ad debitè, ac fructuosè Euchariſtiam ſuſcipiendam?

℟. In hoc variant SS. Patres. D. Baſil. lib. 1. de Bapt. c. 3. Vehementer inſurgit contra eos, *qui in carnis, & ſpiritus inquinamento ad ſancta accedunt indignè*: Sed & in eos, qui memoriam ejus, qui pro nobis mortuus, & exercitatus eſt, non debitè recolentes, *otioſè & inutiliter edunt ac bibunt*. D. Bonav. in 4. diſt. 12. p. 2. art. 1. qu. 1. dicit, quod ſi quis *ex quo dam torpore, vel ex diſtractione non ſe debitè præparet; aut nullam, aut modicam reportat* è communione *efficaciam, quamvis non incurrat mortalem offenſam*. Et D. Thom. in 4. diſt. 12. q. 2. a. 1. quæſtiun. 3. ait: *ad hoc ut*, Euchariſtia *effectum ſuum plenè habeat in ſuſcipiente, oportet quod ſit actualis devotio: & quia abſque mortali peccato interdùm actualis devotio impediri poteſt; cum diſtractiones variæ ipſam impediant, & peccata venialia virtutum actum tollant: abſque peccato mortali poteſt effectus hujus Sacramenti impediri; ita quod aliquis augmentum gratiæ non conſequatur, nec reatum peccati mortalis incurrat, ſed fortè venialis peccati, ex eo quod imparatus accedit*. Sed cum de Fide ſit teporem, indevotionem, & quodlibet veniale peccatum cum habitu caritatis non pugnare; Et aliunde Trid. definierit ſeſſ. 13. cap. 7. & 8. eum, qui nullius ſibi conſcius eſt peccati mortalis, paratum eſſe, quantum neceſſe eſt, ut S. Euchariſtiam dignè percipiat; illoſque Sacramentaliter ſimul & ſpiritualiter ipſam ſumere, qui ita ſe prius probant & inſtruunt, ut veſtem nuptialem induti, ideſt gratia habituali præditi, ad divinam hanc menſam accedant. Unde

Dicendum eſt 1. cum D. Thom. ſe ſe ipſum exponente 3. p. q. 79. a. 8. quòd, qui abſque præparatione & devotione, & *cum actu venialis peccati accedit ad hoc Sacramentum habitualiter quidem manducat ſpiritualiter, ſed non actualiter: Et ideò habitualem effectum hujus Sacramenti percipit*, ideſt augmentum gratiæ habitualis, *non autem actualem*: ideſt, *actualem refectionem ſpiritualis dulcedinis*. 2. Augmentum iſtud gratiæ habitualis ita eſſe tenue, ut nullum aut quaſi nullum dici poſſit; & ſic exponuntur SS. Patres dicentes actualem devotionem omninò neceſſariam eſſe, ut quis fructuosè Euchariſtiam ſuſcipiat. 3. Communionem abſque legitima præparatione, & actuali devotione factam periculoſam eſſe; cum metus ſit, ne tepidus ex ore Chriſti evomatur, & qui non adhibita ſufficienti probatione, & præparatione à peccato mortali immunem ſe eſſe præſumit, ſecreto ipſius verè conſcius ſit. Hinc

Reſol. 1. Quam merito damnatæ ſint ſequentes propoſitiones ab Alex. VIII. *Sacrilegi ſunt judicandi, qui jus ad Communionem prætendunt, antequam condignam de delictis ſuis pœnitentiam egerint. Arcendi ſunt à S. Communione quibus nondum ineſt amor Dei puriſſimus, & omnis mixtionis expers*. Sed

Reſol. 2. Congruenter ac laudabiliter, & ſecundùm quid neceſſariò, ſacra differtur Com-

Digitized by Google

Communio. 1. His, qui in pravis conſuetudinibus ſunt implicati. 2. His, qui licet ex conſuetudine non peccaverint, in enormia maximè carnis nuperrimè prolapſi ſunt. 3. Etiam & quandoque tepidis, qui ſæpius ad ſacram Synaxim accedentes de peccatis venialibus habitualibus ſeſe emendare non ſatagunt, donec pietatis operibus dignum Chriſto habitaculum ſufficienter paraverint; modò tamen aliunde non urgeat communicandi præceptum, aut neceſſitas.

QUÆSTIO VII.

Quid de uſu Euchariſtiæ ſit dicendum?

Not. AD hanc quæſtionem ſpectant. 1. An uſus Euchariſtiæ neceſſarius ſit neceſſitate medii, vel præcepti; quos, & quando hoc præceptum obliget. 2. An præcepta ſit Communio ſub utraque ſpecie. 3. An frequens debeat eſſe Communio; ad quæ breviter elucidanda.

Dico I. Sumptio Euchariſtiæ neceſſaria quidem non eſt neceſſitate medii, ſed præcepti divini, omnes omninò homines, etiam Infideles obligantis. 1. Dum plenum atque perfectum rationis uſum ſunt adepti. 2. In mortis articulo. 3. Aliquoties in vita.

Prob. 1. Pars. Illud non eſt neceſſarium neceſſitate medii, ſine quo ſalus obtineri poteſt: atqui pueri, & adulti abſque ſumptione Euchariſtiæ ſalutem obtinere poſſunt: ergo. Primum probatur ex Eccleſiæ perpetua traditione, quovis ſæculo credentis infantes poſt Baptiſmum, abſque Euchariſtia decedentes, ſalutem indubiè conſequi, quod Trident. confirmat ſeſſ. 21. can. 2. Probatur item ex eadem traditione adultos ſalutem poſſe obtinere, abſque Euchariſtia, ſi paulo ante finem vitæ baptizentur, vel confiteantur.

Objic. 1. illud Joannis. 3. *Niſi manducaveritis &c.* Quod non minùs exprimere videtur neceſſitatem medii, quàm illud: *Niſi quis renatus fuerit &c.* 2. Nonnullos Patres probantes neceſſitatem medii Baptiſmatis ex neceſſitate Euchariſtiæ; ergo ſupponunt Euchariſtiam neceſſariam eſſe neceſſitate medii. 3. Euchariſtia eſt animæ alimentum: atqui alimentum neceſſarium eſt neceſſitate medii ad vitam conſervandam. Ergo.

R. ad 1. Hæc verba: *Niſi manducaveritis &c.* neceſſitatem Euchariſtiæ in virtuali, & implicito voto exprimunt; ſecundùm quod homo omnia Dei mandata obſervare, & Chriſto Domino, in quantùm poteſt, incorporari debet C. Neceſſitatem Euchariſtiæ in voto actuali, & explicito N. quia nempè alia adſunt media, ut homo Chriſto capiti uniatur. Ad 2. SS. Patres probant neceſſitatem Baptiſmi per neceſſitatem Euchariſtiæ; non quòd hæc duo Sacramenta æqualiter ſint neceſſaria; ſed quia, inquit D. Thom. 3. part. 3. qu. 73. a. 3. ad 1. probare ſic volunt nullum ſalvari poſſe, abſque Corporis, & Sanguinis Domini participatione, quibus verè participamus, dùm in Baptiſmate membra Corporis Chriſti efficimur. Ad 3. Sacramentum Euchariſtiæ eſt quidem animæ alimentum, ſed non ſolum.

Prob. 2. Pars ex ſuprà citat. loco Joan. *Niſi manducaveritis &c.* qui præceptum ſaltem Divinum exprimit. Item ex iſto Luc. 22. *Hoc facite in meam commemorationem.* Qui enim præcepit, ut Euchariſtia diſtribueretur, eo ipſo præcepit, ut ſumeretur. Unde *Manifeſtum eſt*, inquit D. Thom. qu. 80. a. 11. *quòd homo tenetur hoc Sacramentum ſumere, non ſolùm ex ſtatuto Eccleſiæ, ſed ex mandato Domini dicentis: Hoc facite in meam &c.*

Prob. 3. Pars. Quia Chriſtus Dominus omnibus univerſaliter, etiam Capharnaitis infidelibus, hoc præceptum impoſuit; cum hujus omnes ſint capaces, ſi non immediatè & per ſe, ſaltem mediatè per Baptiſmum, quem omnes ſuſcipere poſſunt ac debent. Dixi in concluſione, *Dùm plenum atque perfectum rationis uſum ſunt adepti:* tunc enim ſolummodò devotè ac fructuosè hoc Sacramentum ſuſcipere poſſunt: nec enim convenit ipſum puerilibus ludis exponere.

Prob. 4. Pars. Quia in mortis periculo, etiam jure divino, quilibet de omnibus mediis ad pugnandam contra hoſtium ſpiritualium tentationes, atque inſidias neceſſariis ſibi providere tenetur.

Prob. 5. Pars. Quia minimè veriſimile videtur Chriſtum Dominum, ſolummodò præcepiſſe, ut Sacramentum adeò ad vitam ſpiritualem ſuſtentandam neceſſariam, ſemel aut iterùm in totius vitæ decurſu ſuſcipiatur. Huc accedit, quòd juxta omnes Theologos, tanquam indubitatum conſtet, præcepta affirmativa, prout ſunt præcepta Fidei, Spei, & Caritatis, indefinitivè lata, ſæpiùs in vita obligare.

Dico II. Eccleſiaſticum extat præceptum omni-

omnibus Fidelibus adultis, perfecto rationis uſu gaudentibus, ad ſacram Synaxim accedendi, ſemel in anno tempore Paſchatis, idque in propria Parochia; cui præcepto, ſicut nec divino, ſatisfit per Communionem ſacrilegam.

Prob. ex Decreto Concil. Later. ſub Innoc. III. ubi hoc præceptum indicitur, ſub pœna privationis ingreſſus Eccleſiæ pro vivis, & ſepultura eccleſiaſtica pro defunctis; quæ tamen lata non eſt, ſed ferendæ tantummodò ſententiæ. *Niſi fortè quis*, inquit Concil. *de proprii Sacerdotis, aut Confeſſarii legitimi, qui proprii Sacerdotis in Confeſſione vices gerit, conſilio ob rationabilem cauſam, ad tempus ab ejus perceptione duxerit abſtinendum*. Hoc autem Decretum adducit, & confirmat Concilium Tridentinum ſeſſ. 13. can. 9.

Dixi 1. *Adultis perfecto rationis uſu gaudentibus*, ob rationem ſuperiùs allatam, juxta praxim Eccleſiæ, quæ pueros ad ſacram non admittit Communionem, antè octavum, aut nonum circiter annum. In quo tamen tum ipſimet pueri, tùm eorum parentes, aut Parochi mortaliter peccare poſſent, de anno in annum primam Communionem Puerorum, qui jam dudum uſum rationis perfectum adepti ſunt, ex negligentia differentes. Item & qui iiſdem pueris Euchariſtiam in articulo mortis non procurant, ſub prætextu quod primam Communionem nondùm fecerint.

Dixi 2. *Semel in anno tempore Paſchatis*. Quæ verba duplex præceptum exprimunt; adeò ut qui per totius anni curriculum non communicaret, duplex peccatum committeret; & qui paulò ante tempus Paſchale communicaret, unum peccatum committeret: licèt utrique præcepto ſatisfaceret, qui ſemel in anno, & tempore Paſchatis communicaret; quia duo ſimul per modum unius ſunt præcepta; nempè quod Communio ultrà annum non differatur, & fiat in Paſchate. Hinc

Reſol. 1. Qui per totum anni ſpatium non communicavit, tenetur quamprimùm poteſt communicare, & quoties advertenter & voluntariè differt, toties peccatum mortale committit; quia terminus anni non præfigitur ut finiat, ſed ut ſollicitet Communionis obligationem.

Reſol. 2. Qui jam per anni ſpatium, Communione ſuſcepta, tempore Paſchali communicare prætermiſit, non tenetur quamprimùm communicare; quia Paſchalis communio tempori affixa eſt, ſicut præceptum Miſſam audiendi.

Reſol. 3. Qui prævidet impedimentum communicandi per reſiduum anni ſpatium, annuam Communionem prævenire tenetur: non autem, qui jam in anno facta communione prævideret impedimentum Paſchalis communionis, ob ſupradictas rationes. Attamen qui initio temporis Paſchatis communionis prævideret impedimentum, teneretur illam prævenire non abſimili modo, ac qui prævidens impedimentum Miſſam audiendi hora undecima, teneretur eam audire hora ſexta.

Reſol. 4 Qui ad communicandum ſemel in anno prævenit tempus Paſchale, propter prævisum impedimentum, ſi adveniente tempore Paſchali ceſſet impedimentum, tenetur tunc iterùm communicare; quia ut dictum eſt, duplex extat præceptum.

Dixi 3. *In propria Parochia*. Quia adminiſtratio Communionis, maximè Paſchalis, eſt actus juriſdictionis; qui proinde fieri non debet, niſi à Paſtore proprio, & in cauſa ejus, ſine ejus facultate aut licentia. Excipiuntur tamen ab hac lege Sacerdotes ſæculares, qui ubicumque celebraverint, huic præcepto ſatisfaciunt: necnon Religioſi ſive Clerici, ſive Laici; imò & eorum famuli, & eorum convictores in eorum Monaſteriis habitualiter commorantes; idque ex Summorum Pontificum privilegiis, quibus pacificè ac nullo reluctante gaudent.

Dixi 4. *Cui præcepto &c.* Juxtà Innoc. XI. definitionem in damnatione hujus propoſitionis: *Præcepto Communionis annuæ ſatisfit per ſacrilegam Domini manducationem*. Et ratio eſt, quòd Chriſtus Dominus, & Eccleſia præceperint ſumptionem Euchariſtiæ, tanquam cibum animæ, qui autem eam ſacrilegè ſuſcipit; ipſa non ſibi poteſt eſſe cibus animæ, ſed potiùs venenum inſanabile. Adde quòd uterque devotam, non qualemcumque, communionem præceperit.

Dico III. Jure divino non eſt præcepta Communio ſub utraque ſpecie; & Eccleſia juſtis de cauſis à Laicis, & Clericis, actu non conficientibus Sacramentum, uſum Calicis abſtulit, ac ſubtrahere potuit.

Prob. 1. Pars auctoritate Conciliorum hanc veritatem tanquam de fide definientium. Conſtant. contra Joann. Hus Baſil. cont. Bohemos, Trident. contra Luther. & Calviniſtas.

Prob. 2. ex Scriptura Joan. 6. ubi manducantibus Carnem Chriſti ſub ſpecie panis,

nis, vita æterna promittitur: *Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum: & Panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita, & qui manducat hunc panem vivet in æternum*. Confirmatur ex Apoſt. 1. Cor. 11. *Quicumque*, inquit, *manducaverit, vel biberit Calicem Domini indignè, reus erit Corporis, & Sanguinis Domini*. Ex quo patet alterutrum ſeparatim dignè, ſicut indignè, ſumi poſse, cum propoſitio *vel* ſit disjonctiva.

Prob. 3. priorum ſæculorum Traditione, qua convincitur primos Fideles non ſemper ſub utraque ſpecie commonicaſse. Id conſtat 1. ex act. 11. ubi legitur: *Fideles perſeverare in doctrina Apoſtolorum, & communione fractionis panis, & orationibus*. 2. ex conſuetudine in prioribus ſæculis obſervata aſservandi Euchariſtiam, eamque infirmis deferendi ſub ſola panis ſpecie, ut teſtatur Euſeb. lib. 6. Hiſt. 3. ex facultate Fidelibus tempore perſecutionis conceſsa ſub unica ſpecie panis Euchariſtiam domum deferendi, ut teſtantur Tertul. lib. 2. ad uxor. & Cypr. lib. de lapſis. 4. ex Decretis Leonis Magni, & Gelaſii præcipientium utramque ſpeciem ſumi, ut Manichæi, vinum, tanquam à principio malo creatum deteſtantes, detegerentur: ex quibus Decretis patet priùs Fidelibus liberum fuiſse ſub una tantùm ſpecie communicare.

Obj. 1. illud Joann. 6. *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis &c.* ubi Chriſtus utrumque præcipit. 2. Expreſsè Chriſtus præcepit ut omnes biberent: *Bibite ex eo omnes*. 3. Poſt Corporis, & Sanguinis ſui diſtributionem, dicit Chriſtus: Hoc facite in meam commemorationem. 4. Cyprian. ſerm. in Cœna Dom. aſserit Legem uſum ſanguinis prohibere; & Evangelium præcipere, ut bibatur. 5. Qui non bibit Sanguinem, totum non recipit Sacramentum.

℟. Ad 1. Præceptum illud Chriſti Domini hunc ſenſum habet: *Si neque manducaveritis carnem filii hominis, neque biberitis ejus Sanguinem*. Conjunctio ſiquidem copulans plerumque in Scriptura ſumitur pro disjunctiva, ut Actuum cap. 11. *Argentum, & aurum non habeo*. Disjunctivè autem hanc particulam hic ſumendam eſse inſinuant verba ſubſequentia: *Et qui manducat me, ipſe vivet propter me*; ubi ſoli manducationi promittitur vita æterna. Ad 2. Hæc verba: *Bibite ex eo omnes*, ad ſolos Apoſtolos, non ad omnes Fideles referuntur, ut patet ex narrationis contextu, ubi Evangeliſta narrat *Omnes ex eo bibiſſe*; Unus ſiquidem potuiſset totum haurire Calicem: undè Chriſtus Dominus dixit: *Bibite ex eo omnes*, quod non dixit de pane: *Manducate ex eo omnes*, quia unicuique partem ſuam fregerat ac diſtribuerat. Ad 3. Hæc verba: *Hoc facite in meam commemorationem*, non referuntur præcisè ad potum calicis, ſed ad Cœnam ab Apoſtolis, tanquam Sacerdotibus celebrandam. Nec Chriſtus quidquid fecit id facere præcepit omnibus, aliàs quilibet Fideliſ Sacerdotes poſset inſtituere. Ad 4. Evangelium præcepit, ut Sanguis bibatur à Sacerdotibus Sacramentum conficientibus, non autem cæteris Fidelibus. Ad 5. Qui panem tantùm manducat non ſumit totum Sacramentum à parte ſigni, benè quidem à parte rei; cùm Caro, & Sanguis ſub utraque ſpecie contineantur.

Prob. 2. Pars ex indubitato principio à Patribus univerſis, & Trident. Conc. tradito ſeſs. 21. cap. 11. *Poteſtatem in Eccleſiæ perpetuò fuiſſe, ut in Sacramentorum diſpenſatione, ſalva illorum ſubſtantia, ea ſtatueret, vel mutaret, quæ ſuſcipientium utilitati, ſeu ipſorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate, magis expedire judicaret*. Hanc poteſtatem in Eccleſia agnoſcere tenentur Calviniſtæ; qui in ſuis Synodis abſtemiis facultatem faciunt, ut ſummis tantum labiis Calicem attingant: Ex quo velint nolint, tenentur fateri Calicis ſumptionem ad Sacramenti ſubſtantiam non ſpectare.

Rationes autem, quibus Eccleſia adducta eſt, ut Calicis uſum Fidelibus ſubtraheret. Prima eſt irreverentiæ periculum, ne in magna populi multitudine Sanguis Chriſti Domini effuſioni exponeretur. 2. Ut faciliùs Sacramento pro infirmis aſservaretur, ſpecies ſiquidem vini aſservatæ brevi tempore poſsent aceſcere. 3. Ut etiam abſtemii facilè communicare poſſent. 4. Ut neceſſitati regionum, ubi vini ſumma penuria eſt, provideretur. 5. Ut damnaretur Hæreſis docentium totum Chriſtum non eſse ſub utraque ſpecie.

Dico IV. Licèt de ſe longè meliùs ſit frequentiùs communicare, quàm rariùs; regulæ tamen nonnullæ ſunt ſtatuendæ, juxtà cujuslibet diſpoſitionem, ut frequens communio digna ſit, & fructuoſa.

Prob. 1. Pars ex infinitis propemodum SS. Patrum teſtimoniis, frequentem, imò & quotidianam Communionem extollentium, & docentium cum S. Baſilio Epiſt.

ad Cæſar. Patric. *Singulis certè diebus communicare bonum eſſe ac fructuoſum.* *Ideò optaret Syn.* Trident. ſeſſ. 22. cap. 6. *ut ſingulis Miſſis Fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed ſacramentali etiam Euchariſtiæ pereeptione communicarent: quo ad eos ſanctiſſimi hujus Sacrificii fructus uberior perveniret.*

Prob. 2. Pars ex D. Thom. 3. p. q. 8. art. 10. *Circa uſum hujus Sacramenti, duo poſſunt conſiderari: Unum quidem ex parte ipſius Sacramenti, cujus virtus eſt hominibus ſalutaris, & ideò utile eſt quotidie ipſum ſumere . . . Alió modo poteſt conſiderari ex parte ſumentis, in quo requiritur, ut magna cum devotione, & reverentia ad hoc Sacramentum accedat: & ideo ſi aliquis ſe quotidie ad hoc paratum inveniat, laudabile eſt quod quotidie ſumat . . . . Sed quia multoties in pluribus hominum multa impedimenta hujus devotionis occurrunt, propter indiſpoſitionem vel animæ, vel corporis, non eſt utile omnibus quotidie ad hoc Sacramentum accedere; ſed quotieſcumque ſe ad illud homo invenerit paratum.*

Accedit auctoritas Catechiſmi Rom. p. 1 cap. 4. *Neque tamen*, inquit, *Fideles ſatis habeant ſemel tantummodò Corpus Domini quotannis accipere: verùm ſæpiùs iterandam Euchariſtiæ communionem exiſtiment. Utrum ſingulis menſibus, vel hebdomadis, vel diebus id magis expediat, certa omnibus regula præſcribi non poteſt.* Verùm, ut Theologiæ Candidati in incerto omninò non hæreant, nonnullas regulas ad praxim perutiles ipſis breviter indigitare neceſſarium duximus.

Prima, & univerſalis regula a D. Bonaventura excerpta eſt 4. d. 12. q. 2. *Si quæritur*, inquit, *utrùm expediat frequentare Euchariſtiam alicui? Dicendum quod ſi viderit ſe eſſe in ſtatu Eccleſiæ primitivæ*, in quo Fideles quotidie communicabant; *laudandum eſt quotidie communicare. Si autem in ſtatu Eccleſiæ finalis, utpote frigidum & tardum; laudandum eſt quòd raro: ſi autem in medio modo, medio modo debet ſe habere: & aliquando debet ceſſare, ut addiſcat revereri; aliquando accedere, ut inflammetur amore.*

Secunda, & univerſalis Regula ex D. Thom. *deſumpta eſt*. 4. d. 12. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 3. *Si autem hæc duo ad invicem comparemus, adhuc invenitur prævalere ſumptio Sacramenti abſtinentiæ à Sacramento; tum ratione effectus, tum ratione præparationis, quantulacumque ſit, tum etiam ratione virtutis elicientis actum, quia ſumere videtur eſſe caritatis, in qua radix meriti conſiſtit: abſtinere autem timoris, amor autem timori prævalet.* Et ad 2. *In hoc*, inquit, *maxima eſt gloria Dei & bonitas, quod ſe creaturis pro earum captu communicat: unde magis videtur ad Dei gloriam pertinere, quod aliquis ad Communionem accedat, quàm quod abſtineat.* Ex qua Regula patet in dubio de ſufficienti diſpoſitione, potiùs ad frequentem, quàm ad raram propendendum eſſe communionem. His poſitis generalibus Regulis, particulares ſubſequentur.

1. Rara cenſetur communio, nedum ea quæ quotannis, ſed & ea quæ ter, aut quater in anno tantummodò exercetur: non frequens, quæ quinquies ſolummodò, aut ſexies fit in anno. Frequens verò, quæ ſingulis menſibus, frequentior quæ ſingulis hebdomadis, frequentiſſima quæ ſingulis diebus. Id non obſcurè colligitur ex ſuprà citato Catechiſmo Romano,

2. Omnis Fidelis, licèt non raro labatur in mortale; aptus eſt qui quinquies, aut ſexies ad S. Communionem accedat; modò verè ſit attritus, & confeſſus, & à peccati conſuetudine, & occaſione expeditus. Hæc Regula probatur uſu, & praxi omnium Directorum, qui ſacram Communionem injungunt in remedium peccati: & confirmatur auctoritate S. Iſidor. lib. de Eccleſiaſt. Offic. cap. 18. *Cæterum*, inquit, *ſi talia ſunt peccata, quæ quaſi mortuum removeant ab Altari, prius agenda pœnitentia eſt, ac ſic deinde hoc ſalutiferum medicamentum ſuſcipiendum. Qui enim manducat, & bibit indignè &c. Manifeſtum eſt enim vivere eos, qui Corpus ejus attingunt: unde timendum eſt, nedum diù quiſque ſeparatur à Chriſti Corpore, alienus permaneat à ſalute, ipſo dicente: Niſi manducaveritis &c. Qui enim peccare jam quievit, communicare non deſinat.*

3. Qui frequenter in mortalia labitur, licèt de illis pœniteat &c. non aptus eſt, qui ſingulis menſibus ad S. Euchariſtiam accedat. Probatur ex eodem S. Iſidoro lib. 1. ſentent. cap. 24. *Qui ſceleratè vivunt in Eccleſia*, inquit, *& communicare non deſinunt, putantes lethali Communione mundari, diſcant nihil ad emundationem ſibi proficere, dicente Domino: numquid carnes ſanctæ auferent a te malitias tuas.* Qui autem perraro in peccata labuntur mortalia, licèt aliquo affectu ad veniale detineantur, poſſunt ſingulis menſibus communicare,

Digitized by Google

nicare; cum tales in Eccleſia Dei *ſcelerate* vivere dici non poſſunt: quod ex S. Carolo probatur, qui in Inſtruct. de Sacram. Euch. jubet Parochos excitare paſſim Fideles omnes, inter quos pauciſſimi ſunt, qui aliquo ad veniale affectu non determinantur: *Ut præter Paſchatis Communionem, ſaltem in præcipuis ſolemnitatibus, veluti die Natali Domini, Epiphania, Pentecoſte, in diebus item Feſtis majoribus B. V. M. communicent.* Imò & ut *in Quadrageſima, ſaltem Dominicis diebus Corpus Domini ſumant, ac præterea idem in Adventu præſtent.*

4. His ſolummodò, qui ab omni affectu peccati, etiam venialis, ſunt liberi, qui pietatis operibus ſunt dediti, & terrenis ſollicitudinibus expediti ſeptimana communio concedenda eſt: quod probatur ex D. Bonav. lib. de profect. Relig. cap. 70. *Vis aliquis ita religioſus videtur & ſanctus, exceptis Sacerdotibus*, quibus ex officio incumbit interpellare pro Populo, & ex quorum Sacrificio bonum notabile Eccleſiæ, ejuſque membris advenit, *quin ſemel in Hebdomada ſufficiat ei ex conſuetudine communicare, niſi ſpeciali cauſa quandoque, vel ratio plus ſuadeat, infirmitas ſuperveniens, vel ſingulariter feſtivitas ſolemnis.* Adſtipulatur D. Saleſius in ſua Philothea c. 20.

5. Quotidiana concedenda non eſt Communio, niſi his qui extraordinario devotionis fervore ardent, & vehementi Chriſto ſe ſe uniendi ſiti exæſtuant; uno verbo; niſi his, *quos in ſtatu primitivæ Eccleſiæ* exiſtere compertum eſt.

Demum pro harum Regularum prudenti applicatione, attendenda eſt Perſonarum conditio; ita ut plus concedatur Virginibus, quàm non Virginibus; Cœlibatum obſervantibus, quàm Conjugatis; Religioſis, quàm Sæcularibus; Clericis, quàm Laicis &c. Item attendenda eſt conſcientiæ puritas, fructuum abundantia, fervor aut devotio major aut minor, deſiderium hujus Sacramenti magis vel minùs ardens &c.

Adnotatio 71.

(*)

Omnes ſupradictas regulas, quas Author ex Patribus deſumpſit attentè perpendere debent Confeſſarii, ut ſciant quomodo in directione Animarum pro eis concedendo Euchariſtico Pane ſe gerere debeant; ſalvis ſemper particularibus circumſtantiis, quæ aliquando prudenter ſuaderent ab eis deflectere; ut Author ipſe inſinuat. Quod antem aſſerit, Sacram Communionem injungi in remedium peccati *non ita intelligas velim, ut ſcilicet Confeſſarii abſque delectu, & indiſcriminatim Peccatoribus ſuadere debeant Euchariſticam Menſam. Hoc enim eſſet viam ſternere prophanationibus; & eo magis Angelicum panem eis ſuadere atque porrigere, quo per graviora crimina illo magis indignos ſe præbent. Hujus regulæ igitur intelligentia in eo ſita eſt: quod ſi Pœnitens a voluntate peccandi verè alienus, ad in ſe deſtruenda Opera carnis ſatagat atque conetur; nihilominus autem in peccata etiam gravia aliquando ex infirmitate labatur, huic Confeſſarius ſuadere poteſt ad Altare acceſſum, ut ex hoc cœleſti Convivio uberiores gratiæ fructus recipiens ad vincendas concupiſcentiæ blanditias, & Dæmonis aggreſſiones fortior evadat, & ſic a captivitate peccati totaliter liberetur. Et ſic intelligendum eſt Tridentinum quando ais Euchariſtiam eſſe Antidotum quoddam*, quo liberamur a culpis quotidianis, & a peccatis mortalibus præſervamur. *Hæc intelligant Confeſſarii ne prophanationis Corporis, & Sanguinis Chriſti participes quodammodo fiant.*

(*)

QUÆSTIO VIII.

Quinam ſint Euchariſtiæ effectus?

Not. Effectus Euchariſtiæ duplicis ſunt generis: præcipui animam reſpiciunt, & nonnulli ipſummet corpus.

Dico I. Quatuor ſunt Euchariſtiæ in animam effectus præcipui.

Prob. ſimul, & per partes exponitur Concluſio.

1. Effectus eſt gratiæ ſanctificantis jam præhabitæ augmentum; prout docet Florentin. in Decret. pro Armenis edito: *Per hoc Sacramentum*, inquit, *in ſumentibus dignè, gratia augetur; omnemque effectum, quem materialis cibus, & potus quoad vitam agunt temporalem; hoc idem quod ad vitam ſpiritualem per hoc Sacramentum operatur.* Et Catech. Roman. *Quemadmodum*, inquit, *corpus cibo naturali non conſervatur modò, ſed etiam augetur . . . . . Ita etiam ſacræ Euchariſtiæ cibus.*

2. Effectus eſt actualis refectio ſpiritualis dulcedinis; modò tamen cum actuali devotione, ſine affectu ad venialia, Sacramentum ſuſcipiatur. Unde Divus Thom. ait 3. part. q. 79. *Per hoc Sacramentum, quantum eſt ex ſua virtute, non ſolum habitus gratiæ, & virtutis confertur, ſed etiam excitatur in actum . . . Et inde eſt, quòd ex ejus virtute anima ſpiritualiter reficitur;*

per

Digitized by Google

per hoc quod anima ſpiritualiter delectatur. Sicut alimentum corporale, inquit ſuprà citatus Catechiſmus, corpus reficiendo delectat.

3. Effectus eſt, teſte Trid. ſeſſ. 13. c. 2. *Quod ſit Antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præſervamur.* Et hoc nedum ex opere operantis actus pœnitentiæ, & caritatis elicientis, ſed etiam ex opere operato, quatenùs ardorem caritatis, à venialibus remiſſum, reſtituit, animamque roborat adverſus peccati principia.

4. Effectus eſt ineffabilis cum Chriſto unio, per quam, inquit S. Cyrillus, *Concorporales Chriſti efficimur.* Quintus adjici poteſt effectus, nempè quod *per accidens* operetur remiſſionem peccati, etiam mortalis, ut alibi expoſuimus.

Dico II. Euchariſtia nonnullos in ipſum corpus parit effectus.

Prob. Quia 1. ipſum contactu ſuo conſecrat & ſanctificat. 2. Quia fomitem carnalis concupiſcentiæ remittit. *Chriſtus enim exiſtens in nobis*, inquit Cyril. Alex. lib. 4, in Joan. *ſopit ſævientem in noſtris membris carnis legem.* 3. Quia velut ſemen eſt ejus glorioſæ reſurrectionis, quatenùs Deus movetur ad illud vivificandum propter conjunctionem, quam habuit cum vivificantis Carne Chriſti: juxtà illud Joann. 6. *Qui manducat meam carnem, reſuſcitabo eum in noviſſimo die.*

QUÆR. 1. Utrùm majorem gratiam conſequatur qui ſub utraque, quàm ſub una tantum ſpecie Euchariſtiam ſuſcipit?

R. Negativè, niſi forſan ex opere operantis, quatenus ex uſu utriuſque ſpeciei major excitatur Caritatis effectus. Ratio eſt, quia ſola res, quæ ſumitur gratiam confert, non verò modus ſumendi: Atqui ſub quavis ſpecie Euchariſtia ſumatur, ſemper, ut dictum eſt, totus & integer Chriſtus ſumitur. Ergo. Unde declarat Triden. ſeſſ. 21. cap. 3. *nulla gratia ad ſalutem neceſſaria defraudari, qui unam ſolam ſpeciem accipiunt:* Ideſt, gratia ſecundùm quid neceſſaria, qualis eſt gratiæ augmentum, de qua ſola loqui poteſt Concilium; cum Euchariſtia primam ex ſe non conferre de fide ſit.

QUÆR. 2. Quandonam Euchariſtia in ſuſcipiente effectum ſuum producit?

R. Non quando in os immittitur, aut quando deglutitur, ſed dum intrat in ſtomachum. Ratio eſt, quia juxtà Florentinum Euchariſtia eumdem effectum habet in anima, quàm materialis cibus in corpore: atqui cibus corporalis materialiter non nutrit, niſi dum ad ſtomachum pervenit; ergò nec Euchariſtia. Hinc collige, quod ſi ſpecies in ore corrumperentur, Euchariſtia nullum, ſaltem ex opere operato, produceret effectum; benè quidem ſi poſt completam deglutitionem è ſtomacho ejiceretur, etiam nondùm ſpeciebus corruptis.

QUÆR. 3. Quanto tempore durent in ſtomacho ſpecies ſacramentales incorruptæ?

R. Variæ ſunt Phyſicorum opiniones; ſed communius cenſent per quadrantem horæ perdurare: Ideò gravis eſſet indecentia ante finitum quadrantem panem profanum manducare.

QUÆR. Tandem utrùm Euchariſtia prodeſſe poſſit non eam ſumentibus?

R. Illis minimè prodeſſe ex opere operato. Quia, inquit D. Thom. 3. p. qu. 79. art. 7. *Hoc Sacramentum eſt unius generis cum aliis Sacramentis; ſed alia Sacramenta non proſunt niſi ſuſcipientibus, ſicut effectum Baptiſmi non ſuſcipit, niſi Baptizatus. Ergo nec hoc Sacramentum prodeſt, niſi ſumenti:* Cujus particularis ratio eſt, quia Euchariſtia per modum cibi fuit inſtituta; at cibus non prodeſt niſi ſumenti, Ergo. Dixi *ex opere operato.* Nam ex opere operantis aliis prodeſſe poteſt; cum hujus Sacramenti virtute gratia, & Caritas augeatur, proindeque preces poſt Communionem factæ præcipuam quandam vim ex ipſa habeant divina beneficia impetrandi, tum pro ipſo communicante, tum pro aliis, ſive vivis, ſive defunctis.

CAPUT II.

De Euchariſtia prout Sacrificium.

QUatuor in hoc Capite nobis occurrunt exponenda. An ſit, & quid ſit Miſſæ Sacrificium. 2. Quis fructus & valor ejus. 3. A quibus, & pro quibus offerri poſſit ac debeat. 4. Quænam ſint circumſtantiæ ad celebrationem requiſitæ.

QUÆSTIO I.

An, & quid ſit Miſſæ Sacrificium?

Not. 1. EUchariſtiam, prout eſt Sacrificium, aptiſſimè à multis ſæculis *Miſſam* nuncupari; ſiquidem ea vox ab Hebraica MISSACH probabiliter derivatur, quæ ſpontaneam oblationem ſignificat: aut

Digitized by Google

aut probabilius à verbo MITTO, *quaſi tranſmitto*, inquit Greg. lib. 4. Dial. c. 58. eo quòd Populus Fidelis per miniſterium Sacerdotis, qui fungitur vice Mediatoris inter Deum, & homines, preces, & ſupplicationes, & vota tranſmittat Altiſſimo: vel dicitur Miſſa, eo quod per Conſecrationem veluti nobis mittitur Chriſtus à Deo, ac per oblationem, & ſumptionem eum Deo remittimus. Quærere autem utrùm ſit Miſſa, nihil eſt aliud, quàm inveſtigare, utrùm Euchariſtia verum ſit Novæ Legis Sacrificium, pro quo

Not. 2. Duplici modo ſumitur Sacrificium. 1. Latè pro quovis opere quod fit in gloriam Dei, juxta illud Aug. l. 10. de Civit. Dei c. 5. *Verum Sacrificium eſt omne opus quod agitur, ut ſanctâ ſocietate inhæreamus Deo; relatam ſcilicet ad illum finem boni, quo veraciter beati eſſe poſſimus.* 2. Strictè, & propriè ſumitur pro ſpeciali Religionis actu: Quo ſenſu rectè definitur: *Oblatio externa legitimè inſtituta, ſoli Deo à Miniſtro legitimo facta, quâ res aliqua ſenſibilis, & permanens conſecratur, & realiter immutatur, ad teſtandum ſupremum Dei dominium.*

Dicitur 1. *Oblatio externa*, ut diſtinguatur ab oblationibus internis Fidelium, qui ſe ſe Deo offerunt, inquit Apoſtolus, tanquam Hoſtias ſanctas, ac Deo placentes, quæ Sacrificia non ſunt propriè dicta.

Dicitur 2. *Legitimè inſtituta*, quia, cùm Sacrificia fiant in proteſtationem publicam ſupremi Dei dominii, ſolius eſt poteſtatis publicæ ac legitimæ ea inſtituere: Ideò hanc Deus tum in veteri tum in novo Teſtamento ſibi reſervavit poteſtatem; licèt communitas Sacrificia publica ſibi inſtituere poſſet, ſi Deus non inſtituiſſet.

Dicitur 3. *Soli Deo facta*; ſiquidem *nullus eſt hominum*, inquit Auguſt. ſupr. cit. *qui audeat dicere Sacrificium non debere ſoli Deo*; cùm ipſi ſoli Cultus Latriæ conveniat.

Dicitur 4. *A Miniſtro legitimo*, ideſt viro particulari ad offerendum Sacrificium aſſumptum: quæ conditio adeò neceſſaria eſt, ut ipſa deficiente deficeret ratio eſſentialis Sacrificii. Ideò antè Aaronis Sacerdotium Patres familias Agnum Paſchalem offerebant, quatenùs à Deo Sacerdotes erant inſtituti. Sic à ratione Sacrificii propriè dicti excluduntur oblationes plurimæ, à privatis hominibus in honorem Dei factæ, ut accenſio candelarum, thuris incenſio &c. quia non offeruntur à Miniſtris, ſaltem tanquam talibus, ad hoc deputatis.

Dicitur 5. *Res aliqua ſenſibilis, & permanens*; ut excludantur actus interni, actiones tranſeuntes, ut Genuflexio, & Pſalmodia.

Dicitur 6. *Conſecratur*; ideſt de profana fit ſacra; cùm ſacrificare, idem ſonet ac ſacrum facere.

Dicitur 7. *Realiter immutatur*; ideſt deſtruitur; quia cum Sacrificium fiat in teſtimonium ſupremi Dominii Dei, præſertim in vitam, & mortem creaturarum ſuarum; neceſſe eſt, ut res oblata quodammodò immutetur, & deſtruatur.

Not. 3. Triplex, aut quadruplex poſſe diſtingui Sacrificium. 1. Latreuticum in cultum Dei inſtitutum. 2. Propitiatorium ad ipſum placandum oblatum. 3. Pacificum, quod Euchariſticum dicitur, ſi in gratiarum actionem eſt inſtitutum; & Impetratorium, ſi ad impetranda beneficia offertur.

DICO I. Euchariſtiæ celebratio verum eſt, ac propriè dictum Novæ Legis Sacrificium.

Prob. ex Script. Malach. 1. *In omni loco ſacrificatur, & offertur Nomini meo Oblatio munda:* Ubi Propheta indicat futurum Miſſæ Sacrificium, prout omnes Patres, Juſtin. Dial. cum Triph. Iren. lib. 4. adverſ. Hær. cap. 32. Tertul. l. 3. cont. Marc. &c. interpretantur; quia hæc Oblatio munda, de qua Propheta, nec de Sacrificiis Judæorum, quæ in omni loco non offerebantur, nec de Sacrificiis Gentilium profanis dici poteſt. Deinde de Chriſto Domino dicit Pſalmiſta Pſalm. 109. & Apoſt. Heb. 5. *Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech*. Quem locum Patres omnes intelligunt de ultima Cœna, ubi Chriſtus Dominus Corpus, & Sanguinem ſuum Deo Patri obtulit in Sacrificium, ſub ſpecie panis, & vini. Ita Cypr. Epiſt. ad Cæcil. Aug. lib. 16. de Civit. c. 22. &c. Demùm Lucas Evangeliſta apertè teſtatur, Corpus Chriſti in ultima Cœna actualiter pro nobis fuiſſe datum: *Quod pro vobis datur*, & Sanguinem effuſum. *Hic eſt Calix, qui pro vobis funditur*. Quod verum eſſe non poſſet, ſi non loqueretur de vero Corporis, & Sanguinis Chriſti Sacrificio, pro nobis Deo Patri oblato. Sunt & alia plurima, tum Veteris, tum Novæ Legis loca, quæ brevitatis gratia prætermittere neceſſe eſt.

Prob. teſtimonio antiquorum Conciliorum,

Digitized by Google

rum, quorum auctoritatem ipſimet Lutherus, & Calvinus admittunt. Conc. Nicæn. I. Can. 18. vetat ne, qui poteſtatem non habent offerendi Sacrificium Corporis Chriſti, illud adminiſtrent. Conc. I. Epheſ. Declar. 1. Anathem. 11. de Miſſæ Sacrificio apertam mentionem facit: *Sanctum*, inquit, *ac vivificum, incruentumque in Eccleſiis peragimus Sacrificium*. In Concil. Chalcedon. Dioſcorus accuſatus eſt omne frumentum emiſiſſe: *Ex quo neque terribile, & incruentum Sacrificium celebratum eſt*. Accedit auctoritas antiquiſſimarum Liturgiarum, maximè S. Jacobi Liturgia: Item verba S. Andreæ Apoſtoli ad Proconſulem Agêum; *Quotidie immolo &c.*

Prob. ex hoc trito Auguſtini axiomate aſſerentis lib. 9. cont. Fauſt. *Nullam fuiſſe aut eſſe potuiſſe veram, vel falſam Religionem, quæ aliquo Sacrificiorum viſibilium conſortio homines non colligaret*; atqui dilecta Dei Eccleſia vera eſt Religio: ergo debet habere verum, ſemperque permanens Sacrificium, quod aliud utique eſſe non poteſt, quàm Sacrificium Miſſæ.

Objic. Hæretici 1. Chriſtum unicum eſſe Sacerdotem ſecundùm ordinem Melchiſedech. 2. Euchariſtiam Teſtamentum eſſe, & Sacramentum, ergo non Sacrificium. 3. Miſſæ Sacrificium injuriam facere Sacrificio Crucis, quia ſupponit iſtud non eſſe ſufficiens. 4. In Sacrificio Miſſæ nullam fieri mutationem realem, proindeque nullum eſſe Sacrificium. 5. Chriſtus dicit Samaritanæ nullum deinceps cultum externum Deo fore exhibendum, ſed in ſolo ſpiritu, & in veritate.

℟. ad 1. Chriſtus eſt unicus principalis Sacerdos, ſed ſine excluſione eorum, qui tanquam Miniſtri vices ejus gerant. Ad 2. Euchariſtia ſub uno reſpectu eſſe Teſtamentum, & Sacramentum, quatenus ſcilicet Corpus, & Sanguinem Chriſti realiter continet, & gratiam efficaciter ſignificat; & ſub altero tanquam Sacrificium pro nobis Deo offertur. Ad 3. Miſſæ Sacrificium injuriam Crucis Sacrificio inferret, ſi fuiſſet inſtitutum, ut ejus ſuppletivum, ſed inſtitutum eſt tantummodò, ut ejuſdem applicativum. Ad 4. in Sacrificio Miſſæ vera ac realis eſt immutatio, licet myſtica, & incruenta; quatenus vi verborum Corpus ſub ſpecie panis, & Sanguis ſub ſpecie vini conſtituuntur; quo fit, ut Agnus in hoc Sacrificio immolatus, ibi ſit tanquam occiſus. Ad 5. Adoratio ſpecialis, & vera, quam Chriſtus inſtituit, carnalem tantùm Judæorum excluſit, non verò omnem externam aliàs Pſalmodiam, Genuflexiones &c. quibus etiam in ſpiritu, & veritate Deum colimus, excluſiſſet.

Hæc ad confirmandam Fidem Catholicam breviter delineaſſe ſufficiat. Nunc nobis dirimenda eſt inter ipſoſmet Catholicos non contemnenda controverſia; in qua nimirum parte Miſſæ eſſentialiter conſiſtat Euchariſtiæ Sacrificium: circa quod

Dico II. Euchariſtiæ Sacrificium eſſentialiter conſiſtit in ipſa Corporis, & Sanguinis Domini Conſecratione.

Prob. 1. Concluſio aliarum ſententiarum impugnatione.

1. Non conſiſtit in panis, & vini Oblatione ante Conſecrationem, nec Corporis Chriſti poſt ipſam, tum quia in prima non offertur Corpus Chriſti, quod tunc non eſt præſens; eſſentiale autem eſt Sacrificio Miſſæ, ut Chriſtus offeratur; tum quia licèt in ſecunda Corpus ſit præſens, ipſum tamen minime immutatur. Adde quod utraque Oblatio non à Chriſto, ſed ab Eccleſia fuerit inſtituta.

2. Non conſiſtit in ſpecierum mixtione, fractione, aut diſtributione; tum quia Chriſtus mixtionem nec adhibuit, nec adhibere præcepit; tum quia fractionem adhibuit ante Conſecrationem, nos autem poſt Conſecrationem uſurpamus; tum quia Concilium Tridentin. ſeſſ. 22. can. 8. definivit Miſſam eſſe licitam, licèt nulli diſtribuatur Corpus Chriſti, & ſolus Sacerdos communicet. Accedit quod in his omnibus cæremoniis ſolæ ſpecies, non Corpus Chriſti, immutentur.

3. Non conſiſtit in Communione Sacerdotis. Quia de Fide certum eſt Chriſtum verè ſacrificaſſe; & incertum utrùm ipſemet communicaverit. Unde ſi eſſentia Sacrificii conſiſteret in Communione veritas fidei eſſet incerta, quatenùs in incerto fundata, uti diximus in quæſtione de prætenſa converſione aquæ in vinum Calicis. 2. Sacerdos communicans Corpus Dominicum ſibi diſpenſat: qui autem diſpenſat, ut talis, minimè Sacrificat. Quod ſi aliquod Concilium dicat: *Quale erit Sacrificium, cui nec ipſe ſacrificans particeps eſſe dignoſcitur?* Hinc non eſt concludendum, hanc participationem eſſe de eſſentia Sacrificii; ſed partem ejus tantummodò integralem, ſeu illius complementum extrinſecum. Deinde immutatur quidem Hoſtia per Sacerdotis Communionem; ſed immutatur ad ſuſcipientis utilitatem, non autem prima-

tiò

Digitized by Google

rio ad Dei Cultum. Reſtat igitur ſolam Conſecrationem eſſentialiter Sacrificium Miſſæ conſtituere; quod

Prob. 2. ex omnibus Patribus docentibus per verba à Sacerdote nomine Chriſti prolata confici Sacramentum; proindeque Sacrificium; cùm Euchariſtiæ Sacramentum, & Sacrificium à parte rei ſint unum, & idem. Nec enim ſpecies conſecratæ Corpus Chriſti ſignificant, niſi quia myſticè immolatum eſt, cùm eum immolatum ſignificent. Deindè definitio Sacrificii perfectè convenit Conſecrationi. 1. Vera eſt Oblatio, ſi non in actu ſignato, & explicito; ſaltem in actu exercito, & implicito. 2. Eſt rei ſenſibilis Oblatio, Corporis Chriſti ſcilicet per ſpecies. 3. Vera eſt immutatio, ſi non cruenta, ſaltem myſtica, realis tamen. 4. Ipſamet immolatio ſenſibilis eſt, ſi non quidem per viſum, ſaltem auditu Fidei, cùm ſciamus verba Chriſti, & Miniſtrorum ejus eſſe vera.

QUÆR. Utrùm Conſecratio utriuſque ſpeciei non tantùm ſit de neceſſitate præcepti, ſed etiam Sacrificii?

℟. De neceſſitate præcepti tantùm, non de Sacrificii. Prima pars patet ex Evangelio, ubi Chriſtus præcepit, ut id quod fecit, facerent in ejus commemorationem. Secunda patet; tum quia in utraque ſpecie verum eſt Sacramentum, proindeque, ut diximus verum Sacrificium; tum quia ad eſſentiam Sacrificii ſufficit, ut aliqualiter, modò realiter, Hoſtia immutetur. Certum eſt autem Chriſtum per Conſecrationem unius ſpeciei jam realiter immutari, cùm vi verborum Corpus tantùm adſit ſub hac ſpecie.

Adnotatio 72.

(*)

Hanc Authoris noſtri Opinionem ſingularitatis incuſant Theologi non pauci; inter quos P. Concina, *qui Tom.* 8. *Diſſert.* 2. *de Sacrif. Miſ. cap.* 2. *quæſt.* 5. *Theol. Chriſt. quærens*: An Conſecratio utriuſque ſpeciei, panis, & vini ad eſſentiam Sacrificii pertineat, *reſpondet*: Sententiam adfirmantem ſuſtinent Theologi omnes. *Sed quod magis refert, magiſque urget, eſt* Benedictus *XIV. qui in tract. de* Sacrificio Miſſæ, *a ſe antequam ad Summi Pontificatus apicem elevaretur, inſcripto, ſententiam hanc affirmativam validè tuetur. En ejus verba latinè fideliter reddita.* „ *Quæremus inſuper, an ad eſſentiam Sacrificii neceſſaria* „ *ſit Conſecratio utriuſque ſpeciei, panis ſcilicet,* „ *& vini? & dicemus neceſſariam eſſe,* „ *& quidem de jure, & præcepto Divino, a* „ *quo nullus diſpenſare poteſt. Huic Sententiæ* „ *favet S. Trident. Concilium ſeſſ.* 22. *cap.* 1., „ *ubi docet, quod Chriſtus proprium Corpus, &* „ *Sanguinem obtulit Æterno Patri, ſub ſpecie* „ *panis, & vini; & ſub Symbolis iiſdem A-* „ *poſtolis tradidit, quos tunc novi Teſtamenti* „ *Sacerdotes inſtituebat; imponens ipſis, & Sa-* „ *cerdotibus eorum ſucceſſoribus, ut pariter ſic* „ *offerrent, dicens*: Hoc facite in meam Com- „ memorationem. *Hinc eſt, quod ſi Chriſtus* „ *legem impoſuit Sacerdotibus omnibus faciendi* „ *quod ipſe pariter, tamquam Sacerdos Ordinis* „ Melchiſedech *fecerat: cum ipſe in pane con-* „ *ſecraſſet, & in vino, ſequitur inde, quod* „ *utraque ſpecies neceſſaria ſit de jure, & præ-* „ *cepto Divino ad Sacrificii eſſentiam.* „ *Et ſic longè proſequitur ad propriam convalidandam ſententiam, afferens pro ſe Theologos, non paucos, inter quos D.* Thomam *quæſt.* 80. *a.* 11. *expreſsè declarans, quod ſi Sacerdos in una tantum ſpecie conſecraret, verè, & propriè Miſſæ Sacrificium non perageret, prout* Miſſa eſt tale Sacrificium a Chriſto Domino inſtitutum. *Textus vero* Tridentini *ſupra citati ſic ſe habet*: Chriſtus, Sacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedech ſe in æternum conſtitutum declarans, Corpus, & Sanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis, & vini Deo Patri obtulit, ac ſub earumdem rerum Symbolis, Apoſtolis, quos tunc novi Teſtamenti Sacerdotes conſtituebat, ut ſumerent, tradidit, & eiſdem, eorumque in Sacerdotio Succeſſoribus, ut offerrent præcepit per hæc verba. *Hoc facite in meam Commemorationem*: uti ſemper Catholica Eccleſia intellexit, & docuit. *His omnibus Conſtitutis, jam patet quod Opinio Authoris noſtri ſolidioribus fundamentis deſtituta appareat; & quod ex mente præcipuè* Benedicti *XIV. cujus doctrinæ fideliter inhærere ſtuduimus, Conſecratio utriuſque ſpeciei, non tantum de neceſſitate præcepti, verùm etiam Sacrificii, reputanda ſit.*

(*)

QUÆSTIO II.

Quis fructus, & valor Sacrificii Miſſæ?

Not. CONſtat apud omnes Euchariſtiæ Sacrificium Latreuticum eſſe, ſimul & Euchariſticum, & Propitiatorium, & Impetratorium. Sed duplex hic occurrit difficultas. 1. Utrùm Propitiatorium ſit, & Impetratorium ex opere operato, vel tantummodò ex opere operantis. 2. Utrùm, & quo ſenſu valoris ſit infiniti.

Dico I. Euchariſtiæ Sacrificium peccata tum mortalia, tum venialia ex opere operato, ſed mediatè quoad culpam dimittit, & quoad pœnam immediatè.

Prob. generaliter, quòd quælibet peccata dimittat, tum quoad culpam, tum quoad

pœnam, ex verbis ipſiuſmet Chriſti Domini: *Hic Calix, qui pro vobis effundetur in remiſſionem peccatorum.* Accedit auctoritas Conc. Trid. definientis ſeſſ. 21. c. 2. *Hoc Sacrificium verè eſſe Propitiatorium, per ipſumque fieri, ut miſericordiam conſequamur, & gratiam inveniamus.* Confirmatur praxi univerſali Eccleſiæ, hoc Sacrificium æquè pro impiis, ac pro juſtis ſemper, & ubique offerentis.

Prob. in particulari, quòd peccata dimittat quoad culpam ex opere operato, ſed mediatè tantùm; quatenus ſcilicet inquit Conc. citat. *Hujus oblatione placatus Dominus gratiam, & donum Pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit.* Si enim immediatè peccata dimitteret inutile eſſet Pœnitentiæ Sacramentum; & attritus abſque ejus ſuſceptione, contrituſque abſque ejus voto, poſſet juſtificari, quod eſt hæreticum. Quòd autem gratiam, & donum Pœnitentiæ, ideſt gratiam proximè, aut remotè ſufficientem ad veram Pœnitentiam ex opere operato conferat, patet; tum quia effectu ſuo minimè fraudatur, propter iniquitatem celebrantis; tum quia eodem modo movet Deum ad gratiam conferendam, quo ipſam placat: placat autem ipſum ex opere operato; cùm juxtà Concilium *per ipſum fiat, ut miſericordiam conſequamur*: per ſeipſum autem aliquid operari eſt operari ex opere operato; tum quia tandem eo modo Sacrificium Miſſæ eſt Propitiatorium, quo Satisfactorium eſt.

Prob. autem eſſe Satisfactorium ex opere operato, & quidem immediatè. Quia Miſſæ Sacrificium non differt à Sacrificio Crucis, niſi ratione modi quo offertur: Atqui Crucis Sacrificium per ſe pœnam peccatorum diluit, ergo & Sacrificium Miſſæ. Deinde quis neget hoc Sacrificium longè majorem efficaciam habere, quam jejunia, & eleemoſynæ Fidelium, quæ immediate & per ſe pœnas remittunt, atque diluunt peccatis debitas? Ergo à fortiori Miſſæ Sacrificium.

Dico II. Euchariſtiæ Sacrificium ex opere operato impetrat nobis bona, non quidem omnia, quæ deſideramus; ſed quæ ad majorem Dei Gloriam conducunt, juxtà ipſiuſmet Dei beneplacitum.

Prob. Quia de ſe, & ſua propria virtute verè Impetratorium eſt, ſicut & Satisfactorium. Docet ſiquidem Trid. citat. offerri debere non ſolùm pro peccatis, & ſatisfactionibus, ſed & pro aliis neceſſitatibus: SS. Patres docent utiliter oblatum fuiſse pro neceſſitatibus, etiam temporalibus. Dixi tamen, nobis non impetrare infallibiliter quidquid deſideramus; quia ſæpiùs id nec juſtum eſt, nec expedit nobis, nec ad gloriam Dei, & ad ſalutem noſtram confert.

Dico III. Valor Sacrificii Miſsæ de ſe intenſivè in actu primo, & quoad ſufficientiam eſt infinitus.

Prob. et exponitur Concluſio; cujus ſenſus eſt: quod hoc Sacrificium poſſit obtinere gratias actu infinitas hominibus actu infinitis, ſi exiſtere poſſint; quia, & Sacerdos principalis offerens, & Hoſtia oblata infinitæ ſunt ſanctitatis, ac virtutis, propter unionem hypoſtaticam.

Dico IV. Valor, & fructus hujus Sacrificii in actu ſecundo, ſeu quoad extenſionem ejus, applicationem, & efficaciam, finitus eſt, & determinatus.

Prob. auctoritate & ratione D. Thom. 3. part. q. 79. art. 5. Quia, inquit Sanct. Doctor, *in ſatisfactione*, idem dicendum eſt de impetratione, *magis attenditur affectus offerentis, quàm quantitas oblationis. Unde & Dominus dicit de vidua, quæ obtulit duo æra, quòd plus omnibus miſit. Quamvis ergo hæc oblatio ex ſui quantitate ſufficiat ad ſatisfaciendum pro omni pœna, tamen fit ſatisfactoria illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus, ſecundum quantitatem ſuæ devotionis, non pro tota pœna.* Et 4. diſtinct. 12. art. 2. quæſt. 3. & d. 45. qu. 1. ad 2. ait: *Si ſuffragium, pro multis factum, tantum valeret ſingulis, ac ſi pro uno tantum fieret; videtur quod Eccleſia non debuit inſtituiſſe, ut pro aliquo ſingulariter Miſſa, vel oratio fieret; ſed quod ſemper diceretur pro omnibus Fidelibus, quod tamen falſum eſt.* Alia ratio fundatior eſt, quia Chriſtus in Sacrificio contentus non operatur, ut agens naturale, quod ſecundùm totam virtutis ſuæ latitudinem operatur; ſed ut agens liberum, quod non operatur, niſi quantùm vult. Non vult autem Chriſtus ſecundùm totam latitudinem virtutis ſuæ meritum Paſſionis ſuæ applicare, tum ut magis pietas Fidelium excitetur, tum ut procuretur frequentior hujus Sacrificii celebratio.

Confirm. ex Concil. Conſtantienſi, quod hanc Wiclefi damnavit propoſitionem: *Speciales orationes applicatæ uni perſonæ per Prælatos vel Religioſos, non plus proſunt eidem, quàm generales, cæteris paribus.* Quæ propoſitio vera eſset, ſi Sacrificium

Miſsæ

Miſsæ in ſui applicatione eſset infiniti valoris; cùm inde ſequeretur, uni non magis prodeſse, quàm alteri, cui ſpecialiter applicaretur; hoc ſiquidem Sacrificium, nonniſi per modum impetrationis, ſeu orationis operatur. Huc accedit hujus propoſitionis damnatio ab Alex. VII. *Non eſt contra juſtitiam pro pluribus Sacrificiis ſtipendium accipere, & Sacrificium unicum offerre.* Quæ propoſitio fundata eſt ſub hòc falſo principio; quia nempè unicum æquè prodeſt ac plura.

Objic. illud effatum D. Hierom, vel alterius Patris citatum diſt. 5. *De Conſec.* Can. *Non mediocriter: Dùm pro cunctis animabus Pſalmus, vel Miſſa dicitur, nihil minus, quam ſi pro uno quolibet ipſorum diceretur, accipitur.*

℟. Senſus hujus textus eſt, quod qui pro multis Pſalmum recitant, & Miſsam celebrant cum Caritate, & puritate cordis, ipſimet non minorem fructum ex ſua Pſalmodia, & propria Miſsa percipiunt, quàm ſi pro uno tantùm Pſalmum recitaſsent, & Miſsam pro uno tantummodò celebraſsent. Hinc

Adverte, fructum ſeu valorem Sacrificii Miſsæ optimè dici poſse infinitum ſincategorematicè, ex parte offerentium, & aſſiſtentium; ideſt majorem, & ſemper majorem eſse, quo plures adſunt offerentes, & aſſiſtentes. Ratio eſt evidens, quia multiplicatis offerentibus multiplicantur oblationes, proindeque ſinguli ex ſua oblatione eumdem capeſcunt fructum, ac ſi ſoli adeſsent. Item fructus hujus Sacrificii abundantior ſemper, & abundantior eſse poteſt, quo ferventior, ac ferventior eſt devotio, ac pietas offerentium, & eorum pro quibus offertur; cùm juxta D. Thom. citat. fructus ejus menſuretur ſecundùm quantitatem; ideſt fervorem *eorum devotionis.*

QUÆSTIO III.

A quibus, & pro quibus offerri debeat, ac poſſit Miſſæ Sacrificium?

Not. CUmplurima circa hanc materiam ad praxim neceſsaria nobis ſint exponenda, brevitatis gratia, ipſa in diverſas Quæſtiunculas diſpartiri neceſſe eſt.

QUÆR. 1. Quibuſnam competat ſacroſanctum offerre Miſsæ Sacrificium?

℟. Cum conſecratio vera ſit, atque implicita oblatio, evidens eſt ſolius eſse Sacerdotis ritè ordinati, Corpus, & Sanguinem Domini immediatè, & minus principaliter offerre; ſicut ſolius eſt minus principaliter conſecrare, uti jam ſuperius probatum eſt. Dixi *minus principaliter;* Quia Sacerdos non conſecrat, niſi quatenus vices gerit, & Perſonam Chriſti ſuſtinet. Dixi *immediatè;* quia mediante Sacerdote illud etiam offert Eccleſia, & generaliter Fideles tanquam ipſius membra, ſpecialiter verò aſſiſtentes, ſpecialius Miſsæ inſervientes, neceſsaria ſuppeditantes, & honorarium tribuentes. Quod probatur ex Innoc. III. l. 5. de Myſterio Miſsæ c. 6. *Non ſolum offerunt Sacerdotes, ſed & univerſi Fideles. Nam quod ſpecialiter adimpletur Miniſterio Sacerdotum, hoc univerſaliter agitur voto Fidelium.*

ADNOTATIO 73.

(*)

Circa Miſſæ Sacrificium celebris paucis ab hinc annis in Italia exarſit Controverſia: an ſcilicet Fideles Aſſiſtentes, ita, & taliter Offerentes *conſiderari deberent, ut de Sacrificio participare propinquiùs volentes, mediante Communione intra Miſſam facienda, minime ab ea vel a Celebrante, vel a Paſtoribus, juſtis de cauſis, repelli poſſent? Hinc inde a Theologis utriuſque ſententiæ varia prodiere Scripta: donec re ad* Benedictum *XIV. delata, tandem ab ipſo lis compoſita fuit,* Encyclica *evulgata ad Italiæ Archiepiſcopos, Epiſcopos &c.* 1742. *incip.* Certiores effecti. *In ipſa enim decernit* 1. *jure merito a Tridentino damnatam fuiſſe Lutheranam ſententiam, in qua adſtruebatur Miſſas privatas, in quibus ſolus Sacerdos Sacramentaliter communicat, illicitas eſſe.* 2. *Optandum quidem eſſe, ut Fideles ad mentem Tridentini ipſius, in ſingulis Miſſis, non* ſolum Spirituali affectu, ſed Sacramentali *etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent; de Sacrificio participantes, quod a Sacerdote,* tamquam publico Eccleſiæ Miniſtro non pro ſe tantum, ſed pro ipſis quoque, & ipſorum nomine offertur. 3. *Participare de eodem Sacrificio præter eos, quibus a Celebrante tribuitur* in ipſa Miſſa portio victimæ a ſe oblatæ, *ſed etiam illos, quibus ab ipſo Euchariſtia ſervari ſolita miniſtratur.* 4. *Nunquam vetuiſſe, aut modo vetare Eccleſiam* ſatisfieri ab ipſo Sacerdote pietati, & juſtæ eorum petitioni, qui Miſſæ adſtantes ad conſortium admitti poſtulant ejuſdem Sacrificii, quod ipſi pariter offerunt, ea ratione, quæ ipſos decere poteſt; imo probare, atque cupere ne id omittatur; eoſque Sacerdotes increparet, quorum culpa, & negligentia Fidelibus participatio illa denegaretur.

Quia vero Controverſia ex eo principaliter ortum habuerat, quod ab Epiſcopo cujuſdam Diœceſis interdictum fuiſſet Celebrantibus in quodam Altari, pluribus quotidianis Miſſarum obligationibus onerato, ne intra Miſſam Fidelibus, magno numero concurrentibus Eucbariſtia adminiſtraretur, eo ſcilicet fine, ne talis adminiſtratio longius protracta, dictorum onerum implemento impedimentum afferret; Circa hoc decernit 1. *Paſtores vigilantiam, & curam ſuam conferre debere, ut* ex una parte Fidelium pietas minimè fraudetur eo acceſſu, eaque participatione; *Ex alia vero, ita utrumque ſortiri,* quin ulla in laudabilibus aliis inſtitutis oriatur perturbatio, unde facile confuſio etiam, & Scandalum oriretur. 2. *Paſtores ipſos monere debere Fideles*, ut participes eſſe cupientes Sacræ Menſæ, ſtudeant tempus, locum, & circumſtantias nanciſci, quibus & ipſi juſtorum votorum ſuorum compotes evadant, nec inſtituta illa pietatis impediant. 3. *Fideles de ſibi illata injuria minime queri poſſe, ſi aliquando Epiſcopus* pro tempore, loco, & perſonis *nequaquam opportunum cenſuerit a* Sacerdote celebrante Euchariſtiam diſtribui iis, qui adſtant; quibus ſcilicet eo ipſo tempore facilis, & obvia ſuppetit ratio ad eamdem Menſam accedendi, pluribus aliis locis cuivis inſtructam. 4. *Si Fideles ita moniti a Paſtoribus, atque inſtructi* importunè inſiſterent pro recipienda Euchariſtia in iiſdem temporis, loci, & Perſonarum circumſtantiis, quas excipiendas cenſuiſſet Epiſcopus, Ritualis Romani auctoritate etiam fretus, hæc illorum petitio, utpote nec juſta (*ait ipſe*) nec rationabilis, contumacem, ac refractarium animum demonſtraret, cupidumque perturbationis; ac proinde minimè compoſitum Euchariſtiæ, qua par eſt pietate, percipiendæ.

Circa rectam hujus Apoſtolici Reſcripti intelligentiam adhuc aliquantulum inter Partes diſceptatum fuit: ſed ſupradicta clariora ſunt, quàm ut juſtis difficultatibus ſubeſſe poſſint.

(*)

QUÆR. 2. Utrùm Sacerdos poteſtatem ſpecialem habeat Miſſæ fructum applicandi pro ſuo beneplacito?

℟. Triplicem eſſe fructus Sacrificii portionem; generalem ſcilicet, Mediam, & ſpecialem. Prima eſt, quæ toti Eccleſiæ obvenit, & principaliter iis omnibus in Canone Miſſæ expreſſis, ſive abſentes, ſive præſentes. Secunda ea eſt, quæ iis obvenit pro quibus Sacerdos ſpecialiter celebrare intendit. Tertia tandem, quæ ipſi videtur omninò propria, præciſè ut Sacerdoti. His expoſitis

Certum eſt 1. atque indubitatum, Sacerdotem de primo fructu minimè pro libitu ſuo diſponere poſſe, ideò ſive illum applicare intendat ſive non, ſemper à Chriſto Domino applicatur.

Certum eſt 2. Fructum ſecundum ita à Sacerdotis beneplacito pendere, ut licèt illicitè ad alium quàm debet, validè tamen applicare poſſit. Ideò ſi quis accepto ſtipendio ab aliquo ad Miſſam pro ipſo celebrandam non celebraret, ad reſtitutionem teneretur. Ratio eſt; Quia ſicut Sacerdos in ordinatione poteſtatem accipit Sacrificium offerendi, poteſtatem ſimul ſuſcepit ab ea inſeparabilem illud applicandi: alioquin verus ac propriè dictus non eſſet Sacerdos, qui in victimam poteſtatem Sacerdotalem neceſſario habere debet.

Nec refert, quod vices gerat, ac Perſonam Chriſti ſuſtineat; nam eò ipſo, quo Perſonam Chriſti ſuſtinet; poteſtati ejus Sacerdotali utique participare debet.

Quoad tertium fructum, quidquid nonnulli dicant, probabilius videtur, etiam illum alteri applicare poſſe; cùm hujus ſit æqualiter Dominus, & liberum ſit cuilibet propriis ſuis bonis in favorem alterius ſe ſe abdicare.

QUÆR. 3. Qualis requiratur intentio in Miſſæ applicatione?

℟. Abſolutè neceſſaria non eſt intentio actualis, aut virtualis, aut explicita; ſed ſufficit habitualis, non retractata, & implicita. Non ſufficit autem interpretativa, nec conditionata de futuro, ſive contingenti, ſive neceſſario. Hinc

Reſol. 1. Si contingat nullam à Sacerdote factam fuiſſe applicationem, vel ipſam feciſſe poſt Conſecrationem; fructum ſpecialem remanere in Theſauro Eccleſiæ; quia intentio retroactionem in quod jam factum eſt habere non poteſt.

Reſol. 2. Valet Sacrificii hodie celebrati applicatio, quam Sacerdos duobus, aut tribus abhinc diebus fecit, quamvis de ea ampliùs non cogitet, modò nec implicitè, nec explicitè eam retractaverit; quia Miſſæ applicatio per modum donationis ſe habet, quæ valida eſt, donec revocetur.

Reſol. 3. Valida eſt applicatio Sacerdotis Religioſi, aut alterius ſub obedientia conſtituti, Miſſam applicantis juxtà Superioris ſui voluntatem, quam tamen minimè novit: Item & Sacerdotis Miſſam applicantis pro ea anima, quam vult Deus, aut quam Deus novit hujus auxilii magis indigere; quia Sacerdos in utroque caſu verè applicat, licet determinationem Deo, & Superiori ſuo relinquat.

Reſol. 4. Qui ita eſt diſpoſitus, ut Miſ-

ſam

Digitized by Google

ſam pro tali, vel tali neceſſitate ſua, vel proximi applicaſſet, ſi attendiſſet, invalida eſſet ejus intentio: Non enim quia intentio adfuiſſet, ſequitur quòd ipſa fuerit. Cenſent tamen plurimi Doctores, Sacerdotem ex inadvertentia fructum nemini applicantem, implicitè vel habitualiter velle applicare ad quod ex præcepto tenetur.

Reſol. 5. Qui ſic intentionem proferret: Miſſam defunctorum applico pro eo, qui primus eſt moriturus, vel pro eo, qui primus ſtipendium datutus eſt, vana atque illicita foret ejus applicatio; tum quia fructus Sacrificii ſuſpendi non poteſt, nec poteſt fieri ſolutio debiti nondum contracti; tum quia hæc praxis damnata eſt à S. Card. Congreg. habita ſub Clemente VIII. an. 1605.

QUÆR. 4. Pro quibus fructus Sacrificii poſſit applicari?

℞. Poſſe applicari, & offerri pro omnibus omninò hominibus. 1. Pro omnibus Orthodoxis, atque Catholicæ, & Apoſtolicæ Fidei cultoribus, ut patet. 2. Pro peccatoribus per modum impetrationis, ut Deus eis gratiam converſionis concedat. 3. Pro ipſiſmet Infidelibus eodem modo, juxta præceptum Apoſtoli, qui vult orationes fieri pro Regibus qui tunc erant In fideles. 4. Pro Catechumenis, ut ad gratiam Baptiſmi perveniant. Nec refert, quod dicit Aug. Corpus Chriſti non offerri, niſi pro membris Chriſti; loquitur enim de Parvulis ſine Baptiſmo defunctis. 5. Pro Excommunicatis non toleratis, non quidem publicè, ſed privatim, & proprio Sacerdotis nomine. 6. Pro animabus in Purgatorio languentibus, ut docet Conc. Trident. ſeſſ. 22. cap. 2. ex antiquiſſima, imo & Apoſtolica traditione. 7. Non pro Beatis quidem offerri poteſt; cùm ſit Cultus Latriæ; ſed pro Beatis, ad gratias Deo referendas de beneficiis ipſis à Deo collatis; vel ut Deus nobis concedat eorum patrocinium. 8. Non autem offerri poteſt pro damnatis; utpote omnis fructus hujus Sacrificii incapacibus; quia in Inferno nulla eſt redemptio, nec pœnarum mitigatio eſſe poteſt.

QUÆR. 5. Pro quibus Sacerdos teneatur Miſſam applicare?

℞. 1. Tenetur ex juſtitia Miſſam applicare pro his, & juxtà intentionem eorum, qui fundationem, qua gaudet, inſtituerunt, aut eleemoſynam, vel honorarium ipſi præſtiteruot. 2. Pro his, pro quibus eam promiſit, cùm intentione ſe ſe obligandi. 3. Dùm aliquod ſtatutum, & conſuetudo obligatoria id imperat. 4. Paſtores tenentur aliquandò Miſſas pro ſubditis ſpecialiter applicare, etiam ſecluſo quovis alio titulo. Ratio Concil. Trident. eſt ſeſſ. 23. cap. 1. Quia *præcepto Divino mandatum eſt omnibus, quibus cura animarum commiſſa eſt oves ſuas agnoſcere, & pro eis Sacrificium offerre*. Quoties autem id facere teneantur? Videtur id præſtare teneri ſingulis ſaltem Dominicis, Feſtiſque anni ſolemnioribus. Dixi *ex juſtitia*, ita ut ſupradicti Miſſam applicare prætermittentes, peccent mortaliter, & ad reſtitutionem teneantur; exceptis tamen his, qui nonniſi ob ſtatutum aliquod, aut conſuetudinem Miſſam applicare tenerentur.

Adnotatio 74. (*)

Licet nunquam dubium eſſe potuerit, animarum curam habentes de jure Divino teneri Oves ſuas agnoſcere, *ut ait Trident.* & pro eis Sacrificium offerre; *attamen cum hujuſmodi gravem obligationem nonnulli* per inanes, & frivolas interpretationes dè medio tollere vel ſaltem extenuare contenderint, Benedict. *XIV. an.* 1744. *Encyclicam Epiſtolam Patriarchis, Archiepiſcopis, cunctiſque Locorum Ordinariis per Italiam conſtitutis miſit*, per quam ſublata diverſarum, in quas Scriptores abierunt, Opinionum varietate, conſtans Apoſtolicæ Sedis ſententia, *ut ipſe loquitur*, prædictis de rebus cuilibet innoteſcat. *In ipſa igitur declarat* 1. *quod omnes curam Animarum exercentes, ſive Sæculares ſint, ſive Regulares, ſive Parochi actuales, & perpetui, ſive tantum Vicarii amovibiles, & temporarii, omnes, inquam, tenentur Miſſam pro Populo ſibi commiſſo applicare ſingulis Dominicis, & aliis de præcepto Feſtis diebus, iis etiam comprehenſis, in quibus ex indulto Apoſtolicæ Sedis cum obligatione audiendi Miſſam permiſſum fuit Populis opera ſervilia exercere. Et quia ſub prætextu contrariæ antiquæ conſuetudinis, vel non congruæ, aut prædefinitæ ſuſtentationis, aliqui ab onere Sacrificium offerendi ſe ſubtrahere tentarunt; declarat* 2. *quod* licet Parochi, ſeu alii ut ſupra Animarum curam habentes congruis præfinitis redditibus deſtituantur, & quamvis antiqua ſeu etiam immemorabili conſuetudine in ipſorum Diœceſibus ſeu Parochiis obtinuerit, ut Miſſa pro Populo non applicaretur, eadem nihilominus omnino impoſterum ab ipſis debeat applicari. *Quoad Parochos adeo pauperes, ut ferme ex eleemoſynis, quas a Fidelibus pro Miſſarum celebratione accipiunt vivere cogantur; & pariter quoad Vicarios, ſeu Œconomos, qui Eccleſia Parochiali vacante ad Animarum curam deputati* adeo illiberaliter tractantur, *ut exigui redditus ipſis pro*

Digitized by Google

pro alimonia conſtituti vix ad eorum ſuſtentationem ſufficiant, decernit 3. ut Locorum Ordinarii, re cognita, ipſos a Miſſæ applicatione pro diebus Feſtis diſpenſare poſſint, ea lege tamen, ut celebrent in Eccleſia Parochiali, & totidem Miſſas infra Hebdomadam pro Populo applicent, quot in diebus Feſtis infra hebdomadam occurrentibus juxta peculiarem intentionem alicujus pii Benefactoris obtulerint. *His circa Miſſam Parochialem ſtatutis; & ad Miſſam* Conventualem *deſcendens ſtatuit* 4. *quod in Eccleſiis Patriarchalibus, Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis quotidie Miſſa Conventualis applicetur pro Benefactoribus in genere, eodem fere modo, quo Miſſa Parochialis ab Animarum curam gerentibus pro Populo diebus Feſtis applicatur: quacumque alia conſuetudine in contrarium minime obſtante. Et ſi contingat Hebdomadarium aliqua alia obligatione particulari teneri, huic per alium ſuppleri mandat. In iis autem Eccleſiis, in quibus binæ, vel tres Conventuales per Rubricas Generales, vel quacumque alia de cauſa celebrare contigerit declarat 5. unam tantum, ideſt primam pro Benefactoribus eſſe applicandam &c. Ex his omnibus colligere potes non abs re fuiſſe Authorem noſtrum, dum ſtatuit Paſtores ex juſtitia teneri Miſſam pro Subditis, ſeu pro Populo applicare* ſingulis ſaltem Dominicis, Feſtiſque anni ſolemnioribus. *Quod ſi non totaliter conformis fuerit ſupra ſtatutis, ex eo evenit, quod nondum adhuc liquata fuerit Controverſia, nec per Apoſtolica reſcripta in lumine poſita.*

(*)

QUÆR. 6. Quo titulo Sacerdoti liceat ſtipendium pro Miſſa ſuſcipere?

℞. Ipſi nihil accipere licet 1. Pro ipſo Sacrificii fructu; quia ſimoniacum eſt pretium temporale pro re ſpirituali accipere. 2. Nec licet pro labore Sacrificii intrinſeco, & ab ipſo ſacrificio inſeparabili, prout eſt pœna ſe ſe veſtiendi, genuflectendi, Miſſam legendi &c. quia hæc pœna eſſentialiter Miſſæ eſt annexa, nec pretio æſtimabilis, niſi in ordine ad ipſummet Sacrificium. Duo ſunt igitur tantummodò tituli honorarium pro Miſſa accipiendi. 1. Sacrificantis ſuſtentatio, quatenùs qui *Altari deſerviunt*, inquit Apoſtolus. 1. Cor. 9. *cum Altari participant*. Nec refert quod Sacerdos aliundè ſuam ſuſtentationem habeat; nam ſemper ſtat Regula ab Apoſtolo tradita, cùm æqualiter dives, ac pauper Altari deſerviant, proindeque propter hunc realem titulum cum Altari participare poſſint. 2. Titulus eſt labor extrinſecus Sacrificio, accidentaliter adveniens, quòd Miſſa v. g. ſit celebranda tali hora, tali loco &c. Quæ utique pretio ſunt æſtimabilia.

QUÆR. 7. Quæ ſuperſunt obſervanda circa Miſſarum ſtipendium, & applicationem?

℞. Sequentia obſervare juvabit.

1. Sacerdos accipere poteſt quidquid pro Miſſæ celebratione offertur, licèt pretium excedens videatur; quia volenti nulla fit injuria. Ipſi autem non licet ob petentis neceſſitatem, pretium æquitatem naturalem, Epiſcopi taxationem, aut loci conſuetudinem notabiliter excedens, extorquere; idque ſub pœna peccati mortalis, & onere reſtitutionis, cùm id juſtitiæ ſit contrarium.

2. Qui minùs, quàm fert recepta conſuetudo, ſtipendium recepit & acceptavit, abſque peccato mortali non poteſt ſeſe exonerare à quodam numero Miſſarum, eaſque reducere ad numerum proportionatum ſolito ſtipendio v. gr. Si duas Miſſas accepit pro 5. ſolidorum ſtipendio, unam tantùm celebrare, ſub prætextu quod ordinarium ſtipendium ſit decem ſolidorum: quia ubi ſtipendium, licet minus congruum, acceptavit, obligationem Miſſam integram celebrandi induit; & quidem ex juſtitia, ita ut ſi eam celebrare omiſerit, ad reſtitutionem teneatur. Unde Alex. VII. hanc damnavit propoſitionem: *Non eſt contra juſtitiam pro pluribus Sacrificiis ſtipendium accipere; & Sacrificium unicum offerre.* Accedit hujus nefandæ praxis damnatio ab Urb. VIII. & Inn. XII. an. 1697. Eamdem ob rationem Sacerdotes, qui certis diebus ratione Beneficii, & Capellæ tenentur celebrare, non poſſunt eleemoſynas pro aliis etiam Miſſis ſtipendium accipere.

Adnotatio 75.

(*)

Præter ſupra Expoſitam, binæ aliæ propoſitiones ad eamdem rem pertinentes damnatæ fuerunt ab eodem Alexandro *an.* 1665. *& ſunt ſequentes*. 1. Duplicatum ſtipendium poteſt Sacerdos pro eadem Miſſa licitè accipere, applicando petenti partem etiam ſpecialiſſimam fructus ipſimet celebranti correſpondentem, idque poſt Decretum Urbani VIII. 2. Poſt Decretum Urbani poteſt Sacerdos, cui Miſſæ celebrandæ traduntur; per alium ſatisfacere, collato illi minori ſtipendio, alia parte ſtipendii ſibi retenta. *Impium Miſſarum Mercimonium, ſemper Eccleſia execrata fuit; ipſumque de cordibus Sacerdotum penitus evellere vividiori conatu ſategit. Vide Adnotationem ſequentem.*

(*)

3. Si

3. Si detur pecunia pro Miſſis indeterminatè celebrandis; numerus ad libitum accipientis taxari non poteſt, ſed juxtà pretium, quod in tali loco ſolvi conſuevit pro qualibet Miſsa. Talis eſt enim retribuentis intentio interpretativa, niſi aliundè contrarium appareat. Id Cardinalium Congregatio definivit, approbante Urb. VIII.

4. Non poteſt Sacerdos per unicam Miſſam duobus ſatisfacere ſtipendiis, applicando uni partem ſolitam; ideſt partem fructus Sacrificii mediam, de qua ſuprà diximus, & alteri partem ſibi tanquam Sacerdoti propriam. Hæc enim praxis ab Alex. VII. damnata eſt an. 1649. Ratio eſt, quod non omninò certum ſit, Sacerdotem huic fructui renutiare poſse. Ideò cum obligationi certæ per incertam ſolutionem nullus ſatisfacere poſſit, hæc praxis tanquam injuſta meritò reprobatur.

5. Qui ſtipendium accepit ad Miſsam celebrandam pro retribuentis commoditate, Miſsam applicare non tenetur, niſi aliundè retribuentis intentio probabiliter appareat.

6. Pingue recipiens honorarium pro Miſſa celebranda, non poteſt alium Sacerdotem hac Miſsa onerare pro inferiori, licet juſto honorario, juxtà definitionem Urb. VIII. & Alexand. VII. niſi fortè Æditus quidpiam retineat pro expenſis ornamentorum, cereorum &c. *In Eccleſiis, & locis, quæ alios non habent redditus, quos in uſum earumdem expenſarum erogare licitè poſſint*. Ita ſupradicta Cardinalium Congregatio ſancivit.

7. Sacerdoti non licet Miſſis ſeſe onerare, quibus intra duos Menſes, quod eſt tempus ab Urban. VIII. taxatum ſatisfacere non poteſt, idque ſub pœna mortalis peccati, excipe tamen, ſi retribuenti omninò compertum eſset, Miſſis quas commiſit tam citò ſatisfieri non poſse, ob conſuetam retribuentium in tali Eccleſia, vel tali loco, vel pro tali devotione, extraordinariam multitudinem, & Sacerdotum inopiam. Excipi fortè etiam poſset alius caſus, ſi nempè ipſimet Sacerdoti certiſſimè compertum foret, nullum alium Sacerdotem, nullumque aliud Sacerdotum Sodalitium, citius tanto Miſsarum numero ſatisfacere poſse.

8. Qui ſtipendium acceptavit ad Miſſam celebrandam pro urgente, gravique neceſſitate, quæ moram non patitur; ut pro Agonizante, vel Puerpera periclitante, vel pro celeri exitu litis mox dirimendæ &c. non poteſt abſque gravi peccato, & reſtitutionis obligatione Miſsæ celebrationem differre.

Adnotatio 76.
(*)

Supradictis omnibus de ſtipendio Miſſarum ab Authore noſtro diſtinctè enucleatis addere debemus, quod Benedictus *XIV. omne turpe lucrum, & damnabile mercimonium a celebratione Miſſarum removere totaliter volens an.* 1741. *Conſtitutionem edidit incipient*. Quanta Cura; *in qua antedicta omnia confirmat, declarat, & ampliat. In ipſa enim Prædeceſſorum ſuorum veſtigiis inhærens, eorumque ſtatuta renovans atque confirmans, diſtrictè vetat, & prohibet ſub pœna Excommunicationis quoad Laicos, & Suſpenſionis quoad Clericos, & Sacerdotes ipſo facto incurrenda*, ne eleemoſynas, ſeu ſtipendia propter Miſſarum celebrationem juxta locorum conſuetudines, vel diœceſanarum Synodorum ſanctiones . . . . . præſcripta colligant; Miſſas verò celebrari curent alibi, ubi eleemoſynæ, ſeu ſtipendia, vel conſuetudine, vel Synodali lege pro ſingulis Miſſis attributa ſont minoris pretii, quam illic ubi accipiuntur, darentur. *Igitur deteſtabilem hunc abuſum, & quæſtum illicitum de corde Fidelium omnium penitus evellendum Ordinariorum zelum, & vigilantiam excitans, eos enixè rogat, & maximopere in Domino hortatur; ut* cuſtodientes vigilias ſuper gregibus ſuis, enitantur ne ea peſtis (*Mercimonium ſcilicet ſuper Miſſarum celebratione*) amplius pervagetur, ſed ut penitus extinguatur. *Multa de ſtipendio pro Miſſis celebrandis ſapienter diſſerit etiam in Opere de* Synodo *l. 5. c. 8. & 9. ubi inter alia, reprobat illam avaritiæ ſpeciem, in quam incurrunt Confeſſarii illi, qui ſibimet a Pœnitentibus eleemoſynas pro Miſſarum celebratione extorquent, & erogari curant*. Porro, *ait ille, l. 5. c. 10. n. 6.* non dubitatur quin poſſit Confeſſarius Pœnitentibus injungere, ut Sacrificia celebrari faciant in ſatisfactionem ſuorum peccatorum; id enim inter opera ſatisfactoria meritò recenſetur . . . . . Sed ne hac occaſione, aliqua ſuboriarur avaritiæ ſuſpicio, non debet Confeſſarius a Pœnitente, cui hujuſmodi Miſſarum celebrationem procurandam injungit, eleemoſynam accipere, ut vel ipſe eas Miſſas celebret, vel in propria Eccleſia celebrari faciat &c. *Hæc autem ad mentem S.* Caroli Borromæi *decernit Pontifex SS.; qui in* Inſtruct. ad Confeſſarios *p. 4. Act. Eccl. Mediol. ſic ſe habet*. Cum pro pœnitentia Miſſas injunxerit (*Confeſſarius*), ſibi, aut Eccleſiæ ſuæ, aut Monaſterio dicendas non addicat. *Immo non ſolum Confeſſarius petere non debet, ut eleemoſyna pro Miſſis Pœnitenti impoſitis ſibi erogetur; ſed inſuper ſi Pœnitens ipſe dictam eleemoſinam ſponte exhibeat, Confeſſarius ad tollendam quamcumque*

ava-

avaritiæ ſuſpicionem non ſe facilem reddere debet in ipſa recipienda, ut in ſimili cauſa Clem. *XI. an.* 1709. *per Congregationem S. Officii ſcribi mandavit* Archiepiſcopo Compoſtellæ *ubi abuſus iſte ſerpere cœperat ; & ipſe etiam* D. Carolus *loc. citat.* Non modo non petat (*Confeſſarius*) ſed nec velle ſe habere ſignificet pecuniam, aliamve rem pro ſuſcepti in Confeſſione laboris munere ; immo verbis, vel potius factis ab his omnibus abhorrere demonſtret.

[*]

QUÆSTIO IV.

Quænam ſint circumſtantiæ ad celebrationem requiſitæ?

Not. Circumſtantiæ ad celebrationem requiſitæ reſpiciunt 1. Tempus, diem ſcilicet, & horam, qua Sacerdos poſſit ac teneatur celebrare. 2 Locum tum mediatum, tum immediatum; ideſt Eccleſiam, & Altare, in quo ipſi liceat ac teneatur celebrare. 3. Cum quibus Ornamentis. 4. Secundùm quas Rubricas. De quibus omnibus

QUÆR. 1. Quandonam Sacerdos poſſit ac debeat celebrare?

℞. Omnes Sacerdotes, maximè Epiſcopi, ſæpius in vita celebrare tenentur, niſi obſtet impedimentum legitimum. Ipſis ſiquidem in Perſona Apoſtolorum præcepit Chriſtus dicens: *Hoc facite in meam commemorationem*, juxta Trid. Conc. ſeſſ. 22. cap. 1. Sed quoties in anno celebrare teneatur Sacerdos, ut à peccato mortali ſit immunis? Ad aliud principium recurrere neceſse eſt, ut hoc definiatur; nempe præcepta indeterminata, qualia ſunt præcepta Fidei, & Spei, & Caritatis actualis, ſæpius, & frequenter obligare. Ideò cum aliunde ſtatuerimus ſolam frequentem poſse dici communionem, proindeque à fortiori celebrationem, niſi eam, quæ ſingulis menſibus exercetur; concludendum eſt, ſingulis ſaltem menſibus, & majoribus Feſtis occurrentibus, Sacerdotes ſub mortali celebrare teneri; quod eò certius videtur, quòd Trident. ſeſſ. 23. de Refor. cap. 14. vult Epiſcopum curare, ut Sacerdotes ſaltem diebus Dominicis, & Feſtis ſolemnibus Miſſas celebrent. Hinc

ADNOTATIO 77.

(*)

Sententia Authoris noſtri de obligatione, quam habet ſimplex Sacerdos aliquando celebrandi, corvalidatur a D. Thom. *qui 3. p. qu. 82. a. 10. ſic loquitur*: Quidam dixerunt quod Sacerdos poteſt omnino a conſecratione licitè abſtinere, niſi teneatur ex cura ipſi commiſſa celebrare pro Populo, & Sacramenta præbere: ſed hoc irrationabiliter dicitur; quia unuſquiſque tenetur uti gratia ſibi data, cum fuerit opportunum, ſecundum illud 1. ad Corinth. 6. *Hortamur vos ne in vacuum gratiam Dei recipiatis*. Opportunitas autem Sacrificium offerendi, non ſolum attenditur per comparationem ad Fideles Chriſti, quibus oportet Sacramenta miniſtrari, ſed principaliter per comparationem ad Deum, cui conſecratione hujus Sacramenti Sacrificium offertur: unde Sacerdoti etiamſi non habenti curam Animarum, non licet omnino a celebratione ceſſare, ſed ſaltem videtur, quod celebrare teneatur in præcipuis Feſtis, & maxime in diebus illis, in quibus Fideles communicare conſueverunt. *Hæc ille. Hinc patet in quam malo ſtatu verſentur Sacerdotes illi, qui nonniſi ex animi torpore, atque irreligioſa negligentia, ne dicam per menſes, ſed per annum fere integrum abſtinent a celebratione; ita ut ſi aliquando vel ad tollenda ſcandala, vel ad cenſuras vitandas celebrare cogantur, ritus in Sacrificio peragendos denuo addiſcere teneantur.*

(*)

Reſol. Minimè laudandam eſse conſuetudinem quorumdam Sacerdotum Monachorum, quos fertur nonniſi ter, aut quater in anno celebrare.

℞. 2. Sacerdotes curam Animarum habentes ſub gravi peccato per ſe, aut per alios celebrare tenentur, nedum dùm urget præceptum Miſsam audiendi; ſed & quandoque, dùm eorum ſubditi eam audire ex devotione peroptant: id patet ex Tridentino citato definiente, eos tam frequenter celebrare teneri, ut muneri ſuo ſatisfaciant, atqui munus eſt Paſtoris, ut alibi dictum eſt, non ſolum ovibus ſuis paſcua abſolutè neceſsaria, ſed & opportuna adminiſtrare: Ergo.

℞. 3. Beneficiati, ſeu Capellani ex fundatione quotidie Miſsam celebrare onerati, ipſam quotidie quidem ſub mortali celebrare tenentur. Attamen ab omni peccato videntur immunes, ſi ob reverentiam, vel diligentioris præparationis adhibendæ gratia, non autem ex acedia, aut indevotione ſemel, & iterum in menſe celebrare omitterent, quia id Fundatorum rationabili intentioni non videtur adverſum.

ADNOTATIO 78.

(*)

Rationabilis quidem eſt ſententia Authoris, a quo-

quocumque peccato eximentis Beneficiatos, ſive Capellanos illos, qui quotidiana celebratione onerati ob reverentiam, vel majoris præparationis gratia aliquando ab ipſa abſtinent. Attamen cavendum eſt ne inde deducantur laxæ conſecutiones. Aliqui enim ex hoc arguere conantur, quod ſicut non peccat ex reverentia omittens aliquando celebrationem aliunde debitam; ita non peccare videtur qui Miſſas, quas tuta conſcientia omittere poſſet, pro aliis applicaret, & ſtipendium plerumque, ſi oportet, reciperet. Quænam differentia, ajunt ipſi, inter omiſſionem celebrationis jam debitæ, & applicationem debito fini contrariam? Utrobique enim defraudatur Teſtatoris intentio, qui Miſſam quotidianam reliquit. Sicut igitur non peccatur in primo caſu, ita nec in ſecundo. Sed errant qui ſic argutè ratiocinantur. Ratio eſt, quia in primo caſu, ſic ex devotione celebrationem omittens, non videtur Fundatoris, ut loquitur Author noſter, rationabili intentioni adverſari; bene autem in ſecundo: cum non ſit rationabiliter præſumendum Fundatorem, qui Miſſam pro ſe quotidianam teſtatam reliquit, voluiſſe Sacerdotem, qui tale onus voluntariè ſuſcepit, eximere ab applicatione Sacrificii pro ſe, ut ipſum aliquando utiliter applicet pro aliis. Adde quod illicitum totaliter eſt pro unica Miſſa ſtipendium duplex recipere. In caſu autem tale duplex ſtipendium proculdubio reciperet: Unum ſcilicet ex quotidiana penſione, ſeu ex eleemoſyna quotidiana, quam pro quotidiana celebratione Teſtator reliquit: alterum autem ex pia Benefactoris largitione, qui Miſſam impoſuit, & pro quo fuit applicata. Cave igitur ab iſtis laxis interpretationibus in tam gravi materia.

[*]

℞. 4. Eccleſiarum Cathedralium, aut Collegiatarum, & Regularium Superiores, ſub mortali tenentur dare operam, ut quotidiè in ſuis Eccleſiis Miſſa Capitularis, aut Conventualis celebretur, ut ſtatutum eſt Cap. *Cum creatura de celebr. Miſſæ.*

℞. 5. Semel, & iterùm una die celebrare non licet abſque licentia Epiſcopi, cujus ſolius eſt de neceſſitatis gravitate judicare, excepto die Natalis Domini, prout ſtatutum eſt Cap. *Conſuluiſti de celebratione Miſſæ*; & probat praxis univerſalis Eccleſiæ: Et qui iterùm celebrant, jejuni eſse tenentur; adeò ut ſi ablutionem in prima Miſsa ſuſcepiſsent, ſecundam, nequidem ad Viaticum moribundo adminiſtrandum, celebrare non poſsent.

Adnotatio 79.

(*)

Licet hactenus non ita rigidior fuerit Eccleſiæ diſciplina circa iteratam Miſſæ celebrationem, & frequentiores fuerint caſus, in quibus permittebatur Sacerdoti eodem die Sacrificium repetere: attamen ſecundum præſentem rerum ſtatum unicus caſus ſupereſt, in quo Sacerdoti id licitum reputatur: excepto tamen quoad univerſam Eccleſiam Natalis Chriſti ſolemni Die, quo recurrente, cuique Sacerdoti fas eſt ter Miſſam celebrare, & die Commemorationis omnium Defunctorum quoad aliqua Hiſpaniarum Regna, ubi cuilibet Sacerdoti Sæculari bis, & Regulari ter celebrare per antiquiſſimam conſuetudinem, aut privilegium conceſſum eſt. Hodie unus, *ait* Benedict. *XIV.* de Syn. *l. 6. c.* 8. *n.* 2. duntaxat ſupereſt caſus, quo Sacerdoti fas eſt uno, eodemque die geminum offerre Sacrificium, ſi nempe, idem Parochus duarum Parochiarum curam gerat, quæ ad invicem longo ſatis intervallo diſſocientur; ex quo fiat, ut vix, aut ne vix quidem utriuſque Parochiæ Populus in unam ſe conferre poſſit Eccleſiam ad Sacrum audiendum. In quo rerum ſtatu concors omnium Opinio eſt, Parochum nedum poſſe, ſed plane teneri bis eodem die Miſſam celebrare; ac poſtquam in una Parochia Miſſam expleverit, ad aliam accedere, ne alterutrius Eccleſiæ Populus, die Feſto, a Sacro audiendo excludatur. *Sic ille. Adverte tamen quod ſi Parochus poſſit ſupplere per alium ſimplicem Sacerdotem uni ex duabus Eccleſiis, tunc ipſi non licet celebrationem iterare, ut idem* Benedictus *admonet n. ſequenti; & antea fuſius expenderat in Conſt. incip.* Declaraſti nobis, *edit. an.* 1746. *ubi etiam advertit quod in prædicto caſu, in quo licita aſſeritur iterata celebratio, ſemper tamen conſulendus eſt Epiſcopus, cui competit inquirere, an vera, & legitima ſit, nec ne expoſita neceſſitas iterum celebrandi; ſicuti etiam in reſponſione Author noſter notavit.*

(*)

℞. 6. Cuilibet Sacerdoti quotidie celebrare licet, exceptis diebus Paraſceve & Sabbato Sancto, ut habet. Cap. ſup. citato *Conſuluiſti*. Non excipitur autem feria 5. in Cœna Domini, quia nullum extat Decretum id prohibens.

Adnotatio 80.

(*)

Quamvis nulli dubium eſſe poſſit Sacerdotes teneri ſub gravi abſtinere a Celebratione tum publica, tum privata ex Eccleſiæ inſtitutione, atque rigoroſo præcepto in Die Paraſceves; attamen dubium eſt an licitè celebrare poſſint in feria quinta in Cœna Domini, & in Sabbato Sancto. Circa hoc dubium aliquantulum Doctores variare videntur. Aliqui volunt, quod abſolutè loquendo licita ſit celebratio ſaltem privata, cum non obſtet niſi quædam Eccleſiæ pia conſuetudo. Alii inter quos P. Cuniliati, *e contra*

tra negant, volentes quod præter Eccleſiæ conſuetudinem adſit etiam ſpeciale Decretum hoc interdicens. „ *Nihilominus, ait ipſe,* Tract. „ 14. *de Sacram. cap.* 3. §. 11. *ex noviſſimo* „ *Decreto Clem. XI. ſub die* 15. *Martii* 1712. „ *id prohibetur his verbis:* Non poſſunt in feria quinta in Cœna Domini, & Sabbato „ Sancto celebrari Miſſæ privatæ, ſed ſolum „ Conventualis, *juxta ritum S. Eccleſiæ, &* „ *iterata Decreta Sacræ Congregationis.* „ *Ex his facile colliges quod vel ex inhibitione, vel ex perantiqua, atque communi Eccleſiæ conſuetudine Sacerdoti tuta conſcientia celebrare non liceat dictis duobus diebus, niſi forſan ex rationabili, & urgenti cauſa a reſpectivis Superioribus adprobata.*

(*)

℞. 7. Ante auroram, ideſt, initium crepuſculi celebrare non licet, nec poſt meridiem; idque ex præcepto; ita ut qui abſque neceſſitate, aut legitima diſpenſatione tempus iſtud vel præveniret, vel proferret ultra horam integram, mortaliter peccare cenſeretur. Id probatur ex Trid. ſeſſ. 22. in Decreto de Obſervandis &c. *Epiſcopi,* inquit, *edicto, & pœnis propoſitis caveant, ne Sacerdotes aliis quàm debitis horis celebrent.* Quæ verba gravem arguunt obligationem.

Excipiuntur tamen regiones Septentrionales, Gallia, Germania &c. ubi etiam inter timoratos conſuetudo obtinuit, ut in Hyeme una hora ante crepuſculum celebrari poſſit. Quoad celebrationem pomeridianam, ſtrictior ubique inſtat obligatio; ideoque mortaliter peccare cenſeretur, qui celebrationem ad horam uſque primam poſt meridiem protraheret. Dixi *Abſque neceſſitate*; quæ gravior, vel levior eſſe debet, juxta diuturniorem temporis præſcripti exorbitationem. Hinc communiter cenſetur celebrare licitum eſſe poſt noctem mediam ad moribundo miniſtrandum Viaticum, aut duas horas anticipare, & unam protrahere ad Confeſſiones audiendas, & Communionem adminiſtrandam in locis, & circumſtantiis, ubi non adeſt copia Confeſſarii, & Sacerdotis.

QUÆR. 2. Ubi Miſſa celebrari poſſit?

℞. 1. Miſſam celebrare non licet, niſi in Eccleſia ab Epiſcopo conſecrata, vel benedicta, vel in Oratorio, quamvis non benedicto, ſaltem ab ipſo Epiſcopo ad Sacrificii uſum veluti permanenter deputato: quæ obligatio gravis eſt, niſi gravis excuſet neceſſitas, & non ſit aditus facilis ad Superioris diſpenſationem obtinendam. Graves cenſentur neceſſitates. 1. Ruina Eccleſiæ. 2. Loci Sacri tanta arctitudo, ut non capiat ad eum confluentes. 3. Longa peregrinatio per loca Infidelium Eccleſiis deſtituta &c.

℞. 2. Abſque neceſſitate, ut ſupra dictum eſt, celebrare non licet in Eccleſia polluta, ita quod nova conſecratione Epiſcopi indigeat, ſi eſt conſecrata, & nova benectione Sacerdotis ad hoc deputati, ſi eſt tantùm benedicta, ut Sacerdos in ea abſque peccato mortali celebrare poſſit.

Quintupliciter autem polluitur Eccleſia, vel execratur, ideſt Conſecrationem aut Benedictionem amittit. 1. Copioſa atque injurioſa Sanguinis effuſione. 2. Homicidio injuſto. 3. Voluntaria, etiam de ſe licita, ſeminis humani effuſione. 4. Sepultura Pagani, Hæretici, & Excommunicati non tolerati, aut pueri non baptizati. 5. Ruina majoris partis Eccleſiæ. Porrò Eccleſia polluta, pollui cenſetur & Cœmeterium, non è contra. Aliud eſſet, ſi Eccleſia aut Altare tantùm eſſent execrata; neutrum ſiquidem alteri execrationem ſuam communicat. Dicitur autem Eccleſiam execrari, dum deſtruitur, & Altare dum frangitur.

ADNOTATIO 81.

(*)

Circa tertium modum polluendi Eccleſiam ab Authore aſſertum, ubi ſtatuit ipſam pollui per voluntariam, etiam de ſe licitam humani ſeminis effuſionem, ſciendum eſt, nonnullos Doctores, inter quos Author Theol. Chriſt. *Tom.* 8. *l.* 3. *Diſ.* 2. *c.* 7. *n.* 19. *aſſerere, quod ad hoc, ut Eccleſia polluta cenſeatur per humani ſeminis effuſionem, debet iſta eſſe illicita, & mortaliter mala. Ex hoc ſequeretur actum conjugalem in Eccleſia exercitum, Eccleſiam ipſam non polluere; Authoris noſtri tamen ſententia innixa eſt* D. Antonino, *qui* 3. *p. tit.* 1. *c.* 21. §. 2. *loquens de illicita petitione, & redditione debiti conjugalis ſic habet:* Secundus caſus eſt quantum ad locum, ne videlicet in loco ſacro: ſive ergo habeatur alius locus, ſive non poſſit haberi alius locus ad hoc, certum eſt quod non licet petere, ſed nec reddere alteri illud, quod reddi non poteſt ſine irreverentia loci ſacri; nam propter hoc indiget reconciliatione, ſecundum Joannem Andream, quantum eſt ex natura ſacti, licèt per accidens, ſi eſt occultum, non indigeat reconciliatione, quod etiam ponit Hoſtienſis: *Hinc inferes ſeminis, ſicuti etiam ſanguinis effuſionem, debere eſſe notoriam ad hoc, ut Eccleſia polluta cenſeri debeat.*

(*)

℞. 3.

Digitized by Google

℟. 3. Conſecrare non licet, niſi ſupra Altare lapideum, & quidem per Epiſcopum, aut ex commiſſione Papæ per Sacerdotem conſecratum; quod tantæ magnitudinis eſſe debet, ut ſaltem majorem Calicis, & Hoſtiæ cum patena partem continere valeat; quod ſi frangatur, ita ut ea continere non poſſit, ſuam amittit Conſecrationem. Idem communiter dicitur, ſi ſigillum, in quo Reliquiæ continentur, fuerit confractum.

Adnotatio 82.

(*)

Cum de Altari, ſuper quo celebrare debet Sacerdos ſermo inciderit, hic addere, & advertere opportunum cenſemus, quod uſus Altaris portatilis omnino per Clementem *XI. probibitus fuit cujuſcumque Ordinis Regularibus Decreto edito an. 1703. die 15. Decembris. En verba Decret. in* §. 5. Quo vero ad Altare portatile, iterum inhærendo declarationibus ſupradictis, cenſuit (*Sum. Pontifex*) licentias, ſeu privilegia nonnullis Regularibus in Cap. *in his de privilegiis*, & per alios Summos Pontifices aliis Regularibus communicata utendi dicto Altari portatili, in eoque celebrandi abſque Ordinariorum licentia in locis, in quibus degunt, omnino revocata eſſe per idem Sacrum Concilium (Tridentinum), & propterea eoſdem Regulares prohibendos, ne illis utantur, ac demandandum, prout præſentis Decreti tenore mandat Epiſcopis, aliiſque Ordinariis locorum, ut contra quoſcumque contravenientes, quamvis Regulares, procedant etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati, ad pœnas præſcriptas per idem Sacrum Concilium in dicto Decreto ſeſſ. 22. uſque ad cenſuras latæ ſententiæ, tributa etiam eiſdem facultate per hoc Decretum ita procedendi perinde ac ſi per S. Sedem ſpecialiter conceſſa fuiſſent: & ita Sanctitas ſua declarat, & ſervari mandat.

Sed cum in ſupradicto Decreto ſermo habeatur etiam de Oratoriis, *ut ajunt*, Privatis, *ſciendum eſt, quod eodem jure, quo Regularibus probibetur celebrare ſuper Altare portatile, prohibetur etiam celebrare in dictis privatis Oratoriis, quando jam Miſſa in privilegio conceſſa, fuerit celebrata in ipſis. Nec obſtant antiqua privilegia aliquibus Regularibus conceſſa celebrandi in dictis Oratoriis, vi quorum aliqui etiam nunc licitè celebrare prætendunt: nam privilegia iſta totaliter ablata, & abrogata fuiſſe per Tridentinum declarat in memorato Decreto* Clemens *XI.*

Quo vero ad dicta Oratoria breviter obſervandum 1. vetitum eſſe in ipſis celebrare in Feſtis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paſchatis, Pentecoſtes, Annuntiationis, Aſſumptionis, Apoſtolorum Petri, & Pauli, & omnium Sanctorum. 2. Satisfacere præcepto audiendi Miſſam in die feſto tantum eos, qui ſunt de Familia Privilegiati, comprebenſis Famulis, aliiſque perſonis ſervitio permanenter addictis; non autem exteros, qui de Familia non ſunt. 3. Hoſpites non ſatisfacere, niſi ſint in privilegio expreſſi. 4. Unicam tantum Miſſam licitum eſſe celebrare; etſi poſt ipſam ſecundam quis audacter celebraret, per ipſam non ſatisfacerent Audientes præcepto Eccleſiæ, uti declaravit SS. Pontifex in ſæpe memorato Decreto. 5. Tandem non eſſe celebrationem protrabendam ultra meridiem. Hæc ut ita dicam de jure communi. Si autem in indulto aliquid amplius conceſſum fuerit, tunc ipſius verbis ſtandum erit. Qui plura voluerit, conſulat Authores, ſed non omnes indiſcriminatim, cum aliqui plus æquo iſta, & ſimilia privilegia extendant. Prima regula intelligendi privilegium ſunt verba in ipſo privilegio, & in decretis ipſum concernentibus a Legiſlatore prolata. Jam S. Congreg. & SS. Pontifices declararunt quomodo intelligenda ſunt privilegia pro iſtis Oratoriis conceſſa; inter quos nuperrime Benedictus *XIV. in Epiſtola Encyclica ad Poloniæ Epiſcopos dat. die 2. Junii 1751. Facto enim ab illis Epiſcopis ad Pontificem recurſu pro abuſibus evellendis, qui circa talia Oratoria ibi irrepſerant, non piguit Pontificem hanc quoque materiam calamo ſuo illuſtrare: datis inſuper inſtructionibus, atque documentis ad tollenda mala opportunis. Liceat hic aliqua inſerere, quæ in dicta Epiſtola continentur.*

Cum ordinaria Brevia ut plurimum dirigantur ad duos Conjuges, quibus facultas conceditur faciendi, ut in privato Oratorio Miſſa celebretur, cum expreſſione, ut talis Miſſa celebrari poſſit tum iiſdem præſentibus, tum etiam eorum Filiis, Conſanguineis, atque Affinibus, qui cum ipſis in eadem habitant domo, dubitatum multoties fuit, an abſentibus dictis Conjugibus, quibus fuit Breve directum, unus ex dictis Conſagnineis, aut Affinibus jubere poſſit, ut Miſſa in Oratorio celebretur; & an tam ipſi, quam cæteri in eadem domo habitantes talem Miſſam audientes præcepto Eccleſiaſtico audiendi Sacrum diebus feſtis ſatisfaciant? Cum Doctorum opiniones circa hoc eſſent diviſæ, dubium propoſitum atque diſcuſſum fuit in S. Congreg. Conc. die 3. Decembris 1740. a qua deciſum fuit: Non poſſe in privato Oratorio Miſſam celebrari, niſi Indultariorum præſentia ibidem haberetur; quod idem eſt ac ſi dicatur, Viri, vel Uxoris, ad quos Breve directum erat, quemadmodum in tom. 9. Reſſolut. Concil. an. 1740. ad pag. 89. & ſeq. videre eſt. *Facta autem hujus Decreti relatione ad ipſum* Benedictum, *illud ſtatim confirmavit, jubens inſuper, ut pro clariore hujus rei intelligentia atque obſervantia, ſubiecta deinceps clauſula in dictis Brevibus infereretur.* Volumus autem quod Nati, ac Conſanguinei, & Affines prædicti, unicam dictam Miſſam, Vobis quidem præſentibus

bus audire tantummodo, numquam vero celebrari facere audeant.

Sed cum præter Indultarios, qui ſunt Perſonæ illæ, quibus Breve immediatè dirigitur, & in fronte ipſius Brevis inſcribuntur, nonnumquam evenit, quod aliqua alia Perſona in corpore Brevis inſeratur, atque exprimatur, qua pariter præſente conceditur, ut Miſſa celebrari poſſit v. g. Breve dirigitur ad Titium *&* Flaviam *conjugatos, quibus conceditur facultas privati Oratorii: in corpore autem Brevis exprimitur* Sempronia *Avia, qua in partem ejuſdem facultatis, ſeu privilegii expreſſè vocatur. Dubitari poteſt an abſentibus* Titio, *&* Flavia *poſſit* Sempronia *facere, ut in Oratorio celebretur; & an cæteri Conſanguinei, & Affines per præſentiam ad Miſſam in tali circumſtantia celebratam diebus Feſtis præceptum Eccleſiaſticum impleant? & affirmative reſpondet Pontifex:* Sempronia *enim in tali caſu, tamquam Perſona Indultaria reputari debet:* Dicimus, *ait ipſe*, poſſe Miſſam celebrari, etiam ſi nulla earum Perſonarum præſens adſit, quæ in Fronte, ſeu Inſcriptione Brevis nominatur, dummodo illa præſens ſit, cui in Brevis corpore nominatim, & expreſſè facultas tribuitur, ut poſſit in privato Oratorio tum, cum ipſa adſiſtat, facere, ut Miſſa celebretur.

Cum autem aliquando contingat Brevia extraordinaria expediri, in quibus, juſtis de cauſis, puta valetudinis cauſa, diebus etiam cæteroquin exceptis, facultas Indultariis conceditur Miſſam Domi audire, dubitatum pariter fuit, an die Nativitatis Domini a Sacerdote in tali Oratorio ad celebrandum electo tres conſuetæ Miſſæ, an vero unica tantum etiam eo die celebrari poſſent. Dubium iſtud propoſitum fuit S. Congregationi die 13. Januarii an. 1725. & ab ipſa reſolutum quod tres dictæ Miſſæ poſſent celebrari, quemadmodum legitur in tom. 3. Theſau. Reſolut. pag. 109. & ſeq. & pag. 116. Plura alia ſingulari prorſus eruditione in dicta Encyclica ad rem ſpectantia inveniuntur, quæ brevitatis gratia omittimus. Hoc tantum addimus quod per privata Oratoria, de quibus huc uſque loquuti fuimus non intelliguntur Oratoria illa, quæ in Palatiis Epiſcoporum, aut in Clauſtris Regularium Divino Cultui perpetuò ſunt deſtinata; ſicuti nec illa, quæ ingreſſum habent in publica via; ſed illa duntaxat, quæ in domibus privati hominis ad tempus rei ſacræ faciendæ deputantur.

(*)

QUÆR. 3. Cum quibus Ornamentis, Veſtibus, & Vaſis Sacerdos celebrare teneatur?

℟. 1. Ex parte Altaris. 1. Debet eſſe ornatum triplici mappa linea, vel ad minus una duplicata; & qui ſine mappa celebraret, mortaliter peccaret ob magnam irreverentiam: non gravis tamen eſt, ſed levis obligatio ex parte Sacerdotis celebrantis, ut hæc ſit benedicta. 2. Neceſſarium eſt Corporale lineum, ipſumque benedictum ſub gravi obligatione, quia immediatè attingit Corpus Domini. 3. Requiritur Purificatorium, & Palla linea, & utraque benedicta. A Sacrificio tamen non eſſet abſtinendum, ſi Palla nec eſſet linea, nec eſſet benedicta, item ſi Purificatorium non eſſet benedictum, modò ſit mundum. 4. Requiritur Crux in Altari cum Chriſti imagine, ſive Sacramentum ſit expoſitum, ſive non, & hoc ſaltem ſub veniali. 5. Requiritur lumen geminum; cujus tanta eſt neceſſitas, ut potius à celebratione foret abſtinendum, quàm penitus abſque ſaltem uno lumine celebrare. Utrum Candela ex cera, vel ex ſebo facta, ſit uſurpanda; Urgente neceſſitate ſebea adhiberi poteſt; extra neceſſitatem venialiter peccaret, qui ceream non adhiberet. Demùm ſub gravi peccato requiritur Miniſter unus Maſculus, non Fœmina. Ideò in celebrandi neceſſitate potius abſque Miniſtro celebrandum eſſet, quàm ad Miniſterium fœminam admittere. Hæc tamen diſtans à longe reſpondere poſſet, modò Maſculus immediatè Sacerdoti miniſtraret, & ſi maſculus deeſſet, tunc ipſemet Sacerdos abſque peccato veniali ſibimet miniſtrare poteſt.

Adnotatio 83.

(*)

Cum abuſus quidam irrepere cœpiſſet celebrandi in Altari Cruce deſtituto, vel cum Cruce exiguæ nimis magnitudinis; Benedictus XIV. *1746. ad hunc abuſum tollendum Encyclicam miſit ad Ordinarios Ditionis Eccleſiaſticæ, ubi ſpecialiter irrepere cœperat, qua ſtatuit 1. nullatenus permittendum eſſe* Miſſæ Sacrificium in iis Altaribus celebrari, quæ careant imagine Crucifixi, vel ipſa incommode ſtatuatur ante Presbyterum celebrantem, vel ita tenuis, & exigua ſit, ut ipſius Sacerdotis, & Populi aſſiſtentis oculos pene effugiat. 2. *Certiſſimum eſſe leges Eccleſiaſticas violari*, ſi exigua ſolum imago Crucifixi præfigatur minori Tabulæ, vel Statuæ Sancti, qui ſuperadditur. 3. *Sine imagine Crucifixi, quæ pendeat a Cruce rem Divinam fieri minimè poſſe, niſi neceſſitas intervenerit.* 4. *Crucifixum diſtinctum neceſſarium non eſſe, quando* Crucifixus in majori Tabula Altaris vel pictus, vel celatus, primum locum obtinet præ cæteris omnibus, quæ in eadem Tabula exprimuntur. 5. *Non ſufficere neque parvam Crucem, quæ Tabernaculo præfigitur, ſicuti deciſum fuit a S. Rit.* Congr. *an.* 1663. 6. *Circa obligationem*

po-

Digitized by Google

ponendi Crucem in Altari, dum in ipſo expoſitum eſt SS. Sacramentum, ſervandam eſſe conſuetudinem in unaquaque Diœceſi introductam, ita ut nihil innovetur ſive praxis ſit eam ponendi, ſive non. Tandem his verbis concludit: Illud vobis præcipimus, ut nullo modo patiamini rem Divinam fieri ad hujuſmodi Altaria, niſi Crucifixus inter Candelabra ita promineat ut Sacerdos celebrans, ac Populus Sacrificio aſſiſtens eumdem Crucifixum facilè, & commodè intueri poſſint.

(*)

R. 2. Ex parte Vaſorum. 1. Calix ſaltem quoad cuppam, & Patena debent eſſe ad minus ſtannea; non verò lignea, lapidea, ferrea, ærea, aut vitrea; ut conſtat Cap. *Et Calix de Conſecrat. diſt.* 1. & ab Epiſcopo conſecrata; & utrumque ſub gravi peccato. Nec Conſecrationem amittunt per novam, etiam intus, deaurationem; bene quidem per notabilem fractionem. Nec eam acquirunt per celebrationem in eis factam, quia celebratio ad eorum conſecrationem non eſt ordinata.

Adnotatio 84.

(*)

Advertendum eſt Scriptores non paucos in oppoſitam ab Authore noſtro abire ſententiam circa novam Calicis inaurationem. Aſſerunt enim Calicem per novam intus inaurationem amittere priſtinam conſecrationem, & proinde nova indigere, priuſquam ad rem Sacram faciendam iterum adhibeatur. Ratio eorum in eo ſita eſt, quod cum ex Eccleſiæ inſtitutione ſuperficies illa, quæ immediatè Sacratiſſimum Chriſti Sanguinem tangit, debeat eſſe conſecrata; & cum per novam intus inaurationem Calici factam, nova neceſſario exurgat ſuperficies non conſecrata; hinc inferunt quod per talem novam inaurationem Calix priſtinam ſuperficiem, & per conſequens conſecrationem amittens, altera indiget conſecratione, ut per ipſam nova appoſita ſuperficies conſecrata remaneat. Opinio iſta utpotè non ſpernenda innixa rationi, probabilior mihi videtur.

(*)

R. 3. Ex parte Veſtium omnibus Sacerdotibus ſub pœna Excommunicationis ferendæ ſententiæ, Zachar. Papa prohibuit C. 57. de Conſ. Diſt. 1. ne quis tecto capite audeat celebrare; idque poſt Ipſum diſtrictè inhibuit Urb. VIII. Unde hæc videtur gravis obligatio. Rubricæ jubent quidem, ut non niſi calceatis pedibus celebretur; ſed magis ad decentiam, quàm ad obligationem ſpectat. Ideò Religioſi Diſcalceati, cum abſque indecentià, item abſque peccato, celebrare poſſunt. 2 Ex præcepto gravi, neceſſaria ſunt Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola, & Caſula, & hæc omnia benedicta. Excipiunt tamen nonnulli Auctores Cingulum ob materiæ levitatem, quod non benedictum adhibere, mortale non cenſent; putantes de cætero, loco ipſius Stolam in neceſſitate uſurpari poſſe. Cingulum autem benedictionem ſuam amittit, cum in duas partes frangitur, quarum neutra Sacerdotem debitè cingere poſſit: Idem cum proportione de cæteris veſtibus dicendum eſt.

Porrò in neceſſitate gravi, prout ſi in magna ſolemnitate Populus Miſſam expectaret, nec abſque ſcandalo, & murmure dimitti poſſet; etiam ſine Stola, aut Manipulo celebrare liceret: at ſine omnibus veſtibus Sacrum facere nulla urgente neceſſitate illicitum eſt, niſi fortè ex metu mortis, modò tamen in contemptum Religionis non incutiatur.

Adnotatio 85.

(*)

Cum ex parte Veſtium, quibus uti debent Sacerdotes in actu Celebrationis requiratur etiam, quod ſint calceati, uti aperte per Rubricas, & ſine diſtinctione præſcribitur; hinc eſt, quod ordo talis, quantum fieri poteſt a Religioſis Diſcalceatis ſervari debet. Eſto; non ſit hæc rigoroſa obligatio, ut ait Author noſter, ſed tantum religioſa quædam decentia. Nonne æquum eſt decentiam quoque poſſibilem in Sacrificio tremendo ſemper, & ubique ſervari? Hinc ſequitur laudanda eſſe Statuta illa ſive Provincialia, ſive Localia, quæ plerumque in Domibus Regularium Diſcalceatorum inveniuntur, quibus imponitur Sacerdotibus, ut calceati quoad pedes ad Celebrandum accedant; pœnis appoſitis iis, qui diſcalceati accedere auderent. Laudabilis igitur eſt iſta praxis, & curandum a Superioribus, ut omnino ſervetur: ne contraria conſuetudo in Rubricæ contemptum cedat.

(*)

QUÆR. 4. Utrum Miſſalis Rubricæ ſint obligatoriæ, & quantùm?

R. 1. Inter Miſſalis Rubricas, aliæ ſunt tantùm directoriæ, aliæ obligatoriæ, non quidem de ſe, ſed quatenus vel à jure naturæ, vel à divino poſitivo, vel ab Eccleſiaſtico ſunt præceptæ: & eorum obligatio poteſt eſſe, vel gravis, vel levis, juxta gravitatem, vel levitatem materiæ, & ſignificationis ab Eccleſia intentæ. Igitur ne vanis ſcrupulis Juniorum Sacerdotum conſcien-

ſcientias exponamus; accuratè diſtinguendæ ſunt Rubricæ directoriæ tantùm ab obligatoriis, & Rubricæ ſub veniali tantùm obligatoriæ ab obligatoriis ſub mortali. Circa quod

R. 2. Inter directorias tantummodò Rubricas ſequentes ſunt recenſendæ. 1. Quod Sacerdos celebraturus priùs vacet orationi. 2. Quod tales Pſalmos cum quibuſdam verſiculis, & orationibus recitet. 3. Quod Matutinum, & Laudes ante celebrationem perſolverit, dùm nempè Horarum Canonicarum Officium à Miſſa diſcrepat. Si enim cum ipſa concordet, veniale eſt ante Matutini, & Laudum ſolutionem celebrare; prout veniale eſt abſque juſta cauſa ordinem Officii divini pervertere; non verò mortale, quia Matutinum neceſſariam cum Miſſa connexionem non habet. Ideò ob rationabilem cauſam; puta, quia Miſſa expectatur, & adeſt major celebrandi commoditas, abſque peccato celebrari poteſt ante perſolutum Matutinum.

R. 3. De ſe veniale eſt. 1. Orationes in ſe veſtiendo recitari ſolitas omittere, *Gloria in excelſis*, *Credo*, *Evangelium S. Joannis* in fine, unam, aut alteram Orationem, dum plures ſunt dicendæ, additamentum tempore Paſchali, Pentecoſtes &c. faciendum in Oratione *Communicantes*, aut *Hanc igitur*, unum aut alterum Sanctum in Canone, aut unum aut alterum verbum, nonnullas oculorum elevationes, cervicis inclinationes, & genuflexiones; hæc omnia ex negligentia prætermittere, tantummodò ſunt venialia; tum quia parva eſt materia; tum quia ſæpiùs multa ex iſtis in quibuſdam Miſſis omittuntur. 2. Ex devotione indiſcreta pauca ſuperaddere, etiam in Canone, ut nomen Patroni ſui recenſere, aut nomen Primatis aut Archiepiſcopi, loco nominis Epiſcopi ſupponere, etiam cenſentur venialia ob ſupradictam rationem. 3. Miſſam unam pro altera celebrare, ut Miſſam votivam, vel de *Requiem*, in Feſto duplici, aut Octavis, aliiſque feriis prohibitis recitare, non videtur niſi veniale, cum nulla appareat lex ad id graviter obligans. Aliud forſan eſſet, ſi die Dominica, aut Feſtis ſolemnibus id fieret, propter gravem indecentiam, & inordinationem.

Dixi *per ſe*. Nam hæc per accidens evadunt mortalia. 1. Dùm inde grave exurgit ſcandalum. 2. Dùm adeſt contemptus. 3. Dùm hæc fiunt ex conſuetudine, aut habituali indevotione, & negligentia; quia tunc adeſt contemptus ſaltem interpretativus. 4. Dùm id fit cum intentione novum Ritum introducendi; prout faciunt hujus temporis Novatores; Miſſæ ſecreta alta voce proferentes, circa quod nulla adeſt materiæ parvitas ob ſummam innovantis temeritatem, gravemque inobedientiam.

R. 3. Mortale eſt *de ſe* partem Miſſæ notabilem præterire. 1. Epiſtolam. 2. Evangelium. 3. Omnes Collectas. 4. Oblationem panis, & vini. 5. Fractionem Hoſtiæ. 6. Ejus elevationem. 7. Mixtionem particulæ cum Sanguine. 8. In Canonis recitatione voluntarias admittere diſtractiones, non autem extra Canonem: dixi *de ſe*, quia inadvertentia omninò involuntaria tum in ſe, tum in ſua cauſa à mortali excuſat, ut patet. Hic

Adverte pro hujus materiæ Coronide. 1. juxta D. Thom. 3. p. q. 83. a. 6. ad 5. Si Sacerdoti probabiliter conſtet ſe aliqua omiſiſſe, quæ non ſunt de neceſſitate Sacramenti, *Propter hoc*, inquit S. D. *non debet reſumere, immutando ordinem Sacrificii, ſed debet ulteriùs procedere &c.* Niſi forte quod omiſit, vel ad integritatem Sacramenti pertineat, vel ita ad ſubſequentem cæremoniam ſit requiſitum; ut una ſine altera fieri non poſſit; qualis eſt fractio Hoſtiæ erga commixtionem ſpeciei panis cum ſpecie vini. 2. Si quis abſoluta Miſſa, recordetur ſe non conſecraſſe, non debet ſupplere defectum; quia tunc eſſet actio omninò diſtincta, & abſoluta, quæ priorem complere non cenſeretur. 3. Qui Miſſam tanta celeritate celebrat, maximè ex conſuetudine; ut vix in celebratione quadrantem Horæ integrum impendat, à mortali peccato excuſandus non videtur, tùm propter adſtantium ſcandalum, tùm propter irreverentiam tanto Sacramento illatam, tum propter interpretativum contemptum Sacrificii, ſic quaſi perfunctoriè celebrati. E contrà, qui adeo lentè Miſſam celebrat, ut tres in hac celebratione quadrantes impendat, à veniali ſaltem excuſandus non eſt, propter tædium, ac indevotionem, quam adſtantibus ingerit. 4. Parochus, Capellanus, Æditiuus, & cæteri, quos ſpectat, munditiam Eccleſiæ, Altaris, Ornamentorum, Veſtium, aut Vaſorum notabiliter negligentes, mortaliter peccant, propter ſupradictas rationes, ut cuilibet attendenti patebit.

DIS-

Digitized by Google

DISSERTATIO IV.

De Pœnitentiæ Sacramento.

[*]

Propoſitiones damnatæ quoad Sacramentum Pœnitentiæ.

1. „ Sententia aſſerens, *Bullam Cœnæ* ſolum „ prohibere abſolutionem hæreſis, & alio- „ rum criminum, quando publica ſunt, & „ id non derogare facultati Tridentini, in „ qua de occultis criminibus ſermo eſt, an- „ no 1629. 28. Julii in Conſiſtorio Sacræ „ Congregationis Emin. Cardinalium viſa, „ & tolerata eſt. Damnata fuit ab Alex. „ VII. an. 1665. & eſt ordine 3.
2. „ Quamvis evidenter tibi conſtet Petrum „ eſſe hæreticum, non teneris denuntiare, „ ſi probare non poſſis. Ab eodem. Eſt 5.
3. „ Confeſſarius, qui in Sacramentali con- „ feſſione tribuit pœnitenti chartam poſtea „ legendam, in qua ad venerem incitat, „ non cenſetur ſollicitaſſe in Confeſſione, „ ac proinde non eſt denuntiandus. Ab eodem. Eſt 6.
4. „ Modus evadendi obligationem denun- „ tiandæ ſollicitationis eſt, ſi ſollicitatus „ confiteatur cum ſollicitante, hic poteſt „ ipſum abſolvere abſque onere denuntian- „ di. Eſt 7.
5. „ Peccata in confeſſione omiſſa, ſeu obli- „ ta ob inſtans periculum vitæ, aut ob a- „ liam cauſam, non tenemur in ſequenti „ confeſſione exprimere. Eſt 11.
6. „ Qui facit Confeſſionem voluntarie nul „ lam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ. Eſt „ 14.
7. „ Pœnitens propria auctoritate ſubſtituere „ ſibi alium poteſt, qui loco ipſius pœni- „ tentiam adimpleat. Eſt 15.
8. „ Qui beneficium curatum habent, poſ- „ ſunt ſibi eligere in Confeſſarium ſimpli- „ cem Sacerdotem non approbatum ab Or- „ dinario. Eſt 16.
9. „ Mandatum Tridentini factum Sacerdoti „ ſacrificanti ex neceſſitate cum peccato „ mortali, confitendi quamprimum, eſt „ conſilium, non præceptum. Eſt 38.
10. „ Illa particula *quamprimum* intelligitur, „ cum Sacerdos ſuo tempore confitebitur. „ Eſt 39.
11. „ Probabile eſt ſufficere attritionem na- „ turalem, modo honeſtam. Ab Innoc. „ XI. an. 1679. Ordine 57.
12. „ Non tenemur Confeſſario interroganti „ fateri peccati alicujus conſuetudinem. „ Ab eodem 58.
13. „ Licet ſacramentaliter abſolvere dimi- „ diate tantum Confeſſos, ratione magni „ concurſu pœnitentium, qualis v. g. po- „ teſt contingere in die magnæ alicujus Fe- „ ſtivitatis, aut Indulgentiæ. Eſt 59.
14. „ Pœnitenti habenti conſuetudinem pec- „ candi contra legem Dei, naturæ, aut „ Eccleſiæ, & ſi emendationis Spes nulla „ appareat, nec eſt neganda, nec differen- „ da abſolutio, dummodo ore proferat ſe „ dolere, & proponere emendationem. „ Eſt 60.
15. „ Abſolutionis capax eſt homo, quan- „ rumvis laboret ignorantia myſteriorum „ fidei, & etiamſi per negligentiam etiam „ culpabilem neſciat Myſterium SS. Trini- „ tatis, & Incarnationis Domini noſtri Je- „ ſu Chriſti. Eſt 64.
16. „ Timor gehennæ non eſt ſupernatura- „ lis. Damnata ab Alex. VIII. an. 1690. Eſt 14.
17. „ Attritio, quæ gehennæ, & pœnarum „ metu concipitur ſine dilectione benevo- „ lentiæ Dei propter ſe, non eſt bonus „ motus, ac ſupernaturalis. Ab eodem. „ Eſt 15.
18. „ Ordinem præmittendi ſatisfactionem „ abſolutioni, induxit non politia, aut in- „ ſtitutio Eccleſiæ, ſed ipſa Chriſti lex, „ & præſcriptio, natura rei id ipſum quo- „ dammodo dictante. Eſt 16.
19. „ Per illam praxim mox abſolvendi ordo „ pœnitentiæ eſt inverſus. Eſt 17.
20. „ Conſuetudo moderna quoad admiuiſtra- „ tionem Sacramenti pœnitentiæ, etiamſi „ eam plurimorum hominum ſuſtentet au- „ ctoritas, & multi temporis diuturnitas „ confirmet, nihilominus ab Eccleſia non „ habetur pro uſu, ſed abuſu. Eſt 18.
21. „ Homo debet agere tota vita pœniten- „ tiam pro peccato originali. Eſt 19.
22. „ Confeſſiones apud Religioſos factæ ple- „ ræque vel ſacrilegæ ſunt, vel invalidæ. „ Eſt 20.
23. „ Scientia ex Confeſſione acquiſita uti „ licet, modo fiat ſine directa, aut indi- „ recta revelatione, & gravamine pœni- „ tentis, niſi aliud multò gravius ex non „ uſu ſequatur, in cujus comparatione „ prius meritò contemnatur. Damnata „ fuit a Gen. Congreg. S. Rom. & Uni- „ verſ. Inquiſit. an. 1682.

(*)

UT latiſſimam Pœnitentiæ materiam certis concludamus limitibus, in ſeptem Capita hanc Diſſertationem partiri neceſſarium duximus. 1. Erit de exiſtentia Pœnitentiæ. 2. De ejus eſſentia. 3. De prima ejus parte, Contritione ſcilicet. 4. De Confeſſione. 5. De Abſolutione Mini- ſtri.

Digitized by Google

ſtri. 6. De ſatisfactione. 7. De Sacramenti Pœnitentiæ effectibus.

CAPUT I.

De Pœnitentiæ Exiſtentia.

Not. 1. Pœnitentiæ nomen perperam à Lutheranis, & Calviniſtis uſurpari pro ſimplici *Recipiſcentia*. Cum enim doceant, gravia quæque ſcelera, poſt Baptiſmum abſque dolore, & labore poſſe expiari, pœnitentiam eorum remiſſivam non agnoſcunt, niſi ſub vitæ emendationis, aut mutationis nomine. Catholici vero à Scriptura & Patribus edocti Pœnitentiam eſſe agendam *in jejunio, & fletu, & in planctu*; vocabulum pœnitentiæ uſurpant pro *pœnitentia*; & verbum *pœnitere* pro pœnam tenere, eo quòd pœnitens de peccatis doleat, & dolendo ipſa puniat.

Not. 2. Duplicem diſtingui ſolere Pœnitentiam: unam, quæ virtus; alteram, quæ Sacramentum dicitur. Pœnitentia *Virtus*, eſt *animi dolor ac deteſtatio de peccato commiſſo, cum propoſito Deum placandi, & non peccandi de cætero*. Pœnitentia verò *Sacramentum* rectè definitur: *Sacramentum Novæ Legis à Chriſto inſtitutum, quo peccata poſt Baptiſmum commiſſa delentur*. De priori commodiùs agemus, dum de Contritione: de poſteriori nunc nobis agendum eſt, dicendumque ipſam varia ſortiri ex Antiquis Patribus nomina. Nam 1. dicitur *Exomologeſis*, quæ vox Græca idem ſonat ac Confeſſio. 2. *Manus impoſitio*, quia olim per manus impoſitionem adminiſtrabatur. 3. *Baptiſmus laborioſus*, quia abſque pœna, & dolore non obtinetur. 4. *Tribunal* Sacramentale, quia omnia ad judicium requiſita concurrunt: *Reus, & Accuſator*, ſcilicet Pœnitens; *Teſtis*, ipſamet ejus conſcientia; *Judex*, Sacerdos; *Sententia*, peccatorum abſolutio aut retentio. Dicitur denique *Sacramentum reconciliationis, & expiationis; ſecunda poſt naufragium tabula*, cujus rationes ſatis patent.

Not. 3. Circa Pœnitentiæ exiſtentiam variè varii erraverunt Hæretici, tum antiquiores, tum recentiores. Montanus, & Novatus docuere nullam in Eccleſia extare poteſtatem remittendi peccata; quem errorem nonnulli eorum Diſcipuli mitigarunt, contendentes eſſe quidem in Eccleſia hanc poteſtatem circa leviora peccata, non circa graviora: Homicidium videlicet; Idololatriam, Blaſphemiam, Mœchiam, Fornicationem &c Moderni verò Hæretici, Calviniſtæ ſcilicet, & nonnulli ex Lutheranis, poteſtatem peccata remittendi à poteſtate conferendi Baptiſmum non diſtinguunt, aſſeruntque peccata remitti mediante prædicatione; qua memoria, fideſque in Baptiſmum excitantur; nihilque in hoc ab Eccleſiæ Miniſtris conferri, quàm quod, ad externum Eccleſiæ regimen, peccata eſſe remiſſa ſimpliciter declarent. Contra quos

Dico I. Extat in Eccleſia poteſtas peccata remittendi etiam graviſſima, poſt Baptiſmum commiſſa.

Prob. ex verbis Chriſti Domini Matth. 18. *Quæcumque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlo, & quæcumque ſolveritis, erunt ſoluta*. & Joan. 20. *Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiſeritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis &c.* Quæ verba ad jam Baptizatos præſertim ſpectant; cum enim ligandi, & ſolvendi poteſtas ſit judiciaria, & Eccleſia hanc non habeat, niſi in ſuos: *Quid enim mihi*, inquit Apoſtol. *de his qui foris ſunt judicare?* evidens eſt de peccatoribus, qui per Baptiſmum in Eccleſia. ſunt, maximè à Chriſto ſermonem fieri. Quod autem Eccleſia etiam graviora peccata remittendi poteſtate præſtet; patet ex verbis: *Quæcumque, & quorum remiſeritis*, quæ nullum flagitium, nullumque flagitioſum ab hac poteſtate eximunt, juxta illud ab omnibus receptum axioma; qui dicit *omnem*, nihil proculdubio excipit. Unde D. Ambr. lib. 1. de Pœnitent. cap. 3. *Deus diſtinctionem non facit*, inter graviora ſcilicet, & leviora peccata, aut inter Baptizatum, & non Baptizatum, *qui miſericordiam ſuam promiſit omnibus, & relaxandi licentiam Sacerdotibus ſuis ſine ulla exceptione conceſſit*.

Confir. ex conſtanti Eccleſiæ Traditione, & Diſciplina omnium ſæculorum; ubique ſiquidem & ſemper poſt Baptiſmum lapſis in quibuslibet peccatis veniam indulſit Eccleſia. 2. ex Decretis Eccleſiæ, quibus olim damnati ſunt Montaniſtæ, Novatiani: & demùm ex Patribus, qui hos Hæreticos ſcriptis ſuis exagitavere. Cypr. Epiſt. 54. ad Cornel. de lapſis. Ambro. ſupra cit. Auguſt. ſerm. 352. &c. quos referre longius eſſet.

Obj. Hæretici 1. illud Heb. *Voluntariè peccantibus jam non relinquitur pro pecca-*

tis

tir *Hoſtia*. 2. *Impoſſibile eſt eos, qui ſemel ſunt illuminati, rurſus renovari ad Pœnitentiam*. 3. Dixit Chriſtus Matth. 12. quædam eſse peccata quæ *neque in hoc ſeculo, neque in futuro* remittuntur. 4. 1. Joan. 5. *Eſt peccatum ad mortem, non pro illo dico, ut roget quis*. 5. 2. Machab. 9. *Orabat hic ſceleſtus Dominum, à quo non eſſet miſericordiam conſecuturus*.

℞. ad 1. *Voluntariè peccantibus*; ideſt, mente obfirmata peccare volentibus, non relinquitur Hoſtia. Hi ſiquidem, inquit idem Apoſtolus, ſunt terra maledicta, quæ poſt acceptum Cœli rorem, nihil niſi ſpinas, & tribulos profert, & cujus conſummatio erit combuſtio. Ad 2. Tales rurſus renovari ad pœnitentiam impoſſibile eſt per Baptiſmum, de quo Apoſtolus loquebatur contra Judæos, qui ut notat Ambroſ. citat. volebant ſæpius iterari, non ſecus ac lavacra Legis veteris. Ad 3. Chriſtus loquitur de majoris remiſſionis difficultate, non de abſoluta impoſſibilitate, ut cum aliis Patribus interpretatur Chryſoſt. Homil. 24. in Matth. Ad 4. Licèt Apoſtolus non dicat, ut pro nefando peccatore quis roget, id tamen nemini prohibet; ſed non exortando, ut pro ipſis fundantur preces, innuit difficultatem exauditionis. Ad 5. Non erat miſericordiam conſecuturus; quia fucata erat ejus pœnitentia. Ideò ejus peccata ſicut & aliorum nefariorum irremiſſibilia erant ratione indiſpoſitionis ſubjecti, non propriè ratione ſui.

Dico II. Eccleſiæ Miniſtri, non ſolùm declarant remiſſa eſſe peccata, ſed & ea verè remittunt.

Prob. 1. ex ſupra citatis Matthæi, & Joannis textibus, ubi Chriſtus abſque ulla ambiguitate dicit ſolvenda eſſe in Cœlis, quæ Apoſtoli ſolverint in terra, promittitque eorum ſententiam ſe ratam habiturum. 2. ex Traditione Eccleſiæ, quæ ſemper & ubique docuit, ſibi ineſſe veram, ac propriè dictam peccata remittendi poteſtatem. 3. ex Patrum omnium apertiſſimo teſtimonio. Chryſ. Homil. 4. de verb. Iſai. *Noſtris Sacerdotibus animæ ſordes, non dico purgatas probare, ſed & purgare prorſus conceſſum eſt*: & Homil. 5. expreſſe aſſerit Chriſtum eamdem auctoritatem Apoſtolis communicaſſe, quam ipſe habebat à Patre. Hilar. in Matth. 16. *O beatus cœli Janitor, cujus terreſtre judicium præjudicata ſit auctoritas in Cœlo*. Leo Serm. de Transfig. *Nec in ligandis, aut ſolvendis quorumcumque cauſis, aliud ratum eſt in Cœlis, quam quod Petri ſedet arbitrio*. Bernard. Serm. 1. in Nat. Petr. & Paul. *Quid potentiùs Petro, qui Claves Regni Cœlorum tam ſingulariter accepit, ut præcedat ſententia Petri ſententiam Cœli*.

Confirm. variis rationibus. 1. De fide eſt, juxtà Eug. IV. Decretum, abſolutionem à peccatis eſſe Sacramenti Pœnitentiæ effectum; quod utique falſum eſset, ſi in ipſo declararetur tantùm jam eſse remiſsa. 2. Vanus eſset hujus Sacramenti uſus, cùm fruſtrà remiſsa eſse peccata Sacerdotes declararent; vel Deo qui omnia novit; vel ipſi pœnitenti, qui longè melius novit, quæ apud ſe aguntur, quàm Miniſter, qui de internis judicare non valet. 3. Si hujus Sacramenti adminiſtratio in ſola hac declaratione conſiſteret, nulla prorſus juriſdictione Sacerdos indigeret. 4. Eadem eſt Eccleſiæ auctoritas in conferenda Pœnitentia, quàm in Baptiſmo conferendo; atqui in iſto verè peccata remittit, ergo & in illo.

Objic. D. Hieronym. qui illud Matth. 16. exponens ait: *Iſtum locum Epiſcopi, & Presbyteri non intelligentes, aliquid ſibi aſſumunt de Phariſæorum ſupercilio, ut vel damnent innocentes, vel ſolvere noxios arbitrentur cum apud Deum non ſententia Sacerdotum, ſed Reorum vita quæratur*. Ad cujus confirmationem Leproſorum Legis Veteris comparationem adducit, qui jubebantur, ut Sacerdotibus ſe oſtenderent, non quod Sacerdotes Leproſos facerent, aut mundarent, *ſed ut diſcernere poſſent, qui mundus, quive immundus eſſet*.

℞. Ibi S. Doctorem tantùm arguere Sacerdotes Clavium poteſtate abutentes, & arbitrantes ſe poſse pro libitu ſuo ligare, vel ſolvere quos libebat, abſque ullo diſpoſitionis eorum reſpectu. Duplex ſiquidem eſt Sacerdotis officium. 1. Probandi qui ſolvendi ſunt, aut ligandi. 2. Sententiam ferendi. De prima parte loquitur S. Doctor, qua omiſsa certum eſt Sacerdotes nihil efficere; non de ſecunda parte, quia omnis comparatio claudicat.

Dico III. Pœnitentia verum ac ſpeciale Novæ Legis eſt Sacramentum.

Prob. 1. Tria neceſſaria ad conſtituendum ſpeciale Pœnitentiæ Sacramentum in Scriptura exprimuntur. 1. Quod ſit ſignum ſenſibile; cum enim Chriſtus dixit: *Quorum remiſeritis*, loquitur profectò de his, qui ad Eccleſiæ claves confugiunt, quique ali-

aliquo ſigno reos ſeſe declarant, ſimulque abſolvuntur. 2. Adeſt Divina inſtitutio, & quidem permanenter; cum hanc poteſtatem abſolvendi abſque temporis limitatione Eccleſiæ conceſſerit. 3. Adeſt gratiæ promiſſio, cum ſine gratiæ infuſione peccata remitti non poſſint. Ergo.

Prob. 2. ex perpetua praxi, & traditione Eccleſiæ, atque unanimi SS. Patrum conſenſu. Ex S. Epiph. Hær. 59. definiente iis, qui poſt Baptiſma peccant, ſubveniri non poſſe Baptiſmate, ſed alio remedio, quod eſt Pœnitentia. Ex Chryſoſtom. lib. 3. de Sacerd. docente Sacerdotes, non ſolùm nos regenerare, ſed etiam poſtea condonandorum nobis peccatorum poteſtatem habere. Ex Auguſt. lib. 5. de Bapt. c. 20. diſtinguente duos modos peccata remittendi, Baptiſmum, & Pœnitentiam. Accedunt Regulæ omnes antiquitus, tum à Patribus, tum à Conciliis ferè omnibus traditæ ad rectam hujus Sacramenti adminiſtrationem: Accedit demùm Conc. Later. Flor. ſeſſ. ultima Conſt. ſeſſ. 8. & Triden. ſeſſ. 14. ubi contrarium ſentientes anathematizantur.

Confirm. ſpecialiter Pœnitentiam Sacramentum eſſe à Baptiſmate diſtinctum ac diverſum; tum quia, ut patet, diverſam habet materiam, diverſam formam; imò & Miniſtrum diverſum; cum Baptiſmi Miniſter Perſonam Judicis non ſuſtineat, benè autem Miniſter Pœnitentiæ; tum quia Pœnitentia à Patribus omnibus cum Tertul. de Pœnit. cap. 4. Ambr. in Pſal. 27. Hieron. in cap. 37. Iſai. Epiſt. 63. ad Pam. vocatur *Secunda ſpes*; *ſecunda*, proindeque à prima, nempe Baptiſmi diverſa, *poſt naufragium tabula*; tùm quia in prioribus Eccleſiæ ſæculis Montaniſtæ, & Novatiani, tanquam hæretici, ſemper damnati ſunt, quamvis Baptiſmum admitterent, & quia præciſè Pœnitentiæ Sacramentum, tanquam ab ipſo diſtinctum, non admittebant.

Objiciunt Hæretici 1. *Quis poteſt peccata dimittere, niſi ſolus Deus*. 2. Juxta Aug. *accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum*; ſed ibi nullum eſt elementum. 3. Chriſtus mandavit quidem Apoſtolis ſuis, ut prædicarent, & baptizarent; ſed non mandavit, ut abſolverent: Nullum autem poteſt eſſe Sacramentum abſque divino mandato. 4. Baptiſmus ab omnibus fermè Patribus dicitur Sacramentum ſimul Fidei, & Pœnitentiæ. 5. *Si confundaris dicere alicui quia peccaſti*, inquit Chriſoſt. hom. 3. in Pſal. 50. *dicito ea quotidie in anima tua: Non dico, ut confitearis conſervo tuo, ut exprobet; dicito Deo, qui curat ea.*

℞. ad 1. *Verum eſt*, inquit Ambroſ. *Sed quod per Sacerdotes ſuos facit Deus, ipſius poteſtas eſt*. Ad 2. Nomine elementi intelligitur materia ſenſibilis, quæcumque illa ſit. Ad 3. Non quidem mandavit Apoſtolis ſuis abſolvere æquè expreſsè, ac Baptizare, ſed mandavit ſaltem implicitè, dicendo: *Sicut me miſit Pater, & ego mitto vos &c.* Ad 4. Baptiſmus dicitur Sacramentum Fidei, & Pœnitentiæ; quia datur in remiſſionem peccatorum, quæ ſine virtute Pœnitentiæ numquam in Adultis remitti poſſunt. Ad 5. Evidens eſt S. Doctorem ibi Sermonem tantùm facere de Confeſſione quotidiana in examine conſcientiæ coràm Deo facienda.

QUÆR. Quandonàm Chriſtus Dominus hoc Sacramentum inſtituit?

℞. cum Trid. ſeſſ. 14. cap. 1. *Dominus hoc Sacramentum tunc præcipuè inſtituit; cum à mortuis excitatus inſufflavit in Apoſtolos ſuos, dicens: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata &c. Quo tam inſigni facto, & verbis tam perſpicuis, poteſtatem remittendi, & retinendi peccata, ad reconciliandos Fideles poſt Baptiſmum lapſos, Apoſtolis, & eorum legitimis ſucceſſoribus fuiſſe communicatam, univerſorum Patrum conſenſus ſemper intellexit.*

Dices: Antequam pateretur Chriſtus dixit Petro: *Quodcumque ſolveris &c.* Et omnibus Apoſtolis: *Quæcumque alligaveritis &c.*

℞. Poteſtatem illam tunc promiſſam fuiſſe, non datam: quod patet; tum quia Chriſtus dixit: *Tibi dabo*, quæ arguunt tempus futurum; tum quia minime conveniebat Apoſtolos auctoritatem obtinere in Corpus Chriſti myſticum, priuſquam eam haberent in ejus Corpus naturale: quam poteſtatem proculdubiò non habuerunt, niſi in ultima Cœna; tum quia tandem, juxta voluntatis ejuſdem Chriſti Domini diſpoſitionem: *Oportebat Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis; & deinde prædicari in nomine ejus Pœnitentiam, & remiſſionem peccatorum in omnes gentes.*

CA-

Digitized by Google

CAPUT II.

De Eſſentia Sacramenti Pœnitentiæ.

DUplex eſt, ſicut & aliorum Sacramentorum, Pœnitentiæ Eſſentia; Metaphyſica una, Phyſica altera. Metaphyſicæ ejus eſſentiæ notitiam jam ſupra dedimus, dùm ejus germanam attulimus definitionem. Hic agitur de ejuſdem Phyſica eſſentia, exponendumque reſtat ex quibus quaſi partibus Sacramentum Pœnitentiæ coaleſcat, materia nimirum, & forma, ſequentibus quæſtionibus.

QUÆSTIO I.

Quænam ſit Sacramenti Pœnitentiæ Materia?

Not. DUplicem eſſe Pœnitentiæ materiam, *circa quam* ſcilicet, & *ex qua*. Prima eſt objectum, circa quod verſatur Sacramentum, diciturque materia remota. Secunda eſt id, ex quo Sacramentum conficitur, vocaturque materia proxima. Circa priorem, gravis non eſt inter Theologos controverſia. Concedunt omnes peccata poſt Baptiſmum commiſſa eſſe Materiam Pœnitentiæ remotam, ſive ea ſint venialia, ſive lethalia, ſive hæc jam ſint confeſſa, ſive non; eum hoc ſolo diſcrimine, quòd peccata venialia, & mortalia jam confeſſa ſint materia libera, cùm jam remiſſa ſint, vel alia via poſſint remitti. Sola igitur controverſia eſſe poteſt; utrum ſimplices imperfectiones; id eſt actiones, vel omiſſiones conſiliis tantummodò, non præceptis repugnantes, materia ſint Sacramenti Pœnitentiæ. Circa poſteriorem verò, gravior exurgit controverſia; utrum ſcilicet, actus Pœnitentis, contritio nimirum, confeſſio, & ſatisfactio ſint Materia proxima Pœnitentiæ, an ſola abſolutio, quæ, ut nonnulli docent, hujus Sacramenti eſt Materia, quatenus ſonus eſt ſenſibilis; Forma vero, quatenus ſignificat, & exprimit peccatorum remiſſionem; in qua ſententia actus Pœnitentis nihil aliud ſunt, quàm diſpoſitiones ad Sacramentum eſſentialiter requiſitæ. Igitur

Dico I. Simplices imperfectiones ſunt materia ad Sacramentum ſufficiens.

Prob. Quidquid rationem aliquam peccati habere poteſt; id ſanè poteſt eſſe Materia Sacramenti Pœnitentiæ: Atqui imperfectiones ſimplices rationem peccati poſſunt habere. Ergo. Id ſiquidem rationem peccati habere poteſt, quod rationem habet culpæ, quæ pœnam aliquam meretur, & remiſſione indiget, poteſtque objectum eſſe contritionis: Atqui divinis inſpirationibus v. gr. non fideliter obtemperare, nonnullas mortificationes ad perfectionem conducentes negligere, Superioribus morem non gerere aliquid à nobis deſiderantibus, licèt ad peccatum obligare nolentibus, exiguam, licet ſufficientem, ad communionem, & confeſſionem adhibere diſpoſitionem, & ſimilia, quæ inter ſimplices imperfectiones recenſentur, veræ ſunt culpæ; & pœnam aliquam in Purgatorio merentur, remiſſione indigent &c. Ergo poſſunt eſſe materia abſolutionis. Adverte tamen, quòd, cum non omninò certa ſit hæc ſententia, pro majori ſecuritate addendum eſt in Confeſſione aliud indubitatum peccatum.

Dico II. Tres actus Pœnitentis, & nullatenus Abſolutio, ſunt materia proxima Pœnitentiæ.

Prob. 1. ex Concilio Trident. docente ſeſſ. 14. cap. 3. *Ipſius Pœnitentis actus eſſe quaſi Materiam hujus Sacramenti.* Nec in ea re dubium parit particula *quaſi*; cum à Concilio non ſit addita, inquit Conc. Catech. part. 2. cap. 5. quia actus pœnitentis *verè materiæ rationem non habeant; ſed quia ejus generis materia non ſint, quæ extrinſecus adhibeatur, at aqua in Baptiſmo, & Chriſma in Confirmatione.* Quod apertiſſimè patet ex ipſomet Concilio ſubdente: actus pœnitentis *Pœnitentiæ partes eſſe*, intrinſecæ ſcilicet eam componentes; quandoquidem quodlibet compoſitum ex partibus intrinſecè conſtituatur, non verò ex diſpoſitionibus ad ejus compoſitionem ſeu formationem requiſitis.

Prob. 2. Juxta Decretum Eugenii IV. Forma, & Materia à ſe invicem diſtinguuntur; nam juxta ipſum Sacramenta pluribus rebus, proindeque a ſe invicem diſtinctis, perficiuntur: *Rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma:* Atqui Abſolutio eſt Forma; ergo non eſt Materia; ne quidem, ut ajunt adverſarii, ex parte, qua eſt ſenſibilis; cum Forma item ſenſibilis eſſe debeat, proindeque per hoc rationem Formæ amittere non poſſit.

Prob. ratione multiplici. 1. Quia Concilium nunquàm dixit, aut dicere potuit, ſimpliciter ad Sacramenta diſpoſitiones ipſorum

Digitized by Google

ſorum Materiam, aut quaſi materiam eſſe: alioquin Fides, Spes dici etiam ab ipſo potuiſſent quaſi materia Pœnitentiæ; cum hæc non minus prærequirantur, quàm Contritio, & Confeſſio. 2. Hoc Sacramentum per modum judicii fuit inſtitutum, ſed omne judicium non minus rei accuſatione ac denuntiatione conſtat, quàm judicis ſententia. 3. Actus Pœnitentis non minus ad gratiam reconciliationis obtinendam in Pœnitentia conferunt, quàm aquæ ablutio in Baptiſmo confert ad obtinendam regenerationis gratiam. Item ablutio in Baptiſmate, & actus Pœnitentis in Pœnitentia ad has gratias non minus conferunt, quàm verba in utroque Sacramento prolata: ergo his Sacramentis non minus ſunt eſsentialia.

Objic. 1. Materia Sacramenti debet eſse ſenſibilis; Contritio autem ſenſibilis non eſt. 2. Id non eſt materia Sacramenti, ſine quo valet Sacramentum Pœnitentiæ; valet autem Pœnitentia in moribundo peccata confiteri non valente. 3. Valet etiam ſine Satisfactione. 4. Sequeretur Pœnitentes Miniſtros Pœnitentiæ erga ſe ipſos eſse poſse; cum is ſit Miniſter Sacramenti, qui materiam ejus exhibet. 5. Materia aliquid confert ad gratiam ſignificandam, ut ablutio in Baptiſmo; Contritio autem nihil conferre videtur ad ſignificandam gratiam reconciliationis.

℟. Ad 1. Materia Sacramenti debet eſse ſenſibilis, vel per ſe, vel per aliud; Contritio autem ſenſibilis eſt, vel per Confeſſionem, vel per Sacramenti petitionem, vel per actum Contritionis exterius prolatum. Ad 2. Sacramentum non valet ſine aliquali Confeſſione, ſaltem virtuali, & implicita, quam poteſt exhibere, vel exhibuiſse poteſt Pœnitens moribundus, qui christianè vixit. Ad 3. Satisfactio realis non eſt pars eſsentialis Sacramenti, ſed tantum integralis, benè quidem ſatisfactio in voto, quæ à virtute Pœnitentiæ, ſeu Contritione non diſtinguitur. Ad 4. Ut quis ſit Miniſter Sacramenti non ſufficit, ut materiam exhibeat; ſed requiritur, ut formam materiæ applicet. Si enim v. g. in Baptiſmo unus ablueret, & alius Formam proferret, nihil efficeretur, ut alibi dictum eſt: Pœnitens igitur materiam profert, ſed ſolus Sacerdos hanc materiam per Abſolutionem determinat ad eſse Sacramenti, ſicut ad idem eſse in Baptiſmo ablutionem elevat. Ad 5. Contritio ſic elevata vere confert ad reconciliationis gratiam ſignificandam, non minus quam ablutio in Baptiſmate. Sicut enim concipi nequit quemlibet à peccatis ablui, ſine quadam ablutione, ſic concipi nequit quemlibet abſolvi, qui peccator Pœnitens non exhibetur.

QUÆSTIO II.

Quænam ſit Pœnitentiæ Forma.

Not. PEr formam Pœnitentiæ intelligi Abſolutionis verba ſuper Pœnitentem à Sacerdote prolata. De hac quæri poteſt. 1. Quænam ſint verba neceſſaria neceſſitate Sacramenti, quænam neceſſitate præcepti. 2. Quo ſenſu hæc verba proferantur.

Dico I. Sola hæc verba, vel æquivalentia ſunt de neceſſitate Sacramenti: *Abſolvo te.*

Prob. Ea ſola verba ſunt neceſsaria; quæ ſufficienter exprimunt, tum Miniſtrum, tum gratiam collatam, tum etiam ſubjectum, cui confertur: Atqui hæc ſola verba id totum efficiunt. Ergo. Nam in verbo *Abſolvo*, Perſona ſcilicet Miniſtri includitur, necnon gratia quam confert, reconciliationis & condonationis; & in Pronomine *te* Perſona, cui hæc gratia confertur. Abſolutè autem neceſsarium non videtur addere *à peccatis tuis*; tum quia ſine ipſis gratia condonationis exprimitur; tum quia ex Confeſſione Pœnitentis, quæ præceſſit, ſatis per verbum *Abſolvo* denotantur. Hinc patet validam eſse hanc formam: *Mediocritas mea habet te venia donatum & abſolutum*; quæ Forma Græcorum dicitur; quia Latinæ æquivalet, cum eamdem habeat ſignificationem.

Dico II. Hæc verba ſequentia: *Ego te Abſolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, neceſsaria ſunt neceſſitate præcepti; ita ut qui his adderet, aut ſubtraheret, vel unicum vocabulum, *regulariter loquendo*, mortaliter peccaret.

Prob. Quia in materia gravi praxim, & uſum Eccleſiæ prætermitteret ac violaret. Cavendum eſt igitur, nec quis proferat ab *omnibus* peccatis tuis; cum id praxi Eccleſiæ non ſit conforme. Adde quòd Forma quandoque ſic prolata falſum enunciaret; quia venialia omnia ſemper per Abſolutionem, ut patet, non remittuntur, & aliunde expreſſio indefinita *à peccatis tuis* univerſali poteſt æquivalere. Quod ſpectat ad

pre-

preces Abſolutionem prævenientes, & ſubſequentes, ſub præcepto non cadunt tam rigoroſo; ideo qui eas omitteret, etiam ſine neceſſitate, peccati venialis tantummodo reus eſset; imò nullius, ſi neceſſitas aliqua urgeret, qualis eſse poteſt magna Pœnitentium concurrentium multitudo.

Obj. contra primam Concluſionem. 1. Concilium Florentinum Formam hujus Sacramenti deſignando, hæc verba refert, *à peccatis tuis*. 2. In Baptiſmo hæc verba neceſsaria ſunt *in nomine Patris &c.* cur non in Pœnitentia? Objicies etiam contra ſecundam Concluſionem, Catechiſm. Rom. c. 1. § 19. docentem planum eſse hæc verba, *Ego te abſolvo*, eſse Pœnitentiæ perfectam Formam; ergo non eſt neceſse, nequidem ex præcepto, addere nec *à peccatis tuis*, nec *in nomine Patris &c.*

R. ad 1. Florentinum hæc verba non referre velut eſsentialia, alioquin iſta etiam eſsentialia forent: *in nomine Patris &c.* contra omnium Theologorum ſententiam, cum & hæc etiam referat. Ad 2. Diſparitas eſt, quòd hæc verba *in nomine Patris &c.* in Baptiſmo ab ipſomet Chriſto Domino ſint determinata, non autem in Pœnitentia. Ad 3. Catechiſmus citatus docet hæc verba: *Ego te abſolvo*, eſse Formam perfectam eſsentialiter C. omnimodè perfectam N.

Dico III. Senſus formæ Pœnitentiæ non eſt: *Supplex Deum rogo, ut condonet tibi peccata tua*: Nec *declaro tibi remiſſa eſſe peccata*: Nec *remitto tibi pœnam peccatis debitam*: Nec *confero tibi gratiam peccati remiſſivam*; & nullus alius eſt formæ ſenſus, niſi ſimplex, & obvius; nimirum: *condono, aut remitto tibi peccata tua*.

Prob. 1. Pars. Quia qui Formam eo ſenſu exprimeret, ſenſum hæreticum proferret. De Fide ſiquidem à Trident. definitum eſt ſeſs. 14. Can. 9. *Abſolutionem Sacramentalem Sacerdotis eſſe actum judicialem*. Actus autem judicialis ſenſum deprecatorium habere non poteſt, ergo nec Abſolutio Sacramentalis: unde D. Thom. ſententiam contrariam *temerariam* meritò cenſet ac *præſumptuoſam*. Opuſc. 11. c. 1.

Obj. 1. nonnullos Patres docentes peccata remitti orationibus Sacerdotum. 2. varias Græcorum Formas merè deprecatorias.

R. ad 1. ut jam de Confirmatione reſpondimus; ſub orationis nomine, idem dic de manuum impoſitione, SS. Patres totum Pœnitentiæ Ritum comprehendere, cui meritò adſcribunt peccatorum remiſſionem; non quòd oratio eam producendi vim habeat, ſed quia ad ipſam aliqualiter concurrit, propter unionem, quam habet moralem cum formali Abſolutione. Ad 2. Has Græcorum formas merè deprecatorias invalidas eſse; vel ſi validæ cenſeantur; dicendum eſt apparenter tantùm eſse deprecatorias; ſed de facto attentis circumſtantiis Tribunalis, & Perſonæ proferentis, necnon Perſonæ Abſolutionem à Sacerdote poſtulantis, eſse indicativas, & hunc ſenſum habere: Abſolvat te Dominus *per me*, aut *per miniſterium meum*.

Prob. 2. Pars ex dictis ſuprà cap. 1. Concluſ. 2. ubi probavimus Eccleſiæ Miniſtros non ſolùm declarare peccata eſse remiſsa, ſed & ea verè remittere.

Prob. 3. Pars. Quia hic ſenſus manifeſtè eſt erroneus, cum ſupponat per abſolutionem reatum culpæ non remitti, ſed tantummodò reatum pœnæ, proindeque Pœnitentiæ Sacramento reconciliationis gratiam non obtineri.

Prob. 4. Pars 1. Quia Abſolutio pro objecto habet immediatò peccata remittenda, non autem gratiam infundendam. 2. Quia peccatorum remiſſio prior eſt naturà, quàm gratiæ infuſio. 3. Quia Sacerdos abſolvens auctoritate divina, qua pollet, immediatè peccata dimittit, & ſolus Deus gratiam immediatè infundit. 4. Quia de potentia Dei abſoluta poſset Deus peccata condonare ob ſolam extrinſecam Sacerdotis Abſolutionem, citra gratiæ infuſionem. 5. Quia commune eſt omnibus Sacramentis gratiam conferre, quæ de ſe peccati eſt remiſſiva.

Prob. 5. Pars, ideſt, nullum alium ſenſum eſse excogitandum, quàm naturalem, & obvium: vel enim hæc Forma, *Abſolvo te*, de ſe alium ſenſum importat, quàm peccatorum condonationem, vel nullum alium. Si nullum alium, quorsùm alius quæritur aut excogitatur? Si alium ſenſum, & quidem neceſsarium, ut volunt adverſarii, importat; cur non juſſit Eccleſia ipſum clarè exprimi? cum Formæ Sacramentorum, eorum effectum, modumque producendi, clarè exprimere debeat.

Objic. 1. Sequeretur formam eſse falſam, dùm profertur in peccata jam remiſsa. 2. Quòd jam datum eſt iterum donari non poteſt: peccato jam remiſso venia jam data eſt, ergo iterum dari nequit,

3. Vin-

3. Vincula ſoluta iterùm ſolvi nequeunt. 4. Peccatum remiſſum ſe habet quoad culpam, tanquam nullatenus fuiſſet commiſſum; ſed peccatum non commiſſum remiſſionis objectum eſſe non poteſt. Ergo.

℞. ad 1. negando tunc falſam eſſe Formam; quia remiſſionis confirmatio vera ſemper eſt remiſſio, eo ſanè ac vero ſenſu, quo ab omnibus Theologis dicitur conſervationem eſſe continuam creationem. Ad 2. Quod jam datum eſt, iterum donari nequit alteri C. eidem N. Nonne quotidie in orationibus noſtris nos Deo offerimus? & quis audeat dicere hanc quotidianam oblationem non veram eſſe, & per ſe ipſam Deo gratam? Nonne quotidie Religioſi vota ſua renovant? Quæ renovatio vera utique eſt promiſſio, licèt altera jam præceſſerit; & Religioſi per hanc ſecundam promiſſionem novam obligationem ſibi ſuperinducere minimè intendant. Ad 3. Vincula phyſica, quæ actionem phyſicam ſupponunt, iterùm ſolvi nequeunt C. Vincula moralia, quorum ſolutio ſe habet per modum condonationis N. Ad 5. Ex hoc ratiocinio ſequeretur D. Magdalenam, cui Chriſtus dixit: *Remittuntur peccata tua*, de peccatis ſuis præteritis, quia jam dimiſſis, actum Contritionis elicere, nec iterùm veniam petere potuiſſe: Non enim Contritio elicitur, aut venia poſtulatur de peccato non commiſſo: Ideò cum peccatum, licèt remiſſum, verè utique ſit commiſſum, de ipſo Contritio elici, ac venia iterùm peti poteſt, proindeque iterùm remitti atque condonari. Ex dictis

Colligitur quatuor extare Pœnitentiæ partes, tres ex parte Pœnitentis, Contritio, Confeſſio, Satisfactio; & una ex parte Sacerdotis, nempè Abſolutio, de quibus ſigillatim nunc agendum.

CAPUT III.

De Contritione.

IN hoc Capite diſcutienda nobis veniunt. 1. Quid, & quotuplex ſit Contritio. 2. Quænam ſint contritionis conditiones in Sacramento requiſitæ. 3. Utrùm Attritio abſque ullo Dei amore ad juſtificationem in Sacramento ſufficiat. 4. Quænam ſit Contritionis neceſſitas.

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex ſit Contritio.

Not. Contritio, cujus nomen à verbo *conterere* ſeu *perfringere*, aut *comminuere* derivatum eſt, quatenus cor peccatoris dolore diſcerpit ac diſrumpit; actualiter ſumitur, & habitualiter. Actualiter ſumpta, eſt ipſemet actus Contritionis, aut Pœnitentiæ: Habitualiter verò eſt habitus Pœnitentiæ, ſeu Pœnitentiæ virtus, quæ diſtinguitur à Pœnitentia prout Sacramentum, ut patet. Deinde Contritio ſeu Pœnitentia, alia eſt perfecta, alia imperfecta, quæ omnia accuratè ſunt exponenda.

Dico I. Virtus Pœnitentiæ eſt *vera virtus ſupernaturaliter infuſa, ab aliis diſtincta, inclinans hominem ad dolorem de peccato, ejuſque deteſtationem, quatenus eſt offenſa Dei, cùm voluntate Deo ſatisfaciendi.*

Prob. Concluſio, & per partes exponitur.

1. Dicitur *vera virtus*, & quidem magna, inquit Gregorius Magnus. Ea ſiquidem eſt vera virtus, quæ declinat à malo quod deteſtatur, & inclinat ad bonum, ad ſumendum ſcilicet de malo vindictam.

2. Dicitur *ſupernaturaliter infuſa*; tum quia tendit ad Deum ſupernaturaliter cognitum, tum quia actus ejus ſunt ad gratiam diſpoſitiones, quæ proculdubio non habentur abſque præveniente Spiritus Sancti inſpiratione; tales autem ſunt habitus, quales ſunt actus ab eo procedentes.

3. Dicitur *ab aliis diſtincta* non ſolùm quòd objectum formaliter ab aliis virtutibus diverſum habeat, nempe Dei offenſam; ſed quia ſuperandam habet ſpecialem difficultatem, nempè peccato commiſſo ſatisfaciendi.

4. Dicitur *inclinans hominem*; ſcilicet voluntatem ejus, quæ eſt hujuſce virtutis immediatum ſubjectum.

5. Dicitur *ad dolorem de peccato, & ejus deteſtationem*, juxta Conc. Trid. definitionem declarantis ſeſſ. 14. c. 4. *Contritionem, non ſolùm ceſſationem à peccato, & vitæ novæ propoſitum, & inchoationem; ſed veteris etiam odium continere.*

6. Dicitur *de peccato* quod eſt ejus objectum materiale, circa quod verſatur pœnitentia.

7. Dicitur *quatenus eſt offenſa Dei*, quod eſt

eſt proprium motivum Pœnitentiæ & objectum ejus formale, per quod objectum ab aliis virtutibus Deum reſpicientibus diſtinguitur. Nam Fides Deum reſpicit, ut ſummè in dicendo veracem: Spes, ut nobis ſummè bonum: Caritas, ut ſummè in ſe amabilem: Religio, ut colendum. Deinde id eſt objectum formale alicujus virtutis, ex quo omnes ejus eſſentiales proprietates prodeunt: Ex eo autem, quòd peccatum ſit offenſa Dei, conſequitur quod de ipſo Pœnitens doleat, ipſumque deteſtetur, demumque placandi, eique ſatisfaciendi, efficax deſiderium concipiat. Ideò

8. Dicitur *cum voluntate Deo ſatisfaciendi*: Ex quo ſequitur Pœnitentiæ virtutem ad juſtitiam commutativam, non quidem propriè, ſed ſecundùm quid dictam, pertinere. Nec enim peccator quod Deo abſtulit ad æqualitatem reddere poteſt, ac tenetur; ſed quodam modo magis minuſve; juxta peccati ſui gravitatem ac levitatem. Hinc

Collige actualem Pœnitentiam ſeu contritionem rectè definiri ex Trid. citato: *Animi dolor, ac deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cætero.* In quo dolore, & in qua deteſtatione peccati, quatenus eſt Dei offenſa, includitur eſſentialiter Deum placandi, ipſique ſatisfaciendi propoſitum: alioquin nec verus eſſet dolor, nec ſincera deteſtatio, ut patet. Nam qui peccatum ſincerè deteſtatur, eo ipſo auctorem ejus deteſtatur, ipſumque puniri proponit, & deſiderat.

Dico II. Contritio perfecta, quæ propriè dicitur contritio, ab imperfecta, quæ attritio nuncupatur, differt, non accidentaliter & gradualiter, ſed eſſentialiter & ſpecificè.

Prob. Ille actus eſſentialiter ac ſpecificè ab alio differt, qui habet motivum eſſentialiter ac ſpecificè ab alio diverſum: Atqui contritio perfecta motivum eſſentialiter ac ſpecificè diverſum à motivo attritionis habet; ergo eſſentialiter & ſpecificè contritio perfecta ab imperfecta differt. Major eſt certa, & evidens: Minor patet ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 4. docente eam eſſe contritionem perfectam, quæ à *Caritate perfecta* eſt, ſeu perficitur; ideſt, quæ caritatis veræ ac propriæ dictæ motivo excitatur. Attritionem autem eam eſſe, quæ vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum, aut amittendæ æternæ beatitudinis metu, vel ex quolibet alio ſupernaturali motivo caritatis in Deum propter ſe ſummè dilectum interiori, concipitur. Hinc collige quanta ſit quorumdam Novatorum temeritas, qui Concilii Œcumenici in exponendis Fidei Dogmatibus auctoritatem flocci facientes, communiorem Fidelium de Contritione, & Attritione ideam expungere conantur; contenduntque eam eſſe contritionem perfectam, quæ ex vera caritate Dei propter ſe ſuper omnia intenſiſſimè dilecti elicitur, imperfectam verò ſeu attritionem, quæ ex eadem ſpecificè ac eſſentialiter Caritate, ſed minus intenſa, procedit: Quaſi verò Concilium in re tam neceſſaria exponenda illud Caritatis minus intenſæ motivum, ſi in Attritione neceſſarium fuiſſet, prætermiſiſſet aut prætermittere potuiſſet: Quaſi vero, inquam, potius eorum commentis, atque adinventionibus, quàm tanti Concilii declarationibus ac documentis, (*Declarat Sancta Synodus, & docet præterea*) nobis fides eſſet adhibenda.

QUÆSTIO II.

Quænam ſint conditiones Contritionis, ut poſſit eſſe Sacramenti materia?

Not. Contritionis nomen hic ſumi generice, prout à Trident. ſumitur, dùm ejus aſſignat definitionem ſeſſ. 14. cap. 4. abſtrahendo à contritione perfecta, & imperfecta; à Contritione ſcilicet propriè dicta, & à ſimplici attritione; & quæritur, quæcumque illa ſit contritio, quibus conditionibus ſeu qualitatibus donatam eſſe ad Sacramenti valorem neceſſe ſit.

Dico. Ad Sacramenti validitatem, ſeptem conditionibus Contritionem donatam eſſe neceſſe eſt.

Probatur concluſio, & per partes exponitur.

1. Contritio vera ac realis eſſe debet, non tantummodò credita & exiſtimata.

Prob. Quia hæc exiſtimatio, qualiſcumque ſit, nihil omninò in re ipſa mutat; Ideoque ſi a parte rei non ſit dolor neceſſarius, nulla peccatorum adest remiſſio, nullumque Sacramentum, ob defectum ſcilicet materiæ eſſentialiter requiſitæ. Hæc tamen falſa exiſtimatio, ſi ſit invincibilis, à novo excuſabit peccato; quòd tamen perraro contingit ob defectum culpabilem probationis, & examinis ſufficientis.

2. Debet eſſe formalis & expreſsa, non ſolùm

Digitized by Google

ſolùm virtualis & implicita, quatenus ſcilicet in actu Caritatis comprehenditur.

Prob. Quia, ut mox dictum eſt, contritio eſt pars eſſentialis Sacramenti; pars autem formaliter, & actualiter adeſſe debet, ut fiat compoſitum actuale. Ergo,

3. Debet eſſe interna, & ſpiritualis, nec externa tantùm ſufficit.

Prob. ex Scriptura Ezech. 18. *Facite vobis cor novum & Spiritum novum. Redite prævaricantes ad Cor.* Ratio eſt; quia remedium, ubi malum eſt, applicari debet; malum autem eſt internum: Ergo.

4. Debet eſſe ſupernaturalis, tam ex parte principii, quàm ex parte motivi.

Prob. Quia de fide eſt, neminem ſolis naturæ viribus ad gratiam poſſe diſponi. Accedit quod converſio opus ſit Fidei, proindeque motiva à Fide ſupernaturaliter propoſita procedere debent. Hinc damnata eſt ab Innoc. XI. ſequens propoſitio. *Probabile eſt ſufficere attritionem naturalem, modò honeſtam.* Ideò qui peccatum deteſtaretur ſolummodò propter ejus moralem, aut civilem turpitudinem, gratiam in Sacramento non conſequeretur.

5. Debet eſſe univerſalis, ita ut nullum peccatum à dolore ſuo ſubtrahat.

Prob. Quia contritio dicit eſſentialiter dolorem de peccato, quatenus eſt offenſa Dei; ſed nullum eſt peccatum, quod Deum non offendat: ergo ſi aliquod nobis complacet, non nobis diſplicet offenſa Dei. Hinc Scriptum eſt Ezech. 18. *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis . . . . omnium iniquitatum ejus non recordabor*: Et *Agite Pœnitentiam de omnibus iniquitatibus veſtris.* Non requiritur tamen neceſſario, ut Contritio ad omnia peccata, quæ memoriæ occurrunt ſigillatim applicetur; ſed ſufficit, ut ad omnia generatim ſeſe extendat, & nullum prorſus excludat; licet conſultiſſimum ſit, inquit Cath. Rom. 2. part. ut ſingula recolendo de quolibet ſigillatim doleamus. Ratio eſt, quia cum particularia in univerſali contineantur, nullum eſt quòd contritio non attingat.

6. Debet eſſe ſumma, non quidem intenſivè, ſed appretiativè; non quidem ſenſibus, ſed interna intimaque voluntate.

Prob. 1. Pars. Tantus ſiquidem debet eſſe dolor, quantum eſt malum de quo dolemus; atqui malum de quo dolemus in contritione, ſive attritione eſt omnium malorum maximum. Ergo. Ideò jubet nos Deus per Joelem Prophetam cap. 2. ut ad ipſum convertamur *in toto corde noſtro.* Sed qui offenſam Dei non ſumme deteſtatur, ad Deum non convertitur ex toto ſuo. Ergo.

Prob. 2. Pars. Quia non magis tenemur de peccato dolere, quàm Deum amare. Atqui non tenemur ſuper omnia intenſivè Deum diligere, ut alibi probavimus, dùm de Caritate agebamus; ſufficit igitur, ut plus de peccato commiſſo doleamus, quàm de quolibet alio malo; adeò ut potiùs eligeremus quolibet bono privari, & quodlibet malum perpeti, quam quodlibet mortale peccatum admittere.

Prob. 3. Pars. Quia dolor ſenſibilis in noſtra non eſt poteſtate, cum non ſequatur ſemper voluntatis motum. Adde quod dolor appretiativus de ſe longe major ſit quàm quilibet dolor ſenſibilis; ut patet in Matre, quæ de morte infantuli ſui ſenſibiliùs dolet, quàm de morte Filiis majoris, qui tamen ipſi longe carior eſt. Advertendum tamen eſt rarò contingere, quòd verus ac ſummus de immanibus criminibus dolor non aliqualiter ſenſibus, ſaltem internis, ſe ſe exhibeat. Ideò de contritione ſua ſecurus eſſe non debet, qui ipſam nullatenus ſentit.

7. Contritionem neceſſariò comitari debet formale, & explicitum, efficax, & abſolutum propoſitum non peccandi de cætero, & peccatorum mortalium occaſiones proximas vitandi;

Prob. 1. Pars auctoritate Concil. Florent. hoc propoſitum verbis formalibus in definitione Contritionis, ultra peccati deteſtationem, exprimentibus. Confirmatur ex Baptiſmi ritu, ubi Catechumeni Diabolo, & pompis ejus formaliter, & expreſsè renuntiare tenentur. Accedit omnium Patrum ſententia docentium cum Ambroſ. in Pſalm. 37. *Pœnitentiam eſſe mala præterita plangere, & plangenda non admittere.*

Prob. 2. Pars; nempè quod hoc propoſitum debeat eſſe efficax & abſolutum; ita ut quod Pœnitens non ſolum vellet, ſed de facto velit in quavis temporis, & loci circumſtantia omne peccatum mortale vitare; alioquin voluntatem peccandi verè non excluderet, ut patet.

Prob. 3. Pars. Quia qui vult efficaciter finem, vult & media ad ipſum neceſſario conducentia; & qui ea non vult, finem utique nolle cenſetur. Sed occaſio proxima peccandi mortaliter, neceſſario ad peccatum nos protrahit; ergo qui vult peccatum vitare, eo ipſo occaſionem ejus vi-

tare

Digitized by Google

tare proponit: & qui eam vitare non proponit, proculdubiè non vult peccatum vitare.

QUÆR. 1. Utrùm ad Contritionem aliqua requiratur temporis mora?

R. Nulla abſolutè requiritur temporis mora, tum ut contritio eliciatur, tum ut acceptetur. Id patet exemplo Davidis, & pii Latronis, quorum primus ad vocem Nathan exclamavit: *Peccavi*, & cujus ſtatim Dominus tranſtulit, & condonavit peccatum, & alter licet initio ſupplicii ſui Chriſtum unà cum ſocio ſuo maledictis affeciſſet, ſtatim ejus divinitatem agnovit, peccata confeſſus eſt, & miſericordiam eſt conſecutus. Unde Divus Chryſoſt. ait de reparat. lapſi lib. 1. cap. 4. *Talis eſt erga homines pietas Dei: nunquam ſpernit pœnitentiam, ſi ei ſincere, & ſimpliciter offeratur .... & quamlibet brevi tempore geſtam ſuſcipit etiam ipſam.* Fatendum tamen eſt longiore temporis mora opus eſſe, ut quis è cœno graviorum peccatorum ex malitia & conſuetudine commiſſorum ita ſtatim emergat, ut ad ſufficientem cordis converſionem, veramque contritionem perveniat. Ideoque cum ſupradictis peccatoribus diligentiori examine, diuturnioriquo probatione agendum; ſcriptum eſt enim Eccle. 1. *Perverſi difficilè corriguntur.* Circa quod videri poteſt Aug. de Muſic. l. 6. c. 5. Chryſ. Hom. 12. in Epiſt. ad Heb. & cæteri bene multi.

QUÆR. 2. Utrùm contritio ante abſolutionem, & confeſſionem neceſſariò debeat elici?

R. Satis eſt evidens eam eſſe eliciendam ante abſolutionem; cum ipſa ſit Sacramenti materia; & ejus forma, niſi ſuper eam præſentem, non poteſt applicari. Sola igitur poteſt eſſe controverſia de Confeſſione. Circa quod dicendum putamus; licet omninò conſultiſſimum ſit, ut Contritio confeſſionem præcedat, id tamen abſolute neceſſe non eſſe; quia contritio ipſam ſubſequens, & ante abſolutionem elicita, in ipſam moraliter influit; cum intra Sacramentum utraque Clavibus Eccleſiæ exhibeatur, proindeque ſimul unum quid morale efficiant. Adde quod cum dolor non ſit, niſi de peccatis mox confeſſis, cum Pœnitens eliciendo, ipſa iterum confiteri cenſetur. Nullus ſiquidem teſtari poteſt ſe de peccatis dolere, quin teſtetur ſimul ea commiſiſſe, & quidem diſtinctè, quia de his dolere ſe teſtatur, quorum Confeſſarius diſtinctam habet cognitionem.

QUÆSTIO III.

An ſimplex Attritio abſque ullo amore Dei, ad juſtificationem cum Sacramento ſufficiat?

Not. Totum hujuſce difficultatis cardinem in eo verſari, cujus nempe ſpeciei, ac naturæ ſit amor ille, quo Attritio cum Sacramento peccatorem juſtificans, debet eſſe informata. Omnes utique concedunt initialem amorem, ſeu initium amoris ſufficere; ſed in ejus aſſignanda natura, & eſſentia diſſentiunt. Nonnulli cenſent illius initium amoris neceſſariò requiri, qui vera ac propriè dicta Caritas dicatur, quique Deum Optimum ſummè, & ſuper omnia propter ſeipſum diligat. Alii verò contendunt hunc perfectum amorem minimè neceſſarium eſſe, ſed alium ſpecie, naturaque ſua longe inferiorem. Is duplex eſt; vel concupiſcentiæ, quo Deum ut nobis ſummè bonum ſuper omnia exoptamus, vel benevolentiæ, quo Deo ipſi, ſed & noſtri gratia, bonum aliquod volumus; ſeu eſt quidam affectus, nonnullaque benevolentiæ propenſio in Deum ſupernaturaliter cognitum. Circa quod

Not. 2. Is gratuitus in Deum affectus in attrito Pœnitente multipliciter concipitur adeſſe. 1. Dùm ipſum vero ac ſincero, formali, explicito, & ſummo ſuper omnia amore concupiſcentiæ diligit: Videtur namque impoſſibile, ut qui Deum ſic ſummè concupiſcit, aliquo amore benevolentiæ erga ipſum non afficiatur; ut patet in humanis amoribus, ubi nullum invenies vehementiſſimo amore erga creaturam incenſum, qui ipſam aliqua benevolentia non proſequatur. 2. Affectus gratuitus concipitur in attrito Pœnitenti adeſſe; dum non omnia quidem omninò, ſed plurima difficilia, ſola Dei gratia & perpeti, & exequi paratus eſt; ſic multi peccatores, auditis horrendis in ipſum jactatis blaſphemiis, exhorreſcunt, & excandeſcunt; ſic nonnullas quandoque pro amore Dei eleemoſynas largiuntur; ſic ſæpiùs erga res divinas optimè afficiuntur. 3. Dùm virtutem prout virtus eſt, diligit; nimirùm prout eſt ſupernaturaliter bona, juſta, & laudabilis, eaque præditum ſe eſſe vellet. 4. Tandem dum formaliter, & expreſsè Deum ſuper omnia, quia ſummè amabilis eſt, diligere vellet. Deſiderium ſiquidem amoris Teſte Guilhel. Pariſ. l. Sacram. Pœn. cap. 6. amoris

i's initium eſt. *Qui quærit amare Deum*, inquit, *utique jam amat Deum, licet nondum eo amore, quem quærit. Cum enim quærat amare Deum, utique deſiderat amare Deum: qui autem deſiderat, amat. Amat ergo amare Deum; & non amat illud, niſi propter Deum.* His notatis

Dico I. Ut Attritio impium cum Sacramento juſtificet, amor initialis, quo Deum vera ac proprie dicta Caritate ſuper omnia diligamus, minime neceſsarius eſt.

Prob. 1. ex ante dictis de Caritate Tractat. de virtutibus, & vitiis diſsert. 2. cap. 3. de Caritate qu. 4 art. 1. ubi probavimus quantulamcumque verè ac propriè dictam Caritatem de ſe mortale peccatum excludere, & peccatorem etiam citra Sacramentum juſtificare. Ex quo principio, ut vero ſuppoſito, etiam juxta adverſarios, ineluctabiliter concluditur; vel eam Caritatem in Attritione neceſsariam non eſse, vel nullas eſse Sacerdotis partes in conferenda Abſolutione; nihilque in terra ſolvere poſse, niſi quod in Cœlo jam ſolutum eſse noverit: licet e contra dicat Chriſtus Dominus: *Quæcumque in terra Sacerdotes ſolverint ſolvenda eſſe in Cœlo:* Ideò ſic

Prob. 2. Concluſio: De Fide eſt juxta Florent. definitionem ſeſs. ultima de Sacram. Pœnit. *Rem & effectum hujus Sacramenti; quantum ad ejus vim, & efficaciam pertinet, reconciliationem eſſe cum Deo:* Atqui ſi veram ac proprie dictam Caritatem Abſolutionem præcedere opus eſset, Pœnitentiæ Sacramentum nunquam peccatorem Deo reconciliaret, cum ſemper peccatorem Deo per Caritatem proprie dictam jam reconciliatum ſupponeret, proindeque effectum, propter quem eſt inſtitutum, nunquam operari poſset. Hinc Divus Thom. in 4. diſt. 6. quæſt. 1. art. 3. ad 5. & diſt. 17. qu. 3. artic. 5. & Divus Bonav. in 4. diſt. 17. p. 2. art. 2. quæſt. 3. concludunt. *Videri, quòd non oporteat ad illud Sacramentum adferre ſanitatem, ſed quærere: ergo non oportet quod accedatur ad Confeſſionem ex Caritate, nec ad hoc tenetur .... ſed tenetur confiteri, vel ex Caritate, vel ex diſpoſitione ad Caritatem diſponente ſufficienter*, & clarius Divus Bonav. 4. diſt. 4. in Expoſit. dub. 1. *Non oportet igitur, quòd actus Pœnitentiæ formatus, qui dicitur Contritio, præcedat; ſed ſufficit quod actus ſit informis, utpote Attritio.* Ad cujus pleniorem intelligentiam;

Prob. 3. Concil. Trident. docet ſeſs. 14. *Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur peccatorem ad Dei gratiam in Sacramento obtinendam diſponere:* Ergo nullam requirit in dolore Caritatem proprie dictam. Conſequentia videbitur legitima, ſi oſtendatur 1. Attritionem, de qua Tridentinum loquitur nullam Caritatem proprie dictam includere. 2. Si oſtendatur hanc, de qua loquitur, ſecundùm ipſum diſpoſitionem eſse proximam, non remotam; non inſufficientem, ſed planè ſufficientem.

1. Sic oſtenditur: Tridentinum Concilium Contritionem in duas partes dividendo, voluit proculdubio duas Contritiones ſpecificè, & eſsentialiter diverſas nobis exponere: Atqui duæ non eſsent partes ſpecificè, atque eſsentialiter diverſæ, ſi utraque eamdem ſpecie ac propriè dictam Caritatem contineret; ergo Attritio de qua loquitur nullam Caritatem propriè dictam includit. Minor eſt evidens: quæ enim per intenſionem majorem vel minorem inter ſe diſtinguuntur, ſpecie, & eſsentialiter ſunt diverſa. Prob. Major: Triden. Concil. has Contritiones exponit, ac diſtinguit per motiva ſpecie diverſa, quibus excitantur: ergo duas Contritiones ſpecie, & eſsentialiter diverſas exponere voluit; cum actus à motivis formalibus ſpecificentur. Antecedens patet ſola lectione textus Concilii; ubi nullum, vel leviſſimum apparet Caritatis proprie dictæ motivum, ſed alia motiva ſpecie omninò diverſa. Quod adeò verum eſt, ut adverſarii ipſimet id fateri, & alio ſe vertere cogantur, dicendo Concilium non loqui, niſi de diſpoſitione remota; ſed

2. Oſtenditur loqui de ſufficienti, & proxima 1. Quia Concilium loquitur de diſpoſitione in Sacramento ipſomet, non extra Sacramentum requiſita; ſed diſpoſitio in Sacramento requiſita eſt diſpoſitio immediata, & proxima: ergo ibi loquitur de ea. 2. Concilium loquitur de diſpoſitione, quæ cum ſolo Sacramento infallibiliter gratiam impetrat, atqui cum ipſo ſolo gratiam infallibiliter non conferret, ſi non eſset immediata, & proxima. Ergo. Major patet ex eo quod initio Decreti ſui promiſerit de Sacramento Pœnitentiæ exactam & plenam expoſitionem ſe traditurum; quod utique non feciſset, ſi aliquid ad conſequendam gratiam cum Sacramento neceſſarium omiſiſset. 3. Loquitur Concilium de diſpoſitione, quæ una cum Sacramento eumdem operatur effectum ac Contritio

Ca-

Digitized by Google

Caritate informata; ſed hæc Caritas immediatè, & proximè ad gratiam diſponit, ergo & illa.

Prob. 4. Juxta omnes Doctores poſt Auguſt. lib. 1. de Adulter. Conjug. cap. ultim. Baptiſmatis & Pœnitentiæ eadem eſt reconciliationis cauſa: Atqui ad aſſequendam in Baptiſmate reconciliationem non requiritur Caritas proprie dicta; Ergo nec in Pœnitentia. Minor communis eſt, etiam omnium Doctorum ſententia, poſt Divum Thomam 4. diſtinct. 6. quæſt. 1. art. 3. ad 5. *Ad hoc*, inquit, *ut homo ſe præparet ad gratiam in Baptiſmo recipiendam præexigitur Fides*, *ſed* NON CARITAS; *quia ſufficit Attritio præcedens*, *etſi non ſit Contritio.* Circa quod notandum eſt 1. Sanctum Doctorem omnem Caritatem propriè dictam excludere, cum particula *non*, utpote malignantis naturæ, omnia, circa quæ applicatur, excludat. 2. In eo Attritionem differre à Contritione docere, quod iſta Caritatem includat, non vero illa.

Objic. 1. iſtud Div. Gregor. Homil. 26. in Evang. *Ecce Lazarum Diſcipuli jam viventem ſolvunt, quem Magiſter ſuſcitaverat mortuum: ſi enim Diſcipuli Lazarum mortuum ſolverent, fœtorem magis oſtenderent, quàm virtutem. Ex qua conſideratione intuendum eſt, quod illos non debemus per paſtoralem auctoritatem ſolvere, niſi quos Auctorem noſtrum cognoſcimus per ſuſcitantem gratiam vivificare*: Ergo in Sacramento neceſſaria eſt vera, & proprie dicta Caritas.

℟. Cùm D. Bonav. in 4. diſt. 17. p. 2. art. 2. quæſt. 3. Sanctum Doctorem ſuſcitatum, & viventem vocare, qui jam ſuſcitari, & vivere incipit per Attritionem ſupernaturalem, & motum Contritionis præparantem ad Caritatem, vitamque perfectam in Sacramento ſuſcipiendam. Idque ipſemet Gregorius ſatis innuit, dicens: *nos ſolvere non debere, niſi quos Auctorem noſtrum cognoſcimus per ſuſcitantem gratiam vivificare*. Ubi advertendum eſt non dixiſſe *ſanctificantem*, ſed *ſuſcitantem* gratiam; ut oſtendatur non de vera ſanctificatione, aut vita perfecta, ſed duntaxat de ſuſcitatione, & quodam initio vitæ, ſermonem eſſe.

Objic. 2. plurimos Sanctos Patres, qui una cum Auguſtino lib. de Fide & Symbolo cap. 9. & alibi docere videntur, nullam prorſus adeſſe poſſe reconciliationem, abſque vera ac perfecta Contritione. Item & innumera Concilia, Ritualia, Catechiſmi requirentes, atque Fideles hortantes, ut ſummum vehementiſſimumque dolorem ad Sacramentum adhibeant.

℟. Generatim, ne ultra brevitatis limites propoſitos exeamus, SS PP. exponendos eſſe, vel de reconciliatione non Sacramentali, quam conſtat abſque vera ac propriè dicta Caritate haberi non poſſe. Vel ſi de Sacramentali agatur; intelligendos eſſe hanc Contritionem neceſſariam eſſe ad reconciliationem, vel in principio, vel in medio, vel in fine Confeſſionis; ubi Abſolutionis beneficio Pœnitens de attrito fit contritus per caritatis infuſionem, qua formaliter juſtus, & amicus Dei conſtituitur; vel demum Sanctos Patres eſſe intelligendos, non de Contritione, quæ Caritate vera ac propriè dicta perficitur; ſed de ea, quæ Caritate inferioris naturæ ac ſpeciei formatur, quamque ſuperius expoſuimus. Quoad Conciliorum, Ritualium, Catechiſmorum exhortationes; quid mirum, ſi in hoc tam vehementes ſint ac frequentes; cum perfecta Contritio imperfecta longe utilior ſit, atque ſecurior?

Adnotatio 86.

(*)

Authorem noſtrum a nomine caritatis plus æquò forſan, aliquibus in locis abhorrere, jam alibi innuimus. Nec vitio ipſi vertendum eſt; cum nihil aliud voluerit, quàm longius ab erroribus illis diſtare, quos Eccleſia proſcripſit. Tunc enim inter Theologos acriùs fervebant diſputationes; & non niſi maxima cum circumſpectione incedere oportebat. Nunc autem rebus in clariori adhuc lumine poſitis; & juxta Eccleſiæ ipſius ſenſum enucleatis, qua par eſt libertate errores quoſcumque inſequuntur, & Theologicas Veritates apertè Doctores propugnant. Hoc igitur timore correptus Author noſter, totus eſt in negando Amorem initialem quo Deum vera, ac propriè dicta Caritate ſuper omnia diligimus, *neceſſarium eſſe ad juſtificationem in Sacramento obtinendam; ſed cum hæc Concluſio nihil aliud ſit, quàm conſectarium a ſuperiori dimanans, in qua jam pridem ſtatuerat (Tract. de Virt. & Vit. Diſ. 2. c. 3. de Car. q. 4. art. 1.)*; quantulamcumque caritatem Impium juſtificare extra Sacramentum; *ad id quod ibi in Adnotatione noſtra tradidimus, Lectorem remittimus. Hìc tantum addere juvat, atque perpendere cum Benedicto XIV. de Syn. Lib. 7. c. 13. n. 6. quod*: quamvis ante Tridentinum communiter Theologi docuerint, ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ obtinendam, ſatis eſſe Contritionem imperfectam, quam jam tum *Attritionem* nuncupabant; Attritionis tamen nomine numquam dolorem intellexerunt de peccatis aliunde excitatum, quàm ex mo-

tivu Caritatis, ſeu omnino ſejunctum ab aliquo, ſaltem remiſſo, tenui, debili, ſeu initiali amore benevolo Dei. *Si igitur per annos mille quadringentos & amplius dubitatum non fuit adſerere, ad juſtificationem habendam in Sacramento, neceſſariam eſſe Contritionem imperfectam, ſeu, ut ajunt,* Attritionem, *non aliunde, quàm* ex motivo Caritatis *excitatam: cur idem temporibus noſtris ſtatuere timendum erit? An SS. Patribus, & Theologis omnibus, qui ante Tridentinum effloruerunt ignotum fuit, Sacramentum Pœnitentiæ, eſſe Sacramentum mortuorum; & proinde Sacerdotem non tantum declarare remiſſa eſſe, verum etiam verè, & realiter peccata remittere? Hæc Patres, hæc Theologi probè ſciebant, atque credebant: eſt nihilominus, neceſſitatem doloris* ex motivo caritatis *provenientis, ad hoc ut juſtificatio in Sacramento haberi poſſit, unanimiter ſtatuere non dubitarunt. Dogma igitur prætenſum, de* quantulacumque Caritate *actuali extra Sacramentum juſtificante, illis ignotum erat. Cum autem ante Tridentinum* Communiter *Theologi docuerint ad juſtificationem in Sacramento habendam neceſſarium eſſe dolorem* ex motivo caritatis excitatum; *Et cum inſuper nec in Concilio ipſo, nec poſt, aliquid ſuper hac controverſia immutatum fuerit, aut definitum, ut Benedictus (ib. n. 8. & 9.) cum Doctoribus omnibus advertit, atque affirmat; reliquum eſt, quod antiqua ſententia prævalere debeat, & quod eam indubitanter adſtruere poſſumus, atque debemus.*

(*)

Dico II. Ut Attritio impium cum Sacramento juſtificet, non ſufficit, quod ex ſolo gehennæ metu eliciatur; ſed abſolutè neceſſarium videtur, ut aliquali Dei amore ſupernaturali, nedum concupiſcentiæ, ſed & benevolentiæ, ſuperius expoſito, ſit formata.

Prob. 1. Quia, ut ſupra dictum eſt ex Aug. Baptiſmatis, atque Pœnitentiæ eadem eſt reconciliationis cauſa: Atqui juxta Trid. ſeſſ. 6. cap. 6. *Neceſſe eſt ut Baptizandi Deum optimum, tanquam omnis juſtitiæ fontem, diligere incipiant, & propter* hanc dilectionem *moveantur adverſus peccata per odium aliquod, & deteſtationem, hoc eſt per Pœnitentiam*; ita ut iſtud deteſtationis, & odii motivum ſit amor initialis Dei, tanquam fontis juſtitiæ, quod clarè denotant verba immediatè ſubſequentia: *propterea moventur*: Ergo Attritio ad Pœnitentiæ Sacramentum requiſita eodem dilectionis motivo debet eſſe formata.

Prob. 2. Omnis Contritio, ſive perfecta, ſive imperfecta, eſt actus virtutis Pœnitentiæ: Atqui actus Pœnitentiæ, uti ſuperiùs expoſuimus, eſt dolor ſeu deteſtatio de peccato, non quatenus pœnis æternis nos addicit, aut à gloria æterna nos excludit, ſed *quatenus præcisè eſt offenſa Dei*: dolere autem de peccato, ipſumque deteſtari, quatenus præcisè eſt offenſa Dei, includit neceſſario aliquem erga Deum benevolentiæ affectum: ergo iſte affectus in Attritione omninò neceſſarius eſt.

Prob. 3. Quamlibet Contritionem, ſive perfectam, ſive imperfectam neceſſario comitari debent 1. Spes Theologica, quæ formaliter atque eſſentialiter continet deſiderium efficax Deum æternaliter viſione, & amore beatifico poſſidendi, ipſique intimè uniri. 2. Voluntas efficax Deo placendi per mandatorum ejus obſervationem, maximè omnium maximum, dilectionis ſcilicet. 3. Reſpectus in Deum, tanquam in Patrem beneficentiſſimum, atque miſericordioſiſſimum, ad cujus bonitatem, & clementiam magna cum fiducia, imò & filiali confugimus: Atqui hæc omnia eſſe non poſſunt abſque aliquo erga Deum tam bonum benevolentiæ affectu; ergo & hic affectus neceſſariò prærequiritur.

Prob. 4. ex Scriptura Luc. 7. *Dimiſſa ſunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum: cui autem minùs dimittitur, minùs diligit*: ergo ei nihil dimittitur, qui nullatenus diligit. Joan. 14. *Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.* Ergo qui Chriſtum Dominum nullatenus diligit; nec ipſe, nec Pater ejus ad eum venient, ut cum ipſo per gratiam juſtificantem manſionem faciant. 1. Joan. *Qui non diligit, manet in morte*; ideſt non dignus eſt, ut in Sacramento vitam accipiat. Hi autem, & ſimiles textus ad ſententiam adverſariorum legitime, & commode applicari nequeunt; cum doceant nullum legitime ad Sacramentum accedere poſſe, qui jam non ſit præditus Caritate proprie dicta, per quam jam ſuſceperit Spiritum inhabitantem; cujus virtute ipſi jam ſint peccata dimiſſa: ergo noſtræ ſententiæ ſunt applicandi, non ſecus ac innumeri Patrum textus, quibus

Prob. 5. Concluſio. Dicunt ſiquidem Sancti Patres cum Div. Aug. Tract. 83. *Fruſtra veniam ſperat, qui non diligit.* Serm. 7. de tempore: *Pœnitentiam certam non facit, niſi odium peccati, & amor Dei.* De Fide & Symbol. c. 9. *Non reconciliamur illi, niſi per dilectionem*, Lib. de Pœnit. cap. 26. *Caritas ſine qua non poteſt dici vera Pœnitentia &c.*

Prob.

Prob. tandem auctoritate Cleri Gallicani, qui in Generali Conventu habito ann. 1700. ſequentem propoſitionem damnavit. *Attritio ex gehennæ metu ſufficit, etiam ſine ulla Dei dilectione, ſine ullo ad Deum offenſum reſpectu; quia talis honeſta, & ſupernaturalis eſt.* Per quam Dei dilectionem Patres hujuſce Conventus haud dubiè non intellexerunt Caritatem veram ac propriè dictam. Quis enim dicere audeat, tot tantoſque Patres damnare voluiſſe Doctrinam Divi Thomæ apertiſſimè docentis, quantulamcumque Caritatem omnem culpam delere: aut inſinuare voluiſſe Sacerdotes Abſolutionis beneficium largientes, nihil ad remiſſionem peccati conferre?

ADNOTATIO 87.

(*)

Celebris quidem fuit elapſo ſeculo in Gallia controverſia de ſufficientia, vel inſufficientia Attritionis, ut ajunt, meticuloſæ; ſed celebrior adhuc noſtris hiſce temporibus apud Italos evaſit. Multi multa pro defenſione Divini Amoris in Attritione neceſſariò requiſiti eruditè ſcripſerunt; ſed cum noſtri non ſit hiſtoriam texere, aut diſſertationes ex profeſſo elucubrare, pauca tantum de more addemus ad Authoris noſtri mentem adhuc clariùs explicandam.

In primis igitur ipſe negat ſufficientem eſſe ad juſtificationem in Sacramento obtinendam, Attritionem illam, quæ ex ſolo pœnarum metu concipitur. Optimè quidem. Aliter enim loqui nec debebat, nec poterat Author Gallus, cum propoſitio affirmans a Cleri *Gallicani generali Conventu tamquam* ſcandaloſa, temeratia, & in hæreſim inducens, *ſolemniter proſcripta fuerit, ut Author ipſe fatetur. Si ergo inſufficiens eſt Attritio ex ſolo pœnarum metu excitata, jam patet ipſam comitari debere ab aliquo Dei Amore ad hoc ut Impio juſtificationem in Sacramento obtineat. Sed qualis, & cujus naturæ erit Amor iſte in Attritione neceſſariò requiſitus? Solus Amor* Concupiſcentiæ *per Authorem ipſum non ſufficit, ſed alterius indolis Amor adhuc requiritur. Et jure merito: quia Amor iſte Concupiſcentiæ non conſequitur Spem, ſed ipſam præcedit. Concilium autem Tridentin. loquens ſeſſ. 6. cap. 6. de diſpoſitionibus requiſitis in peccatore juſtificando, præter Spem, & Fidem, exigit etiam, ut Deum* tamquam omnis juſtitiæ fontem diligere incipiant. Diligere Deum, ut omnis juſtitiæ fontem, *ait P. ipſe* Suarez *3. p. diſt. 4. ſeſſ.* 8. non eſt diligere amore concupiſcentiæ, ſed eſt diligere ut Authorem gratiæ &c. *& paulo poſt*: Nec vero dicit Concilium hunc amorem pertinere ad Spem, ſed potius præſupponere Spem, & poſt conceptam Spem, per eum erigi hominem, & quaſi ſublimari ad diligendum Deum utique propter ſeipſum. Nam amor concupiſcentiæ, non ſequitur propriè ex Spe, ſed ad illam potius ſupponitur. *Si igitur Spes præſupponit ex Theologorum Doctrina amorem concupiſcentiæ; & ſi Concilium præter Spem alium Amorem requirit, quo Deum* tamquam omnis juſtitiæ fontem *diligere incipiamus; jam patet quanto jure Author noſter excluſerit tamquam inſufficientem in Attritione ſolum iſtum Concupiſcentiæ Amorem. Qualis igitur erit Amor neceſſariò requiſitus ad hoc, ut juſtificatio in Sacramento habeatur? Ex mente Authoris ipſius, requiritur Amor etiam* Benevolentiæ. *Equidem, verum eſt hunc* Benevolentiæ *Amorem ab ipſo aliqualiter coarctari, &, ut ita dicam, quodammodo adligari, ne in Caritatem erumpat totaliter. A nomine enim iſto* Caritatis, *ut obſervavimus, cautiùs, atque rigidiùs abſtinet, ne cum* Bajaniſtis, & Janſeniſtis *fœdus, ne a longe quidem, iniee videatur. Aſt, ſcrupuloſiùs, quàm par ſit. Amor enim communiter, & maximè ex D. Thom. 1. 2. q. 26. a. 4. dupliciter dividitur: in Amorem ſcilicet* Concupiſcentiæ, *& in Amorem* Benevolentiæ, *ſeu* Amicitiæ. *Primus præſupponitur in Spe; ſecundus autem in Caritate continetur. Statuto igitur quod Attritio ex ſolo pœnarum metu excitata non ſufficiat ad juſtificationem in Sacramento obtinendam. Statuto etiam, quod inſufficiens pariter ſit ſi cum ſolo Amore* Concupiſcentiæ *conjungatur: & tandem ſtatuto quoque, quod aliquis Benevolentiæ Amor requiratur: hunc Amorem, dummodo non æquivocus ſit, pro ſufficienti, & neceſſario habemus ad juſtificationem obtinendam; etiamſi, tenerrimo, pro aliquibus, Caritatis nomine non appelletur. Stultum enim eſt diſceptare de nomine, dummodo res habeatur.*

Ad id autem quod Author aſſerit, non eſſe, videlicet credendam, Patres Gallicani Conventus an. 1700. in damnatione propoſitionis de ſufficientia Attritionis ex ſolo pœnarum metu conceptæ, damnare voluiſſe Doctrinam D. Thomæ docentis: quantulamcumque Caritatem omnem culpam delere; dicendum eſt, *& talem quidem numquam fuiſſe Præſulum illorum intentionem. D. enim Thomas ibi, ſcilicet in 3. p. q. 70. art. 4. loquitur, ut alibi innuimus, de Caritate habituali, de qua rectè aſſerit, quod* minima Caritas plus diligit Deum, quàm Cupiditas millia auri, & argenti; *& quam proinde conſtat, minimè ſtare poſſe cum peccato. Et hanc ejus fuiſſe mentem quandocumque, & ubicumque ſimilia profert, Thomiſtæ quoque præſtantiores oſtendunt. De Caritate autem actuali loquens S. Doctor, centies, ut ita dicam, Caritatem inchoatam a Caritate perfecta diſtinguit, illamque juſtificationem præcedere docuit; & maximè in 2. Sent. diſt. 3. q. 4. ad 1. & diſt. 28. q. 1. a. 3. ad 2. Sufficiat hic unicum exſcribere textum ex 1. 2. q. 113. a. 10.* Eſt iſte communis & conſuetus curſus juſtificationis, ut Deo movente interius animam homo convertatur ad Deum, primo quidem converſione imperfecta, ut poſtmodum ad perfectam deveniat. Quia Caritas inchoata meretur au-

geri,

geri, ut arcta mereatur perfici, ſicut dicit Auguſtinus. Quandoque vero tam vehementer Deus animam movet, ut ſtatim quamdam perfectionem juſtitiæ aſſequatur, ſicut fuit in Converſione Pauli &c. *De cætero, quænam fuerit mens Præſulum Gallicanorum, circa Amorem in Pœnitentia requiſitum, patet ex declarationibus quibuſdam, quas, abſoluta jam Propoſitionum damnatione in iiſdem Comitiis addiderunt; ubi inter alia ſtatuerunt* 1. *Ne Pœnitentes ſe ſecuros reputent*, ſi præter Fidei, & Spei actus, non incipiant diligere Deum, tamquam omnis juſtitiæ fontem. 2. *Ne Miniſtri in hoc, aliiſque Sacramentis*, ſequantur Opinionem probabilem de valore Sacramenti; relicta tutiore. 3. *Ne ceſſent admonere Pœnitentes*, ut in pœnitendo inchoatæ ſaltem Dilectionis Dei ineant viam, quæ ſola ſecura ſit: graviter peccaturi, in hoc ſalutis diſcrimine ex eo ſolo, quod certis incerta præponant &c.

(*)

QUÆSTIO IV.

Quænam ſit Contritionis neceſſitas.

Not. QUæſtio hic procedit de Contritionis neceſſitate, tum medii, tum præcepti, tum erga peccata venialia, tum erga mortalia; & de neceſſitate præcepti, quæritur quandonam obliget, an ſtatim poſt commiſſum peccatum; vel non.

Not. 2. Hic quæſtionem inſtitui, tum de perfecta, tum de imperfecta Contritione cum Sacramento; quia, qualiſcumque ea ſit, ſemper accedere debet Sacramento ſaltem in voto ſuſcepto, ut ſæpius dictum eſt.

Dico I. Neceſſitate medii neceſſaria eſt Contritio ad mortalium remiſſionem.

Prob. ex Chriſto Domino: *Niſi Pœnitentiam egeritis omnes ſimul peribitis.* Vocabulum autem, *niſi*, neceſſitatem medii, ut alibi dictum, apertè denotat, non ſecus ac iſtud: *Niſi quis renatus fuerit &c.* Confirmatur ex innumeris aliis Scripturæ textibus, quibus videmus Deum à peccatore cordis converſionem exigere, ut ei peccatorum remiſſionem largiatur. Accedit Concil. Trident. auctoritas declarantis ſeſſ. 14. cap. 1. *Fuit Pœnitentia univerſis hominibus, qui ſe mortali aliquo peccato inquinaſſent, quovis tempore ad gratiam, & juſtitiam aſſequendam neceſſaria.*

Dico II. Neceſſitate medii neceſſaria eſt actualis Contritio, ſaltem virtualis, & implicita, ad venialium remiſſionem; imò formalis, & explicita, ut hæc remiſſio obtineatur in Sacramento.

Prob. 1. Pars ex Scripturis, quæ generatim Contritionem poſtulant ad quorumlibet peccatorum abſque ulla diſtinctione remiſſionem. Confirmant Sancti Patres dicentes cum Auguſtin. Epiſt. 23. *Nec quemquam putes ab errore ad veritatem, vel à quocumque, ſive magno, ſive parvo peccato ad correctionem ſine Pœnitentia poſſe tranſire* Ratio eſt 1. juxta Divum Thom. 3. par. quæſtione. 87. artic. 1. quia quodlibet exiguum peccatum eſt amor creaturæ perverſus, qui proculdubiò tolli non poteſt, quin creatura quæ placebat non diſpliceat; non diſplicet autem ſine Pœnitentia. 2. Quia ſi Caritatis habitus venialia deleret, nulla unquam forent in juſtis.

Dixi *ſaltem virtualis, & implicita*; quia juxta Theologorum communem ſententiam, virtualis, & implicita ſufficit; dùm nempè quis actum Caritatis elicit, vel dum ſincero pietatis motu Orationem Dominicam recitat, aliave Sacramentalia, de quibus egimus ſupra.

Prob. 2. Pars. Quia Contritio, ſaltem imperfecta, & quidem formalis, & explicita, eſt pars eſſentialis Sacramenti Pœnitentiæ, ſine qua irritum protſus ac nullum eſt: ergo ſine ea venialia remittere non poteſt. Hinc

Reſolv. Juſtum peccare lethaliter, & ſacrilegii fieri conſcium, qui nulla niſi venialia in Confeſſione deponens, ſcienter, & voluntariè de nullo pœnitet, cum vanum, atque irritum efficiat Sacramentum. Dixi *ſcienter, & voluntariè*: nam ſi ex levi negligentia cordis ſui diſpoſitionem examinandi bona fide putet ſe eſſe ſufficienter attritum; non videtur lethali culpa damnandus. Verumtamen ad vitandum ſacrilegii periculum, laudabilis atque omnibus conſulenda eſt praxis; nonnulla peccata graviora jam confeſſa iterum Clavibus ſubjiciendi, de quibus peccatis facilius elici poteſt contritio.

Dico III. Contritio, vel perfecta, vel imperfecta cum Sacramento, impiis omninò neceſſaria eſt, neceſſitate præcepti.

Prob. Concluſio ex ſuperiori: quidquid enim, ut alibi dictum eſt, neceſſarium eſt neceſſitate medii, eo ipſo neceſſarium eſt neceſſitate præcepti. Præceptum autem iſtud centies in Scripturis expreſſum habemus. Joel. 11. *Convertimini ad me in toto corde veſtro.* Ezech. 18. *Convertimini, &*

agite

Digitized by Google

agite Pœnitentiam. Act. 11. *Pœnitentiam agite, appropinquat enim regnum cœlorum*. Deinde natura rationalis clariſſimè hoc præceptum intimat; dùm dictat cuilibet, maximè Deo Optimo Maximo, quod ſuum eſt retribuendum, injuriamque ei illatam reparandam; de propria ſua ſalute, præſertim æterna, conſulendum &c. Ex quibus concluditur peccatum impœnitentiæ omnium eſſe maximum, aut potius culmen peccatorum.

Dico IV. Novo gravi impœnitentiæ peccato reus efficitur, qui poſt commiſſum peccatum Pœnitentiam non agit, quamprimum commodè poteſt.

Prob. 1. ex Scriptura Eccl. 5. *Ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem, ſubitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te*. Quæ minitatio, cum ſit graviſſima non ſolummodo conſilium, ſed grave præceptum innuit.

Prob. 2. ex SS. Patribus, non quidem antiquioribus, qui licèt in hanc Pœnitentiæ moram, tanquam in grave peccatum invehantur oratoriè potius, quàm dogmaticè, de hac materia egerunt; ſed & ex recentioribus. D. Thom. 2. 2. qu. 62. art. 8. cui potius ſtandum eſt, quàm quibuſdam commentariorum ſuorum locis, quæ in ſumma quandoque emendavit. *Manifeſtum eſt*, inquit, *quod nec per modicum tempus licèt in peccato morari, ſed quilibet tenetur ſtatim peccatum deſerere*. Idem expreſsè docent D. Bonav. 4. diſt. 17. par. 2. a. 2. qu. 2. & D. Anton. ſumm. 3. par. tit. 14. cap. 18. num. 2.

Prob. 2. Ratione multiplici, & quidem evidentiſſima.

1. Criſtus Dominus imperat Matth. 5. ut qui novit fratrem ſuum ſibi iratum, cùm eo ſtatim reconcilietur; & jubet Apoſtolus ne ſol occidat ſuper iracundiam noſtram erga fratrem noſtrum: Quod ſi ita eſt de vili homunculo: quid de Deo Optimo Maximo dicendum eſt.

2. Deum contemnere, etiam interpretativè, peccatum eſt graviſſimum. Qui autem cum Deo reconciliari non curat, dum ſaltem commodè poteſt, ipſum contemnit: Teſte Apoſt. Rom. 2. *An divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis . . . . Secundùm autem duritiam tuam, & impœnitens cor theſaurizas tibi iram:* Et quare *theſaurizas*? Quia aliud peccatum impœnitentiæ aliis peccatis tuis adjicis.

3. Graviter peccat, qui alienum, cum poteſt, non reſtituit. Nec valet reſponſio dicentium, quòd in eo ſit diſparitas; quia nullum incommodum ex Pœnitentiæ noſtræ dilatione patiatur Deus, bene autem proximus ex rei ſuæ privatione: tum quia verum incommodum patiatur Deus ex impœnitentia noſtra, eo ſenſu, quod paſſus eſt, dum in eum peccavimus; tum quia licèt proximus nullum patiatur incommodum ex rei ſuæ privatione; eam ipſi ſub gravi peccato reſtituere debemus, ſi voluerit. Vult autem Deus, ut de die in diem cor noſtrum ſibi infinitis titulis debitum reddere non differamus.

4. Tenemur ſub gravi peccato proximu corripere, quam primum commodè poſſumus; ergo à fortiori nos metipſos. Inaniter dicitur ad proximum corrigendum nos non teneri, niſi quando in peccato ſuo perſeverat; cum peccator de die in diem pœnitentiam non differt, niſi quia in peccato ſuo perſeverat.

5. Qui grave vulnus corporale accepit, tenetur ſtatim remedium adhibere; ergo à fortiori ſpirituale. Falſum eſt quod ab aliquibus dicitur, non teneri remedium adhibere, niſi ex hoc gravi malo gravius timeatur. Siquidem eo ipſo, quo grave malum ſupponitur, graviter urget Caritas malo proximi, à fortiori malo noſtro, dum ſaltem commodè fieri poteſt, remedium adhibendi.

6. Qui peccatum, & inimicitiam Dei à ſe non vult amovere, dum commodè poteſt, cenſetur ea velle ſaltem interpretativè; qui autem peccatum, & inimicitiam Dei vult, etiam interpretativè, mortaliter peccat. Ergo: ſic reus eſſet homicidii, qui proximo in navi periclitanti, aut pauperi in extrema neceſſitate verſanti, non ſuccurreret, ſi commodè poſſet; quia cenſeretur eorum mortem interpretativè voluiſſe.

Hic adjungi ſolet altera ratio; nempe quod per Penitentiæ dilationem peccator ſe ſe committat periculo nova peccata committendi, & in peccato ſuo moriendi. Sed hæc ratio non urget, niſi dum procraſtinatur Pœnitentia uſque ad unum aut alterum menſem; quo ſolummodò caſu videtur adeſſe hujus infortunii morale periculum. Nos autem independenter ab hoc periculo, longe citius ad Pœnitentiam accedendum eſſe, ob rationes allatas, contendimus. Nempe cùm peccator peccatum ſuum reflexa mente revolvit; dum ab eo

reſi-

reſipiſcendi inſtat inſpiratio, pungitque remorius; ac demum dum peccatum apud Sacerdotem deponendi occurrit opportunitas, adeſt facilis acceſſus; qui ſi non adſit, tenetur Pœnitens ad actum perfectæ contritionis ſe ſe exercere, cum voto quamprimum poterit ad Sacerdotem ſe ſiſtendi.

Objic. 1. Hæc ſententia videtur contraria timoratorum praxi; tum pœnitentium, qui de hac procraſtinatione ſe ſe non accuſant; tum Confeſſariorum, qui Pœnitentes ſuos circa ipſam non interrogant. 2. Præceptum iſtud eſt affirmativum, cum aliquid facere præcipiat; ideò ſemper, & pro ſemper non obligat.

℟. ad 1. Nullus eſt timoratus Pœnitens, qui tempus non aſſignet, à quo peccata non depoſuit; nec Confeſſarius, qui ea de re pœnitentem non interroget. Ex cujus declaratione hujuſce præcepti violatio ſatis manifeſtatur. Deinde Pœnitentes, qui ea de re non ſe ſe accuſant, & Confeſſarii, qui de ipſa non curant, ſi ſint timorati, ſaltem ſatis in officio ſuo præſtando diligentes, & oculati minimè ſunt cenſendi: Ad 2. juxta Divum Thom. hujuſce præcepti eadem eſt ratio, *ac præcepti de reſtitutione facienda; quod, quamvis ſecundùm formam ſit affirmativum, implicat tamen præceptum negativum, quo prohibetur rem alterius detinere*; Ipſamque, quam primum fieri poteſt, reſtituere: maxime ſi ejus Dominus eam exigat, prout Deus à nobis Pœnitentiam exigit.

Adnotatio 88.

(*)

Tot ſunt auctoritatum, & rationum momenta, quibus innitur Authoris Sententia de novo gravi impœnitentiæ peccato, quo reus efficitur peccator, qui poſt commiſſum peccatum pœnitentiam non agit quamprimum commodè poteſt, *ut minimæ rigiditatis accuſari nequeat. Pro ipſa enim ſtant Scripturæ, Patres, Theologi præſtantiores nedum ex Probabilioriſtis, ſed inter Probabiliſtas ipſos non pauci. Placet hìc quod ex mente* D. Thomæ *ait* D. Antoninus *tantum referre 3. p. t. 14. c. 18.* §. 2. Quantum ad peccata mortalia, de quibus nondum quis habuit Contritionem, videtur quod ſemper teneatur, quando peccatum menti occurrit ad actu odiendum & deteſtandum peccatum: aliàs peccat mortaliter peccato omiſſionis, quouſque conteratur. Dicit enim B. Thomas, Petrus de Palude, Bonaventura, & Durandus, quod poſt peccatum mortale, etſi non teneatur, quis ad ſtatim confitendum, tenetur ſtatim ex neceſſitate ad ſtatim conterendum; nec enim per momentum licet ſtare in peccato .... imminet enim tali maximum periculum &c. *Ecce Authoris noſtri clarioribus adhuc verbis ſententiam. Quanta autem eſſe debeat dilatio illa, quæ Peccatorem novo impœnitentiæ gravi peccato reum conſtituat difficillimum eſt poſitivè determinare. Aliqui volunt, quod denuò graviter peccet ſi per ſolam hebdomadam voluntariè in peccato perſiſtat: alii tempus iſtud extendunt ad quindecim dies; alii vero ad integrum menſem. Generaliter loquendo* diu *perſiſtere in peccato, per Omnes, novum peccatum eſt. Idcirco prudenter loquitur Author noſter aſſerens graviter peccare qui poſt commiſſum peccatum* pœnitentiam non agit, quamprimum commodè poteſt: *dum, ſcilicet ab eo reſipiſcendi inſtat inſpiratio, & confitendi adeſt opportunitas: quæ ſi non adſit ad Contritionem tenetur cum voto confitendi quamprimum poterit.*

(*)

QUÆR. Quandonam adhuc iſtud præceptum obliget?

℟. De ſe adhuc obligare in mortis periculo, ſi ad hoc uſque tempus fuerit protracta, ut patet. Obligat per accidens 1. Dum inſtat vehemens tentatio, quam quis vitare non poſſe præſumit abſque ſpeciali Dei auxilio. 2. Dum adminiſtrandum, vel ſuſcipiendum eſt aliquod Sacramentum. 3. Dum in publicis calamitatibus juſtitia Dei placanda eſt, & ejus miſericordia imploranda; tunc enim membrum particulare toti corpori compati ex caritate tenetur.

CAPUT IV.

De Confeſſione.

OMiſſis variis, quæ ad rem non pertinent acceptionibus; Sacramentalis Confeſſio, de qua hìc nobis eſt agendum, eſt: *Peccatorum accuſatio, coram legitimo Miniſtro facta, ad veniam virtute Clavium impetrandam.* Dicitur *accuſatio*, per quod differt à ſimplici peccatorum ſuorum enarratione, oſtentationis, aut recreationis cauſa. Dicitur *Peccatorum* propriorum ſcilicet, è quibus non niſi proprius confitens poteſt abſolvi. Dicitur *coram legitimo Miniſtro facta*, Sacerdote ſcilicet approbato, & juriſdictionem habente: aliàs non diceretur Sacramentalis Confeſſio, utpote omninò nulla. Dicitur *ad veniam impetrandam*; per quod differt à cæteris Tribunalibus, ubi non exigitur, aut extorquetur Confeſſio, niſi ut pœna ſecurius infligatur. Dicitur *Virtute Clavium*, ut oſtendatur confeſſis pec-

cata

Digitized by Google

cata dimitti à Sacerdotibus, non modo deprecario, ſed auctoritativo; idelt poteſtate, quam à Chriſto Domino ſuſceperunt.

Porrò omnia, quæ ad confeſſionis ſpectant in duas quæſtiones coarctabimus. 1. Erit de obligatione Confeſſionis. 2. de conditionibus ad legitimam confeſſionem requiſitis.

QUÆSTIO I.

Quænam ſit Confeſſionis obligatio?

Not. CIrca confeſſionis obligationem, tria quærentur; quo jure, quoſnam, & quandonam obliget.

Dico I. Jure divino omnium peccatorum mortalium poſt Baptiſmum commiſſorum præcepta eſt confeſſio.

Prob. Concluſio iiſdem auctoritatibus, quibus hujuſce Diſſertationis cap. 1. probavimus Pœnitentiam verum ac ſpeciale eſſe novæ legis Sacramentum; ſed ſpecialiter & ulterius probatur.

1. ex Script. Matth. 18. *Quæcumque alligaveritis* &c. Joan. 2. *Quorum remiſeritis* &c. Ex quibus evidenter patet, Sacramentum Pœnitentiæ Chriſtum Dominum per modum judicii inſtituiſſe, proindeque Confeſſionem ut Sacerdos judex videre poſſit, quæ peccata remittere, aut quæ ſolvere tibi opus ſit.

2. ex Concilio Trident. poſt Lateran. Florent. hanc veritatem definiente ſeſſ. 14. cap. 7. *Si quis dixerit, in Sacramento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum neceſſarium non eſſe jure divino confiteri omnia, & ſingula peccata mortalia .... anathema ſit.*

3. ex Patribus de hac obligatione loquentibus, tanquam de medio, ab ipſomet Deo inſtituto, ſine quo ſalus obtineri nequit. Ita Origen. Homil. 2. in Pſalm. 37. Tertullian. *lib. de Pœnit. cap. 6.* Chryſ. *Hom. in Gen.* Baſil. *in regu. brev.* &c. qui apud Controverſiſtas facile videri poſſunt. Inter quos unum ſaltem Aug. textum *Hom. 49. int. 50.* hìc deſcribere non pigebit: *Nemo ſibi dicat*, inquit, *occultè ago* Pœnitentiam, *apud Deum ago; novit Deus quia in corde ago. Ergo ſine cauſa dictum eſt: Quæ ſolveritis in terra, erunt ſoluta in Cœlo: ergo ſine cauſa Claves datæ ſunt Eccleſiæ Dei. Fruſtramus Evangelium Dei, fruſtramus verba Chriſti.* Fruſtrata igitur cenſet D. Aug. verba Chriſti, ſi peccator Sacerdoti, tanquam judici, omnia ſingulaque peccata ſua fideliter non confiteatur. Ergo hanc obligationem ex ipſiuſmet Chriſti inſtitutione deſumit.

4. ex perenni Eccleſiæ praxi, quæ ſi ab ipſomet Chriſto Domino permanenter non fuiſſet inſtituta, in multis circumſtantiis locum non habuiſſet, aut in temporum decurſu periiſſet, aut ſaltem Eccleſia quoſdam ab ipſa aliquando diſpenſaſſet; quod nuſquam & nunquam factum fuiſſe legitur, licèt hæc praxis pluribus viſa fuerit perdifficilis, & plurimis incommodis obnoxia.

Objic 1. Factum Nectarii Patriarchæ Conſtantinopolitani, qui praxim hanc in ſua Eccleſia ſuſtulit, propter ſcandalum ortum ex Confeſſione nobilis Mulieris, quæ ſe te accuſaverat patrati à ſe criminis in Eccleſia cum quodam Diacono. 2. In Scripturis contritioni promiſſa eſt peccatorum remiſſio, ergo neceſſaria non eſt confeſſio. 3. Chriſtus Dominus Magdalenam abſolvit, abſque ulla prævia confeſſione.

R. ad 1. Nectarius non ſecretam & auricularem, ſed publicam duntaxat abrogavit Confeſſionem, propter ſupradictæ mulieris ſcandalum, quæ ex Pœnitentiarii conſilio publicè peccatum ſuum fuerat confeſſa. Tunc ſiquidem temporis mos erat, teſte Orig. Homil. 2. in Pſalm. 37. ut ſi Pœnitentiarius poſt acceptam auricularem Confeſſionem, *Intelligeret talem eſſe peccatoris languorem, qui in conventu totius Eccleſiæ exponi deberet, exponeretur.* Ideoque, cum Pœnitentiarius eo in negotio imprudentiſſime ſe geſſiſſet, Nectarius eum ab officio ſuo ſuſtulit; & omnibus liberam poteſtatem conceſſit, ut pro ſua quiſque conſcientia ſine Confeſſione publica, non tamen ſine ſecreta ad myſteria participanda accederet.

Ad 2. In Scripturis promiſſa eſt peccatorum remiſſio contritioni; modo hæc votum includeret omnia implendi præcepta divina, quorum unum eſt peccatorum Confeſſio miniſtro legitimo facta.

Ad 3. Chriſtus perfectè noverat Magdalenæ peccata; ideo pro ſua poteſtate excellentiæ ab hac Confeſſione diſpenſavit.

Dico II. Jure divino, & Eccleſiaſtico omnes, & ſoli Baptizati, poſt Baptiſmum in mortale lapſi, ad Confeſſionem tenentur.

Prob. ex Trident. ſeſſ. 24. cap. 5. *docente integram peccatorum Confeſſionem omnibus poſt Baptiſmum lapſis jure divino neceſſariam eſſe.* Ratio primi eſt: quia de

jure divino Baptiſmus eſt omnium janua Sacramentorum, ideoque non Baptizati hoc Sacramentum ſuſcipere, nec poſſunt, nec tenentur. Ratio ſecundi eſt; quia Confeſſio ideò tantùm eſt præcepta, quia neceſſitate medii eſt neceſſaria; Atqui Confeſſio non eſt neceſſaria neceſſitate medii his, qui mortaliter non peccaverunt; cum ſalutem alio medio poſſint obtinere. Ergo. Quod autem ſupradicto jure Eccleſiaſtico ad Confeſſionem teneantur, patet ex Cap. *Omnis utriuſque ſexus*. Hinc

Reſol. 1. Hoc præcepto Infideles non teneri, bene quidem Hæretici, qui Baptiſmum ſuſcepiſſe ſupponuntur. Hoc etiam præcepto teneri pueros ſtatim ac ſufficientem rationis uſum ad bonum à malo ſecernendum adepti ſunt; licèt ſufficientem non habere cenſeantur ad debitè Euchariſtiam ſuſcipiendam; quia non tanta requiritur diſcretio ad peccatum mortale committendum & de ipſo pœnitendum, quanta ad Sacram menſam cum debita reverentia ac devotione accedendum.

Reſol. 2. Qui tantùm venialiter peccaverunt, hoc præcepto divino non teneri, ut patet ex mox dictis; nec item Eccleſiaſtico; quia iſtud nihil primo adjicit, ſed tantummodo tempus, quo debeat impleri determinat. Qui tamen de venialibus confiteri nollet, teneretur ſaltem ad vitandum ſcandalum ſiſtere ſe Sacerdoti, ad ſtatum ſuum ipſi aperiendum.

ANNOTATIO 89.
(*)

Quid autem ſi quis in mortis periculo conſtitutus poſt diligens examen nullo ſe reperiſſet mortali peccato inquinatum; teneretur ne iſte confiteri? Affirmativè reſpondent Theologi præſtantiores: & hoc 1. ratione ſcandali, quod inde oriri poſſet. Omnes enim ſciunt unumquemque in mortis diſcrimine teneri ad Confeſſionem; ſed non item omnes ſciunt Moribundum, de quo agitur nullius gravis peccati ſe reum cognoſcere, quod ipſum ad confitendum neceſſariò obliget. Addunt gravem quamdam præſumptionem hanc reputandam eſſe, cum Patres omnes, inter quos D. Auguſtinus *indiſcriminatim affirment neminem debere ex hac vita ſine pœnitentia decedere. Quis inſuper ita ſecurus eſt, ut quædam peccata, quæ ſibi ex infirmitate videntur venialia, non eſſe ex aliqua non excogitata circumſtantia, mortalia reputanda, ſi apud æquum Judicem deponantur? Adſunt inſuper peccata occulta, & quidem gravia, quæ ex ignorantia committuntur, de quibus clamabat Pſalmiſta:* Ab occultis meis munda me Domine. *Cum tandem de præteritis Confeſſionibus nulla ſecuritas dari queat, quod fuerint validæ, tutius eſt, & ferè neceſſarium eas denuo in genere ſaltem, ſi tempus urgeat, Clavibus ſubiicere &c. Ex quibus omnibus, aliiſque ſimilibus, concludunt teneri vel ex præcepto Divino, vel ſaltem ex præcepto caritatis erga ſeipſum, conſtitutum in periculo mortis ſiſtere ſe Sacerdoti, eique Conſcientiam ſuam Sacramentaliter aperire, ut abſolutionis beneficium recipiat.*
(*)

Quoad tempus impletionis hujuſce præcepti, tum Eccleſiaſtici, tum divini, palam eſt omnibus ex præcepto Eccleſiaſtico omnes teneri quotannis ſaltem peccata deponere: ut habetur Capite ſupracitato; & quoties urget, tum de ſe, tum de jure divino, tum per accidens contritionis, & confeſſionis præceptum, quæ hic refricare faſtidioſum eſſet atque inutile.

QUÆSTIO II.

Quænam ſunt conditiones ad legitimam Confeſſionem requiſitæ?

Not. Sexdecim recenſentur conditiones, vel ad validitatem, vel ad Sacramenti perfectionem requiſitæ, his verſiculis comprehenſæ:

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, & diſcreta, libens, verecunda,
Integra, ſecreta, & lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accuſans, & ſit parere parata.

Simplex; ita ut nihil Confeſſioni prorſus intermiſceatur, quod ad ipſam minimè pertinet. Ideò peccant ſaltem venialiter contrà reverentiam Sacramento debitam, qui in Sacramenti Tribunali, ex garrulitate, aut curioſitate, ſermones profundunt inutiles, & profanas converſationes inſtituunt.

Humilis; ita ut ad Confeſſionem accedat Pœnitens cum reverentia debita, idest cum hominis interioris atque exterioris demiſſione, abſque ulla aut faſtus aut jactantiæ ſpecie. Hinc grave peccatum veniale perpetraret, qui in Confeſſione ſe ſe jactaret.

Pura; ita ut nullum aliud motivum accedat, quàm gratiam obtinendi. Quod ſi confeſſio fiat ob finem mortaliter pravum, ſacrilega erit Confeſſio, atque nulla, ut patet, ſi verò propter finem tantummodò venialiter malum, ut propter quandam gloriolam,

riolam, veniale tantùm peccatum eſſet, licèt graviſſimum.

Fidelis; ita ut Pœnitens verè ac ſincerè ſtatum animæ ſuæ Sacerdoti aperiat; nec ipſi vera pro falſis, dubia pro certis, aut certa pro dubiis exponat, cujus fidelitatis defectu irrita eſt Confeſſio; ut mox exponemus.

Frequens; quia juxta Catech. Rom. de Sac. Pœn. num. 48. §. *Verùm nihil tam prodeſſe ad mores emendandos experimur; quàm ſi interdum animi ſui occultas cogitationes, facta, dictaque omnia prudenti, & fideli amico patefaciamus*; Videant igitur quàm à Concilii Tridentini Spiritu ſint alieni, qui à frequentibus Confeſſionibus Fideles deterrent.

Nuda; abſque ambagibus, aut æquivocis, quibus nonnulli Pœnitentes potius peccata ſua palliare, quam aperire ſatagunt. Circa quod Pœnitentes venialiter aut mortaliter, juxta gravitatem aut levitatem materiæ, quam palliant, peccare poſſunt.

Diſcreta; præciſè aperiendo quòd neceſſarium eſt, ſubticendo inutilia, nihil quod caritatem, modeſtiam, aut ſimplicitatem chriſtianam lædere poſſit, proferendo. In quo graviſſimè peccare poſſunt, qui famæ proximi in Tribunali non parcunt, quique luxuriæ peccata verbis inhoneſtis, aut circumſtantiis inutilibus ad laſciviam Confeſſarium allicientibus produnt. Ideòque à Confeſſariis fortiter, ſuaviterque, & ſtudioſè ſunt objurgandi.

Libens: Si enim omninò eſſet coacta & violenta, foret invalida; dixi, *omninò*, nec enim invalida eſt Confeſſio quorumdam puerorum, qui metu Parentum ad Confeſſionem accedunt; quia eorum Confeſſio ſæpius non eſt niſi ſecundùm quid involuntaria, & ſimpliciter voluntaria.

Verecunda; ita ut Pœnitens coram Deo de ſuorum peccatorum gravitate, atque turpitudine erubeſcat. Qui enim hac coram Deo non afficitur verecundia, ſignum eſt peccata ſua parvifacere, nec de ipſis pœnitere.

Integra; ita ut nihil neceſſarii reticeat, de quo fuſius mox dicemus.

Secreta; Chriſtus ſiquidem ſecretam Confeſſionem ſolummodò inſtituit, & publicam permiſit; dùm a Pœnitentiariis, & Eccleſiæ Prælatis viſa fuerit ad populi ædificationem opportuna, & conducens. Nec enim unquam licitum fuit ea propalare peccata, quorum publicatio bonis famæ, aut vitæ præjudicium alicui inferre potuiſſet; ſed ob frequentia ſcandala à creſcente magis ac magis hominum malitia orta, abrogata fuit hæc antiquæ Eccleſiæ conſuetudo; nec nunc temporis, niſi propter ſpecialiſſimam rationem, idque de Epiſcoporum mandato non eſt uſurpanda. Vide Concil. Trid. ſeſſ. 14. cap. 5.

Lacrymabilis: ideſt cum contritione, aut attritione eſſentialiter requiſita.

Accelerata; ideſt non diu procraſtinata, juxta ea, quæ ſuperius expoſuimus.

Fortis; ideſt falſam verecundiam, fictitiumque pudorem, & timorem humanum in peccatis detegendis, ſtrenuè ſuperans.

Accuſans, ita ut Pœnitens, nec hiſtoricè ſua enarret peccata, nec in eis vanas quærat excuſationes, nec culpam ſuam in alios, filios ſcilicet, uxorem, maritum &c. referat.

Parere parata; ideſt cum firmo propoſito ſinceraque, & efficaci voluntate omnia, quæ Sacerdos, tanquam ad ſalutem, & emendationem neceſſaria, juſſerit, fideliter executioni mandandi.

Circa has conditiones plurima ad praxim neceſſaria, quibuſdam quæſtiunculis hìc breviter ſunt exponenda.

QUÆR. 1. Utrùm valida ſit Confeſſio à Pœnitente abſente per internuntium facta?

℟. Cum diſtinctione: vel Pœnitens per internuntium confeſſus, etiam abſens abſolvitur: vel facta per internuntium Confeſſione, Sacerdoti ſe ſiſtit, ut præſens abſolvatur; vel demùm proprio ore confeſſus, abſens abſolvitur.

Si primum: Proculdubio nedùm illicita; ſed invalida eſt Confeſſio. Illicita, inquam, quod probatur; tum ex perpetua Eccleſiæ praxi, quæ nunquam Sacramentalem Abſolutionem abſentibus conceſſit; licet quandoque vel cæremonialem, vel à cenſuris abſolutionem conceſſerit; tum ex Decreto Clement. VIII. qui ſub pœna excommunicationis ſibi reſervatæ, & latæ ſententiæ, hanc novam praxim inhibuit. Quod autem tunc invalida ſit Confeſſio probatur. Nam: vel forma ſcripto exarata, ad Pœnitentem mittitur; vel voce prolata mentaliter ad ipſum abſentem dirigitur. Si tantummodo ſcripto exaratur, invalida eſt; quia juxta Concil. Florent. & Trident. tota hujus Sacramenti virtus in prolatione verborum ſita eſt: ſi profertur, & ad abſentem prolata dirigatur, falſa erit cum pronomen *te*, præſentiam pœnitentis exprimat. Hinc

Reſolv. Nullam eſſe Abſolutionem mo-

ribundo datam à Sacerdote à longe videntem domum ipſius: eſset tamen valida, ſi è cubiculi oſtio etiam clauſo, Pœnitens, & Confeſsarius mutuò ſeſe audire poſsent: Item ſi Confeſsarius Pœnitentem à Tribunali ſeptem, aut octo paſſibus jam diſceſſum, quem commodè convenire non poteſt, abſolvat; quia cenſetur adhuc ſufficienter præſens, ad collocutionem ordinariam faciendam.

Si ſecundum: ſi nempè facta a Pœnitente Confeſſione per internuntium, præſens abſolvatur, illicita erit Confeſſio ob rationes ſupra dictas; non autem invalida. Siquidem Confeſſio per internuntium facta, vera eſt à parte rei Confeſſio; ergo nihil deeſt quod ſit eſsentiale Sacramento, ſi cætera adſint requiſita. Hinc omnès Theologi unanimiter docent, nedum licitè propter extremam neceſſitatem, ſed & validè abſolvi poſse Pœnitentem, qui ſubito morbo exſtupefactus, abſente Sacerdote, ſigna dedit Pœnitentiæ.

Si tertiùm: ſi nempè proprio ore confeſſus, abſens abſolvatur, invalida eſt, ut patet; imò etiam foret invalida, ſi facta fuiſſet cum intentione Abſolutionem ab abſente Sacerdote recipiendi, licèt poſtea præſens abſolviſset; quia tunc Confeſſio Sacramentalis non fuiſset, propter defectum relationis ad legitimam Abſolutionem. Sed hæc & ſimilia potiùs ad ſpeculationem, quàm ad praxim ſpectant.

ADNOTATIO 99.

(*)

Irrepſerat aliquando Sententia quod licita eſſet, & valida Confeſſio facta per internuntium, ſeu per Litteras; ſed eam, tamquam ad minus falſam, temerariam, & ſcandaloſam *diro anathemate profligavit (uti annuit etiam Author)* Clemens *VIII. an.* 1602. *Sed cum poſtea ejus Defenſores, vim decreti declinare volentes, evulgaſſent, illud eſſe intelligendum de Confeſſione facta, & conſummata inter abſentes; hoc eſt de Confeſſione facta a Pœnitente per internuntium, ſeu per Litteras abſenti Confeſſario, & de abſolutione data a Confeſſario abſenti Pœnitenti: non autem de Confeſſione quidem facta in abſentia, ſed abſolutione obtenta in præſentia; & proinde propoſitionem damnatam quidem fuiſſe* Copulativè, *ut ajunt, ſed non* diviſivè; Paulus *V. hanc quoque explicationem, tamquam Decreto* Clementis *Prædeceſſoris ſui contrariam an.* 1605. *reprobavit. Mirum eſt, quot diſſidia, noſtris etiam temporibus inter Theologos propter ſupradicta Decreta; ſeu, ut verius dicam, propter Perſonas per talia Decreta impetitas exarſerint: ſed hæc referre ab inſtituto noſtro alienum eſt.*

His poſitis, ad Authorem noſtrum tranſitum facimus. Et primò quidem fatemur, ejus ſecundam Reſolutionem ad Quæſitum ſibi factum, in quo inquiritur: Utrum valida ſit Confeſſio a Pœnitente abſente per internuntium facta? minus congruam eſſe, & opportunam. Cum enim Paulus *V. reprobaverit interpretationem factam Decreto* Clementis, *conſiſtentem in hoc, quod damnatio propoſitionis de Confeſſione facta a Pœnitente abſente, & de abſolutione ab abſente pariter Confeſſario obtenta, intelligenda eſſet* Copulativè, *ſed non* diviſivè; *jam patet, quod propoſitio in totali ſua Extenſione, & in omnibus ejus partibus cenſeri debeat damnata. Cum igitur Author noſter, materialiter ſaltem in ſupradicta Reſolutione eamdem interpretationem amplectatur aſſerens, quod ſi a Pœnitente fiat Confeſſio per Internuntium, valida erit, dummodo a Confeſſario adveniente præſens abſolvatur; jure merito minus congrua ſaltem, & minus opportuna reputari debet. Nihilominus, cum talem Confeſſionem illicitam declaret, & fateatur; quod non declaraverunt, neque faſſi ſunt illi, qui tempore* Pauli *V. interpretationem evulgarunt primi Decreti a* Clemente *facti, videtur quod ab iſtorum ſententia recedat, & quod proinde Decreto* Pauli *non adverſetur. Talem opinamur fuiſſe mentem Authoris noſtri in ſupradicta Reſolutione, quæ ſi talis non fuit, ab ejus ſententia totaliter recedimus, eamque apertè reprobamus. Hoc igitur pro certo teneas, quod Confeſſio facta per Internuntium, ſeu per Litteras, damnata fuit; & quod unicus caſus ſupereſt, in quo talis Confeſſio licita, & valida cenſeri debeat, & eſt ille de Pœnitente qui præcipiti morbo exſtupefactus, ſi pœnitentiæ ſigna dedit abſente Confeſſario, poteſt ab ipſo ſuperveniente, de hoc certiori facto, abſolvi.*

[*]

QUÆR. 2. Utrùm licita ſit, atque valida Confeſſio, facta per interpretem, aut ſcripto exarata, quæ legenda Confeſsario traditur, cum hac circumſtantia; quod Pœnitens Confeſsario præſenti dicat. *Accuſo me de peccatis omnibus, quæ in hac charta legiſti?*

R. Hanc Confeſſionem citrà caſum neceſſitatis illicitam eſse, cum praxi Eccleſiæ minimè ſit conſentanea, finemque Confeſſionis ſecundarium quodammodo irritet; nempè ex peccato erubeſcentiam. Non tamen eſt de ſe invalida; cum ſemper ſit vera, atque eſsentialis ex Chriſti inſtitutione requiſita Confeſſio. Dixi *de ſe*. Qui enim proprio ore potens confiteri, nutibus, ſcripto, aut per interpretem confiteretur, mortaliter peccaret, & effectum Sacramenti minime conſequeretur.

Dixi iterùm *qui poſſet proprio ore confiteri.*

teri. Si enim poſset ob defectum organi, teneretur ſcripto ac nutibus confiteri. Qui autem non poſset; quia ſimul idioma ignorat, & ſcribere neſcit, non teneretur, etiam in mortis articulo, per interpretem confiteri, ipſique ſufficeret quædam venialia per interpretem confiteri in particulari, & in genere de omnibus mortalibus. Ratio eſt, quia hoc novum onus à Chriſto, nec ab Eccleſia, legitur unquam fuiſse impoſitum.

QUÆR. 3. An, & quale neceſsariò prærequiratur examen conſcientiæ ante Confeſſionem?

℞. Neceſsariò prærequiri ex præcepto Chriſti; qui enim finem præcepit, media item ad hunc finem conducentia jure ac meritò præcepiſse cenſetur: Atqui integram peccatorum Confeſſionem Chriſtus præcepit, quorum recordatio atque notitia abſque examine haberi non poteſt; ergo. Diligens autem illud examen eſse debet, juxta Triden. ſeſs. 14. cap. 5. quale meretur gravitas negotii. Hinc

Reſolv. Mortaliter peccat, Abſolutioniſque beneficio eſt indignus, qui abſque ſufficienti examine ad ſacrum Tribunal accedit. Attamen qui illud neglexiſse inventi ſunt, nimis ſeverè non ſunt objurgandi; ſed *humaniſſimis verbis*, inquit Catechiſ. Roman. ſunt dimittendi, ut diligentiùs conſcientiæ ſuæ latebras perſcrutentur. Imò dùm occurrunt adeò in ſpiritualibus rudes, ut ad ſe reverti videantur incapaces, à Confeſsariò juvandi ſunt, & audiendi. Nec enim Judex eſt, & Medicus, niſi ut crimen, & morbum prudenter ac ſtudioſè perquirat.

QUÆR. 4. An confeſſio neceſsariò integra eſse debeat?

℞. Duplicem eſse Confeſſionis integritatem, materialem ſcilicet, & formalem. Materialis dicitur ea, quæ reipſa omnia omninò neceſsariò confitenda exponit. Formalis verò, quæ, licet omnia a parte rei confitenda non exponat, exponit tamen quidquid poſt diligens examen memoriæ occurrit, & pro neceſſitate temporis tunc poteſt exponi. Prima abſolutè non eſt neceſsaria, cum ſæpius ſit impoſſibilis; benè autem ſecunda, idque ex neceſſitate Sacramenti ac præcepti Divini; ita ut, inquit Trident. ſeſs. 14. cap. 5. *Scienter aliqua peccata reticentes, nihil Divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponant.*

QUÆR. 5. Quænam eſsentialiter requiruntur, ad confeſſionem formalem integram?

℞. Abſolutè neceſsarium eſt, non ſolùm peccatorum numerum ſpecies, & circumſtantias ſpeciem mutantes aperire, prout definivit Trid. ſeſs. 14. can. 7. ſed etiam circumſtantias intra eamdem ſpeciem notabiliter peccatum aggravantes, uti docet Conc. Trid. Catech. par. 2. n. 63. Ea autem cenſetur notabiliter aggravans circumſtantia, quæ ita peccatum auget, ut ipſa ſola ad peccatum ſufficeret; prout ſi quis decem nummos furaretur, cum unus ad peccatum mortale ſufficiat; vel ſi quis per horam integram in obſcœna cogitatione mentem occupet, cum ſufficiat per quadrantem in ea immorari; vel ſi quis trucidato jam à ſe inimico, poſt mortem membra ejus in fruſta concidat &c.

Ratio autem cur has circumſtantias notabiliter aggravantes opus ſit aperire, eſt; quia juxta Trid. cit. Ideò Pœnitens tenetur circumſtantias ſpeciem mutantes aperire; ut Sacerdos *de gravitate criminum rectè cenſere poſſit, & pœnam quam oportet pro illis imponere:* Atqui circumſtantia aggravans ſæpius longè magis gravitatem ac malitiam peccati auget, quàm circumſtantia ſpeciem mutans; ut videtur in furto mille aureorum in loco profano, & in furto decem aſſium in loco ſacro, ergo eas etiam aperire tenetur. Porrò ex obligatione Confeſſionem formaliter integram faciendi, ſequentia

Reſolv. 1. Qui ſemidormienti, aut ſurdaſtro mala fide confeſsus eſt, tenetur totam Confeſſionem repetere, cum nulla ſit, & ſacrilega; quod ſi bona fide id fecerit, repetere tenetur quæ probabiliter credit à Confeſsario non fuiſse audita. Qui verò dubitat, an hoc vel iſtud peccatum Confeſsarius audierit tenetur item illud repetere; quia in dubiis pars tutior eſt eligenda.

Reſolv. 2. Qui poſt Confeſſionem mox communicaturus, advertit ſe etiam inculpabiliter, grave peccatum omiſiſse, tenetur iterùm ad Confeſſionem accedere, ſi adſit Confeſsarii copia, & confitendi opportunitas, nec ullum inſtet notæ, aut infamiæ periculum; quale adeſset, ſi jam ad ſactam menſam publicè acceſſiſset.

Reſolv. 3. Memor ſacrilegii in adoleſcentia ſua commiſſi, ob alicujus peccati reticentiam, non tenetur omnes ſubſequentes Confeſſiones repetere; ſi in his hujus ſacrilegii ſactus inculpabiliter immemor, bona fide deinceps proceſserit, quia formaliter fuerunt integræ.

Reſolv.

Digitized by Google

Reſolv. 4. Peccata dubia aperire neceſſe eſt, ut dubia; & ſi deinde certum cognoſcatur, prout certum iterùm aperire; quia peccatum Clavibus ſubjicere non ſufficit, ſed prout cognoſcitur ſubjicere, ut de ipſo judicium certum Sacerdos ferre poſſit.

Reſolv. 5. Non eſt de ſe peccatum, ſaltem mortale, venialia tantùm, aut levia peccata ordinario Confeſſario ſuo confiteri, & mortalia aut graviora alteri; tum quia liberam eſſe Confeſſionem Dominus voluit; tum quia id abſque formalis integritatis Confeſſionis læſione fieri poteſt. Dixi *de ſe*. Nam per accidens mortale fieri poteſt. 1. Si Pœnitens advertat per hoc ſeſe committere periculo facilè in eadem mortalia labendi, & nonquam ſe ſe emendandi. 2. Si mortalium partem uni confiteretur, & partem alteri; vel ſi prius venialia confiteretur uni, & poſteà mortalia alteri; quia in his duobus caſibus Confeſſio non foret formaliter integra. Adde quòd non dimittatur unum mortale ſine altero, & ſacrilega ſit, atque nulla venialis Abſolutio, niſi prius mortale, ſimul dum exiat, dimittatur.

Reſolv. 6. Mortale eſt, peccatum mortale commiſſum, & non confeſſum, negare in Confeſſione, majorem numerum accuſare, dubia pro certis, & certa pro dubiis accuſare; niſi fortè excuſet ſimplicitas ſcrupoloſa, & mentis anxietas; ſed communiter docent Theologi veniale tantùm eſſe peccatum, veniale aut mortale aliàs legitimè confeſſum negare; cum ex hac reticentia Sacramentum nec fiat irritum, nec gravis cenſeatur injuria facta ob materiæ levitatem.

Reſolv. 7. Qui in neceſſitate caſum reſervatum confitetur Sacerdoti poteſtatem ab eo abſolvendi non habenti, non poteſt propter id eum reticere; quia ut Sacerdos Pœnitentem abſolvat, prius compertum habere debet, utrùm verè dignus ſit abſolutione, à qua caſus iſte reſervatus, eum indignum reddere poteſt.

QUÆR. 6. Quænam ſint cauſæ à materiali Confeſſionis integritate diſpenſantes?

R. Quatuor cauſæ, nec plures, nec pauciores ab ea poſſunt diſpenſare, quas hic breviter recenſebimus.

1. Naturalis oblivio, modò verè ſit inculpabilis; quia nullus ad impoſſibile tenetur. Ideò ſi quis peccatum, & circumſtantias ejus ſpeciem mutantes, aut notabiliter aggravantes, oblitus fuit, ſufficit, ut illud in alia Confeſſione Clavibus Eccleſiæ ſubjiciat. Quod ſi culpabilis fuiſſet oblivio; quia nempe examen leve, aut ferè nullum præmiſit, teneretur de hac oblivione ſe accuſare, & totam Confeſſionem utpote nullam repetere.

2. Ignorantia invincibilis, qua quis inculpabiliter putat ea, quæ reticet peccata, venialia eſſe, aut nulla, cum tamen ſint à parte rei mortalia; quia qui peccata ſua non novit, perinde ſe habet ac ſi ea non commiſiſſet. Dixi ignorantia invincibilis. Si enim eam vincere debuerit ac potuerit, totam Confeſſionem repetere tenebitur, ob ſupradictam rationem.

3. Dum adeſt juſtum fundamentum timendi, ne ex Confeſſionis integritate damnum notabile, vel ipſi Pœnitenti, vel Confeſſario, vel tertiæ perſonæ contingat; quia illud præceptum, omnia peccata ſua integrè confitendi, eſt duntaxat poſitivum; ideoque cum tanto nocumento non obligat, cum jugum Chriſti ſuave ſit ac leve. Hinc

Reſolv. Pœnitentem ab integritate Confeſſionis excuſari, ſi inde ſibi, Confeſſario, aut cuilibet grave periculum immineat, notabilis morbi, ut peſtilentiæ, carceris perpetui, membrorum mutilationis, aut gravis infamiæ; prout ſi quis, niſi altero audiente, poſſet confiteri; aut ſi adeſſet gravis alicujus tentationis periculum, prout ſi mulier peccata luxuriæ, tali Sacerdoti confitendo, probabiliſſimè timeret, ne ipſe ad ſimilia peccata perpetranda cum ipſa alliceretur.

4. Excuſat moralis impotentia, ſive hæc à confeſſario, ſive à Pœnitente oriatur, ob ſupradictam rationem. Hinc

Reſolv. Magnus concurſus Pœnitentium, qui omnes ſigillatim audiri nequeunt; prout contingit, dum inſtat pugna, incendium, aut naufragium, ab hac integritate excuſare. Item dum adeſt periculum eminens, ne vel Pœnitens, vel Confeſſarius uſum loquelæ ſubitò amittat. Item dum Confeſſarius peccatum ſuum deponere non poteſt, quin ſecretum Confeſſionis alteri Confeſsario revelet. Strictius ſiquidem eſt præceptum ſigilli Sacramentalis, utpote naturale, quàm integritatis Confeſſionis.

Obſervandum tamen eſt, hæc locum non habere, niſi inſtet confitendi neceſſitas, & nullus alius ſuppetat Confeſsarius: neceſſitatem dico; vel dùm urget præceptum annuæ Confeſſionis; vel dùm quis in peccato mortali exiſtens Communionem, abſque gravi ſcandalo, aut gravis infamiæ

peri-

Digitized by Google

periculo, non poteſt omittere; vel tandem dùm Pœnitens gravi peccato ſibi conſcius non ſperat per tempus longiſſimum confitendi occaſionem ſe habiturum. In his, & ſimilibus caſibus, quilibet nonnulla peccata abſque crimine reticere poteſt; imò quandoque & debet, cum onere tamen, ut patet, peccatum celatum & celationis cauſam alteri Confeſſario; dùm occurret opportunitas, declarare. Hinc

Reſolv. Ab integritate Confeſſionis non excuſare verecundiam, qua quis erubeſcit tali Confeſſario hæc, & illa peccata confiteri, niſi forſan gravi ac probabiliſſimo fundamento innixus timeret, ne talis Confeſſarius confeſſionis ſecretum revelaret, odium in ipſum conciperet, ipſum perſequeretur, ipſique neceſſariam ſuſtentationem &c. ſubtraheret. Item nec ab integritate Confeſſionis excuſat magnus in ſolemnitate celebri populi concurſus, cujus maxima pars à Confeſſione privanda ſit, juxta Innoc. XI. definitionem, in damnatione contrariæ propoſitionis.

QUÆR. 7. An ad Confeſſionis integritatem licita ſit, & neceſſaria Complicis revelatio?

℞. Cum diſtinctione: vel Pœnitens crimen ſuum, & circumſtantias ejus neceſſariò aperiendas declarare poteſt, abſque Complicis ſui manifeſtatione; vel abſolute non poteſt. Hac facta diſtinctione.

Dico I. Dùm Pœnitens crimen ſuum, & circumſtantias ejus neceſſariò aperiendas declarare non poteſt, abſque Complicis manifeſtatione; poteſt ac tenetur illum manifeſtare.

Prob. 1. auctoritate D. Thom. Opuſc. 11. ad lect. D. Bonav. 4. d. 21. p. 2. a. 1. q. 3. S. Raym. l. 3. §. 4. S. Anton. p. 3. tit. 14. c. 9. §. 11. & cæterorum majoris notæ Doctorum, cum D. Bernardo tam unanimiter hanc Doctrinam docentium, ut mirum ſit contrarium à nonnullis Theologis doceri poſſe. *De nullo ſiniſtrè loquaris*, inquit S. Doctor tract. de form. honeſt. vit. circ. finem, *quantumcumque ſit verum, vel manifeſtum, niſi in Confeſſione; & hoc ubi aliter non potes manifeſtare peccatum tuum.*

Prob. 2. ratione; quia licitum eſt, & quandoque ex juſtitia, & caritate obligatorium, alterius crimen occultum manifeſtare, ob gravem legitimamque rationem; & tunc, inquiunt omnes Doctores poſt Div. Thom. 2. 2. q. 73. artic. 2. materialis eſt, non formalis detractio. Sic reus à Judice legitimè interrogatus tenetur Complices declarare: ſic dùm grave periculum eminet Reipublicæ: Imò & cuidam innocenti poſſumus, ac tenemur, ad eum avertendum, crimen nocentis aperire: ſic licitum eſt alienum crimen viro prudenti revelare; ut conſilio ejus, aut protectione juvemur &c. Deinde Complex plus juris non habet ad famam apud Confeſſarium ſervandam, quam ipſemet Pœnitens: ergo ſi iſte poteſt ac tenetur propriam abjicere, poteſt item ac tenetur famam Complicis, qui peccatum perpetrando, non ſecus ac Pœnitens, jus ſuum amiſit in Pœnitentiæ Sacramento.

Objic. 1. Detractio eſt intrinſecè mala: ergo nunquam licita. 2. Supra docuimus Pœnitentem minimè teneri mediante interprete peccata ſua deponere: licet alia via id fieri non poſſit; cujus ratio eſt, quia non tenetur ex præcepto Divino ea deponere, niſi Sacramentaliter, & Sacerdoti Confeſſario. Ergo à pari non tenetur peccatum Complicis revelare Sacerdoti, qui non eſt ejus Confeſſarius, nec ejus peccatum Sacramentaliter ſuſcipit, cum illud non ſuſcipiat in ordine ad ejus abſolutionem. 3. Item ſupra docuimus, grave damnum in vita, fama, & bonis tertiæ perſonæ imminens ab integritate Confeſſionis excuſare: ibi eſt autem grave damnum pro Complice. Ergo.

℞. ad 1. Detractio formalis, & injuſta eſt intrinſecè mala C. materialis & ex juſta cauſa N. Ad 2. Pœnitentis Confeſſarius non eſt Complicis Confeſſarius directè & immediatè C. indirectè & mediatè N. Siquidem ipſi per accidens, ſed verè Sacramentaliter, Complicis peccatum deponitur in ordine ad abſolutionem, non quidem ipſiuſmet Complicis, ſed Pœnitentis: Ideòque vi officii ſui ad ſecretum ſtrictiſſimè tenetur. Interpres autem nullatenus nec ullo ſenſu dici poteſt Confeſſarius, nec proinde Sacramentaliter peccata ſuſcipere. Ad 3. Si grave damnum extrinſecè, & accidentaliter à Confeſſione oriatur C. ſic Pœnitens peccata ſua deponere non teneretur, ſi Confeſſarium videret ea revelaturum. Si hoc damnum ab ipſa confeſſione intrinſecè, & eſſentialiter oriatur, ſubdiſtinguo; dùm perſona tertia, inde gravata jus ſuum non amiſit C. ſi amiſerit N. Ex hac reſponſione.

Reſolv. Pœnitentem nec teneri, nec abſque gravi peccato revelare poſſe peccati ſui non Complicem; licèt aliunde peccaverit, ſed non cum Pœnitente, v. g. Nefas erit Pœnitentem dicere. *Graviter percuſſi*

ſororem meam gravidam, quam Confeſſarius novit innuptam. Item & dicere. *Matri meæ*, quam novit Confeſſarius, *adulterium exprobravi, in tali occaſione ab ipſa perpetratum*. Hæ circumſtantiæ ab ipſo ſunt reticendæ; quia cum nec ſoror, nec mater cum Pœnitente peccaverint, peccatum eorum nullam relationem intrinſecam, & eſſentialem habet cum peccato ipſius, & Pœnitentis; nec Pœnitens ullum jus acquiſivit ad hujus peccati revelationem: ideoque jus matris, & ſororis aliun de peccatricis integrum, & illæſum remanere debet. Eadem de vero Complice non eſt ratio: ipſe namque dùm peccatum commiſit, juri ſuo ceſſiſſe legitimè cenſetur; cum ſcire potuerit ac debuerit præceptam eſſe Confeſſionis integritatem; quæ abſque peccati ſui declaratione fieri non poſſet, ut ſupponitur.

Adnotatio 91.

(*)

Concluſio Authoris noſtri, aſſerentis poſſ: Pœnitentem peccati ſui Complicem manifeſtare in Confeſſione, quando aliter peccatum, ejuſque neceſſariæ circumſtantiæ exprimi nequeunt; tot tantiſque authoritatibus, atque rationibus theologicis fulcita eſt, ut vix adeſſe poſſit, qui eam impugnare valeat. Attamen cavendum eſt ne abuſus aliquis exinde fiat. Obſervandum igitur eſt, quod Pœnitens tenetur ſemper ſervare quantum fieri poteſt famam proximi ſui etiam in Confeſſione. Et hoc maxime in caſibus illis, in quibus Complicis Perſona, vel præſumpta pietate, vel ſtatus eminentia, vel aliquo alio particulari titulo in communi exiſtimatione præſtantior eſſet. Tunc enim majori adhuc cautela opus eſt. Debet igitur Pœnitens in tali circumſtantia conſtitutus dare operam, ut Confeſſarium inveniat, qui Complicem non agnoſcat. Imo ſi opus fuerit, cum aliquo incommodo talem Confeſſarium aliunde quærere, ipſumque, ſi abſque nota poteſt, adire debet. Hoc procedit maxime de Viris, qui hinc inde plerumque vagari poſſunt, abſque eo quod de ipſis fiat ſpecialis inquiſitio. Circa Mulieres verò: cum itineratio, & ad alia loca profectio difficilior ipſis paſſim evadat, ſi ſpes efulgeat habendi aliquando exterum Confeſſarium in propria Eccleſia, Confeſſionem differre tenentur, ſicut Author ipſe innuit paulo infra; ut apud ipſum peccatum deponant, quod abſque Complicis manifeſtatione proprio Confeſſario deponi non poteſt. Intellige tamen ſi abſque nota ſui ipſius Confeſſionem differre poſſunt, & ſi hæc dilatio nimis longa non fuerit, aut aliunde ad Confeſſionem citius non teneantur. Hinc inferes minimè laudandam eſſe quorumdam Parochorum duritiem, qui Confeſſionali plus æquo addicti, exteros Confeſſarios in propriis Eccleſiis admittere detrectant, cum ita agentes jugulum ſtrictiſſimum propriis Ovibus ponant. Debent igitur Parochi liberaliter ſe gerere in admittendis Confeſſariis exteris, ſeu extraordinariis in propriis Eccleſiis, ut Populi, & maxime Mulieres propriæ Conſcientiæ indigentiis liberius conſulant: & hoc præſertim ſi ferè ſoli ſint in audiendis Confeſſionibus intra limites ſuæ Parœciæ. Sic enim agendo, ſacrilegia non pauca, & periculum inſuper manifeſtandi Complicitates cum jactura alterius famæ avertent, atque impedient.

(*)

Dico II. Mortale peccatum eſt ex genere ſuo criminis ſui Complicem Confeſſario directè, vel indirectè manifeſtare; dum abſque hac notitia ſufficientem criminis, ac circumſtantiarum neceſſariarum cognitionem habere poteſt.

Prob. auctoritate ſupracitatorum Patrum expreſsè, aperteque docentium; nullam aliam rationem à Complicis manifeſtatione excuſari poſſe, *niſi ubi aliter* Pœnitens *peccatum ſuum manifeſtare non poteſt*. Ratio eſt evidens. Numquam licet peccatum proximi occultum manifeſtare, niſi urgeat gravis neceſſitas, aut legitima cauſa: atqui nulla eſt neceſſitas Complicem in Confeſſione accuſandi, dùm ſine ea accuſatione crimen, & circumſtantiæ aperiri poſſunt. Ergo. Nec legitima cauſa cenſeri debet ac poteſt utilitas Complicis, cujus emendationem ac correctionem Confeſſarius promovere poſſet; imò nec grave eminenſque malum Reipublicæ, aut Eccleſiæ à Complicis malitia inferendum, quod Confeſſor poſſet avertere; tum quia ſupradicti SS. Patres nullam aliam cauſam legitimam agnoſcunt, quam Confeſſionis integritatem; tum quia hæc imprudens notificatio ad finem intentum omninò eſt inutilis; cum ipſa Confeſſarii extra Confeſſionem uti non poſſint, abſque graviſſimo peccato; ut mox probabimus. Hinc

Reſolv. 1. Gravis detractionis conſcium eſſe Pœnitentem, qui Complicem Confeſſario notum prodit, cum alium Confeſſarium, qui ipſum non novit, adire aut expectare poteſt. Quod ſi nullus adſit, nec ſperetur, urgeatque ſuperiùs expoſita confitendi neceſſitas, Complicem Confeſsario notum, ad Confeſſionis integritatem, prodere utique poterit.

Reſol. 2. Ejuſdem peccati ream eſse mulierem, quæ re habita cum Perſona ſacra, ſtatum ejus, ſive Eccleſiaſticum, ſive Religioſum notificat; cum id minimè ad Con- ſeſſionis

feſſionis integritatem ſit neceſsarium; *Suf-ficiatque*, inquit D. Bonaventura, *quod in generalitate ſua fiet*.

Dixi in concluſione, *ex genere ſuo*, quia Pœnitens à mortali excuſari poteſt, ſi id faciat bona fide ex ignorantia, & inadvertentia inculpabili. Non excuſantur autem ex ignorantia Confeſsarii; cum vix ulla admittatur invincibilis ignorantia in his, quæ ſtatum, & officium uniuſcujuſque ſpectant.

Reſolv. 3. Confeſsarios pro officio ſuo teneri monere Pœnitentes, ne complicem prodant, eoſque graviter corripere, dùm id faciunt, cum veram ac propriè dictam detractionem committant. Longè gravius peccant Confeſsarii, qui de Complice Pœnitentes ſciſcitantur, eoſque curioſis ac imprudentibus interrogationibus ſuis ad hanc detractionem inducunt; idque aliquando ſub prætextu correctionis Complicis, aut utilitatis Eccleſiæ. Hanc praxim in quibuſdam Regionibus invectam, tanquam deteſtabilem Colonienſe Concilium habitum ann. 1128. graviter damnavit, ac inhibuit ſub pœna excommunicationis, & ſuſpenſionis ipſo facto incurrendæ, & in ipſam jure ac merito invehitur ſupracitatus D. Bonaventura, dicens: *Generaliter verum eſt, quod peccata aliena non ſint dicenda in Confeſſione, niſi eatenus, quatenus ſunt propria, nec Confeſſores* de peccatis alienis *debent inquirere. Unde illi Confeſſores, qui ramuſculos in Confeſſionibus inquirunt, & audiunt de aliis malum, & ſuſtinent*; id-eſt, qui Pœnitentes ſic detrahentes non corrigunt, *vix aut nunquam à peccato detractionis excuſari poſſunt; & neſciunt mederi animabus, dum patiuntur eos, qui veniunt ad medicinam, alios accuſando, ſibi infligere vulnus grave*.

Adnotatio 92.

(*)

Optima eſt doctrina, quam tradit Author de Confeſſario exquirente a Pœnitente Complicis nomen, utpote a Benedicto *XIV. tribus ſucceſſivis Conſtitutionibus roborata, & confirmata. Rem ſic enarrat Pontifex Sapientiſſimus in Op.* de Syn. *Lib. 6. Cap. 11. n. 1.* . . . . . Haud ita pridem rumor ad nos pervenit, aliquot Sacramenti Pœnitentiæ Miniſtros, ſuffultos quorumdam Theologorum aut falſa, aut male intellecta doctrina cœpiſſe non ſolum a Pœnitentibus Complicis nomen exquirere, ſed ad illud ſibi aperiendum, locumque inſuper deſignandum, ubi is habitat, eoſdem adigere, denegata renuentibus alterutrum manifeſtare Sacramentali abſolutione. Hujus vero pernicioſæ praxis hanc præferebant cauſam, videlicet ut ipſi Complicem poſtea corriperent, atque ita in ejus tantum utilitatem hujuſmodi uterentur revelatione. Verum nos gravia conſiderantes mala, quæ inde neceſſario conſequebantur; proximi enim lædebatur fama; arctum Sacramentalis Confeſſionis Sigillum periclitabatur, abſterrebantur Fideles a ſuis culpis Confeſſario integrè, prout cæteroquin opus eſt, manifeſtandis; rixæ, & diſcordiæ diſſeminabantur; & tota demum perturbabatur Communitas: idcirco, pro noſtro Supremi Apoſtolatus munere prædictum tunc primo pullulantem abuſum, priuſquam inoleſceret, præſcindendum duximus noſtris Apoſtolicis Litteris incipientibus *Suprema*, quæ habentur *noſtri Bullarii* tom. 1. n. 134. aliiſque duabus poſterioribus Conſtitutionibus, quarum initia ſunt *ubi primum*, necnon *Ad eradicandum*, quæ insertæ ſunt ejuſdem *Bullarii noſtri* tom. 2. nu. 8. & nu. 20. &c. *Sic* Benedictus *in ſupracit. Opere. Occaſio autem ipſi ſic ſtatuendi primum fuit, rumor ad ipſum perlatus, quod abuſus iſte, Complicis nomen a Confeſſariis imprudenter, & irrationabiliter inquirendi irrepſerat jam in* Portugalliæ *Regnis; & ideo Litteras ſupradictas incip.* Suprema *illorum Regnorum Ordinariis in primis inſcripſit, in quibus memoratam praxim reprobat, & damnat tamquam* Scandaloſam, & pernicioſam, ac tam famæ proximorum, quam ipſi etiam Sacramento injurioſam, tendentemque ad Sacroſancti Sigilli Sacramentalis violationem, atque ab ejuſdem Pœnitentiæ Sacramenti tantopere proficuo, & neceſſario uſu Fideles abalienantem.

Et quia piiſſimo Pontifici ſummopere cordi erat, ut deteſtabilis iſte abuſus omnino tolleretur, atque funditus evelleretur, in ſecunda Con*ſtitutione anno ſequenti 1746. promulgata, incip.* Ubi primum, *ut ſupra, primas Apoſtolicas Litteras nedum confirmat, & roborat, verum etiam ſtatuit, & inſuper addit, quod quicumque* ſcribere, aut loqui præſumpſerit in ejuſdem damnatæ praxis defenſionem, vel ea, quæ in dicto Brevi contra eandem praxim damnata ſunt, impugnare, aut in alienos ſenſus temerè detorquere, ſeu interpretari, incidat ipſo facto in Excommunicationem, a qua non poſſit præterquam in articulo mortis, ab alio, quacumque etiam dignitate ſulgente, vel auctoritate ſuffulto, niſi a ſe, vel pro tempore exiſtente Romano Pontifice, abſolvi.

Pergit denuo Pontifex decernens, atque declarans, ut quicumque vel verbo, vel ſcripto ſupra damnatam praxim docere, vel defendere, aut damnationem prædictam perversè interpretari præſumpſerint ab Officio S. Inquiſitionis ſeverè puniantur: & contra eos, & eorum quemlibet in eodem Officio procedatur, non minus, ac contra illos, ibidem procedi ſolet,

qui aſſerunt, tradunt, tuentur opiniones ſcandaloſas, pernicioſas, & uri tales a Sede Apoſtolica rejectas, & condemnatas. *Contra Confeſſarios verò delinquentes, ac de nomine* Com*plicis Pœnitentes interrogantes*, & eidem Pœnitenti abſolutionem denegantes, *niſi illud manifeſtent, decernit ut ab eodem S. Officio inquiratur, & pariter procedatur:* dummodo tamen hujuſmodi interrogandi, ac denegandi actus, talibus circumſtantiis conjunctus ſit, ac conveſtitus, quæ ſic agentem Confeſſarium de adhæſione ad prædictam reprobatam praxim, tamquam ad licitam, vel alio quovis modo de prava credulitate ſuſpectum reddant. *Quod ſi talibus circumſtantiis indicantibus adhæſionem ad prædictam jam damnatam praxim conveſtitus non ſit, puta ſi ex neſcientia, aut ignorantia, aut etiam alio imprudenti quidem motivo, ſed dictis circumſtantiis deſtituto, inquireret Confeſſarius de nomine Complicis, ut ſupra; tunc contra talem Confeſſarium procedere non debet S. Officium, nec ad ipſum eſt denuntiandus, ſed de eo inquirere debent reſpectivi Epiſcopi, ſi in eorum cognitionem crimen pervenerit, & contra delinquentem pro majori, vel minori culpa Canonicis pœnis procedere.*

Quicumque igitur vel Confeſſarios primo modo delinquentes, vel quamcumque aliam Perſonam, ſupradictis modis reprobatam praxim defendentem cognoverit, mandat Pontifex, ut ipſos, vel ipſam denuncient S. Officio intra terminum dierum in edictis Sancti Officii ejuſmodi Inquiſitionis præfigi ſolitum (*qui terminus eſt ordinario triginta dierum*): alioquin pœnas non denuntiantibus per eadem edicta infligi conſuetas, incurrant. *Ab hujuſmodi autem onere denuntiandi juſtis de cauſis eximit* Perſonam ipſam Pœnitentem duntaxat in cauſa propria, ideſt in caſu, quod ſuum peccatum Confitens a Confeſſario adigatur ad ſibi manifeſtandum nomen Complicis in eodem peccato . . . . . ſed quando aliunde, quam ex propria Confeſſione, noverit Confeſſarium, aliquo ex ſuperius enumeratis, & S. Officio denuntiandis modis deliquiſſe, tunc eum & ipſe denuntiare ex iſta aliunde habita notitia, teneatur.

His omnibus tam clare a Pontifice ſtatutis contra Confeſſariorum imprudentem praxim, atque ream doctrinam, quis crederet aliquos adhuc fuiſſe, qui vim Apoſtolicarum Sanctionum eluære conantes, atque damnatam praxim minimè relinquere volentes, dogmatizare voluiſſe damnationem prædictam vim legis univerſalis nullatenus habere, utpote ad Confeſſarios Regnorum Portugalliæ *unicè directas? Et tamen ita fuiſſe teſtatur Pontifex ipſe in aliis Litteris ejuſdem an.* 1746. *ab ipſo emanatis, incip.* Ad eradicandum. *Ut igitur hoc etiam effugium pœnitentibus tollatur, antedictas Conſtitutiones denuo confirmat, & roborat, declarans inſuper* motu proprio, & certa ſcientia memoratam praxim in ſeipſa, & ubique locorum, ac temporum Apoſtolica auctoritate reprobatam, atque damnatam eſſe, & cenſeri debere. *Ecce tandem Apoſtolico mucrone eradicatum funditus deteſtabilem hunc Confeſſionis abuſum, jam fere ubique paulatim ſerpentem, pro quo tollendo inaniter uſque nunc inſudarunt Theologi præſtantiores.* Cauſa finita eſt, utinam finiatur & error.

(*)

CAPUT V.

De Abſolutionis Miniſtro.

QUæcumque Abſolutionis Miniſtrum ſpectant ad tres quæſtiones facili negotio revocari poſſuot. 1. Quænam in ipſo requiratur poteſtas ad validè Abſolutiooem impertiendam. 2. Quænam ſcieotia, ut ſciat quibus eam poſſit ac debeat impendere. 3. Quænam prudentia, ut ſibi commiſsa taceat. Sit igitur

QUÆSTIO I.

Quænam in abſolutionis Miniſtro requiratur poteſtas?

TRiplex in Miniſtro Abſolutionis requiritur poteſtas, Ordinis, Juriſdictionis, & ſpecialis erga nonnulla peccata reſervata, de his ſigillatim nobis agendum ſequentibus articulis.

ARTICULUS I.

De poteſtate Ordinis ad validam Abſolutionem impendendam requiſita.

Not. PEr poteſtatem Ordinis hìc intelligitur ea, quæ habetur poteſtas vi characteris Sacerdotalis in anima per ordinationem impreſſi: & hìc non inquiritur; utrùm omnes, qui hoc charactere donantur poteſtatem habeant Abſolutionem impertieodi, ſed utrùm alii, quàm Sacerdotes ipſam habere poſſint. Circa quod

Dico. Soli Saeerdotes Abſolutionem impendendi poteſtatem habere poſſunt.

Prob. 1. ex verbis Domiot: *Quorum remiſeritis peccata &c.* quæ verba ſolis Sacerdotibus dicta ſunt, non laicis, nec mulieribus, ut ſtultè docuit Lutherus. 2. ex continua Eccleſiæ praxi, quæ aliis nuſquam, & nunquam hanc poteſtatem permiſit, niſi Sacerdotibus: ideoque Innoc. III. *Cap.* 1. *de Pœnit. & remiſſ.* acerbè invehitur

bitur in nonnullas ævi ſui Abbatiſſas, quæ inſano auſu Monialium ſuarum Confeſſiones excipere non reverebantur. 3. ex SS. Patribus Chryſoſt. *l. 3. de Sacerdotio*. Ambroſ. *lib. 1. de Pœnit.* Auguſt. *Epiſt.* 228. *ad Honor.* Leon. *Epiſt.* 82. & cæteris, quos referre longius eſset. 4. tandem ex definitione expreſsa CC. Conſtant. Florent. & Trid. ſeſſ. 14 cap. 6. & Can. 10.

Obj. 1. illud Jacob. 5. *Confitemini alterutrum*. 2. Mos fuit in prioribus Eccleſiæ ſæculis, ut neceſſitate urgente apud Laicum peccata deponerentur. 3. In Hiſtoria Eccleſiaſtica, & in quibuſdam Patribus legitur, Pœnitentes apud Diaconos *exomologeſin* ſæpius feciſſe 4. Laici, & mulieres Baptiſmum conferre poſſunt; ergo & pœnitentiam, quæ peccatori adulto non minus eſt neceſſaria, quàm Baptiſmus peccatori non adulto.

℟. ad 1. Hujus textus ſenſus eſt incertus: Nonnulli eum de confeſſione humilitatis interpretantur; alii de Confeſſione reconciliationis, qua quis Fratri ſuo confitendo ſe in ipſum peccaſſe, poſtulat ab ipſo veniam; ſed communius cum Auguſt. hæc verba jure merito de Sacramentali Confeſſione accipiuntur; cum ibi Apoſtolus alloquatur infirmos, quos mox docuerat vocare Presbyteros ad Sacram Unctionem ſuſcipiendam. Ideò Apoſtoli ſenſus eſt; quòd Fideles, non Deo tantummodò, ſed hominibus ad id deputatis, aliunde tamen, excepto charactere, ſibi æqualibus, & non ſecus ac ipſimet, peccatoribus confiteri debeant.

Ad 2. Mos iſte utiliter ac meritoriè tunc temporis in neceſſitate ſervabatur: & *hæc Confeſſio*, inquit D. Thom. *Laico ex deſiderio Sacerdotis facta, Sacramentalis erat quodammodo*, non quidem verè, & propriè, ſed quatenus votum Sacramenti efficacius, & intenſius exprimeret.

Ad 3. Hæc *Exomologeſis* apud Diaconos facta cæremonialis tantummodò erat, non verò ſacramentalis; & hanc ſuſcipiendi poteſtas æque facile conferri poterat Diaconis, ac quotidie confertur ſimplicibus Clericis; imò & conferri poſſet Laicis facultas, in foro externo abſolvendi à cenſuris.

Ad 4. Non eadem eſt Baptiſmi, ac Pœnitentiæ ratio; idque ex voluntate Chriſti Domini, per traditionem Eccleſiæ perennem nobis manifeſtata; & ſi quæratur cur ita voluerit: Reſpondendum eſt, quia congrum erat, ut reconciliationis Sacramentum miniſtraretur à Sacerdotibus, qui mediatores ſunt inter Deum & homines. 2. Quia infantes, non niſi per Baptiſmum ſalutem obtinere poſſunt; adulti verò peccatores, cum eam obtinere poſſint per contritionem cum voto pœnitentiæ; ideò cæteris paribus, Baptiſmus magis eſt neceſſarius, quàm Pœnitentia.

ARTICULUS II.

De Poteſtate juriſdictionis.

Licet juriſdictio, & approbatio plerumque confundantur; nec una ſine altera, ut plurimum impendatur; verumtamen inter utramque latum eſt diſcrimen, cum approbatio de ſe judicium ſit mentis, juriſdictio verò propoſitum voluntatis; facilèque concipiatur, non ideò præcisè Sacerdoti juriſdictionem conferri, quòd ad eam exercendam idoneus fuerit judicatus. De juriſdictione igitur, & approbatione ſigillatim agemus ſequentibus Paragraphis.

§. I.

De ipſa Juriſdictione.

Not. 1. Juriſdictio, ſic dicta à verbo *juſdicere* ſeu ſententiam ferre, rectè definitur, prout hic à nobis ſumitur: *Eccleſiaſtica poteſtas, alios tamquam ſubditos gubernandi atque regendi in Regnum Cœlorum*. Dicitur 1. *Eccleſiaſtica poteſtas*: quia hæc non immediatè à Chriſto Domino in ordinatione, ſed ab Eccleſia confertur. Dicitur 2. *alios tamquam ſubditos*; quia nullus veram habet poteſtatem actualem, niſi in ſubditum determinatum. Dicitur 3. *gubernandi &c.* ut finis denotetur juriſdictionis, quæ *non in deſtructionem, ſed in ædificationem impenditur*.

Not. 2. Juriſdictio: alia eſt, quæ habetur in foro externo; alia, quæ in foro interno. Prima, poteſtas eſt jus Eccleſiaſticum publicè, & cum ſolemnitate dicendi; ideſt ſententias publicas ferendi, leges condendi, pœnas Eccleſiaſticas imponendi, aut ab eis abſolvendi. Secunda eſt poteſtas ſecretò conſcientias regendi, & peccata ſacramentaliter abſolvendi, aut retinendi. Hæ duæ poteſtates inter ſe differunt; quòd prior conferri poſſit cuilibet Clerico, imò & Laico: Poſterior verò ſolis Sacerdotibus. Conveniunt tamen inter ſe, quòd detur vi Ordinationis; cum poſterior conferri poſſit, licèt non exerceri, ante Sacer-

dotalem Ordinationem; dum ſcilicet Clericus Parochiale obtinet Beneficium.

Not. 3. Juriſdictionem aliam eſſe ordinariam, quæ alicui competit ratione Officii curam animarum annexam habentis: aliam delegatam, quæ habetur tantùm ex commiſſione alterius ordinariam habentis. His notatis

Dico. Solus Sacerdos, non tamen omnis, validè abſolvere poteſt; ſed ſolummodò is, qui legitima juriſdictione ordinaria, vel delegata præpollet.

Prob. auctoritate & ratione Conc. Trident. ſeſſ. 14. cap. 7. Quia Pœnitentiæ Sacramentum à Chriſto Domino fuit inſtitutum per modum judicii: Atqui *natura, & ratio judicii illud expoſcit, ut ſententia in ſubditos duntaxat feratur: Et ideò in Eccleſia Dei perſuaſum ſemper fuit, & veriſſimum eſſe. Synodus hæc confirmat; nullius momenti abſolutionem eſſe debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut delegatam non habet juriſdictionem.* Huc accedit auctoritas Lateran. ſub Innoc. III. cap. *omnis utriuſque ſexus*, & Florentin. quæ referre longius eſſet.

Objic. 1. In ordinatione Sacerdotum ipſis data eſt poteſtas à peccatis abſolvendi, his verbis: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis &c.* 2. In exordio Eccleſiæ quilibet Sacerdos, quemlibet pœnitentem abſolvere poterat. 3. Alia Sacramenta à Sacerdote non habente juriſdictionem validè, licet illicitè, conferuntur; cur non & Pœnitentia.

℟. ad 1. In ordinatione Sacerdotibus data eſt poteſtas à peccatis abſolvendi omninò completa N, incompleta ſubdiſtinguo, ex parte principii ſeu poteſtatis intrinſecè C. neque enim fas videtur dicere poteſtatem, ab ipſomet Chriſto Domino collatam, de ſe non eſſe abſolutè ac ſimpliciter perfectam: Ex parte termini, ſeu defectu ſubditorum aſſignandorum N. Et cum ſolius ſit Eccleſiæ eos ſubditos aſſignare, ipſa cenſetur immediatè juriſdictionem, non quidem in actu primo, ſed in actu ſecundo, ſeu Juriſdictionem actualem, conferre.

Ad 2. Non vi ordinationis ſuæ quilibet Sacerdos olim poterat abſolvere, ſed vi Juriſdictionis actualis ſibi ab Eccleſia tunc conceſſæ.

Ad 3. Diſparitatem Sacramenti Pœnitentiæ, & aliorum Sacramentorum jam attigimus; quod illud, non autem iſta, per modum judicii fuerit inſtitutum, proindeque citra juriſdictionem validè conferri nequit.

QUÆR. 1. Quibuſnam competat ordinaria Juriſdictio?

℟. Competit *de ſe*. 1. Ex ipſiuſmet Chriſti Domini inſtructione Summo Pontifici reſpectu totius Eccleſiæ, omniumque Fidelium ubique terrarum degentium. 2. Epiſcopis reſpectu totius ſuæ Diœceſis, cui Juriſdictioni Epiſcopali participant eorum Vicarii Generales, necnon Capitulum ſede vacante; ſicut Legati à latere, & Summi Pœnitentiarii participant Papali in Regionibus, ubi officium ſuum exercent. 3. Generalibus reſpectu totius ſui Ordinis, Provincialibus reſpectu totius Provinciæ ſuæ; & Abbatibus exemptis reſpectu ſubditorum ſuorum &c. 4. Parochis intra limites tantummodò Parochiæ ſuæ, cum debita ad Epiſcopum ſubordinatione.

℟. 2. Ordinaria juriſdictio per accidens competere poteſt. 1. Ratione domicilii, aut quaſi domicilii pœnitentis, quod in tractatu de Legibus expoſuimus. 2. Ratione conſuetudinis; ſic exercituum Regiorum Eleemoſynarii Juriſdictionem obtinent ordinariam in milites in caſtris exiſtentes. Sic Novitiorum Magiſtri in Novitios ſuos ordinariam vi ſtatus ſui exercent Juriſdictionem. 3. Ratione Privilegii, ſic ex conceſſione plurium Summorum Pontificum Regulares Juriſdictionem ordinariam habent in ſæculares Monaſterii ſui convictores, & commenſales, non autem eorum, qui tantùm ipſis inſerviunt. 4. Ratione articuli, aut periculi mortis, & inopiæ alterius Sacerdotis legitimam poteſtatem habentis, quilibet Sacerdos etiam ſuſpenſus, degradatus, & excommunicatus, eo ipſo obtinet juriſdictionem, quæ cum à nullo Eccleſiæ Prælato fuerit delegata, fueritque, teſte Tridentino, ſemper in Eccleſia Dei cuſtodita; ita ut ab ipſo Summo Pontifice in tali caſu auferri non poſſit, cenſetur ab ipſomet Chriſto Domino tradita, proindeque ordinaria.

QUÆR. 2. Qualis eſſe debeat Juriſdictio delegata, ut per eam quis validè abſolvere poſſit?

℟. Debet eſſe actualis, & formalis, & aliquo ſigno expreſſa; nec ſufficit interpretativa, dùm ſcilicet Ordinarius eam exerceri videt, & minimè contradicit; quia vel forſan ea de re non cogitat, vel exiſtimat eam conceſſiſſe, vel rationes habet non contradicendi: nec ſperata, quòd credatur Ordinarium iſtud ratum habiturum,

Digitized by Google

rum; quia quod defectu Juriſdictionis de ſe nullum eſt, non poteſt utique ratifica ri: nec præſumpta; eo ſenſu quòd Ordinarius Juriſdictionem concederet, ſi ab eo poſtularetur; quia talis Juriſdictio tunc non adeſt, ſed tantummodò ex conditione adſuiſſet. Porrò ut quis licitè abſolvat, Juriſdictio debet eſſe certa, nec ſufficit probabilis extra caſum neceſſitatis; quia exponendo Sacramentum nullitatis periculo, ipſimet Sacramento, necnon & Pœnitenti, gravis infertur injuria. Hæc autem neceſſitas non eſt mortis periculum, in quo Sacerdos quilibet capax Juriſdictionis certam habet Juriſdictionem, ſed neceſſitas, qualem ſupra expoſuimus *Cap. præced.* quæſt. 2. quia in ſimili neceſſitate defectum, ſi quis eſt, ſupplet Eccleſia.

QUÆR. 3. An & quando defectum Juriſdictionis ſuppleat Eccleſia?

℞. Certum eſſe, atque indubitatum apud Doctores, quibuſdam concurrentibus circumſtantiis, Eccleſiam veræ Juriſdictionis ſupplere defectum; non ſecus ac Poteſtas civilis ad actuum publicorum validationem, auctoritatem ſupplet Judicis ac Magiſtratus putatitii, idque propter eumdem cum proportione finem; ne videlicet conſcientiæ innumeris excutientur perturbationibus, & multi in ſua bona fide pereant Pœnitentes. Tres autem ad hoc requiruntur ſimul concurrentes circumſtantiæ. 1. Quod Confeſſarius titulum, ſaltem coloratum habeat. 2. Quod adſit error communis moraliter invincibilis. 3. Quod defectus juris ſit Eccleſiaſtici, non Divini. Hinc

Reſolv. 1. Validè abſolvere Sacerdotem, qui beneficium curatum, aut approbationis expeditionem apparenter legitimam obtinuit; cujus tamen collatio, aut delegatio nulla eſt propter impedimentum occultum, vel ex parte conferentis, vel ex parte ſuſcipientis, excommunicationem nimirum, ſimoniam &c. Idem dicendum videtur de eo, qui poſt finitum approbationis annum Confeſſiones exciperet, maximè ſi id bona fide, aut inadvertenter faceret. E contra titulum coloratum non habet, qui nullum prorſus à parte rei vel habet, vel habuit, licet putetur habere, aut qui litteras collationis Beneficii, aut Approbationis ſibi producit, aut alium ſe eſſe ſimulat &c. Is proculdubio invalidè abſolvit.

Reſolv. 2. Eccleſiam defectum minimè ſupplere, dum duo, vel tres tantummodo defectum ignorant; vel dum ſcientibus ferme omnibus, vel ſaltem dubitantibus, nullus eorum de veritate aperienda curat; tum quia Eccleſia nonniſi publicum malum intendit avertere; tum quia dubitantes, & non inquirentes non cenſentur decepti, ſed potiùs ſeipſos velle decipere.

Reſolv. 3. Si abſolvens, nec ſit homo; ſed mulier; nec Baptizatus, ſed infidelis; nec Sacerdos, ſed Laicus, nec ullam abſolvendi intentionem habeat: uno verbo, ſi jure Divino Juriſdictionis ſuſcipiendæ, atque exercendæ ſit incapax, Eccleſia non ſupplet, quia non poteſt.

ADNOTATIO 93.

(*)

Cum Author, inter caſus, in quibus Eccleſia minimè ſupplet defectum Miniſtri Pœnitentiæ adnumeret etiam caſum, in quo Miniſter ipſe nullam habet abſolvendi intentionem, *advertendum putamus propoſitionem iſtam eo ſenſu intelligi debere, quando ſcilicet Abſolvens aliquo ſigno externo intentionis defectum demonſtrat. Quod ſi defectus iſte intentionis tam internus, atque ſecretior ſit ex una parte, ut nullo modo foris percipi queat; & ex altera cæteræ circumſtantiæ, abſolutionis validitatem indicantes concurrant, puta; ſi Sacerdos publicè expoſitus, atque paratus ad audiendas Confeſſiones ſederet, tunc ſi ſeriò cæteris omnibus de more peractis in interiori intentione tantum deficeret, non facilè ſtatuendum eſſet Eccleſiam minimè defectum iſtum ſupplere, & Pœnitentem proinde minimè abſolutum fuiſſe. Ratio eſt, quia hic habetur error communis, moraliter, imo etiam phyſicè invincibilis, cum nullus abdita cordis penetrare valeat, & plerumque etiam titulus coloratus, cum defectus iſte intentionis adeſſe poſſit tam in habente, quam in non habente Beneficium curatum. Quod autem non habeat intentionem illam, quæ ſemper ad licitam Sacramentorum adminiſtrationem requiritur hoc vitio, vel potius pravitati Miniſtri vertendum eſt:* Pravitas autem *Miniſtri minimè Sacramenta ſuſcipienti nocere poteſt. Adde, quod ſi illa interna ſecretiorque intentio, de qua eſt ſermo, officere poſſet Pœnitenti, tunc* Conſcientiæ *ut Author ait,* innumeris excruciarentur perturbationibus, & multi in ſua bona fide perirent, *vel perire poſſent Pœnitentes. Quis enim de Miniſtri ſincera intentione, licet externa pietate alioquin fulgentis, ſecurus eſſet? Tandem quod Miniſtri ſecretior iſta intentio omninò neceſſaria ſit ad Sacramentorum valorem adhuc ſub judice lis eſt, cum multi præſtantiores Theologi noſtris etiam temporibus contrariam mordicus defendant ſententiam, ut ex* Benedicto *XIV. obſervavimus in* Tract. *de Sacram. in genere. Hæc procedunt in caſu, quod defectus iſte intentionis minimè foris prodeat, quod ſi aliquando*

do

do dignoſcatur tunc Confeſſionem repetere tutius eſt, & omnino in praxi ſervandum.

(*)

QUÆR. 4. A quo Regulares in Confeſſionibus ſæcularium excipiendis Juriſdictionem habeant, vel à Summo Pontifice, vel ab Epiſcopo Diœceſano?

℟. Eam ab Epiſcopo habere, cum hac conditione, quòd ipſam nedùm illicitè atque ſacrilegè; ſed & invalidè exerceant, abſque Superiorum ſuorum facultate.

Prob. 1. Pars. Si Regulares Confeſſarii Juriſdictionem ab Epiſcopo Diœceſano non habeant, id ſanè fit; vel quia Epiſcopi eam ipſis conferre non intendunt, vel quia non poſſunt. Primum dici nequit, ut patet ex millies repetitis declarationibus Epiſcoporum, qui ſententiam contrariam nonniſi ægrè ferunt. Nec etiam ſecundùm; cum à nullo jure prohibeantur, quibuslibet voluerint, juriſdictionem ſuam delegare in ſubditos ſuos à ſua juriſdictione nullatenus exemptos. Ergo.

Dices 1. Epiſcopus Juriſdictionem ſuam delegare non poteſt, niſi ei, quem ſibi ſubditum habet: Atqui Regulares Epiſcoporum Juriſdictioni non ſubjacent. Ergo &c.

℟. Nego major. cum Cabaſſut. lib. 3. Jur. can. Theo. & Prax. c. 8. §. 8. *Gratioſæ*, ſiquidem, *conceſſiones non prærequirunt Juriſdictionem ſtricti juris, ſed poſſunt libere illis concedi, qui ſub aliena Juriſdictione ſunt . . . Totaque univerſa Eccleſia eſt in oppoſitum* propoſitionis contrariæ, *ubique videmus advenas Sacerdotes . . . . ex alienis Diœceſibus ad Eccleſiæ obeunda Miniſteria, ad confitendum, prædicandum, docendum accitos &c.*

Dices 2. Ex pluſimis Privilegiis à Summis Pontificibus Regularibus conceſſis, & nunquam revocatis, ipſis conceditur; ut omnium Fidelium Confeſſiones ubique terrarum excipere valeant: ergo auctoritate Apoſtolica id muneris exercent.

℟. Diſtin. antec. Ex Privilegiis Pontificiis Regularibus conceditur, ut &c. prius obtenta, ut expreſſe dicit Clement. *Dudùm*, facultate Epiſcoporum, qui ipſi Juriſdictionem ſuam conferre & intendunt, & poſſunt; cum per hæc Regularium Privilegia Summi Pontifices plenam Juriſdictionem, quam habent Epiſcopi in ſubditos ſuos non exemptos, ipſis ſubtrahere nequidem cogitaverint C. Non obtenta hac Epiſcoporum facultate N. Diſtinguo pariter conſeq. Ergo id muneris Regulares auctoritate Apoſtolica exercent mediatè C. immediatè N. Quatenus ſcilicet, ad id muneris à S. Sede deſtinentur, ſed ſuppoſita Epiſcoporum ſibi collata Juriſdictione.

Prob. 2. Pars ex Privilegiis à Julio III. Superioribus Ordinis Prædicatorum, & Ordinis S. Benedicti conceſſis, quæ à Tridentino nullatenus fuere revocata, & quibus omnes Regulares participant. Decernit autem Summus Pontifex in Bullis ſuis omnes omninò facultates ſupradictorum Ordinum Religioſis, maximè ad Confeſſiones tum Regularium, tum ſæcularium audiendas, ſine Superiorum ſuorum conſenſu jam conceſſas, aut in poſterum concedendas: *Nullas eſſe atque irritas, nulliuſque roboris vel momenti fore, & eſſe, nulliſque ſuffragari poſſe.* Ubi obiter

Notandum eſt, Summum Pontificem Epiſcopis nequaquàm prohibere, ne Regularibus Juriſdictionem conferant; ſed duntaxat, ne his eam conferant, qui à Superioribus ſuis non fuerint ipſis præſentati; ergo eam verè conferunt his, qui legitimè ab iiſdem Superioribus præſentantur.

ADNOTATIO 94.

(*)

An Confeſſarius Regularis ab Epiſcopo adprobatus abſque Superiorum ſuorum facultate audiens Confeſſiones nedum illicitè, quod omnes concedunt, ſed etiam invalidè abſolvat? Fatendum eſt acriter controverti inter Doctores. Multi inter ipſos quoque Probabiliſtas ſuſtinent nedum illicitè, ſed & invalidè abſolvere; alii e contra inter Probabilioriſtas quoque defendunt illicitè quidem, ſed non invalidè abſolutionem impertiri. Natalis ab Alexandro *inter ultimos adnumeratur. Ipſe enim in Regulis Pœnitentiæ Miniſtros ſpectantibus, ſic loquitur Reg. XV.* Sacerdos Regularis, ab Epiſcopo adprobatus, peccat quidem ſi Confeſſiones audiat, Superiore prohibente: validè tamen abſolvit. *Ratio ipſius eſt,* quia juriſdictionem habet ab Epiſcopo, non a ſuo Superiore Regulari. *Per hanc Doctorum diſcrepantiam aliqui Theologi etiam rigidioris notæ a reſolutione dubii conſultò abſtinent. Nihilominus cum tutior pars ſemper tenenda ſit, quando agitur de valore Sacramenti; hinc eſt, quod pro praxi prævalere debet ſententia Authoris noſtri, ipſaque religiosè ſervanda. Quo verò ad privilegia Regularibus a SS. Pontificibus conceſſa relatè ad Sæcularium Confeſſiones audiendas, hoc extra dubitationem poſitum eſt, ipſis neutiquam gaudere Regularem, ſic ab Epiſcopo tantum adprobatum, cum privilegia hujuſmodi a Superiorum conſenſu pendere voluerint Pontifices ipſi, prout Author ipſe annuit ibi.*

(*)

QUÆR.

QUÆR. 5. An Sacerdos, nulla juriſdictione ordinaria, vel delegata gaudens, validè à peccatis venialibus, & mortalibus jam confeſſis abſolvere poſſit?

R. Negativè. Ratio eſt; quia juriſdictio non minus Judici eſt neceſſaria ad jus dicendum in minoribus cauſis, quàm in majoribus: ergo Sacerdos, qui nullam habet, à nullo vel minimo peccato abſolvere poteſt. Ideo jure ac merito contraria propoſitio ab Innoc. XI. proſcripta eſt an. 1679.

ARTICULUS II.

De Approbatione.

Not. APprobatio eſt *Authenticum teſtimonium, quo aliquis Sacerdos idoneus ad Confeſſiones excipiendas declaratur, ſi ei concedatur Juriſdictio.* Dicitur *Teſtimonium*, quia judicium internum minimè ſufficit, & omninò neceſſarium eſt, ut aliquo exteriori ſigno ſit exhibitum. Dicitur *authenticum*: ideſt publicum, & quaſi ſolemnè ab Epiſcopo, tanquam à Perſona publica, prolatum. Nec ſufficit quod tanquam homo privatus de Sacerdotis idoneitate teſtetur. Dicitur *quo aliquis Sacerdos idoneus &c.* Quæ idoneitas non minus probitatem, & prudentiam, quàm ipſam ſcientiam ſpectat. Dicitur *ſi ei concedatur juriſdictio*: quia abſque ea nullus ad Confeſſiones excipiendas idoneus eſſe poteſt. Hoc notato

Dico. Præter juriſdictionem abſolutè neceſſaria eſt Ordinarii approbatio, ut Sacerdos validè abſolvat, tum ſæculares, tum ipſoſmet Sacerdotes.

Prob. ex Trident. iſtud jus novum expreſſè inſtituente ſeſſ. 23. cap. 15. de reform. Jure ſiquidem antiquo ſola erat juriſdictio neceſſaria, poterantque Parochi juriſdictionem delegare etiam ab Epiſcopo non approbatis. Et nunc ipſimet Parochi, cæterive curam ex Officio animarum habentes, auctoritatem abſolvendi non habent, niſi quatenus, per ipſam Beneficii, aut Officii collationem ab Eccleſiæ factam, cenſentur approbari.

Porrò eadem eſt approbationis, ac juriſdictionis delegatæ ratio, cum debeat eſſe non ſecus ac illa. 1. Actualis, formalis, & expreſſa. 2. Ad quædam loca, Perſonas, & tempora reſtringi poteſt, ad libitum approbantis. 3. Ceſſat, ſi revocata fuerit, ſive juſtè, ſive injuſtè. 4. Non ceſſat per mortem ipſius approbantis, niſi ab ejus Succeſſore expreſſè fuerit revocata. 5. In una Diœceſi approbatus, minimè cenſetur approbatus in altera, ſed approbari neceſſe eſt ab Ordinario loci, ubi Confeſſiones excipit: Hinc plurima

Reſolv. 1. Approbatus ab Epiſcopo, ad ſæcularium Confeſſiones excipiendas, nequaquam approbatus cenſetur reſpectu Monialium, eidem Epiſcopo ſubditarum: nec approbatus ad Confeſſiones excipiendas Monialium unius Monaſterii, cenſetur approbatus reſpectu alterius Monaſterii. Item approbatus reſpectu illarum pro una vice, pro ſemper non eſt approbatus, prout ſtatuit ac declaravit Clem. X. an. 1670.

Dixi *Epiſcopo ſubditarum*, Regulares ſiquidem abſque approbatione, ſaltem ſpeciali pro Monialibus, ſubditas ſibi Moniales abſolvere valent. Profertur quidem contra Bulla Greg. XV. *Inſcrutabili* data ann. 1622. & altera Clem. X. *Superna* data ann. 1670. ſed hæ Bullæ, quarum primam Pontifex expreſſè dicit obligare tantummodò poſt ejus publicationem, in multis locis publicatæ non fuerunt, nec uſu receptæ. Dixi *ſaltem ſpeciali pro Monialibus.* Multis namque in Diœceſibus, maximè in Gallia, mos invaluit; ut Regularium Superiores ad excipiendas Monialium ſibi ſubditarum Confeſſiones non deputare poſſint, niſi quos pro ſæcularibus ab Epiſcopo approbatos eſſe noverunt.

ADNOTATIO 95.
(*)

Quidquid ſit in Gallia de Opinione Authoris circa Confeſſarios, pro Monialibus Regularium juriſdictioni ſubiectis, hæc in Italia defendi nequaquam poteſt. Audi quid Benedictus *XIV.* de Syn. Diœc. *l. 9. c. 15. n. 9. loquitur poſtquam mentionem fecit Conſtitutionum* Gregor. *XV.* & Clem. *X. vetantium, ne Confeſſarii etiam Regulares quomodocumque exempti Confeſſiones Monialium ſuo Ordini ſubiectarum abſque Epiſcopi adprobatione excipere audeant*: Hi enim Pontifices juſtis, gravibuſque de cauſis, quas refert Fagnanus . . . . . hoc diſciplinæ caput ſtatuerunt, ut quamvis Prælati Regulares, Sacerdotibus Regularibus ſibi ſubiectis, etiam ab Epiſcopo non adprobatis, & ſine illius licentia, facultatem tribuant excipiendi Confeſſiones ſuorum Collegarum Regularium, minime tamen valeant Monialibus ſui Ordinis, quantumvis eorum gubernio ſubjectis, inconſulto Epiſcopo, & ſine illius adprobatione, Confeſſarios ordinarios, aut extraordinarios deputare: ut videre eſt in citatis eorum Conſtitutionibus; quæ licèt in Hiſpaniarum Regnis ſuſpenſæ fuerint, in vim cujuſ-

dam

dam Brevis Urbani Papæ VIII. relati apud Leſanam Conſult. 40. num. 116. in aliis tamen Orbis Catholici regionibus, pro quibus ejuſmodi Brevia ſuſpenſiva non prodierunt, omnimodæ executioni demandari debent; quemadmodum Ultramontani etiam Scriptores fatentur &c. . . . . . *Verba autem citatæ Conſtitutionis* Inſcrutabili *Gregorii XV. hæc ſunt*: Confeſſores verò ſive Sæculares, ſive Regulares quomodocumque exempti, tam ordinarii, quam extraordinarii, ad Confeſſiones Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur, & adprobationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Liceatque Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores Regulares admonere, ut hujuſmodi Confeſſores amoveant; iiſque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores amovendi quoties, & quando opus eſſe judicaverit. *Ex quibus omnibus clarè patet Regulares Confeſſiones Monialium ſibi alioquin, vel ſuo Ordini ſubjectarum, inconſulto Epiſcopo, & abſque ejus adprobatione minimè excipere poſſe*.

(*)

Reſolv. 2. In una appobatus Diœceſi, abſolvere non poteſt hujus Diœceſis ſubjectos in aliena; poteſt tamen in ea, qua approbatus eſt Diœceſi; alterius ſubditos abſolvere; quia conſuetudo ubique terrarum recepta, quæ vim legis obtinet, jus contrarium abolevit. Ubi obiter notandum eſt Paſtores ordinaria Juriſdictione gaudentes, ubivis etiam in Parochiis, ac Diœceſibus alienis, ſubditos ſuos validè abſolvere poſſe.

Reſolv. 3. Prælati Seculares, & Regulares eligere non poſſunt Confeſſarium, niſi à ſuo Ordinario approbatum, juxta ſupra allatam Tridentini definitionem, *non obſtantibus*, inquit, *quibuſcumque Privilegiis, & conſuetudine, etiam ab immemorabili*. Idem à fortiori de Parochis dicendum venit.

Reſolv. 4. Parochus vi officii, extra Parochiam ſuam alienos Parochianos in alia Parochia ſine Epiſcopi approbatione abſolvere non poteſt: & licet de conſenſu Epiſcoporum pluribus in locis conſuetudo obtinuerit, ut in univerſa Diœceſi ſua poſſint abſolvere; Si tamen Epiſcopus obſtiterit invalida erit Abſolutio ab ipſis collata.

Reſolv. 5. Quemlibet Fidelem, quovis tempore, etiam Paſchali, ſibi in Confeſſarium eligere poſſe quemlibet Sacerdotem in Diœceſi pro omni temporis circumſtantia generaliter approbatum; & hæc Abſolutio à Sacerdotibus, etiam Regularibus collata, valida eſt, & præcepti Confeſſionis annuæ verè impletiva.

Reſol. probatur auctoritate Joan. XXII. Extrav. *vas electionis* edita adverſus Joan. de Poliaco, qui cum dixiſſet confeſſos Regularibus teneri eadem peccata Parochis ſuis, vel alteri de ipſorum licentia, confiteri, Romam vocatus errorem ſuum revocavit. Contra Regulares proferentur quidem Extrav. Martin. V. & Sixti IV. Sed ſi aliquando uſu fuerint receptæ, quod plurimi negant; certum eſt, atque indubitatum per Succeſſores eorum fuiſſe abrogatas, maximè à Leon. X. in Bulla *Dum intra mentis arcana*, Sacro approbante Lateran. Concil. Item à Clement. VIII. Bulla: *Significatum eſt nobis*. Item à Paul. III. *Licet debitum*. Item ab Innoc. X. *Exponi nobis fecerunt*: Item à Clement. X. *Superna &c.* Adeò ut mirum videatur, quòd nonnulli Theologi contrarium ſcribere auſi fuerint; maximè cum in omnibus Diœcebus praxis, & Fidelium communis ſenſus omninò ſit contrarius.

Dixi in Reſolutione, *pro omni temporis circumſtantia &c.* Nam ſi Epiſcopus Approbationem conferendo, tempus Paſchale excluſiſſet, tunc temporis Sacerdos aliunde approbatus validè Confeſſiones excipere non poſſet.

Reſolv. 6. Clauſula ordinaria: *de Parochorum conſenſu* approbationibus inſerta, importat quidem ſtrictam obligationem hunc poſtulandi conſenſum & obtinendi; niſi obſtet ſecreta, rationabiliſque cauſa, juxta illud præceptum Apoſtoli *cui bonor bonor*: ſed Abſolutionis invaliditatem nequaquàm importare cenſetur.

ARTICULUS III.

De ſpeciali erga peccata reſervata Poteſtate.

Not. Caſuum reſervatio eſt *Juriſdictionis reſtrictio à legitimo Superiore facta, vi cujus ordinarii Confeſſarii à nonnullis peccatis mortalibus externis, certis, & in ſpecie ſua conſummatis, Pœnitentes abſolvere nequeunt*.

Dicitur 1. *Juriſdictionis reſtrictio*; cum enim ipſa abſolutè negari poſſit, ita & reſtringi. Dicitur 2. *a legitimo Superiore*. Ab eo ſcilicet cujus eſt Juriſdictionem neceſſa-

ceſſariam conferre : Dicitur 3. *ordinarii Confeſſarii*: hi ſcilicet, qui ex Jure aut conſuetudine in caſus reſervatos nullam habent poteſtatem. Dicitur 4. *a peccatis mortalibus*, non à venialibus, quæ fruſtra reſervarentur, cum ea non confiteri ſit liberum. Imò ſi peccatum de ſe veniale per accidens mortale evaderet, ut verbum otioſum ex gravi malitiam prolatum, non cenſeretur reſervatum. Dicitur 5. *externis*; quia licèt Eccleſia etiam interna reſervandi poteſtatem habeat, non tamen ea reſervare conſuevit, quia ad animarum regimen minus videtur neceſſarium, & opportunum. Dicitur 6. *certis*: quia juxta regulam juris odia ſunt reſtringenda : ideò ſi fundatum atque legitimum de peccato ſubſit dubium; ſive juris, an vel mortale ſit, vel reſervatum; ſive facti, an ſit perpetratum, & cum ſufficienti advertentia, nulla erit reſervatio. Dicitur tandem *in ſpecie ſua conſumatis*; quia odioſa in ſtricta ſunt acceptatione interpretanda : Ideò ſi copula reſervaretur, conſummata eſſet intelligenda. His notatis

Adnotatio 96.

(*)

Pro majori intelligentia expoſitæ definitionis, in qua ſexto loco ſtatuitur, quod peccata ad hoc ut reſervata cenſeantur, debent eſſe Certa ; & *quod proinde peccata* dubia *minimè reſervationi ſubjaceant; advertendum eſt, duplex hac in re eſſe dubium, juris ſcilicet, & facti. Dubium juris eſt, ut Author ipſe annuit, quando certum eſt peccatum fuiſſe commiſſum, ſed incertum an reſervatum ſit nec ne: puta ſi Confeſſarius præſentem menti non haberet tabellam Reſervatorum &c. Dubium vero facti, eſt, quando tale peccatum reſervatione affectum, fuerit perpetratum nec ne; vel ſi perpetratum, adfuerit ſufficiens advertentia, & neceſſarius conſenſus ad illud mortale conſtituendum. Si dubium primo modo occurrat, tunc dicendum videtur Confeſſarium minimè abſolvere poſſe Pœnitentem. Qui enim dubitat de Reſervatione, dubitat de juriſdictione; qui autem dubitat de juriſdictione, nequaquam abſolvere poteſt. Tutior enim pars hoc etiam in caſu, in quo de valore agitur Sacramenti, eſt omninò eligenda. Adde quod* Clemens *VIII. interdixerit omnibus, ut referunt Authores non pauci, Confeſſariis etiam privilegiatis in Italia degentibus*: ne quis eorum, ſub prætextu privilegiorum ab ullo ex caſibus clarè, vel dubiè in Bulla *in Cœna Domini* contentis, vel aliàs quomodocumque Sedi Apoſtolicæ reſervatis, vel reſervandis, abſolvat. *Ex hoc clarè patet, quod in Caſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis, etiam dubii continentur. Si autem dubium ſecundo modo occurrat, ſcilicet ſi dubium ſit facti; videlicet, ſi dubitatur an tale peccatum jam reſervatum, fuerit reverà perpetratum, & conſummatum nec ne; Authores communiter docent tunc ſimplicem Confeſſarium abſolvere poſſe.*

(*)

Dico. Quilibet Superior, qui Juriſdictionem ſuam conferre valet, nonnullos caſus ſibi reſervare poteſt, niſi obſtet Superioris majoris inhibitio.

Prob. ex Trident. definiente ſeſſ. 14. can. 11. Eccleſiæ Prælatos hanc poteſtatem habere. Deinde quorum intereſt Juriſdictionem conferre, ipſorum eſt eam pro libitu denegare; qui autem eam denegare, ipſam & reſtringere poſſunt. Hinc ſequitur Summum Pontificem in toto Orbe chriſtiano caſus ſibi reſervare poſſe, & Epiſcopi in ſua Diœceſi. Non tamen Parochi in ſua Parochia; quia id jure ac conſuetudine ipſis eſt inhibitum, ne nimia tandem evadat caſuum reſervatio.

QUÆR. 1. Quinam ſint in Gallia caſus Summo Pontifici reſervati?

℞. Cum Cabaſſutio lib. 5. Juris Canon. Theor. & Prax. cap. 5. caſus Papæ reſervatos, quorum maximè neceſſaria eſt in Galliæ Regno cognitio; cum cæterorum reſervatio vel non fuerit recepta inibi, vel ſaltem quam rariſſimè uſu eveniant, reducunt ad quaternarium numerum, qui ad uſum Galliæ ſcripſere Gallicani Summiſtæ.

Primus eſt *Gravis, aut mediocris percuſſio Clerici, vel Monachi, ac violentia; ſi ſit publicè notoria: alioquin enim, ipſo quoque jure communi Tridentinæ Synodi, poteſt Epiſcopus in ipſa quoque Italia abſolvere.*

Cenſetur autem gravis percuſſio. 1. Dùm ex ictus violentia ſit ſanguinis effuſio. 2. Dùm percuſſus in quavis parte corporis, vel minima, mutilatur. 3. Si fuſte aut alapa fuit percuſſus. 4. Si percuſſus Superior ſit percutientis. 5. Si ſcandaloſa fuerit percuſſio, in medio ſcilicet foro, mediave Eccleſia, vel dùm Clericus ſacris veſtibus jam erat indutus.

Levis autem cenſetur. 1. Omnis violenta pede, vel manu impulſio. 2. Leviter violenta de loco in locum traductio. 3. Injurioſa in quodam loco detentio. 4. Manus immiſſio in res Clerico, vel Monacho immediatè adhærentes; ut ſi quis manus injiciat in equum, cui inſidet, feriendo equum, eumve ſiſtendo per frænum &c. Quæ omnes actiones licet leves ſint reſpe-

ctu corporis, graves tamen ſunt reſpectu honoris; proindeque graviter peccaminoſæ, & Epiſcopis reſervatæ.

Mediocris autem percuſſio inter duas mox expoſitas, ut patet eſt media.

Secundus caſus, juxta Cabaſſutium, in Gallia Papæ reſervatus eſt *Simonia realis & confidentialis, ſimiliter non occulta, alioquin ab Epiſcopis juxta Trident. abſolvenda.*

Tertius *Eſt incendii crimen ex deliberata malitia poſt factam Eccleſiaſticam denuntiationem; nam, ante denuntiationem publicam, eſt caſus ſolis Epiſcopis reſervatus.*

Quartus *Eſt rapina rerum Eccleſiæ cum efractione, poſtquam ſacrilegus fuerit quoque denuntiatus, ante denuntiationem item ſolis Epiſcopis reſervatus.*

Quintus & additur caſus, qui non rarò advenire poteſt: nempe, *Falſificatio Bullarum, ſeu litterarum Summi Pontificis, vel earum ultra 20. dies retentio, poſt cognitam earum falſitatem.* Nonnulli alii caſus Papæ reſervati a diverſis Gallicanis Summiſtis recenſentur; ſed cum perrarò contingant, non eſt quod hic immoremur; neque in referendis caſibus, ſive ex Jure, ſive ex conſuetudine Epiſcopis reſervatis, cum id ab eorum beneplacito pendeat. Hic obiter

Notandum eſt cum eodem Cabaſſutio, cæteriſque Gallicanis Summiſtis; etiamſi quædam reſevationes Papales non ſint receptæ in Gallia, remanere tamen adhuc excommunicationem non reſervatam, quam antiquiora jura ſanxerunt. Exempli gratia *In Bulla Cœna* deferentes arma ad Infideles damnantur excommunicatione reſervata Papæ; ſed ablata illa reſervatione, perdurat tamen vetus excommunicatio non reſervata. Cæterùm cum plurimæ exſtent excommunicationes, aliæque cenſuræ in jure antiquo latæ, apud nos, imò & nullibi reſervatæ, quas referre longius eſſet; opportunum erit, atque conducibile, ut juniores Confeſſarii eas ignorantes, prius ad cautelam Pœnitentes gravioribus peccatis noxios abſolvant generaliter à cenſuris, quàm à peccatis.

Adnotatio 97.

(*)

Recenſitis ab Authore Gallo Caſibus frequentioribus in Gallia Summo Pontifici reſervatis, nos pro rei complemento alios addemus, qui maximè in Italia ipſi Pontifici reſervantur. Et primo omnes illi, qui in Bulla Cœnæ *continentur, & ſunt ſequentes.*

1. Hæretici cujuſcumque Sectæ, eorumdem receptores, fautores, defenſores; eorumdem libros hæreſim continentes, vel de Religione tractantes ſcienter legentes, retinentes, imprimentes, defendentes; & Schiſmatici.

2. Appellantes ab Ordinationibus, ſeu mandatis S. Pontificis ad futurum Concilium, eorumque fautores.

3. Piratæ, Curſarii, ac latrunculi maritimi diſcurrentes Mare S. Pontificis; præcipuè a Monte Argentario, uſque ad Terracinam, ac eorum fautores, receptatores, & defenſores.

4. Naufragorum Chriſtianorum cujuſcumque generis bona, etiam in littoribus inventa, ſurripientes.

5. Imponentes nova pedagia, & gabellas, vel eas augentes præterquam in caſibus a jure, ſeu ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia permiſſis.

6. Falſificantes Litteras Apoſtolicas, aut falsò fabricantes.

7. Deferentes arma, aut alia uſui bellico idonea ad Turcas, & alios Chriſtiani nominis inimicos, vel hæreticos, per S. Sedis ſententiam expreſsè, & nominatim declaratos: vel ad Chriſtianæ Reipublicæ, aut Catholicæ Religionis ſtatum pertinentia, in ejuſdem damnum, illis annuntiantes.

8. Impedientes eos, qui victualia, & alia neceſſaria Romam convehunt.

9. Ad Sedem Apoſtolicam venientes, vel ab ea recedentes, ſua vel aliorum opera lædentes, vel ſine jurisdictiones vexantes in Curia Romana commorantes.

10. Romipetas, & Peregrinos, etiam in Urbe morantes, vel recedentes, lædentes, & in his dantes auxilium, conſilium, vel favorem.

11. Interficientes, mutilantes, vulnerantes percutientes, capientes, carcerantes, detinentes; vel hoſtiliter inſequentes S. R. E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sediſque Apoſtolicæ Legatos, vel Nuntios, aut eos è ſuis Diœceſibus, territoriis, terris, ſeu Dominiis ejicientes; nec non ea mandantes, vel rata habentes, ſeu præſtantes in eis auxilium, conſilium, vel favorem.

12. Occidentes, quovis modo percutientes, aut bonis ſpoliantes per ſe, vel per alios, eos, qui pro negotiis ſuis ad Romanam Curiam recurrunt, aut eorumdem Advocatos, Procuratores, Agentes, Auditores, vel Judices ſuper dictis Cauſis Deputatos.

13. Appellantes a gravamine, vel futura executione Litterarum Apoſtolicarum ad Laicam Poteſtatem.

14. Executiones Litterarum Apoſtolicarum, aut aliarum exemptionum impedientes & prohibentes ad gratias impetrandas accedentes.

15. Judices Sæculares, qui Eccleſiaſticas Perſonas trahunt ad ſua Tribunalia, quique Eccleſiaſti-

Digitized by Google

ſiaſticam libertatem tollunt, aut in aliquo perturbant.

16. *Impedientes Prælatos, ne ſua juriſdictione utantur; quique illorum, & Delegatorum judicia eludentes, ad Curiam Sæcularem recurrunt, aut contra illos decernunt, atque in his præſtantes auxilium.*

17. *Uſurpantes juriſdictiones, fructus, redditus, & proventus ad Sedem Apoſtolicam, & quaſcumque Eccleſiaſticas Perſonas ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum & aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum pertinentes, vel ea ſequeſtrantes.*

18. *Imponentes decimas, & alia onera Perſonis Eccleſiaſticis, Eccleſiis, Monaſteriis, aut eorum fructibus.*

19. *Judices, & quilibet Miniſtri, aut executores Sæculares, quomodolibet ſe interponentes in Cauſis Captalibus, ſeu Criminalibus contra Perſonas Eccleſiaſticas.*

20. *Occupantes, invadentes, aut detinentes bona, aut terras Eccleſiæ Romanæ immediatè, vel mediatè ſubjecta, & illius juriſdictionem uſurpantes.*

Præter hos caſus in Bulla Cœnæ *contentos* Clemens *VIII. ſex etiam ſequentes reſervavit, videlicet.*

1. *Violatio immunitatis* Eccleſiaſticæ *circa Confugentes ad Eccleſias. Ita Conſtit.* Greg. *XIV. incip.* Cum alias nonnulli.

2. *Violatio Clauſuræ Monialium ad malum finem.*

3. *Injectio manus violentæ in Clericum.*

4. *Provocatio, & pugna in duello, juxta Tridentini Decretum.*

5. *Simonia realis ſcienter contracta.*

6. *Confidentia beneficialis. Hi ſunt frequentiores caſus S. P. reſervati.*

Quoniam autem de Caſibus S. Pontifici reſervatis inciàit verbum, ſpecialem caſum a Benedicto XIV. reſervatum, hìc addere neceſſarium reputamus, cum alibi de ipſo loqui opportunitas defecerit: & eſt abſolutio Complicis in aliquo peccato contra ſextum Decalogi præceptum. Ipſe igitur Pontifex an. 1741. *Conſtitutionem edidit incip.* Sacramentum Pœnitentiæ, *in qua excommunicationem ſibi, & Succeſſoribus reſervatam infligit Confeſſario cuicumque, qui* extra caſum neceſſitatis extremæ, nimirum in ipſius mortis articulo, & deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confeſſarii munus obire poſſit, Confeſſionem Sacramentalem Perſonæ Complicis in peccato turpi, atque inhoneſto, contra ſextum Decalogi præceptum commiſſo, excipere audeat, ſublata propterea illi ipſo jure, quacumque auctoritate, & juriſdictione ad qualemcumque Perſonam ab hujuſmodi culpa abſolvendam. *Anno vero* 1745. *idem Pontifex aliam edidit Conſtitutionem incipien.* Apoſtolici muneri partes, *in qua præcedente confirmata, & roborata, ut tranquillitati Animarum conſuleret circa abſolutionem in articulo mortis concedendam,* Declaravimus, *ait ipſe* de Syn. *l.* 7. *cap.* 15. *nu.* 4. *ubi abunde materiam iſtam evolvit,* ad rem, de qua agimus perinde eſſe, nullum adeſſe Sacerdotem præter illum, cum quo Pœnitens inhoneſtè peccavit, aut eum tantum adeſſe, quem idem Pœnitens conſtitutus in mortis articulo, eligere nequit ſine periculo ſeipſum infamandi, aliiſque malam ſui ſuſpicionem ingerendi, atque ideo, in eo rerum ſtatu non prohiberi diximus, Sacerdotem ſuæ impudicitiæ Complicem abſolvere: eumdem tamen ſimul monuimus, ne prædictæ infamiæ, aut ſcandali pericula ſibi confingat, quæ revera abſint: quinimmo voluimus, ut ea, cum poteſt, antevertat, & removeat; ſecus enim pœnas non effugiet in noſtra prima Conſtitutione inobedientibus inflictas. *Vi igitur prædictarum Conſtitutionum ſi ſine periculo Scandali, & infamiæ haberi poſſit alius Sacerdos non Complex, iſte, licet ſimplex, & non adprobatus excipere debet Confeſſionem Perſonæ decumbentis. Si vero tale periculum Scandali, dummodo veri, & non fictitii, atque infamiæ adſit, & pariter ſi nullus alius inveniri poſſit Sacerdos, tunc Confeſſarius Complex audire poteſt Confeſſionem Complicis ejuſdem. Tenetur tamen Sacerdos Criminis conſcius omnem adhibere induſtriam, atque antevertere ſi poteſt, ut alius Sacerdos, abſque ſemper periculo ſcandali, accedere poſſit ad talem Confeſſionem audiendam. Quod ſi Sacerdos Complex abſque gravi explicata neceſſitate, & induſtria neglecta removendi impedimenta, ut alius Sacerdos accedat, Complicis Confeſſionem exciperit, tunc quidem valida erit abſolutio, ſi in Pœnitente requiſitæ inveniantur diſpoſitiones; ipſe tamen latam in ſe excommunicationem non effugiet.*

Sed quid de Complice in peccato, quod non eſt contra ſextum præceptum? Reſp. quod aliqui Epiſcopi in ſuis Synodis olim interdixerunt quidem generatim Confeſſariis, ne Complici in quocumque genere peccati abſolutionem impertirentur; inter quos D. Carolus Borromæus *in ſua Synodo Diœceſana XI.* Act. Eccl. Mediol. p. 2. pag. 409. *Attamen* Benedictus *non reſervavit, niſi Complicitatem in ſexto Decalogi præcepto propter quamdam majorem gravitatem, & inhoneſtatem, quæ in hoc continetur.* Quamquam, *ait ipſe loc. cit.* autem hæc Sanctiſſimi Præſulis ſtatuta etiam generatim uti ſonant, ſint ſummopere commendanda; & quilibet Antiſtitum ſanctè queat eorum veſtigiis inſiſtere; negari tamen haud poteſt majorem quamdam, & graviorem inhoneſtatem in eo adeſſe, ut Sacerdos illius Perſonæ Confeſſionem excipiat, cum qua impudicitiæ Scelus admiſit: ac proinde, ſtatim ac nos ad Petri Cathedram evecti, totius Dominici gregis curam ſuſcepimus, univerſali lege ediximus, ne ullus Confeſſarius &c. *Alii quoque caſus hinc inde inveniuntur* S. *Pontifici reſervati,*

ſed ſupra expoſiti frequentiores ſunt, & ad praxim magis ſpectantes.

(*)

QUÆR. 2. Quibuſnam competat à reſervatis abſolvere?

℞. Extra mortis periculum, ubi quilibet Sacerdos poteſtatem habet à quibuslibet peccatis, & cenſuris abſolvendi, directè poteſt abſolvere ipſe Reſervans, Reſervantis Superior, & ab eis delegatus. Poteſtas ſiquidem, vel ordinaria, vel ad hoc ſpecialiter delegata requiritur, ut definivit Triden. citatum. Circa quod plurima ſunt obſervanda ad praxim neceſſaria, quæ hic breviter exponemus.

1. Epiſcopi facultatem habent ex Tridentino abſolvendi ab omnibus peccatis occultis Summo Pontifici reſervatis, imò & publicis, dùm adeſt ad Pontificem recurrendi impedimentum Canonicum, quod pueri ac mulieres cenſentur ſemper habere. Occultum autem peccatum dicitur, quod nec divulgatum eſt, nec facilè poteſt divulgari.

2. Habens facultatem à caſibus Pontifici reſervatis, non ideò habet à caſibus reſervatis Epiſcopo, ut expreſsè delaravit Clem. X. Bulla *Superna*.

3. Habens facultatem abſolvendi à caſibus reſervatis Pontifici, poteſt quidem & à Cenſuris eidem reſervatis abſolvere; quia cum nullus extet Caſus Pontifici reſervatus, cui Cenſura non ſit annexa, conceſſa facultate abſolvendi à reſervatis, cenſetur & conceſſa ſimul facultas à Cenſuris abſolvendi; secùs verò dicendum eſt de peccatis Epiſcopo reſervatis; cum enim ſoleant Epiſcopi abſque Cenſuris Caſus ſibi reſervare; conceſſa facultate à reſervatis abſolvendi, non ideò conceditur facultas à Cenſuris annexis abſolvendi.

4. Habens facultatem abſolvendi ab omnibus Caſibus, ac Cenſuris Epiſcopo reſervatis; ideò non habet facultatem abſolvendi à Caſibus Papalibus, à quibus Epiſcopus per accidens poteſt abſolvere, ex conceſſione nimirum particulari, aut propter Canonicum impedimentum.

5. Subſiſtit quidem Caſuum reſervatio poſt mortem Epiſcopi reſervantis; ſed poſt mortem ejus non ſubſiſtit facultas ſpecialis ab ipſo conceſſa ab eis abſolvendi; & neceſſaria eſt in hoc Succeſſoris expreſſa confirmatio. Ratio eſt; quia licèt ex Jure gratia à Superiore legitimo conceſſa per mortem concedentis non expiret; ea tamen ex hac generali regula excipienda eſt gratia, quæ ſpeciali juri alicujus detrimentum infert.

ADNOTATIO 98.

(*)

Reſolutio Authoris de reſervatione perdurante poſt mortem Epiſcopi reſervantis rectiùs intelligenda eſt de Reſervatione facta ab Epiſcopo in aliqua Synodo, quia tunc induit vigorem legis perpetuò duraturæ, donec ab aliquo Succeſſore revocetur. De reſervatione autem facta ab Epiſcopo extra Synodum non ita abſolutè reſolvendum foret propter auctoritatem Theologorum in oppoſitam ſententiam abeuntium. Rem verſat Benedictus *XIV. in Op.* de Syn. *l. 5. cap. 4. nu. 3. ubi Epiſcopos monens de Caſuum reſervatione in Synodis facienda, ſic ad rem loquitur.* Tertio denique conveniunt reſervationem fieri in Synodo, quia in Synodo facta induit naturam legis, quæ nullo contradicente perpetua eſt, & quamdiu non revocetur, perſeverat; facta autem extra Synodum, non ab omnibus reputatur perpetua, opinantibus pleriſque Theologis, quos ſequuntur *Gavantus* in *Manuali Epiſcoporum* verb. *Caſus reſervati* num. 16. & *Ronchalia* in *Theol. Mor. T. 2. tract. 19. qu. 7. quæſit.* 2. illam decedente Epiſcopo, a quo eſt facta, illico expirare: aliis ex adverſo cum Capeavil. *de Caſibus reſervatis p. 1. c. 5. in fine* contendentibus, etiam tum perpetuam eſſe, & perdurare, donec a Succeſſore vel expreſsè, vel tacitè revocetur. *Quid igitur hac in re ſtatuendum? Pontifex ipſe ſapientiſſimus a deciſione cautè atque prudenter abſtinet, & nos poſt ipſum cautius abſtinere debemus.*

(*)

6. Sacerdos, etiam approbatus, ſed à reſervatis abſolvendi poteſtatem non habens, Pœnitentem his reſervatis irretitum in mortis periculo abſolvere minimè poteſt, præſente alio Sacerdote hac poteſtate prædito. Ratio eſt, quia Tridentin. hanc ſuſtulit in mortis periculo reſervationem tantummodò *ne hac ipſa occaſione aliquis pereat*. Ubi autem adeſt Sacerdos hac poteſtate præditus, nulla eſt neceſſitas eam non habenti confitendi. Ergo. Quod ſi tamen Sacerdos, vel non approbatus, vel non habens poteſtatem in reſervatos, non exiſtente copia alterius, cœperit audire Confeſſionem hominis in mortis periculo conſtituti, & poſtea ſuperveniat Sacerdos approbatus, aut in reſervatos poteſtatem habens; is qui cœpit, poterit reliqua audire, & ab omnibus abſolvere; quia legitimam, dum cœpit, habebat auctoritatem, quæ quolibet adveniente perdurat ad finem uſque judicii ab eo inſtituti.

7. Qui

7. Qui in mortis periculo à Caſibus reſervatis fuit abſolutus, non tenetur iterum Superiori reſervanti ſe ſiſtere; quia ex Tridentino in mortis periculo nulla eſt caſuum reſervatio; & moribundus non ſolùm indirectè, ſed & directè ab ipſis fuit abſolutus: secùs dicendum eſt de Cenſuris, ut alibi notavimus.

8. Qui ex inculpabili oblivione, vel ignorantia peccatum reſervatum non eſt confeſſus, ab ipſo indirectè quidem fuit abſolutus, ſed cum onere coràm Superiore reſervante ſe ſiſtendi; ſive ejus Confeſſarius poteſtatem non habuerit à reſervatis abſolvendi, ſive etiam habuerit: excipe tamen Jubilæi tempus, quo omnes Confeſſarii verè intendunt omnem, quam vi Jubilæi poſſunt gratiam Pœnitentibus impendere.

9. Qui vi Jubilæi à peccatis reſervatis ſemel fuit abſolutus, ſi eodem Jubilæi tempore in novum reſervatum iterùm laberetur, ab eo iterùm poſſet abſolvi, modo iterum bona opera in Bulla Pontificis præſcripta exequeretur.

QUÆSTIO II.

Quænam in Miniſtro requiratur ſcientia, ut ritè Abſolutionis impendat beneficium?

Not. CUm Sacerdos, in Pœnitentiæ Sacramento adminiſtrando ex officio Judex ſit, ſimul Medicus, & Doctor: Judex, ut legitimam ſententiam ferat: Medicus, ut Remedia contra peccatum ſuggerat: Doctor ut viam veritatis doceat; clarum eſt multiplicem in eo requiri ſcientiam; qua ſi quis, ſaltem mediocriter, non fuerit inſtructus abſque perpetuo, eoque graviſſimo peccato, Confeſſarii munus nec ſuſcipere, nec exercere poteſt. Hìc noſtri non eſt propoſiti, omnia à Confeſſario ſcienda annotare; cum ea ſuis quibuſque locis in toto Opuſculo noſtro ſufficienter ſint expoſita. Sed id unum ſuper omnia neceſſarium hìc exponendum proponimus; quandonam, & quibus impendendum ſit Abſolutionis beneficium. Circa quod

Dico. Sufficienter diſpoſitis Abſolutionem denegare, aut protrahere; ſicut & non ſufficienter diſpoſitis concedere, aut non differre, peccatum eſt, & ſacrilegium graviſſimum.

Prob. 1. Pars. Quia Abſolutionem ſufficienter diſpoſito denegare, aut protrahere quicumque præſumit ſimul graviſſimè peccar, contra Religionem, Caritatem, & Juſtitiam. Contra Religionem, inquam, quatenus maximam Deo gloriam impiè ſubtrahit; contra Caritatem, quatenus proximum ſuum gravi afficit contumelia, eumque gravibus periculis committit, multiſque privat bonis; contra Juſtitiam, quatenus eum defraudat jure legitimo, ſibi per debitam Confeſſionem acquiſito.

Prob. 2. Pars 1. ex Ritual. Rom. de Sacram. Pœn. *Videat*, inquit, *diligenter Sacerdos, quando, & quibus conferenda, vel neganda, vel differenda ſit Abſolutio, ne abſolvat eos, qui talis beneficii ſunt incapaces*. 2. ex Concil. Toletano III. jubente *Coerceri execrandam præſumptionem* eorum, quibus *quoties peccare libuerit, toties ſe reconciliari poſtulant*. 3 ex plurimis Sanctis Patribus Cypr. de lapſis. Ambroſ. in Pſalm. 118. Gregor. Mag. lib. 6. c. 15. in 1. lib. Reg. &c. graviter arguentibus & peccatores, qui ſtatim Abſolutionem ſibi impendi præſumunt, & Sacerdotes, qui ſine conſilio eam facilius impendunt. 4. ex damnatione quorumdam propoſitionum ab Innoc. XI. promulgata, ubi impiè docetur peccatoribus conſuetudinariis, & in occaſione peccati proxima verſantibus, abſque mora concedendam eſſe Abſolutionem, modò ore proferant ſe dolere, & emendationem proponere. 5. ex D. Caroli Inſtructionibus à Clero Gallicano ſolemniter adoptatis, ubi monentur Sacerdotes ne eos abſolvant, quos peccata non dimiſſuros probabiliter exiſtimant; ipſiſque Sacerdotibus Regulæ ad ritè Abſolutionem concedendam ſapientiſſimæ præſcribuntur.

Confirmatur tandem ratione. 1 Quia fruſtra à Chriſto Sacerdotibus data fuiſſet poteſtas, nedùm dimittendi, ſed & retinendi peccata confitentibus, ſi ad nutum ipſorum Pœnitentium indiſcriminatim Abſolutionem impertire tenerentur. 2. Quia Sacerdoti non licet dubiæ materiæ, abſque gravi neceſſitate, formam applicare; qui autem videntur non ſufficienter diſpoſiti, materiam ſaltem exhibent dubiam; contritionem ſcilicet, dubiumque, & inefficax propoſitum. Ergo &c.

Objic. 1. Pœnitenti de ſeipſo loquenti fides eſt adhibenda; ergo dùm proteſtatur ſe ſufficienter eſſe diſpoſitum incunctanter eſt abſolvendus. 2. Per hanc praxim Pœnitens periculo committitur moriendi abſque Sacramento. 3. Grave ſcandalum, graviſque infamia ex Abſolutionis dilatione

ie-

ſæpiùs oriri poteſt: 4. Ex Auguſtino cæteriſque Patribus, in Pœnitentia non eſt conſideranda menſura temporis.

℟. ad 1. Pœnitenti fides eſt adhibenda circa ea, quæ perfectè, & clarè novit C. Circa ea, in quibus ſæpius cæcutit N. Peccator autem circa veras cordis ſui diſpoſitiones ſæpenumero cæcus eſt; ideò eas ſæpius probare opus eſt operibus potius, quàm verbis. Ad 2. Si adeſſet morale mortis periculum, tunc Pœnitens eſſet abſolvendus, cum in tali neceſſitate Sacramenti, materiam dubiam, dùm nulla alia ſuppetit, liceat adhibere; ſed periculum, de quo loquitur objectio, non ſupponitur niſi remotum: quo adveniente, Dominus non deeſt facientibus quod in ſe eſt. Ad 3. Scandalum, & infamia non eſt ſufficiens ratio, ut in Sacramento adhibeatur materia dubia. Iſtis ſiquidem periculis prævalet periculum nullitatis Sacramenti. Ad 4. Non attenditur quidem in Pœnitentia menſura temporis; ſed ſinceritas doloris, de quo moraliter certus eſſe debet Sacerdos.

QUÆR. 1. Quibuſnam ſit deneganda abſolutio?

℟. Aliud eſt Abſolutionem denegare, aliud ipſam tantummodò differre, licet plurimi utrumque confundant. Differtur Abſolutio his; qui aliqualem, ſed non ſufficientem, diſpoſitionem ad Sacramentum exhibent: Negatur vero his, qui nullam, aut contrariam diſpoſitionem demonſtrant; & recenſentur ſequentes.

1. Myſteria fidei ad ſalutem neceſſaria, neceſſitate medii, ignorantes; quia impoſſibile eſt placere Deo ſine Fide, quæ omnis juſtificationis radix eſt, atque fundamentum. Ideò qui hæc ignorant *nec ad ea*, inquit S. Carol. *quamprimum diſcenda ſunt diſpoſiti, non debent abſolvi*. Quod ſi ea adiſcere ſint parati, & poſſint ante Abſolutionem ſufficienter erudiri, ſintque aliunde ſufficienter diſpoſiti, poterunt una vice abſolvi.

2. Qui nulla præbent doloris ſigna. Dignoſcitur autem peccatorem nullo interno dolore affici. 1. Si nullam ad Confeſſionem præparationem adhibuit, tùm ad conſcientiam recognoſcendam, tùm ad Contritionem excitandam. 2. Dùm non ſponte, ſed quaſi invitus, ad Sacrum Tribunal accedit. 3. Dùm Peccata ſua perfunctoriè, præcipitanter, aut ridendo, hiſtoricè narrat. 4. Dùm de proximo ſuo in Confeſſione ſiniſtrè loquitur. 5. Dùm præceptis Confeſſarii parere detrectat &c.

3. Qui odia, & inimicitias deponere, mediaque reconciliationis rationabilia amplecti recuſant; licèt nihil mali inimicis ſuis apprecari centies proteſtentur; quia Spiritui Sancto imprudenter mentiuntur.

4. Qui cum actualiter, & commodè ante Confeſſionem potuiſſent, vel in parte, vel in toto famam, aut rem alienam reſtituere, non reſtituerunt, licèt ſe quamprimùm reſtituros ſpondeant: Quia actualiter, & commodè reſtituere potens, & non faciens, proximo nocere, proindeque peccare non ceſſat. Nec fides eſt adhibenda ei, qui poſt Confeſſionem ſe facturum promittit, quod ante Confeſſionem de obligatione ſua cogitans, non fecit quod commodè facere poterat. Dices: S. Carolus docet tales pro prima vice abſolvi poſſe. ℟. S. Carolum intelligendum eſſe de his, qui vel huic obligationi non attenderunt, vel qui abſque gravi incommodo Confeſſionem ſuam differre non poſſunt.

5. Qui publicum dantes ſcandalum illud tollere non curant, prout contingit mulieribus immodeſtè, luxurioſèque veſtitis; tum quia quamdiu ſcandalum non tollitur, aſſiduè nocere cenſetur; tum quia peccatorum ſcandaloſorum Abſolutio verum eſt ſcandalum.

6. Qui omninò voluntariè degunt in occaſione proxima, & præſenti peccati, ſive hæc ſit proxima per ſe, ſive ſit proxima tantùm per accidens; quia tales nedùm propoſitum non peccandi de cætero non habent, ſed cenſentur potius verum peccandi propoſitum habere; qui enim vult cauſam, ex quo effectus ordinariè ſequitur, vult ipſummet effectum: circa quod, ad mox dicendorum pleniorem intelligentiam

Obſervandum eſt, quòd per occaſionem peccati intelligatur id, quod ad peccatum nos protrahere poteſt. Alia eſt remota, quæ aliquando, ſed raró, ad peccatum inducit: quo ſenſu nulla fermè res eſt in mondo, quæ omnibus hominibus occaſionem peccati remotam non ſuppeditet. Alia proxima, quæ frequenter, & ordinariè ad peccatum impellit. Porrò occaſio proxima; alia dicitur per ſe, & abſoluta, quæ ex natura ſua ſemper, aut ferè ſemper homines fragiles ad peccatum inducit: Alia dicitur per accidens, & reſpectiva, quæ quidem nata non eſt, ut frequenter homines ad peccatum inducat, ſed tantùm ratione ſpecialis indiſpoſitionis cujuſdam hominis particularis, qui in ea occa-

ſione

Digitized by Google

ſione peccare conſuevit. Denique hæc ultima occaſio, vel abſens eſt, vel præſens. Præſens cenſetur, ſi in ipſa domo, vel profeſſione Pœnitentis occurrat: abſens verò, ſi non occurrat, ſed quærenda ſit, ut Ludi, Choreæ &c. His obſervatis

QUÆR. 2. Quibuſnam differenda ſit Abſolutio?

℟. Sequentibus eſſe differendam.

1. Ignorantibus Myſteria Fidei ad ſalutem neceſſaria neceſſitate præcepti; dùm jam à præcedentibus Confeſſariis moniti, ea addiſcere neglexerunt. Idem dicendum de Patribus, & Matribus-familias, qui ſuos filios, filias, ſervos, & ancillas ea addiſcere minimè ſatagunt.

2. Differenda eſt Abſolutio his, qui non niſi levia, atque æquivoca exhibent doloris ſigna; & tempus ipſis eſt aſſignandum, per quod ad Confeſſionem diligentius ſe diſponant: cautè tamen eſt procedendum erga rudes, & ſimplices homines; dum metus eſt, ne amplius ad Confeſſionem accedant. Tunc enim, inquit D. Carolus, Sacerdos interrogationibus, inſtructionibus, ac exhortationibus eorum indiſpoſitionibus ſupplere debet.

3. Differenda eſt Abſolutio his, qui poſt promiſſionem factam de mediis ad reconciliationem adhibendis, ſemel aut iterùm promiſſo non ſteterunt.

4. Item his, qui fide data de re aliqua reſtituenda, ipſam, vel una vice feſellerunt.

5. Differenda eſt Abſolutio verſantibus in occaſione proxima abſente, & proxima præſente, ſed involuntaria: involuntariam dico, quam peccans dimittere non eſt liber, ut Filius-familias, qui famulam, quacum peccat, è domo Patris non poteſt expellere; vel quivis alius, qui ab ea ſe ſe expedire non poteſt, abſque gravi ſcandalo, graviſſimoque detrimento, aut graviſſima infamia.

6. Differenda eſt Abſolutio conſuetudinario recidivo, qui jam eadem peccata confeſſus, nulla vel modica emendationis ſigna dedit; maximè ſi de hac prava ſua conſuetudine monitus, & correptus, remedia contra ulteriorem relapſum neglexit. Quod ſi una tantummodò vice pravam conſuetudinem ſuam fuerit confeſſus, nec fuerit unquam monitus, nec ulla fuerint præſcripta remedia contra recidivam, hac vice, poſt ſufficientem datam monitionem, & remedia præſcripta, poterit abſolvi.

7. Differenda eſt Abſolutio ei, qui poſt perpetratum immane peccatum, homicidium, verb. grat. adulterium &c. abſque ulla interpoſita mora, vel ſaltem parva, unius ſcilicet, aut alterius diei, ad Sacramentum accedere, & Abſolutionem ſibi ſtatim impendi præſumit. In his ſiquidem gravioribus peccatis, maximè luxuriæ, procraſtinanda eſt Abſolutio ad arbitrium prudentis Confeſſarii; ut hi inſigni peccatores oratione, ac bonis operibus Contritionem, firmumque propoſitum obtinere ſatagant.

QUÆR. 3. Quiſnam peccati conſuetudinem, & habitum induiſſe cenſeatur?

℟. Fatentur omnes Theologi conſuetudinariis protrahendam eſſe Abſolutionem, donec emendationis ſigna dederint; ſed vix unum reperies, qui clarè exponat, quis conſuetudinarius ſit cenſendus. Dicendum eſt igitur triplicem diſtingui poſſe peccandi habitum ſeu conſuetudinem, inchoatam nimirùm, provectam, & conſumatam ſeu inveteratam. Regulariter loquendo, prima formatur tribus, aut quatuor actibus repetitis: ſecunda, duplo pluribus, tertia quadruplo repetitis. Dixi *Regulariter loquendo*; quia ſæpenumerò citius habitus pravi efformari poſſunt, tam propter maximam naturæ corruptæ ad aliquod peccatum proclivitatem, tum propter magnam actus pravi eliciti intenſionem. Sic videmus per unicum actum virtutis heroicum, quandoque ipſiuſmet virtutis habitum acquiri. Quocirca qui ſemel, & iterùm in completam lapſus eſt luxuriam, aut qui ſemel, & iterùm intenſiſſimum actum odii in proximum emiſit; cenſendus eſt ſaltem inchoatè conſuetudinarius. Idem cum proportione de cæteris peccatis dicendum venit.

QUÆR. 4. Quis habitum, aut conſuetudinem exuiſſe ſit cenſendus?

℟. Regulariter loquendo, inveteratus conſuetudinarius cenſetur ſufficienter emendatus, & habitum ſuum pravum exuiſſe, ſi ad ſtatum habitus inchoati tranſierit; id eſt ſi prius peccans duodecies, deinceps per notabile temporis ſpatium non peccet, niſi ter, aut quater. Item provectus conſuetudinarius cenſetur ſufficienter emendatus, & habitum exuiſſe, qui per ſupradictum notabile temporis ſpatium, deinceps minimè peccat. Inchoatus verò conſuetudinarius diuturniori tempore indiget, ut plena ejus, & perfecta appareat emendatio. Non cenſendus eſt igitur inveteratus conſuetudinarius ſufficienter emendatus (idem dic

cum

cum proportione de provecto) qui ad ſtatum habitus provecti tantummodò tranſiit; quia habitus jam formatus actibus pluries repetitis facilè conſervatur per alios ſubſequentes. Dixi *per notabile temporis ſpatium*; ſed quantum? Id præcisè aſſignari minimè poteſt, ſed habenda eſt ratio, tum ad naturam peccati, tum ad proclivitatem, quam ad eum habet peccator, tum ad occaſiones, quæ ſæpius illud committendi frequentius, rariùſve occurrunt. Peccator ſiquidem, vel morbo correptus, vel in carcere detentus, vel longum iter faciens, & ſic ab occaſione ſemotus, certa emendationis ſigna exhibere utique non poteſt. Id totum Confeſsarii prudentiæ, ac ſagacitati committendum eſt.

QUÆR. 5. Quandiu differenda ſit Abſolutio conſuetudinario recidivo?

℞. Habendam eſse rationem 1. Ad magis vel minus intenſam Contritionem, firmiuſque vel minus firmum propoſitum. 2. Ad diuturniorem, vel minus diuturnum habitum. 3. Ad majorem vel minorem fidelitatem in aſsumendis, vel obſervandis contra recidivam remediis. 4. Ad urgentiorem, vel minus urgentem Abſolutionis neceſſitatem. 5. Ad notabilem, vel non notabilem circumſtantiarum mutationem. Hinc

Reſolv. 1. Qui magna exhibet Contritionis, firmique propoſiti ſigna, Abſolutio ipſi non tandiu eſt procraſtinanda; imo qui extraordinaria exhiberet, ſtatim abſolvi poſſet, adhibitis gravibus pœnitentiis, & ſalutaribus remediis.

Reſolv. 2. Diutiùs protrahenda eſt Abſolutio provecto conſuetudinario, quàm inchoato; & inveterato, quàm provecto; imò inchoato ſolummodo conſuetudinario ſemel & iterum, adhibitis remediis, poteſt impendi.

Reſolv. 3. Qui remedia contra recidivam neceſsaria notabiliter neglexit, non debet abſolvi, donec eadem fideliter adimpleverit, à quacumque teneatur conſuetudine. Siquidem ſignum eſt evidens, ſufficientem Contritionem, ſufficienſque propoſitum non habere.

Reſolv. 4. Probabile mortis periculum ſufficiens eſt neceſſitas ad impendendam Abſolutionem, à quacumque conſuetudine Pœnitens detineatur. Nec præceptum confitendi in Paſchate, nec obligatio communicandi ſtatutis diebus in quadam ſocietate, ſufficiens eſt neceſſitas ad Abſolutionem concedendam conſuetudinaris, ſaltem provectis, multominus inveteratis; igitur protrahenda eſt juxta præſcriptas regulas, perinde ac ſi nulla adeſset neceſſitas. Periculum autem gravis, verique ſcandali, aut gravis infamiæ Sacerdotem adducere poteſt, non ut inveterato, & provecto conſuetudinario abſque mora Abſolutionem impendat; ſed ut citius ipſam conferat. Si v. gr. ad Nuptias celebrandas tempus urgeret.

Reſolv. 5. Conſuetudinarius, qui in Monaſterium, vel Seminarium ſe recipit, ut Statum Religioſum vel Clericalem amplectatur, poterit abſolvi; modo tamen pura intentione Deo ſerviendi id faciat; quia notabiliter circumſtantiæ ſunt mutatæ. Idem videtur dicendum de conſuetudinario in materia venerea, qui iniret Matrimonium, quod contra peccata carnalia tutum eſt remedium; modò tamen concubinam apud ſe non habeat, quo caſu, ante ejus dimiſſionem nullatenus eſset abſolvendus.

QUÆR. 6. Quomodo ſe gerere debeat Sacerdos erga Pœnitentes in occaſione proxima, vel abſolutè, vel ſecundùm quid involuntaria, verſantes?

℞. Cum ipſis agendum eſse ſicut cum peccatoribus conſuetudinariis; eò quod de facto nulla cenſeatur alicui proxima occaſio, niſi ea, ubi peccare conſuevit. Sed diligenter obſervandum eſt, in occaſione proxima præſente, longè citius, validiuſque habitum efformari. Ideò qui, vel ſemel in dicta occaſione peccavit, maximè in materia venerea, cenſetur habitum inchoatum induiſse, qui iterùm peccavit provectum, & qui tertia vice jam conſummatum. Item diligenter advertendum eſt, occaſionem involuntariam non dici eam, in qua quis perſeverat ob metum levis mali; ſed ea duntaxat, in qua quis perſeverat ob metum cadentem in conſtantem virum, quæ ſola in proxima occaſione perſeverantiam, ſecundùm quid involuntariam, efficere poteſt. Pœnitens in prima conſtitutus numquam, uti jam diximus, quin prius eam dimiſerit, abſolvendus eſt; ſed qui in ſecunda conſtituitur, ſemel aut iterùm poterit abſolvi, juxta regulas pro aliis conſuetudinariis præſcriptas. Hæc omnia patent ex DD. Carol. & Franciſci Saleſii inſtructionibus, quas conſulere licet.

ADNOTATIO 99.
(*)

Pro majori traditæ doctrinæ confirmatione, notandæ ſunt ſequentes propoſitiones ab Eccleſia da-

damnata. 1. Poteſt aliquando abſolvi qui in proxima occaſione peccandi verſatur, quam poteſt, & non vult omittere; quinimmo directè, & ex propoſito quærit, aut ei ſe ingerit. 2. Proxima occaſio peccandi non eſt fugienda, quando Cauſa aliqua utilis, aut honeſta non fugiendi occurrit. 3. Licitum eſt quærere directè occaſionem proximam peccandi pro bono ſpirituali, vel temporali noſtro, vel proximi. *Iſtæ tres propoſitiones damnatæ fuerunt ab* Innocentio *XI. an.* 1679. *& ſunt: 61. 62. & 63. in ordine. Has igitur præ oculis habere debebit Confeſſarius, quotieſcumque Confeſſiones alicujus, qui in proxima peccandi occaſione verſetur, audire contigerit.*

(*)

QUÆR. 7. Utrùm venialiter ex conſuetudine peccantibus, quandoque poſſit ac debeat differri Abſolutio?

R. Quandoque poſse, ac debere ad breve tempus. Poteſt differri, dùm ſtrictè loquendo pœnitens ſufficienter quidem eſt diſpoſitus, ſed non ita perfectè, & melius eſt, ne propter diſpoſitionis imperfectionem in graviora labatur peccata, prudenſque Confeſsarius judicat ſeveriori indigere correptione, ut cautiùs & attentiùs in via perfectionis procedat. Debet differri dum Pœnitens eorum peccatorum venialium nulla, aut modica Contritionis ſigna exhibere videtur; dùm maximè nullum aliud gravius peccatum, quo ad contritionem excitetur, exponit. Dixi *ad breve tempus*; ne ex Abſolutionis privatione diuturniori longe gravius malum ſpirituale excipiat.

QUÆR. 8. Utrùm abſolvendus ſit moribundus, qui coràm Sacerdote nulla exhibet Pœnitentiæ ſigna?

R. 1. Certum eſt Sacerdotem abſolvere poſse, ac debere moribundum, qui coràm ipſo nulla quidem Pœnitentiæ ſigna edere valet, ſed qui coram ſaltem uno adſtante, ea de re teſtimonium ferente, priuſquam obmuteſceret, hæc ſigna exhibuit. Ratio eſt, quia teſtimonium adſtantis, quia tunc erga Pœnitentem ſe habet quaſi ejus Interpres, ejuſdem vices ſupplet, & pro ipſo contritionem, & confeſſionem exterius prodere cenſetur; non quidem perfectam, & integram, ſed confuſam, atque imperfectam, quæ in mortis articulo proculdubio ad valorem Sacramenti ſufficit. Rationi accedit auctoritas Concil. Carthaginen. IV. Arauſic. I. cap. 12. S. Leon. in Epiſtola 91. Ritu. Rom. de Sacram. Pœnit. omniumque Patrum docentium, tunc Sacerdotem abſque incunctatione moribundo Abſolutionem impendere teneri.

R. 2. Probabile videtur abſolvendum eſſe, ſaltem ſub conditione, moribundum, licèt nulla prius Pœnitentiæ ſigna demonſtraverit, modò adſint, qui teſtentur, ipſum catholicè, licèt non cum debita integritate, nec ſine gravibus peccatis, vixiſſe; Miſsam audiiſse, & Sacramenta quandoque frequentaſse. Hujus ſententiæ probabilitas deſumitur 1. Ex D. Auguſt. qui lib. 1. de Adulter. Conjug. cap. 26. docet, Catechumeno ſubito ſenſibus deſtituto, *Etiamſi voluntas ejus incerta ſit*, Baptiſma conferendum eſse; additque cap. 28. eamdem eſse reconciliationis cauſam, ſi forte Pœnitentem vitæ periculum præoccupaverit. 2. Ex Sacerdotali Rom. ubi hæc opinio verbis expreſſis docetur, & praxis ſuadetur poſt D. Antoninum. 3. Ex plurimorum Doctorum teſtimonio hanc ſententiam publicè profitentium. Gregor. XV. in ſuo Memoriali, quòd ante exaltationem ſuam edidit, nec poſt ipſam retractare cogitavit. Homob. Salmer. Baſs, &c. ad centenarium uſque numerum; quos referre longius eſſet. 4. Ex ratione non contemnenda: Si enim certum eſt moribundum abſolvi poſſe, dùm quiſpiam voluntatis ejus præhabitæ exhibet teſtimonium; non minus certum videtur & abſolvi poſſe eum, de quo refertur vitam duxiſſe catholicam, in qua Abſolutionis deſiderium, ſaltem in articulo mortis elicitum, includitur. Ex quo deſiderio Sacerdoti implicitè manifeſtato, probabiliſſimè inferri poteſt ac debet moribundum de facto tunc dare, vel ſaltem paulò ante aliqua Pœnitentiæ ſigna de ſe ſenſibilia dediſſe, licèt ob morbi ligamentum non cognita. Hinc, brevitatis gratia prætermiſſis adverſariorum argutiis, quæ hanc opinionem improbabilem reddere non valent

Reſolv. Sacerdotem ex ſtricta Caritatis obligatione, & quandoque ex juſtitia; dùm nempe Paſtoris exercet officium, ſupradicto moribundo Abſolutionis beneficium, ſaltem ſub conditione, impendere teneri; nec ſufficere ut ipſi Extremam-Unctionem conferat, quia non omninò certum eſt hoc Sacramentum primam gratiam, per accidens, conferre poſſe. Ratio hujus reſolutionis eſt, quia quilibet fratri ſuo in extrema neceſſitate conſtituto, prout licitè poteſt, ſubvenire tenetur: Atqui, ſecun-

eundem omnes Theologos, in Sacramentorum confectione materiam probabilem ſub conditione uſurpare licitum eſt, dum extrema urget neceſſitas, & nulla alia haberi poteſt. Ergo.

℞. 3. Minimè licere Abſolutionem impendere moribundis obmuteſcentibus, quos chriſtianè vixiſſe præſumi non poteſt; quique & ethnicam potius, quàm chriſtianam vitam duxerunt; prout ſunt Apoſtatæ, Hæretici, publici Concubinarii, Uſurarii, ſimileſque impii, qui per totius vitæ curriculum vix ullum dedere pietatis ſignum. Ratio eſt, quia nullum apparet rationabile fundamentum ſuſpicandi, inſtante morbo graviſſimo, inveteratam ſuam malam voluntatem ſubitò immutaſſe, aut aliquod pœnitentiæ ſignum tunc velle exhibere; cujus probabili intuitu exponi poſſit Abſolutio. Nec refert, quòd ſub conditione ipſam conferendo, provideri videatur reverentiæ Sacramenti. Nam inde ſequeretur formam Baptiſmi, ſub eadem conditione, cum vino aut ſabulo licitè applicari poſſe, quod nemo ſomniavit.

QUÆR. tandem quid facto opus ſit, dùm Sacerdos advertit ſe Abſolutionem ritè non impendiſſe?

℞. Diſtinguendo: vel enim defectus eſt dubius, vel certus. Si dubius, pro ipſo ſtat præſumptio; ideò non eſt quod ſeipſum, aut Pœnitentem anxiet. Si defectus ſit certus; vel Sacramenti invaliditatem importat, vel non.

In primo caſu ad ſe citiùs Pœnitentem revocet, dùm abſque ſcandalo, aut gravi incommodo fieri poteſt; vel ſi id fieri nequeat, ab ipſo petat, & obtineat facultatem de ejus Confeſſione ſecum loquendi, modò tamen ægrè hanc petitionem non laturum prævideat. Quod ſi, vel Pœnitentem non agnoſcat, vel eum revocare non poſſit, vel facultatem de ejus Confeſſione loquendi concedere renuerit, vel hanc petitionem ægrè laturum prævideatur; poſt factam peccati ſui Pœnitentiam totum Divinæ miſericordiæ committat.

In ſecundo autem caſu, dùm defectus invaliditatem Sacramenti non importat; ſed Confeſſarius Pœnitentem in errorem induxit; ſupradictis utatur mediis ad ipſum de errore monendum, niſi forte ſperet, brevi ad ſe pro Confeſſione iterùm rediturum. Quod ſi non redierit; & ſupradicta media adhiberi non poſſint, poſt factam Pœnitentiam quieſcere debet; niſi forte error, in quem Pœnitentem induxit in damnum tertiæ perſonæ vertatur, tunc enim Confeſſarius ad reſtitutionem, quam non fecit Pœnitens, tenebitur.

QUÆSTIO III.

Quænam in Miniſtro Abſolutionis requiratur prudentia, maximè ad ſibi depoſita reticenda?

Not. 1. Adeò neceſſaria eſt in Confeſſario prudentia, ut ejus cæteræ dotes abſque ea nedùm ſint inutiles, ſed & quandoque ſint nocivæ. In multis ipſa prælucere debet. 1. In dignoſcendis Pœnitentis diſpoſitionibus, ut more periti Medici ſuperinfundat vinum aut oleum, & utrumque, juxta cujuslibet morbi exigentiam. 2. In diſquirendis peccatis, quæ Pœnitens vel non novit, vel ipſum declarare pudet; in interrogando nec ſit nimius, maximè erga peccata venerea, ad quorum particulares circumſtantias minus neceſſarias deſcendere non debet; nec etiam parcus, ne aliquid neceſſarium prætermittatur. 3. In præſcribendis contra peccata remediis ſalutaribus, habita ratione ad naturam criminum, necnon ad conditionem, ætatem, & ſexum Pœnitentium. 4. In excitanda filiali confidentia, ſinceraque contritione; pro quibus motiva parata, quaſi ad manum, ſemper habere debet. In quibus omnibus ſi Confeſſarius notabiliter delinquat, gravis peccati conſcius evadit. Sed in nullo tam neceſſaria eſt prudentia, quàm in ſervando Confeſſionis Sigillo, de quo hic nobis agendum incumbit: circa quod

Not. 2. Sigillum Confeſſionis ſic dicitur ab inſtrumento, quo litteræ obſignantur, ne arcana in his contenta revelentur; eſtque obligatio cautè celandi, quæ in Confeſſione Sacramentali fuerunt accepta. Hujus obligationis gravitas adeò clara eſt, & cordibus omnium adeò infixa, ut in univerſa Antiquitate nullum reperias Hæreticum, qui docere fuerit auſus, aliquandò licere in Confeſſione depoſita, vel directè, vel indirectè revelare. Hæc ſacrilega nequitia noſtro miſerando ſæculo erat reſervata, ubi quoſdam Phanaticos devotos non puduit docere licitum eſſe, atque opportunum ad grave malum avertendum, & peccati Complices, & ipſamet Pœnitentis graviſſima peccata, ſaltem indirectè, revelare. Cum circa hanc materiam multa ſint elucidanda, diverſas quæſtiones ſigillatim, & ordinatè diſponemus.

QUÆ-

QUÆR. 1. Quo jure obligat Confeſſionis Sigillum?

℞. Triplici jure obligat; naturali, Divino, & Eccleſiaſtico.

1. Jure naturali: ratione Caritatis diſtri ctè præcipientis, ut *prout volumus, ut faciant nobis homines, & nobis faciamus illis ſimiliter*. Ratione fidelitatis, qua tenemur ſecretum cum fiducia nobis depoſitum diligenter ſervare. Ratione juſtitiæ, ſecundùm quam debemus promiſſis fideliter ſtare. Confeſſarius ſiquidem Confeſſionem non excipit, niſi cum pacto tacito revelata inviolabiliter celandi, nec ea Pœnitens eidem revelat, niſi ſub hac tacita conditione.

2. Jure Divino naturaliter conſequente inſtitutionem, & naturam Sacramenti Pœnitentiæ. Inſtitutionem dico, quatenus qui peccata declarari juſſit, eo ipſo juſſit eorum omnimodam celationem, ſine qua hominibus odioſum, atque oneroſum fieret Sacramentum. Naturam dico, quatenus huic Sacramento eſſentiale eſt; ut homo homini quaſi Deo ſoli confiteatur; & ſimul ſignificet quod operatur; quòd omninò tecta ſunt, quæ in ipſo Sacramentaliter ſunt depoſita. Ex quo fit, ut qui ſecretum ſibi commiſſum revelat, mendacem hanc efficiat ſignificationem.

3. Jure Eccleſiaſtico, ut habetur cap. *Sacerdos diſt. 6. de Pœnitentia*, & cap. *Omnis utriuſque ſexus*. Hinc

Reſolv. Confeſſionis Sigilli violatorem duplicis peccati mortalis, ſpecie diſtincti, reum eſſe: unum multa implicita involvens; nempe contra juſtitiam naturalem: alterum contra Religionem, violando rem ſacratiſſimam, graviſſimamque Sacramento inferendo injuriam.

QUÆR. 2. Quanta ſit hujus Sigilli obligatio?

℞. Tantam eſſe 1. ut in ea nulla prorſus detur materiæ levitas; ita ut quidpiam, etiam leviſſimum, in Confeſſione depoſitum directè, vel indirectè revelare, quod aliqualiter Confeſſionem odioſam reddere poteſt, ſemper ſit mortale, graviſſimumque ſacrilegium. 2. Tanta eſt; ut nullo caſu ſit diſpenſabilis, ob injuriam poſitivè Deo, & ipſius Sacramento illatam; quod utique malum eſt intrinſecum, proindeque nullo fine bono excuſabile, juxta illud Apoſt. *Non ſunt facienda mala, ut eveniant bona*. 3. Tanta eſt; ut ſit perpetua, nec minus obliget poſt mortem, quam in vita Pœnitentis ob rationes ſupra allatas, quæ ſemper vigent. Ideò ſi mediante ſola Confeſſione puellam gravidam eſſe cognoviſſes; peccarum ejus abſque nefando ſacrilegio revelare non poſſes; ut ex corpore ejus mortuo infans extraheretur ac baptizaretur. Hinc

Reſolv. 1. Sacerdos de Confeſſione Pœnitentis interrogatus, reſpondere poteſt ac debet abſque hæſitatione, etiam ſub juramento, ſe talia non audiiſſe; cum quatenus homo nihil de facto audierit, ſed quatenus Miniſter Dei, cujus perſonam geſſit.

Reſolv. 2. Qui ex Confeſſione novit grave damnum eminere, vel alicui innocenti, vel ſibimet, vel Eccleſiæ, vel Reipublicæ 1. Pœnitentem monere debet, graviter teneri ad hujuſce facti revelationem; qua jam ante Confeſſionem, ut patet, tenebatur; & ſi noluerit, Abſolutionem ei denegare. 2. Debet, ſi poſſit, ipſemet huic malo obviare; modò tamen id poſſit abſque ullo, vel minimo periculo quandam ſiniſtram ſuſpicionem ingerendi contra eos, qui privilegio Sigilli Sacramentalis gaudent, aut ipſis ruborem, moleſtiam, aut gravamen, etiam leviſſimum afferendi. Si enim citra hoc periculum id præſtare nequeat, potiùs mortem oppetere, omniaque mala in ſeipſo, & in aliis perpeti tenetur, quàm ullatenus legem Secreti infringere.

QUÆR. 3. Undenam oriatur Sigilli obligatio, & quoſnam afficere cenſeatur?

℞. 1. Oritur ex ſola, & omni Sacramentali Confeſſione quomodolibet, mediatè, vel immediatè, implicitè, vel explicitè, indirectè, vel directè, illicitè, vel licitè, ſacrilegè, vel piè, inutiliter, vel utiliter, remotè, vel proximè facta Sacerdoti vero, aut putativo, in ordine ad Abſolutionem obtinendam. Hinc

Reſolv. 1. Sigillum minimè obligare, ſi facta ſit Confeſſio duntaxat animo decipiendi, tentandi, aut irridendi Confeſſarium, & Sacramentum, de qua ſola atque unica intentione omninò certum eſſe neceſſe eſt; ſi enim aliquod adſit dubium, utrùm aliqualis acceſſerit intentio ſecundaria Abſolutionem obtinendi, Sacramento favendum eſt.

Reſ. 2. Si quis extra Confeſſionem ſecretum aliquod alteri committit; addendo ſe illud committere ſub Confeſſionis Sigillo, nulla inde oritur Sigilli Sacramentalis obligatio, ſed tantummodò naturalis. Hæc namque ſacra obligatio non pro libitu, ſed ex inſtitutione Chriſti imponitur.

T 2 *Reſolv.*

Digitized by Google

Reſol. 3. Confeſſio facta Laico aut Clerico, ut tali cognito, non ad Sacramentale Sigillum, ſed ſolummodò ad naturale obligat; niſi fortè facta fuiſſet, ut poſthac Sacerdoti aperiretur, aut ſi confitens erroneè putaret Clericum habere poteſtatem à peccatis abſolvendi.

Reſolv. 4. Qui ſe Sacerdotem fingeret, aut tanquam admiſſum ad Confeſſiones excipiendas ſeſe exhiberet, cum revera non eſſet, ad Sacramentale Sigillum tenetur.

Reſolv. 5. Si quis ante, vel poſt, vel extra Confeſſionem, cum Sacerdote de peccatis ſuis colloquium miſceat, in ordine ad bonum ſuum ſpirituale: aut ſi quis ante, vel poſt Confeſſionem, pro reſervatis Superiori ſe ſiſtat, tunc ſtrictè obligat ſacramentale Sigillum; quia hæc remotè, vel diſpoſitivè, vel indirectè, vel completivè ad ſacramentalem pertinent confeſſionem.

℞. 2 Sigillum ſacramentale obligat illos omnes & ſingulos, qui ex confeſſione Sacramentali, aut cum ordine ad illam, ſive mediatè, ſive immediatè, indirectè, ſive directè; verbis aut ſignis aliquam Sigilli materiam noverunt. Hinc

Reſolv. 1. Ad Sigillum teneri 1. Confeſſionis Interpretem. 2. Qui Confeſſionali vicinus, etiam inculpabiliter, & præter voluntatem, aliquid audivit; imò & eum, qui vultu, aut geſtu tum Sacerdotis, tum Pœnitentis quidpiam percepit, aut conjecturavit 3. Illum ad quem, ſive licitè, ſive illicitè, & ſub quocumque prætextu, mediatè, vel immediatè delata eſt Confeſſio; etiamſi jam per mille perſonas ſucceſſivè tranſiiſſet. 4. Illos qui ſcriptam confeſſionem invenerunt, legerunt, aut legi audierunt, quod abſque mortali ſacrilegio fieri nequit. Ratio horum eſt, quia res ad quoſcumque pervenit, cum onere ſuo tranſit. Hinc

Reſolv. 2. Judices ac Superiores eo ipſo, quo noverunt materiam judicii, aut correptionis ex ſola confeſſione fuiſſe cognitam, quoquomodo fuerit cognita, licitè, vel illicitè, proximè, aut remotè &c. ſive hæc ſolum Pœnitentem, vel Complices reſpiciat, ut mox probabitur; tenentur ſub graviſſimo ſacrilegio rem intactam ſelinquere, & pari modo ſe gerere, ac ſi nihil omninò nec cognoviſſent, nec audiviſſent

Reſolv. 3. Hos omnes ſive privatos homines, ſive Judices, ſive Superiores, aut teſtes, aut alios quoſcumque, ad quos pervenit quolibet modo Confeſſionis cognitio, nec inter ſe, multò minus cum ipſo Pœnitente colloquium miſcere poſſe, abſque ſacrilega Sigilli Sacramentalis infractione. Hinc

Reſolv. 4. Quàm turpiter errent Confeſſarii, qui de Pœnitentium ſuorum Confeſſione ſimul colloquuntur, ſub prætextu, quod utique facta fuerit eadem Confeſſio: Nefarii ſacrilegi non advertunt quidem ſe teneri poſt auditam Confeſſionem perinde ſe gerere, ac ſi nihil prorsùs audiiſſent; ſed cum deberent ſcire, & advertere, eorum ignorantia, aut inadvertentia à graviſſimo peccato ipſos non excuſat.

QUÆR. 4. Quænam ſit Sigilli materia, vel quænam cadant ſub ſigillo?

℞. Omnia omninò, etiam minima, quæ de ſe nedùm reddunt, ſed & nata ſunt reddere Confeſſionem, vel leviſſimè, odioſam. Ex hoc indubitato, & ab omnibus, tanquam de fide, recepto principio.

Reſolv. 1. Peccata mortalia, & venialia, nec non & imperfectiones, tum in genere, tum in ſpecie, cum ſuis omnibus circumſtantiis cadunt ſub Sigillo, ut patet. Non frangeret tamen Sigillum, qui in genere diceret talem nonniſi venialia, & imperfectiones confiteri; quia per hoc Sacramentum non redderetur exoſum.

Reſol. 2. Peccatorum objecta cadunt ſub Sigillo; ut ſi quis confiteatur ſe interfeciſſe talem puellam gravidam.

Reſolv. 3. Defectus Pœnitentis, quicumque ſint ſive naturales, ſive civiles, ſive morales v. g. quòd Pœnitens ſit ſcrupuloſus, rudis, ingenio tardus, pauper, ignobilis, imperitus &c. & in his omnibus nulla datur parvitas materiæ.

Reſolv. 4. Pœnitentia Pœnitenti impoſita cadit ſub Sigillo; niſi fortè iſta ſit levis, ut nihil niſi quod devotorum ordinariam Confeſſionem indicare poſſit.

Reſolv. 5. Pœnitentium indiſpoſitio cadit ſub præcepto. Ideò ſigillum infringit, qui quovis modo indicat Abſolutionem ſe denegaviſſe, etiamſi ipſemet Pœnitens id publicè revelaret; quia id natum eſt Confeſſionem odioſam reddere, quod utique à Pœnitentis declaratione non pendet. Quod ſi ſchedulam, Confeſſionis teſtem, Pœnitenti concedere urgeatur, teſtari poteſt ac debet ſe Confeſſionem talis excepiſſe, ſi ex hujus teſtimonii denegatione ſi-

nuſt; a

hiſtra ſuſcipio ingeri poſſet. Quæ atteſtatio pariter omnibus abſolutis, vel non abſolutis, conferri debet; nec diverſus atteſtationis modus ſuſpicionem ſiniſtram ingerat.

Reſolv. 6. Peccata publica, aliàs Confeſſario ignota, cadunt ſub Sigillo; quia, licèt forſan, eorum revelatio Pœnitenti non ſit injurioſa, ſemper injurioſa eſt Sacramento; cum, ut mox dictum eſt, independenter ab hac publicitate, nata ſit reddere Sacramentum exoſum: Dixi *aliàs Confeſſario ignota*; nam ſi aliunde noverit, ea ſcientia extra-ſacramentali uti licebit, modò propter in Confeſſione audita non firmius affirmet, nec ullum adſit ſcandali periculum; prout ſi ſuſpicionem ingeret, ſe ſcientia uti Sacramentali.

Reſolv. 7. Licèt, per ſe loquendo, perfectiones, virtutes &c. non cadant ſub Sigillo, per accidens tamen cadere poſſunt, ſi nempe ex earum manifeſtatione alii peccatores inde poſſent vituperari. Ideò Sigillum infringeret, qui paucis auditis, diceret talem non depoſuiſſe niſi venialia.

Reſolv. 8. Rei ſunt fractionis Sigilli, & ſacrilegii, qui, auditis Confeſſionibus, dicunt grave crimen perpetratum eſſe, aliquem abuſum regnare in tali Monaſterio, tali loco, Parochia, Communitate, aut Societate; imò qui & de his ac ſimilibus in Confeſſione cognitis colloquia miſcent, etiam cum aliis Confeſſariis, qui hæc probè noverunt; quia hæc omnia Communitati ſunt infamativa, de ſeque nata exoſam reddere Confeſſionem.

ADNOTATIO 100.

(*)

Ad majorem hujuſce octavæ Reſolutionis confirmationem, & ad majorem ſemper Sacramentalis Sigilli cuſtodiam ſervandam, atque inculcandam, caſum hìc ſpecialem addemus, prout à Benedicto *XIV. refertur in Opere* de Syn. *lib.* 5. *cap.* 4. *nu.* 3. Cum olim, *ait ipſe*, Vicarius Generalis Tridentinus rogaverit Regulares Oppidi Bulganenſis, ut ſibi, adjecta cæteroquin ſevera lege ſecreti, quod ſe religioſè ſervaturum promittebat, manifeſtarent, quænam in genere eſſent graviora peccata, quæ eo in loco magis communiter committerentur, & Regulares Vicario morem gerere abnuerint, quos tamen Vicarius urgere non deſinebat; re delata ad S. Congregationem Concil. hæc, die 19. Auguſti 1673. dixit: Regulares ad id cogi non poſſe; & monendum Vicarium ut ab hujuſmodi interrogationibus abſtineret. Lib. 18. Decret. pag. 150. *Ipſe vero* Benedictus *tam acriter, ut par eſt, inculcat Sacramentalis Sigilli cuſtodiam, ut minimè in praxi probare velit Sententiam Theologorum illorum, qui ſuſtinent, poſſe Sacerdotem denegare Euchariſtiam Peccatori illi occulto, qui in occulto ipſam petit, quando illius peccati cognitionem non niſi per Confeſſionem noverit. Hæc ſunt illius verba lib.* 7. *cap.* 11. *n.* 6. de Syn. Sed eam proculdubio ſententiam cautiorem, & magis tutam eſſe, ac merito ſequendam exiſtimamus, ut ſcilicet, quoniam omni ratione vitari oportet ea, quæ Pœnitentiæ Sacramentum odioſum Fidelibus reddere poſſunt; & adeo diſtricta eſt lex Sigilli Confeſſionis Sacramentalis, ut Confeſſarius, ne cum ipſo quidem Pœnitente extra Confeſſionem loqui poſſit de illius delicto, quod per Confeſſionem unicè novit, niſi ipſe Pœnitens expreſsè ei licentiam tribuerit; ut, inquam debeat Sacerdos Euchariſtiam miniſtrare Peccatori occulto; eamdem in occulto petenti, quoties illius peccatum ex audita duntaxat ejuſdem Confeſſione Sacramentali cognoverit. *Sacra autem iſtius Sigilli cuſtodia illi adeo cordi fuit, ut ſequentia etiam nu.* 10. *pleniori Confeſſariorum eruditione addat.* Quod ſi præterea delictum illud aliunde, quàm ex ipſa delinquentis Confeſſione compertum habeat, & propterea eidem Delinquenti, licet occulto, & Communionem in occulto petenti, denegandam hanc eſſe duxerit; non omittat eidem ſignificare, ſalvo ſemper notitiæ auctore, cognitum ſibi eſſe illius ſtatum alia ratione, quæ nihil commune habeat cum Sacramento Pœnitentiæ. *Hæc ille: & utinam exactiſſimè, & religioſiſſimè ſervarentur omnia, quæ ad Sacrum Sacramentale Sigillum ſpectant, ne ex Confeſſariorum incauta, ne dicam, impia loquacitate, odioſa Fidelibus reddatur Confeſſio. Hinc inferes, quàm cautè ſe gerere debeant Prælati in extorquenda a Confeſſariis peccati aut ſpecie, aut ſecretiori circumſtantia, quando Confeſſarii ipſi, prout in Domino eis expedire videtur, loco Pœnitentis ſe Superiori ſiſtunt pro peccati alicujus reſervati, ut alicubi moris eſt, præſentatione: & hoc ne Sacramentale Sigillum, quod arctiſſimum eſt vel tantillum periclitetur.*

Sed quid dicendum de illis, qui opinantur licitum eſſe uſum ſcientiæ per Confeſſionem acquiſitæ, dummodo id fiat ſine gravamine Pœnitentis? Iſti in malo verſantur ſtatu; & tamquam Sacri Sigilli fractores cenſeri debent. Conſpice denuo propoſitionem, quam Generalis Congreg. S. R. Univerſ. Inquiſit. damnavit, die 18. *Novembris* 1682. Scientia ex Confeſſione acquiſita uti licet, modo fiat ſine directa, aut indirecta revelatione, & gravamine Pœnitentis, niſi aliud multo gravius ex non uſu ſequatur, in cujus comparatione prius meritò contemnatur. *Cum autem aliqui dictam propoſitionem explicare, ſeu modificare tentaverint, dicendo, quod ſit intelligenda, de uſu ſcientiæ,*

ex

ex confeſſione acquiſitæ, cum gravamine Pœnitentis, ſecluſa quacumque revelatione, atque in caſu, quo multo majus gravamen ejuſdem Pœnitentis ex non uſu ſequeretur. *Eminentiſſimi Patres hanc quoque modificationem, ſeu explicationem reprobantes, ſtatuerunt, dictam propoſitionem, quatenus admittit uſum dictæ ſcientiæ cum gravamine Pœnitentis*, omnino prohibendam eſſe, eriam eum dicta explicarione, ſive limirarione: *& proinde eodem Decreto prohibuerunt, ne quis ultra auderet* talem doctrinam publicè, aut privatim docere, aut defendere ſub pœnis &c. *mandantes inſuper* univerſis Sacramenti Pœnirentiæ Miniſtris, nt ab ea in praxim deducenda prorſus abſtineant. *Similia ſtatuerunt etiam* Clemens *VIII. &* Urbanus *pariter VIII. Regularibus omnibus diſtrictè vetando, ne notitia habita per Confeſſionem ad gubernationem, & regimen Religionum utantur*. Tam Superiores,. *ais Secundus in ſua Conſt.* 26. pro tempore exiſtenres, quàm Confeſſarii, qui poſtea ad Superioris gradum fuerint promori, caveant diligenriſſimè ne ea noriria, quam de aliorum peccaris in Confeſſione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur.

Quidquid igitur aliqui hactenus ſcriptitaverint; ex ſupradictis pater, omnem uſum Scientiæ habitæ per Confeſſionem totaliter vetitum eſſe: & proinde tamquam graviter reos de injuria Sacramento inflicta illos reputandos eſſe, qui ſub ſpecie boni, vel cum gravamine Pœnitentis, vel etiam ſine tali gravamine notitia habita in Confeſſione quomodocumque utuntur. Uſus enim talis notitiæ, ſi non ſemper Sigillum Sacramentale frangit, ſaltem Confeſſionem ipſam odioſam reddere valet.

(*)

Reſolv. 9. Sigillum infringunt Sacerdotes, qui coram rudibus ac ſimplicibus, ruſticis, ſervis, mulierculis &c. imprudenter narrant hæc, & hæc in Confeſſione audiiſſe, iſtud, vel illud accidiſſe, licèt in genere loquanrur, nec ullam vel Communitatem, vel Perſonam directè, vel indirectè deſignent; quia hæc, & ſimilia nata ſunt exoſam Confeſſionem rudibus ac ſimplicibus reddete. Imò crimine non ſunt innoxii Sacerdotes, qui ex levitate, aut petulantia facilè, & abſque neceſſitate de auditis in Confeſſione cum quibuslibet aliis colloquia miſcent, ob periculum imminens Sigillum infringendi, ut ex multis experientiis compertum habemus.

QUÆR. 5. Utrùm peccata, imperfectiones, defectus, indiſpoſitiones &c. Complicis, aut cujuſvis alterius Perſonæ cadant ſub Sigillo, non ſecus ac peccata, imperfectiones &c. ipſiuſmet Pœnitentis?

℞. Affirmativè, juxta communiſſimam; atque certiſſimam Doctorum ſententiam. Rario eſt 1. Quidquid Sacramentaliter fuit depoſitum ab ipſomet Sacramento manet ſigillatum, ideoque ſub quovis prætextu, aut quovis prætenſo bono fine revelari non poteſt, quin vera ac poſitiva Sacramento inferatur injuria. 2. Eo ipſo, quo peccatum Complicis ſacramentaliter eſt ſigillatum, Complex jus plenum acquirit ad peccati ſui occultationem, quo jure abſque graviſſima injuria fraudari non poteſt. 3. Hæc revelario inſtitutioni Sacramenti eſt contraria, cum Chriſtus Dominus ipſum non inſtituerir, niſi ad Abſolutionem Pœnitentis; ideò, qui Sacramento ureretur ad alium finem, quantumvis apparenter bonum, ſacrilegii reus fieret, quatenus ipſo abuteretur, vel indebitè uteretur. 4. Hæc revelatio nata eſt reddere Sacramentum exoſum, & homines ab ipſo retrahere; non ſolùm, quia cognito complice, aut altera Perſona peccatrice, deveniri tandem poteſt ad cognitionem Pœnitentis; ſed quia odioſa fit ipſimet Complici, qui nihil non moveret, ut alterum ſuum Complicem à Confeſſione deterreret, vel ipſum ab ea deterrere tentaret. Hinc

Reſolv. 1. Omnia omninò, quæ ſupra diximus, & mox dicturi ſumus de ipſomet Pœnitente, erga Sigilli Sacramentalis obligationem, dicenda eſſe de Complice, aut quavis altera perſona in Confeſſione Sacramentali, vel prudenter, vel imprudenter, vel abſque neceſſitate, vel cum neceſſitate revelata.

Reſolv. 2. Confeſſarius, qui ex Confeſſione novit peccatum Pœnitentis, qui de ipſo non ſe accuſar, non poteſt, citra immane ſacrilegium, abſimili modo ſe gerere, tum in faciendis interrogationibus, tum in impendenda, vel non impendenda Abſolutione, quam ſi peccatum ejus neſciret, circa quod

QUÆR. 6. An confeſſario notitia Confeſſionali quandoque uti licear?

℞. 1. Poſſe uti; quandò talis uſus nec Sacramento injurioſus, nec his, qui Sigilli privilegio gaudere debent injucundus eſſe poteſt; non autem licet in contraria ſuppoſitione, ut patet ex dictis. Hinc

Reſolv. 1. Licitum eſſe Confeſſario, citra directam, vel indirectam ſigilli violationem, beneficium præſtare Pœnitenti, pro ipſo orare, Caſus intricatos perpendere, Doctoribus exponere; modò nullum ſit ſuſpicionis ſiniſtræ ingerendæ periculum;

tum ; à quibuſdam actionibus Pœnitenti nocivis abſtinere, imò Confeſſionem ejus declinare propter nimis intricatam ejus conſcientiam ; modò tamen id Pœnitens non advertat, & inde non confundatur, nec rubore afficiatur.

Reſol. 2. Nefas eſſe Confeſſario ob quantumvis gravem cauſam uti notitia in Confeſſione habita, ſi inde ſigilli privilegio gaudentes moleſtiam, gravamen, confuſionem, vel ruborem, etiam leviſſimum, ex hoc nefario uſu, nunc, aut in futurum ſuſcipere poſſint. Ratio eſt evidens; quia nempè, ſi hoc liceret, Confeſſio odioſa, & onerosa redderetur, & facilè propter hoc homines ab ea deterrerentur.

Reſolutionem probat Decretum Clem. VIII. datum ann. 1594. quo mandat, ut *tam Superiores pro tempore exiſtentes, quàm Confeſſarii, qui poſtea ad Superioris gradum fuerint promoti, caveant diligentiſſimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in Confeſſione habuerint*, (in quibus verbis comprehenduntur ſane omnes ſigillo Sacramentali gaudentes; ubi ſiquidem lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus) *ad exteriorem gubernationem utantur*: cujus Decreti ratio alia nulla eſt, quàm quod praxis contraria Sacramentum redderet, aut reddere poſſet exoſum.

QUÆR. 7. An Confeſſarius, de Pœnitentis licentia, ſermonem habere poſſit de auditis in Confeſſione, ſive cum aliis, ſive cum ipſo Pœnitente extra Tribunal. Nam certum eſt intra Tribunal id poſſe, ſi neceſſitas Sacramenti, aut Pœnitentis utilitas id poſtulaverit?

℟. 1. Confeſſario licet cum Pœnitentis licentia de peccatis ejus ipſum, vel alios alloqui; modò hæc licentia actualis ſit, formalis, expreſſa, planè libera, & rationabilis; nec enim ſufficit vel tacita, vel interpretativa, vel ſperata, vel præſumpta, vel aliquo modo involuntaria, vel tandem inutilis, aut irrationabilis. Satis patet hanc licentiam debere eſſe actualem, formalem, & expreſſam. Sed obſervandum eſt 1. Involuntariam eſſe, proindeque invalidam, ſi fuerit quaſi extorta precibus importunis, aut metu quodam reverentiali ipſius Confeſſarii, aut ejus dolo, ſub prætextu inculcatæ à Confeſſario obligationis, quæ vix in nullo caſu reperibili eſſe poteſt; maximè, dum agitur de revelando alieno peccato, quod nunquam licere mox probavimus. Advertendum eſt 2. Licentiam irrationabilem eſſe, proindeque nullam ; non ſolum, ſi abſque gravi neceſſitate concedatur; ſed & ſi vergat in contemptum, aut injuriam Sacramenti, & ſi nata ſit illud reddere exoſum. Sic juxta omnes Theologos, nullo excepto, non liceret Confeſſario revelare, ſe Pœnitenti Abſolutionem denegaſſe, & cauſas denegationis aperire; licèt Pœnitens ipſemet; nedùm permitteret; ſed ex graviſſima urgente neceſſitate ad id Confeſsarium obnixè rogaret, & impenſiſſimè ſollicitaret.

℟. 2. Nullo prorſus caſu licitum eſt aliena peccata revelare in Confeſſione depoſita, etiam de formali, expreſsa, ac pleniſſimè libera Pœnitentis licentia. Hæc aſſertio ex ſupradictis quæſt. 5. neceſsariò ſequitur. Nam ſi verum ſit 1. Omnia Sacramentaliter depoſita ab ipſo Sacramento eſse ſigillata. 2. Si eo ipſo Complex, aut tertia perſona, per hoc jus acquirat ad peccati ſui occultationem. 3. Si hæc revelatio Sacramenti inſtitutioni ſit contraria. 4. Si hæc nata ſit Sacramentum exoſum reddere; conſequens eſt Pœnitentem juri quidem ſuo renuntiare poſse, non verò juri Sacramenti, nec juri Complicis; proindeque hanc renuntiationem invalidam eſse, & prorſus irritam nec abſque nefando ſacrilegio Sacerdotem ea uti poſse.

QUÆR. 8. Utrùm poſita Pœnitentis obligatione reum quemdam denuntiandi, tum ad ejus correctionem, tum ad avertendum grave, & imminens malum, Confeſsarius Pœnitentem ſuum inducere poſſit, ut peccatum, vel Complicis, vel alterius Perſonæ extra ſacrum Tribunal ſibi aperiat; quo ipſemet Confeſsarius reum ſic extra-ſacramentaliter cognitum denuntiare poſſit?

℟. Hanc praxim omninò eſse damnabilem, quatenùs de ſe natam populum ſcandalizare, & fundatam ſuſpicionem ingerere, Confeſſionis ſigillum infringi, proindeque Sacramentum exoſum reddere. Ideò, inquit D. Bonav. 4. diſt. 20. p. 2. art. 2. qu. 2. *Debet Sacerdos Pœnitentem denuntiatorem conſtituere, & non ſe nuntium facere: & ſic vitabitur ſcandalum, & non rumpitur Sigillum Confeſſionis*. Nec eſt quod hic nobis objiciatur Bulla Greg. XV. præcipientis Confeſsarios ad turpia ſollicitantes denuntiari, tum quia hæc Bulla in Gallia nec publicata fuit, nec uſu recepta; tum quia hæc Bulla nullatenus jubet, ut ipſemet Confeſsarius ſollicitantes denuntiet aut hujus criminis denuntiatorem ſe ſe conſtituat : Ideòque juxta ipſammet Bullam

per-

Digitized by Google

perfectè munus ſuum explebit, ſi Pœnitentem moneat graviter ad denuntiationem teneri, & Abſolutionem ei deneget, ſi abſque legitima cauſa monito acquieſcere detrectaverit.

Adnotatio 101.

(*)

Bulla Gregorii *XV. de qua, loquens Author, aſſerit non eſſe in Gallia receptam, aliis in Regionibus, & maximè in Italia pleniſſimè viget. Hæc tractat de obligatione denuntiandi Confeſſarios ſollicitantes ad turpia ad S. Inquiſitionis tribunal. Quoniam autem de hac re nihil habet Author noſter, hìc aliqua pro ſufficienti Confeſſariorum, & Pœnitentum cognitione breviter addemus. Sciendum igitur eſt* Benedict. *XIV. an.* 1741. *Conſtitutionem edidiſſe incip.* Sacramentum Pœnitentiæ, *in qua prædictam* Gregorii, *aliaque aliorum PP. Decreta ad eamdem rem pertinentia innovat, confirmat, & ampliat; quam quoque dabimus in Append. ut exactius, quæ in ea ſtatuta ſunt, ſciantur atque obſerventur. Pro nunc ad faciliorem ejus intelligentiam ſequentia tantum exponemus.*

1. *Denuntiandi ſunt ad Inquiſitores, ſeu locorum Ordinarios, aut eorum Vicarios, omnes illi Sacerdotes, ſive Confeſſarii ſint, ſive non, dummodo Confeſſarii munus ſimulent, qui aliquem Pœnitentem, quæcumque perſona illa ſit, ſive maſculus, ſive fœmina, vel pro ſe, vel pro aliis ad turpia ſollicitaverint.*

2. *Denuntiandi obligatio inſurgit, quando Sacerdos ſollicitat vel in actu Sacramentalis Confeſſionis, vel ante, vel immediatè poſt ipſam. Quid autem velint illa verba vel* immediatè ante, *vel* immediatè poſt *Confeſſionem, diſcrepant aliquantulum Authores. Communior videtur quod ly* immediatè *accipiendum ſit non pro phyſica, ſed pro morali tantum ſignificatione: videlicet, non pro ſolo illo momento, quod nullo intermedio Confeſſionem præcedit, vel ſubſequitur; ſed pro brevi illo ſpatio, per quod prudenter dici poteſt, quod ſollicitatio ante, vel poſt Confeſſionem revera immediatè moraliter ſequuta fuerit. Sic qui Mulierem ſpecioſam videns jam paratam ad Confeſſionem, paulo poſt ad Confeſſionale acceſſuram, illam ſollicitaret ad turpia prudenter diceretur immediatè ante Confeſſionem ſollicitatum fuiſſe. Sic qui poſt auditam ejus Confeſſionem illam Domi ſequeretur, ut ibi ſollicitaret, immediatè poſt Confeſſionem ſollicitaſſe cenſendus eſſet.*

3. *Denuntiandi ſunt omnes Sacerdotes illi, qui non ſolum in actuali Confeſſionis exercitio, verùm etiam extra Confeſſionis exercitium, Occaſione, aut prætextu Confeſſionis, vel etiam tantum in Confeſſionali ſollicitant. Sollicitare* Occaſione *Confeſſionis eſt quando ex Confeſſione habita, vel habenda ſumitur ſollicitandi motivum:* Pretextu *vero Confeſſionis eſt quando ſimulatur Confeſſio, ut exinde liberius de inhoneſtis tractetur. Per verba vero:* extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſionali, *quæ habentur in Bullis, deſignatur obligatio denuntiandi ſollicitantes ratione loci. Impium enim eſt, quod loca illa, quæ deputata ſunt ad Animas ex Dæmonis poteſtate eripiendas, inſerviant ad illas in morte æterna perdendas.*

4. *Denuntiandi pariter ſunt non ſolum quì in poſitivo, & reali Confeſſionali, ſed etiam qui in alio loco ad Confeſſiones audiendas deſtinato, aut electo, cum ſimulatione ibidem Confeſſiones audiendi ſollicitant. Loca autem ad Confeſſiones audiendas deſtinata ſunt præter* Con*feſſionale ordinarium, plerumque ex ligno fabrefactum cum lamina ferrea parvis foraminibus interſecata &c. ſunt inquam, parvulæ Cellulæ illæ, quæ vel in Domibus Religioſis, vel ad latera Sacrariorum non rarò pro Confeſſionibus excipiendis conſtruuntur. Loca autem pro libito electa ſunt omnes aliæ ſtationes illæ, quas ſive in Eccleſia, ſive extra in porticu, in agro &c. Sacerdos liberè eligit pro Confeſſionibus audiendis; quod maximè evenit occaſione magni Populorum concurſus, qui intra ſepta Eccleſiæ capere nequeunt. In locis iſtis deputatis, aut electis denuntiandi tantum ſunt Sollicitantes illi, qui actualiter vel Confeſſiones audiunt, vel audire inſimulant. Quodſi in locis deputatis, ut ſupra, adeſſet etiam Confeſſionale, quod formam haberet ordinarii tribunalis pro Sacramentali judicio, tunc ſollicitans denuntiandus eſſet etiamſi nec Confeſſiones audiret, nec audire ſimularet; & hoc ratione loci, ſicut dictum eſt in numero ſuperiori.*

5. *Denuntiandi ſunt omnes ſupradictis modis Sollicitantes, qui ad inhoneſta, & turpia ſive verbis, ſive tactibus in ſe, vel in aliis, ſive ſignis, aut nutibus, qui ex more regionum ad tale facinus diriguntur, ſive etiam per ſcripturam tunc, aut poſtea legendam provocaverint.*

6. *Denuntiandi pariter ſunt qui cum Pœnitentibus, aut cum quibus Confeſſiones ſimulant, illicitos, aut inhoneſtos ſermones, aut tractatus habuerint, licèt ultra non procedatur; hoc eſt, licèt per hoc ad venerem actualiter provocare non intendant; & nulla de facto provocatio, aut ſollicitatio formalis ex parte Pœnitentis ſequuta ſit.*

7. *Onus denuntiationis procedit etiamſi ſollicitatio mutua fuerit inter Confeſſarium, & Pœnitentem; & etiamſi Pœnitens primus fuerit ad ſollicitandum Confeſſarium, qui poſtea aſſenſum dederit; & tandem etiamſi Pœnitens ſollicitatus conſenſum non præſtiterit.*

8. *Onus denuntiationis non ceſſat etiamſi longum tempus effluxerit poſt habitam ſollicitationem. Puta ſi Puella, idem de Maſculo, non advertens ad verba Confeſſarii ſollicitantis, poſteà præterita revolvens, in cognitionem venit impiæ actionis, & intentionis Confeſſarii. Hoc peculiariter evenit in Perſonis junioris ætatis,*

aut

animæ innocentis, non facile intelligentibus impiorum hominum artes, atque malitiam. Cum igitur in cognitionem facti pervenerint, tunc denuntiare tenentur.

9. Onus tandem denuntiationis ſubſiſtit, ſi Sacerdos ſollicitat ad turpia tam pro ſe, ut ſcilicet ſollicitata Perſona ſecum turpia peragat; quàm pro aliis; ſi videlicet, lenonis deteſtabili munere fungens Perſonam illam ad turpia habenda cum aliis inducere tentaret.

His omnibus breviter enucleatis tenentur Confeſſarii, quicumque ſint, monere Pœnitentes, quos ab aliis noverint ſollicitatos fuiſſe, ut ipſos Sollicitantes Judici competenti denuntient, denegata totaliter abſolutione iis, qui huic denuntiationis oneri ſatisfacere renuerint.

Quær. Quomodo, & a quibus fieri debeat denuntiatio? Reſp. Onus denuntiationis afficit primo Perſonam ipſam ſollicitatam, deinde omnes alios, qui immediatè a Sollicitante, vel ab ipſa Sollicitata Perſona audierunt, vel forſan fortuitò Sollicitationem ipſi viderunt. Perſona ſollicitata debet per ſeipſam denuntiare, ſi poſſibile ſit, nec urgens adſit impedimentum, cum onus iſtud ſit perſonale. Si vero tale impedimentum contingat, tunc denuntiatio impleri debet per Epiſtolam proprio nomine, atque Cognomine ſignatam. Si nec hoc fieri valet, monere debet per internuntium Inquiſitorem, aut Epiſcopum, vel ejus Vicarium, ut Notarium mittat ad recipiendam depoſitionem, prout opus erit. Si autem aliquando contingat quod denuntiatio formaliter adimpleri debeat per internuntium, tunc eligenda erit Perſona Doctrinà atque prudentià prædita, ut impoſitum munus ea, qua par eſt fidelitate, exequatur. Etſi aliquo in caſu Confeſſor ipſe Perſonæ ſollicitatæ neceſſitate ductus prædictum onus exequi deberet, tunc cautiſſimè deberet ſe gerere ne de proprio munere ſuſpicionem aliquam ingerat.

Hic exoritur dubium, an ſcilicet, Perſona ſollicitata, monita de obligatione denuntiationis, poſſit antequam illam ad executionem demandet, advertere Confeſſarium ſollicitantem ad hoc, ut ipſe per ſpontaneam præſentationem pœnas æquiſſimas alioquin ipſi debitas, vel aufugiat totaliter, vel ſaltem imminuat? Rem ſapientiſſimè abſolvit Benedict. *XIV.* de Synod. *lib. 6. cap. 11. n. 9. & ſeqq. qui poſtquam non pauca ad materiam de Sollicitatione ſpectantia explicavit, ſic, quod ad propoſitum attinet, proſequitur.* Verum, cum nulla lege, aut decreto prohibitum ſit, quominus ſollicitantem ſollicitatus admoneat, ut quoniam ab eo denuntiandus eſt, interea temporis cavere ſibi feſtinet; optimum factu viſum eſt, Præſulibus ſignificare, ut a quocumque Edicto, vel ſynodali Conſtitutione ſuper hoc promulganda ſe ſe abſtinerent, remque totam intactam relinquentes, non quidem approbarent eorum agendi rationem, qui delinquentem Confeſſarium ante denuntiationem monendum cenſebant, ſed neque eam improbarent; cum in quibuſdam rerum circumſtantiis hujuſmodi admonitio pernicioſa eſſe, & pravos effectus producere valeat; in aliis autem proficua eſſe poſſit; *& numero ſequenti:* Diximus autem nullam hactenus legem, nullumque Decretum adeſſe, quo interdictum ſit, ne quis Confeſſarium a ſe denuntiandum antea commonefaciat. Verum duos caſus diſtinguamus oportet. Alterum ad illud pertinet, qui denuntiare omnino recuſat, quia ſecretam admonitionem ſatis ſuperque eſſe cenſet, vel recuſat ad tempus, propterea quod nundum fraternè reum denuntiandum admonuit: idque ab *Alex.* VII. damnatur, qui non ideo quemquam ab onere denuntiandi immunem fore decernit, quia fraternam correctionem non antea præmiſerit. Alter caſus eſt de eo, qui reum quidem admonet, verùm non idcirco ab eodem denuntiando ſe abſtinet. Hoc autem eſt, quod nulla adhuc lege, aut decreto vetatur; cum ſic, & correctionis naturale præceptum, & ſimul denuntiationis poſitivum adimpleatur. *Quæ hucuſque dicta ſunt intelligenda veniunt de Confeſſario ſollicitante* ad turpia *contra ſextum Decalogi præceptum. Si autem ad alia crimina ſollicitaret, tunc ex hoc capite nulla eſſet obligatio illum denuntiandi; licèt poſtea ex alio capite onus denuntiationis exurgere poſſit &c. puta ſi ſe hæreſis præbuiſſet ſuſpectum &c.*

Expoſita rigidiori obligatione denuntiandi Confeſſarios ſollicitantes, opportunum hic addere reputamus immane facinus illorum, qui aut odio, aut aliqua alia paſſione abrepti ſollicitationis crimen imponerent Sacerdoti innocenti, ut ipſum per impiam denuntiationem aut per ſe, aut per alium competenti Tribunali faciendam omnino perderent. Benedict. *XIV. tam impiorum hominum vix credibile ſcelus coercere volens, in ſupradicta* Conſtitutione *ſtatuit, ut quicumque innocentes Confeſſarios ſic calumniare auderet, a nullo præterquam a ſe, & Succeſſoribus ſuis, niſi in mortis articulo, abſolutionis beneficium impetrare valeat. His breviter, quoad fieri potuit, prælibatis, cætera ad hanc ſollicitationis materiam, cæteroquin graviſſimam, ſpectantia, apud Authores conſule.* Recole *ſuperius duas ab* Alex. *VII. damnatas propoſitiones in materia ſollicitationis.*

(*)

QUÆR. 9. Utrùm ipſemet Pœnitens ad ſigillum teneatur?

℟. Licèt Pœnitens Sigillo Sacramentali propriè non teneatur, ſed ſecreto tantùm naturali; certum eſt tamen Sacramento non modicam injuriam inferre, ſi abſque neceſſitate, aut utilitate, contra Confeſſarii voluntatem juſtam, ejus dicta, aut facta imprudenter revelet.

QUÆR. Ultimò: An abſolvi poſſit Pœnitens

nitens negans peccatum à Confeſſario extra-ſacramentaliter cognitum?

℟. Si ipſemet Confeſſarius de viſu, & auditu hoc peccatum cognoverit, vel ſi illud acceperit à duobus, vel tribus teſtibus omni exceptione majoribus, non eſt abſolvendus. Quod ſi illud peccatum reſciverit, vel à non plena fide dignis, vel ab uno tantummodò teſte omni exceptione majore, abſolvendus eſt, ſaltem ſub conditione.

CAPUT VI.

De Satiſfactione.

Not. 1. SAtisfactionem multipliciter ſumi poſſe. 1. Generaliter pro cujuſvis debiti ſolutione. 2. Specialiùs pro quavis pœna, qua injuria Deo illata quodammodò compenſatur; & hæc vel in ſolam peccati vindictam à lege æterna infligitur, vocaturque *Satiſfactio*; prout ſunt ſupplicia, quæ damnati in Inferno, & juſti in Purgatorio patiuntur: vel ad Pœnitentem redimendum à graviori ſupplicio, quod meruit, infligitur; diciturque propriè *Satiſfactio*, quæ iterum duplex eſt. Alia non Sacramentalis, quæ ſponte à Pœnitente aſſumitur; Sacramentalis altera, quæ pro peccatis confeſſis à Sacerdote injungitur.

Not. 2. De Fide certum eſt ex Triden. ſeſſ. 14. c. 7. & can. 12. non ſemper totam pœnam peccato debitam cum culpa remitti, licèt tanta poſſit eſſe Contritio, ut utraque totaliter remittatur. Hujus veritatis Catholicæ, illuſtre inter cætera habemus exemplum in Davide, cui de peccato ſincerè dolenti, culpa quidem remiſſa fuit, non pœna; non quidem ſolummodò, ut docent Lutherani, & Calviniſtæ, ad populi ædificationem; ſed in vindictam peccati; quia præciſè *blaſphemare fecerat inimicos Domini*. Hinc jure merito infertur ipſomet jure divino poſt Baptiſmum lapſos ad aliquam pro delictis ſuis imponendam ſatisfactionem ſtrictè teneri; juxta illud præceptum Evangelicum: *Facite fructus dignos Pœnitentiæ*. Ideoque Contritio inanis, & falſa dicitur, quam votum Deo ſatisfaciendi non comitatur; nec Pœnitentiæ Sacramentum integrum cenſetur, quod aliqua reali ſatisfactione non perficitur. Unde

Dico. Confeſſarius ſatisfactionem aliquam Pœnitenti injungere, & Pœnitens eam, modò rationabilis ſit, acceptare, & adimplere ſub gravi peccato, tenentur.

Prob. 1. Pars. Confeſſarius in Tribunali ſimul eſt Miniſter Chriſti, Judex, Medicus, & Magiſter Pœnitentis. Ut Miniſter Chriſti tenetur plenè, atquè integrè Miniſterium ſibi commiſſum implere: Ut Judex tenetur de peccatis perpetratis vindictam ſumere: Ut Medicus tenetur vulnera ægroti ſui curare. Ut Magiſter tenetur Diſcipulum ſuum viam Pœnitentiæ docere. Quæ omnia graviſſimam obligationem imponere perſpicuum eſt.

Prob. 2. Pars ex probatione prioris. Nam obligatio præcipiendi, & debitum obediendi adeò eſſentialiter ſunt correlativa, ut unum ſine altero eſſe nequeat. Neque enim ſuperior præcipere tenetur, ſi ejus præcepto ſubditus obtemperare non teneatur. Ergo ſi gavis ſit Confeſſarii obligatio Pœnitentiam injungendi, gravis eſt Pœnitentis obligatio eamdem acceptandi, & adimplendi. Hinc

Reſolv. 1. Mortalis peccati, imò & ſacrilegii, conſcium eſſe Sacerdotem, qui ex culpabili negligentia Pœnitentiam injungere prætermittit.

Dixi ex *negligentia*; quia ſi Pœnitens adeò eſt infirmus, ut nullam adimplere poſſit; non eſt quòd ipſi ullam imponat. Sed caſus eſt metaphyſicus; cum moraliter loquendo nullus reperiri poteſt, qui vel leviſſimum virtutis actum, etiam externè, adimplere non valeat. Huc accedit ex Catechiſmo Romano citato quòd Confeſſarius, qui, nonniſi leviſſimam, ægroto injunxit Pœnitentiam; teneatur aliam graviorem *indicere, quam, ſi convaluerit, opportuno tempore peragat*.

Reſolv. 2. Ejuſdem gravis peccati ac Sacrilegii conſcium eſſe Pœnitentem, qui, vel rationabilem Pœnitentiam à Sacerdote impoſitam ſuſcipere detrectat, vel qui ex voluntate determinata, aut ex notabili negligentia ipſam non implet, licèt hæc leviſſima foret, & pro venialibus tantùm impoſita.

Dixi 1. *rationabilem*: non enim Reus injuſtæ, & impoſſibili Judicis ſententiæ tenetur ſe ſubmittere. *Dixi* 2. contra nonnullos Doctores: *licèt hæc leviſſima &c.* tum quia tanta eſt obligatio Pœnitentis, quanta Sacerdotis, ob eſſentialem utriuſque correlationem; Ergo ſi Sacerdos leviſſimam Pœnitentiam ſub gravi peccato imponere tenetur, ita & Pœnitens ſub eodem peccato ipſam adimplere; tum quia

Pœ-

Digitized by Google

Pœnitens non minus tenetur, quàm Sacerdos, ad præſtandam Sacramenti integritatem; tum quia eò inexcuſabilior eſt Pœnitens, quò faciliùs hanc levem adimplere poteſt Pœnitentiam. Ideòque ejus omiſſio ſecretum Sacramenti contemptum in omittente arguit. Circa hanc materiam plurimæ occurunt quæſtiunculæ hic breviter exponendæ.

QUÆR. 1. Quandò & quomodò injungenda ſit Pœnitentia?

℞. Injungendam eſſe poſt abſolutam Confeſſionem, & ante Abſolutionem, ut præſcribunt Ritualia; tùm quia ſatisfactio, ſicut & Confeſſio, & contritio eſt quaſi materia Sacramenti, ſupra quam forma proferri debet; tum quia ex humili ſatisfactionis acceptatione uberior ſit fructus Abſolutionis; tum quia ſcire opus eſt, utrùm Pœnitens eam acceptare velit, priuſquam abſolvatur; & ſic cognoſcatur Contritionis ejus ſinceritas. Porrò, modo impetativo imponenda eſt, non modo deprecatorio, falſæ urbanitatis gratia, cum hujus impoſitio de ſe actus ſit judicialis. Nonnulla tamen addi poſſunt per modum conſilii; quorum impletio vim habet pœnæ dimittendæ, nedum ex ipſa boni operis natura, ſed etiam virtute Clavium.

QUÆR. 2. Quænam ſit ſatisfactionis materia?

℞. Eam eſſe quævis opera pœnalia, ſive interna, ſive externa, ſive aliunde præcepta, ſive non præcepta. Ratio primi eſt; quia Pœnitentia dicit neceſſariò pœnam; cum pœnitere nihil aliud ſignificet, quàm pœnam tenere. Præcipua autem ſatisfactionis opera; ad quæ cætera reducuntur, ſunt Oratio, Jejunium, & Eleemoſyna, in quæ merito includuntur preces fundendæ, tam pro vivis, quàm pro defunctis. Ratio ſecundi eſt; quia quodlibet internum pietatis opus pœnam habet, & natum eſt mederi vulneribus animæ. Ratio tertii eſt; quia ex Trident. pro peccatis Deo ſatisfacere poſſumus, etiam per pœnas, & afflictiones nobis ab ipſo inflictas. Verumtamen Confeſſarius ex Eccleſiæ intentione tenetur ſemper aliqua opera indebita injungere. Dùm ob quamdam rationem aliunde debita injungit, quandò clare non exprimit Confeſſarius ſe opus jam præceptum injungere, cenſendus eſt opus liberum injunxiſſe, juxta praxim Eccleſiæ.

QUÆR. 3. Qualis ratio eſt habenda in injungenda ſatisfactione?

℞. Ratio eſt habenda 1. Ad munerum, & qualitatem criminum, adeo ut, qui pro graviſſimo peccato pœnitentiam notabiliter leviorem, quam par eſt, injungeret, mortaliter peccaret, fieretque juxta Trident. ſeſſ. 14. c. 8. *alienorum peccatorum particips*; tum quia per hanc crudelem indulgentiam jus divinum violaret; tum quia per hanc ignaviam & mollitiem peccata nutriret, ac foveret: attamen

2. Habenda eſt ratio ad naturam Sacramenti, quod juxta Triden. cit. c. 8. non eſt *forum iræ*, *vel pœnarum*; cum ejus primarius finis ſit potius ſolvere, quàm ligare. Ideò potius medicinales pœnæ, quam punitivæ, ſunt imponendæ: ſuperbis orationes, voluptuoſis jejunium & mortificationes, avatis eleemoſynæ & opera caritatis &c.

3. Habenda eſt ratio qualitatis Pœnitentis, conditionis, ſexus, & ætatis. Siquidem ſenſus ipſe communis ſuggerit, quæ conveniunt Clericis ac Religioſis, ſæpius incongrua eſſe Laicis, quæ apta ſunt ignobilibus, artificibus, famulis, nociva eſſe nobilibus; idem dic de cæteris.

4. Habenda eſt ratio diſpoſitionum Pœnitentis; ne Sacerdos lignum fumigans, quem accendere deberet, nimia ſeveritate penitus extinguat. Ideò, inquit S. Carol. *Talem imponat pœnitentiam, qualem à Pœnitente præſtari poſſe judicet; proinde aliquando, ſi ita expedire viderit, illum interroget an poſſit, anve dubitet pœnitentiam ſibi injunctam peragere: alioquin eam mutabit, aut minuet*, ſed prius Pœnitenti exponere non prætermittat, obligationem tum ipſius Confeſſarii, tum ipſius Pœnitentis in injungendis, & adimplendis gravibus pro gravioribus criminibus pœnitentiis.

QUÆR. 4. An & quomodò mutari poſſit Pœnitentia in Sacramento impoſita?

℞. 1. Ipſemet Pœnitens commutare non poteſt pœnitentiam ſibi impoſitam, etiam in meliorem; cum in ſe Juriſdictionem non habeat. 2. Confeſſarius nec validè, nec licitè Pœnitentiam, pro reſervatis impoſitam, commutare poteſt; dum in reſervata Juriſdictionem non habet. 3. Confeſſarius extra Tribunal mutare non poteſt Pœnitentiam, vel à ſe, vel ab alio impoſitam; cum hæc mutatio actus ſit judicialis; quapropter Pœnitens, qui pœnitentiam ab altero Confeſſario vult immutari, tenetur ipſi iterùm peccata ſua deponere. 4. Graviter peccat Confeſſarius pœniten-

tiam ab alio impoſitam permutans, abſque gravi ratione, eaque evidenti; dùm nempè, vel mutatæ ſunt circumſtantiæ, quæ Pœnitentem efficiant Pœnitentiæ adimplendæ impotentem; vel dùm exceſſus eſt notabilis; vel dùm imprudentiſſimè pœnitentia fuit impoſita.

QUÆR. 5. Quinam ſint Pœnitentiæ Sacramentalis effectus?

℟. 1. Nec gratiæ juſtificantis augmentum, nec novas gratias actuales ex opere operato cauſat; quia hic effectus ſoli Sacramento competit, ſatisfactio autem non eſt de eſſentia Sacramenti, quod jam proprium ſuum produxit effectum ante Pœnitentiæ adimpletionem. 2. Ex opere operato pœnam remittit temporalem, eoque majorem vel minorem, quo major vel minor eſt pœnitentis diſpoſitio; quia ſatisfactio ab ipſomet Chriſto Domino cum Sacramento inſtituta eſt ad remiſſionem peccatorum; quidquid autem à Chriſto Domino fuit inſtitutum ex opere operato ſuum effectum ſortitur.

QUÆR. 6. Quandonam implenda ſit ſatisfactio?

℟. 1. Eo tempore, quo à Confeſſario fuit determinata, ſi adfuerit hujus determinationis aliqua cauſa. Quod ſi tempus non fuerit determinatum, adimplenda eſt quamprimum commodè fieri poteſt; adeò ut, qui abſque cauſa notabiliter eam procraſtinaret, peccati mortalis conſcius eſſet; cum tempus adimpletionis, non ſecus ac ipſamet impletio, cadat ſub præcepto.

℟. 2. Adimplenda eſt in ſtatu gratiæ, non quòd Pœnitens præcepto non ſatisfaciat, novumque peccatum committat, eam in ſtatu peccati mortalis adimplendo; quia ipſum opus, non modus implendi cadit ſub præcepto, ut alibi cum D. Thom. docuimus; ſed quia juxta eumdem D. Thom. aliosque Doctores, & Catech. Rom. p. 2. cap. 5. nullus, niſi juſtus, & amicus Dei, ipſi ſatisfacere valet. Certum eſt enim ſatisfactionem ab acceptatione Dei omninò pendere; cum ad æqualitatem nunquam fieri poſſit; atqui inimicus Dei indignus eſt, ut ejus ſatisfactio, ab ipſo acceptetus. Ergo. Nec obſtat quòd, Pœnitentes in primæva Eccleſia pœnitentiam ſaltem ex parte implerent, priuſquam abſolutione donarentur. Hæ ſiquidem pœnitentiæ ante Abſolutionem explendæ tantummodò imponebantur ad Eccleſiæ ædificationem, ad peccatores exercendos, & ad magis ac magis excitandam Pœnitentium contritionem. Deinde dici poteſt pœnitentiam Sacramentalem jam peractam, per contritionem aut legitimam abſolutionem, ſublato obice, ad effectum ſuum producendum forſan, more aliorum Sacramentorum, reviviſcere.

℟. 3. Nullatenus eſt neceſſe, ut priùs pœnitentia adimpleatur, quàm abſolutio impendatur. Id ſiquidem nulla lex ſancivit, & doctrina contraria à Sixto IV. & Alex. VIII. fuit damnata. Expedit tamen aliquando, ut niſi poſt adimpletam pœnitentiam Pœnitens abſolvatur; dum nempè præcedentes neglexit; vel dum metus eſt, ne ſibi impoſitas negligat; vel demùm dùm id videtur neceſſarium ad excitandam ejus contritionem, vel ad ipſum à recidivis avertendum.

QUÆR. 7. An Pœnitens per ſeipſum pœnitentiam impoſitam adimplere teneatur?

℟. Affirmativè; niſi forſan Confeſſarius ex juſta cauſa ipſi concedat, ut per alium eam ex parte adimpleat. Ratio eſt quia hæc obligatio perſonalis eſt: Adde quod Pœnitentia ab alio expleta ſacramentalis non eſſet, proindeque Sacramentum non integraret. Ideò jure merito ſententia contraria ab Alex. VII. fuit damnata. Quòd autem de licentia Confeſſarii poſſit Pœnitens per alium, partem aliquam pœnitentiæ ſibi impoſiæ adimplere, id probat Sanctorum communio. Unde ex juſta cauſa, nempe Pœnitentis infirmitate aut fragilitate, poteſt Confeſſarius, poſt gravem impoſiram pœnitentiam, onus in ſe ſuſcipere explendi ejus partem aliquam, ut Pœnitens ad peccatorum ſuorum gravitatem attentiùs advertat, & ſic ad contritionem, & Pœnitentiam excitetur.

QUÆR. 8. Quid facto opus ſit Pœnitenti, qui pœnitentiæ ſibi impoſitæ oblitus eſt?

℟. Regulariter loquendo, tenetur Confeſſarium, cui jam confeſſus eſt, aut alterum adire, eique ſtatum ſuum, ſaltem ſummatim, & confusè aperire, ut de novo ei pœnitentiam imponat. Quod ſi tamen pœnitentia, aut pars pœnitentiæ, quæ perſolvenda reſtat, levis ſit, poterit Pœnitens huic ſupplere per aliquid ſimile. Ubi obiter advertendum eſt differendam eſſe abſolutionem Penitentibus, qui ex gravi negligentia penitentias ſibi impoſiras adimplere non curant, donec eas perſolverint, niſi tamen caritas, & prudentia aliud dictaverint:

Digitized by Google

rint; Indicat ſiquidem hæc gravis negligentia pœnitentem nullo, aut non ſufficienti dolore attritum eſſe.

QUÆR. 9. Quænam olim fuerint Pœnitentiæ Canonibus pœnitentialibus impoſitæ?

℞. 1. Primævæ Eccleſiæ Pœnitentium habitus erant pullæ veſtes, cinere conſperſæ, ſacci, & cilicia. Prætereà jejuniis, vigiliis, orationibus, ac auſteritatibus plurimis exercebantur, à deliciis, conviviis, balneis, hominumque congreſſibus arcebantur; imò nec militare, nec conjugia inire ipſis erat licitum.

℞. 2. Quatuor pœnitentiæ claſſes ipſis erant decutiendæ, priuſquam ad ſacram Synaxim admitterentur. 1. *Flentium*, qui ab Eccleſiæ foribus excluſi, ſe reos palam confitebantur, & genibus provoluti fideles Eccleſiam ingredientes rogabant, ut apud Deum, & Eccleſiam pro ipſis intercederent. 2. *Audientium*, qui intra fores Eccleſiæ admittebantur, verſabanturque juxta januam poſt Catechumenos; ſed cum ipſis totas expellebantur, ante Myſteriorum celebrationem. 3. *Proſtrantium*, qui in loco Eccleſiæ provectiori collocabantur, ibique manus impoſitionem, & ſimul onus multarum pœnitentiarum ſibi impoſitarum ſuſcipiebant. Poſt Epiſcopi Concionem, & ante Miſſæ Offertorium ab Eccleſia pellebantur. 4. *Conſiſtentium*, qui cum Populo Fideli ad finem uſque Sacrificii perſiſtebant, ſed Euchariſtiæ participatione privati erant.

℞. 3. Pro ſingulis peccatis gravior vel levior, juxta gravitatem vel levitatem eorum, indicta erat ſpecialis pœna.

Qui Fidem negaverat, decem annis pœnitentiam agebat.

Perjurus per totam Quadrageſimam in pane, & aqua jejunabat, & per totam vitam ſuam omnibus ſextis Feriis.

Qui ad falsò jurandum alium impulerat, quadraginta diebus in pane, & aqua jejunabat, & ſeptem annis in pœnitentia perſiſtebat.

Blaſphemus ſeptem Feriis ſextis in pane, & aqua jejunabat, & ſeptem Diebus Dominicis præ foribus Eccleſiæ ſtabat more *flentium*.

Qui die Feſto, aut Dominico opus ſervile fecerat, tribus diebus in pane, & aqua pœnitentiam agebat.

In Eccleſia, tempore divinorum Officiorum confabulans, decem diebus in pane, & aqua jejunabat.

Qui quatuor temporum jejunium infregerat, per dies quadraginta in pane, & aqua jejunabat.

Qui parentes ſuos injuria affecerat, tribus annis in pane, & aqua pœnitentiam agebat, & qui eos percuſſerat, annis ſeptem.

Homicida, ad januam Eccleſiæ cum flentibus per totam vitam perſeverabat; nec niſi in articulo mortis divinam Euchariſtiam ſuſcipiebat.

Fratri ſuo reconciliari detrectans, in pane, & aqua jejunabat, donec reconciliatus erat.

Fornicator pœnitentiam agebat duobus annis; adulterus quinque; Sodomita, & Beſtialis decem; Inceſtuoſus duodecim.

Mulier fucis, & pigmentis utens, ut aliis placeret viris, tribus annis pœnitentiam agebat.

Reus furto in re minus gravi, uno anno pœnitebat; in graviori, & cum rapina aut uſura, tribus, anno uno in pane, & aqua.

Falſarius, aut falſum præſtans teſtimonium, in pane, & aqua per totam vitam pœnitentiam agebat.

Plura apud auctores videantur, quæ Pœnitentibus opportunum erit exponere, ut ad contritionem moveantur, faciliuſque pœnitentias à Confeſſario impoſitas excipiant.

CAPUT VII.

De Sacramenti Pœnitentiæ Effectibus.

Not. 1. SAtis conſtat, ex dictis in hujus Diſſertationis diſcurſu, hujus Sacramenti effectus eſſe 1. Gratiæ habitualis infuſionem, cum cæteris comitantibus donis gratuitis. 2. Omnis culpæ omnium peccatorum, etiam graviſſimorum, remiſſionem. 3. Pœnæ æternæ pro eis debitæ condonationem, non tamen ſemper totam temporalem. Duo ſolummodò hic examinanda ſuperſunt. Utrùm merita ante peccatum acquiſita, & per peccatum amiſſa, per ſubſequentem pœnitentiam reviviſcant, & utrùm peccata remiſſa per novum relapſum redeant, circa quod

Not. 2. Quintuplicis generis eſſe poſſe opera noſtra; vel enim ſunt *viva*, quæ nempe ex principio vitæ, caritate ſcilicet, & gratia prodeunt, & quæ vitam æternam merentur; vel *mortua*, quæ licèt de ſe bona ſint, utpote quæ facta fuerint circa objectum bonum, & ex fine moraliter

ter

Digitized by Google

ter honeſto, non tamen ex motivo caritatis prodeunt, nec vita digna ſunt æterna; vel *mortifera* ſeu mortalia, quæ animæ mortem ſpiritualem inſerunt; vel *mortificata*, quæ quidem ex motivo caritatis facta ſunt, & de ſe merentur vitam æternam, non ſunt tamen remuneratione digna, propter indignitatem hominis, qui peccatum mortale commiſit; *revivificata*, quæ cum prius viva eſſent, & poſthac per peccatum mortale mortificata, iterùm propter gratiam redeuntem vita æterna digna facta ſunt. His notatis

Dico I. Opera viva per peccatum mortificata per pœnitentiam reviviſcunt, juxta omnem gratiæ gradum, quem ante peccatum habebant, & juxta totum jus ad gloriam, quod merebantur.

Prob. ex Joel. 2. ubi Deus peccatorem ad pœnitentiam invitans, promittit ſe ipſi redditurum *quod comedit locuſta, brucus, & rubigo, & eruca*; ideſt ut SS. Patres interpretantur, omnia merita, quæ per peccatum amiſerunt. Item ex Ezech. 33. *Impietas impii non nocebit ei in quacumque die converſus fuerit*: Noceret autem, ſi merita præterita non reviviſcerent. Item ex Apoſt. Galat. 3. ubi Galatis exprobans eorum infidelitatem, ait: *Tanta paſſi eſtis ſine cauſa*, ideſt fruſtra; *Si tamen ſine cauſa*, quem locum SS. PP. Chryſ. Anſel. & Hieron. exponentes dicunt; *ſine cauſa*, ideſt, *ſine utilitate veſtra, ſuppoſito quòd in hoc errore perſeveretis; non ſine cauſa, ſi reſipiſcitis*. Adſtipulantur D. Thom. & D. Bonav. cum cæteris Theologis, ita ut temeraria, & in Fide periculoſa videatur ſententia contraria.

Confirm. De Fide eſt Deum per pœnitentiam peccatum perfectè condonare: Atqui perfectè peccatori non condonaret, ſi in peccatorum ſuorum vindictam ipſum privaret aliquo gradu gratiæ, & amicitiæ ſuæ, quem prius obtinuerat: Ergo.

Obj. 1. illud Ezech. 18. *Si autem averterit ſe juſtus à juſtitia ſua, omnes juſtitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur*. 2. Opera mortua, & mortifera non reviviſcunt; Ergo nec mortificata. 3. Juxta Trident. ſeſſ. 6. cap. 7. gratia per Sacramentum non infunditur, niſi juxta actualem recipientis diſpoſitionem: atqui contingere poteſt, ſæpiuſque contingit, quod peccator pœnitens reſurgat cum caritate minus intenſa, quàm ante lapſum ſuum habuerat. Ergo.

℞. ad 1. Juſtitiæ juſti non recordabuntur, ſi in peccato ſuo mortuus fuerit C. ſi à peccato reſurgat N. alioquin Scriptura ſibi eſſet contraria. Ad 2. Diſparitas eſt evidens inter opera mortua aut mortifera, & opera mortificata; quod illa numquam vitam habuerint: hinc non mirum eſt, ſi reviviſcere non poſſint: Ad 3. Concilium loqui de gratia, quæ infunditur vi præciſa Sacramenti, non de ea, quæ infunditur per accidens propter merita præcedentia: vel dicendum eſt cum D. Thom. 1. 2. q. 114. art. 8. præteritos gratiæ gradus non amitti quidem, ſed retardari, & quaſi manere ſuſpenſos, donec Pœnitens ſufficientem comparaverit diſpoſitionem, ad eos de novo recuperandos.

Dico II. Peccata prius remiſſa per Pœnitentiam, nec quoad culpam, nec quoad pœnam abſolutè redeunt per peccatum ipſam ſubſequens.

Prob. ex Pſalm. 102. *Quantùm diſtat Ortus ab Occidente, longè fecit à nobis iniquitates noſtras*, & Mich. 7. *Projiciet in profundum maris omnia peccata noſtra*. Ex quibus, ac ſimilibus textibus convincitur, æternam, atque abſolutam eſſe peccatorum remiſſionem. Deinde ſi peccata jam remiſſa per ſubſequens peccatum redirent, rediret etiam peccatum originale, quod deinde irremiſſibile fieret: cum nec per Baptiſmum, qui iterari non poteſt; nec per pœnitentiam, quæ non eſt inſtituta, niſi pro peccatis perſonalibus actualibus; nec per Contritionem, quæ nulla eſt citra pœnitentiæ votum, remitti poſſet.

Objic. 1. Merita amiſſa per peccatum reviviſcunt per Pœnitentiam: ergo & peccata remiſſa per ſubſequens peccatum redeunt; quia contrariorum eadem eſt ratio. 2. Jubet Scriptura, ut de propitiato peccato ſine metu non ſimus; unde clamant Pœnitentes juſti: *Ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum*. 3. Iratus eſt Dominus contra ſervum nequam, qui fratri ſuo debitum remittere noluit, licèt Dominus longè majora ei remiſiſſet debita; unde tradidit eum tortoribus, donec redderet univerſa debita jam prius remiſſa. Ideò D. Aug. lib. 1. de Bapt. c. 12. ait: *Redire dimiſſa peccata, ubi caritas fraterna non eſt, apertiſſimè docetur in Evangelio de illo ſervo*.

℞. ad 1. contrariorum eadem eſt ratio, dùm cætera ſunt paria C. ſecus N. Diſparitas eſt autem inter peccata, & merita, quòd hæc verè deleantur, merita autem verè non deleantur, ſed ſuſpenſa maneant,

pro-

propter peccatoris indiſpoſitionem, & impedimentum, & quatenus indigna ſunt quibus eis æterna concedatur remuneratio. Ad 2. Juſti de peccato propitiato non debent eſse ſine metu; tum quia poſt peccati propitiationem ſubſequentia peccata ob ingratitudinem graviora evadunt; tum quia poſt peccatum dimiſsum pravi ſuperſunt habitus, ex quibus iterum renaſci poſsent. Deinde Juſti clamant: *Ne memineris &c.* vel propter incertitudinem, utrùm eorum pœnitentiam fuerit ſufficiens, vel propter pœnas temporales, quæ luendæ ſuperſunt. Ad 3. Omnis Parabola, ſicut & comparatio claudicat: Ideò attendendum eſt, in quo fiat comparatio, & quis ſit ſcopus Parabolæ. Hanc autem Parabolam Chriſtus non uſurpat, niſi ut oſtendat peccata noſtra nobis non dimiſsurum, ſi non dimiſerimus fratri noſtro de cordibus noſtris. Fatendum tamen eſt redire peccata per ſubſequens peccatum; non quidem abſolutè, ſed ſecundum quid, ideſt, inquit D. Thomas; *In quantum reatus eorum, ratione ingratitudinis, virtualiter continetur in peccato ſequenti*, part. 3. qu. 88. a. 2. vel in quantum pœna temporalis pro eis ſolvenda remanet, nec unquam dimitti poteſt, niſi fratribus noſtris offenſas dimittamus.

QUÆR. Utrùm ex peccato Pœnitentiam ſubſequente arguatur neceſsariò præcedentem Confeſſionem nullam fuiſse, & peccata in eis confeſsa dimiſsa non fuiſse?

℟. Nequaquam. Ratio D. Thom. eſt 3. p. q. 84. a. 10. quia *Nunquam veritas prioris actus excluditur per actum contrarium ſubſequentem*; *ſicut enim verè cucurrit, qui poſtea ſedet*; *ita verè pœnituit, qui poſtea peccat*. Intellige, ſuppoſito quod de facto cucurrerit ac pœnituerit. Deindè ſi ex peccato conſequente neceſsariò argueretur Pœnitentiam nullam fuiſse; ſequeretur, quod qui veram ſemel feciſset Pœnitentiam, de cætero peccare non poſset, quod eſt hæreticum. Item ſequeretur Sacramentum Pœnitentiæ pluriès iterari non poſse, nec debere, contra Trident. expreſsam definitionem ſeſs. 14. c. 2. & 4. & can. 4. Unde *ſi peccaverit quis*, ait Chryſoſtomus, *quoti die confiteatur peccatum*; *tametſi millies peccaverit, præſtat millies confiteri*. Hom. 6. de Pœnit. Fatendum eſt tamen frequentem, ſtatim poſt pœnitentiam, relapſum, ſignum eſse probabile Contritionem non fuiſse veram, nec propoſitum firmum: Hinc recidivis, ac conſuetudinariis jure merito differtur Abſolutio.

DISSERTATIO V.

De Extrema-unctione.

QUatuor Capitibus hanc Diſsertationem abſolvemus. 1. Erit de eſsentia, & exiſtentia Extremæ-unctionis. 2. De ejus materia, & forma. 3. De Miniſtro ejus, ac ſubjecto. 4. De Effectibus, ac Ritibus ejus.

CAPUT I.

De Eſſentia, & Exiſtentia Extremæ-unctionis.

Not. HOc Sacramentum varia ex Antiquis ſortiri nomina. 1. Dicitur *Unctio infirmorum*, quia non datur, niſi periculosè ægrotantibus. 2. Dicitur *Oleum ſanctum*, ex materia ejus remota. 3. Dicitur Sacramentum *Pœnitentiæ conſummativum*, quia inſtitutum eſt ad delendas peccatorum reliquias. 4. Dicitur *Extrema unctio*, quia omnes alias nobis collatas, tum in Baptiſmo, tum in Confirmatione, tum in Ordine ſubſequitur. Hujus exponenda eſt definitio, & contra Hæreticos, Lutheranos, & Calviniſtas probanda eſt exiſtentia.

Dico I. Extrema-unctio rectè definitur: *Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum ad ſanitatem animæ, & corporis, ſi expedierit, infirmis conferendam, per Sacerdotis unctionem, & orationem.*

Prob. & exponitur Concluſio. Dicitur 1. *Sacramentum*, ut mox probabitur, quod locum habet generis. 2. Dicitur *à Chriſto inſtitutum*, cui ſolius eſt, non autem Eccleſiæ, Sacramenta inſtituere. 3. Dicitur *ad ſanitatem animæ &c.* per gratiam ſcilicet ſanctificantem, aliaque auxilia ſpecialia. 4. Dicitur, *corporis ſi expedierit*; ideſt ad ſalutem animæ, quæ per hoc Sacramentum principaliter intenditur. 5. Dicitur *infirmis*, per quod hujus Sacramenti ſubjectum inſinuatur. 6. Dicitur *per Sacerdotis &c.* Quæ verba ſimul exprimunt hujus Sacramenti Miniſtrum, materiam, & formam.

Dico II. Extrema-unctio verum eſt novæ Legis Sacramentum.

Prob. 1. ex Scriptura Jac. 5. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum ungentes eum oleo in*

Digitized by Google

in nomine Domini, & oratio fidei ſalvabit illum; & ſi in peccatis ſit, remittentur ei. Ex quibus verbis omnia ad Sacramentum requiſita evidenter colliguntur. 1. Quod ſit ſenſibile ſignum nempè *unctio*, & *oratio*. 2. Gratiæ promiſſio *Salus* nimirum, & *remiſſio peccatorum*. 3. Quod Divinitus fuerit inſtitutum; idque denotant verba, *in nomine Domini*. 4 Permanenter inſtitutum; loquitur ſiquidem Apoſtolus pro omni tempore, & pro quolibet infirmo.

Prob. 2. ex continua, & antiquiſſima Eccleſiæ praxi, & traditione nobis per majores noſtros antiquiores manifeſtata. Hujus namque Sacramenti meminerunt Origen. Hom. 2. in Levit. qui dicit per hanc Unctionem conſummari pœnitentiam. D. Chryſoſtom. Homil. 3. de Sacerd. qui Sacerdotibus tribuit poteſtatem per eamdem unctionem remittendi peccata. Inn. I. qui reſpondens Decentio, hujus Sacramenti ſubjectum, materiam, & Miniſtrum exponit. D. Auguſt. in ſpeculo, qui docet præceptum eſſe infirmis, ut vocent Presbyteros, à quibus ungantur ad eorum delenda peccata. D. Gregor. Magnus in Sacrament. qui poſt expoſitam hujus Sacramenti naturam, Ritum indicat benedictionis olei, ad ungendum infirmum. Accedit auctoritas Concilior. Mogunt. Florent. Tridentin. ſeſſ. 14. cap. 1. ut videre eſt apud Controverſiſtas.

Objic. 1. Noſtra infirmorum unctio non eſt eadem, ac ea de qua Jacobus locutus eſt. Hæc enim dari jubetur abſolutè ad corporis ſanitatem conferendam, & conditionatè ad peccatorum remiſſionem, *Si in peccatis ſit*: Noſtra è contra datur abſolutè in remiſſionem peccatorum, & conditionatè ad corporis ſanitatem. 2. A Chriſto Domino inſtitutum eſt Pœnitentiæ Sacramentum in remiſſionem peccatorum. Ergo iſtud vanum eſt. 3. Inter Scriptores trium, & priorum Eccleſiæ ſæculorum, nullus eſt qui hujuſce unctionis mentionem faciat; licèt eorum plurimi omnes Eccleſiæ Ritus expoſuerint, & mortem multorum virorum illuſtrium deſcripſerint.

℞. ad 1. Particulam *Si* non ſemper ſumi in Scriptura conditionaliter, ut patet ex hoc textu Ep. 2. Theſſalon. 1. *Si tamen juſtum eſt apud Deum retribuere tribulationem his, qui vos tribulant*. Nec ipſemet Jacobus ſic eam ſumit, dum dicit cap. 1. *Si quis veſtrum indiget ſapientia &c.* Prioris igitur ſenſus eſt, quod per unctionem Sacerdotalem infirmos peccatorum, in quibus ſunt, remiſſionem ſuſcepturos; ſicut ſenſus eſt poſterioris, quod omnes poſtulent à Deo ſapientiam, qua de facto omnes indigent.

℞. ad 2. Præter peccatorum remiſſionem, hoc Sacramentum gratias ſpeciales confert, quæ pœnitentiæ Sacramento non conveniunt. Adde quòd non omnes in gravi ægritudine pœnitentiæ ſint capaces: Ergo Extrema-unctio non eſt inutilis.

℞. ad 3. Nihil probat iſtud argumentum negativum, niſi quod in prioribus ſæculis nulla fuerit orta circa hoc Sacramentum controverſia. Deinde qui mortem virorum illuſtrium ſcripſere hujus ritus mentionem non fecerunt; vel quia quotidianus erat, & notiſſimus; vel quia multi ex ipſis à ſubitanea morte præventi ſunt; vel quia olim poſt Viaticum ſuſceptum, ſtatim abſque mora, & quaſi per eamdem cæremoniam, adminiſtrabatur Extrema-unctio; vel quia tandem Scriptores teſtificando viros illuſtres, quorum vitam, & mortem referebant, in pœnitentia mortuos eſſe, ſub generico Pœnitentiæ nomine, comprehendiſſe Extremam-unctionem, quæ eſt Pœnitentiæ conſummatio, ſicut Confirmatio eſt Baptiſmatis perfectio.

QUÆR. Quandonam à Chriſto Domino hoc Sacramentum fuerit inſtitutum?

℞. Licèt ex Tridentin. conſtet ſeſſ. 14. can. 1. Ipſum fuiſſe à Chriſto Domino, & quidem immediatè inſtitutum (licèt iſtud *immediatè* omninò de Fide non ſit) à D. Jacobo promulgatum; de tempore tamen hujus inſtitutionis non conſtat. Nonnulli cenſent, dùm Chriſtus Diſcipulos ſuos miſit, *Marc.* 6. ut infirmos ungerent oleo & ſanarentur; ſed huic ſententiæ contrarium eſt Triden. docens fuiſſe tunc tantummodò inſinuatum: adde quòd Diſcipuli ungebant Judæos omnes nondùm Baptizatos. Probabilius dicitur Extremam unctionem à Chriſto Domino fuiſſe inſtitutam poſt inſtitutionem Pœnitentiæ, cujus eſt complementum; ſcilicet poſt Reſurrectionem, ubi juxta Leonem Magnum, magna Diſcipulis *confirmata ſunt Sacramenta; & magna revelata Myſteria.*

CAPUT II.

De materia, & forma Extremæ-unctionis.

Not. Hic ſermonem inſtitui de Materia tum remota, tum proxima, & de

& de Forma tum deprecatoria, tum indicativa.

Dico I. Materia hujus Sacramenti remota eſt Oleum olivarum ab Epiſcopo, vel à Presbytero de ejus commiſſione benedictum; idque de neceſſitate Sacramenti.

Prob. 1. Pars ex verbis ipſiuſmet Apoſtoli, hoc Sacramentum de mandato Domini promulgantis: *Ungentes eum Oleo*, eoque olivarum, quòd ſolum verum oleum intelligitur, dùm nihil additur; quia cum de alio Oleo ſermo eſt, dicitur *Oleum nucum*, *Oleum amygdalarum &c.* Confirmatur ex perpetua Eccleſiæ praxi, & Traditione, quam teſtantur plurimi Patres ſuperiùs citati, & poſt ipſos Florent. in Decreto, & Triden. ſeſſ. 14. c. 1. Ratio congruentiæ ſumitur ex Olei qualitatibus, quod linitivum eſt, penetrativum, diffuſivum, proindeque aptum ad gratiam hujus Sacramenti ſignificandam.

Prob. 2. Pars ex iiſdem Conciliis, quæ in aſſignanda hujus Sacramenti Materia ſemper addunt *ab Epiſcopo benedictum*: quod ab ipſis non additur, dùm Baptiſmi Materiam aſſignant, licèt neceſſarium ſit de neceſſitate præcepti, ut aqua ſit benedicta: Ergo ſignum eſt, benedictionem Olei ab Epiſcopo, vel à Sacerdote ad hoc commiſſo, neceſſariam eſſe neceſſitate Sacramenti in Extrema unctione. Ratio autem, cur Oleum Extremæ-unctionis benedici neceſſe ſit, non autem aqua Baptiſmi, eſt, quia aqua contactu Corporis Chriſti, dum Baptizari dignatus eſt, fuit conſecrata; non autem Oleum; ut oſtendatur non ſuapte natura, ſed virtute Chriſti, in cujus nomine benedicitur, virtutem ſanctificandi obtinere.

Porrò licèt de neceſſitate præcepti ſit, ut Oleum eodem anno ſit benedictum; certum eſt ex Congregationis Epiſcoporum declaratione habitæ an. 1590. poſſe Sacerdotem, & in neceſſitate teneri, uti Oleo veteri, licèt non hoc anno benedicto. Imò plurimi cenſent in extrema neceſſitate, dùm nempè infirmus nec dare potuit, nec unquam ſigna dedit Pœnitentiæ, adhiberi poſſe Oleum ab Epiſcopo non benedictum, quia de Fide non eſt hanc benedictionem de Sacramenti neceſſitate eſſe neceſſariam; & non pauci ſunt Doctores contrarium docentes. Ideò cum in extrema neceſſitate Sacerdos materiam probabilem, & dubiam uſurpare poſſit; rectè concluditur, tunc cum Oleo ab Epiſcopo non benedicto licitè adminiſtrari poſſe, imò & debere.

ADNOTATIO 102.

(*)

Sententia Authoris noſtri aſſerentis eſſe de neceſſitate Sacramenti quod Oleum extremæ unctionis ſit prius benedictum, & conſecratum, habetur expreſsè in D. Thoma *Supplem. qu. 29. art. 5. ubi ſic ait*: Dicendum, quod quidam dicunt, quod Oleum Simplex, eſt materia hujus Sacramenti; & in ipſa ſanctificatione olei, quæ fit per Epiſcopum perficitur Sacramentum. Sed hoc patet eſſe falſum ex his, quæ de Euchariſtia dicta ſunt . . . . ubi oſtenſum eſt, quod ſolum illud Sacramentum conſiſtit in conſecratione materiæ. Et ideo dicendum eſt quod hoc Sacramentum conſiſtit in ipſa unctione, ſicut Baptiſmus in ipſa ablutione: & materia hujus Sacramenti eſt oleum ſanctificatum. Poteſt autem triplex ratio aſſignari, quare exigitur materiæ ſanctificatio in hoc Sacramento, & in quibuſdam aliis. Prima eſt &c. ut ibi. *Idem ſtatuit 3. Par. qu. 72. a. 5. Fatendum tamen eſt celebres Theologos in contrariam abiiſſe ſententiam; ſed Sententia Authoris probabilior videtur propter tanti Doctoris authoritatem.*

Quod autem addit in Concluſione Oleum iſtud debere eſſe benedictum, ſeu conſecratum ab Epiſcopo, vel a Presbytero de ejus commiſſione, *roboratur a* Bened. XIV. *l.* 8. *c.* 1. *n.* 4. de Syn. *qui expoſitis hac in re variis Theologorum ſententiis, ſic poſtea loquitur:* Et profectò poſſe ſaltem ex commiſſione ſive expreſſa, ſive tacita Romani Pontificis a ſimplici Sacerdote præparari materiam aptam ad conficiendum Sacramentum extremæ unctionis, res videtur exploratiſſima, quam nemini liceat in quæſtionem adducere: ſiquidem in Eccleſia Orientali mos viget a mille, & amplius annis in ea receptus, ut ipſimet Presbyteri, cum ſe accingunt ad Infirmum inungendum, Oleum in ea Sacramentali unctione adhibendum, benedicant; uti teſtatur *Jo. Nathanael* &c. Hanc autem Orientalium Conſuetudinem, Eccleſia Latina non ſolum non improbavit, ſed ratam habuit . . . . *& poſt pauca.* Sed quod adhuc clarius oſtendit ab Eccleſia latina validum haberi Sacramentum Extremæ Unctionis, a Sacerdotibus Græcis, Oleo tunc a semetipſis benedicto, adminiſtratum, eſt Decretum editum a *Clem.* VIII. in quo permittuntur Italo-Græci in prædicto ritu perſeverare: *Circa Oleum Sanctum Infirmorum* (ſunt verba Decreti) *non ſunt cogendi Presbyteri Græci olea Sancta, præter Chriſma, ab Epiſcopis Latinis Diœceſanis accipere*: cum ejuſmodi Olea ab eis in ipſa oleorum, & Sacramentorum exhibitione, ex veteri ritu conficiantur, ac benedicantur. Hæc Benedict. *ad Sententiæ noſtræ confirmationem.*

(*)

Dico II. Materia hujus Sacramenti proxima eſt unctio quinque ſaltem ſenſuum,

de neceſſitate Sacramenti. Neceſſitate autem tantùm eſt præcepti 1. Ut unctio fiat in utroque cujuslibet ſenſus organo; ideſt in utraque manu, utroque oculo &c. 2. Ut fiat immediatè nullo adhibito inſtrumento. 3. Ut in ſeptem partibus fiat, in pedibus etiam ſcilicet, & renibus. 4. Ut unctio fiat per modum Crucis. 5. Ut unctionum ordo ſervetur, prius oculos, poſtea aures &c. inungendo.

Prob. Prima pars, de qua ſola poteſt eſſe dubium. 1. Auctoritate omnium fermè veterum Theologorum, maximè D. Bonav. & D. Thom. ſup. qu. 32. art. 2. Quia jubet Eccleſia, ut, Sacerdote ſubitò deficieote ante completas quinque unctiones, per alium perficiantur. 3. Quia certum eſt, ex adverſariis ipſiſmet, omninò neceſſarium quintuplicem ſenſum in forma exprimi; Ergo & quintuplicem unctionem fieri.

Obj. 1. Uſum Græcorum, qui nec oculos, nec aures, nec nares inungont. 2. Concilium Florentin. ſeptuplicem præſcribit unctionem; omnes tamen concedunt pedum, & renum unctionem non eſſe neceſſariam: Ergo à pari quintuplex unctio non eſt neceſſaria. 3. Verbum D. Jacobi *Ungentes*, ritè exponi poteſt de unica unctione, ſicut verbum Chriſti *Baptizantes*, de unica ablutione. 4. Qui cæcus, aut mutus natus eſt, nihil per viſum, aut auditum deliquit; Ergo eis non eſt neceſſaria unctio oculorum, & oris; quod ſi eis non ſit neceſſaria, ergo nec aliis. 5. Multa Ritualia, & Paſtoralia præſcribunt, ut urgente mortis articulo una tantùm fiat unctio. Ergo.

℞. ad 1. Græcos frontem, genas, & mentum inungunt; & ſic cenſetur moraliter inungere partes vicinas; vel dicendum, hanc Extremæ unctionis collationem nullam eſſe. Ad 2. Ideò unctio pedum, & renum neceſſaria non cenſetur, bene quidem aliarum partium; quia in iſtis, non in illis; ideſt, in quinque ſenſibus, viget tota radix infirmitatis humanæ; ad quam, inquit D. Thom, curationem adhibere neceſſe eſt. Ad 3. Ideò verbum *ungentes*, de unica unctione intelligi non poteſt, ſicut verbum *Baptizantes*, de unica ablutione; quia Materiam Extremæ-unctionis ab ipſomet Chriſto Domino non habemus, ſicut materiam Baptiſmi; ſed ab Eccleſia, quam ſemper quintuplicem unctionem adhibuiſſe à Traditione accepimus. 4. Cæcus, & mutus non peccaverunt quidem per viſum, & auditum; ſed potuerunt velle per eos peccare: Unde hæc organa ritè inunguntur; vel ſi deſit organum v. gr. Manus, locus organi, aut pars vicinior eſt inungenda, & hoc ſufficit. 5. Ritualia, & Paſtoralia quædam id præſcribunt; quia in extrema neceſſitate adhiberi poteſt materia dubia, certa deficiente. Deinde Paſtoral. Rom. id non permittens aliis Paſtoralibus prævalere debet. Ideò longè ſecurius videtur in extrema, & urgeote neceſſitate, ut unum organum cujuslibet celeriter ungeretur, ſub generali forma omnes ſenſus exprimente; dicendo: per has ſanctas unctiones indulgeat tibi Dominus quidquid per viſum, auditum &c. deliquiſti.

Adnotatio 103.
(*)

Veriſſimum eſt antiquiores Theologos ſtare pro ſententia aſſerente: unctionem quinque ſenſuum eſſe de neceſſitate Saeramenti illius, *ut ait Author: attamen oppoſita ſententia hodie communior videtur, cui etiam favere cernitur* Benedictus *ipſe XIV. in toties laudato Opere* de Syn. *Ipſe recenſitis, de more, diverſis Theologorum placitis, Eccleſiarumque diſciplina diverſa circa unctionum numerum; juxta quam, modo unica, modo quinque, modo ſeptem, modo tres, modo octo præſcriptæ fuerunt unctiones, ſic ſapientiſſimè ratiocinatur lib. 8. c. 3. nu. 3. & ſeqq.* Tanta autem in unctionum numero diſſormitas non fuiſſet ſingularum Eccleſiarum arbitrio permiſſa, ſi certum earumdem numerum Sacramenti validitas expoſceret. *Optima quidem ratiocinatio; & quæ ſola omnibus in contrarium rationibus, atque authoritatibus præponderare debet. Pergit poſtea adnumerare particularium Eccleſiarum Ritualia, unicam unctionem fieri permittentia, ſi omnes perfici nequeant, inter quæ laudatur ſpecialiter* Paſtorale Meckilinienſe, cujus, *ait ipſe*, non levis eſt authoritas, tum quia ab Academia Lovanienſi an. 1588. approbatum; tum quia ab Octavio Frangipanio, Epiſcopo Triearieoſi, per Germaniam, ac Belgium, Nuntio Apoſtolico, ad Diœceſis quoque Colonienſis uſum protractum. *Tandem Epiſcopos monens, ne de hac gravi quidem quæſtione, nondum ab Apoſtolica Sede definita, aliquid in Synodis decernant, his verbis caput concludit, alloquens ipſos: ſed duntaxat Parochos monebunt, ut* cum prudenter timent Ægrotum deceſſurum priuſquam omnes abſolvantur quinque ſenſuum unctiones, unicum ſenſum inungant, formam univerſalem pronunciando, quam ab allegatis Ritualibus audivimus: quinimmo in prædicto eventu conſultius eſſe, ut eaput, è quo omnium ſenſuum nervi deſcendunt, ſub eadem forma oniverſali inungatur . . . Ne vero Parochi hac libertate abutantur, expedit ut Epiſcopus ſimul ſerio eoſdem admoneat,

a gra-

... gravis culpæ reatu non excuſari, qui extra caſum veræ neceſſitatis, vel unam ex quinque ſenſuum unctionibus prætermittit. *Forma autem illa univerſalis, qua uti debent Parochi in dicto caſu ſic habetur, ut ab ipſo antea refertur in cit.* Paſtor. Meckilin.: Per iſtam ſanctam unctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam, indulgeat tibi Dominus quidquid deliquiſti, per Viſum, Auditum, Odoratum, Guſtum, Tactum, & Greſſum.

(*)

Dico III. Forma Extremæ unctionis eſt eſſentialiter deprecatoria.

Prob. auctoritate ſupracitator. D. Bonav. & D. Thom. & ex ipſomet D. Jacobo, qui hujus Sacramenti inſtitutionem in oratione conſtituit; & praxis perpetua utriuſque Eccleſiæ, tum Latinæ, tum Græcæ hanc veritatem confirmat. Nec refert quod Leo X. hanc Venetorum formam approbaverit: *Ungo te Oleo ſancto, ut hac unctione protectus fortiter ſtare valeas*: quia licèt hæc forma ſtatim videatur indicativa per *ungo te*; fit tamen deprecativa per vocem, *ut*; quæ optando, proindeque deprecando, profertur. Hinc

Reſolv. Verba *Indulgeat tibi Dominus* eſſe formæ eſſentialia. Item *per iſtam unctionem;* ita ut qui inungeret, nec ea adhiberet, Sacramentum non conficeret; non ſecus ac qui Baptizans non diceret: *Ego te Baptizo*, nihil efficeret. Item eſſentiale eſſe concluditur ex concluſione præcedenti; quod quinque ſenſus exprimantur; quia Sacramenti effectus neceſſario in forma debet exprimi. Cætera autem verba nempè ly *Sanctam*, & *ſuam piiſſimam miſericordiam*, non cenſentur eſſe eſſentialia. Ad id autem quòd dicitur Formam Græcorum, quæ cenſetur valida, de unctione nullam mentionem faciat; reſpondendum eſt; implicitam de ea fieri mentionem per verba *medice, & ſana*.

CAPUT III.

De Extremæ unctionis Miniſtro, & ſubjecto.

Not. Circa Extremæ-unctionis Miniſtrum multipliciter erravere Heterodoxi. 1. Nonnulli cum Lutheranis, & Calviniſtis docuerunt hoc Miniſterium Laicis perinde ac Sacerdotibus competere. 2. Alii ex adverſo docuerunt, ſolis Presbyteris cum Epiſcoporum excluſione convenire. 3. Quidam voluerunt in Sacerdote eſſentialiter requiri Juriſdictionem. 4. Cæteri contenderunt non unicum, ſed plures Sacerdotes, ad hanc Cæremoniam eſſe vocandos. Quoad hujus Sacramenti ſubjectum: Lutherani, & Calviniſtæ ſanctam Eccleſiam irrident, quòd ſanitatis Sacramentum dare nolit, niſi deſperata jam valetudine: Contra quos

Dico I. Hujus Sacramenti Miniſter validus omnis eſt, & ſolus Sacerdos, iſque unicus; licitus autem ſolus Parochus, vel ab ipſo deputatus.

Probatur Concluſio per partes. Dicitur 1. *Omnis Sacerdos*, à fortiori Epiſcopus, ut definivit Inn. I. Epiſt. ad Decent. probatque ratio; nam qui Sacerdotis perfectionem habet, proculdubio poteſt omnia quæ à Sacerdote fieri poſſunt; Omnis, inquam, Sacerdos, etiam degradatus, & excommunicatus; quia hujus Sacramenti adminiſtratio actum judicii interni minimè importat.

2. Dicitur, *ſolus Sacerdos*, non Laicus aut Clericus; cum ſolos Presbyteros vocare jubeat Apoſtolus; quod vocabulum *Presbyteros* malè contorquent Hæretici ad ſignificandos Laicos ſeniores, ut perpetua Eccleſiæ praxi, & traditione nobis notum eſt, & definierunt poſt Inn. I. Conc. Florent. & Triden. Quòd ſi Laicos unctionem aliquandò Oleo unxiſſe legatur; unctiones illas minimè Sacramentales fuiſſe, ſed ex devotione factas eſſe, conſtat.

3. Dicitur *unicus Sacerdos*, non plures; ut cap. *Quæſivit* de verb. ſignif. definitum eſt, & univerſalis, perpetuaque convincit Eccleſiæ praxis, licèt opportunum ſit, ut plures accedant Sacerdotes, ut preces ſuas cum Sacerdote miniſtrante conjungant.

4. Dicitur Miniſter licitus, *ſolus Parochus, aut alius ab ipſo deputatus*, non ſuſpenſus, extra ſcilicet neceſſitatis caſum; qua urgente, quilibet Sacerdos illud Sacramentum miniſtrare poteſt; licèt à Clementina id Religioſis prohibeatur, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, quæ Clementina intelligitur extra neceſſitatis caſum.

ADNOTATIO 104.

(*)

Circa numerum Sacerdotum Extremæ Unctionis Sacramentum adminiſtrantium, non eadem ſemper fuit Eccleſiæ praxis. Rem iſtam verſans Benedictus *XIV ſæpe cit. lib* 8. de Syn *cap.* 4. *n.* 4. *& ſeqq. adſtruit*: *Colligi* ex pluribus antiquis Ritualibus plures Sacerdotes fuiſſe

olim in Eccleſia adhibitos *ad hoc Sacramentum adminiſtrandum. Hanc diſciplinam adhuc perduraſſe in Galliis duodecimo, & certiodecimo ſæculo conjicit ex variarum Eccleſiarum Synodalibus Statutis. Diſciplinam tamen iſtam* Eccleſiæ Latinæ firmam non fuiſſe, conſtantem, atque univerſalem *ex aliis antiquis monumentis eruitur, ex quibus conſtat*, ſæpius Infirmos ab unico Sacerdote fuiſſe inunctos. Attamen, *proſequitur Pontifex*, hic ritus Sacræ Unctionis ab unico recipiendæ Sacerdote, a paucis tunc, nec fortaſſe extra caſum neceſſitatis, uſurpatus, adeo poſtea in Eccleſia Latina invaluit, ut Theologi Scholaſtici cum Suarez *&c.* . . . . . illicitum nunc reputent, ſecluſa neceſſitate, ejuſmodi Sacramentum a pluribus ſimul adminiſtrari: quoniam nemini *in*tegrum eſt in Sacramentis adminiſtrandis a norma recedere in Rituali præſcripta. *Ex his habes, quomodo intelligenda ſit Authoris noſtri aſſertio; quod ſcilicet*,' univerſalis, perpetuaque Eccleſiæ praxis *convincat per unicum Sacerdotem adminiſtrari debere Extremam unctionem. Intelligenda enim eſt, de Eccleſiæ praxi hodierna, non autem de antiqua. Sed quid, ſi etiam nunc plures Sacerdotes ſimul Sacramentum iſtud conficerent? Quæſitum* Benedictus *ipſe his verbis reſolvit.* Si autem plures ſimul Sacerdotes re *ipſa* Sacramentum hoc conficiant, nemo ambigit, illud eſſe ratum, modo ſinguli diverſos inungant Infirmi ſenſus, & quilibet congruentem *inuncto* ſenſui formam pronunciet. *Patet ex hoc, illicitam quidem nunc eſſe hujus Sacramenti adminiſtrationem a pluribus Sacerdotibus ſimul factam, non autem invalidam; ut Author adſtruere videtur. Nihilominus, etſi ſecundum præſentem Eccleſiæ diſciplinam, plures Sacerdotes Sacramentum hoc conficere non debeant; attamen ex ipſo* Benedicto, *nedum licitum, ſed & valde laudabile eſt, ut uni Sacramentum adminiſtranti alii plures adſiſtant Sacerdotes; &, ſi Sacerdotes haberi nequeant, alii probi Viri ſi fieri poteſt, advocandi ſunt, ad hoc, ut per multiplicatas Adſtantium preces, copioſior Sacramenti habeatur effectus: ſicuti Author quoque noſter inſinuat.*

. *Quæ hucuſque diximus (ſic cum Sapientiſſimo Doctore loc. cit. n. 8. concludimus) de Extrema Unctione* per unicum Sacerdotem adminiſtranda locum tantum habent *in* Eccleſia Latina, non autem in Græca, in qua antiqua retinetur conſuetudo ſeptem adhibendi Sacerdotes in hujuſce Sacramenti adminiſtratione . . . Quod ſi ſeptem Sacerdotes præſto non ſint, tres ſaltem ad Sacramentum conficiendum ab ipſis adhiberi . .l Arcudius, & Theſſalonicenſis enatrant: neque Eccleſia Latina hanc Græcorum diſciplinam, quam & ipſa pluribus ſæculis religioſè ſervavit, unquam *improbavit*: modo Græci nobiſcum credant & fateantur, validè poſſe idem Sacramentum ab unico Sacerdote adminiſtrari.

(*)

Dico II. Subjectum hujus Sacramenti eſt homo Baptizatus, aliquandò ratione uſus, periculoſè ægrotans.

Prob. per partes. Dicitur 1. *Homo Baptizatus*, quia Baptiſmus eſt omnium janua Sacramentorum. Dicitur. 2. *Aliquandò ratione uſus*; quia Extrema-unctio eſt remiſſiva peccati, quod abſque uſu rationis non committitur; adde quod ejus ſuſceptio, ſaltem interpretativè, debeat eſſe voluntaria. Dicitur 3. *Ægrotans*; cum ex D. Jacobo, nonniſi prò ægrotis, hoc Sacramentum fuerit inſtitutum. Ideò ab ejus ſuſceptione excluduntur Criminoſi ad mortem damnati, Milites prælium adeuntes &c. Dicitur 4. *periculoſè*; quia juxta Interpretes verbum Græcum, quo Apoſtolus uſus eſt, ſignificat non ſimpliciter ægrotum, ſed hominem quaſi morbo deficientem: Idque probat univerſa Eccleſiæ traditio à Concil. Florent. & Trident. firmata.

QUÆR. 1. Quandonam teneatur Sacerdos hoc Sacramentum adminiſtrare?

℟. Parochus Sacerdos, nedùm ſub mortali tenetur illud ſubditis ſuis adminiſtrare per ſe, aut per alium, quando illud poſtulant; ſed etiam curam gerere, ut illud recipiant, cum Paſtoris ſit bono gregis ſui ſtudioſè invigilare. Idem venit dicendum, ut patet, de Superiore Regulari, curam animarum habenti. Fatendum tamen eſt juſtam, gravemque cauſam ab obligatione Paſtorem excuſare, quale eſſet mortis evidens periculum, modò tamen infirmus jam Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramentum ſuſceperit; nam ſi neutrum recepiſſet; Paſtor contra Juſtitiam, & Caritatem graviſſimè peccaret, qui Extremam unctionem ſubdito ſuo infirmo adminiſtrare denegaret. Simplex autem Sacerdos non peccaret, niſi contra Caritatem; lethaliter tamen; quia præceptum Caritatis jubet nos, ut pro fratribus noſtris animas noſtras ponamus. Ratio hujus obligationis, tum Paſtoris, tum ſimplicis Sacerdotis eſt; quia infirmus, etiam non ſuſceptis Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramentis, per Attritionem cum Extremæ unctionis Sacramento ſalutem probabiliſſimè poteſt obtinere. Hinc

Reſolv. Quàm graviter peccent Paſtores ex incuria, aut negligentia hoc Sacramentum ſubditis ſuis ægrotis adminiſtrare diu

pro-

protrahentes; cum aliundè minimè ſit neceſſarium, ut ægrotus omninò deficiat, longeque ſit opportuniùs tempus prævenire, quàm differre; ut ipſemet ægrotus omninò mentis compos Sacramentum valeat ſuſcipere, ut patet.

QUÆR. 2. An ægrotus teneatur ſub gravi peccato hoc Sacramentum ſuſcipere?

℟. Regulariter loquendo ſub gravi peccato tenetur, non quod præceptum vel Divinum, vel Eccleſiaſticum illud recipiendi ſtrictè, graviterque urgeat; ſed quia in tanto periculo conſtitutus, auxilium tam utile negligere non poteſt, citra hujus Sacramenti contemptum, & Fidelium ſcandalum; quod utique peccatum eſt mortale ex genere ſuo.

QUÆR. 3. Quænam ad hujus Sacramenti ſuſceptionem diſpoſitiones requirantur?

℟. Statum gratiæ requiri, ut licitè ſuſcipiatur, cum de ſe ſit Sacramentum vivorum. Non requiritur tamen neceſſariò, ut præcedat Confeſſio. Ideò ſufficit Extremamunctionem ſuſcepturo, qui nec opportunitatem, nec facultatem habet confitendi, ut quantùm fieri poterit, ad Contritionem ſe ſe excitet; eò magis, quò Sacramentum iſtud ſupplementum ſit, & conſummatio Pœnitentiæ, quam abſque Contritione, vel ſaltem Attritione, ſuſcipere non licet.

CAPUT IV.

De Effectibus, ac Ritibus Extremæ-unctionis.

Not. Effectus hujus Sacramenti duplicis ſunt generis, alii per ſe à Sacramento prodeunt, alii per accidens.

Dico I. Quinque ſunt recenſendi effectus ab Extrema-unctione per ſe producti.

Prob. & exponitur concluſio. 1. Effectus eſt augmentum gratiæ ſanctificantis, qui effectus cum omnibus vivorum Sacramentis ipſi communis eſt. 2. Eſt peccatorum venialium tum ad culpam, tum ad pœnam, & mortalium quoad pœnam condonatio, juxta cujuslibet recipientis diſpoſitionem, ut ipſa hujus Sacramenti forma denotat: *Indulgeat tibi Dominus*; & Apoſtolus ait: *Si in peccatis ſit, remittentur ei*. 3. Eſt peccati reliquiarum abſterſio; propenſionis ſcilicet ad malum, torporis ad faciendum bonum, debilitatis mentis, qua quis difficiliùs ad cœleſtia ſe erigit. Id promiſit Deus per Apoſtolum ſuum dicentem: *Alleviabit eum Dominus*. Adde quod Sacramentum illud, ex ſua inſtitutione, Pœnitentiæ ſit conſummativum, perfectaque peccati curatio. 4. Sunt auxilia gratiæ ſpecialia tum ad ſuperandas Demonis tentationes, tum ad ſpem noſtram erigendam, tum ad leviùs tolerandam morbi moleſtiam, mortiſque acerbitatem, quæ omnia in ſupradictis verbis comprehenduntur: *Alleviabit eum Dominus*. 5. Tandem eſt ipſamet corporis ſanatio, ſi ad ſalutem animæ expedierit, Apoſtolo dicente: *Oratio fidei ſalvabit infirmum*. Omnes autem iſti effectus à Triden. ſeſſ. 14. cap. 2. can. 2. à Catech. Rom. p. 2. c 6. à S. Carol. Inſtruct. de Extr. Unct. D. Thom. & D. Bonav. fusè recenſentur.

Dico II. Extrema-unctio, per accidens, peccatorum mortalium eſt remiſſiva.

Prob. auctoritate D. Carol. mox citati. *Poteſt fieri*, inquit, *ut ignorante eo, qui commiſit, vel non valente confiteri peccatum mortale, remaneat, in quo delendo ita hoc Sacramento juvatur: ut fieri poſſit eum per hoc Sacramentum ſalvari, qui alioquin fuiſſet damnatus*. Nec immeritò hæc docet S. Epiſcopus; cum abſque limitatione, & reſtrictione dicatur ab Apoſtolo: *Si in peccatis ſit, remittentur ei*; & in forma expreſsè pronuntietur: *Indulgeat tibi Dominus quidquid*, citra ullam exceptionem, *deliquiſti*. Ubi nec Dominus nec Eccleſia diſtinguunt, non eſt quod nos diſtinguere debeamus. Ideò dicendum eſt, quòd, licèt hoc Sacramentum de ſe, & ex primaria ſua inſtitutione ſit Sacramentum vivorum, fiat ſecundariò, & per accidens Sacramentum mortuorum.

QUÆR. 1. Quinam ſint Ritus hujus Sacrament, & an gravis ſit eos obſervandi obligatio?

℟. Quælibet Diœceſis ſuos quoſque Ritus habet, pro rei gravitate diligenter obſervandos. Ideò qui citra urgens periculum orationes, in hoc Sacramento adminiſtrando præſcriptas, ex negligentia prætermitteret, à peccato mortali non eſſet excuſandus. Quoad Pſalmos Pœnitentiales dum ob mortis inſtantis periculum prætermittuntur; ſi poſt Sacramenti adminiſtrationem ſupervivat infirmus, ſupereſt ſemper eos recitandi, ſaltem ſub veniali obligatio; cum ſint ab Eccleſia in adminiſtrando Sacramento realiter præſcripti, & eorum recitatio arbitraria non ſit cæremonia.

QUÆR. 2. Utrum, & quoties hoc Sacramentum ſit iterabile?

℟. Cum

℞. Cum de Fide certum ſit ex Tridentino, Extremam-unctionem characterem non imprimere, eàdem Fide certum eſt, ſæpius iterari poſſe validè ſimul, & licitè; non tamen eodem perſeverante mortis periculo; adeò ut, qui in eodem periculo illud adminiſtraret, mortaliter peccaret, & nihil efficeret. Ratio eſt, quia ex ipſamet Chriſti Domini inſtitutione non ſunt multiplicanda Sacramenta ſine neceſſitate: Atqui Sacramentum in eodem periculo miniſtrandi nulla eſt neceſſitas; cum prima collatio ad omnia auxilia ægroto neceſſaria conferenda ſufficiat. Ergo. Hinc Trident. ait ſeſſ. 14. cap. 3. *Infirmi poſt hanc ſuſceptam unctionem, ſi convaluerint*, & ſi forſan non perfectè, modò mortis periculum evaſerint, *iterùm hujus Sacramenti ſubſidio juvari poterunt, cum in aliud ſimile vitæ diſcrimen inciderint*.

Adnotatio 105.

(*)

Circa Extremæ Unctionis iterationem multas quondam erroneas prævaluiſſe Opiniones, conſtat ex Benedicto *XIV.* de Syn. *lib.* 8. *cap.* 8. *n.* 3. *& ſeqq. Sæculo undecimo, & duodecimo ineunte non nulli putarunt, Oleo ſancto ſemel inunctos, nefas eſſe eodem iteratò liniri. Alii Opinabantur, fas quidem eſſe iterum conferri Sacram unctionem, ea lege tamen, quod tres integri anni effluxiſſent a die primæ unctionis. Aliqui vero longitudinem intervalli imminuentes, non licere autumabant unctionem intra ejuſdem anni ſpatium repetere; etſi contingeret Fidelem in periculoſum morbum denuo incidere. Non pauci ex adverſo affirmabant, eadem etiam infirmitate perdurante, ſæpius repeti poſſe hoc Sacramentum; immo in aliquibus antiquis Ritualibus legitur, Infirmos vita periclitantes per ſeptem continuos dies ſacro Viatico eſſe alendos, & totidem vicibus ſacro oleo perungendos. Sed tandem diſciplina ab univerſa Eccleſia recepta, firmata, & approbata nunc temporis exigit, ut ſemel duntaxat in eadem infirmitate Extrema unctio applicetur. Quod ſi vero tali infirmitate perdurante poſt ſuſceptam extremam unctionem morbus ita remittat*, ut Ægrotus *ait* Benedict. *ibid.* mortis periculum evaſiſſe videatur, ſed antequam convaleſcat, iterum in vitæ diſcrimen relabatur, etiam juxta præſentem diſciplinam poterit abſque ſcrupulo denuo ſacra unctione muniri. *Quid autem ſi dubitetur, an eadem ſit infirmitas, & vitæ periculum, nec ne?* Vaneſpen *ait ipſe* Benedictus, non inopportunè Parochos monet, ne nimium ſcrupuloſè in hoc ſe gerant; ſed ſi dubitent an revera morbi ſtatus ſit mutatus, ſeu, num idem, vel diverſum ſit vitæ periculum, in quo Ægrotus verſatur, expedire ait, ut ad Sacramenti iterationem propendeant, eo quod hæc iteratio conformior ſit veteri Eccleſiæ conſuetudini, & per eam novum Spirituale ſubſidium, & levamen Infirmo obveniat. *Hinc habes quidquid in Quæſito 2. Authoris ſpecialiùs deſideratur.*

(*)

DISSERTATIO VI.

De Ordinis Sacramento.

IN hac Diſſertatione, Ordinandis maximè neceſſaria, brevitate ac perſpicuitate ſolita exponemus Ordinis eſſentiam, & exiſtentiam, variorum Ordinum numerum, Materiam, & Formam, Miniſtrum, & Subjectum cum ejus diſpoſitionibus; poſtremò hujus Sacramenti effectus.

CAPUT I.

De Ordinis Eſſentia, & Exiſtentia.

Not. MUltiplex eſt hujus nominis *Ordo* acceptio, generalis ſcilicet, ſpecialis, ſpecialior, & ſpecialiſſima. Ordo generaliter ſumitur, pro debito ac convenienti quarumlibet rerum diſpoſitione: Specialiter, pro quovis gradu, Officio, aut dignitate alios ab aliis in Republica diſtinguente: Specialius, pro aliquo gradu Eccleſiaſtico: Specialiſſimè, pro actione, qua alicui aliquod in Eccleſia ſacrum confertur Miniſterium; diciturque Ordinatio, aut Conſecratio. Non negavere quidem Lutherani, cæterique Hæretici extare in Eccleſia quandam Ordinationem, qua nonnulli ad quædam Miniſteria obeunda deputantur; ſed negarunt hanc verum eſſe Sacramentum, contendentes ſimplicem eſſe tantum deputationem ab univerſa Fidelium communitate, non permanenter, ſed movibiliter, inſtituendam. Contra quos

Dico I. Ordinatio verùm eſt ac propriè dictum Novæ Legis Sacramentum.

Prob. 1. ratione communiter in aliis Sacramentis probandis adhiberi ſolita; quia ex Scriptura Ordinatio omnia habet ad eſſentiam Sacramenti requiſita. 1. Eſt Signum ſenſibile inviſibilis gratiæ, ut patet. 2. Timoth. 1. *Admoneo te, ut reſuſcites gratiam, quæ in te eſt per impoſitionem manuum mearum.* 2. A Chriſto Domino in ultima Cœna, teſte Tridentin. fuit inſtitutum, dum Luc. 22. dixit Apoſtolis ſuis: *Hoc.*

Hoc facite in meam commemorationem, ipſiuſque, & eorum Succeſſoribus auctoritatem Sacerdolalem contulit. 3. Perenniter fuit inſtitutum ad confectionem Euchariſtiæ, & ad offerendum Sacrificium ad conſummationem uſque ſeculi perſeveraturum; juxta Malach. Prophetiam: *In omni loco ſacrificatur &c.* Et *ecce Ego*, ait ipſemet Dominus, *vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi*.

Prob. 2. ex tradit. Apoſtolica, & Patrum conſenſu, Dionyſ. Ignat. Cypr. Ambroſ. Chryſoſtom. &c. Inter quos, unum hic proferre ſufficiat Auguſtin. l. 2. cont. Epiſt. Parm. cap. 13. Baptiſmus, & jus ipſum conferendi, nempè Ordinatio: *Utrumque Sacramentum eſt, & quadam Conſecratione utrumque homini datur: illud cum Baptizatur, iſtud cum conſecratur . . . . . Si utrumque Sacramentum eſt, quod nemo dubitat . . . . . neutri Sacramento injuria facienda eſt*. Accedit multorum Concil. auctoritas Calced. Florent. in Decreto pro Armen. inſtruct. & Tridentin. ſeſſ. 23. can. 3.

Obj. Hæretici 1. illud Tertulliani: *Differentiam inter Ordinem, & plebem Eccleſiæ conſtituit auctoritas*: Ergo Ordo ab Eccleſia fuit inſtitutus, nec propriè dictum Sacramentum eſt. 2. Apoſtoli Ordinati fuerunt à Chriſto abſque ulla Cæremonia exteriori, ergo iſtud Sacramentum non eſt ſignum ſenſibile gratiæ inſenſibilis.. 3. Si Ordo gratiam conferat, confert tantum gratiam gratis datam, non veram gratiam gratum facientem, quæ tamen omni Sacramento eſſentialis eſt.

R. ad 1. Eccleſiæ quidem auctoritas differentiam conſtituit inter Ordinem, & plebem, quatenus à Chriſto Domino poteſtatem habet Ordinationem conferendi, non autem quatenus ab ipſa ſola hæc differentia pendeat. Ad 2. Chriſtus quidem Materiam ſenſibilem adhibuit, dum ſub ſpeciebus ſenſibilibus Corpus, & Sanguinem ſuum Diſcipulis ſuis tradidit; ſed licèt nullam tradidiſſet, inde non concludi poſſet nullam ab Eccleſia adhiberi poſſe, nec debere; cum Sacramentorum Auctor illa, prout voluerit, conferre potuerit. Ad 3. Licèt Ordo primariò fuerit inſtitutus ad aliorum ſanctificationem; & ſic primariò gratiam gratis datam conferat; fuit tamen inſtitutus ſecundariò ad conferendam gratiam gratum facientem, quam non negligere Apoſtolus Timoth. monet 1. Epiſt. cap. 4.

Dico II. Ordinatio ritè definitur: *Sacramentum, quo Ordinato traditur ſpiritualis poteſtas, tum ad Euchariſtiam conficiendam & diſpenſandam, tum ad in ea conficienda adminiſtrandum, tum ad alia miniſteria ſacra obeunda*.

Prob. & explicatur definitio. Dicitur 1. *Sacramentum*, ut mox probatum eſt, tenetque in definitione generis locum. Dicitur 2. *quo ſpiritualis poteſtas*, per quod ab aliis Sacramentis differt, in quibus recipitur quidem gratia, ſed nulla in alios miniſterialis poteſtas traditur. Dicitur 3. *ad Euchariſtiam conficiendam & diſpenſandam*; quia hic eſt omnis Ordinationis finis principalis, ad quem cæteri reducuntur. Dicitur 4. *ad in ea conficienda adminiſtrandum*, ut inſinuentur munia Ordinum Presbyteratu inferiorum. Dicitur 5. *tum ad alia miniſteria &c.* quibus verbis Ordinatorum munia directè ad Euchariſtiam non pertinentia deſignantur, ut peccatorum Abſolutio, Dæmonum exorciſmus, Pſalmorum cantus &c.

CAPUT II.

De numero Ordinationum.

Not. Circa ordinationum numerum, in confeſſo eſt apud omnes Catholicos 1. Novem in Eccleſia extare ordinationes: Primam tonſuram, Exorciſtatum, Lectoratum, Oſtiariatum, Acolytatum, Subdiaconatum, Diaconatum, Presbyteratum, & Epiſcopatum 2. Presbyteratum verum eſſe ac propriè dictum Sacramentum; cum enim tanquam de fide à Tridentino fuerit definitum, ordinationem eſſe verè, & propriè dictum Sacramentum; conſequens eſt etiam ex fide Presbyteratum, qui inter ordinationes præcipuum locum obtinet, & cui omnia, ut patet, ad Sacramenti rationem eſſentialia perfectè conveniunt, eadem qualitate donari. De cæteris autem ordinationibus inter Theologos gravis eſt controverſia, circa quam

Dico: Cæteræ ordinationes, tonſura excepta, vera ſunt ac propriè dicta Sacramenta, ab invicem diſtincta; concluſio per partes probabitur.

Prob. de Epiſcopatu; quia omnia ad rationem Sacramenti eſſentialia obtinet 1. Eſt ſenſibile ſignum, ut ſatis patet 2. Gratia Spiritus Sancti per ipſum confertur, in ea ſiquidem ordinatione non ſecùs ac in Sacerdotali dicitur: *accipite Spiritum Sanctum*,

ctum, & admonet Apoſtolus Diſcipulum ſuum 1. Timoth. 4. ne negligat gratiam, quæ ſibi data eſt cum impoſitione manuum Presbyterii; ideſt Epiſcoporum, ut exponit D. Chryſ. quæ gratia nova eſt ac diſtincta ab ea, quæ confertur in Presbyteri ordinatione, nec dici poteſt iſtius confirmativa 3. Epiſcopatus perenniter fuit inſtitutus à Spiritu Sancto, qui *voluit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*. 4. Per Epiſcopatum, poteſtas confertur ſpecialis confirmandi, chriſma conficiendi, Sacerdotes, & Clericos ordinandi &c. quam, omnibus aliis excluſis, vi ordinationis ſuæ, proindeque inauferibiliter, Epiſcopi obtinent. Ergo.

Confirmatur 1. ex SS. Patribus Epiſcopalem ordinationem à Presbyterali ſemper & ubique diſtinguentibus 2. Quia ſententia contraria favere videtur Hæreſi Arii docentis, ut refertur D. Epiphan. Hær. 74. unum eſſe Ordinem Epiſcopi, & Presbyteri 3. Hæc Sententia videtur adverſari fidei Catholicæ docenti, ipſomet jure Divino Epiſcopos Presbyteris eſſe Superiores. Si enim eadem ſit Epiſcoporum, & Presbyterorum ordinatio, nullam eſſe inter eos vi ipſiuſmet ordinationis, proindeque jure divino, ſubordinationem videbitur.

Objic. 1. D. Hieron. in Cap. 1. Epiſt. ad Tit. *Idem eſt*, inquit, *Presbyter ac Epiſcopus*: & Epiſt. ad Evagr. ſcribit: *Apoſtolum diſertè docere eoſdem eſſe Presbyteros, quos & Epiſcopos. Quòd autem poſteà unus electus eſt, qui cæteris præponeretur, ut Schiſmati remedium factum eſt*.

℟. Si textus ſupracitati ac ſimiles aliquid contra nos probarent; nimiùm contra ipſammet Fidem Catholicam probarent; nimirùm Epiſcopos nullo jure, niſi Eccleſiaſtico, Presbyteris eſſe Superiores. Dicendum eſt igitur D. Hieronymum protundere volentem quorundam Diaconorum audaciam, qui, ut ipſemet loquitur, *in tantam eruperant vecordiam, ut Diaconos Presbyteris anteferrent*, quaſi exagerando Presbyteralem Dignitatem plurimum extuliſſe, & Dignitati Epiſcopali adæquaſſe, *quia nimirùm*, inquit S. Doctor, *nihil facit Epiſcopus, excepta ordinatione, quod Presbyter non faciat*. Ideò igitur dicit unum ex Presbyteris electum fuiſſe, qui cæteris præponeretur, ut ſchiſma vitaretur; non quod Epiſcopi ordine ſimul, dignitate, ac Juriſdictione Presbyteris non ſint Superiores; ſed quia Juriſdictionis uſus non idem fuit ab initio, qui ſubſequentibus temporibus. Tunc enim communi Presbyterorum conſilio Eccleſiæ agebantur; Nihilque ſtatuebatur abſque eorum ſuffragiis; ſed hæc Regiminis forma, occaſione ſchiſmatum fuit immutata; & omnis auctoritas ad unum fuit tranſlata. Undè quoad rerum adminiſtrationem, atque Juriſdictionis uſum independentem, *magis Eccleſiæ conſuetudine, quàm diſpoſitionis Dominicæ veritate*, Epiſcopos Presbyteris majores eſſe, rectè in hoc ſenſu docet D. Hieronymus.

Objic. 2. rationes multiplices 1. Tridentinum alios Ordines referens non numerat Epiſcopatum, tanquam ſpecialem Ordinem à Presbyteratu diſtinctum. 2. Si Epiſcopatus eſſet Ordo diſtinctus, poſſet Diaconus valide Ordinari in Epiſcopum; ſicut Subdiaconus poſſet Ordinari in Presbyterum. 3. Ordinum diſtinctio deſumitur penès habitudinem, quam habent ad Euchariſtiam; ſed Epiſcopus majorem non habet, quàm Presbyter, cum non poſſit magis conſecrare. 4. Si propter novam poteſtatem Epiſcopis collatam, Epiſcopatus eſſet Ordo diſtinctus, poteſtas abſolvendi Sacerdotibus conceſſa novus Ordo dici poſſet; Adde quod per Cæremoniam, qua datur poteſtas abſolvendi, ſecundùm Theologorum communem ſententiam, nova ſicut in collatione Epiſcopatus confertur gratia. 5. Per conſecrationem Epiſcopalem, juxta communem ſententiam, novus diſtinctus character à charactere Sacerdotii non imprimitur.

℟. ad 1. Concil. Trident. alios Ordines referens non numerat Epiſcoparum &c. non quòd Presbyteratus, & Epiſcopatus unum ſint & idem; ſed quia Sacerdotium, quod eſt ſpecies Ordinis, ſubdividitur in duas ſpecies infimas, ſcilicet Pontificatum, & Presbyteratum; ideò uterque in Sacerdotio velut in ſuo genere includitur, ſicut ſeptem Ordines in Ordine genericè ſumpto.

℟. ad 2. Ideò Subdiaconus poſſet valide ordinari in Persbyterum, non autem Diaconus in Epiſcopum; quia Presbyteratus eminenter continet inferiorum Ordinum poteſtatem; Epiſcopatus verò non ſic continet poteſtatem Presbyteratus; ideòque ipſi in omnibus non eſt Superior, ſicut Presbyteratus Superior eſt in omnibus aliis Ordinationibus ſibi inferioribus.

℟. ad 3. Epiſcopatus non habet quidem habitudinem proximam, & immediatam ad Euchariſtiam; ſed mediatam, & remotam habet, quatenus poteſtatem confert ipſam conficiendi.

℟. ad 4. Specialis Ordinis diſtinctio, quæ in-

intercedit inter Epiſcopatum, & Presbyteratum, non ſolùm à collatione novæ poteſtatis, aut à nova collata gratia deſumitur; ſed maximè ex poteſtate ſuperioris Ordinis, quæ Epiſcopis confertur. Poteſtas autem à peccatis abſolvendi Superioris non eſt Ordinis, quàm poteſtas Corpus Chriſti conſecrandi. Sed poteſtas Epiſcopalis aliquo ſenſu ſuperior eſt Sacerdotali poteſtate, quatenùs ſcilicet Juriſdictionem confert in ipſoſmet Sacerdotes, qui ſuam à potete Epiſcopali nanciſcuntur. Deindè ſpecialis hæc Ordinis diſtinctio præcipuè deſumitur ab Inſtitutione Chriſti, qui, quos poſuit Copus ſuum conficere, & peccata abſolvere, ipſos eo ipſo non poſuit, ſed duntaxat Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei.

℞. ad 5. Negatur planè Epiſcopatum novum characterem non imprimere. Si enim Acolytatus, Subdiaconatus &c. characterem diſtinctum imprimunt, cur non Epiſcopatus?

Prob. de Diaconatu ex Triden. ſeſſ. 23. can. 4. anathematizante eum, qui dixerit per Sacram Ordinationem non dari Spiritum Sanctum ac proindè fruſtra Epiſcopos dicere: *accipite Spiritum Sanctum*: atqui in Ordinatione Diaconi Epiſcopus dicit: *Accipite &c.* Ergo non fruſtra dicit; Ergo Diacono datur Spiritus Sancti gratia; Ergò verum eſt Sacramentum, cum aliunde ſit Cæremonia ſenſibilis inſtituta à Chriſto Domino, qui ut definivit Tridentinum citat can. 6. Hierarchiam conſtantem Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris, ipſemet ordinavit.

Confirm. ex Scriptura, quæ Diaconatus ſolemnem mentionem facit, necnon ex SS. Patribus, maximè Athan. Ep. ad Solitar. expreſſè dicentis per Ordinem Sacerdotii, & Diaconatus gratiam Sacramenti conferri.

Obj. 1. Legitur Act. 6. Apoſtolos hunc Ordinem inſtituiſſe: confirmat Cypr. Epiſt. 65. Ergo non eſt Sacramentum, cum Dominus omnia inſtituerit. 2. Anacletus Epiſt. 3. & Damaſus Epiſt. 5. dicunt, non amplius eſſe Ordines, quàm iſtos duos, Epiſcopatus, & Presbyteratus 3. Hieronymus citat. dicit Diaconos eſſe tantùm menſarum, & Viduarum Miniſtros.

℞. ad 1. Apoſtolos, ſuppoſita Chriſti Inſtitutione, quoſdam in Diaconos ordinaſſe, eiſque manus impoſuiſſe, ut ultra cætera eorum munia, menſis miniſtrarent. Ad 2. Anacletus, & Damaſus non loquuntur de omnibus Ordinibus, ſed de Ordine Sacerdotali, quem dicunt eſſe duplicem diſtinctum; Epiſcopatum ſcilicet, & Presbyteratum, & nullum ampliùs. Ad 3. D. Hieronymus audaciam Diaconorum contundere volens, hoc munus eorum ipſis objicit; non negans alia eorum munia, cum eos conferat Levitis Legis Moſaicæ.

Probatur de Subdiaconatu, aliiſque Minoribus Ordinibus ex ſupracitato Tridentino. Nam enumeratis ſeptem Ordinibus dicit indefinitè: Ordinem eſſe verum Sacramentum: Propoſitio autem indefinita cenſetur univerſalis. Item Florentinum, poſtquam de Ordine dixit verum eſſe Sacramentum, ſub hoc genere Subdiaconatum, & cætera ponit, tanquam ſpecies Ordinis; quidquid autem eſſentialiter convenit generi, convenit & ſpeciebus ejus.

Confirm. Per has omnes Ordinationes habetur quidquid Sacramento eſt eſſentiale; ſignum ſenſibile, gratia, & poteſtas ſpecialis, character, proindeque initerabilitas; nec ipſis deeſt Divina Inſtitutio, ut mox probavimus ex Trid. docente, Chriſtum Dominum diverſos Hierarchiæ gradus perenniter inſtituiſſe.

Objic. 1. Nullibi in Scriptura iſtarum Ordinationum ulla ſit mentio. 2. Subdiaconatus, multominus cæteri Minores Ordines, in primæva Eccleſia inter Ordines Sacros non annumerabantur. 3. Officium Subdiaconatus, & cæterorum minorum à Laico poteſt exerceri, quod ſignum eſt non eſſe Sacramenta. 4. Inde ſequeretur eſſe pluſquàm ſeptem Sacramenta contra Trident. 5. in variis legitur Scriptoribus, Ordines Minores modò plures, modò pauciores, in Eccleſia fuiſſe.

℞. ad 1. Multa eſſe in Eccleſia, quæ non ex Scriptura, ſed à ſola Traditione accepimus: Harum ſiquidem Ordinationum mentionem faciunt Cornel. Pap. Epiſt. ad Fabium, D. Ignat. Ep. ad Antioch. &c. qui apud Controverſiſtas videri poſſunt. Ad 2. Hi Ordines in primæva Eccleſia inter Ordines Sacros non annumerabantur; non quod non ſint Sacramenta, ſed quia res ſacras non adeò immediatè attingunt. Ad 3. Officium Subdiaconatus &c. à Laico poteſt exerceri illicitè C. licitè ſubdiſtinguo ſolemniter, & ex Officio N. ſecùs C. Ad 4. Sequeretur indè exrare pluſquàm ſeptem Sacramenta in ſpecie infima C. in ſuperiori ſpecie generi immediatè ſubjecta N. Sacramentum eſt genus; Ordo eſt ſpecies Sacramenti; Ordinationes autem diverſæ, ſunt Ordinis ſpecies diverſæ, & infimæ. Ad 5. Ratio hujus varietatis inter Scriptores

Eccleſiaſtieos eſt ; quia in primæva Eecleſia numerus Miniſtrorum non erat ſemper eompletus ob varias, & continuas perſeeutiones, & ob ſubjectorum deſectum. Unde ſæpius diverſa plurium offieia uni committebantur. Huc accedit quòd de Ordinandis ſolummodò Presbyteris ae Diaeonis tunc extaret præceptum Apoſtolicum: alias verò à Chriſto Domino inſtitutas Ordinationes, Eccleſiæ, prout Spiritus Sanctus dictaverit, liberum erat adhibere.

Probatur de Prima Tonſura, quòd hæc non ſit Sacramentum ex Tridenr. ſeſſ. 23. cap. 2. inter Ordines eam non annumerante. Ratio eſt, quia per Tonſuram primam nulla confertur poteſtas: Undè jure meritò dieitur ad Ordines præparatio ae diſpoſitio, quatenùs inquit Triden. *qui jam Clericali Tonſura ſunt inſigniti per Minores* Ordines *ad Majores aſcendant* . Quod ſi autem Tonſura ab Inn. III. Ordo Clerieaſis dieatur, & à Sixto V. eharacter voeetur, ea ſtrictè non intelliguntur; ſed Ordo hìc ſumitur pro aliquo ſtatu, & eharacter pro quadam diſtinctione externa.

Adnotatio 106.

(*)

An cæteræ Ordinationes Diaconatu inferiores veram induant Sacramenti rationem, acriter diſputatur inter Doctores ; ſicuti advertit quoque Benedictus *XIV. in Op.* de Syn. *hanc controverſiam* difficillimam *vocans. In hac exponenda integrum cap. 9. lib. 8. inſumit; Authores pro, & contra, eorumque rationum momenta prolixè, atque nitidiſſimè exponens. Et primo quidem, Diaconatum, Sacerdotium, & Epiſcopatum veram Sacramenti dignitatem, & excellentiam habere inter Theologos communiter, aſſerit, convenire. De Subdiaconatu autem, cæteriſque inferioribus Ordinibus, Doctores in oppoſitas abiiſſe ſententias, oſtendit.* Ideo autem (*ait ipſe ibid. n. 6.*) Doctores in tot diverſas ſciſſi ſunt Opiniones, quia obſcura, & incerra eſt Ordinum infra Diaconatum origo, a qua unicè pendet quæſtionis deciſio: etenim, ſi ea referenda ſit ad Chriſti Domini inſtitutionem, uemo audebit illis detrahere Sacramenti dignirarem . . . . Si vero adinventi, & conſtituti ſunt ab Eccleſia, non poterunt ſanè veram participare rationem Sacramenti, ad quod de novo inſtituendum ſola Eccleſiæ auctoritas non protenditur. At hanc Originem indagare eſt operoſum, aſſequi verò, fere impoſſibile. *Prolixiùs ipſe quidem, atque nitidiùs negativæ ſententiæ fundamenta exponit, ſed non per hoc ipſam amplecti, atque ipſi proprium addere pondus tandem fatetur* . Dubii parirer (*ait num.* 12. *poſtquam hac in re ancipitem quoque fuiſſe Angelici Doctoris mentem , indigitavit*) Dubii pariter & nos hæremus, nec ullam in hac difficillima controverſia ſententiam ferimus : ideo aurem rariones attigimus, quæ in utramque partem adducuntur; & paulo prolixius illas expolivimus, quæ poſtremæ favent Opinioni (*negativæ*) ur videant Epiſcopi (*& conſequenter Theologi*) non poſſe indubitanter ſacrilegii damnari, qui cum conſcientia peccati lethalis Ordines Diaconaru inſeriores ſuſcipere non reformidant. *Intellige tamen, ſi Ordines iſti ſuſcipiantur extra Miſſarum ſolemnia, nec proinde illis initiati Euchariſtiam percipere debeant. Ex his colligimus, certum eſſe, Diaconatum, Sacerdotium, & Epiſcopatum veri Sacramenti rationem, & excellentiam participare, aſt non ita certum, dignitatem talem induere Subdiaconatum, alioſque Ordines inferiores .*

(*)

QUÆR. Quinam fuerint olim Chorepiſcopi, & nunc temporis quinam ſint Cardinales?

℟. Chorepiſcopos olim fuiſſe primarios Presbyteros, & quaſi Decanos, qui in Villis, ae in parvis Oppidis Epiſcoporum, tanquàm eorum Viearii, in multis vices agebant, ſub auctoritate eorumdem Epiſeoporum ; inter hos Chorepiſcopos, nonnulli aderant Ordinati Epiſcopi, quibus coneedebatur facultas, non quidem Presbyteros, & Diaeonos ; ſed Subdiaconos, & minores Clericos ordinandi, & cætera hujuſmodi pro libitu Epiſcopi principalis Civitatis.

Quoad noſtros Cardinales, certum eſt non jure Divino, ſed ſolummodò Pontificio inſtitutos fuiſſe, licèt plurimi Auctores Cardinalatum ab ipſomet S. Petro, ejuſque Sueeeſſoribus, derivatum eſſe eontendant. Eorum Offieium eſt in regenda Ecelеſiam Summum Pontifieem conſilio ſuo, & induſtria juvandi, ideòque dicuntur adjutores; prout, inquiunt, D. Clemens juvabat S. Petrum, & D. Hieronymus S. Damaſum.

CAPUT III.

De materia, & forma ſingulorum Ordinum.

Not. 1. CUm omni Sacramento eſſentiale ſit materia, & forma conſtare aut perfici, ſingulis Ordinibus, utpotè veris ac propriè dictis Sacramentis, materiam, & formam aſſignari neceſſe eſt, utramque diverſam pro ſingulorum Or-

Ordinum diverſitate. Circa has materias, & formas plurimùm variant auctores, in determinando quid in his eſſentiale ſit, quidve tantummodò accidentale, aut duntaxat integrans: ad cujus intelligentiam.

Not. 2. In Ordinandis tum Epiſcopis, tum Presbyteris &c. Cæremonias eſſe multiplices. In Epiſcopi Ordinatione quatuor concurrunt 1. Impoſitio manuum trium Epiſcoporum dicentium: *Accipe Spiritum Sanctum &c.* 2. Unctio capitis, & manuum ejuſdem Epiſcopi facta per Conſecratorem Epiſcopum, cum his verbis: *Ungatur, & conſecretur caput tuum &c.*; item. *Ungantur manus iſtæ &c.* 3. Baculi Paſtoralis, & Annuli traditio cum his verbis: *Accipe Annulum Fidei &c.* 4. Impoſitio libri Evangeliorum ſuper ſcapulas, & cervicem Ordinati, cum his verbis: *Accipe Evangelium, & vade &c.*

In Sacerdotis Ordinatione ſex concurrunt præcipuæ Cæremoniæ 1. Epiſcopus nihil dicens utramque manum ſuper Caput cujuslibet Ordinandi ſucceſſivè imponit, unà cum adſtantibus Presbyteris 2. Solam dexteram, ſimul & ſemel ſuper omnes Ordinandos extendit dicens: *Oremus Fratres chariſſimi &c.* 3. Ambas manus Ordinandi inungit oleo infirmorum. 4. Calicem cum vino, & Patenam cum Hoſtia illi porrigit, dicens: *Accipe poteſtatem* &c. 5. Peragitur Miſſæ Sacrificium, ubi Ordinatus cum Epiſcopo formam conſecrationis pronuntiat. 6. Poſt Communionem iterùm Epiſcopus ſolus ambas manus ejus Capiti imponit dicens: *Accipe Spiritum Sanctum &c.*

In Diaconi Ordinatione duo concurrunt; nempè, Traditio libri Evangeliorum cum hac forma: *Accipe poteſtatem legendi Evangelium &c.* & manus impoſitio cum his verbis: *Accipe Spiritum Sanctum &c.* Item in Subdiaconi Ordinatione duæ concurrunt traditiones, Calicis vacui cum patena vacua, & Libri Epiſtolarum cum formis correſpondentibus.

Minorum autem Ordinum Ordinatio perficitur etiam inſtrumentorum traditione cum formis correſpondentibus. In Oſtiariatu traduntur ab Epiſcopo Claves Eccleſiæ, cum his verbis: *Sic agite quaſi reddituri Deo rationem &c.* In Lectoratu traditur liber nonnullas Novi, & Veteris Teſtamenti lectiones continens cum his verbis: *Accipite, & eſtote verbi Dei relatores &c.* In Exorciſtatu liber Exorciſmorum cum his verbis: *Accipite, & commendate memoriæ, & habete poteſtatem imponendi manus ſuper Energumenos &c.* In Acolythatu duplex eſt traditio, Candelabri ſcilicet cùm cereo extincto cum his verbis: *Accipite Ceroferarium cum cereo &c.* & Urceoli vacui cum his verbis: *Accipite Urceolum ad ſuggerendum vinum, & aquam in Euchariſtiam &c.* His expoſitis

Dico I. Eſſentialis Epiſcopatus Materia eſt manuum impoſitio; cætera ad integritatem tantùm pertinere videntur.

Prob. Quia cætera non fuerunt uſurpata ſemper & ubique in Eccleſia, tum Græca, tum Latina, ut convincunt Euchologia, & Ritualia antiquiſſima; nec Concilium Cartagineſe IV. hujus Ordinationis Ritum exponens, nec SS. Leo, & Gregor. Magn. horum omnium unanimiter mentionem faciunt. Quoad formam, conſtat apud omnes eſſentialem eſſe, quæ in Pontificali Rom. refertur: *Accipe Spiritum Sanctum &c.*

Dico II. Presbyteratus Ordinatio eſſentialiter perficitur duplici materia, & forma; nempè 1. Traditione Calicis cum vino, & Patenæ cum Hoſtia, & verbis poteſtatem offerendi Sacrificium exprimentibus. 2. Ultima manuum Impoſitione ſolius Epiſcopi, cum forma exprimente poteſtatem peccata remittendi. Prima verò manuum impoſitio, & cætera videntur tantùm accidentalia, & cæremonialia.

Prob. quòd priores ambæ manuum impoſitiones non ſint de eſſentia Ordinationis. Quia prima non fit à ſolo Epiſcopo, ſed etiam à Presbyteris aſſiſtentibus, qui haud dubiè hujus Sacramenti non ſunt Miniſtri, & ad id ſolum ſit uſurpata, ut communem Sacerdotii unitatem ſignificet, maximè cum nulla ibi adhibeatur forma 2. Quia per alteram ſubſequentem manus impoſitionem, poteſtas Sacerdotalis minimè confertur. Hæc ſiquidem confertur, dùm, poſt varias Orationes, & Cæremonias plurimas interpoſitas, dicit Epiſcopus Calicem tradens Ordinando: *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificium &c.* quod ſanè dicere non poſſet, ſi per antecedentem manuum impoſitionem, hæc poteſtas jam eſſet collata. Idque Pontificale Romanum confirmat, cum etiam poſt factam illam manuum impoſitionem aſpirantes adhuc vocet *Ordinandos*, & nonniſi poſt traditionem Calicis, & patenæ cum verbis ſupradictis, *Ordinatos* vocet.

Prob. nunc duplicem Materiam, & Formam eſſentialem eſſe. 1. Quia eſſentiale

eſt Sacerdoti, quatenùs tali, ut utramque poteſtatem habeat conſecrandi & abſolvendi: Atqui nec prima Materia, & Forma, nec ſecunda utramque dare poteſt; cum neutra utramque poteſtatem exprimat: Ergo duplex eſt neceſſaria. 2. Concilium Florent. Armenos inſtruens de materiis, & formis Sacramentorum, expreſsè dicit Materiam Presbyteratus eſſe *Traditionem Calicis cum vino, & Patenæ cum Pane*; Ergo hæc eſſentialis eſt: Quis enim dicat in tanti momenti inſtructione Concilium aliquid accidentale pro Materia, & Forma Sacramenti, de quibus Armenos dubitantes volebat inſtruere, aſſignaverit. Deinde certum eſt ex omnibus Euchologiis, ac Ritualibus, ſemper & ubique Presbyteratum fuiſſe collatum per manus impoſitionem, quod inſinuat Triden. ſeſſ. 14. cap. 3. dicens Extremæ unctionis Miniſtros eſſe *Epiſcopos, aut Sacerdotes ab ipſis ritè Ordinatos per impoſitionem manuum*: Ergo manus impoſitio eſt eſſentialis.

Obj. 1. Si duplex neceſſaria ſit Materia, & Forma, duplex aderit Sacramentum. 2. Græci Presbyteratum conferunt ſola manuum impoſitione, cum forma correſpondente. 3. Inſtrumentorum porrectio non ſemper fuit in uſum, etiam apud Latinos. 4. Florentinum in ſupradicta Inſtructione manuum impoſitionis mentionem non facit. 5. Hac manuum impoſitione ordinandus Sacerdos fieri nequit, ſed ad ſummum Judex: Ergo hæc minimè eſt neceſſaria.

℟. ad 1. Si duplex ſit materia, & forma, duplex aderit Sacramentum inadæquatum C. adæquatum N.

℟. ad 2. Quòd apud Latinos eſſentiale eſt in alicujus Sacramenti adminiſtratione, poteſt non eſſe eſsentiale apud Græcos, quia Chriſtus Dominus, ut alibi dictum eſt, Ordinum materias, & formas in ſpecie duntaxat, non in individuo, determinavit, & Eccleſiæ pro diverſitate locorum, & temporum determinandas reliquit; modo res, & verba ad poteſtatem collatam proportionata uſurpet. Ideò ſola manuum impoſitione, cum verbis ad duplicem poteſtatem ſignificandam proportionata, ab Eccleſia Græca determinata, hæc ſola apud Græcos eſt eſsentialis. Sed cum Eccleſia Latina, præter manuum impoſitionem, inſtrumentorum traditionem expreſsè deſignaverit, cum formis utrique correſpondentibus, utraque apud Latinos eſt eſsentialis, quod diligenter notandum eſt. Unde

℟. ad 3. Quod licèt porrectio Inſtrumentorum ab Eccleſia Latina non ſemper, & ubique fuiſset uſurpata; inde non ſequitur, quod nunc nobis non ſit eſsentialis; quia ſicut Eccleſia pro libitu materiam determinavit, potuit & determinatam mutare.

℟. ad 4. Florentinum manuum impoſitionis non meminit; non quòd non ſit neceſsaria, ſed quia jam eam uſurpabant Armeni, nec circa eam ulla inſtructione indigebant; ſed de ſola Inſtrumentorum traditione, de qua apud eos dubium erat, & controverſia.

℟. ad 5. Ordinandus non poteſt fieri Sacerdos adæquatè, niſi etiam Judex fiat; cum ex Chriſti inſtitutione poteſtas ſimul conſecrandi, & judicandi Sacerdotio ſit eſſentialis.

Dico III. Duplex etiam in Diaconatus Ordinatione Materia, & Forma eſsentialiter requiritur; nempè traditio libri Evangeliorum, & manuum impoſitio, cum formis correſpondentibus.

Prob. Quia habemus ex perenni Traditione ab Apoſtolis derivata, & uſque ad noſtra tempora ſemper, & ubique uſurpata, Ordinationem Diaconatus abſque manuum impoſitione minimè fieri. Imò certum eſt antiquitus, eam ſolùm in hac Ordinatione fuiſse uſurpatam; non quòd inſtrumentorum traditio ſit inutilis; ſed quia in manuum impoſitione implicitè continebatur: in proceſsu autem temporis hæc traditio ab Eccleſia expreſsè fuit determinata, quatenus collatæ poteſtatis magis expreſſiva, ut patet ex Florentino, quod hanc ſolam expreſſit traditionem, non ut manuum impoſitionem excluderet; ſed ut magis expreſſivam redderet, & Armenos, ut mox dictum eſt, inſtrueret.

ADNOTATIO 107.

(*)

De materia, & forma trium, ut ajunt, hierarchicorum Ordinum Diaconatus ſcilicet, Presbyteratus, & Epiſcopatus acriter olim diſputatum fuit, & nunc quoque diſceptare pergunt inter ſe Doctores; adhærentibus aliquibus Opinioni Authoris noſtri; aliis ex oppoſito, in ſola manuum impoſitione, & quidem ſecunda, materiam, & formam Presbyteratus (idem dic, cæteris paribus, de aliis duobus) conſiſtere defendentibus. Utriuſque partis Authores recenſet pariter Benedictus *XIV.* de Syn. *lib.* 8. *c.* 10. *per totum; & licèt ipſe a decidenda controverſia cautè, atque prudenter abſtineat, attamen Defenſoribus ultimæ ſententiæ aliquatenus faverc*

re

Digitized by Google

re videtur: & jure merito quidem, propter fundamenta graviora, quibus innititur. Duo autem ſunt valida argumenta, quibus dictæ ſententiæ Patroni hanc aſſertionem nedum probari, ſed evidenter demonſtrari contendunt. (*ib. nu.* 5.) Primum eſt, quod per annos ad minimum nongentos, Ordines hierarchici in universa Eccleſia collati fuerint per ſolam manuum impoſitionem, abſque ullius inſtrumenti traditione. *Hoc autem evincunt ex vetuſtiſſimis Ritualibus, & Sacramentariis, ubi nihil, vel de tertia manuum impoſitione, vel de inſtrumentorum traditione invenitur.* Alterum argumentum ſuppeditat (*ib. num.* 7.) Eccleſia Græca, quæ in Sacris Ordinationibus perficiendis aliam non adhibuit, neque adhibet materiam, præter manuum impoſitionem; uti legere eſt in Græcorum Euchologio &c. . . . . quin tamen Eccleſia Romana ejuſmodi Græcorum Ordinationes unquam irritas habuerit, aut ullo pacto improbaverit. *His fusè expoſitis, atque demonſtratis tutò concludere exiſtimant, trium hierarchicorum Ordinum Epiſcopatus videlicet, Presbyteratus, & Diaconatus* adæquatam materiam & formam, eſſe manuum impoſitionem, cum ei reſpondentibus verbis: porrectionem autem inſtrumentorum ritum cenſent merè acceſſorium, & integrantem ab Eccleſia adjunctum, ad majorem duntaxat ſignificationem, & expreſſionem collatæ poteſtatis. *His tamen non obſtantibus, cum tempore* Benedicti *ipſius XIV. petitum fuiſſet a S. Congregat. Conc. quid dicendum de quodam Clerico, qui Sacerdotio initiandus, cum acceptis ab Epiſcopo tribus manuum impoſitionibus, ad ſolitam Patenæ, & Calicis traditionem, aliò diſtractus, non acceſſiſſet, ipſa S. Congregatio, ut etiam contrariæ Opinioni* in re tanti momenti (*ait ipſe num.* 13.) rationem aliquam haberet, totam Ordinationem ſub conditione iterandam reſcripſit. *Ex hoc habes, minimè ſpernendam eſſe Authoris noſtri ſententiam, in traditione Calicis, præter manuum impoſitionem, materiam, & formam Presbyteratus conſtituentis.*

(*)

Dico IV. Sola traditio Calicis vacui, & Patenæ vacuæ cum forma correſpondente eſt eſsentialis Subdiaconatus Ordinationi.

Prob. 1. Quia traditionis libri Epiſtolarum Scriptores veteres, imò nec Magiſter ſententiarum, nec ipſemet D. Thomas meminerunt, ex quo concluditur Cæremoniam eſse accidentalem, à paucis ab hinc ſæculis in Eccleſia invectam aut inſtitutam: Secùs dicendum eſt de traditione libri Evangeliorum, quam diximus eſse materiam Diaconatus eſsentialem; quia nempe munus legendi Evangelium Diaconus habet ex ipſiuſmet Chriſti inſtitutione, non autem Subdiaconus munus Epiſtolas legendi.

Quoad Ordines Minores non eſt quod hìc immoremur; cum ſatis perſpicuum ſit Inſtrumentorum traditionem cum forma correſpondente, ipſorum eſse Materiam, & Formam eſsentialem, juxta Florentinum docens *Materiam Ordinis* in genere, proindeque cujuslibet, *eſſe illud, per cujus traditionem confertur Ordo.*

QUÆR. 1. Utrùm de Sacramenti neceſſitate, inſtrumentorum contactus debeat eſse phyſicus?

℟. Contactum phyſicum, ſaltem mediatum, eſse de neceſſitate Sacramenti; quia ſolus tactus phyſicus formæ correſpondere poteſt: *Accipe.* Nullus ſiquidem accipere cenſetur Inſtrumentum, qui ſaltem eum phyſicè non tangit. Deinde hoc evincit praxis Eccleſiæ, & Epiſcoporum ſcrupoloſa ſollicitudo, ut ab omnibus Ordinandis realiter attingantur inſtrumenta tradita: dixi ſaltem mediatum; nam qui cum velo ea tangeret, licèt illicitè, validè tamen tangeret, cum eo non obſtante, verè ac realiter ea acciperet.

QUÆR. 2. Quænam ſint variorum Ordinum munia, & officia?

℟. *Epiſcopi* eſt Clericos Ordinare, Chriſma conficere, Chiſmate ungere, Veſtes, & Vaſa conſecrare, Eccleſias dedicare, Leges condere, Sententias ferre &c. uno verbo Eccleſiam Dei regere. *Sacerdotis* eſt Euchariſtiam conficere, Sacramenta adminiſtrare, exceptis Ordine, & Confirmatione; dona Dei benedicere, Verbum Dei prædicare &c. *Diaconi* eſt Sacerdoti ſacrificanti immediatè aſſiſtere ac miniſtrare, Evangelium in Miſsa ſolemni legere, ex commiſſione ſaltem Parochi, ſolemniter Baptizare, ſaltem in gravi neceſſitate, de licentia Epiſcopi verbum Dei prædicare, ex commiſſione Parochi in neceſſitate Euchariſtiam adminiſtrare. *Subdiaconi* eſt Miſsæ Sacrificio deſervire, Patenam, & Calicem Diacono miniſtrare, Epiſtolam in Miſsa ſolemni legere. *Acolyti* eſt cereos pæparare, accendere, & in Miſsa deferre, urceolos cum vino, & aqua preparare, & Miniſtris offerre. *Exorciſtæ* eſt Dæmones è corporibus obſeſſis exorciſmis expellere. *Lectoris* eſt tempore Officii Divini quædam ex utroque Teſtamento, quæ legenda ſunt, legere. *Oſtiarii* eſt Templum aperire, & claudere, dignos admittere, indignos repellere.

QUÆR. 3. Quænam ſint germanæ diverſorum Ordinum definitiones?

℟. Om-

Digitized by Google

℞. Omnes Ordines ſunt definiendi per genus, nempe *Ordinationem*, & differentias proprias, per materias ſuas, & formas, præcipuaſque quibuslibet collatas poteſtates. Sic Presbyteratus eſt *Ordinatio, qua traditione Calicis cum vino, & manuum impoſitione ſub præſcripta verborum forma confertur poteſtas Euchariſtiam conficiendi, & à peccatis abſolvendi*. Diaconatus eſt *Ordinatio, qua traditione libri Evangeliorum, & impoſitione manuum, ſub præſcripta verborum forma, confertur poteſtas Evangelium legendi, & Sacerdoti ſacrificanti immediatè aſſiſtendi*, & ſic de cæteris. Prima autem Tonſura eſt *Sancta Cæremonia ab Epiſcopo facta, qua capillorum Tonſura aliquis ad ſtatum Clericalem deputatur, & ad Ordines ſuſcipiendos diſponitur*.

CAPUT IV.

De Ordinis Miniſtro.

Not. Hic quæſtio eſt de Miniſtro tum ordinario, tum extraordinario ad conferendos Ordines in neceſſitate commiſſo.

Dico I. Ad Epiſcopi conſecrationem tres requiruntur Epiſcopi, non ſolum ex neceſſitate præcepti; ſed & neceſſitate Sacramenti, niſi Summus Pontifex hac in re diſpenſet.

Prob. 1. ex perpetua atque invariabili praxi Eccleſiæ, tum Græcæ, tum Latinæ, ubi Epiſcopi ſemper, & ubique trium Epiſcoporum miniſterio fuerunt ordinari. Ex hac ſiquidem concordantia ambarum Eccleſiarum, quæ in aliorum Sacramentorum adminiſtratione circa plurima diſcordant, indicium evidens deſumitur ex divina inſtitutione, proindeque ex neceſſitate Sacramenti, neceſſarium eſſe trium Epiſcoporum miniſterium.

Prob. 2. ex Aniceto; qui Epiſtol. ad Epiſcop. Galliæ referens ex Anacleto, D. Jacob. primum Hieroſolymitanum Epiſcopum ordinatum fuiſſe à SS. Petro, Jacobo, & Joan. ait: *Si non minus quàm à tribus Apoſtolis tantus vir fuit ordinatus, patet profectò eos formam inſtituente Domino tradidiſſe, non à minus, quàm à tribus Epiſcopis Epiſcopum ordinari debere*.

Ubi notandum eſt citati Pontificis mentem non eſſe, quòd D. Jacobus per hanc Cæremoniam vere in Epiſcopum fuerit ordinatus; nec enim ignorare poterat Apoſtolum jam eſſe Epiſcopum; ſed mens ejus eſt, quòd Petrus, Jacobus, & Joannes unà ſimul ipſum talis loci, nempè Hieroſolymorum, Epiſcopum inſtituentes, toti Eccleſiæ tradere voluiſſe formam à Domino inſtitutam pro ordinandis Epiſcopis; ex qua inſtitutione ineluctabiliter ſequitur, ipſam neceſſariam eſſe neceſſitate Sacramenti.

Confirm. ex Joan. III. Epiſt. uni. Tom. 2. Concil. *Omnia*, inquit, *maxima Concilia affirmant, eum non eſſe Epiſcopum*, qui minùs, quàm à tribus Epiſcopis fuerit factus. Accedit auctoritas Damaſ. Papæ Epiſt. 5. *Quòd Epiſcopi non ſint*, inquit, *qui minus, quàm à tribus ſunt ordinati Epiſcopis, omnibus patet*.

Prob. nunc quòd ea in re Summus Pontifex diſpenſare poſſit; tum quia certum videtur Apoſtolos per orbem terrarum diſperſos initio Eccleſiæ in Epiſcoporum conſecratione duos alios non adhibuiſſe, ipſoſque ſolos poteſtate plenaria, qua non ſecus ac Petrus, excepta tamen ſuperioritate, pollebant, Epiſcopos creaſſe; tum quia ex probatiſſimis Hiſtoriis certum habemus plures Summos Pontifices ea in re diſpenſaſſe.

Sed dices: Summus Pontifex in eſſentialibus Sacramentorum diſpenſare non poteſt; ergo ſi ea in re diſpenſare poteſt, ſignum eſt, eam nec eſſentialem eſſe, nec de jure Divino.

℞. negando conſequentiam: Quia non ſimpliciter eſſentiale eſt Epiſcopali Ordinationi, quod à tribus fiat Epiſcopis; ſed quòd ab uno non fiat, niſi ex diſpenſatione Summi Pontificis, qui in perſona Petri hanc poteſtatem habet immediatè à Chriſto Domino. Nonne eſſentiale eſt Ordinationi Subdiaconali, & Diaconali, ut ab Epiſcopo fiat; Concedunt tamen Theologi ex diſpenſatione Summi Pontificis validè ac licitè à ſimplici Sacerdote hanc fieri poſſe Ordinationem; quæ citra Pontificiam diſpenſationem proculdubiò invalida foret, atque irrita.

Dico II. Solus Epiſcopus eſt proprius, atque ordinarius Miniſter Sacramenti Ordinis.

Prob. 1. ex Scriptura, ubi videmus Ordinationes omnes ab Apoſtolis factas Diaconorum Act. 6. Presbyterorum Act. 4. &c. 2. Ex perpetua Eccleſiæ Traditione, ſecundùm quam Synod. Alexand. de cauſa Athanaſii teſtatur Iſchyram Presbyterum non eſſe, quia à Collutho non Epi-

ſcopo

ſcopo fuerat ordinatus; 3. Ex variis Conc. maximè Florent. & Trident. ſeſſ. 23. c. 6. & can. 7.

Dixi *proprius atque ordinarius*. Nam licèt, juxta communiorem ſententiam, alius quàm Epiſcopus etiam ex Papali diſpenſatione validè non poſſit Sacerdotem conſecrare, cum hujus facti nullum exemplum, aut experimentum unquam in Eccleſia viſum fuerit; concedunt tamen ferè omnes Theologi ex ſupradicta diſpenſatione ſimplicem Sacerdotem, non ſolùm Subdiaconos, cæteroſque minores Clericos, ſed & ipſoſmet Diaconos validè ordinare poſſe. Pro cujus probatione factum refertur Inn. VIII. qui in Bulla data ann. 1463. quibuſdam Abbatibus Ciſtercienſibus facultatem conceſſit Monachis ſuis omnes Ordines, uſque ad Diaconatum incluſivè, conferendi; *Ne extra Clauſtrum hinc inde diſcurrere cogerentur.*

Adnotatio 108.

(*)

Controverſia non modica eſt, an ſcilicet, ſimplex Sacerdos ex ſpeciali Summi Pontificis diſpenſatione miniſter Sacræ Ordinationis inſtitui poſſit? De Ordinibus minoribus nulla eſt quæſtio: cum ſæpe ſæpius illos a ſimplicibus Sacerdotibus ex privilegio conlatos videamus. De majoribus autem major eſt diſceptatio, cum numquam hoc uſitatum fuiſſe conſtanter aſſerant Theologi præſtantiores. Ad Bullam autem Innocent. *VIII. qua conceſſum creditur Abbatibus Ciſtercienſibus Diaconatum ſuis Monachis adminiſtrandi ſuppoſititiam illam eſſe, atque fictitiam, reſpondent cum* Victoria*, qui in Sum. num. 235. eam ſe vidiſſe teſtatur, apertè aſſerat, ſe nihil in ea de Diaconatu reperiſſe expreſſum. Quidquid tamen ſit de Bulla iſta, & de Privilegiis in ipſa contentis, clarum eſt,* S. *Congregationem Concil. ann. 1592. declaraſſe, mentem* Innocentii *in ea tradenda fuiſſe, ut Ciſtercienſes Abbates facultatem dare poſſent cuilibet Epiſcopo Catholico Sacros Ordines uſque ad* Diaconatum *incluſivè conferendi ſibi ſubditis Monachis. Exploſa igitur Bullæ iſtius authoritate, quæ ſola in contrarium adfertur, & ex qua Author noſter inductus fuit ad propriam firmandam ſententiam, concludendum videtur, quod neque ex diſpenſatione Papali Sacri Ordines majores a ſimplici Sacerdote conferri poſſint.*

(*)

CAPUT V.

De Ordinis Subjecto, ejuſque Effectibus.

Not. Inter varias in ſubjecto diſpoſitiones ad ritè Ordines ſuſcipiendos requiſitas, quædam ſunt requiſitæ neceſſitate Sacramenti, & quædam neceſſitate præcepti: circa quas

Dico I. Tres ſunt diſpoſitiones neceſſitate Sacramenti requiſitæ.

Probantur, & exponuntur hæ diſpoſitiones.

1. *Baptiſmus*: quia, ut ſæpius dictum eſt, ex inſtitutione Divina hoc Sacramentum aliorum omnium eſt janua.

2. *Sexus virilis*, item ex Chriſti Domini inſtitutione, qui nequidem Matrem ſuam inter omnes ſanctiſſimam, doctiſſimam, & prudentiſſimam, ordinare voluit. Nec legitur unquàm à mundi exordio, etiam apud Infideles, mulieres Sacrificia obtuliſſe, & in ſacris miniſtraſſe. Id ſolum à quibusdam hæreticis Pepuſianis factitatum eſſe legitur; ſed propter hoc tanquàm infames ab omnibus fuerunt habiti.

3. *Intentio*, in his ſaltem, qui habent, vel aliquando rationis uſum habuerunt; ita ut, qui prorſus reluctaretur, nec rem, nec characterem Sacramenti reciperet; ut probatur capit. *Majores de Bapt.* Quòd ſi quis abſolutè ordinari vellet, licèt ſecundùm quid eſſet invitus, ob metum incuſſum in virum conſtantem cadentem, valida quidem eſſet Ordinatio; ſed is voto caſtitatis, nec obligatione Divini Officii perſolvendi teneretur, ſi metus eſſet injuſtè incuſſus; ſecus autem ſi juſtè. Dixi, qui *vel aliquandò rationis uſum &c.* Nam validè, licèt illicitè, ordinaretur puer Baptizatus ante uſum rationis, idem dic de amentibus; quia hoc Sacramentum non in actuali exercitio, ſed in collata quadam facultate conſiſtit. Puer tamen ordinatus, nec ad votum caſtitatis, nec ad Divinum Officium recitandum teneretur, niſi poſt ademptum rationis uſum ſpontè ratam Ordinationem ſuam habuiſſet.

Dico II. Decem ſunt diſpoſitiones, aut conditiones, neceſſitate præcepti, requiſitæ.

1. *Status gratiæ*: cum enim Ordines vera ſint Sacramenta, & quidem vivorum, citra ſacrilegium immane in mortali peccato ſuſcipi nequeunt,

2. Im-

2. Immunitas ab omni irregularitate, de qua alibi diximus.

3. Scientia ſufficiens major vel minor, juxta majorem vel minorem Ordinis ſuſcipiendi dignitatem. Nec enim ea litteratura ſufficit, quæ ab irregularitate ordinandum reddat immunem; ſed ſub gravi peccato requiritur mediocris ſaltem ſcientia eorum, quæ ad Ordinem ſuſcipiendum ſpectant.

4. *Confirmatio, & prima Tonſura* jam ſuſcepta; prout ſancivit Trident. ſeſſ. 23. cap. 4.

5. *Congruæ ſuſtentationis titulus*, vel ex Beneficio, vel ex penſione, vel ex proprio patrimonio, vel ex profeſſione paupertatis Evangelicæ, qua nullus certior eſt titulus, dùm religiosè obſervatur.

6. *Tempus ordinationum* à jure ſtatutum, non quidem pro prima Tonſura, quæ qualibet die legitimè conferri poteſt, ſed pro Ordinibus.

7. *Temporum interſtitia*, quæ conſiſtunt in hoc quod Minoribus Ordinibus initiati, *nonniſi poſt annum*, Eccleſiaſticè ſumptum; *à ſuſceptione poſtremi gradus Minorum Ordinum ad Sacros Ordines promoveantur*. Docent tamen communiter Doctores ex juſta cauſa, legitimaque conſuetudine, Minores Ordines unà cum Tonſura, imò cum Subdiaconatu licitè ſuſcipi poſſe. Secùs dicendum eſt de Majoribus Ordinibus, quos ſi quis duos ſimul una die ſuſciperet, aut miniſtraret, ſuſpenſionem incurreret.

8. *Ordinata Ordinum ſuſceptio*: ideſt, quòd inferior Ordo priùs ſuſcipiatur, & poſt hunc ſuperior; ita ut qui per ſaltum unum Ordinem ſuſciperet ab utroque ſcilicet ſic ſuſcepto, & à ſuperiore ſuſcipiendo ſuſpenſus eſſet.

9. *Ordinis ſuſceptio à proprio Epiſcopo*. Siquidem non licet Epiſcopo ſubditum alienum ordinare, abſque licentiâ ſeu litteris dimiſſoriis proprii ejus Epiſcopi, juxta Statutum Tridentin. ſeſſ. 23. cap. 8. de Reform.

Proprius autem Epiſcopus dicitur, vel ratione originis, dùm ordinandus in ejus Diœceſi natus eſt, vel dicitur ratione fixi parentum ſuorum domicilii; vel ratione domicilii, quod in quodam loco dicuntur habere, qui ibi manent, cum propoſito ibidem conſtanter manendi; vel ratione Beneficii, quod ordinandus in Diœceſi poſſidet, niſi aliud fuerit ſtatutum.

Porrò non ſolùm Epiſcopi, ſed & Capitulum Sede vacante, & Superiores Regulares Dimiſſorias litteras concedere poſſunt; cum his conditionibus, quod Capitulum id non poſſit, niſi per annum Sedes vacaverit; aut ordinandus in tali circumſtantia ſit poſitus, ut ſi non eſſet ordinatus, Beneficium receptum, vel recipiendum amitteret; & quod Superiores Regulares ſolummodò ſubditis ſuis litteras Dimiſſorias licitè poſſint concedere ad Epiſcopum Diœceſanum, non ad alium, niſi Diœceſanus abſuerit, & Ordinationes non habiturus ſit. Idque ex Decreto Clement. VIII. an. 1596. ſub pœna Officii, & Dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis activæ, & paſſivæ privationis, aliiſque pœnis ad arbitrium Summi Pontificis incurrendis.

His conditionibus *Ætatem legitimam*, de qua, dùm de irregularitate, non adjicimus; ſed obiter notabimus Mendicantes, ſub prætextu privilegiorum ſibi conceſſorum, ante ætatem legitimam Ordines ſine crimine ſuſcipere non poſſe. Fuere quidem olim ipſis circa ætatem ad Ordines ſuſcipiendos conceſſa privilegia à Joan. XXII. & Jul. II. ſed expreſſe à Triden. ſeſſ. 23. c. 12. ſunt revocata. Quoad eos, qui abſque Eccleſiæ neceſſitate, aut utilitate, circa ætatis defectum à Sede Apoſtolica diſpenſationem obtinent, ſub obtentu devotionis, qua minimè flagrant; verendum eſt, ne eorum audacia ac præſumptio ipſis coram Supremo Judice in crimen vertatur.

QUÆR. Quinam ſint Ordinis effectus?

℞. Triplicem eſſe. 1. Gratiæ habitualis augmentum, ſicut & aliorum Sacramentorum vivorum. 2. Gratia Sacramentalis ſeu auxilia ſpecialia ad functiones, & officia cuilibet ordini propria rite perſolvenda. 3. Character indelebilis, quo fit ut nullus Ordo etiam ex Minoribus iterari poſſit; cum nullus ſit qui ſpecialem non conferat poteſtatem, novamque non importet ſpecialem conſecrationem; quæ conſecratio, utpote de ſe, & ex natura ſua perpetua, à nullo poteſt auferri. Ideò licet propter nonnulla immania crimina honor, locuſque Ordini conveniens ab Eccleſia quandoque auferatur; non aufertur tamen interna poteſtas; vi cujus, etiam excommunicati ac degradari, validè ſemper, licèt non licitè, Ordinis à ſe ſuſcepti functiones perſolvunt.

Nec refert quòd Ordinationes ab Epiſcopo degradato factæ in jure cenſeantur irritæ, & Sacramenta à Sacerdote hæretico collata nullam dicantur gratiam conferre; cum Ordinationes illæ non cenſeantur irritæ, quoad poteſtatem per has de facto colla-

colla-

collatam; ſed quoad hujus poteſtatis uſum legitimum: nec illa Sacramenta nullàm de ſe gratiam conferre dicantur, ſed propter peccatum à Sacerdote hæretico ſcienter ac voluntariè ea ſuſcipientium.

Cæterùm inter varios Ordinis effectus, non incongruè recenſetur Cœlibatus obligatio, ſacris Ordinibus affixa; ſecundùm quam his Ordinibus præditi, nec Matrimonium contrahere, nec Matrimonio prius contracto uti poſſunt. Hanc Divini juris non eſſe, ſed tantummodò Traditionis Apoſtolicæ, juriſque Eccleſiaſtici, docent communiter Doctores; quod evidentiſſimè patet ex modo diverſo Legem hanc in Eccleſia Latina, & Græca obſervandi. In Eccleſia namque Latina religiosè ſemper fuit obſervata, excepto tamen Subdiaconatu, qui ab initio hac lege non tenebatur, ut patet ex antiquioribus Conciliis Eliberit. Carthagin. 11. Tolet. 1. &c. ſolos Epiſcopos Presbyteros, & Diaconos in ea lege comprehendentibus. Sed tandem circa circiter D. Gregorii tempora in univerſa Eccleſia Latina conſuetudo vim legis habens obtinuit; ut nullus Subdiaconus ordinaretur, qui continentiam ſe ſervaturum non promitteret; quo factum eſt, ut deinceps Subdiaconatus inter ſacros Ordines annumeraretur.

Quod ad Græcam Eccleſiam ſpectat, Presbyteris Græcis facta eſt olim facultas utendi Matrimonio ante Ordinationem ſuam legitimè inito; ſed nunquam per Eccleſiam Catholicam, tum Latinam, tum Græcam, ipſis fuit licitum, poſt Ordinationem ſuam uxorem ducere, & hoc ſacrilego uti Matrimonio.

Hæretici quidem, qui continentiæ gratiam habere nolunt, quique verbum iſtud capere non ſatagunt, nonnullas contra hanc legem Scripturas objiciunt. 1. Illud Apoſtoli: *Unuſquiſque uxorem ſuam habeat propter fornicationem*. 2. Idem Apoſtolus dicit ſe poteſtatem habere mulierem circumducendi. 3. Idem præcipit, ut Epiſcopus vir ſit unius uxoris. Sed fruſtrà hæc objiciuntur. Nam 1. Apoſtolus non jubet, ſed permittit communibus Fidelibus, ut uxores habeant. 2. Apoſtolus poteſtatem habebat quidem mulierem circumducendi, non uxorem, ſed *ſororem*, proindeque abſque Matrimonio. 3. Præcipit, ut Epiſcopus ſit vir unius uxoris; non quòd actu uxorem habere debeat, ſed quod ordinandus Epiſcopus non ſit Bigamus; ideſt, duas uxores habuerit.

Adnotatio 109.

(*)

Quæ ad Sacras Ordinationes pertinent, breviter ab Authore abſolutis, quæſitum quoddam, & quidem non aſpernandum hîc addere juvat; quid ſcilicet dicendum de proteſtatione illa ante Ordinationes aliquando fieri ſolita, per quam Epiſcopus Ordines collaturus proteſtatur: ſe intentionem non habere ordinandi aliquo Canonico impedimento irretitos; & quid de iis, qui tali impedimento ligati ad Ordinationem accederent? Benedictus XIV. de Syn. *Lib.* 8. *cap.* 11. *nu.* 1. *& ſeqq. rem verſans monet primò Epiſcopos, ut a tali proteſtatione abſtineant, cum ex una parte nullum in Sacris Ritibus habeat fundamentum, & ex alia innumeris anxietatibus occaſionem præbere valeat; deinde quæſitum ſic num.* 2. *ſolvit*. At quid faciendum, ſi reipſa contingat, aliquem Canonico impedimento ligatum Ordines recepiſſe ab Epiſcopo, qui eam ſolemnem proteſtationem Sacræ Cæremoniæ præmiſit? Fusè de hac quæſtione a nobis actum eſt in noſtro *Tract.* de Sacrif. Miſ. ſeſſ. 2. §. 70. ubi ex S. Congreg. Concilii ſententia diximus, interrogandum Epiſcopum, ſi ſit Superſtes, a quo Ordines ſunt collati: & ſi is aſſerat, ſuam intentionem verè alligaſſe præmiſſæ proteſtationi, Ordinationem diximus abſolutè iterandam; Si vero dubia, & incerta remaneat Epiſcopi intentio, eo quod non ſatis conſtet, qua mente eam proteſtationem emiſerit, & an illi reverà ſuam aptavit intentionem, Ordinatio erit ſub conditione repetenda. *Sic reſoluto quæſito pergit poſtea monere Epiſcopos, ut, ad omnem dubitationem de re ſane graviſſima removendam, habita prius ſubtili, atque diligenti inquiſitione de dignitate, & idoneitate Ordinandorum, abſolutam de facto habeant intentionem omnes, & ſingulos Ordinandi, qui ſibi hîc, & nunc præſentantur, ſive antea approbati fuerint, ſive quoquomodo intruſi; nec aliunde expediat*, ut aliquid, ne ad terrorem quidem tunc dicat, unde fas ſit ejus intentionis defectum conjicere, aut leviter ſuſpicari.

[*]

DISSERTATIO VII.

De Matrimonio.

Matrimonium à Matre potius, quàm à Patre dicitur; quia prolis generatio, cujus gratia fuit inſtitutum in Matre apparet, eſtque quaſi Matris munus. Vocatur adhuc *Connubium* à velo mulieris, quo quaſi nube obducitur; & *Conjugium* a jugo mutuo, quo vir ac mulier conjunguntur. Hic nobis ſunt exponenda Sponſalia, quæ Matrimonium præcedunt; Eſſentiam, Exiſtentiam, quæ ipſum conſtituunt: Proprietates, & Effectus, quæ ex ipſo prodeunt, & demùm Obſtantia, quæ ipſum impediunt.

CAPUT I.

De Sponſalibus.

Not. NOmen *Sponſalia* tripliciter ſumitur. 1. Pro muneribus Sponſæ obligatis. 2. Pro ipſomet Matrimonio rato, non conſummato, ſeu pro Sponſalibus de præſenti, ſic qui jam nupſerunt, dicuntur Sponſi, & Sponſæ. 3. Pro contractu Matrimonium præcedente, quo contrahentes mutuò ſibi *ſpondent*, ſeu promittunt Matrimonium, & hæc *Sponſalia* dicuntur eſſe de futuro. De his Sponſalibus nunc ſermo inſtituitur.

Dico: Sponſalia rectè definiuntur: *Futuri Matrimonii promiſſio vera, & libera, mutua, acceptata, ſigno externo expreſſa, inter Perſonas determinatas ac legitimas, illo Matrimonio conjungendas.*

Probat. & exponitur per partes Concluſio.

Dicitur 1. *Promiſſio*, non ſimplex propoſitum. Ideò ſi quis mulieri diceret: *Decrevi*, vel *ſtatui te in uxorem ducere*, per hoc Sponſalia non contraheret.

Dicitur 2. *Vera*; nam qui fictè promitteret, mortaliter quidem peccaret, utpote qui proximum in re gravi deciperet, teneretur que ſcandalum, & damnum reparare; ſed vi Sponſalium non teneretur contrahere; quia obligatio promittentis intentionem ſequitur; ideòque nulla cenſetur, ſi nulla ſeſe obligandi adſuerit intentio.

Dicitur 3. *Libera*; ideſt cum plena advertentia, & deliberatione perfecta; ita ut nec ulla deceptio, nec metus gravis injuſtè incuſſus intercedat; quia cum Sponſalia veram contractus rationem habeant, humano modo debeant celebrari, imò & ſpontè, prout ſonat verbum *Spondeo*; ideoque licèt cæteri contractus ex metu gravi initi naturaliter ſint validi, quatenus ſemper ſunt ſimpliciter voluntarii; attamen cum ex jure poſitivo Matrimonium ex metu gravi initum ſit irritum, idem dicendum eſt de Sponſalibus, quæ naturam ejus conſequuntur.

Dicitur 4. *Mutua*; ſiquidèm hic contractus ex natura ſua non eſt ſimplex promiſſio, ſed repromiſſio, ſeu reciproca promiſſio. Ideò quantumvis Petrus Berthæ promitteret ipſam in uxorem ſe ducturum: ſi Bertha Petro viciſſim idem non promitteret, Petrus vi Sponſalium eam ducere non teneretur; licèt forſan ad id teneri poſſet ratione ſimplicis promiſſionis. Ratio hujus eſt, quia contractus ſponſalitius eſt oneroſus, proindeque reciprocus.

Dicitur 5. *Acceptata*: quia, ut alibi dictum eſt, vana eſt promiſſio rei non acceptatæ.

Dicitur 6. *Signo externo expreſſa*, cum enim contrahentes per ſeipſos onus ſuſtinere debeant, per ſeipſos conſenſum expreſſum exhibere debent. Parentes tamen Sponſalia acceptare poſſunt pro filiis ſuis præſentibus, & non contradicentibus, ut jure poſitivo ſtatutum eſt.

Dicitur 7. *Inter perſonas determinatas*. Unde ſi quis diceret: promitto ducere illam, vel iſtam, licèt ambæ acceptarent, non eſſent Sponſalia.

Dicitur 8. *Legitimas*, ideſt, quæ à jure Matrimonium inire non prohibentur; cum hoc tamen diſcrimine; quod poſt completum ſeptennium, validè iniri poſſint Sponſalia, quia tunc ordinariè ſolet adeſſe rationis uſus, ad contrahendum neceſſarius.

Dicitur 9. *Illo Matrimonio conjungendas*: Quia nec pro Filiis Impuberibus, nec pro Puberibus abſentibus, valida Sponſalia contrahi poſſunt, niſi Impuberes poſt ſeptennium, & Puberes ſcienter liberè conſentiant, vel ſaltem tacitè approbent, qui tamen conſenſus tacitus minimè ſufficeret ad validanda Sponſalia à Tutoribus, & Curatoribus pro Pupillis ſuis, vel Minoribus contracta, ſed neceſſarius eſſet expreſſus. De Sponſalibus plurima quæruntur hic breviter expendenda.

QUÆR. 1. Utrùm valida ſint ſponſalia conditionata?

℟. Cum diſtinctione; vel conditio appoſita

ſita honeſta eſt, vel inhoneſta. Quòd ſi honeſta ſit v. g. *ducam te in uxorem, modò Parentes conſenſum præbeant*, tunc purificata conditione valida ſunt Sponſalia; & ea non purificata evadunt irrita. Quòd ſi conditio ſit inhoneſta, vel contra ſubſtantiam Matrimonii pugnet; ut, *ducam te in uxorem, ſi pharmacum generationem impediens ſumas*, tunc prorſus invalida ſunt ſponſalia: vel non pugnant contra ſubſtantiam Matrimonii; ut, *ducam te in uxorem, modo hunc occidas*, tunc impleta conditione, valida ſunt Sponſalia, & promittens ipſis ſtare tenetur, ut patet ex praxi Eccleſiæ compellentis defloratorem ducere Puellam, quam ſub Matrimonii promiſſione defloravit. Quod ſi appoſita ſit impoſſibilis conditio, non ſtant Sponſalia; quia Sponſus non cenſetur ſeriò promiſiſſe.

QUÆR. 2. An & quandò Sponſi Matrimonium inire teneantur?

℟. Tenentur 1. ſub gravi peccato; quia ex promiſſione reciproca utriumque acceptata Juſtitiæ exoritur obligatio, quæ cum circa rem gravem verſetur, gravem utique parit obligationem. Tenentur 2. tempore præfixo; cum non ſolùm promiſſionis impletio, ſed & impletionis tempus hujus contractus cenſeatur materia. Ideò qui notabiliter Matrimonium protraheret, mortaliter peccaret, etiam independenter à ſcandalo, compartis infamia, aut incontinentiæ periculo, quod ab hac procraſtinatione oriri poſſet: Quo caſu etiam non diuturna procraſtinatio mortalis utique foret. Tenentur 3. ſub gravi peccato, ſi tempus non ſit determinatum, inire Matrimonium quamprimùm commodè fieri poteſt, alioquin vana eſſet promiſſio, cum tandem impleri debeat, nec ullum aliud tempus rationabiliter aſſignari valeat.

QUÆR. 3. An pœna in Sponſalibus primo reſilienti appoſita, obliget in conſcientia?

℟. Non obligat, ſi juſtè reſilierit; benè autem ſi injuſtè. Ratio primi eſt, quia nulli, niſi propter culpam, pœna eſt imponenda, ſed qui juſtè reſilit non eſt in culpa. Ergo. Deinde quia hæc injuſta pœna libertatem lædit Matrimonii; cum poſſet aliquis, ne pœnam gravem ſolveret, infeliciſſimum, contra ſuam rationabilem propenſionem, inire Matrimonium. Adde quod jus tum Canonicum, tum Civile hanc pœnam prohibeant ac irritent. Ratio ſecundi eſt; quia injuſtè reſilienti nulla fit injuria; ſed potius ipſemet infert injuriam, propter quam mulctari juſtum, & æquum eſt; cum nulla ratione, nulloque juris adminiculo, injuſtè fidem frangere ſit licitum: Imò, è contra, jus Canonicum injuſtè reſilientem, etiam per cenſuras, Matrimonium inire compellat.

QUÆR. 4. Quot modis diſſolvantur Sponſalia?

℟. Multipliciter diſſolvi. 1. Mutuo ac libero Puberum contrahentium conſenſu. 2. Per Ordinis Sacri ſuſceptionem, non tamen per ejus votum, ſicut nec per votum ſubſequens Caſtitatis, aut Religionis; quia invalidè promittitur Deo, quod jam homini promiſſum eſt. 3. Per ingreſſum Religionis, ſaltem quoad partem in ſæculo manentem. 4. Per ſubſequens Matrimonium. 5. Per ſuperveniens Matrimonii impedimentum. 6. Per unius Partis fornicationem. 7. Per notabilem infirmitatem, aut deformitatem, aut paupertatem ſupervenientes. 8. Per capitales inter Sponſos ſubortas inimicitias. 9. Per longinquam unius partis peregrinationem, aut diuturnam abſentiam &c. Porrò in his omnibus Eccleſiæ judicium, non eſt neceſſariò expectandum, ſi cauſa diſſolutionis Sponſalium manifeſta ſit, vel publica, benè quidem ſi occulta.

ADNOTATIO IIO.

(*)

*Secunda pars Reſolutionis ſub numero ſecundo poſitæ, in qua ſtatuitur, quod nec per V*otum Sacri Ordinis ſuſcipiendi, nec per ſubſequens votum Caſtitatis, aut Religionis, *diſſolvuntur Sponſalia, difficultati quidem non modicæ ſubeſt, cum graviores Theologi oppoſitam defendant ſententiam. Volunt enim, quod per ejus naturæ votum Sponſalia diſſoluta remaneant, etſi, quod majus eſt, eſſent juramento firmata. Ratio eorum eſt, quod in iſtiuſmodi promiſſionibus, ſemper, tacitè ſaltem, ſubintelligatur conditio eas non adimplendi, ſi Status melior, Deo ſcilicet, per ſacrificium proprii corporis propinquius inſerviendi, eligi velit. Cum igitur promiſſiones iſtæ ſint, per ipſos, quodammodo conditionatæ; & conditio reſcindens in caſu adveniat; ſponſalia per conſequens, remanent diſſoluta. Attamen ſententia Authoris noſtri, præter extrinſecam authoritatem Doctorum eam tradentium, fundamento etiam intrinſeco, & quidem gravi non caret. Deo inſervire per proprii Corporis Sacrificium, laudabile quidem eſt, ipſique gratiſſimum ſi debitis modis fiat; alioquin, oblationes abominabiles oculis ejus reſultant. Ipſe quidem Deus, qui Caſtitatis ſervandæ conſilium reliquit, præceptum antea dedit Proximum non decipiendi,*

ipſique promiſſiones liberè factas, & multo magis, ſi juramento firmatæ fuerint, fideliter ſervandi atque adimplendi. Ratio igitur, cui innititur Authoris noſtri ſententia, quod, videlicet, invalidè promittitur Deo, quod jam hominibus promiſſum eſt, *validior, mea ſententia, firmiorque videtur, quàm ut a fundamentis contrariæ ſententiæ, evinci valeat.*

(*)

QUÆR. 5. Quas ob cauſas Sponſalia Matrimonio præmittantur?

℞. Multas ob cauſas præmittuntur. 1. Ut Matrimonium maturiùs ac deliberatiùs contrahatur. 2. Ut tempore intermedio Sponſus, & Sponſa ad Sacramentum recipiendum ſe diſponant. 3. Ne Sponſa ſtatim tradita, inquit Auguſtin. vilis à Marito habeatur. 4. Ut diligentior comparatis morum vitæ, & conditionis fiat inquiſito. 5. Ut dignoſci poſſit, an adſit aliquod dirimens, vel impediens obſtaculum.

QUÆR. 6. Quid de Proclamationibus, ideſt Bannis, ſit dicendum?

℞. 1. Gravem eſſe proclamationum obligationem, quas Later. ſub Innoc. III. ſtatuit, ideoque eis prætermiſſis contrahens graviter peccare cenſetur, cum materia ſit gravis; non ſecùs ac ille, qui falſum allegans ab eis illegitimam obtineret diſpenſationem. 2. Proclamationes ter fieri debent à proprio contrahentium Parocho; ideſt in cujus Parochia habitant, idque tribus diebus Dominicis, aut de præcepto feſtivis continuis, non tamen immediatis, & intra Miſſarum Solemnia. Quòd ſi diverſæ ſint contrahentium Parochiæ, aut unus contrahentium duplex in diverſis Parochiis habeat Domicilium, in utraque Parochia fieri debent proclamationes. 3. Quod ſi infrà duos menſes poſt factas denuntiationes Matrimonium non celebretur, iterari debent, perinde ac ſi nullæ factæ fuiſſent. 4. Audita proclamatione, quilibet impedimenti, etiam occulti, conſcius ſub gravi peccatō illud revelare tenetur, etiamſi ſub juramento illud occultare promiſiſſet, cum juramentum iniquitatis vinculum eſſe non poſſit. Dixi quilibet; ſive ſolus id ſciat, quia ad probationem non tenetur, ſed ſolius ſit Superioris de veritate inquirere; ſive alii etiam illud reſciant; niſi tamen illos ſufficienter; jam denunciaſſe compertum eſſet.

CAPUT II.

De Eſſentia, & Exiſtentia Matrimonii.

TRia in hoc Capite exponenda veniunt. Quid, & quale ſit Matrimonium: Quæ materia ejus, & forma: & quis ejus Miniſter. Demùm quinam requiratur conſenſus.

QUÆSTIO I.

Quid, & quale ſit Matrimonium?

Not. 1. TRiplex dicitur Matrimonium. 1. Legitimum, quod inter perſonas à Lege non impeditas contrahitur, quale poteſt eſſe etiam inter non Baptizatos. 2. Ratum, quod à ſolis Fidelibus contrahitur, eſtque in ipſis Sacramentum, cujus ratione ſit ratum ſeu indiſſolubile, ad diſcrimen Matrimonii ab Infidelibus contracti, quod poſt alterutrius converſionem diſſolvi poteſt. 3. Conſummatum, cui acceſſit copula.

Not. 2. Matrimonium iterùm dupliciter ſumi poteſt. 1. Prout eſt tranſiens contractus, quo vir, & fœmina mutuò ſibi dant fidem. 2. Pro vinculo ex tali contractu inducto, & moraliter inter Conjuges permanente. Quoquomodo accipiatur de ipſo inquiritur; quænam ſit ejus eſſentialis definitio, utrùm ſit verum Novæ Legis Sacramentum, & an ſit licitum & præceptum: pro quibus ſolvendis

Dico I. Matrimonium pro contractu ſumptum, ritè definitur: *Contractus, quo vir & fœmina ſibi invicem legitimè tradunt, & accipiunt corporum ſuorum dominium perpetuum, ad uſum conjugalem.* Sumpto autem pro vinculo ex hoc contractu habitualiter permanente, rectè definitur: *Viri ac mulieris maritalis conjunctio inter legitimas perſonas individuam vitæ conſuetudinem retinens.*

Proban. & explicantur definitiones. In prima definitione contractus locum habet generis, cætera verò differentiæ. Quodlibet ſiquidem pactum inter virum, & mulierem, quo ſibi invicem opera præſtare promittunt, non eſt Matrimonium. Propter eamdem rationem, in ſecunda definitione dicitur, non qualiſcunque, ſed *maritalis* conjunctio, ad uſum ſcilicet conjugalem ordinata. In utraque definitione additur, *Legitimè*, & *legitimas*: Quia Matrimo-

trimonium ratum ſeu firmum eſſe non poteſt, quod ab aliqua Lege eſt illicitum: Cætera in definitionibus enunciata expoſitione non indigent, & ex dicendis clariùs patebunt.

Dico II. Matrimonium eſt verum, ſoliuſque Novæ Legis, Sacramentum.

Prob. 1. Pars ex Apoſt. Eph. 5. *Propter hoc relinquet homo Patrem, & Matrem ſuam, & adhærebit Uxori ſuæ; & erunt duo in carne una: Sacramentum hoc magnum eſt; ego autem dico in Chriſto, & in Eccleſia.* Nec valet dicere, hunc textum de ſigno merè repræſentativo unionis Chriſti Domini cum Eccleſia intelligendum eſſe. Concilia ſiquidem Senon. ann. 1528. c. 39. & Tridenr. ſeſſ. 24. ipſum uſurpant ad probandum Matrimonium eſſe Sacramentum, & quidem jure merito, cum in hoc textu verba: *Hoc Sacramentum*, evidenter referantur ad id, quod ipſa immediatè præcedit, nempe inviolata conjunctio viri cum muliere, non autem unionis Chriſti cum Eccleſia.

Confirm. ex conſenſu utriuſque Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis, etiam Schiſmaticæ, quæ ſemper Matrimonium inter Novæ Legis Sacramenta recenſerunt, & etiam num recenſent. Teſtantur Patres omnes, maximè Auguſt. lib. de bon. conjug. cap. 18. *In noſtratum quippe nuptiis plus valet Sanctitas Sacramenti, quàm fœcunditas uteri.* Et lib. de Fid. & Oper. cap. 7. *In Eccleſia*, inquit, *nuptiarum non ſolum vinculum, verùm etiam Sacramentum commendatur*. Accedunt definitiones Conc. Conſtant. ſeſſ. 15. Florent. in Decret. pro Inſtruct. Armenorum, & Trident. citat. Anathema dicentis in eos, qui contrarium ſentiunt.

Obj. 1. Cœlibatus, teſte Apoſtolo, melior eſt Matrimonio; ergo illud non eſt Sacramentum; id enim Sacramentum eſſe non poteſt, à quo melius eſt abſtinere. 2. Idem eſt Matrimonium in Infidelibus, ac Fidelibus; atqui in Infidelibus, non eſt Sacramentum. Ergo. 3. Eccleſia mutavit materiam Sacramenti, dum clandeſtinum irritavit: ergo non eſt Sacramentum; cum ipſa ſubſtantiam Sacramenti mutare non poſſit. 4. Omne Sacramentum gratiam confert dùm perficitur; non autem Matrimonium, quod ipſam non confert, dùm conſummatur.

℞. ad 1. Melius eſt Matrimonio abſtinere, ſi concipiatur ſub idea carnalis copulæ C. ſi concipiatur ut res ſacra N. Alioquin B. V. Maria, quæ ſemper quod perfectius amplexa eſt, B. Joſepho non nupſiſſet. Ad 2. Idem eſt Matrimonium Infidelium, & Fidelium ſumptum pro contractu civili C. ſumptum pro Sacramento N. Ad 3. Eccleſia mutavit Sacramenti materiam, non quatenùs eſt Sacramentum, ſed quatenus eſt contractus. Ad 4. Negatur Matrimonium per copulam perfici; cum independenter ab illa, & priuſquam exerceatur, verum ſit, atque perfectum Sacramentum.

Prob. 2. Pars; nempè, quòd Matrimonium ſolius Novæ Legis, non autem Veteris, aut Naturæ, ſit Sacramentum.

Prob. Quia de Fide eſt ex Trid. ſeſſ. 7. can. 1. omnia Sacramenta à Chriſto Dom. fuiſſe inſtituta, & Baptiſmum omnium Sacramentorum januam eſſe: ergo Matrimonium non erat Sacramentum ante Chriſti Domini Adventum, priuſquam Baptiſmum inſtituiſſet. Quod ſi nonnulli Patres Infidelium Matrimonium Sacramenti nomine nobilitent, ſenſus eorum eſt; quòd ſignum erat merè ſpeculativum rei Sacræ, unionis ſcilicèt Chriſti cum Eccleſia, non verum ſignum practicum.

Dico III. Licitus eſt uſus Matrimonii; non tamen unquam præceptus, niſi initio mundi.

Prob. 1. Pars, quæ de fide eſt contra varios Hæreticos Veteres nubere prohibentes, & à variis Concil. Gangr. Bracar. &c. damnatos; & ex Apoſt. Hebr. 13. Matrimonium dicente: *Honorabile eſſe conjugium*, & eum benefacere, qui *Matrimonio jungit virginem ſuam*. Accedit ipſiuſmet Chriſti Domini auctoritas, qui præſentiâ ſuâ nuptias in Cana Galilleæ celebratas cohoneſtavit. Quòd ſi verò nonnulli ex Sanctis Patribus aliquam in uſu Matrimoniali turpitudinem videantur tribuere, non ipſimet uſui Matrimoniali tribuunt, ſed carnali concupiſcentiæ, quæ in ipſo exardeſcit, quæque ab Apoſtolo peccatum vocatur; quia videlicèt ex antiquo prodit peccato, & ad peccatum nos inducit; licèt ipſa, dùm debitè moderatur, formale non ſit peccatum.

Prob. 2. Pars, exemplo Joſue Eliæ, Jeremiæ, Danielis &c. qui cœlibatum coluerunt. Undè Apoſtolus citatus ait: qui virginem ſuam Matrimonio *non jungit*, *melius facit*; & ipſemet Chriſtus Dominus ait Matth. 19. *Eunuchos eſſe, qui ſe ipſos caſtraverunt propter Regnum Cœlorum*.

QUÆR. 1. Quandonam Matrimonium fuit inſtitutum?

℞. Si

Digitized by Google

R. Si Matrimonium pro contractu ſumatur, certum videtur ex Auguſt. lib. 14. de civit. c. 24. *Nuptias ante peccatum hominis Deum ipſum inſtituiſſe*: dum per os Adami dixit: *Dimittet homo Patrem, & Matrem, & adhærebit uxori ſuæ*: Si verò ſumatur pro Sacramento, nonnulli cenſent inſtitutum fuiſſe, dùm Nuptias in Cana Gallilææ celebratas Chriſtus præſentiâ ſuâ honoravit, & ad eſſe Sacramenti elevavit, primoque ſuo miraculo confirmavit; ſed probabilius dicitur ipſum inſtituiſſe, dùm Matth. 19. ejus indiſſolubilitatem ſancivit, aut ſolemniter confirmavit. Siquidem ſuavi ejus Providentiæ congruum erat; ut tunc, ad hanc Legem obſervatu difficilem obſervandam, gratiam Sacramentalem conferret, aut repromitteret.

QUÆR. 2. Qua ratione Matrimonium dicatur magnum Sacramentum?

R. Magnum dicitur, imò & maximum, non quidem ratione gratiæ ab ipſo collatæ, quæ omnium Sacramentorum eſt infima, ſed ratione ſignificationis. Triplicem namque habet ſignificationem. Significat 1. Unionem Dei cum anima, quam Deus ipſemet fide, quæ per caritatem operatur, ſibi deſponſavit. 2. Unionem Chriſti cum Eccleſia, quam ſibi Sanguine ſuo comparavit. 3. Unionem verbi divini cum humanitate, quam ſibi indiſſolubiliter aſſumpſit.

QUÆR. 3. Utrùm Matrimonium, inter baptizatum, & non baptizatum, verum ſit Sacramentum?

R. Nequaquàm; Quia Sacramento Matrimonii eſſentiale eſt, ut ſit inter duo; ſed non poteſt eſſe inter duo, ſi unus, defectu Baptiſmi, Sacramenti non ſit capax. Ergo. Deindè ſi tale Matrimonium eſſet Sacramentum, omninò foret indiſſolubile; tale autem Sacramentum non eſſet indiſſolubile, ut conſtat ex Apoſtolo 1. Cor. 7. docente, partem fidelem ab infideli licitè ſeparari poſſe. Nec refert quòd ſi ex duobus Fidelibus ſimul contrahentibus, unus ſit in peccato, & alter in gratia, iſte verè gratiam Sacramenti recipiat. Magna ſiquidem eſt diſparitas inter Sacramentum ipſum, & effectum ipſius Sacramenti. Iſte dividi poteſt, ut de facto dividitur, in eo qui v. gr. in ſtatu mortali ordinatur, & qui Characterem ſuſcipit, licèt gratiam non recipiat; Sacramentum verò omninò eſt indiviſibile.

QUÆR. 4. Utrùm Matrimonium Infidelium ad rationem Sacramenti provehatur, dum baptizantur?

R. Docent unanimiter Doctores, Matrimonium Infidelium, poſt Baptiſmum utriuſque partis ſuſceptum, ſaltem ratum fieri, atque indiſſolubile; quia ratione fidei in Baptiſmo ſuſceptæ, magis completè, magiſque perfectè conjunctionem Chriſti cum Eccleſia indiſſolubilem ſignificat; ſed utrùm verum ex hoc evadat Sacramentum, non conveniunt. Communior tamen ac probabilior ſententia eſt, Matrimonium inter non Baptizatos initum in Sacramentum tranſire poſt ſuſceptum Baptiſmum; modò coram Parocho, & teſtibus ipſum ratificent, habeantque intentionem, ſaltem implicitam, hoc faciendi quod facit Eccleſia. Ita Div. Thom. 4. diſt. 39. quæſtiunc. 1. artic. 2. ad 1. & ratio eſt; quia in hac Matrimonii ratificatione nihil deeſt ex neceſſariis ad rationem Sacramenti: adſunt ſiquidem materia, & forma, Miniſter, & intentio.

Dices. Deeſt corporum traditio, quia nullus dare poteſt id, quod jam dedit, cum jam in ſua poteſtate non ſit ampliùs.

R. Nullus dare poteſt quod jam dedit, abſolutè & ſimpliciter conceditur; ſecundùm quid, negatur. Nam 1. Quod jam quis dedit, iterùm dare poteſt de conſenſu jam poſſidentis. 2. Dùm quis abſolutè donationem revocare potens, eam confirmat, virtualiter iteratò donat 3. Dùm id donat ſub alia ratione, & ad alium effectum, quæ omnia, ut patet, locum habent in caſu propoſito.

QUÆSTIO II.

De Materia, forma, & Miniſtro Matrimonii.

Not. CUm Florentinum Concilium formam, & materiam Matrimonii, ſicut aliorum Sacramentorum, non aſſignaverit, in eis aſſignandis Doctores in varias abiere ſententias, quas brevitatis gratia prætermittere neceſſe eſt. Igitur

Dico I. Matrimonii remota materia, ſunt contrahentium corpora: Proxima eſt eorum ad actum conjugalem traditio: forma verò eſt mutua contrahentium acceptatio, verbis aut nutibus expreſſa.

Prob. 1. Pars: ſiquidem eadem eſt materia remota Sacramenti, quæ contractus Matrimonialis, circa quem Chriſtus Dominus nihil immutavit; niſi quod ad Sacramenti dignitatem eum elevaverit: Atqui materia remota contractus Matrimonia-

lis

Digitized by Google

lis ſunt contrahentium corpora, id enim eſt materia venditionis, quod venditur. Ergo.

Prob. 2. Pars: Quia in omnibus Sacramentis materia proxima eſt materiæ remotæ applicatio: atqui in Matrimonii Sacramento, nulla alia excogitari poteſt materiæ applicatio, quàm corporum traditio. Ergo.

Prob. 3. Pars: Id enim forma dici debet, quòd materiam determinat ad eſſe tale Sacramentum: atqui corporum traditorum acceptatio eorum traditionem determinat ad eſſe firmum, & ratum contractum, cum ex hac mutua acceptatione prodeat omnis hujus contractus obligatio: omnis ſiquidem promiſſio acceptatione firmatur, ac perficitur. Ergo.

Objic. 1. Conſenſus ſeu acceptatio corporum traditorum eſt cauſa Matrimonii, ergo non eſt ejus forma. 2. Conſenſus non determinat traditionem ad eſſe talem contractum, cum traditio ſupponat contractum jam completum.

℞. ad 1. Negatur conſequentia; quia, licèt in rebus phyſicis cauſa efficiens ab ipſa re cauſata diſtinguatur, hæc tamen in moralibus non diſtinguitur, ut patet in Sacramento Pœnitentiæ; ubi abſolutio eſt forma Sacramenti, licèt ſimul ſit illius cauſa efficiens. Ad 2. Traditio phyſica ſupponit contractum jam completum C. traditio moralis N. Nam ante Matrimonii conſummationem corpora moraliter fuere tradita, & acceptata.

Dico II. Hujus Sacramenti Miniſter non eſt Parochus, ſed ipſimet Contrahentes.

Prob. Concluſio, quæ eſt D. Thom. 4. diſt. 26. q. 2. art. 1. ad 1. & D. Bonav. 4. d. 27. dub. 1. ex Conc. Floren. docente in Decret. mutuum contrahentium conſenſum eſſe cauſam Sacramenti; ex quo ſequitur ipſoſmet conſentientes Sacramentum conficere; ſed qui Sacramentum conficit, illud adminiſtrat: ergo ipſimet contrahentes ſunt hujus Sacramenti ſibi invicem Miniſtri.

Confirm. ex Tridentin. docente ſeſſ. 24. cap. 1. Matrimonia olim clandeſtinè, idest abſque Parocho celebrata, rata validaque fuiſſe, donec Eccleſia ipſa irritaverit: ergo nunc temporis rata ſunt, & valida, independenter à Parocho; cum Eccleſia novum Sacramentum nec inſtituerit, nec inſtituere potuerit: Deindè Chriſtus Dominus Matrimonium ad Sacramenti dignitatem provehendo, nihil in ipſo immutavit, veruſque ſemper ac legitimus contractus remanſit: Atqui hujus contractus ipſimet Miniſtri ſunt ipſimet contrahentes, ergo & Sacramenti. Demùm certum eſt apud omnes, quandoque ad validitatem Sacramenti ſufficere præſentiam Parochi, etiam diſſentientis, & contradicentis; quòd utique falſum eſſet, ſi hujus Miniſter Parochus eſſet; cum ad valorem Sacramenti neceſſariò prærequiratur Miniſtri intentio.

Objic. 1. Florentinum, dicens conſenſum contrahentium cauſam eſſe Matrimonii, de ipſo non loquitur quatenus eſt Sacramentum, ſed quatenus eſt contractus. 2. Parochus hæc verba profert: *Ego vos in Matrimonium conjungo*, quæ utique falſa eſſent, ſi non eſſet Sacramenti Miniſter. 3. Parochus per hæc verba: *ego vos*, Matrimonium ſanctificare dicitur, ergo ipſum efficit Sacramentum. 4. Omnium Sacramentorum Miniſtri Perſonam gerunt Chriſti Domini in eis conferendis: atqui contrahentes Perſonam Chriſti non gerunt; alioquin ipſemet Chriſtus per eos Matrimonium contraheret. Ergo. 5. Ex Conc. Florentino omnia Sacramenta conſtant materia, & forma, & Miniſtro; ſed in noſtra ſententia materia non diſtinguitur à Miniſtro. Ergo. 6. In Miniſtro neceſſaria eſt intentio faciendi Sacramentum: atqui Idiotæ contrahentes non intendunt facere Sacramentum: ergo non ſunt hujus Sacramenti Miniſtri.

℞. ad 1. Florentinum loquitur de Matrimonio rato; non eſt autem ratum, niſi quatenùs eſt Sacramentum, ergo de Sacramento loquitur. Deinde Matrimonium inter Fideles eſt Sacramentum: atqui Concilium de Matrimonio Fidelium loquitur, ergo de Matrimonio, prout Sacramentum eſt.

℞. ad 2. Eorum verborum: *Ego vos &c.* ſenſus eſt; conjunctionem veſtram approbo: Ideò Sacerdos contrahentes non conjungit, niſi approbativè tantum, non verò efficienter. Certum eſt enim quod aliis verbis uti poſſet, ad approbationem ſuam manifeſtandam.

℞. ad 3. Per hæc verba: *Ego vos conjungo*, Parochus Matrimonium ſanctificare dicitur, non quod gratiam conferat Sacramentalem, ſed quia alias gratias contrahentibus utiles confert; vel quia, ſi non adeſſet, gratia minimè conferretur.

℞. ad 4. Contrahentes perſonam Chriſti non gerunt, quatenus corpora ſua ſibi mutuò

tuò tradunt, & acceptant; ſed quatenus, per hanc traditionem, & acceptationem, gratiam ex inſtitutione Chriſti ſibi conferunt.

℟. ad 5. Sub diverſo reſpectu contrahentes ſunt materia, & Miniſtri Matrimonii. Secundùm corpus ſunt materia, ſecundùm voluntatem animi ſunt Miniſtri: Corpus autem, & anima etiam realiter diſtinguuntur.

℟. ad 6. Idiotæ contrahentes intendunt facere quod fit in Eccleſia ab omnibus Fidelibus; quod planè ſufficit ad conficiendum Sacramentum.

Adnotatio III.
(*)

Acerrimam fuiſſe, & adhuc eſſe inter Theologos controverſiam de Matrimonii Miniſtro ex Benedicto *XIV. ſpecialiter diſcimus, qui ad eam enucleandam duo integra Capita 12. videlicet, & 13. Lib. VIII.* de Synodo *inſumit. Ipſam efferbuiſſe inter Patres quoque Tridentinos, & poſt Tridentinum inter Doctores nihilo minus recruduiſſe fusè demonſtrat. Utriuſque partis fundamenta magno refert doctrinæ apparatu; ſed pro neutro ut Pontifex ſtat: utramque probabilem vocans.* Utriuſque Opinionis ſolidiora fundamenta innuimus, *ait ipſe cap. 13. n. 9.* non animo quemquam inducendi ad unam, aut alteram amplectendam; ſed ut Epiſcopis ſit perſuaſum, utramque eſſe probabilem, ſuoſque habere magnæ auctoritatis Patronos. *Attamen, cum in favorem opinantium Sacramenti Miniſtrum eſſe ipſos Contrahentes magni ponderis afferat argumentum a talis ſententiæ Patronis relatis prætermiſſum, ipſum, ad Authoris noſtri magis, magiſque ſtabiliendam ſententiam, ejus verbis referre non inutile reputamus.* Melius, & ſolidius, *ait ibi. num.* 8., fulciri poteſt eadem opinio alia ratiocinatione, quam a ſuis Auctoribus prætermiſſam advertimus. In locis, in quibus Tridentinum jam eſt promulgatum, non raro contingit, virum & fœminam Matrimonium inter ſe contracturos, inopinantem Parochum adire, & coram eo, quamvis invito, & reluctante, ac duobus Teſtibus ibidem fortuitò adſtantibus mutuum in conjugium conſenſum exprimere, atque inde ſtatim ſe ſubducere, quin Parochus ullum, niſi fortaſſe objurgationis, verbum protulerit. Ejuſmodi Matrimonium, in ſententia Melchioris Cani, eſt validum in ratione contractus, ſed ob defectum Sacerdotalis benedictionis non eſt Sacramentum. Ne itaque ſic Copulati Fideles perpetuò careant gratia, quæ ex Sacramento Matrimonii in Contrahentes derivatur, deberet Eccleſia illos compellere, aut ſaltem hortari, atque inducere ad ſuum contractum legitimè, conſuetiſque adhibitis Sacris ritibus, iterum renovandum coram eodem Parocho, cujus verbis fiat Sacramentum; atque ob eamdem rationem, coram Sacerdote aut præciperet, aut ſaltem inſtaurari curaret Clandeſtina Conjugia, in locis inita, ubi Tridentini Decretum non eſt receptum. Cum autem in neutro caſu Conjugii renovationem ab Eccleſia urgeri videamus, non temere inde conjicimus utrumque contractum, quamquam Sacerdotis benedictione non obſignatum, jam ab Eccleſia haberi pro Sacramento &c. *Quantum urgeat Sapientiſſimi Pontificis ratiocinatio nemo non videt.*

(*)

QUÆR. An validum ſit Matrimonium inter abſentes celebratum?

℟. Concedunt ferè omnes Theologi validum quidem eſſe in ratione contractus; ſed dubium eſt utrùm validum ſit etiam in ratione Sacramenti. Affirmans opinio, ſicut communior, ita & probabilior videtur; quia 1. Nulla eſt ratio, cur Chriſtus Dominus ad Sacramenti dignitatem potius Matrimonium inter præſentes, quàm inter abſentes elevaſſet; cum inter ſe niſi accidentaliter differant. 2. Matrimonium inter abſentes non minus materia, & forma; intentioneque Miniſtri conſtat, quam inter præſentes. 3. Adſunt moraliter contrahentium corpora, quorum præſentia in Matrimonii celebratione non magis requiritur, quàm in aliis contractibus. 4. Adeſt forma, ſcilicet conſenſus, vel per Procuratorem, vel per litteras, vel per Nuntium expreſſus. 5. Adeſt intentio Miniſtri; ideſt contrahentium, qui vel Procuratorem, Nuntium, aut litteras ad hunc finem tranſmiſerunt.

Non obſtat 1. huic concluſioni, quòd quis etiam dormiens gratiam Sacramenti ſuſcipere poſſet; quia ibi nullum eſt inconveniens, cum gratia Sacramenti Pœnitentiæ à delirante antea confeſſo, & contrito, ſuſcipi poſſit. Non obſtat 2. quòd quis dormiens Sacrilegium perpetrare poſſet; ſi nempè in peccato mortali exiſteret, dùm per Procuratorem Matrimonium contraheret; tunc enim tantummodò illud perpetraret, dum ſomno ſe dando, prævideret tempore ſomni celebrandum fore Matrimonium.

Adnotatio III.
(*)

Cum aliqui invalidare tentaverint Matrimonia per Procuratorem contracta, operæ pretium erit hic addere, quid de eis ſtatuerit Benedi-

ctus

ctus *XIV. in Lib.* 13. *cap.* 23. *nu.* 9. de Syn. Quod autem pertinet, *ait ipſe*, ad ea Matrimonia, quæ per Procuratorem, aut Interpretem fiunt, cum nullum nobis onus incumbat expendendi, utrum, quæ per Interpretem contrahuntur, valida, & firma ſint; & ſolum inſtruere ſufficiat, nequaquam deeſſe, qui eorum validitatem impugnent, ſicuti videri poteſt apud *Clericat.* Deciſ. 35. de Sacram. Matrim. nu 9. & ſeq.; idcirco ſermonem redigentes ad ea Matrimonia, quæ per Procuratorem fiunt, hoc primum aſſerimus, reperiri in Veteri Teſtamento Matrimonium *Iſaac* cum *Rebecca* per Procuratorem *Eliezer* initum, ſicuti legitur Gen. cap. 24.: inſuper ſtatutas eſſe in jure Canonico conditiones ad validitatem Matrimonii per Procuratorem celebrandi neceſſariò ſervandas, quæ leguntur in Cap. *Procurator de Procuratoribus* in 6. Præterea communem hanc eſſe opinionem, Matrimonia, quæ per Procuratorem fiunt, etiam poſt Trident. Concil. valida eſſe; eademque noſtris etiam temporibus celebrari, & antehac celebrata fuiſſe præſertim inter Principes: quomodo Henricus IV. Galliarum Rex Mariam Mediceam duxit; & Hiſpaniarum Regis Filia cum Auſtriæ Archiduce per Procuratorem Ferrariæ coram Clem. Papa VIII. Matrimonium inivit. Theologos quidem, prudenter conſulere, ut qui Matrimonio per Procuratorem conjuncti ſunt, vel iterum ipſimet coram Parocho, & Teſtibus Matrimonio jungantur, vel ſaltem, quod ipſis abſentibus actum eſt, præſentes ipſi coram Eccleſia ratum habere declarent . . . At hoc minimè neceſſarium reputari, ſed majoris duntaxat cautelæ gratia, faciendum ſuaderi, ſicuti poſt Sotum &c.

Ad ampliorem hujus materiæ explicationem, Matrimoniis per Procuratorem contractis, Matrimonia, quæ vocantur Conſcientiæ *hìc ſubnectere deberemus; ſed cum de iſtis ſilentium ſit apud Authorem noſtrum, innuimus tantum; de iſtis quoque Matrimoniis diſſerere* Benedictum *XIV. loc. cit. nu.* 12. *& ſeq. Ibi eorum naturam & conditiones explicans, advertit; die* 9. *Septembr. an.* 1724. *propoſitum fuiſſe a quibuſdam Epiſcopis dubium Congregationi Concil. utrum ſcilicet, Matrimonia hujuſmodi, licita cenſenda eſſent. Cauſa, die, & ann. cit. propoſita, quidem fuit, ſed tum in illa, tum in ſequenti Congregatione habita die* 2. *Decembr. ejuſdem anni, inſoluta remanſit, eo quod S. Congregatio differendum cenſuerit judicium, donec maturè perpenſa fuiſſent, quæ neceſſariò requirerentur, ad hoc ut talia Matrimonia licita declarari poſſent; cum ſi ad recti normam inita non fuerint, culpa quidem non vacare cenſeantur, etiamſi coram Parocho, & teſtibus celebrentur. Quæ tunc indeciſa remanſerant, ſtatuta poſtea, atque ſtabilita fuerunt per ipſum* Benedictum *an.* 1741. *Conſtitut. incip.* Satis vobis *(T.* 1. *Bullar. num.* 35. *Ibi enim regulæ, atque conditiones ſapientiſſimè exponuntur ad hoc, ut dicta Matrimonia aliquando permittantur; atque licita debeant reputari.* Quare, *ſic ipſe concludit*, ſi in poſterum dubia, & poſtulata circa hæc Matrimonia Conſcientiæ ab Epiſcopis proponantur, nihil aliud videtur eſſe præſtandum, quàm eos monere, de obſervanda, & executioni mandanda prædicta Conſtitutione noſtra. *Vid. in Append.*

(*)

QUÆSTIO III.

Qualis ad Matrimonium requiratur conſenſus?

Not. 1. Concedunt omnes Theologi, mutum contrahentium conſenſum ita ad Matrimonii contractum neceſſarium eſſe, ut de potentia etiam abſoluta, nullus abſque eo eſſe poſſit; cum id manifeſtam involvat contradictionem. Sequeretur enim, ut patet, contractum fieri, & non fieri. Dixi *contractum Matrimonii*. Nam ſi Matrimonium ſumatur, prout eſt vinculum; certum eſt, quòd Deus Conjuges, etiam invitos, ligare poſſit; cum poteſtatem in eorum corpora longè majorem habeat, quàm ipſimet Conjuges. Hanc autem poteſtatem potuit quidem Deus Eccleſiæ ſuæ communicare; ſed id non permiſit ſuavis ejus Providentia, quæ quod perpetuum eſſe debebat, omninò liberum eſſe voluit, non violentum.

Not. 2. Circa Matrimonialem conſenſum duo nobis examinanda occurrunt; nempe objectum ejus, & conditiones neceſſariò requiſitæ. Duplex autem poteſt eſſe conſenſus objectum. 1. Mutua atque irrevocabilis in corpora poteſtas. 2 Realis uſus ejuſdem poteſtatis, ſeu mutua copula. Conveniunt omnes Theologi conſenſum in poteſtatem ſupradictam omninò ad valorem Sacramenti requiſitum eſſe; cum is ad materiam Matrimonii ſubſtantialem ſpectet; nec ullum abſque materia poſſit adeſſe Sacramentum. Sed circa hujus poteſtatis uſum, grave dubium exoritur, ad quod ſolvendum

Dico I. Ad valorem Matrimonii conſenſus in copulam minimè requiritur.

Prob. ex Matrimonio inter Beatam Virginem, & Sanctum Joſephum celebrato, quod verum erat Matrimonium, licèt neuter in copulam conſenſerit. Hujus autem Matrimonii veritatem habemus; tum ex Evangelio ſæpius Mariam Joſephi Conjugem, & Joſephum ejus Virum vocante;

tum ex D. Aug. lib. 23. contra Fauſtum; ex D. Thom. p. 3. qu. 29. art. 2. & aliis Patribus docentibus: *Omninò verum fuiſſe Matrimonium Virginis Matris Dei, & Joſeph*, quibus non adverſatur D. Hieron. dicens lib. adverſus Helvid. *Cum virum in Scriptura audimus, nuptiarum ſuſpicionem nobis ſubire non debere*. Loquitur namque S. Doctor de nuptiis ſtrictè ſumptis, ideſt conſummatis, non de veris ac ratis nuptiis.

Confir. ratione: Quia quod Matrimonio non eſt eſſentiale, ab ipſo ſeparari poteſt, ſalva ejus eſſentia: Atqui copula actualis non eſt eſſentialis Matrimonio, ſed quid ipſo poſterius: Alioquin, inquit D. Aug. lib. 5. cap. 9. contr. Julianum, *cum deſtiterent concumbere Conjuges, jam amplius Conjuges non eſſent*. Ergo actualis copula à Matrimonio ſeparari poteſt. Deindè quilibet vendere poteſt agri ſui dominium directum, retento ſibi ejuſdem agri dominio utili, ſeu uſufructu. Ergo à pari Conjuges ſibi invicem tradere poſſunt dominium in corpora ſua, reſervato ſibi uſu copulæ.

Obijc. 1. Conjuges dominium ſibi invicem non tradunt in corpora ſua, niſi ad copulam Conjugalem exercendam. Ergo ſi excludatur copula, nulla eſt Conjugalis traditio, proindeque nullum Matrimonium. 2. Eſſentiale eſt Matrimonio, quòd ad generationem ordinetur; ſed Matrimonium, ubi excluditur copula, ad generationem non ordinatur: Ergo non eſt verum Matrimonium. 3. Matrimonium copulam excludens bono prolis adverſatur; ſed nullum eſt Matrimonium celebratum ſub conditione bono prolis adverſante; Ergo tale Matrimonium nullum eſt.

℞. ad 1. Ut vera fiat in Matrimonio traditio Conjugalis minimè requiritur, ut Conjuges ſibi invicem tradant in corpora ſua Dominium proximum, & expeditum ad copulam exercendam; ſed ſufficit ut illud tradant radicale, & remotum, quale poſſunt habere Sponſi, etiam voto caſtitatis obſtricti; cujus Dominii virtute abſque crimine copulam exercere poſſent, ſi à voto diſpenſarentur, abſque novo celebrato Matrimonio.

℞. ad 2. Eſſentiale eſt Matrimonio, ut ad generationem ordinetur radicaliter, remotè, & implicitè C. actualiter, proximè, & implicitè N. Ideò ſicut Sacerdotes per ordinationem ſuam veram poteſtatem accipiunt abſolvendi à peccatis; licèt ipſam, defectu ſubditorum, exercere non valeant; ita Sponſi, voto caſtitatis obſtricti, veram poteſtatem habent ad generationem ordinatam, licèt propter votum emiſſum, hæc poteſtas non ſit libera, expedita, & proxima; quod ſanè non impedit, quominus verum inter ipſos adſit Matrimonium: ſicut vera eſt ſimplicium Sacerdotum ordinatio ad peccatores abſolvendos.

℞. ad 3. Matrimonium copulæ exercitium excludens bono Prolis adverſatur negativè, quatenus ſcilicet ad Prolem generandam nihil confert C. poſitivè, quatenus Prolem generatam, aut ex copula exercita, generandam impedit. N. Si enim nullum eſſet Matrimonium, ubi nulla ſperatur Proles, Matrimonium ſenum decrepitorum, qui copulam exercere non valent, invalidum eſſet. Item diſſolveretur Matrimonium, dùm Sponſi ex mutuo conſenſu continentiam ſervare ſtatuerent, quæ omninò falſa eſſe nullus non videt.

Adnotatio 113.
(*)

Gravibus quidem innixa eſt fundamentis Auctoris noſtri Concluſio, in qua ſtatuit ad valorem Matrimonii conſenſum in copulam minimè requiri, attamen Contradictoribus non carere fatendum eſt. Volunt enim Theologi non pauci conditionem de caſtitate in Matrimonio ſervanda, Matrimonium ipſum invalidare, utpote contra ſubſtantiam Matrimonii pugnantem: cum fere idem in facto eſſe videatur ipſis per conditionem appoſitam non habere poteſtatem in corpus, ac non habere uſum ipſius poteſtatis: utraque enim fini primario Matrimonii, qui eſt generatio prolis e diametro adverſantur. Celebre fuit dubium hac in re propoſitum Congregationi Concil. in cauſa quadam Ulyſiponenſ. Occident. *& ab ipſa reſolutum die* 8. *Julii* 1742. *Sic rem enarrat* Benedict. *XIV. Lib.* 13. *cap.* 22. *n.* 10. de Synod. Vir & fœmina ſequenti modo ſe conjunxerant. In hoc ambo convenerant, ut Matrimonium quidem coram Eccleſia celebrarent, at illud nequaquam conſummare deberent; ſed poſt quindecim dies Mulier Monaſterium ingreſſa, monialis habitum ſuſciperet, deindeque evoluto probationis anno Regularem Profeſſionem ſolemniter nuncuparet, omni juri renuntians, quod in Mariti perſonam ex Matrimonio ſibi acquirere ſtatuiſſet. Et quidem Mulier declaraverat ſe id plena libertate feciſſe, ac promiſiſſe; conſenſeratque, ut, ſi ab his pactis, & conditionibus defeciſſet, Matrimonium nullum, irritumque declararetur. Concors per omnia fuit reciproca ſtipulatio viri, omniaque ſcriptis conſignata fuerunt, & ſignificata teſtibus, qui Matrimonii celebrationi præſentes

eſſe

eſſe debebant, ipſique Parocho coram quo ineundæ erant nuptiæ. Quamvis vero in ipſo celebrandi Matrimonii contractu nequaquam iteratæ, aut expreſſæ fuiſſent ejuſmodi conditiones; attamen omnibus præcedentibus, & ſubſequentibus ſimul junctis, ſimulque perpenſis, nullus erat locus ſuſpicandi, Conjuges ab iis promiſſis, & conditionibus, de quibus invicem convenerant receſſiſſe: ſicuti multis oſtendit celebris tunc Advocatus *Pitonius*, qui Matrimonium illud totis viribus impugnabat; ut videre eſt in ejus diſceptatione typis impreſſa T. 3. *Diſceptationum* ejuſdem, *Diſceptat.* 58. Celebrato juxta modum hucuſque expoſitum Matrimonio, validum illud, firmumque fuiſſe contendebat fœmina, ac vehementer inſtabat, ut ſibi a Viro Matrimonialia obſequia præſtarentur. Contra Vir pro Matrimonii nullitate pugnabat, affirmans, ſe ab omni Matrimoniali onere prorſus immunem, ſibique liberum eſſe novo connubio cum altera ſe copulare. Variæ fuerunt Ulyſſiponenſium tribunalium ſententiæ. Sed cauſa ad Congregationem Concilii delata Matrimonium illud declaratum fuit nullum, per eumdem ſæpe laudatum textum in Cap. *Si conditiones*, *de Conditionibus appoſitis*. Ea enim conventio, in pactum expreſsè deducta, qua Mulier a ſe abdicavit poteſtatem in corpus Viri, & Vir ſimiliter poteſtatem in corpus Mulieris, aperte contraria eſt ſubſtantiæ Matrimonii: ſicuti docet S. *Thom.* &c.

Relatam deciſionem S. Congregationis non directè pugnare cum Authoris noſtri ſententia omnes expoſiti contractus circumſtantias recte perpendenti patebit. Fatendum tamen eſt eos, qui pro validitate talis Matrimonii inſtabant fundamentis innixos fuiſſe, quibus Authoris ſententia nititur, appoſitas ſcilicet conditiones de non uſu matrimonialis poteſtatis, ſeu non conſummandi Matrimonii contra Matrimonii ipſius ſubſtantiam non pugnare: additis inſuper exemplis ab Eccleſiaſtica Hiſtoria petitis, præter id, quod ex Evangelico textu habemus de Matrimonio a B. V. cum S. Joſeph inito. E contra vero, qui pro nullitate inſtabant, appoſitas conditiones tam de poteſtate matrimoniali abdicata, quàm de uſu ipſius poteſtatis non exercendo, Matrimonii ſubſtantiam deſtruere teſtabantur. Pontifex in cit. loco aſſerit quidem non indiguiſſe S. Congregationem pro deciſione habenda inquirere, quænam ex duabus relatis ſententiis prævalere deberet, cum in utraque pro nullitate Matrimonii pronuntiare potuiſſet. Nihilominus ad diluendum argumentum, quod ex Matrimonio B. V. cum S. Joſeph pro validitate Matrimonii tunc petebatur, & nunc quoque pro ſimilibus caſibus petitur, communem, obviamque reſponſionem, non poteſtatem, ſed tantum poteſtatis uſum in eo abdicatam fuiſſe non curans, ſed aliunde rem petens, ſic reſpondet n. 13. Itaque pro certo tenendum eſt, primò Matrimonium inter eos contractum, fuiſſe verum, & ratum: ſecundò B. Virginem, antequam cum S. Joſepho Matrimonio conjungeretur, votum quidem emiſiſſe caſtitatis perpetuò ſervandæ, ex tamen addita conditione, ſi ita Domino placuiſſet; nam ſub Moſaica lege oportebat generationi inſiſtere tam Mulieres, quam Viros: tertiò, cum eadem B. Virgo ante celebrationem Matrimonii, ex peculiari revelatione intellexiſſet ſuum conſervandæ caſtitatis propoſitum Div. voluntatis aſſenſu probari, hujuſmodi voto jam ſe abſolutè obſtrinxiſſe: quartò ante ipſum quoque Matrimonium, Deo pariter revelante manifeſtatum B. Virgini fuiſſe ſimile S. Joſeph propoſitum de ſervanda in Matrimonio virginitate: Denique cum B. Virgo, Sanctuſque Ioſeph in Matrimonium ſe ſe conjunxerunt, nullam omnino appoſuiſſe conditionem: idque ſatis eſt, ut affirmemus, nihil ex eo Matrimonio colligi poſſe, quod veritatem illam evertat, ſcilicet nullum, & irritum eſſe Matrimonium, in quo contrahendo adjicitur conditio aliqua illius ſubſtantiæ contraria. Hæc eſt S. *Thom.* Doctrina in 4. Sent. diſt. 30. q. 2. a. 1. ad 2. En ejus verba:
„ *B. Virgo antequam contraheret cum Joſeph,*
„ *fuit certificata Divinitùs quod Joſeph in ſimi-*
„ *li propoſito erat; & ideo non ſe commiſit pe-*
„ *riculo nubens: nec tamen propter hoc aliquid*
„ *veritati deperiit; quia illud propoſitum non*
„ *fuit conditionaliter in conſenſu appoſitum: ta-*
„ *lis enim conditio, cum ſit contra Matrimonii*
„ *bonum, ſcilicet prolem procreandam, Matri-*
„ *monium tolleret.* „ *Gravis utique eſt, & quidem ponderatione digna Angelici Doctoris Sententia; nam per ipſum, Votum caſtitatis ſervandæ, tamquam conditio in Contractu Matrimoniali appoſitum eſt* „ *contra Matrimonii bo-*
„ *num, prolem ſcilicet procreandam* „ *& Matrimonium ipſum tollit. Diſtinctione igitur*, de poteſtate, & de uſu poteſtatis, *neque* D. Thomas, *neque* Benedictus *XIV. uſi ſunt ad conciliandum cum prævio Caſtitatis Voto B. Virginis Matrimonium. Ex his colliges Authoris noſtri ſententiam non parvis ſubeſſe difficultatibus.*

(*)

Dico II. Quatuor, ad conſenſum Matrimonialem, neceſſario requiruntur conditiones.

Probatur enumeratione.

1. Requiritur verus conſenſus, nec ſufficit, ut Sponſi exterius contrahant, ſi contrahere verè non intendant. Si tamen aliquis ſimulatè contraxiſſet, ſub mortali teneretur, ſimulationem deponere, & vere contrahere, tum ad reparandam gravem comparti ſuæ illatam injuriam, tum quia ſub ſimulationis obtentu Matrimonium non cenſentur diſſolutum coram Eccleſia, quæ ei fidem adhibere nec teneretur, nec de-

 beret,

berct, ne anſam ad plurima diſſolvenda Matrimonia occaſionem ſubminiſtraret. Ad de quod nulla ſit fides adhibenda ei, qui in diſſolvendo Matrimonio mentiri poteſt, ſicut & in ipſo celebrando mentitus eſt. Quòd ſi quis, poſt Matrimonium fictè celebratum, aliud, adhibito legitimo conſenſu, celebraſset; tunc ex definitione Innoc. III. Cap. *Inquir. de ſent. excom.* teneretur potiùs excommunicationem ſuſtinere, quàm ad primam Uxorem accedere.

2. Requiritur, quòd conſenſus ſit ſigno externo expreſsus; prout exigit tum natura contractus, qui utrique parti debet innoteſcere, ut ab utraque parte acceptetur, tum natura Matrimonii, quòd cum ſit Sacramentum, ſigno ſenſibili conſtare debet.

3. Requiritur, ut conſenſus ſit de præſenti, non de futuro; per quod Sponſalia differunt à Matrimonio, quod cum verum ſit Sacramentum, verè tunc efficit, quod tunc ſignificat, nempe actualem in mutua corpora poteſtatem.

4. Requiritur, ut à metu gravi à cauſa libera injuſtè ad hoc incuſſo, omninò ſit immunis. Dixi ex *metu gravi* in virum conſtantem cadente, attentis circumſtantiis conditionis, ſexus, qualitatis &c. Perſonæ contrahentis; circa quod plura videnda ſunt apud Canoniſtas. Dixi *à cauſa libera*; quià ſi à cauſa neceſsaria oriretur, à tempeſtate v. gr. ægritudine, bello, inferno &c. Matrimonium minimè irritaret. Dixi *injuſtè*; nam ſi juſtè incuſſus eſset, Matrimonium non irritaret. Sic quandoque Judex Eccleſiaſticus, aut civilis Virginis ſtupratores, ſub pœna aut mortis, aut excommunicationis cogit, ut ſtupratam ducant Matrimonio, quod, non obſtante hoc metu juſtè incuſso, validum reſtat; quia tunc cenſetur potiùs à proprio ſuo delicto cogi, quàm ab alio. Dixi, *ad hoc incuſſo*; validum ſiquidem eſſet Matrimonium, ſi ad alium finem incuteretur; ideò qui à latrone deprehenſus, ipſi offerret filiam ſuam ducere, ne interficeretur, valeret Matrimonium: Ubi obiter

Obſervandum eſt, Matrimonium ſupradicto metu initum fore invalidum, etiamſi juramento fuiſset firmatum, & ſubſequenti copula affectu maritali conceſsa fuiſset conſummatum; tum quia juramentum naturam contractus, qui conjungitur, ſequitur; tum quia ſubſequens copula validare non poteſt, quod numquam fuit, defectu conditionis eſsentialiter ab Eccleſia requiſitæ.

QUÆR. 1. Quid ſit dicendum de Matrimonio ſub conditione inito?

℞. Hic eſse recolenda, quæ ſuperius de Sponſalibus conditionatis diximus. Excipe tamen, quod Matrimonium ſub conditione impoſſibili initum ab Eccleſia cenſeatur omninò validum; quia ſicuti ſupponitur, promiſſionem ſub conditione impoſſibili factam, non ſeriò factam fuiſse: ita ſupponitur, conditionem impoſſibilem Matrimonio adjunctam, ipſi non ſeriò adjunctam fuiſse. Non enim veriſimile videtur, hominem rationis compotem contractui, de præſenti inito, ſtultam conditionem addidiſse, & Sacramento illudere voluiſse. Adde quod Matrimonio ex natura ſua indiſsolubili, potiùs favendum ſit, quàm Sponſalibus, quæ eamdem firmitatem non habent.

Quoad Matrimonium initum ſub conditione honeſta de præſenti, vel præterito ſubſiſtente v. g. *Duco te in uxorem, ſi nobilis es, aut virgo*, validum quidem eſt, ſed Conjuges eo uti non poſsunt, niſi prius probe ſciant purificatam eſse conditionem. Sed cum hi, ſimileſque caſus ſpeculativi potius ſint, quàm practici, his brevitatis gratia ſuperſedemus.

ADNOTATIO 114.
(*)

De Matrimoniis conditionatis celebris eſt Decretalis Gregorii *IX. in Cap.* Si conditiones, de conditionibus appoſitis, *cujus hæc ſunt verba*: Si conditiones contra ſubſtantiam conjugii inſerantur, puta ſi alter dicat alteri: contraho tecum, ſi generationem prolis evites, vel donec inveniam aliam, honore, vel facultatibus ditiorem; aut ſi pro quæſtu adulterandam te tradas: Matrimonialis contractus, quantumcumque ſit favorabilis, caret effectu; licet aliæ conditiones appoſitæ in Matrimonio, ſi turpes, aut impoſſibiles fuerint, debeant propter ejus favorem, pro non adjectis haberi. Benedictus *XIV. dictam Decretalem referens in lib.* 13. de Syn. *cap.* 22. *n.* 5. *ſic poſtea ſubdit num.* 6. In laudata Decretali *ſi Conditiones*, animadvertendum eſt, dum à Pontifice diſtingui genera conditionum: primum videlicet earum, quæ ſunt contra ſubſtantiam Matrimonii; alterum verò illarum, quæ aut turpes ſunt, aut executioni mandari non poſſunt, & impoſſibiles nominantur. Et quidem, quod ſpectat ad conditiones primi generis, ſi illæ in Matrimonii contractu apponantur, declarat Sum. Pontifex; Matrimonium per eas nullum, & irritum

tum redſi: ſi verò in Matrimonio contrahendo appoſitæ ſolum fuerint conditiones ſecundi generis, illicitum quidem fieri Matrimonium, & minimè nullum; conditiones autem pro non appoſitis haberi. *Talibus præjactis doctrinis, ad rem clariùs adhuc enucleandam, proſequitur* Benedictus *exponere deciſiones quaſdam Romanas, ſuper aliquibus particularibus Poſtulatis Judicibus illis, propoſitis. Primum eſt:* An ſit validum Matrimonium contractum inter Catholicam, & Schiſmaticum Hæreticum cum intentione fœdandi, vel ſolvendi Matrimonium? *Congregatio S. Offic. Epiſcopo Boſnenſi hoc poſtulanti, ſic reſpondit die 2. Octobr. 1680.* Si iſta ſint deducta in pactum, ſeu, cum iſta conditione ſint contracta Matrimonia; ſunt nulla: ſin aliter, ſunt valida. *Conſona fuit reſponſio ab eadem S. Congregatione coram ipſo* Benedicto *XIV. habita die 1. Auguſti* 1748. *ſequentibus duobus Poſtulatis. Sempronius* Calviniſta Diœceſis Albenſis Tranſilvaniæ, ante quinque annos coram Curione ſuo Calviniſta (nam ipſimet admittunt Clandeſtina Matrimonia valida) ſub conditione: *Contraho tecum, ſi, vel quando manſeris in honeſtate conjugali, vel fidem thori ſervaveris:* contraxit Matrimonium cum *Sempronia* Calviniana. Hæc *Sempronium* aliquoties infideliter deſeruit, redire noluit. *Sempronius* tædio affectus, &, ut animæ saluti conſuleret, Fidem Catholicam ſuſcepit. Angitur nunc, & dubitat, num recipere teneatur in hæreſi Calviniana remanentem veram, an putativam uxorem? Item, quis Forus, ejuſdem in cauſa divortii quoad vinculum? Calviniſtarum, an Catholicorum? Primo huic caſui, ſecundus ſubjectus erat, his verbis expreſſus: *Titius* Calviniſta, coram Miniſtro ejuſdem ſectæ, & teſtibus in Diœceſi Albenſi Tranſilvaniæ, contraxit Matrimonium cum *Titia* Calviniana ante annos viginti ſub prædictis Conditionibus. Iidem nunc recenter converſi ad Fidem Catholicam, dubitant, an ad hoc, ut ſimul manere poſſint, conſenſum, & quidem coram Parocho, & teſtibus renovare teneantur? His autem dicta Congregatio ita ſatisfecit: „ *Matrimonia in utroque dubio relata nulla prorſus eſſe.* Et ad primum dubium ſpecialiter: *Sempronium non teneri ad recipiendam uxorem, in hæreſi Calviniana manentem; immo, nec teneri ad recipiendam eam, ſi ad Catholicam Fidem converteretur: poſſe tamen ad Catholicam Fidem converſam recipere, ſi velit, in uxorem, renovato coram Parocho, & teſtibus utriuſque conſenſu, ſi nullum aliàs inter ipſos intercedat impedimentum. Indignum prorſus eſſe recurrere ad Calviniſtas pro declaratione divortii quoad vinculum. Stante veritate expoſitorum, Matrimonium illud nullum ſua natura corruere: nec ſimpliciter, & abſolutè indigere Sempronium declaratione Fori Eccleſiaſtici, ut poſſit ab aſſerta uxore ſeparari.* Et ad ſecundum dubium *debere recenter Converſos, renovare conſenſum coram Parocho, & teſtibus, ut tanquam legitimi conjuges in conjugio remanere poſſint.* „ *Hæc omnia inhærentur ad ſupradictam Decretalem* Gregorii: *cum tales appoſitæ conditiones contra ſubſtantiam Matrimonii pugnent.* Conditionem autem de Matrimonio ob Adulterii cauſam diſſolvendo, ait *Benedictus loc. cit.* ejuſdem Matrimonii ſubſtantiæ quam maximè repugnare; valida vero conſenda eſſe Matrimonia ab iis contracta, qui licèt falsò ſibi perſuadeant, adulterio interveniente, Matrimonii vinculum ſolvendum eſſe; id ipſum tamen nullo modo in pactum, conditionemque deducunt; at irrita, & nulla eſſe connubia in quibus id expreſſum conſultò fuerit, tanquam pactum, atque conditio.

(*)

QUÆR. 2. An Parentum conſenſus ad Matrimonium ſit neceſſarius?

℞. 1. Ad valorem Matrimonii abſolutè non eſt neceſſarius Parentum conſenſus. Id tanquam dè fide à Tridentino videtur definitum ſeſſ. 24. cap. 1. *Jure damnandi ſunt illi, & eos Sancta Synodus Anathemate damnat, qui falsò affirmant Matrimonia à Filiis-familias, ſine conſenſu Parentum, irrita eſſe.* Ratio eſt, quia omnis homo ſufficienti ratione, ac legitima ætate præditus, plenum atque integrum habet Dominium in corpus ſuum, independenter à Parentibus. Plurima id confirmant Sanctorum exempla in Scriptura relata, Tobiæ junioris, Jacobi, Davidi &c. qui, abſque ullo Parentum ſuorum conſenſu; ipſiſque inſciis, validè Matrimonium inierunt. Huic veritati non obſtant antiquæ Leges Romanæ conſenſum Parentum ad valorem Matrimonii requirentes, quia jure Canonico fuerunt emendatæ, ut patet Cap. *Sufficiat* 27. qu. 2. & Cap. *Cum virum de Regularibus* & Cap. *Cum apud de Sponſal.* Nec obſtant nonnulla Summorum Pontificum effata vocantium Matrimonia abſque Parentum conſenſu celebrata, Adulteria, Stupra, Fornicationes; quia ſic dicuntur, non propter eorum invaliditatem, ſed propter illicitatem. Nec obſtant jura hujuſce Regni, ubi hujuſmodi Matrimonia declarantur irrita; quia in foro tantùm civili irritantur, non in foro conſcientiæ; ideſt, quoad civiles effectus, non autem quoad Sacramentales, in quos jus non habent.

℞. 2. Regulariter loquendo, Filii-Familias abſque Parentum, aut Tutorum ſuorum conſenſu nubentes, mortaliter peccant. *Sancta*, ſiquidem, *Dei Eccleſia*, inquit

quit Tridentin. citat. *ex juſtiſſimis cauſis, illa ſemper* Matrimonia *deteſtata eſt, atque prohibuit*. Eccleſia autem, nonniſi grave peccatum deteſtatur; cujus peccati gravitas in eo ſita eſt, quòd, in re gravi maximique momenti, Filii-Familias honorem, atque reverentiam Parentibus debitam, injuſtè ſubtrahant, dùm citra eorum conſilium ac beneplacitum Matrimonium inire præſumunt.

Dixi *Regulariter loquendo*; nam ſi urgeat Matrimonii maximè convenientis occaſio, præſumaturque Parentum conſenſus, Filii-Familias, abſque eorum poſitivo conſenſu, licitè nubere poſſunt. Imò etiam ipſiſmet contradicentibus, ſi omninò irrationabiliter contradicunt. Poteſtas ſiquidem Parentum in Filios nulla eſt contra Dei Ordinationem, & rectæ rationis dictamen. Ideò Filius à Parentibus cogi non poteſt, ut talem Perſonam aliunde honeſtam, & ſibi convenientem, in uxorem ducat; dùm erga ipſam omninò averſa eſt ejus inclinatio. Quapropter Synodus Trident. ſeſſ. 24. cap. 9. *Præcipit omnibus ſub Anathematis pœna, quam ipſo facto incurrant, ne quovis modo directè, vel indirectè ſubditos ſuos, vel quoſcumque alios cogant, quominus Matrimonia liberè contrahant*. Quod Decretum de injuſta coactione venit intelligendum: Magiſtratus enim, ut alibi dictum eſt, ſtupratorem virginis ad eam ducendam legitimè cogere poteſt.

Adnotatio 115.

(*)

Benedictus XIV. de Syn. *lib. 9. cap. 11. per totum, refert antiquas leges Civiles, quibus irrita fiebant Matrimonia a Filiis familias contracta ſine Parentum conſenſu. Has leges ratas quondam habuit Eccleſia ipſa, ut patet ex Concil. Aurelian. 4. an.* 541. *&* *Cabilon.* 2. *an.* 813. Verum poſtea conſultius viſum eſt Eccleſiæ, *ait ipſe n.* 4. præſatas Civiles Leges, pluribus ſæculis a ſe aut approbatas, aut toleratas corrigere, & abrogare; ſtatuitque, ut deinceps nuptiarum validitas a ſolo penderet Contrahentium conſenſu nequaquam autem a nutu eorum, ſub quorum dominio, vel poteſtate Contrahentes exiſtunt. *Quo vero ad Leges in Gallia adhuc vigentes, ipſas intelligendas eſſe (ſicuti Author quoque noſter affirmat) de irritatione tantum Civili; ideſt, per ſolam relationem ad civiles effectus, non autem ad Sacramentales, ex ipſis Authoribus Gallis demonſtrat*. Quocirca neſcimus, *ſic loquitur n.* 5. qua ratione Juvenin Diſſ. 10. c. 3. a. 2. metuerit ſuum calculum adjicere tot Doctorum Gallicanorum ſententiæ, Regia etiam Declaratione firmatæ, & decidere noluerit, an revera in Gallia Matrimonia inita a Filiisfamilias ſine conſenſu Parentum, ſint valida quoad ſubſtantiam, etſi Civilibus legibus effectibus deſtitui nemo dubitet. *Ex eo autem quod talia Matrimonia inſciis Parentibus valida ſint, non ſequitur, quod licita quoque evadant; cum ſemper Eccleſia ea deteſtata fuerit; ut Author quoque advertit, & illicita Theologi pronunciaverint omnes. Quod ſi illicita ſunt talia Matrimonia, inſciis tantum Parentibus a Filiisfamilias contracta; quanto magis illicita erunt, atque deteſtabilia, ſi ipſis totaliter, & rationabiliter reluctantibus celebrentur! Quapropter Confeſſarii, ubi Pœnitentes ad iſtiuſmodi Matrimonia proclives agnoverint, eos graviter objurgare debent, atque a propoſito abſterrere; explicata ipſis gravi injuria, quæ Deo ipſi in Parentibus invitis irrogatur*.

(*)

CAPUT III.

De Matrimonii proprietatibus, aut effectibus.

Tres recenſeri poſſunt proprietates, aut effectus Matrimonii. 1. Unitas, ſecundùm quam Vir plures Uxores, & Uxor plures Viros habere non poſſunt. 2. Indiſſolubilitas, qua Conjux ab altero Conjuge vivente ſeparari nequit. 3. Caſtitas, qua uſus Matrimonii ſanctificatur. De quibus ſequentibus quæſtionibus eſt agendum.

QUÆSTIO I.

Quid ſit unitas Matrimonii?

Not. 1. Latum eſſe inter Poligamiam, & Bigamiam diſcrimen. Siquidem Poligamia eſt Connubium unius Viri cum pluribus ſimul Uxoribus, aut unius Uxoris cum plurimis ſimul Viris. Bigamia verò eſt ulterius Connubium, ſecundum ſcilicet, tertium, aut quartum, aut quintum &c. Viri, vel fœminæ cum altera fœmina, vel Viro, poſt compartis mortem.

Not. 2. De Fide certum eſt contra Montaniſtas, & Novatianos, ſecundas & ſæpius repetitas, poſt mortem compartis, nuptias non eſſe illicitas, juxta illud Apoſtoli Rom. 7. *Si mortuus fuerit vir ejus, liberata eſt à lege Viri, ut non ſit adultera, ſi fuerit cum alio Viro*. Undè D. Hieron. ait in Apol. ad Pam. *Non damno Bigamos, imò nec Trigamos, & ſi dici poteſt*,

Octo-

Digitized by Google

Obſegamos. Quòd ſi nonnulli ex SS. Patribus ſecundas nuptias dixerint non bonas: & olim Eccleſia in ipſas nonnullas ſtatuerit pœnas; ratio eſt, quia ſecundæ nuptiæ carent illo honore ſignificationis, qui eſt in primis nuptiis; nempè ut ſit una unius, ſicut eſt in Chriſto, & Eccleſia; vel quia ſæpius ad ſecundas nuptias tranſitus non ſit, niſi inhoneſtæ libidinis explendæ gratia.

Not. 3. Item omninò certum eſt Poligamiam reſpectu mulierum, ſeu Biviratum, ipſo jure naturæ eſſe illicitum, utpotè fini primario Matrimonii, Prolis ſcilicet generationi, & educationi oppoſitum. Generationi, inquam; quia varium ſemen maſculinum eſt infœcundum: Educationi verò, quia Parte incerto, prolis ab utroque cœnte negligetur.

Not. 4. Item certum eſt apud omnes Catholicos, Poligamiam reſpectu virorum; ideſt uxorum pluralitatem ſimultaneam, jure divino eſſe prohibitam, non ſolum Chriſtianis, ut expreſsè definivit Trident. ſeſſ. 24. can. 2. ſed & omnibus hominibus, etiam Infidelibus; quibus poſt converſionem permittit Eccleſia manere cum ſola prima Uxorum ſuarum, ſi plures habuerint; cæteris facultate conceſſa nubendi quibuslibet. Id expreſsè docet Chriſtus Dominus Matth. 19. ubi Matrimonium reducens ad eum ſtatum, in quo erat ab initio, eum Deus dixit Geneſ. 2. *Relinquet homo Patrem ſuum, & Matrem, & adhærit Uxori ſuæ, & erunt duo in carne una*, declarat mæchari eum, qui dimiſſa priore Uxore alteram ducit: Ergo multo gravius mæchatur, qui priore retenta alteram adjungit. Sola igitur quæſtio eſſe poteſt; utrùm ſcilicet Poligamia, ſeu ſimultanea Uxorum pluralitas, non ſolùm jure divino, ſed & naturali ſit prohibita ad quam ſolvendam

Dico: Ipſomet jure naturæ prohibita eſt ſimultanea uxorum pluralitas.

Prob. ex D. Hieron. in Matth. cap. 19. *Chriſtus Dominus*, inquit, *adducit in teſtimonium ſacram Scripturam, & Naturalem legem*, ut uuitatem uxoris ſtatuat: & D. Thom. p. 3. q. 65. a. 1. ait: *Lex autem de unitate uxoris non humanitùs, ſed divinitùs inſtituta; nec unquam verbis, aut litteris tradita, ſed cordi impreſſa ſicut & alia, quæ ad Legem naturæ qualitercum que pertinent.*

Confir. ratione. Quia naturalis æqualitas exigit, ut in omni contractu ſervetur æqualitas: ſed ſi mulier totum corpus ſuum uni viro tradat, & Vir non ſolum totum tradat uni mulieri, non ſervatur æqualitas. Ergo &c. Deinde licèt uxorum pluralitas fini primario Matrimonii, Filiorum ſcilicèt procreationi contraria non ſit, adverſatur tamen fini ſecundario, mutuo nimirùm Conjugum obſequio, ſtrictæque eorum amicitiæ.

Objic. Veterum Patrum exempla, Abraham, Iſaac, Jacob &c. Virorum Sanctiſſimorum, qui plures ſimul habuerunt Uxores, & de quibus dici non poteſt in continuo vixiſſe peccaro.

℞. Cùm D. Thom. ſup. citat. Deum interna inſpiratione Veteres Patres, & Principaliores ex Judæis ab hac lege diſpenſaſſe, & per eos cæteros ex Populo Iſraelitico. Potuit autem Deus ad generis humani multiplicationem ab hac lege diſpenſare impropriè, mutando ſcilicet materiam; ideſt, efficiendo, tanquam Supremus Dominus, ut jus in corpus Viri ad unam mulierem reſtrictum, ad plures extenderetur, ſicque nulla ulli fieret injuria. Ex unitate Matrimonii

Reſolv. 1. Mulier, quæ bona fide putans Virum ſuum eſſe mortuum, ad ſecundas nuptias tranſvolavit, ſi poſthac reſciverit ipſum adhuc vivere, ad ipſummet tenetur reverti, nec poteſt poſteriori viro debitum deinceps aut petere, aut reddere; quia prius Matrimonium ſubſiſtens ſecundum invalidat.

Reſolv. 2. Quod ſi mulieri, quæ ad ſecundas tranſvolavit nuptias dubium ſupervenerit de morte, aut vita prioris Mariti; ſtante dubio, debitum quidem petere non poterit, ſed poterit reddere, ſi vir in bona fide ſit; nec expediat ipſi dubium aperire.

Adnotatio 116.

(*)

Pro pleniori ſupradictæ concluſionis intelligentia, in qua ſtatuitur, Polygamiam, ſeu ſimultaneam uxorum pluralitatem ipſo jure naturæ prohibitam eſſe; ſciendum eſt, jus naturale aliud eſſe invariabile ſemper, & immutabile; aliud autem variationi quodammodo, & mutationi ſubjectum. Primum pugnat contra primæva naturæ principia, legeſque primarias ab ipſa natura intentas; ſicuti eſſet diſſipatio prolis in Matrimonio: Et hoc immutabile ſemper eſt; cum quæ ab ipſo vetantur, ſemper ſint intrinſecè mala. Secundum autem, fini tantum ſecundario, ſecundariiſque naturæ præceptis adverſatur; ſicuti in caſu, plurium uxorum cohabitatio

bitatio cum unico Marito; diviſionem cordis, amoriſque reciproci integritatem tollere, & generare valens: & hoc, utpote non ſemper, & pro ſemper intrinſecè malum mutationi, & varietati obnoxium eſt, ſecundum quod ipſius naturæ Sapientiſſimo Conditori conveniens videtur. Doctrinam hanc ab ipſo Benedicto *XIV. l.* 13. *c.* 21. *n.* 9. de Syn. *traditam legimus, ubi ait:* Bipariam, ac in duo veluti genera naturæ præcepta diſtingui; & eorum quidem aliqua eſſe tamquam primigenia aliorum principia; alia vero, veluti conſequentia, quæ a primis illis oriuntur. Prima illa, invariabilem quamdam rectitudinis regulam in ſe continent, quæ nullius mutationis, aut diſpenſationis eſt capax: ut eſt præceptum amandi Deum, abſtinendi a mendacio, aliaque Div. Legis capita, quæ in Decalogo exponuntur. Poſteriora vero, regulam pariter continent rectitudinis; ita tamen ut, circumſtantiis rerum, & perſonarum mutatis & ipſa mutati poſſint, mediante diſpenſatione, quæ tamen a ſola poteſt auctoritate Divina procedere. Tale eſt præceptum de innocente non occidendo, a quo Deum legimus diſpenſaſſe cum imperavit Abrahamo, ut Filium unigenitum Iſaac ſibi in Sacrificium offerret. *Polygamiam igitur jure naturæ ſecundo modo accepto, non autem modo primo vetitam eſſe cenſere debemus. Deus autem uxorum pluralitatem Patriarchis ad Dei Populum multiplicandum licitam reddens, media etiam contulit efficacia ad omnia inconvenientia illa tollenda, quæ ex tali pluralitate exurgere poſſent, ne inde Filiorum educatio, & pax familiarum impedirentur. Non deſunt tamen Theologi, inter quos* Durandus, Abulenſis, & Maldonatus; *qui, ne admittere cogantur juris naturalis læſionem quamcumque, jure tantum Divino Evangelico Polygamiam prohibitam eſſe contendunt. Sed Auctoris noſtri ſententia communis eſt, & ideo tenenda. Contrariæ autem ſententiæ Patronis, ex dictis habes quid reſpondere valeas.*

(*)

QUÆSTIO II.

Quid de Matrimonii indiſſolubilitate ſit dicendum?

Not. Tripliciter diſſolvi poſſe Matrimonium. 1. Quoad vinculum, ita ut Conjuges priori ſuæ libertati reſtituantur, poſſintque alias inire nuptias. 2. Quoad Thorum, ita ut immunes ſiant à reddendo debito. 3. Quoad habitationem; ita ut in eodem loco ſimul habitare non teneantur: De prima diſſolutione, quæ propria dicitur, ſermo eſt; dùm quæritur, utrùm diſſolubile ſit Matrimonium, cæteræ verò diſſolutiones, impropriè dictæ, vocantur *divortium* à verbo *divertendo*; eò quod unus Conjugum ab altero divertat. Circa quæ plurima ſunt ſcienda, quæ brevitatis gratia, ſingulis expendemus quæſtiunculis.

QUÆR. 1. An & quo jure indiſſolubile ſit Matrimonium?

R. 1. Quodlibet Matrimonium, ſive ratum, ſive conſummatum, jure divino eſt indiſſolubile. Id fides docet contra varios Hæreticos docentes, ipſum pro contrahentium libitu diſſolvi poſſe. *Matrimonii*, inquit Trident. ſeſſ. 24. *nexum perpetuum, indiſſolubilemque primus humani generis Parens, Divini Spiritus inſtinctu, pronunciavit.* Et hanc Chriſtus Dominus indiſſolubilitatem confirmans Matth. 19. ait: *Quod Deus conjunxit, homo non ſeparet.* Et Apoſt. 1. Cor. 7. *Iis, qui Matrimonio juncti ſunt præcipio, non ego, ſed Dominus; Uxorem à Viro non diſcedere; quod ſi diſceſſerit manere innuptam, aut Viro ſuo reconciliari.* Et ne quis exiſtimet hos textus eſſe intelligendos de Matrimonio ſolummodò conſummato, dicit Chriſtus Dominus Luc. 16. *Qui dimittit Uxorem ſuam, & alteram ducit mæchatur.* Vera autem eſt Uxor, etiam Matrimonio nondum conſummato, verum Matrimonium, veraque à Deo ipſomet facta conjunctio, quam proinde nullus hominum ſolvere poteſt.

R. 2. Matrimonium conſummatum, non ſolum, jure divino, ſed & naturali eſt indiſſolubile. Ita Div. Thom. & Div. Bonav. quorum ratio eſt, quia Matrimonium conſummatum de ſe, & ex natura ſua ad Prolis generationem, & educationem ordinatur. *Unde cum Proles commune ſit Viri, ſimulque Uxoris bonum, oportet eorum ſocietatem perpetuò indiviſam remanere.* Nec obſtat quod Judæis libellus repudii fuerit permiſſus, vel enim iſta permiſſio fuit mera tolerantia ad duritiam cordis, ut ipſemet teſtatur Chriſtus Dominus, ad graviora mala vitanda; quæ tolerantia inquit D. Bonav. & cæteri Doctores à pœna quidem legali liberabat, non à culpa: Vel vera fuit permiſſio liberans à culpa ex diſpenſatione nimirum Dei, qui tamquam Supremus Dominus jus Conjugum in ſe ipſos mutuum diſſolverat. Nec obſtat item. quòd Chriſtus ſupracitato loco videatur permittere, ut Uxor dimittatur, ſi fornicata fuerit. *Quicumque*, inquit Matth. 19. *dimiſerit Uxorem ſuam, niſi ob fornicationem, & aliam duxerit, mæchatur.* Verba ſiquidem; *niſi ob fornicationem*,

non

non referuntur ad omnem Uxoris dimiſſionem, tàm quoad vinculum, quàm quoad thorum; ſed tantummodò quoad thorum. Unde ſenſus eſt: *Quicumque dimiſerit Uxorem ſuam*, quoad thorum, *niſi ob fornicationem, & aliam duxerit*, quamcumque ob cauſam, *mœchatur*. Quem ſenſum apertè annuunt cæteri Evangeliſtæ, dicentes abſolutè; *Qui dimittit Uxorem ſuam, & alteram ducit &c.*

ꝶ. 3. Matrimonium ratum licet nondum conſummatum, jure naturæ non eſt indiſſolubile. Ratio eſt, quia omnes contractus, quantumvis rati, jure naturæ ex utriuſque conſenſu ſunt diſſolubiles; modò nullum inde contra naturam ſequatur inconveniens: Atqui ex diſſolutione Matrimonii rati nullum contra naturam ſequitur inconveniens; neque ex parte generationis, neque ex parte prolis educandæ. Ergo.

ADNOTATIO 117.
(*)

Ad Caput de Matrimonii indiſſolubilitate reduci poteſt acris olim Controverſia ſuper Matrimonia, quæ in Fæderati Belgii Provinciis coram Magiſtratu contrahuntur. Diſputatum longo tempore fuit, num talia Matrimonia valida eſſent, & proinde indiſſolubilia nec ne; diverſimodè inter ſe Theologis opinantibus, Cauſa Diſputationis, in hoc, ut patet, ſita erat; quod deeſſet præſentia Parochi a Tridentino requiſita, ad hoc ut valida Matrimonia nunc temporis cenſeri debeant. Re ad Clementem XII. ab Epiſcopo Iprenſi pro finali deciſione deducta, & ab ipſo ad S. Congregationem Concilii pro accuratiori examine tranſmiſſa; e vivis Clemente interim ſublato, quæſitum inſolutum remanſit. Benedicto XIV. ad Petri Cathedram evecto, & examine, ipſo mandante, denuo diligentiſſimè inſtaurato; poſt Congregationem coram ſe habitam die 13. Maii an. 1741. tandem cauſa ab ipſo finita fuit, declarando ſequentia. 1. Quod Matrimonia contra Tridentini Decreta ab Hæreticis in Belgio uſque adhuc celebrata, aut in poſterum celebranda pro validis habenda ſint, dummodo aliud non obſtiterit Canonicum impedimentum: *ita ut, ſi contigerit utrumque Conjugem ad Catholicæ Eccleſiæ ſinum ſe recipere, eodem quo antea, conjugali vinculo ipſi omnino teneantur;* etiamſi mutuus *conſenſus coram Parocho* Catholico *ab eis non renovetur. Sin autem ex Conjugibus unus tantum convertatur, neuter, quamdiu alter ſuperſtes erit, ad alias nuptias tranſire valeat. 2. Quod attinet ad Matrimonia contracta a Catholicis cum Hæreticis, monet quidem Epiſcopos, cæteroſque quos ſpectat, ut Catholicos utriuſque ſexus* ab hujuſmodi nuptiis in propriam animarum perniciem, quantum poſſunt, abſterreant; eaſdemque nuptias omni meliori modo intervertere, atque efficaciter impedire ſatagant. *Attamen, ſi adhuc eveniat, quod iſtiuſmodi Matrimonia contra Tridentini præſcriptum nihilominus aliquando celebrentur;* Declarat Sanctitas Sua Matrimonium hujuſmodi, alio non concurrente Canonico impedimento *validum habendum eſſe, & neutrum ex Conjugibus* donec alter eorum ſupervixerit, ullatenus poſſe ſub obtentu dictæ formæ (*a Tridentino præſcriptæ*) non ſervatæ novum Matrimonium inire. 3. *Declarat inſuper Pontifex, quod quidquid ſancitum eſt de talibus Matrimoniis in Belgii Provinciis, locum habere debeat etiam in Provinciis illis conterminis, vulgo appellatis:* Di Barriera, *inter Legiones illas, ſive militares Copias, quæ ab iiſdem Fæderatis Ordinibus ad ibi cuſtodiendas, muniendaſque Arces mittuntur; dummodo Conjux uterque ad eaſdem militares Copias pertineat; & inſuper in Civitate Moſæ Trajectenſis a dicta Republica Fœderata, quamvis non jure dominii, ſed oppignorationis tantum poſſeſſa. 4 Tandem, circa alia Conjugia, quæ, vel in Regionibus Principum Catholicorum ab iis, qui in Belgii Provinciis domicilium habent; vel in dictis Provinciis ab habentibus Domicilium in Regionibus Principum Catholicorum, contrahuntur; nihil ſtatuit de novo decernendum eſſe, aut declarandum; volens, ut de talibus Matrimoniis juxta Canonica juris communis principia, & altàs editas in ſimilibus Caſibus a S. Congregatione Concil. reſolutiones, ubi diſputatio contingat, decidatur. Ecce igitur per Sapientiſſimum Pontificem* Benedictum *XIV. finis impoſitus difficillimæ controverſiæ, quæ tantum, & diu Theologorum torſerat animos. Vide dictam Declar. incip.* Matrimonia *in Append.*

[*]

QUÆR. 2. An, & ob quam cauſam diſſolvi poſſit Matrimonium?

ꝶ. 1. Diſſolvitur Matrimonium ratum, non verò conſummatum, per Profeſſionem ſolemnem in Religione à Sancta Sede approbata: Id expreſsè definierunt Plurimi Summi Pontifices: Alexand. II. Inn. III. & Joan. XXII. & Concilium Tridentinum ſeſs. 24. can. 6. anathema dicit in eos, qui ſecùs docuerint: cujus nulla à priori ratio aſſignari poteſt, quàm ipſa Chriſti Domini voluntas, nobis ex Traditione perpetua revelata. Nec enim, inquit Scotus cum cæteris Theologis, Eccleſia unquam attentaſſet unum contrahentium licentiare ad Religionem, altero manente in ſæculo, niſi Chriſtus Dominus id inſtituiſſet. Hæc tamen ratio convenientiæ adduci poteſt; nempè, quia Profeſſio religioſa ſit

Digitized by Google

mors civilis, quæ civilem contractum nata eſt diſsolvere.

Dixi 1. *Matrimonium ratum, non verò conſummatum*; quia cum hoc Matrimonium contractus ſit civilis ſimul & carnalis, & ipſo jure naturæ indiſſolubilis, diſſolvi non poteſt, niſi per mortem civilem ſimul & carnalem, ut conſtat ex VI. Synod. & ex Cap. *Si quis conjug.* 27. q. 2. Ideò ſi quis abſque conſenſu comparis Religionem profiteretur, ad ejuſdem inſtantiam è Religione teneretur exire, & cum ipſa cohabitare. Quod ſi compars conſenſiſset, exire quidem non teneretur; ſed compars, quæ conſenſit, alteri nubere non poſset, niſi poſt mortem illius, qui Religionem profeſsus eſt. Imò, etiamſi conjux uterque Religionem profeſsus eſset, Matrimonium perſeverat; ita ut ſi Conjuges ſimul coirent, Sacrilegium quidem, ratione voti, perpetrarent; non verò fornicationem.

Dixi 2. *Per Profeſſionem*, nec ſufficit Religionis ingreſsus. Ideò conjux remanens in ſæculo, tempore ſuæ compartis Novitiatus, alteri nubere non poteſt.

Dixi 3. *Profeſſionem ſolemnem*; quia nec vota ſimplicia, etiam in Societate Jeſu poſt biennium emiſsa, nec vota Coadjutorum, Oblatorum aliorum Ordinum, Matrimonium diſsolvere poſsunt; cum ex jure, ac Trident. ſolemnis requiratur Profeſſio.

Dixi 4. *In Religione*; non enim Matrimonium diſsolvit Inceptio, quamvis ſolemnis Ordinis Sacri, imò & Ordinis Epiſcopalis. Ideò Conjux Ordinatus ad ſuam, abſque fornicatione, accedere poſset; & ſi ad aliam accederet, adulterii reus eſset.

Dixi 5. *à S. Sede approbata*. Nulla ſiquidem vera, & propriè dicta Religio in Eccleſia cenſetur citra hanc approbationem, cujus ſolius auctoritate, homo ſolemnem emittit profeſſionem Religioſam.

R. 2. Nullum Matrimonium, licet non conſummatum à Summo Pontifice diſsolvi poteſt. Ratio eſt, quia inferior in Lege Superioris minimè diſpenſare poteſt: ſed Matrimonium ratum, licèt non conſummatum, Lege divina indiſsolubile eſse ſuperiùs diximus; ergo Pontifex ipſum diſsolvere non poteſt. Ita cenſuerunt Innoc. VIII. Adrian. VI. & Pius V. Quòd ſi legatur nonnullos Pontifices in Matrimonio rato diſpenſaſse; dicendum eſt, hos Pontifices ſententiam, quam bona fide credebant probabiliorem, ſecutos fuiſse, ad gravia mala vitanda. Item ſi dicatur, Summum Pontificem non minorem in diſsolvendo Matrimonio rato poteſtatem habere, quàm in votis diſsolvendis, cum par ſit utrobique ratio; dicendum eſt Traditionem perpetuam, atque indubitatam de prima poteſtate nos certificare, non autem de ſecunda.

Adnotatio 118.

(*)

Utrum Pontifex a Vinculo Matrimonii rati, & non conſummati diſpenſare valeat, celebris eſt controverſia, de qua inter Theologos diſputatur. Benedictus *XIV. in Opere percelebri de Beatif. SS. lib. 1. cap. 42. num. 13. de hoc argumento ſic obiter ait:* Ad rem oppidò facit exemplum Conceſſionum, quibus Summi Pontifices ſolvunt homines a Matrimoniis ratis, ſed non conſummatis, aliarumque Conceſſionum ſolventium a continentia annexa regulæ, ac Profeſſioni Monaſticæ. Fiunt quippe aliquando hujuſmodi Conceſſiones, nec tamen ex eis deducitur, certum eſſe de fide, poſſe Pontifices ſolvere homines a Matrimonio rato, ſed non conſummato, atque a Voto continentiæ annexo Profeſſioni Monaſticæ: adverſantibus etiam magni nominis Theologis, qui poſt eaſdem Conceſſiones, etſi exiſtiment prædictam poteſtatem Romanis Pontificibus nullo modo competere, non tamen putant ſe nulli Pontificiæ definitioni refragari, utpote, cum ſciant, eos in judicio permittente, ac ſolvente, minimè definire; eiſdemque ſatis eſſe, ſi pro ſe certam certitudine morali habeant ſententiam propriæ poteſtati faventem. Quare Cardin. Capiſſuchius, poſtquam Controv. 11. latè docuit, non poſſe Eccleſiam ſolvere a continentia ſolemniter annexa Profeſſioni Monaſticæ, exemplis ſolutionum a Romanis Pontificibus conceſſarum reſpondet §. 3. Pontifices ſequutos eſſe Opinionem Canoniſtarum, id poſſe fieri aſſerentium, & ipſis Pontificibus viſam eſſe probabiliorem. *Sic ille. Canoniſtas, ſiquidem magni nominis, & in numero non parvo habemus, qui ſtantes pro affirmativa ſententia, talem poteſtatem ſolvendi a Matrimonio rato Pontificibus Summis pro bono Eccleſiæ meliori, atque animarum ſalute, competere, acriter ſuſtinent. Quid igitur ſtatuendum? De fide non eſſe Pontifices Romanos tali facultate gaudere, ex ipſo* Benedicto *conſtanter habemus: Pontifices verò ipſos aliquando diſpenſaſſe, factum eſt inconcuſſum, atque certiſſimum. En igitur quomodo intelligenda ſit Authoris aſſertio.*

[*]

R. 3. Infidelium non Baptizatorum Matrimonium, etiam conſummatum, diſsolvi poteſt ex diſpenſatione ipſiuſmet Chriſti Domini, in favorem fidei conceſsa, ut habetur

betur 1. Cor. 7. *Si infidelis diſcedit, diſcedat: non enim ſervituti ſubjectus eſt Frater, vel Soror in hujuſmodi*. Quod tamen niſi in tribus contingit caſibus.

1. Si Conjux in infidelitate perſeverans nolit ampliùs cum converſo habitare, præcisè propter odium Fidei. Si enim id faceret propter aliam cauſam, v. g. adulterium, non diſsolveretur Matrimonii vinculum. 2. Si Infidelis velit quidem cum parre converſa cohabitare; ſed non niſi cum injuria Creatoris, aut Fidei; nam ſi pacificè habitare voluerit, ſemper ſtabit Matrimonium. 3. Si pars Infidelis; licèt quoad Fidem præcisè habitare velit pacificè, compartem tamen ſuam converſam ad grave peccatum protrahere tentet. Ubi

Obſerv. 1. Matrimonium non diſsolvi per id quod Infidelis ad alias tranſeat nuptias; ſed ſolùm per alias nuptias compartis fidelis: Ideò abſque novo Matrimonio pars Fidelis, quæ innupta remanſit cum parre infideli, quæ ſecundò nupſit, poſset cohabitare, quia hæc diſpenſatio in favorem ſolius Fidelis à Chriſto Domino fuit conceſsa. 2. Obſervandum eſt partem infidelem, poſt partis fidelis ſecundas nuptias, non poſse quidem licitè, cum ſit in culpa, ſed validè tunc poſse novum Matrimonium contrahere, quia per nuptias ſecundas partis fidelis verè ſolutum eſt vinculum, ita ut ſi pars infidelis converteretur, velletque poſt mortem utriuſque novi Conjugis, cum priori cohabitare, novas nuptias cum ipſo celebrare teneretur.

Adnotatio 119.

(*)

Operæ pretium ducimus nonnulla hìc addere circa Matrimonii Infidelium diſſolutionem ex Benedicto XIV. excerpta, quæ Authoris noſtri aſſertiones magis magiſque illuſtrare valebunt. Et primo quidem; ſic ait Lib. 13. de Syn. c. 21. *quod* de Poſtulato propoſito circa Matrimonia in infidelitate contracta ab iis, qui poſtea ad Chriſtianam Religionem convertuntur *inſcribitur:* Matrimonii inter Infideles contracti vinculum ſolvitur, ubi alter ex Conjugibus ad Chriſti fidem convertitur, alter vero requiſitus, ut vel eamdem fidem amplectatur, vel thori ſocietatem ſine contumelia Creatoris ſervare conſentiat, utramque conditionem obfirmare recuſat. De hac materia actum a nobis eſt ſupra Lib. 6. cap. 4. n. 3. Nec omittendum hìc eſſe ducimus id, quod die 23. Januar. 1603. reſponſum fuit Epiſcopo hac ipſa de re ſciſcitanti, ſicuti videri poteſt Lib. 10. Decret. pag. 55. *Sacra Congregatio cenſuit ita reſpondendum; minimè poſſe prædictos ad veram Fidem converſos accipere alias fideles uxores, niſi prius conſtiterit, utrum primæ voluerint cum eis permanere, vel non. Quodſi noluerint cohabitare, vel ſi voluerint, non tamen abſque contumelia Creatoris, vel, ut Converſos ad peccatum mortale pertrahant, tunc poſſe eos alias fideles uxores accipere. Si cohabitare abſque contumelia Creatoris velint, & abſque eo quod Converſos ad mortale peccatum pertrahant, quamvis veram agnoſcere fidem noluerint, non poſſe Converſos alias fideles accipere uxores. Non ſufficere ea, quæ proponuntur, nempe loci diſtantiam, difficultatem, ac præſumptionem, cum conſtare debeat de voluntate ipſarum uxorum Infidelium.* Neque aliud, *proſequitur Pontifex*, hac in re addendum remanet, niſi quod Superiori Eccleſiaſtico onus incumbit adhibendi vigilem curam, ne infideli conjuge in ſocietatem thori conſentiente, id mali ſequatur, ut neophytus ad vomitum redeat, & in priſtinas infidelitatis tenebras relabatur. *Ad pleniorem autem rei intelligentiam addit poſtea:* non deeſſe clari nominis Theologos, qui gravi ſpectato periculo, cui ex ſocietate cum Infideli Conjux Fidelis exponitur, etiamſi ille ſine Creatoris contumelia ſe cohabitaturum polliceatur, adhuc tamen ſocietatem hujuſmodi illicitam eſſe contendant. *Hujus autem dubii ſolutionem a caſuum circumſtantiis, & moribus regionum petendam eſſe exiſtimat.*

His poſitis, duos caſus exponit a Miniſſionariis Congregationi de Propaganda, *& ab iſta ad Congregationem* Concil. *vel* Univer. Inquiſit. *ut moris eſt tranſmiſſos*. Primus eſt, *ait ipſe*, de Infideli aliquo ad Chriſti fidem converſo, qui propriæ ſectæ errorem ſequendo plures duxit, & habet adhuc uxores: cumque ignoretur an prima ex ipſis Chriſtianam Religionem amplecti velit, ſecunda vero, aut tertia ad id prontam ſe exibeat; dubitatur an permitti poſſit marito, ut priore illa relicta, poſteriori de cujus animo ad converſionem parato ſatis conſtat, deinceps adhæreat, etiamſi prima duntaxat juſta uxor ex omnibus cenſeri, debeat uti docet S. *Thomas* &c. . . . . . Alter caſus eſt; cum aliqui, qui in ſtatu infidelitatis Matrimonio juncti erant, Chriſtianam Religionem amplexi, Chriſtianam conjugem accipere cupiunt, ſed penitus ignorant, ubi nam gentium ſit primus conjux, & utrum adhuc ſit inter victos cum in captivitatem inciderit a multo tempore, & in longinquas, remotaſque Regiones abductus fuerit.

Sic expoſitis dubiis, ad eorum reſolutionem poſtea pergens advertit S. Pium *V.* & Gregor. *XIII. opportunas hac in re agendi regulas ſtatuiſſe, ſecundum quas ſemper ad ejuſmodi poſtulata ab illis Regionibus tranſmiſſa reſponſum fuit: quæ quidem regulæ, cum certas quaſdam Regiones unicè reſpiciant, minimè ad alios etiam ſimi-*

ſimiles eventus aliunde inſurgentes extendendas eſſe obſervat. Ad regulas autem ab ipſis Pontificibus ſtatutas quod attinet, ſic habet. Et quidem S. *Pius* V. in Apoſtolicis ſuis Litteris, quarum initium eſt: *Romani Pontificis*, impreſ. in 5. *part. Conſtitut. Apoſtolic. pro Miſſion. Sinarum*, & *TunKini* &c. edit. Pariſ. 1676. exponit quod Indis, qui plures in infidelitate uxores habuerant, ſi quando ad Fidem convertebantur, in more poſitum erat, ut eam quiſque uxorem retineret, quæ ſecum unà Chriſtum Deum agnoſcere, ejuſque Fidem amplecti conſentiebat. Id vero magnas ſecum ferebat difficultates; cum & ſæpiſſime contingeret, ut illæ, quæ cum maritis Chriſtianam Religionem amplectebantur, uxores primæ non eſſent; & aliunde arduum nimis eſſet eoſdem Indos ab iis mulieribus divellere, quæ unà cum ipſis ad Baptiſmum ſe ſe offerebant. Itaque ut his difficultatibus, maliſque occurreret S. Pontifex ſequentem edidit declarationem: „ *Ideo nos ſtatui „ dictorum Indorum paterno affectu benigne conſulere, atque ipſos Epiſcopos, & Miniſtros „ hujuſmodi ſcrupulis eximere volentes motu „ proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ut Indi, ſicut præfertur, baptizati, & in futurum baptizandi, cum uxore, quæ cum ipſis fuerit baptizata, & baptizabitur remanere valeant, „ tamquam cum uxore legitima, aliis dimiſſis „ Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium declaramus Matrimonium hujuſmodi inter eos „ conſiſtere.* „ *Hæc pro primo dubio: pro ſecundo autem, ita proſequitur. Greg.* vero XIII. in ſuis Litteris incip.: *Quoniam ſæpe contingit*, quæ impreſ. habentur ap. *Pontium de Matrim.* Lib. 7. cap. 48. num. 23. cum expoſuiſſet perſæpe contingere, ut ab Angola, & Æthiopa, ac Braſilia in captivitate abducerentur, & in remotas longè regiones deferrentur homines uxorem habentes, fœminæque conjugali nexu conjunctæ; qui autem, vel quæ in propriis regionibus remanebant, ſe ſe diſpoſitos, vel diſpoſitas exhiberent, ut Chriſtianæ Religioni nomen darent, & Chriſtifidelem Conjugem accipere ſe velle oſtenderent; magnas illicò excitari ſolere difficultates, utrum Matrimonium, ſine quo Baptiſmum fortaſſe non ſumerent, inire poſſent; propterea quod ignoraretur, num primus Conjux, cum quo in infidelitatis ſtatu Matrimonium contraxerant, adhuc in vivis eſſet: his omnibus expoſitis, opportunum comparare volens remedium, Epiſcopis, Parochis, & Societatis Jeſu Presbyteris ad excipiendas Sacramentales Confeſſiones approbatis, qui in iis regionibus degerent, facultatem, & auctoritatem conceſſit „ *diſpenſandi „ cum quibuſcumque utriuſque ſexus Chriſtifidelibus incolis dictarum regionum, & ſervis ad „ Fidem Converſis, qui ante Baptiſmum Matrimonia contraxerant, ut eorum quilibet etiam „ ſuperſtite Conjuge infideli, & ejus conſenſu minime requiſito, reſponſo non expectato, Matrimonia cum quovis Fideli, altàs tamen ritè contrahere, & in eis poſtea carnali copula conſummatis, quoad vixerint, remanerè licitè valeant.* „ Cumque idem Pontifex animadvertiſſet fieri poſſe, ut poſt ſecundum initum Matrimonium, primus Conjux repente prodiret, affirmans, ſe præpeditum fuiſſe, quominus voluntatem ſuam de amplectenda Religione Chriſtiana manifeſtaret, vel etiam ſe jam pridem Chriſtianos ritus amplexum fuiſſe, antequam ſecundum illud Matrimonium celebraretur; idcirco in iiſdem Litteris hoc additum, expreſſumque voluit, ut, his non obſtantibus, ſecundum Matrimonium validum, & firmum haberetur: „ *Quæ quidem Matrimonia*, ait Gregor., *etiamſi poſtea innotuerit, conjuges priores infideles ſuam voluntatem juſtè impeditos declarare non potuiſſe, & „ ad Fidem etiam tempore tranſacti Matrimonii, converſos fuiſſe, nihilominus reſcindi „ nunquam debere, ſed valida, & firma eſſe.* „

Cum autem occaſione ſupradictarum diſpenſationum variæ Theologorum opiniones exortæ fuiſſent de poteſtate dictorum Pontificum in ipſis adhibita, Benedictus *ipſe teſtatur fuiè de hac materia tractaſſe, dum munere Secretarii Congreg. Concil. fungeretur in elucidatione cujuſdam Cauſæ* Florentinæ, *propoſitæ die* 29. *Martii* 1727. *&c.* Itaque, *ſic ipſe proſequitur*, ad ea, quæ ibi diximus, hìc nihil addemus: ſententiam vero noſtram de prædictis Conſtitutionibus declarantes, dicimus duos illos Pontifices Summos, expoſitis ſibi difficultatibus, Conſultores nihil aliud egiſſe, quam Canonicarum legum rigorem temperare in eo, quod pertinet ad judicialem interpellationem, quæ infideli Conjugi facienda eſſet, utrum velit ad Fidem converti, illius mentis declarationem expectando per congruum tempus ab ipſa lege, aut a Superiore Eccleſiaſtico, conſtitutum. Id ſatis apertè colligitur ex ipſo Brevi S. *Pii* Papæ V. ubi leguntur hæc verba: *maxime quia difficillimum foret primum Conjugem reperire*. Idemque clarè etiam infertur ex aliis *Gregor.* XIII. Litteris, in quibus inter cætera hæc habentur: *Dummodo conſtet etiam ſummariè, & extrajudicialiter, Conjugem abſentem moneri legitime non poſſe, aut monitum, intra tempus eidem monitioni præfixum, ſuam voluntatem non ſignificaſſe.* Matrimonium ab Infidelibus in ſtatu infidelitatis initum, & conſummatum, Divina lex ſolvit, cum, altero Conjugum ad Fidem converſo, alter neque converti vult, neque ſine contumelia Creatoris cohabitare conſentit, juxta præceptum Apoſt. 1. Cor. cap. 7. Ex hoc principio, alterum, veluti conſequens deductum fuit, ut Conjux converſus Conjugem infidelem requirere, ac interpellare debeat,

ut

ut mentem ſuam ſuper ea re aperte declaret: Verum ſi aut ignoretur ubinam infidelis degat, ac moraliter impoſſibile judicetur in hujuſmodi cognitionem venire, aut ſi, ejuſdem habita notitia, legitima interpellatio, eidem fieri non poſſe dignoſatur; cum in hiſce circumſtantiis aliqui magnæ æſtimationis Auctores interpellationem omitti poſſe cenſeant, plenamque Fideli Conjugi libertatem eſſe dicant, ut novas nuptias, dummodo cum perſona Catholica contrahat: nemo non videt, quanto majori jure, iiſdem urgentibus circumſtantiis Summus Pontifex ab ea interpellatione facienda eximere poſſit Fidelem, recens converſum, eique liberas nuptias cum alio Fideli permittere. Id autem eſt, quod in Apoſtolicis ſuis Litteris duo illi Romani Pontifices præſtiterunt; admittendo, ſcilicet in favorem Fidei, loco formalis, & rigoroſæ interpellationis extrajudicialem illam notitiam, quod vel omnino ignoretur, ubinam gentium degat infidelis Conjux, vel ſaltem ratio non ſuppetat eumdem judicialiter interpellandi, atque huic interpellationi præfatam notitiam ſubrogando. *Hæc & alia* Benedictus *in Lib.* 13. *cap.* 21. *& qui adhuc plura ſuper hoc argumento deſiderat, conſulat Lib.* 6. *cap* 4. *&c.*

(*)

QUÆR. 3. Utrùm Infideles converſi, qui in gradu prohibito Matrimonium inierunt, ſint ſeparandi?

℞. Si Matrimonium inierint in gradu jure naturæ prohibito; ut Pater cum filia, Filius cum matre, Frater cum ſorore, ſunt ſeparandi; quia, inquit Ambroſ. in Epiſt. 1. ad Cor. 7 quod extra Dei Decretum factum eſt, non eſt putandum Matrimonium. Quòd ſi verò initum fuerit Matrimonium in gradu tantùm ab Eccleſia prohibito non diſſolvitur, quia Eccleſiæ conſtitutio infideles non Baptizatos, ei non ſubjectos, arctare non poteſt, ut definivit Innoc. III.

Adnotatio 126.

(*)

Ad caput de indiſſolubilitate Matrimonii operæ pretium ducimus addere quæ Benedictus *XIV. ſervanda in poſterum ſtatuit in iis caſibus, in quibus de ejus diſſolutione, juſtis concurrentibus cauſis, agendum erit. Cum igitur poſt Matrimonium contractum non raro eveniat Conjugatos apud Judicem Eccleſiaſticum reclamare, atque inſtare pro ejus nullitate;* Benedictus *ipſe, non ſemper legitimas eſſe reclamationes iſtas, jure merito reputans, ad coercendam tam Reclamantium, quàm Judicum etiam nimiam facilitatem pro nullitatibus decernentium an.* 1741. *Conſtit. evulgavit incip.* Dei miſeratione, *in qua methodum ſtabilivit, quæ deinceps in hujuſmodi cauſis ſervanda foret. Principaliora tantum hic exponemus.* 1. *igitur ſtatuit, quod cauſæ iſtæ Matrimoniales committantur tantum Epiſcopis vicinioribus Reclamantium habitationi: vel ſi nullus fuerit Epiſcopus,* cui ex legitima cauſa, commodè committi poſſint, *tunc commiſſio, & delegatio illi dirigatur, qui* pro Judice idoneo, ab Epiſcopo ipſo, cum conſilio ſui Capituli nominatus fuerit. 2. *In ſingulis Diœceſibus Epiſcopi Perſonam aliquam,* juris ſcientia, & vitæ probitate præditam *eligere debent,* quæ Matrimoniorum Defenſor nominabitur. 3. *Munus iſtius Defenſoris erit, in judicium venire quotieſcumque contigerit de Matrimoniis diſſolvendis coram legitimo Judice diſceptare; eumque oportebit in quolibet actu judiciali citari, Teſtium examini adeſſe, voce, & ſcriptis Matrimonii validitatem tueri.* 4. *Statim ac Defenſor iſte electus fuerit, juramentum præſtabit de officio ſuo fideliter obeundo; quod iterum renovabit quotieſcumque Cauſa aliquas matrimonialis fuerit introducta.* 5. *Si aliquis actus, eo non legitime citato, & audito, fuerit conſummatus; nullus, & irritus reputari debebit.* 6. *Si ſententia fuerit pro validitate, Defenſor non appellabit: ſi vero fuerit pro invaliditate, tunc ex officio ſuo appellare debebit ad Judices in ſecunda inſtantia; etiamſi Pars, quæ pro validitate inſtabat, appellationem non curet.* 7. *Poſt primam ſententiam pro invaliditate, Partes, vel interpoſita, vel non interpoſita appellatione, ad alia vota tranſire non poterunt, ſub pœnis contra Poligamos a SS. Canonibus conſtitutis &c.* 8. *Appellatione mediante, delata Cauſa ad Judicem ſecundum; Defenſor in ſecunda inſtantia ea omnia exactè, & fideliter peragere debebit, quæ in prima ſtatuta fuerunt.* 9. *Novo in hunc modum inſtructo judicio, ſi ſententia ſecunda fuerit pariter pro nullitate, tunc liberum erit Conjugibus ad novas nuptias tranſire, niſi aliunde ipſis vetitum fuerit: ſi autem fuerit pro validitate, tunc ipſis liberum non erit novum Matrimonium inire:* nolentes omnino, *ait Pontifex,* ut ullo in caſu Matrimonii vinculum diſſolutum cenſeatur, niſi duo judicata, vel reſolutiones, aut ſententiæ penitus ſimiles, & conformes, a quibus neque Pars, neque Defenſor Matrimonii crediderit appellandum, emanaverint. *Hæc ſunt præcipua capita in cauſis de Nullitatibus Matrimoniorum deinceps ſervanda. Cætera vide in dicta Conſtit. in Append.*

(*)

QUÆR. 4. An & quando licitum ſit divortium, tum quoad thorum, tum quoad habitationem; perſeverante ſemper Matrimonii vinculo?

℞. Legitima auctoritate licitum eſt divortium ob ſequentes cauſas.

1. Ob

Digitized by Google

1. Ob moraliter certum unius Conjugum culpabile adulterium, ut patet ex ſupracitato Matth. capite: *Quicumque dimiſerit uxorem ſuam, niſi ob fornicationem*. Et licèt ibi Dominus de viro tantùm loquatur, eamdem libertatem mulieri non denegat; quia cum par utriuſque ſit obligatio, par debet eſse & conditio. Dico 1. *Moraliter certum*; non enim ſola ſufficit ſuſpicio. Dico 2. *Culpabile*; nam Vir ſeparari non poſset ab Uxore ſua, quæ violenter fuiſset oppreſa, nec Uxor à Viro qui ignoranter cum aliena concubuiſset. Item divortii locus non eſset, ſi compars ad adulterium conſenſiſset, vel ſi offenſam jam remiſiſset, vel ſi etiam ex parte ſua adulteraſset. Dico 3. *Adulterium*, quo nomine intelligitur quælibet completa carnis diviſio, cum alia, ſive Perſona cujuslibet ſexus, ſive beſtia; nec ſufficiunt tactus inhoneſti, vel pollutio alieni, aut proprii corporis.

2. Licitum eſt divortium ob ſpirituale adulterium, hæreſim ſcilicet, & apoſtaſiam, in quam alter Conjugum incidit: dum nempè periculum eſt, ne compartem ſuam, & prolem verbo, aut exemplo ad eam pertrahat.

3. Licitum eſt etiam ob grave compartis ſcandalum: ver. gr. ſi unus Conjugum alterum ad congreſſum ſodomiticum, pollutionem, uſuras, fraudes &c. cogeret.

5. Licitum eſt ob grave mortis periculum, ex copula, aut cohabitatione ortum; ut ſi alter Conjugum morbo laboret contagioſo; aut in amentiam, vel furorem converſus eſſet.

5. Licitum eſt ob notabilem compartis crudelitatem, ſævitiam, aſperitatem, odium implacabile, ex quibus grave damnum timetur.

6. Licitum eſt ex mutuo Conjugum conſenſu, modò nullum adſit incontinentiæ, aut alicujus gravis incommodi periculum.

Dixi in reſponſione, *Legitima auctoritate*. Nam licet Conjux à comparte ſua v. g. adultera, aut hæretica, ſcandaloſa, nociva &c. poſſit auctoritate propria, quoad thoſum ſeparari, denegando ei debitum; non poteſt tamen, regulariter loquendo, ab ea ſeparari quoad habitationem, niſi accedente Judicis Eccleſiaſtici ſententia; tum quia nullus in propria cauſa poteſt eſſe ſimul Pars, Judex, & Executor; tum quia hæc ſeparatio ſæpiùs foret ſcandaloſa, atque temeraria. Dico, *regulariter loquendo*. Nam ſi periculum ſit in moræ, graviſſimumque immineat malum, nec ullus ſibi ad Judicem detur acceſſus, pars innocens aſſurgere poterit, non expectata Judicis ſententia.

Circa quæ nonnulla hic breviter ſunt obſervanda. 1. Poſt latam divortii perpetui ſententiam, quæ non fertur niſi propter aut carnale, aut ſpirituale adulterium, pars innocens ſacros Ordines ſuſcipere, & Religionem ingredi poteſt; non autem pars nocens, niſi fortè poſt biennium pars innocens nocentem emendatam ſuſcipere noluerit. 2. Utraque parte, poſt ſolemne divortium, jam libera remanente, pars innocens nocentem pœnitentem, & emendatam recipere non tenetur, niſi forte ex caritate; dum ſcilicet pars nocens in gravi incontinentiæ verſatur periculo, præcipuè ſi ſemel, & occultè tantùm adulteravit. 3. Poſt latam temporalis divortii ſententiam neuter Conjugum ſtatum cum Matrimonio incompoſſibilem aſſumere poteſt; quia partem nocentem ſufficienter emendatam pars innocens tenetur ſuſcipere.

QUÆR. 5. Utrùm quandoque Conjuges ad divortium teneantur?

℞. Teneri. 1. Dùm alter Conjugum compartem ſuam ita ad gravia ſcelera protrahit, ut ipſi reſiſtere moraliter ſit impoſſibile, juxta illud Evangelii: *Si oculus tuus ſcandalizat te, erue eum & projice abs te*. 2. Dùm id neceſſarium eſt ad compartis peccatricis emendationem. 3. Dùm Conjux pacificè cohabitans cum Conjuge adultera, rationabilem ſuſpicionem ingereret impudicitiis ejus ſe conſentire, aut favere; excipe tamen, niſi graviora incommoda, ut plerumque accidit, ex divortio timeantur.

QUÆR. 6. Quænam ſit inter Conjuges cohabitationis obligatio?

℞. Tenentur Conjuges, regulariter loquendo, ſaltem altero exigente, idque ſub gravi peccato, in eadem domo manere, in eadem menſa comedere, & in eodem lecto concumbere. Siquidem Divinum præceptum eſt, ut homo Uxori ſuæ adhæreat, & Uxor viro ſuo. Deinde id neceſſariò exigit, tum natura contractus Matrimonialis, qui individuam vitæ ſocietatem importat, tum debitum conjugale, aliàs ab utroque non facile reddendum; tum denique prolis educatio, ad quam Conjux uterque concurrere tenetur.

Dixi 1. *Saltem altero exigente*; quia ſi con-

conjux uterque omninò liberè ad ſeparationem, aut menſæ, aut thori conſentiat, nec ullum aliundè præpediat inconveniens, licita erit hæc ſeparatio.

Dixi 2. *regulariter loquendo*; quia ad breve tempus juxta viri prudentis judicium, Vir ab Uxore etiam invita ſeparari poteſt, recreationis, negotii &c. gratia; modò nullum adſit incontinentiæ periculum. Imò ex gravi, juſtaque cauſa per longum tempus recedere poteſt, tum propter notabilem familiæ emolumentum, tum propter bonum publicum ex mandato Principis, legationis, aut militiæ cauſa. Quo caſu mulier Virum ſequi non tenetur, niſi ipſemet velit; quia ipſius eſt habitationem eligere. Inde tamen non ſequitur Uxorem teneri Virum ſemper vagantem comitari cum ſuo gravi incommodo; niſi fortè, ante Matrimonium, vagum futurum præſciverit, aut aliter conventum fuerit. Quòd ſi vir in exilium pulſus fuerit, cenſent communiter Doctores, Uxorem ad viri ſequelam teneri, quia licèt delinquentis pœnam ſubire non teneatur, tenetur tamen jure maritali Viri ſui infortunio participare. Idem dic de Viro erga Uxorem, ſi contingat ipſam ad Domicilii mutationem compelli.

QUÆSTIO III.

Quænam in uſu Matrimonii caſtitas ſervanda?

Not. 1. Sequentia à junioribus Studioſis, citra neceſſitatem, & abſque cautela, non eſſe legenda; ne fortè ſub ſcientiæ comparandæ prætextu in animum incautum, libidinoſa latenter ſubrepat complacentia, quæ ex genere ſuo, ut alibi dictum eſt, peccatum veniale non admittit. Huic igitur lectioni, dùm neceſſaria eſt, brevis oratio præmittatur, juxta illud Evangelii: *Vigilate, & orate, ne intretis in tentationem.*

Not. 2. Circa uſum Matrimonii quatuor hic nobis breviter ſunt exponenda. 1. Quænam ſit tum petendi, tum reddendi conjugale debitum obligatio. 2. Quid ab eo petendo, aut reddendo impediat. 3. Quo fine. Et 4. Quomodò ſit exercendum, ut Conjuges ab omni culpa ſint immunes: Igitur

QUÆR. 1. Quandonam Conjuges conjugale debitum petere, vel reddere teneantur?

R. 1. Ex ſe nulla eſt obligatio debitum conjugale petendi, quia nullus jure ſuo uti tenetur, dum nullum alteri ex non uſu evenit incommodum. Adeſſe tamen poteſt per accidens obligatio ſequentibus caſibus. 1. Dùm quis videt, aut ſuſpicatur compartem ſuam ad actum conjugalem eſſe inclinatam, & ex verecundia illud exigere non audere; quia tunc adeſt tacita debiti petitio. 2. Dùm unus Conjugum advertit in altero incontinentiæ periculum: Caritas ſiquidem exigit, ut malum ſpirituale proximi avertamus, ſi id ſine gravi noſtro incommodo præſtare poſſumus 3. Dùm prolis generatio valdè neceſſaria eſt, vel bono publico, vel paci familiæ.

R. 2. Sub gravi injuſtitiæ peccato tenentur Conjuges ſibi mutuò debitum reddere, dùm vel expreſsè, vel tacitè exigitur, niſi aliqua rationabilis cauſa ab eo reddendo excuſet, juxta illud Apoſt. 1. Cor. 7. *Uxori vir debitum reddat, ſimiliter autem & Uxor viro.* Idque dictat juſtitia; cum juxta eumdem Apoſtolum: *Mulier ſui corporis poteſtatem non habeat, ſed vir; ſimiliter &c.* & cum gravis ſit materia, hujus denegatio grave cenſetur peccatum.

Dixi: *Niſi aliqua rationabilis cauſa &c.* Siquidem Conjux à reddendo debito excuſatur. 1. Dùm adeò frigidè ac remiſsè exigitur, ut exigens facilè deneganti acquieſcat, nec ægrè denegationem ferat. 2. Dùm tempore importuno, nec ſalva debita honeſtate exigitur. 3. Dum in amentia, aut ebrietate petitur, nec humano modo exerceri poteſt; niſi fortè gravius malum, blaſphemia, notabilis iracundia, aut incontinentia compartis timeatur. 4. Dum ex redditione debiti proximum ſubeſt vitæ, aut graviſſimi morbi periculum: Dico, *proximum*: nam propter remotum; ut ſi mulier ordinariè in partu periclitaretur, ob id à redditione debiti non excuſaretur. 5. Dùm nimis frequenter exigitur: ita ut alter Conjux illud reddere ſit impar. Attamen ſi Conjux immoderatis vigiliis, & abſtinentiis ad debitum conjugale impotentem ſe redderet, venialiter ſaltem peccaret. Qui autem, vel pollutionibus, vel adulteriis, vel ebrietatibus ad reddendum debitum impotens fiet, præter mollitiei, adulterii, & ebrietatis peccatum, aliud grave injuſtitiæ perpetraret in Confeſſione aperiendum. 6. Dùm Conjugum facultates ad multos alendos

filios

filios non ſuppetunt, nec ullum eſt in utrque Conjuge incontinentiæ periculum; modò tamen utriuſque Conjugis accedat conſenſus, aliàs non.

QUÆR. 2. Quibus in caſibus conjuges à petitione, vel redditione debiti impediantur?

℞. 1. Moraliter certus de nullitate Matrimonii à ſe initi, debitum conjugale, nec petere, nec reddere poteſt. Debetque potius, prout Cap. *Inquiſit. de ſent. excom.* definitum eſt, mortem, & excommunicationis ſententiam ſubire; quia talis copula eſſet fornicaria, proindeque intrinſecè mala.

2. Qui Matrimonium inivit, dubitans de Sacramenti validitate; perſeverante dubio, debitum exigere non poteſt, ſed comparti in bona fide exiſtenti reddere tenetur. Quòd ſi conjux uterque in dubio nupſerit, neuter debitum exigere, aut reddere poteſt; cum tunc utrique adeſſet peccandi periculum. Idem dicendum eſt, ſi contractui jam celebrato dubium ſupervenerit, nec poſt adhibitam moralem diligentiam, pro veritate indaganda, tolli potuerit; quia, ut alibi dictum eſt, in dubio tutior pars eſt eligenda.

3. Qui poſt initium Matrimonium Uxoris ſuæ, in primo, vel in ſecundo gradu, conſanguineam cognoſcit à petitione debiti impeditur, non verò à redditione; quia pars altera ſuo jure abſque ſua culpa privari non poteſt, inquit Cap. *Diſcretionem*: Niſi fortè, & ipſa ad hanc inceſtuoſam copulam conſenſerit; quia tunc uterque Conjux eſt in culpa.

4. Qui, extra caſum neceſſitatis, prolem ex propria uxore ſuſceptam baptizat, vel in Baptiſmo, aut Confirmatione ſcienter ſuſcipit, ob contractam cognationem ſpiritualem, à petitione debiti impeditur, non à redditione ejuſdem; quia peccatum ſuum alteri non debet imputari.

5. Conjux voto caſtitatis obſtrictus, à petitione debiti impeditur; quia promiſſum Deo factum, prout poteſt, ſervare tenetur: poteſt tamen reddere petenti.

6. Conjux ſciens compartem ſuam debitum illicitè petere, propter emiſſum caſtitatis votum, aut affinitatem contractam, illud ipſi abſque peccato reddere non poteſt; quia peccato ejus cooperaretur. Aliud eſt, ſi malo fine compars debitum peteret; tunc enim abſque culpa illud eidem reddere poſſet. Ratio diſparitatis eſt; quia in primo caſu compars actum conjugalem hic & nunc licitè exercere non poteſt; in ſecundo verè debitè exercere poſſet, ſi vellet. Ideò in hoc caſu pari modo ratiocinandum eſt, ac de mutuo poſtulato ab uſurario, qui poſſet, ſi vellet, modo debito mutuum dare petenti.

7. Conjux ſciens compartem ſuam voto caſtitatis, aut affinitate ligatam eſſe, nihilominus poteſt debitum exigere; tum quia utitur jure ſuo; tum quia nihil petit, quod compars abſque peccato ei præſtare non poſſit; eum ſic ligatus debitum exigenti licitè reddere poſſit, ut ſuperius dictum eſt.

QUÆR. 3. Quo fine Matrimonium ſit ineundum, & actus conjugalis ſit exercendus; ut Conjuges ab omni culpa ſint immunes: Hæ duæ quæſtiones uniuntur, cum inter ſe, ut patet, eſſentialem connexionem habeant. Unde

℞. Cum Catechiſmo Rom Concil. Trid. part. 2. de Matrim. num. 13. explicante, *quibus de cauſis vir, & mulier conjungi debeant.*

Prima eſt, inquit, *hæc ipſa diverſi ſexus naturæ inſtinctu expetita ſocietas, mutui auxilii ſpe conciliata .... Altera eſt procreationis appetitus: non tam quidem ob eam rem, ut bonorum, & divitiarum hæredes relinquantur, quam ut veræ Fidei, & Religionis cultores educentur ...... Tertia eſt, quæ poſt primi Parentis lapſum ad alias cauſas accedit .... Ut ſcilicet, qui ſibi imbecillitatis ſuæ conſcius eſt, nec carnis pugnam vult ferre, Matrimonii remedio ad vitanda libidinis peccata utatur: de quo ita Apoſtolus ſcribit. Propter fornicationem unuſquiſque ſuam Uxorem habeat, & unaquæque ſuum virum. Ac paulò poſt, cum docuiſſet interdum orationis cauſa à Matrimonii debito abſtinendum eſſe, ſubjecit: Et iterum revertimini in idipſum, ne tentet vos Satanas &c.*

Hæ igitur ſunt cauſæ, quarum aliquam ſibi proponere quiſque debet, qui piè, & Religioſè, ut Sanctorum filios decet, nuptias velit contrahere.

Quod ſi ad eas cauſas aliæ etiam accedant, quibus homines inducti Matrimonium ineant, atque in habendo Uxoris delectu, hanc illi præponant; ut Hæredis relinquendi deſiderium, divitiæ, forma, generis ſplendor, morum ſimilitudo, hujuſmodi ſanè rationes damnandæ non ſunt; cum Matrimonii ſanctitati non repugnent, neque enim in Sacris Litteris Jacob Patriarcha reprehenditur, quòd Rachelem, ejus pulchritudine illectus Liæ prætulerit.

Ex

Ex quibus patet, quantùm Doctrina Catechiſmi, quæ dici poteſt Eccleſiæ Doctrina, diſtet à Doctrina Rigoriſtarum, qui nullum finem tum nubendi, tum copulam exercendi legitimum, & non peccaminoſum agnoſcunt, quàm filiorum procreationem, aut obligationem debitum reddendi comparti illud exigenti, aut ſaltem ad ejuſdem compartis incontinentiam præcavendam.

Objic. nonnullos ex SS. Patribus docentibus, tunc ſolum Conjuges in admixtione à culpa eſſe immunes, cum pro ſuſcipienda prole miſcentur; & qui miſcentur etiam ad vitandam propriam ſuam incontinentiam venialiter ſaltem peccare; quia, inquiunt, agunt inordinatè; cum Matrimonium nec à Deo, nec à natura ad hoc ſit ordinatum.

℟. Nequaquam veriſimile videtur, Catechiſmi ſupracitati Auctores ſenſum SS. Patrum ignoraſſe, & Doctrinam ipſis contrariam fidelem Populum docere voluiſſe. Dicendum eſt igitur SS. Patres copulam ad propriam vitandam incontinentiam exercitam damnaſſe, non quod hæc intentio de ſe ſit culpabilis, ſed quia rariſſimè contingit, ut Conjuges, ſub prætextu vitandæ incontinentiæ, potius libidini ſerviant, quàm rationem ac pietatem ſequantur. Certum namque eſt, opus conjugii propter libidinem, & ob ſolam voluptatem exercitum, omni culpa non carere, nec defectu veniali; prout definivit Innoc. XI. in damnatione propoſitionis contrariæ.

Ad id autem, quod dicitur, Matrimonium non fuiſſe ordinatum ad vitandam propriam incontinentiam. ℟. 1. Nec etiam ordinatum eſſe ad præcavendam compartis eamdem incontinentiam; attamen fatentur adverſarii propter eam licitè, ac meritoriè copulam exerceri poſſe. Et quare? Niſi quia per accidens ad hunc finem ſecundariò ordinatum eſt Matrimonium, ſuppoſito ac præviſo hominis lapſu, ad venerea inclinati.

Deinde ſi copulam exercere propriæ vitandæ incontinentiæ cauſa, peccatum eſſet, & malum, ſaltem veniale, intrinſecum, ut contendunt adverſarii; nec Apoſtolus præcepiſſet in hoc periculo verſantibus, *ut iterum reverterentur in idipſum*; cum non ſint facienda mala ut eveniant bona; nec Eccleſia nuptias ſenum benediceret, qui procreandæ Prolis ſunt incapaces, quique hunc ſolum finem licitum utique habere minimè poſſunt; quibus tamen Eccleſia nuptias eorum benedicendo, copulari permittit, & futuram eorum approbat copulam. Hinc

Reſolv. Conjuges abſque omni culpa copulari poſſe, non ſolùm prolis procreandæ, & incontinentiæ propriæ vitandæ cauſa, ſed & ex affectu, quo Vir erga Uxorem, & Uxor erga Virum naturaliter afficitur; modò tamen omnem libidinis deordinationem, & exceſſum excludant. 1. Quia id Catechiſmus ſupracitatus inſinuare videtur; dùm primam nubendi cauſam licitam aſſignat; *Ipſam diverſi ſexus naturæ inſtinctu expetitam ſocietatem*. 2. Quia affectus iſte ex Divo Auguſtino, aliiſque Patribus alibi citatis honeſtus eſt ac legitimus, proindeque actus conjugalis ex eo exercitus. 3. Quia, uti etiam inſinuat ſupradictus Catechiſmus, Patriarchæ in Sacris Litteris, non reprehenduntur, quòd eo maritali ac honeſto affectu Uxores cognoverint. 4. Quia hæc amicabilis commixtio nec rationi repugnat, nec ſanctitati, ac fini Matrimonii, quod eſſentialiter amoroſa Maris, & Fœminæ individua conjunctio ac ſocietas dici poteſt. Sed de his ſatis ſuperque.

ADNOTATIO 121.
(*)

Ne veritati fucum facere videamur, fatendum eſt non Rigoriſtas tantum, ſed ipſos quoque Eccleſiæ Patres Doctiſſimos non ſemel docuiſſe ſolum finem vel Filios procreandi, vel debitum Comparti exigenti reddendi a quacumque culpa etiam veniali in Matrimonio exercendo immunem eſſe. D. Auguſt. *pluribus in locis tractat de hoc argumento. Unum tantum, vel alterum textum ex Lib. de Bon. Conjug. attigiſſe ſufficiat.* Melior eſt, *ait cap.* 6. quidem ab omni concubitu continentia, quàm vel ipſe Matrimonialis Concubitus, qui fit cauſa gignendi; ſed quia illa continentia meriti amplioris eſt; reddere vero debitum conjugale nullius eſt criminis: exigere autem ultra generandi neceſſitatem *Culpa Venialis &c.* . . . *& cap.* 10. Concubitus neceſſarius cauſa generandi inculpabilis, & ſolus ipſe nuptialis eſt. Ille autem qui ultra iſtam neceſſitatem progreditur, jam non rationi, ſed libidini obſequitur. Et hunc tamen non exigere, ſed reddere Conjugi, ne fornicando damnabiliter peccet, ad perſonam pertinet conjugalem. Si autem ambo tali concupiſcentiæ ſubjiguntur, rem faciunt non plane nuptiarum. *Similia habet, & adhuc clariora in Enchir. cap.* 78. *& Serm.* 11. *aliàs* 63. *de diverſ. & Lib. de Nupt. & Concupiſ. cap.* 8. *&c. Divo* Auguſtino *conformis eſt Div.* Thomas

mas, *qui in 4. Sentent. Diſt. 31. Quæſt. 11. artic. 2. ſic habet*: Quando Conjuges conveniunt cauſa prolis procreandæ, vel ut ſibi invicem debitum reddant, quod ad fidem pertinet, totaliter excuſantur a peccato *& paulo poſt*: & ideo duobus ſolis modis conjuges abſque omni peccatn conveniunt: ſcilicet cauſa prolis procreandæ, & debiti reddendi, aliàs autem ſemper eſt ibi peccatum, ad minus veniale *Div.* Hierony. *& etiam* Gregor. M. *& alii pari modo loquuntur. Hæc addimus, non ut doctrinæ Catechiſmi ab Authore noſtro relatæ repugnare videamur; ſed ut oſtendamus quænam fuerint hac in re Patrum loquendi formulæ, atque ſententiæ. Ex his habes quid ſentire debeas de Reſolutione Authoris extra omnem dubium ſtatuentis*: Conjuges abſque omni culpa copulari poſſe, non ſolum prolis procreandæ, & incontinentiæ propriæ vitandæ, ſed & ex affectu, quo vir erga uxorem, & uxor erga virum naturaliter afficitur. *Hæc cum mox citatis Patribus, & aliis, ſi opus foret citandis, vix ſtare poſſe nemo non videt.*

(*)

QUÆR. 4. Quandonam Conjuges peccent in actus conjugalis exercitio?

℞. Multipliciter peccare poſſe, & quidem mortaliter.

1. Ratione affectus inordinati; ſi nempe Conjux ita eſſet affectus, ut tunc cum quavis alia muliere, eriam non ſua, coire vellet, ſi occurreret: aut ſic cum ſua coiens ad aliam, quam carnaliter amat, affectum ſuum dirigeret. Idem dic de muliere.

2. Ratione loci, ubi copula exercetur: ſi nempe in loco ſacro exercetur; vel coram aliis, qui propter id ad laſciviam graviter accenderentur: Idem dicendum eſt de tactibus, blancitiis, ae familiaritatibus laſcivis, inter Conjuges habitis.

Adnotatio 122.

(*)

Copulam Conjugalem in loco Sacro exercitam, abſolutè loquendo illicitam eſſe, convenit penes omnes. Attamen aliquando omni etiam culpa carere, advertunt Doctores. Puta, quod Conjugati, belli, obſidionis, alteriuſque neceſſitatis cauſa in locis ſacris immorari cogantur. Tunc, ſi ad longum tempus ibi moram protrahere neceſſe ſit, opus conjugale, juſtis concurrentibus cauſis, licitè exercere valebunt; cum perdifficile ſit per tantum tempus ipſis ſe continere. Quantum autem eſſe debeat temporis ſpatium ad hoc ut licitum tale opus in ea loci circumſtantia ipſis evadat, non niſi magna cum difficultate adſignari poteſt. Alii decem, alii viginti, alii demum triginta dies ad hoc requiri, & ſufficere exiſtimant. Sed hæc aliquantulum molliora videntur. Tale igitur temporis ſpatium, longius, aut brevius pro circumſtantiarum, & Conjugum diverſitate erit prudenter expetendum.

(*)

3. Ratione modi. 1. Si Conjuges coeant extra vas naturale, ſive complete in ipſo ſeminando; ſive incompletè ipſum tantum penetrando, ſive pudendis partibus illud perfricando. 2. Si quovis modo ſemen humanum extra vas narurale effundant. 3. Si aſpectibus aut tactibus ad coitum ſe diſponendo, pollurionis periculo ſe committant. 4. Si quovis modo generationem impediant, aut poſt copulam defraudare tentaverint. Hæc omnia graviſſima ſunt contra naturam peccata. 5. Si in coitu mulier ſit incuba, & vir ſuccubus, ſi à latere; ſi ſtando, vel modo præpoſtero, dummodo non in vaſe innaturali Conjuges ſe cognoſcant, hæc cenſentur tantùm venialia; imò nulla peccata, dùm ſic agendi adeſt neceſſitas, & nullum ſeminis extra vas effundendi imminet periculum. Ideò, extra hoc periculum, nullius peccati arguendæ ſunt mulieres, quæ ad vitandas rixas, & diſſentiones, imprecationes, hæc & ſimilia à viris ſuis patiuntur. 6. Tactus, aſpectus, oſcula impudica, ad copulam tunc coaſummandam ordinata, citra pollurionis periculum, non cenſentur peccaminoſa; quòd ſi ad hanc minimè ordinentur, aut nullatenùs ad ipſam ſpectare cenſeantur, ſaltem venialia ſunt.

4. Ratione damni ex copula orituri, tum ipſis Conjugibus, qui ob ægritudinem ac temperamenti imbecillitatem impotentes ſunt, ut tam crebrò petant reddantve debitum; tum prolis conceptæ aut procreandæ dum ſcilicet copula exercetur cum Uxore imprægnata, aut menſtruata; ita ut morale adſit periculum abortus, aut Prolis infirmæ generandæ; quibus in caſibus tunc coeuntes mortaliter peccarent. Sed cum experientia conſtet in utroque caſu nullum, ut plurimum, adeſſe tale periculum, copula cum imprægnata, aut menſtruata non cenſetur, niſi ad ſummum venialis; imò & ab omni culpa immunis, dum inſtat coeundi rationabilis neceſſitas.

Ubi obiter obſervandum eſt Pœnitentes, maximè mulieres, his de rebus citra neceſſitatem, & niſi cum magna cautela eſſe interrogandos, ne vituperetur miniſterium noſtrum, & imbecilles ſcandalum

pa-

patiantur. Huc accedit, quod curioſæ atque inutiles circa hæc interrogationes à culpa, ſæpius graviſſima, non ſint immunes, ob libidinoſam, quæ in eis ſubrepit, complacentiam.

Adnotatio 125.

(*)

Cum aliquantulum indulgentior viſus fuerit Author noſter in regulis ſupra traditis de Opere Conjugali exercendo; ne laxitatibus aditum relinquamus, nonnulla hìc ſubnectere ad ejus mentem, vel melius aperiendam, vel etiam ſi opus fuerit coarctandam, noſtri muneris reputamus. Et quidem, quoad modum concumbendi multipliciter peccare Conjuges poſſe, indubium eſt. Probabiliſtæ ipſi, inter quos PP. Sporer, *&* Sanchez *fatentur, clari nominis Doctores peccati gravis damnare copulam habitam inordinatè, dum ſcilicet, vel præpoſterè exercetur, vel mulier ſe incubam præbet: cum ambo iſti modi ad hoc a rationali natura inſtituti non fuerint. Licèt autem ipſi a tali ſententia recedant, attamen Conjugatos ſic, abſque gravi, & rationabili cauſa agentes, a peccato* veniali craſſo *primus eorum non excuſat. Hoc intellige tamen ſi periculum effuſionis ſeminis abſit: quod ſi periculum tale ex præteritis forſan actibus advertatur, tunc graviter peccare certiſſimum eſt. Excipe tamen, ſi vel periculum abortus, vel viri, aut mulieris naturale impedimentum non occurrat; nam in tali caſu, modo honeſtati propinquiori ad declinanda pericula, & inconvenientia actum abſque culpa exercere licebit.*

Circa verò tempus: illicitum eſſe conjugale Officium, dum mulier menſtruali morbo laborat; eruitur ex Scriptura Levit. cap. 18. & 20. ubi morte plecti jubentur tali tempore ad mulieres accedentes. SS. PP. Auguſtinus, *&* Hieronymus *actum hunc damnant, atque deteſtantur. Quale autem peccatum ſit, diſputatur inter Theologos. Aliqui talem actum graviter damnant: ſed* D. Thom. *in 4. Diſt. 33. quæſt. unic. art. 2. quæſtiunc. 3. venialem tantum reputat eſſe, licèt in tali genere valde gravem reſpectu Petentis. Reſpectu verò Reddentis, dum inſtanter petitur, ad declinandam Compartis incontinentiam, culpa vacare dicendum eſt. Sed quid de iis, qui ad uxorem jam fœcundatam accedunt? SS. PP. acceſſum hunc ſemper ſaltem venialiter malum agnoverunt.* D. Ambroſ. *in Luc. cap. 1. opus iſtud deteſtans, Homines mittit ad diſcendam e pecoribus continentiam, quæ dum ſe fœcundatas ſentiunt, non amplius concubitibus indulgent. Divus verò* Auguſt. *Lib. de* Bon. *Conjug. cap. 6. ſic loquitur.* Sunt item Viri adeo incontinentes, ut Conjugibus nec gravidis parcant.... Quidquid ergo inter ſe Conjugati immodeſtum, inverecundum, ſordidumve gerunt, vitium eſt hominum, non nuptiarum .... Conjugalis enim concubitus, generandi gratia, non habet culpam, concupiſcentiæ verò ſatiandæ, ſed tamen cum Conjuge, propter fidem thori, venialem habet culpam. *Adde D.* Thomam, *qui in 4. Sent. diſt. 31. q. 11. art. 2. ſic habes:* Hieronymus vituperat acceſſum viri ad uxorem imprægnatam, non tamen ita quod ſemper ſit peccatum mortale, niſi forte quando probabiliter timetur de periculo abortus. *Hæc breviter expoſuimus ad hoc, ut Confeſſarii ſcire poſſint quomodo ſe gerere debeant in his, & ſimilibus caſibus. Habenas his in rebus relaxare, atque incontinentiæ fomenta præbere, periculoſum, & ideo, malum ſemper eſt.*

(*)

QUÆR. tandem, quænam ſint Matrimonii bona?

Concilium Florent. in Decreto unionis, triplex aſſignat bonum Matrimonii. Primum eſt, inquit, Proles ſuſcipienda, & educanda ad Cultum Dei: Secundum eſt Fides, quam unus Conjugum alteri ſervare debet: Tertium indiviſibilitas Matrimonii, propter hoc quod ſignificat indiviſibilem conjunctionem Chriſti, & Eccleſiæ. Triplex autem illud bonum triplicem compenſat jacturam, quam vir, & mulier in conjunctione patiuntur. Rationis ſcilicet minutionem ex vehementi delectatione ortam, carnis tribulationem, rerum temporalium ſollicitudinem. Bonum prolis compenſat jacturam rationis; bonum fidei compenſat temporalium ſollicitudinem, & bonum Sacramenti tribulationem carnis.

Porrò bonum Sacramenti in tribus conſiſtit 1. In Caritate & indiſſolubilitate Matrimonii, qua conjunctio Chriſti cum Eccleſia, & eorum mutua Caritas repræſentatur. 2. In augmento ſanctificantis gratiæ. 3. In gratia Sacramentali, ſeu in ſpecialibus auxiliis, ad onera Matrimonii levius ferenda, eoque debitè utendum, neceſſariis.

CAPUT IV.

De Impedimentis Matrimonii.

Not. NOmine impedimenti Matrimonii intelligitur quidquid obſtat, ne Matrimonium ritè celebretur. Dupliciter autem Matrimonium non ritè celebratur. 1. Dum ejus celebratio iniqua eſt, & peccaminoſa. 2. Dum invalida eſt, atque irrita. In primo caſu impedimentum dicitur

tantum prohibeas aut impediens, in ſecundo dicitur dirimens, & irritans.

Eccleſiam autem poteſtate pollere, utriuſque ſpeciei impedimenta ſtatuendi, de fide certum eſt; tum ex antiquiſſima ipſiuſmet Eccleſiæ praxi, quæ diverſis temporibus diverſa induxit impedimenta impedientia, & dirimentia, ut videre eſt apud Controverſiſtas, contra modernos hæreticos; tum ex Trident. Conc. ſeſſ. 24. can. 4. anathematizante, qui dixerit Eccleſiam hanc poteſtatem non habere. Nec propterea Eccleſia Sacramenti mutat ſubſtantiam, cum hujus Sacramenti materia non ſit quilibet viri, ac fœminæ contractus in ordine ad prolem generandam: ſed ſolus contractus legitimus, ideſt ſecundùm Eccleſiæ conſtitutiones initus.

Principes verò ſæculares per ſe loquendo poteſtatem quidem habent impedimenta Matrimonium dirimentia ſtatuendi, reſpectu ſuorum ſubditorum, ut docent communiter Doctores cum D. Thom. 4. diſt. 34. qu. unic. a. 2. quatenus ſcilicet quemlibet contractum civilem legibus ſuis validare, aut invalidare poſſunt; ſed cum ab ævo Eccleſia hanc poteſtatem ſibi reſervaverit; ſtatuta ab ipſis impedimenta in foro conſcientiæ robur, & firmitatem non habent, niſi ab Eccleſiæ uſu, & auctoritate fuerint firmata. Ideò Trid. citat. Can. 12. & cap. 1. anathematizat qui dixerit cauſas Matrimoniales ad Judices Eccleſiaſticos non pertinere.

Hìc nobis ſigillatim ſunt exponenda Matrimonii impedimenta, tum impedientia, tum dirimentia; & inveſtigandum quis ab eis diſpenſare poſſit; & quomodò Matrimonium invalidum ſit revalidandum: Igitur

QUÆR. 1. Quot, & quænam ſint impedimenta Matrimonii impedientia?

R. Quinque recenſentur, hoc verſiculo comprehenſa.

Tempora, Mandatum, Votum, Sponſalia, Crimen

Tempora.

Licitum utique non eſt, quovis tempore nuptias celebrare; à prima ſcilicet die Adventus uſque ad Epiphaniam; & à feria quarta Cinerum uſque ad Octavam Paſchæ incluſivè. Cenſent nonnulli his temporibus prohibitas tantùm eſſe ſolemnes nuptias, factas nimirum cum Sacerdotali Benedictione, & celebri convivio; ſed id abſque fundamento dicitur, cum omnium Eccleſiarum praxis ſit contraria.

Adnotatio 124.

(*)

Licèt temporibus feriatis, quæ ſunt ab Authore noſtro indicata, ſatius ſit a Matrimoniis quibuſcumque abſtinere; utpote tempora, quibus potius jejuniis, & orationibus vacandum ſit, quam carni, & concupiſcentiæ indulgendum; attamen rigorosè loquendo, nuptiæ tantum ſolemnes, cum ſolemni ſcilicet benedictione, atque apparatibus de jure probibitæ cenſentur, non autem Matrimonia privata, atque ſecreta; maxime aliqua interveniente cauſa, ea tempore tali ineundi. Talia Matrimonia paſſim fieri in noſtris regionibus ſentimus. Fatendum tamen eſt Spiritum S. Matris Eccleſiæ eo tendere, ut Filii ſui temporibus talibus ab omnibus licitis quoque oblectamentis abſtineant, & carnis opera in ſervitutem redigant, ad hoc ut facilius per ſacras exercitationes Cœleſtia valeant contemplari: Ipſa enim non perperam in Quadrageſimalibus Liturgiis canit cum Propbeta: Exeat vir de Cubili ſuo, & Sponſa de Thalamo ſuo. *Certum tamen eſt, praxim cujuſcumque Eccleſiæ eſſe in tali re religiosè, fideliterque ſervandam.*

(*)

Mandatum

Dum nempè Eccleſia propter aliquas cauſas, prohibet quibuſdam, ne ineant Matrimonium; quæ prohibitio ſemper ſpectat excommunicatos, qui à Sacramentorum uſu excluduntur: Tempore tamen interdicti, non vetitum eſt Matrimonium, modo abſque benedictione, & ſolemnitate celebretur.

Votum

Ideſt votum ſimplex, vel Caſtitatis ſervandæ in ſæculo, vel Religionem ingrediendi, vel ſacros Ordines ſuſcipiendi, vel nunquam nubendi. Circa quod notandum eſt 1. Qui caſtitatem vovit, ſi poſteà contrahat Matrimonium, licet teneatur elapſo bimeſtri debitum reddere, nunquam tamen citra legitimam diſpenſationem illud exigere poſſe; quia tenetur, in quantum poteſt, votum à ſe emiſſum ſervare. Quoad cætera vota; Religionem ſcilicet ingrediendi &c. licèt qui ea emiſit, Matrimonium contrahendo mortaliter peccet, debitum tamen & petere, & reddere in poſterum poterit; quia hæc vota tantùm ſe extendunt ad abſtinendum à contractu Matrimoniali, & ad ſervandam caſtitatem in ſtatu

ſtatu Clericali, & Religionis. 2. Qui vovit Religionis ingreſſum; ſi Matrimonium ineat, quandiu illud non coſummavit, manet obligatus, donec conſummaverit; quia adhuc liber eſt ad votum implendum. Secus dicendum eſt de eo, qui novit Sacros Ordines ſuſcipere; iſte ſiquidem debitum ſtatim petere poteſt, ac reddere tenetur; cum, per Matrimonium contractum, Ordinum ſuſceptio ipſi evaſerit impoſſibilis. 3. Qui hæc vota emiſit, his ſemper ligatus manet, & poſthac caſtitatem ſervare tenebitur; ſi moriatur Conjux, vel adulteretur, vel in Religionis ingreſſum conſentiat, quia tunc in poteſtate ejus eſt, ut votum obſervet.

Sponſalia

Valide contracta, niſi prius legitimè fuerint diſſoluta; ut in primo hujus Diſſertationis capite jam expoſuimus.

Crimen

Inceſtus videlicet cum Uxoris conſanguinea, raptus alienæ Sponſæ, Uxoris propriæ interfectio, Sacerdotis occiſio &c. crimina, quæ olim jure antiquo Matrimonium impediebant; ſed hæc, & conſuetudine contraria, ſcientibus, atque tacitè approbantibus Prælatis, fuerunt abrogata.

QUÆR. 2. Quot & quænam ſint impedimenta Matrimonium dirimentia?

℟. Quatuordecim numerantur, in verſiculis contenta.

Error, *Conditio*, *Votum*, *Cognatio*, *Crimen*,
Cultus diſparitas, *Vis*, *Ordo*, *Ligamen*, *Honeſtas*,
Affinis, *Raptor*, *ſi Clandeſtinus*, *&* *Impos*.

Error

Qui, vel circa ſubſtantiam perſonæ, vel circa qualitatem ejus verſatur. Si primum ver. gr. ſi quis ducat Mariam putans eſſe Magdalenam, irritum eſt Matrimonium, qualiſcumque ſit error antecedens, vel concomitans, vincibilis, aut invincibilis; quia in Matrimonio validè celebrando neceſſariò requiritur explicitus formaliſque conſenſus, qui cum errore ſubſiſtere nequit. Si ſecundùm v. gr. ſi quis ducat Mariam pauperem, ignobilem, & corruptam, quam exiſtimabat divitem, Nobilem, & Virginem, validum eſt Matrimonium; etiamſi talis error cauſa fuiſſet Matrimonii; quia licèt propter hunc errorem involuntarium ſit quoad accidentalia, voluntarium tamen eſt quoad ſubſtantiam.

Ubi tamen obſervandum eſt; quòd ſi error qualitatis redundet in ſubſtantiam perſonæ; ut ſi detur ſecundò genita, promiſſa primo genita, in quam contrahens directè intendat conſentire, invalidum eſt Matrimonium.

Conditio

Servitutis, ſeu ſtatus ſervilis, quo perſona ita alterius Dominio ſubjacet, ut ſit illius Mancipium. Hæc conditio, dùm ab altero contrahentium ignoratur, Matrimonium ex Eccleſiæ ordinatione dirimit: Cap. *Ad noſtram de conjugio ſervorum*: & ratio eſt; quia pars libera, quæ jus plenarium ad uſum ſui corporis parti ſervæ tradit, reciprocum atque perfectum ab ea non recipit; quo fit, ut conſenſus deeſſe cenſeatur. Dixi, *dùm ab altero contrahentium ignoratur*: Dùm enim ſcienter, & voluntariè cum Mancipio contrahitur, validum eſt Matrimonium; quia volenti ac ſcienti nulla fit injuria. Adde quod, licèt tale Matrimonium juri naturæ ſecundùm quid ſit contrarium, quatenus Mancipium non poteſt facilè, ac liberè ſui corporis poteſtatem tradere; poteſt tamen abſolutè, dùm ſcilicet non prohibetur à Domino ſuo.

Votum

Solemne, ſeu Profeſſio in Religione approbata Matrimonium dirimit contrahendum, imo & contractum, modò non conſummatum, ut ſtatutum eſt. Cap. Unic. *De voto in 6*. Ex quo patet diſcrimen eſſe inter votum ſimplex caſtitatis, & ſolemne, quòd iſtud Matrimonium ſequens, non ſolùm prohibeat, ſed & invalidet: illud autem prohibeat quidem faciendum, ſed non irritet factum: Excepto tamen, ex novo jure Greg. XIII. Bulla *Aſcendente Domino*. voto ſimplici in Societate Jeſu emiſſo, quod eumdem obtinet effectum quoad Matrimonium contrahendum, ac votum ſolemne, quamdiù ſaltem profeſſi in Societate manent. Utrùm autem impedimentum iſtud juris ſit naturæ, vel Eccleſiaſtici; ſatis perſpicuum eſt juris eſſe Eccleſiaſtici; cum ab hoc ſolo jure votorum ſolemnitas ſit inſtituta.

Digitized by Google

Cognatio

Quæ triplex dicitur, carnalis ſeu conſanguinitatis, & ſpiritualis, & legalis.

Cognatio carnalis, ſeu conſanguinitatis, eſt *vinculum Perſonarum ab eodem propinquo ſtipite carnali propagatione deſcendentium; ideſt, quarum una deſcendit ab altera*. Dicitur *vinculum*, ideſt ſanguinis unitas ſeu conjunctio. Dicitur *Perſonarum* non Belluarum, inter quas nulla propriè eſt cognatio. Dicitur *ab eodem propinquo*, quia deſcendentes à remoto ſtipite non ſunt conſanguinei. Dicitur *ſtipite*, qui eſt ea Perſona, à qua cæteræ, quæ dicuntur conſanguineæ, originem trahunt; ſive Pater ſit, ſive Mater; cum ambo ad generationem, proindeque ad conſanguinitatem concurrant. Dicitur *carnali propagatione*, quæ ad conſanguinitatem omninò neceſſaria eſt: Ideò Adamus, & Eva non erant conſanguinei, quia iſta ab illo per generationem non prodiit. Dicitur *deſcendentium*; quia genitores, & geniti, Patres, & Filii verè ſunt conſanguinei, cum unus ab altero deſcendat.

In conſanguinitatè duæ recenſentur lineæ, ſeu ordinatæ perſonarum inter ſe conſanguinearum collectiones. 1. Dicitur *recta*, quam conſtituunt eæ Perſonæ, quarum una ab altera procedit, ſive deſcendendo, dùm à genitoribus ad genitos proceditur; ſive aſcendendo, dùm à genitis ad genitores ſit progreſſus. 2. Dicitur *obliqua*, ſeu tranſverſa aut collateralis, ſecundùm quam duo, aut plures ab eadem perſona prodeunt, abſque eo quod una procedat ab altera, ut duo fratres, frater & ſoror, conſobrini &c. In his lineis, quæ per modum ſcalæ concipiuntur, gradus ſunt diverſi. Nomine autem gradus intelligitur diſtantia unius perſonæ ab alia in eadem conſanguinitatis ſcala, ad quos gradus numerandos tres à jure traduntur regulæ.

1. Regula eſt, quòd in Linea Recta tot ſunt gradus, quot ſunt Perſonæ, una dempta; nempè ſtipite, à quo ducitur computationis initium. Sic Pater, & Filius ſunt in primo gradu, Avus, & Nepos in ſecundo, Proavus, & Pronepos in tertio, Abavus, & Abnepos in quarto. Stipes namque gradum non facit, cum gradus ſit diſtantia unius ab altero; unus autem à ſe ipſo non diſtat.

2. Regula eſt, quòd in linea obliqua æquali, quot gradibus Perſonæ diſtant à communi ſtipite, totidem diſtant inter ſe. Sic Fratres & Sorores, cum uno tantùm gradu diſtent à Patre ſuo, vel à Matre, uno etiam gradu diſtant inter ſe. Item Patruales, ideſt, Filii duorum Fratrum, & Conſobrini, Filii duarum Sororum, qui à communi ſtipite Avo, vel Avia, duobus gradibus diſtant, ſunt inter ſe in ſecundo gradu, & ſic de cæteris.

3. Regula eſt, quòd in linea obliqua ſeu tranſverſali inæquali, quot gradibus Perſona, quæ à ſtipite remotior eſt, ab ipſo diſtat, totidem gradibus ipſæ Perſonæ diſtant inter ſe; quia cum Perſonæ propinquitatem inter ſe non habeant, niſi ratione Stipitis; non poſſunt inter ſe propiùs conjungi, quàm remotior Perſona Stipiti conjungatur: Sic in Scriptura ſacra Jacob, & Iſmael erant in ſecundo gradu; & Ruben, & idem Iſmael in tertio gradu; quia Jacob à communi ſtipite, ſcilicet Abrahamo, Patre Iſmaelis, duobus gradibus diſtabat, & Ruben tribus. Ideò mulier, quæ à communi ſtipite diſtat quinto gradu, & Vir qui ab eo diſtat quarto, licitè & abſque diſpenſatione nubere poſſunt; quia nulla eſt inter eos Matrimonium dirimens conſanguinitas.

Conſanguinitas enim Matrimonium non dirimit, niſi ad quartum gradum, & non ultra. Ubi obſervandum eſt, primum gradum cujuslibet lineæ, tum rectè, tum collateralis, non tantùm jure Eccleſiaſtico, ſed & naturali, Matrimonium dirimere. Ipſi namque Gentiles, quorum cor penitùs non erat obcæcatum, à Matrimoniis inter Patrem & Filiam, & Fratrem & Sororem ſemper aborruerunt. Cæteri verò gradus jure tantùm Eccleſiaſtico dirimunt Matrimonium, ſaltem in linea collaterali. Dixi *ſaltem*, nam probabiliùs, communiùſque cenſent Theologi, etiam jure naturæ, quemlibet gradum lineæ rectæ Matrimonium dirimere; ita ut ſi Adam adhuc viveret, nubere minimè poſſet, utpotè qui Pater ſit omnium mulierum. Ratio eſt, quia nullibi legitur quamcumque ob cauſam Eccleſiam in hoc gradu diſpenſaſſe; horrendum ſiquidem naturæ rationali videtur, quòd Avus cum nepte ſua ineat Matrimonium.

Cognatio legalis, quæ eſt propinquitas Perſonarum ex adoptione proveniens, Matrimonium dirimit inter adoptantem, & adoptatum, legitimoſque adoptati deſcendentes, uſque ad ſecundum gradum. Adoptio

ptio autem eſt Perſonæ extraneæ in Filium vel Filiam, nepotem vel neptem aſſumptio, legitima auctoritate facta. Sed cum hæc nunc temporis apud nos vix unquam locum habeat, non eſt quòd in ea exponenda diutiùs immoremur.

Cognatio Spiritualis eſt propinquitas quarumdam Perſonarum ex adminiſtratione, vel ſuſceptione Baptiſmi, aut Confirmationis exurgens, quæ ex jure Eccleſiaſtico Matrimonium dirimit. Hæc autem propinquitas contrahitur. 1. Inter Miniſtrum, & Perſonam, cui collatam eſt Sacramentum, & illius Patrem, & Matrem. 2. Inter Suſceptores, & eum qui ſuſcipitur, necnon illius Patrem, & Matrem, non verò inter ipſoſmet Patrinos. Ubi obſervandum eſt. 1. Munus Patrini exercens, dùm Baptiſmi Cæremoniæ ſupplentur, hanc cognationem non contrahit, cum tunc Sacramentum non conferatur. 2. Puerum ſuſcipiens in Baptiſmo, abſque ſolemnitate collato, eam cognationem contrahit; ſi verè intendat Patrini munus exercere, & ad hoc ſit deſtinatus; cum tunc verè Sacramentum conferatur, nec ipſam poſtea contrahat, dùm ſupplentur Cæremoniæ ſolemnes. 3. Procurator Patrini hanc cognationem non contrahit, ſed ſolus mandans; quia Procurator ipſius mandantis nomine agit, Perſonamque ejus repræſentat. 4. Secùs dicendum eſt de baptizante ex commiſſione, qui non agit vice committentis; ſed vice Chriſti.

Porrò ex aliorum Sacramentorum collatione nulla eſt cognatio, quæ Matrimonium impediat, atque diſſolvat, inquit Bonif. VIII. Cap. *Quamvis*. Ideò, licèt omnes, quos in Pœnitentia ſuſcipimus, dicantur Filii noſtri ſpirituales, per Sacramentum Pœnitentiæ, inquit Div. Thom. Sup. qu. 56. art. 2. ad 8. non contrahitur, propriè loquendo, ſpiritualis cognatio; quia inquit S. Doctor gratia non confertur per modum generationis, ſed per modum ſanationis. Per Pœnitentiam tamen contrahitur quoddam fœdus inter mulierem confitentem, & Sacerdotem, ac ſi eſſet ſua ſpiritualis Filia: Undè, ſi hæc circumſtantia ſpeciem non mutat, notabiliter ſaltem peccatum aggravat, & in Confeſſione eſt aperienda.

Crimen

Triplex jure Eccleſiaſtico Matrimonium dirimit.

1. Homicidium ſolum, dùm nempe, ex duorum conſpiratione, alterius Conjux occiditur, ut poſtmodùm inter eos Matrimonium ineatur. Dixi, *ex duorum conſpiratione:* nec enim ſufficit, ut homicidium jam factum approbetur: ſed neceſſariò requiritur, ut compars ſuperſtes huic quocummodò, vel phyſicè, vel moraliter, mandato ſcilicet, vel conſilio cooperetur, data fide poſthac ſimul contrahendi.

2. Adulterium, & Homicidium ſimul; quando ſcilicet Adulter, aut Adultera occidit propriam, vel Complicis comparem, ex intentione ad Matrimonium cum Adultera, aut Adultero perveniendi, etiam ſine conſpiratione mutua, modò tamen occiſio ab uno tantùm procurata, alteri nota ſit.

3. Adulterium ſolum; dùm Adulter, & Adultera, vivente alterius Conjuge, fidem ſibi præſtant de Matrimonio poſt Conjugis mortem ineundo; ſive hæc promiſſio Adulterium præcedat, ſive ſubſequatur, ſive hæc promiſſio reciproca fuerit, ſive non; modò à promiſſario ſit acceptata.

Cultus diſparitas

Jure Eccleſiaſtito Matrimonium inter Baptizatum & non Baptizatam, & vice verſa, dirimit. Inter Catholicum autem, & Hæreticam ordinariè reddit tantummodò Matrimonium illicitum; quia tunc propriè, & ſtrictè non eſt Cultus diſparitas, cum uterque contrahens per Baptiſmum ad Cultum veri Dei pervenerit. Dixi 1. *Jure Eccleſiaſtico*, legimus enim in Scriptura nonnullos Patriarchas Uxores duxiſſe Infideles: Ideò communiter docetur Summum Pontificem ab hoc poſſe diſpenſare, ſicut & de facto aliquandò diſpenſavit, ut videre eſt apud Auctores. Dixi *ordinariè*; quia in locis ubi Hæretici pacificè permixti vivunt cum Catholicis; ex diſpenſatione tacita, vel uſu contrario legem abrogante, licitum eſt Matrimonium cum hæretica, aut hæretico; modò tamen nullum timeatur ſcandalum, nullumque ſit perverſionis periculum, quod raró abeſſe probat experientia.

Vis

Seu metus gravis injuſtè incuſſus ad extorquendum Matrimonium, ut ſuperiùs fuit explicatum.

Or.

Ordo

Non quilibet, ſed tantùm Sacer, Matrimonium dirimit, propter votum Caſtitatis annexum, & ex Conſtitutione Eccleſiæ, quæ ad Matrimonium contrahendum Clericos ſacro Ordine initiatos inhabiles reddit; adeò ut ſi quis Ordinem ſacrum ſuſcipiens, ignoraret votum caſtitatis ei annexum eſſe, & non intenderet ſe caſtitati obſtringere, eam adhuc ſervare teneretur, nec validè contrahere poſſet. Ratio eſt, quia qui vult ſtatum, cenſetur etiam ea velle, quæ huic ſtatui ſunt annexa. Diſcrimen autem, quod inter Majores Ordines intercedit, & Profeſſionem ſolemnem, in eo ſitum eſt, quod Profeſſio ſolemnis diſſolvat Matrimonium, non tantum ſequens, ſed etiam antecedens, modò non ſit conſummatum. Ordines verò Majores diſſolvant tantummodò ſequens.

Ligamen

Prioris Conjugii rati, etiam non conſummati, jure non ſolùm Eccleſiaſtico, ſed & Divino, dirimit Matrimonium, ut ſupra diximus, dùm de Polygamia egimus: Ideò Parochis non licèt mulierem cum alio viro conjungere, niſi teſtibus omni exceptione majoribus conſtet de prioris mariti obitu, quantocumque annorum numero hic maritus abſens fuerit, ut ſtatuit Eccleſia: Cap. *In præſentia*.

Honeſtas

Publica, quæ eſt propinquitas proveniens ex Sponſalibus validis, & Matrimonio rato, ſive valido, ſive invalido, modò non ſit invalidum reſpectu conſenſus, dirimit Matrimonium ſubſequens uſque ad primum gradum, ſi hæc honeſtas ex Sponſalibus oriatur; & ad quartum incluſivè, ſi ex Matrimonio rato. Unde poſt valida Sponſalia, nullum eſt Matrimonium cum Patre & Matre, Fratribus aut Sororibus, Filiis aut Filiabus compartis, ſive illegitimi ſint, ſive Legitimi. Item poſt Matrimonium contractum clandeſtinè aut cum Monacho, aut cum conſanguineo; nullum eſt unquam Matrimonium, cum conſanguineis compartis uſque ad quartum gradum. Dixi *unquam*; quia ſemper durat hoc impedimentum, etiam poſt mortem Sponſi, aut Sponſæ; idem dic de Sponſalibus validis, licèt ex juſta cauſa fuiſſent diſſoluta.

Affinitas

Sic dicta, quaſi Finium vicinitas, ſeu Sanguinum confinitas, quæ eſt Perſonarum Propinquitas orta ex carnali copula inter cognoſcentem, & conſanguineos Perſonæ carnaliter cognitæ, vel è contra; Matrimonium dirimit, ex copula licita ſeu maritali intra quartum gradum; & ex illicita ſeu fornicaria duntaxat intra ſecundum; circa quod obſervandum eſt.

1. Stipes in affinitate eſt duplex illa perſona, quæ per copulam fit una caro; ita ut Maritus, & Uxor non ſint affines, ſed affinitatis principium.

2. Gradus in affinitate numerantur ſicut in conſanguinitate; ita ut quo gradu aliquis viro conſanguineus eſt, eodem gradu eſt affinis uxori; & è contra. Sic Pater, & Filius talis viri ſunt hujus mulieris affines in primo gradu lineæ rectæ; & Fratres ejuſdem viri ſunt affines ejuſdem mulieris in primo gradu lineæ collateralis, & ſic deinceps. Idem dicendum eſt de cognatis mulieris cognitæ comparatis ad virum, qui eam cognovit.

3. Affinitas non parit affinitatem. Unde affinis Paulo non eſt affinis Petri ejus Patris, nec Joannis illius Fratris. Pater ſiquidem, & Filius unius familiæ Matrimonium contrahere poſſunt cum Matre, & Filia alterius, & duo Fratres nubere poſſunt cum duabus aliis Sororibus.

4. Certum eſt apud Theologos, affinitatem in linea collaterali jure naturæ in quocumque gradu Matrimonium non dirimere. Jacob ſiquidem duas Sorores Liam, & Rachelem duxit; & lex Moſaica jubebat, ut Frater duceret Uxorem Fratris ſine liberis defuncti. Unde validùm erat Matrimonium ab Henrico VIII. Anglorum Rege, ex diſpenſatione Julii Papæ, initum cum Catharina Auſtriaca vidua Artui Fratris ejuſdem Henrici.

Utrùm autem affinitas, etiam in primo gradu lineæ rectæ, jure naturæ Matrimonium dirimat; lis eſt apud Theologos: ſententia negativa videtur probabilior, tum ex Conciliis Agath. Can. 6. & Aurelian. III. Can. 10. ſtatuentibus non eſſe diſſolvenda Matrimonia, etiam in primo gradu affinitatis ante Baptiſmum contracta; adeoque ſupponuntur fuiſſe valida; tum quia inter Novercam v. gr. & Privignum nul-

la, mortuo Patre ; reperitur ſuperioritas naturalis Matrimonio contraria.

Raptus

Seu *violenta fœminæ renitentis de loco in locum abductio*, ex Tridentino Matrimonium dirimit, inter Raptorem & Raptam; licèt hæc poſt Raptum in ipſum Matrimoninm conſenſerit; quandin ipſamet rapta in poteſtate Raptoris manſerit; nam ſi in loco reddita tuto Raptorem in virum habere conſenſerit, validum erit Ma trimonium. Raptor tamen, ejuſque Com plices excommunicationem non reſervatam incurrerunt.

Porrò ad hoc impedimentnm incurrendnm non refert, quòd Raptus factus ſit cauſa libidinis explendæ, vel Matrimonii inenndi; quia modò facta fuerit violentia Phyſica, vel moralis, hic Raptus ex Tridentino Matrimonium dirimit. Dixi *Violentia moralis*; minis ſcilicet, metu, dolore; non autem precibns importunis tantùm, quia tunc mulier ſeducta, non rapta cenſetur.

Utrùm autem Raptus, qui ſit conſentiente Puella, ſed diſſentientibus Parentibus, verus ſit Raptns Matrimonium dirimens; controvertitur inter Theologos. Probabilius videtur hnnc etiam Raptum Matrimonium dirimere; tum qnia is veram Raptus rationem habet; tum quia Trident. ſtatuit ſimpliciter, & abſqne limitatione, Raptum dirimere Matrimonium, quandiu Puella ſub Raptoris poteſtate manet.

Quod ſi autem quis ex mandato alterius mulierem pro eo rapiat, à ſolo mandante, non à mandatario, hoc impedimentum contrahitur.

ANNOTATIO 125.

(*)

Si ſtat definitio, quam tradit Author, quod ſcilicet Raptus ſit violenta fœminæ renitentis de loco in locum abductio, *jam patet, quod ſi ipſa conſentiat, non amplius dici queat talis abductio, verus Raptus Canonicum inferens ad Matrimonium impedimentum. Duæ enim in caſu deſunt Conditiones ad Raptum ab Authore ipſo requiſitæ;* renitentia *ſcilicet* Mulieris, & abductionis violentia. *Idcirco fuga potius ex parte Mulieris, quam Raptus ex parte Viri, abductio iſta cenſenda eſt. Nec valet dicere, quod talis abductio facta fuerit invitis Parentibus; nam impedimentum hoc in favorem Puellæ nubendæ, non autem ejus Parentum a Tridentino principaliter inductum fuit. Quare autem hoc? ne ſcilicet Mulier violenter rapta, in manu Raptoris conſiſtens, ad violentum conſenſum in Matrimonium induceretur. Ad hoc inſuper ut talis abductio verus Raptus cenſeatur, ſecundum clari nominis Theologos, requiritur, ut facta fuerit* cauſa Matrimonii *non autem ob alium finem, puta libidinis explendæ, quia in tali caſu Raptum propriè dictum cenſendum non eſſe exiſtimant.*

(*)

Clandeſtinitas

Ex novo Tridentini jure Matrimonium dirimit, dum nempè contrahitur ſine aſſiſtentia proprii Sacerdotis, & duorum, vel trium teſtium.

Dixi, *Ex novo Tridentin.* nam in locis ubi Tridentinnm nunquam fuit receptum; abſqne hac ſolemnitate validè contrahitur Matrimoninm; etiam ab eis, qui Domicilium habent in loco, ubi receptum eſt; modò tamen expreſsè, & in fraudem eo ſine ad hunc locum non ſe contulerint. Qni antem domicilium habentes in loco, ubi Tridentinnm nunquam fuit receptum, ad locum ubi receptum fuit, veniunt; ibi abſque hac ſolemnitate validè Matrimonium contrahere non poſſunt, quia itinerantes Legibus locorum, ubi verſantur, adſtricti ſnnt.

Dixi : *Ubi Tridentinum nunquam fuit receptum*, ut in Anglia, nam ſi aliquando receptum fuit, ut in Hollandia &c. Matrimonia inter Catholicos clandeſtinè inita ſnnt invalida, ſi abſque gravi periculo haberi poſſit Parochus. Quòd ſi non poſſit haberi, tnnc ex diſpenſatione Eccleſiæ valida ernnt Matrimonia, adhibitis duobus, vel tribus teſtibus. Quoad Hæreticorum Matrimonia, ex tacita Eccleſiæ diſpenſatione valida ſunt, coràm Miniſtro hæretico, vel ſolis teſtibus celebrata.

Dixi, *Aſſiſtentia*; quo nomine intelligigitur humana, & moralis præſentia; qua Parochus, non tantùm velut Beſtia corpore aſſiſtat, ſed qua ſciat, & advertat quid agatur, ſive ſpontè ad aſſiſtentiam conſenſerit, ſive adſit invitus, quia ſola aſſiſtentia ex Concilio requiritur.

Dixi *Proprii Sacerdotis*; ideſt, omnis veri Ordinarii, aut Sacerdotis ab eodem delegati. Qui Ordinarius debet eſſe habitationis alterntrius contrahentium, nec ad valorem Matrimonii abſolutè neceſſe eſt, ut Ordinarius in propria ſua Parochia Matrimonio aſſiſtat; quia hæc aſſiſtentia non

eſt actus Juriſdictionis, ſaltem contentioſæ, ſed voluntariæ; & qui duo habent domicilia, alterutrum Parochum eligere poſſunt. Vagi verò contrahere debent in loco, ubi verſantur. Demùm quilibet Ordinarius, etiam ſuſpenſus, & excommunicatus non toleratus, etſi non licitè, validè tamen Matrimonio aſſiſtere poteſt; quia hæc aſſiſtentia non eſt actus Juriſdictionis ſtrictè; ſed impropriè ſumptæ; nec aliud ad validitatem Matrimonii Concilium exigit. Ideò ſi Parochus contra inhibitionem Epiſcopi Matrimonio aſſiſteret, illicitum quidem, ſed validum eſſet.

Adnotatio 126.

(*)

Matrimonia Clandeſtina propriè dicta, illa ſunt, quæ celebrantur abſque ſolemnitatibus a Tridentino requiſitis, quæ ſunt, quod celebrentur coram proprio Parocho, vel alio Sacerdote de ejuſdem Parochi, aut Ordinarii licentia, atque duobus, vel tribus Teſtibus. An vero ante Concilium Matrimonia ſine Parocho, & teſtibus celebrata valida fuerint, diſputatum acriter fuit inter ipſos Tridentinos Patres, affirmantibus aliis, aliis autem negantibus. Verior tamen ſententia eſt D. Thomæ *innixa, ipſa valida fuiſſe:* Conſenſus enim, *ait ipſe in ſuppl. Quæſt.* 45. *artic.* 5. expreſſus per verba de præſenti inter perſonas legitimas ad contrahendum, Matrimonium facit. *Accedit quoque, quod etiam nunc ubi Tridentinum non fuit promulgatum, talia Matrimonia ut legitima habeantur. Quare autem Eccleſia ad irritanda clandeſtina Matrimonia tranſierit, ex ipſo Tridentino habetur ſeſſ. 24. cap. 1. ubi ſic legitur:* Cum Sancta Synodus gravia peccata perpendat, quæ ex clandeſtinis conjugiis ortum habent, præſertim vero eorum, qui in ſtatu damnationis permanent, dum priore uxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum alia palam contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio vivunt. Cui malo, cum ab Eccleſia, quæ de occultis non judicat, ſuccurri non poſſit, niſi efficacius aliquod remedium adhibeatur idcirco &c. . . . *Et hic regulas in futurum pro Matrimoniis ſervandas exponit.*

Cum autem aliquando contingat aliqua celebrari in quibuſdam circumſtantiis Matrimonia, de quibus ob ſupradictum decretum dubitatur an ſint legitima nec ne, aliquas reſolutiones hic ſubnectimus a S. Congr. Conc. Epiſcopo Giennenſi *datas, & a* Benedicto *XIV. relatas in* Op. de Synod. *lib. 13. cap. 23. n. 1. Dubia ab Epiſ. an. 1581. relata hujuſmodi ſunt. Primum:* Utrum prohibitione facta ab Ordinario, ne Parochus aliquos diſpenſaret, ita tollatur juriſdictio ipſius Parochi, ut ad contrahendum Matrimonium contra talem prohibitionem, non ſit legitimus Parochus? *Huic primo dubio talis data fuit reſponſio:* Valere Matrimonium contractum coram Parocho, cui interdictum eſt ab Epiſcopo, ne interveniat. *Secundum.* Utrum Matrimonium, in quo intervenerit Vicarius Parochi, non invitus, ſed volens, contra prohibitionem tantum Ordinarii, ſit validum, vel potius invalidum, quia non intervenit Sacerdos habens juriſdictionem, cum ſit ſublata ab Ordinario? *Ad ſecundum:* eſſe validum. *Tertium*: Si invitus, & compulſus per vim adſit Sacerdos, dum contrahitur Matrimonium, præcedente, vel non præcedente dicta prohibitione, utrum tale Matrimonium ſubſiſtat? *Ad tertium*: ſubſiſtere. *Quartum.* Si Sacerdos adfuerit, nihil tamen eorum, quæ agebantur, vidit, neque audivit, utrum tale Matrimonium validè contrahatur, vel potius tamquam ſine Sacerdote, nullius ſit ponderis, & momenti? *Ad quartum:* Non valere ſi Sacerdos non intellexit: niſi tamen affectaſſet non intelligere. *Quintum*: Si adſit Sacerdos dum contrahitur Matrimonium, caſu non cogitans ſe eſſe ad id vocatum; ſed aliud agens audit duos inter ſe contrahentes Matrimonium, utrum ſit validum tale Matrimonium, in quo fuit præſens, non tamen certioratus, nec ad id expreſsè vocatus, neque interponens ſuam auctoritatem dicto, vel facto, vel potius ſit nullum quaſi aſſiſtentia auctoritativa per Concilium requiratur, & non nuda, vel cauſalis (*puto: Caſualis*) præſentia? *Ad quintum*: valere etiamſi Parochus aliam ob cauſam adhibitus ſit ad illum actum. *Hæc ſunt reſponſa a S. Congreg. data ſupradicto Epiſcopo, quæ & ipſe* Benedictus *numeris ſequentibus magno rationum pondere firmat magis, atque illuſtrat. Sed quia in quarto dubio quæſitum fuit an validum reputari debeat Matrimonium coram Parocho celebratum, qui neque vidit, neque audivit quæ agebantur, & reſponſum fuit non valere, ſi* non intellexit, *addita tamen Clauſula:* niſi tamen affectaſſet non intelligere, *& non parvam iſta verba ingerant difficultatem, de recto ſcilicet eorum ſenſu, Pontifex ipſe, variis a Doctoribus relatis ſententiis, atque interpretationibus, tandem nu.* 10. *ſic ipſe concludit, & proprium aperit ſenſum.* „ *Ex hactenus dictis rectè colligitur, prædicta verba:* niſi affectaſſet non intelligere: *de eo caſu accipienda eſſe, quo Parochus invitus ad Matrimonii contractum adhibitus, ideo nec videt, nec percipit, quia data opera neque videre voluit, neque percipere; cum tamen, & videre, & percipere naturaliter potuiſſet eadem ratione, qua teſtes ad eum ipſum actum adhibiti & vidiſſe ſe, & percepiſſe fatentur.* „ *Ad quod convalidandum celebris Cauſæ ann. 1753. in Concil. Congregatione agitatæ deciſionem refert, in qua agebatur* de quodam Matrimonio contracto coram Parocho Domi ſuæ inopinatè deprehenſo, qui virum quidem aſ-

pexe-

Digitized by Google

pexerat, ejuſque verba perceperat, fœminam verò nec viderat, nec audierat. *Relatis Conſultorum in diverſa abeuntium ſententiis, ſic poſtea concludit*: Sed cum factum ipſum, de quo agebatur, accuratè perpenſum fuerit, ejuſque Circumſtantiæ omnes diligenter diſcuſſæ manifeſtò compertum eſt, quod, ſi Parochus Mulierem non vidit, ejuſque verba non intellexit, hoc ideo evenit, quia ipſe obfirmato animo eamdem videre, & audire noluit, cum eam facile videre, & audire potuiſſet; quemadmodum bene viderant, recteque audierant teſtes ad eum actum adhibiti. Itaque pronuntiatum fuit, nobiſque annuentibus ſententia prodiit pro Matrimonii validitate. *Praxis igitur ipſa in Romana Curia conſtanter ſervata clarè docet ſupradicta verba:* niſi tamen affectaſſet non intelligere, *in relato Decreto exarata, de eo caſu intelligenda eſſe, quo Parochus* ideo non videt, nec percipit, quia data opera, neque videre vult, neque percipere. *Ex quo ſequitur affectatam iſtam neſcientiam, ſeu conſtantem renitentiam nihil officere quin iſtiuſmodi Matrimonia valida cenſeantur. Hinc eſt, quod toties laudatus Pontifex minimè probare velit eorum Parochorum duritiem, qui in his caſibus conſtituti, ut eorum diſſenſum oſtendant, ululant, exardeſcunt clamoribus, atque fremitibus inopportunis ſe tradunt, utpote multum mali, & nihil boni ſe ita gerentes parere valeant.* At nihil neceſſe eſt, *ait ipſe*, aures obturare, velare faciem, aliaque hujus generis facere, quæ ad id ſolum valent, ut animos contrahentium aliquando ſcrupulis torqueant: qui ſcilicet quamvis ut plurimum neſciant illicita ab invalidis diſtinguere, adhuc tamen, non ſolum Matrimonium uti deſtinaverant contrahere, ſed etiam conſummare non prætermittunt; utrumque enim perficere in animo habent, quoties circumvento, aut deprehenſo Parocho, coram eo proferunt verba ad mutuum conſenſum ſignificandum idonea &c. *In his igitur circumſtantiis Parochi conſtituti, contrahentes ſerio monere debent, Matrimonia hujuſmodi ſine gravi culpa celebrari non poſſe, utpote contra leges Eccleſiæ inita. Quod ſi ipſos abſterrere, atque a conceptu retrahere minimè poterint, tunc eorum partes ſunt, ut ſic delinquentes Epiſcopo denuntient, qui debitas pœnas exiget ab ipſis. Iſta enim Matrimonia tamquam clandeſtina de* jure, *licet non talia* de facto *ab Eccleſia conſiderantur.*

Pro pleniore hujus rei intelligentia ſciendum eſt exigere aliquos Theologos, quod quando Parochus deceptus fuit, & alio quam Matrimonii obtentu a Contrahentibus ſubdolè vocatus, ut Matrimonii mox obeundi teſtis evadat, exigere inquam, ut in actu moneatur ſe de facto accerſitum fuiſſe, ut Matrimonii ſit teſtis. Defectu autem iſtius monitionis, nullum eſſe Matrimonium exiſtimant, innixi cuidam deciſioni Congregationis Concil. hac de re editæ. Hæc prima fronte contraria videntur iis, quæ ſupra tradidimus de Parochi præſentia. Sed Benedictus *ipſe Deciſionis antedictæ genuinum explicans ſenſum ipſam adamuſſim concordare cum Decreto ſuperius relato clarè oſtendit. Relata enim deciſio tantum Matrimonia illa invalida declarat, quibus Parochus ita tantum eſt præſens, ut neque* videat contrahentes, neque auribus eorum verba percipiat, *neque videre, aut percipere poſſit, uti ſupra explicatum eſt &c. Vide cit. Lib. 13. cap. 23.* de Synodo.

(*)

Impotentia

Quæ eſt *Incapacitas copulam completam, & conſummatam exercendi*, multipliciter dividitur. Alia eſt ab intrinſeco, quæ nempè provenit ex nimia ætate, frigiditate, debilitate, aut deficientia neceſſariorum ad copulam: Alia ab extrinſeco, quæ provenit ex maleficio, aut hominum malitia, & injuria. Item alia eſt perpetua, quæ nonniſi abſque miraculo, vel peccato, vel vitæ periculo eſt vincibilis: Alia temporalis, quæ arte medica, aut poteſtate Eccleſiæ ſuperari poteſt. Item alia eſt abſoluta, quæ eſt viri inhabilitas ad omnes mulieres, & mulieris ad omnes viros: Alia reſpectiva, quæ eſt inhabilitas reſpectu quarumdam tantummodò Perſonarum: His poſitis

Dicendum 1. Impotentiam præviam & perpetuam, ſive alteri Conjugum nota ſit, ſive non, jure non ſolùm Eccleſiaſtico, ſed & naturali, Matrimonium dirimit, ut expreſsè docet Sixtus V. Bulla *Cùm frequenter*, data ann. 1587. quia tunc nulla eſt contractus Matrimonialis materia; corpus ſcilicet, non qualecumque, ſed corpus ad congreſſum maritalem aptum. Dixi *præviam*; nam ſi Matrimonio jam contracto adveniat, illud non dirimit; cum debita materia fuerit tradita, verumque proinde fuerit Matrimonium eſſentialiter indiſſolubile.

2. Impotentia temporalis tantùm Matrimonium non dirimit; quia tunc corpus ſimpliciter eſt potens ad reddendum debitum; nec ab eo reddendo, niſi ſecundùm quid, eſt impeditum; ideòque materia contractus ſimpliciter ſubſiſtit. Quamobrem ſi poſt triennii experimentum, Matrimonium ob impotentiam fuiſſet diſſolutum; ſi deinde appareret ipſam non fuiſſe perpetuam,

Conjuges reſtaurari tenerentur, juxta Cap. *Accepiſti* & Cap. *Fraternitatis*.

3. Impotentia reſpectiva Matrimonium dirimit, reſpectu quorum illa exiſtit, cum enim Matrimonium ſit contractus inter Perſonas determinatas, non dependet à potentia in genere coendi, ſed à potentia coeundi cum tali Perſona.

Circa impotentiam hìc caſus plurimos congerunt Caſuiſtæ; ſed cum rariſſimè occurrant, minuſque in praxi ſint utiles, brevitatis non ſecùs ac modeſtiæ gratia, his ſuperſedere duximus.

QUÆR. 3. Quis in Matrimonii impedimentis diſpenſare poſſit?

℟. 1. In impedimentis ſolummodò impedientibus cum ſuis ſubditis diſpenſare poteſt quilibet Epiſcopus. 1. In tempore Feriarum, & interdicti ab ipſomet, vel ejus Inferiore emanati. 2. In mandato à ſeipſo lato. 3. In Sponſalibus, non quidem per ſe poteſt diſpenſare, ſicut nec Papa; cum in alterius præjudicium vergeret; ſed per accidens, declarando, ut Judex, irrita eſſe, vel diſſolvenda Sponſalia. 4. In voto caſtitatis, & Religionis, ſi vovens Matrimonium inivit: Imò cenſent communiter Doctores omnes Epiſcopos diſpenſare poſſe cum his, qui poſt initum Matrimonium, cum Conjuge affinitatem aut etiam cognationem ſpiritualem contraxerunt, in ordine ad petendum debitum; ſive recurſus ad Summum Pontificem, ſive non, haberi poſſit.

℟. 2. Quoad impedimenta dirimentia: ſi jure naturali, & Divino Matrimonium diriment, certum eſt apud omnes, Summum Pontificem in his diſpenſare minimè poſſe; cum nullus Inferior in lege Superioris diſpenſare valeat, niſi id ſibi fuerit conceſſum: Atqui nullibi legitur, hanc poteſtatem Summo Pontifici fuiſſe conceſſam. Ergo.

In impedimentis autem ſolo jure Eccleſiaſtico Matrimonium dirimentibus, contendunt Doctores Ultramontani, ſolum Papam diſpenſare poſſe. Sed apud nos communiter docetur, nonnullos Archiepiſcopos, majorumque Sedum Epiſcopos, etiam ex Sum. Pontificum tacito conſenſu, jus, olim omnibus Prælatis commune, ſibi conſervaſſe, à plurimis impedimentis jure Eccleſiaſtico Matrimonium dirimentibus diſpenſandi.

Cæteri autem Epiſcopi; erga quos jus commune præſcriptum eſt, poſſunt tamen in urgente gravique neceſſitate, dum acceſſus ad Summum Pontificem eſt impoſſibilis, id facere quidquid ipſe faceret Summus Pontifex; quia non eſt credibile, ipſum velle ſibi diſpenſationem reſervare, cum urgentiſſimo animarum, & graviſſimorum inconvenientium periculo: concurrentibus ſequentibus circumſtantiis. 1 Dùm Matrimonium jam eſt contractum. 2. Dùm bona fides adfuit, & impedimenti ignorantia, ſaltem ex parte unius contrahentium. 3. Dùm impedimentum eſt occultum. 4. Dùm ſeparatio ſcandaloſa foret. 5. Dùm propter paupertatem, & locorum diſtantiam, aliudve impedimentum, facilis ad Pontificem non eſt acceſſus. 6. Dùm, etiam erga divites inſtat periculum moram non permittens, aut incontinentiæ, aut graviſſimæ infamiæ, aut alterius gravis mali.

Utrùm autem Epiſcopi in Matrimonio contrahendo diſpenſare valeant, diſputant Canoniſtæ. Videtur probabiliùs ob ſupradictam rationem, rariùs quidem, ſed ob graviſſimam, & inevitabilem neceſſitatem, id poſſe; ſi nempè honeſtæ mulieris fama, prolis legitimatio, graviſſimi ſcandali, ac damni evitatio exigat, ut quantocitiùs celebretur Matrimonium cum moribundo, vel cum alio, jam invitatis amicis, paratoque convivio &c.

QUÆR. 4. Quomodò Matrimonium invalidum validari debeat?

℟. 1. Dùm Matrimonium nullum fuit defectu Parochi, aut teſtium, neceſſariò debet coràm ipſis renovari, quia hæc conditio ſemper eſt ad validitatem Matrimonii omninò neceſſaria.

2. Dùm Matrimonium fuit nullum defectu utriuſque conſenſus, uterque conſenſum elicere debet, & ipſum ſigno externo manifeſtare, ob ſupradictam rationem.

3. Si nullum fuerit defectu conſenſus unius tantùm partis, docent communiter Doctores cum D. Thom. & D. Bonav. ſufficere, ut qui non conſenſit, poſteà verè conſentiat, modò alter conſenſum ſuum ſolemniter præſtitum non retractaverit. Probatur hæc reſolutio ex Clement. III. Cap. *Ad id de Sponſal. & Matrim.* definiente; Matrimonium mulieris cum quodam viro contractum, convaluiſſe, ſubſequenti cohabitatione ſpontanea per annum habita: & Alexand. III. Cap. *Significaſti*, *de eo qui duxit*, declarante hominem, qui poſt primum Matrimonium metu gravi initum, ſecundum liberè inivit, teneri ad priorem Uxorem reverti, ſi eam carnaliter cognovit; quia hæc copula liberè habita libero con-

Digitized by Google

conſenſui ſigno exteriori expreſſo æquivalet: Excipe tamen, ſi copulam exercens putaſſet conſenſum vi extortum, fuiſse validum; tunc enim per eam Matrimonium non fuiſſet validitatum; quia nullus ceſeri poteſt validare velle, quod neſcit invalidum.

4. Quod ſi Matrimonium fuerit nullum propter aliquod dirimens impedimentum; minimè ſufficit, quod Conjux impedimenti conſcius, poſt obtentam diſpenſationem, ſolus conſenſum renovet; ſed neceſſariò requiritur utriuſque conſenſus, ſigno externo expreſſus; cum primus utriuſque fuerit nullus, propter utriuſque ad contrahendum inhabilitatem. Hinc

Concluditur Conjugem impedimenti conſcium alterum Conjugem de dirimente impedimento monere teneri: ut ſimul novum præſtent conſenſum. Ratio eſt, quia cum propter contrahentium inhabilitatem nullus utriuſque fuerit conſenſus, uterque ſcire debet quid agat, ut novum conſenſum verè, ac liberè præſtare cenſeatur. Nullus ſiquidem, ut mox dictum eſt, invalidat quod neſcit invalidum, aut ratificare poteſt quod numquam fuit.

Quod ſi tamen metus ſit vehemens, ne ex detecto impedimento grave oriatur ſcandalum & incommodum; bonum eſt conſilium, ut Conjux impedimenti conſcius, inter conjugales amoris blanditias Conjugem inſcium protrahat ad novum de præſenti conſenſum præſtandum. Dicens: *Ita me felicem habeo, te in conjugem habere, ut te in Virum, vel Uxorem iterùm acciperem, ſi id jam non eſſet factum, & nunc, quantùm ad me ſpectat, te accipio. Numquid, & tu ſimiliter idem facere præſto es? Ineamus igitur, & nunc Matrimonium, ut inter nos nova, dulcioraque ſint omnia &c.* Sed cavendum eſt, ut poſitiva, & de præſenti voluntas exprimatur, non ſimplex velleitas; quia hæc non conſenſum de novo præſtitum exprimeret, ſed ſimplicem approbationem, quæ nulla foret cum nullus fuerit conſenſus.

Sed gravior hìc urget difficultas: Utrùm ſcilicet opus ſit, ut Matrimonii, ex impedimento dirimente nulli, inſtauratio fieri debeat coràm Parocho, & teſtibus: Cenſent communiter Doctores, id neceſſariò requiri, dum impedimentum eſt publicum, & plures eum noverunt, vel dum ad forum contentioſum fuit deductum, vel dùm à duobus ſufficienribus teſtibus probari poteſt. Sola quæſtio eſt de impedimento occulto; ut ſi quis ante Matrimonium copulam habuiſſet, cum jam defuncta ſorore Uxoris ſuæ. Pro ſententia affirmativa, nempè quòd iterùm requirarur Parochi, & teſtium aſſiſtentia, citatur Clemens VIII. Et pro negativa Pius V. Patet ex dictis, Confeſſarium ſecunda, ideſt Pii V. uti poſſe, dùm vehemens urget metus, ne ex nova adhibita Cæremonia grave ſcandalum, & incommodum ſubotiatur; & prima uti debere, dùm nullum, aut leve tantùm eſt hujuſmodi periculum.

Adnotatio 127.

(*)

De Matrimonio diſſerens Author noſter brevem, data opera, atque circumſpectum ſe gerere voluit. Nos quoque ejus veſtigiis inhærentes a pluribus ſecretioribus caſibus, doctriniſque rimandis conſultò abſtinuimus. Qui plura de hoc ſcire debet, Authores conſulat. Cautè tamen legat; meliora probet; cætera relinquat.

Hæc ſunt quæ Specimini Theologico Morali Pauli Lugdunenſis *neceſſariò, & opportunè addenda reputavimus. Plura forſan acturi, ſi otia longiora fuiſſent.*

(*)

F I N I S.

AE

APPENDIX
DOCUMENTORUM PONTIFICIUM

AD HOC OPUS PERTINENTIUM.

Digitized by Google

DOCUMENTUM I.

Pro pag. 123. Tom. I.

Circa Nundinas, atque Mercatus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

PATERNÆ charitatis officium, quo Chriſtifideles omnes in Domino complectimur, eorumque felicitati procurandæ ſpirituali in primis, ac deinde temporali etiam, quantum in Nobis eſt, ſtudemus, Nos admonet ac ſtimulat, ut diligentiori ſtudio ac cura ad ea intendamus animum, quæ ad Subditarum in temporalis Nobis, ac Sedi Apoſtolicæ Civitatum publicum, & privatum commodum, communemque utilitatem pertinent. Æquitatis enim ratio, & juſtitiæ rectitudo poſtulat, ut qui ſub temporali Sanctæ Romanæ Eccleſiæ dominio poſiti ac degentes, ſuperna diſpenſatione parvitatis Noſtræ regimini, & gubernio temporali concrediti ſunt, & a Noſtra Paſtorali ſolicitudine bona non ſolum, quæ ad ſalutem animarum, ſed etiam, quæ ad ſubſidium, & opem hujus mortalis vitæ ſuſtentandæ inſerviunt, certa ac firma fiducia ſibi pollicentur, juſta expectatione ſua, ac ſpe in Nobis repoſita minime defraudentur; ſeu abundantius etiam, quam ſperant, optata ſua, ſine ullo tamen ſpirituali animarum ſuarum detrimento, conſequantur, ut votorum ſuorum compotes facti, in uberi rerum neceſſariam copia, omnium bonorum Largitori humiles gratiarum actiones lætanter perſolvant. Prooemium.

§. 1. Jamdudum, & ab immemorabili tempore in Civitate noſtra Senogallienſi celebres Nundinæ per octo dies ante Feſtum Sanctæ Mariæ Magdalenæ, & quatuor ſubſequentes, magno hominum concurſu ex remotis & longinquis Europæ, atque Aſiæ partibus ad eas confluentium peragi, conſueverunt. Cum autem intra illorum dierum ſpatium dies feſti unius, aut alterius Dominicæ menſis Julii, & Sancti Jacobi Apoſtoli, & Sanctæ Annæ incidere ſoleant, non ſine animi noſtri dolore accepimus, quod his diebus, in quibus Chriſtifideles in operibus pietatis, ac religionis ſe exercere debent, aliqui pravi homines, Dei, & Catholicæ Eccleſiæ præceptorum immemores, & turpi lucro, animarum ſuarum ſalute poſthabita, inhiantes, per integrum feſtorum dierum tempus in operibus ſervilibus, & commerciis obeundis, negotiiſque temporalibus tractandis, non ſine bonorum ſcandalo, imo Gentium, & Judæorum admiratione, occupati ſunt. Cauſæ edendæ Conſtitutionis.

§. 2. Nos igitur ex commiſſo Nobis Paſtoralis ſolicitudinis munere, tam pernicioſo abuſui, & gravi malo opportunum remedium afferre, & deteſtandam hanc abominationem e medio dilectæ Nobis Civitatis Noſtræ auferre cupientes; Volenteſque etiam indemnitati, & perpetuitati, jurium & privilegio-

Digitized by Google

Dies Feſtos tempore Nundinarum ſervari præcipitur.

Nedum abſtinendo a ſervilibus operibus.

Sed Chriſtianæ pietatis exercitiis vacando.

Pœnæ contra inobedientes.

rum ejuſdem Civitatis, ejuſque, ac totius temporalis Status noſtri commodo, atque utilitati, quantum in Domino poſſumus, conſulere, ac providere: Motu proprio, ex certa ſcientia, & plenitudine poteſtatis, hac Noſtra in perpetuum valitura ſanctione decernimus ac conſtituimus, & Apoſtolica noſtra auctoritate mandamus ac jubemus, ut tempore Nundinarum, quas in poſterum in præfata noſtra Civitate de more haberi volumus, feſti dies pie ſancteque, perinde ac reliquo totius anni curſu, a Chriſtifidelibus colantur, Officinæ, ac Tabernæ claudantur, nullaque publice exerceantur commercia, ſtipulenturque contractus, neque alia omnia fiant, quæ in cæteris anni feſtis diebus a Chriſtifidelibus peragi prohibentur, eo potiſſimum tempore, quo in majori Eccleſia Sacra Miſſarum ſolemnia fieri, & Veſperarum Divina Officia celebrari, & prædicatio verbi Dei haberi conſuevit: mane ſcilicet ab hora decimatertia uſque ad meridiem, poſt meridiem vero ab hora viceſima prima diei uſque ad occaſum Solis; & per totum dictum temporis ſpatium omnes Chriſtifideles ab operibus ſervilibus, ad quæ peragenda nulla neceſſitas cogit, omnino abſtineant, ſed ab omni terrena cura, & temporali ſolicitudine liberi & vacui, ad Eccleſiam pergant; ibi Sacroſanctæ Miſſæ Sacrificio pia animi attentione ingentia Dei beneficia recolentes interſint; quin etiam exhortamur in Domino, ut in precibus quoque, Diviniſque laudibus perſolvendis, audiendoque verbo Dei frequentes ſint, & per totum feſtum diem, quoad fieri poteſt, ſe exerceant in iis officiis, quæ Chriſtianam pietatem continent, & comitantur. Si qui autem temerario auſu, Dei, & Eccleſiæ præcepta contemnentes, hanc noſtram Conſtitutionem tranſgredi tentaverint; Volumus, ut omnibus, & ſingulis ſubjiciantur pœnis, ac cenſuris alias a Nobis, noſtriſque Prædeceſſoribus contra inobſervantes, temerantesque dies feſtos ſtatutis, ac determinatis, quas, quatenus opus ſit, contra eoſdem delinquentes rurſus ſancimus, conſtituimus, ac determinamus.

Ne detrimentum ex hoc irrogetur, tempus Nundinarum ad alios quinque dies porrigatur.

Confirmantur privilegia Nundinarum.

§. 3. Deinde vero ne ex hac Conſtitutione, & proviſione noſtra aliquod temporale damnum Civitati prædictæ, aliiſque ditionis noſtræ, & Status Eccleſiaſtici populis præjudicium, vel detrimentum publico commercio ejuſque libertati oriatur, præfatarum Nundinarum tempus ad alios quinque dies, præter ſolitos & conſuetos, producimus, ac prolongamus, in hunc modum videlicet: Ut Nundinæ prædictæ in Civitate noſtra Senogallienſi de more celebrentur per octo dies ante feſtum Sanctæ Mariæ Magdalenæ, & inſuper per novem dies ſubſequentes, uſque ad initium ſequentis menſis Auguſti: & ulterius ad pleniorem præmiſſorum effectum, & hujus voluntatis, proviſionis, ac determinationis noſtræ executionem, omnia & ſingula jura, privilegia, indulta, ſtatuta, conſuetudines, ſententias, ac reſcripta quomodocumque a Nobis, noſtriſque Prædeceſſoribus, præſertim Urbano VIII., & Innocentio X., quorum tenores hiſce noſtris præſentibus Literis de verbo ad verbum pro inſertis, & expreſſis habeberi volumus, contra quoſcumque emanata, & a præfata Civitate noſtra Senogallienſi obtenta atque impetrata, ſuper jure privative celebrandi præfato tempore Nundinas prædictas, tenore præſentium, non ad ullius petitionis inſtantiam, ſed motu proprio, ſcientia, & poteſtate pari, confirmamus ac roboramus, ejuſque perpetuæ & inviolabilis firmitatis robur, & Apoſtolicæ confirmationis munimen adjicimus.

Cum extenſione ad dies adjectos.

§. 4. Denique, ut commerciorum per dictum Nundinarum tempus celebri-

tas

Digitized by Google

tas inter noſtros Subditos, & exteros Mercatores, qui ex diverſis, & diſſitis regionibus terra, marique cum variis mercibus, ad victum, & communem vitæ uſum utilibus & neceſſariis adveniunt, navium numero, jumentorumque multitudine, Mercatorum frequentia, hominumque concurſu, copia & ubertate mercium in dies magis magiſque augeatur, omnes gratias, immunitates, ac privilegia, liberum ac tutum commeatum, acceſſum, ac receſſum, & promiſſam ſub fide publica ſecuritatem omnibus & ſingulis ad dictas Nundinas in Civitate noſtra Senogallienſi peragendas accedentibus, ibique commorantibus, eo modo ac forma, qua durante dictarum Nundinarnm tempore gaudere ac perfrui conſueverunt, de Apoſtolica benignitate per ſupradictum a Nobis conſtitutum temporis ſpatium confirmamus, ac de novo indulgemus, atque impertimur.

§. 5. Decernentes ſic, & non aliter in præfatis omnibus, & ſingulis cenſeri, ac per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac noſtram Cameram Apoſtolicam, ejuſque Officiales quomodocumque nuncupatos, & ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos; præſertim Status Noſtri Urbini, & quoſvis alios quacumque auctoritate fungentes, & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; & irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Decretum irritans.

§. 6. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon Legibus Imperialibus, & Municipalibus, & quatenus opus ſit, Noſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ regula *de jure quæſito non tollendo*, ac recolendæ memoriæ Pii Papæ IV. etiam Prædeceſſoris Noſtri Conſtitutione de gratiis qualecumque intereſſe Cameræ Apoſtolicæ concernentibus in eadem Camera præſentandis, & regiſtrandis, itaut præſentes Literæ, etiamſi in eadem Camera nullo unquam tempore præſententur & regiſtrentur, nihilominus valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant: necnon quibuſcumque, & quavis firmitate alia roboratis Statutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apoſtolicis quibuſvis perſonis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, ac alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, & innovatis: Quibus omnibus, & ſingulis, eorum omnium & ſingulorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, & de verbo ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Clauſulæ derogatoriæ.

§. 7. Cæterum, quia nimis difficile foret præſentes Noſtras originales Litteras ad ſingula loca, ubi opus eſſet, deferri, volumus, ut earum tranſumptis etiam impreſſis, manu publici Notarii ſubſcriptis, & ſigillo alicujus Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem ubique fides habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Fides præſtanda tranſumptis.

§. 8. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, proviſionis, conceſſionis, confirmationis, Statuti, necnon prohibitionis, decreti, ac voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem Sanctio Pœnalis.

 tem

ſed tantum Supremæ Apoſtolicæ Sedis auctoritati, quam fel. record. Urbanus Papa VIII. Prædeceſſor Noſter integram eſſe voluit in decernenda imminutione dierum Feſtorum, qui in ſua Conſtitutione recenſentur. Demum una eademque Epiſcoporum deliberatio, Apoſtolicæ auctoritatis tecta munimine, nedum plurimum valuiſſet ad compeſcenda Cenſorum ingenia; ſed etiam ſublata fuiſſet diſparitas illa ritus, quæ hodie viget, Diſciplinæ Eccleſiaſticæ injurioſa, ut intra paucorum milliarum ambitum, & inter finitimos Populos, unus idemque dies ab aliquibus Feſtus de Præcepto, ab aliquibus vero ferialis haberetur.

Hiſpaniæ Populis interim proviſum.

§. 2. Hæc methodus feliciori ſorte in univerſa fere Hiſpania excepta eſt: Cum enim poſtremi Tarraconenſis Concilii Patres regulam quandam conſtituerint Dierum Feſtorum, quibus, pro illorum conditione, atque diſcrimine, Populi Divino intereſſe Sacrificio, & ſervilibus operibus abſtinere debent; & aliorum, quibus Miſſæ tantum intereſſe debent, tributa poſtmodum libertate vacandi operibus ſervilibus; fel. record. Benedictus XIII. Deceſſor, & Benefactor Noſter diſpoſita in eadem Provinciali Synodo ad preces Epiſcoporum approbavit. Quo exemplo alii ſubinde Hiſpaniarum Antiſtites excitati, Nobis humiliter ſupplicarunt, ut ad minuendum nimis auctum Feſtorum numerum, liceret ipſis etiam ſervare regulam in præfato Tarraconenſi Concilio provide conſtitutam. Annuimus inſtantiæ; exindeque omnium fere Hiſpaniarum Diœceſeon uniformitas in dierum Feſtorum celebratione, & ritu exorta eſt.

Item aliquot Poloniæ Diœceſibus.

§. 3. Aliis quoque Catholici Orbis Regionibus ſervata a Nobis in hoc negocio conficiendo matura dilatio profuit. Interea ſiquidem aliquot Regni Poloniæ Epiſcopi, mentis aciem ad ſubſtantiam, & modum imminuendi dies Feſtos dirigentes, per Literas Nobis ſignificarunt, in illis Diœceſibus, ſuos late fines protendentibus, æſtivo tempore Incolas, Agrorum culturæ, & aliis ſervilibus operibus, quibus vivunt, & ſuſtentantur, dantes operam, difficillime ab illis abſtinere poſſe diebus feſtis inter hebdomadam occurrentibus: Enixe propterea Nos rogarunt, ut quæ per hebdomadam æſtivo tempore occurrunt Feſta, in dies Dominicos transferremus, excepto Feſto Aſſumptionis B. Mariæ Dei Genitricis, quæ quovis die accideret, religioſe ab univerſis celebraretur. Quorum petitio per Nos, maturo præmiſſo examine, exaudita, in Regionibus illis optatam ab Epiſcopis, & Populis tranquillitatem peperit.

Pontifex optat Epiſcopos utriuſque Siciliæ in unam ſententiam convenire.

§. 4. Quo vero ad Italiam pertinet, credi vix poteſt, quam prudens, ac religioſus de re ipſa fuerit ſermo, quem Nobiſcum inſtituit Chariſſimus in Chriſto Filius Noſter Carolus utriuſque Siciliæ Rex Illuſtris. Non ſine intimo, ac plane acerbo animi ſui mærore Nobis expoſuit, Dies Feſtos, quibus Chriſtiani Populi feriari debent, in ſubjectis ſibi regionibus paſſim violari, ob nimis auctum illorum numerum; huic porro malo non aliam adhiberi poſſe medelam, præter diminutionem Suprema Auctoritate Noſtra opportune faciendam. Significare illi non omiſimus, gravem ac moleſtam utrique ſolicitudinem oborituram, ſi rem tanti ponderis inconſultis Epiſcopis conficere vellemus. Idcirco ut omnia feliciter procederent, non ſolum exquirendas eſſe illorum ſententias; ſed oportere, ut Antiſtites finitimi, vel Metropolitæ cum ſuis Provincialibus, ſtudia, & voluntates in eundem ſcopum dirigentes, quid tandem facto opus eſſet, ad Noſtri deferrent Apoſtolatus auditum. Par omnium ſuffragium communem tranquillitatem ſubjectis Populis allaturum, & quod potiſſime

Digitized by Google

bratæ in illis Nundinæ nullum deinceps peperiſſent abſurdum, nec libertas operum ſervilium, cum intereſſentia Miſſæ compatibilis, refragari potuiſſet præcepto ab Eccleſia Fidelibus injuncto. Præterea nullus Urbibus, & Oppidis relictus fuiſſet timor, ne, cum Incolarum, & Concurrentium detrimento, Nundinarum frequentia imminueretur. Quippe juxta hypotheſim præmiſſam, recolente adhuc Clero ſolemni ritu diem Feſtum intra Eccleſiam, ſumptuoſo ornatu, omnique nitore inſtructam; in ipſa Sacri concentus Muſices haberi de more potuiſſent; permitti quoque potuiſſent citatorum Equorum curſus, aliaque id genus, quæ Populi augere ſolent numerum, Mercatorum frequentiam, & Nundinarum celebritatem. Sed de re hujuſmodi, veluti extranea, ſermone relicto, ad propoſitæ quæſtionis examen progredimur, dierum Feſtorum imminutione ſecluſa.

§. 10. Eruditioni veſtræ, Venerabiles Fratres, ignotum non erit quod hac de re Theologi tradunt. S. Thomas *in 2. 2. quæſt. 122. art. 4. ad quartum* docet, arctiorem in antiqua lege fuiſſe obſervantiam Sabbati, quam ſit in nova obſervantia diei Dominici; dieque Sabbato vetita fuiſſe opera, quæ non vetantur die Dominico. Cardinalis vero Cajetanus in Commentario ad hunc locum aſſerit, licere Villicis diebus Feſtis Urbem petere, ut calceos emant, & his ſimilia. De Alma vero Urbe ſermonem inſtituens, morem profert hac tempeſtate jam obſoletum; Inquit enim: *Licitum eſt diebus Feſtis emere, ac vendere Aſinos, Equos, quia ſic eſt conſuetudo in publico foro in diebus Feſtis, ſpectante Mundo: hæc enim omnia ubi antiquata conſuetudo, ac per hoc a Prælatis ſcita, cum ſint omnibus notoria, licita ſunt ex ipſa conſuetudine, fundata ſuper libertate Evangelica, qua non tenemur ſtricto jure Veteris Legis de obſervatione Feſtorum*: Cajetano ſubſcribunt *Sylveſtr. in Summ. Verb. Negotium* §. 2., *Sylvius ad S. Thom. 2. 2. tom. 3. quæſt. 122. art. 4.* §. *Ad prius*, *Suarez de Relig. tom. 1. lib. 2. c. 29. num. 3. ad plur. ſequen.*, *Giballin. de Negociation. tom. 1. lib. 2. cap. 3. art. 2. num. 9. in fin.*

De Feſtorum dierum obſervantia, Theologorum ſententiæ.

§. 11. Ejuſdem ſententiæ ſunt etiam Eccleſiaſtici Juris Interpretes, ut videre licet apud *Fagnan. in cap. Multa num. 54.*, *& ſeqq. ne Cleric. vel Monac.* idemque ſentiunt *Gonzal. in cap. Omnes nu. 8. de Fer.*, *Pirbing. ad Tit. Decret. de Feriis n. 18.*, *Anaclet. eod. tit. num. 22.*, *Engel. ibid.* §. *2. n. 13. Pikher. nu. 9.*, *Schmalzgrueber num. 23.* aliique multi, qui facile citatis addi poſſent. Nonnulli vero ex Doctoribus Sacrorum Canonum inter *Mercatus*, & *Nundinas* diſcrimen conſtituunt; Ac primos quidem Diebus Feſtis ex præcepto obſervandis permitti non poſſe cenſent, ſecus tamen alias; quoniam nonniſi Diebus Feſtis Populi habetur frequentia, celebrationi Nundinarum congrua & neceſſaria, teſte *Cappon. diſcept. 91. art. ult. num. 4.* Alii tandem docent, quavis conſuetudine minime obſtante, poſſe Epiſcopum in ſua Diœceſi vetare, ne Mercatus, aut Nundinæ Feſtis Diebus habeantur; idque præter alios aſſerunt *Cappon loco cit. n. 6.*, *Gratian. deciſ. Marchie 21.*, *Ventrigl. in Prax. Rer. Eccleſ. tom. 1. Annot. 16.* §. *1. n. 19.*, *Zaul. ad Statut. Favent. to. 1. lib. 7. obſervat. ad rubric. 2. n. 24.*, *Nicol. in Prax. Canon. to. 1. lit. C.* §. *1. n. 44.*

Item Canoniſtarum.

Qui diſtinguunt inter Mercatus, & Nundinas.

§. 12. Ne quid prætereremus, conſuluimus etiam illuſtriores Synodos Diœceſanas, habitas ab Epiſcopis Ditionis noſtræ temporalis. In celeberrima Farfenſi Synodo Cardinalis Caroli Barberini anni 1684.; & in Ceſenatenſi Cardinalis Denhoff anni 1693. interdicitur quidem Mercatus diebus Feſtis, nihil tamen

Quid in Synodalibus Conſtitutionibus decretum.

tamen de Nundinis conſtituitur. In aliis nullo diſcrimine Mercatus prohibentur, & Nundinæ, ut conſtat ex Synodo Lauretana Cardinalis Romæ anni 1626.; maxime vero deficiente Indulto, ut expreſſe decernitur in Senogallienſi Cardinalis Antonii Barberini anni 1627., innovata anno 1737. ab Epiſcopo Iſolano. Senogallienſi præterea Synodo Cardinalis Barberini conſonat etiam Synodus Ariminenſis Cardinalis de Via, edita anno hujus ſæculi viceſimo quarto.

Reſponſa Congreg. Concilii.

§. 13. Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Reſponſa ab Epiſcopos, qui de ſuis Diœceſibus retulerunt, pari cura a Nobis perlecta ſunt. De re ipſa conſulta, reſcripſit Epiſcopo Placentino, juxta antiquam conſuetudinem ſineret haberi Nundinas rerum parvi pretii die Feſto S. Bartholomæi Apoſtoli, dummodo id non fieret in Atrio Eccleſiæ, ut ex *lib. Decret. anni 1629., lib. 14. pag. 207.* Epiſcopo Caſalenſi anno 1665. reſponſum fuit: curaret ſedulo, ne Mercatus haberentur Feſtis diebus, ſed transferrentur in diem ſequentem; omnemque pro viribus impenderet ſolicitudinem, ut id ipſum imposterum fieret, *ſi privilegium, vel immemorabilis conſuetudo non adſit.* Anno 1697. Epiſcopo Theanenſi reſpondit: *Tolerari poſſe Mercatus Diebus Feſtis, dummodo ad alium diem transferri nequeant; & ex eorum omiſſione jurgia, & ſcandala exoriri poſſint.*

Nundinæ celebrantur diebus Feſtis ſolemn.

§. 14. Probe inſuper ſcientes, fieri non poſſe Nundinas ſine expreſſo Supremi Principis permiſſu, cum id juris pertineat *ad Regalia, & quidem majora,* ad tradita per *Sixtin. de Regal. lib. 1. cap. 6. num. 30.* hac etiam in parte opportunæ doctrinæ lumina quæſituri, non omiſimus (ut paulo ante monuimus) inſpicere Chirographa Summorum Pontificum Deceſſorum Noſtrorum, qui veluti Supremi Provinciarum ſuarum Domini, eam facultatem multis Urbibus, & Oppidis conceſſere, haberique Nundinas indulſerunt etiam diebus Feſtis inſtitutis in honorem Domini Noſtri Jeſu Chriſti, Beatæ Mariæ Genitricis ejus, frequentiſſime vero Sanctorum Patronorum Principalium, vel Titularium locorum, & Eccleſiarum, ad majorem Populi frequentiam, atque celebritatem conciliandam.

Pontifex rei naturam ſedulo ſcrutatur.

§. 15. Quæ omnia vel ſecum pugnantia, vel implexa, viam propoſitæ diſſolvendæ quæſtioni non compararunt, immo potius difficiliorem, & abſtruſiorem reddiderunt. Ne igitur ullæ diligentiæ Noſtræ partes deeſſent pietati, & zelo vigilum Antiſtitum Reſponſa Noſtra cupientium; his omnibus ſeorſim poſitis, manus admovimus Eccleſiaſticis Hiſtoriis, & Conciliis, e privatæ Bibliothecæ Noſtræ penu depromptis. Quibus preſſius inſiſtentes, ſemper tamen præ oculis habito præſenti rerum ſtatu, longo uſu & antiquitate fulto, ſignificandum Vobis eſſe cenſemus:

Nundinæ diebus Feſtis celebrari non debent

§. 16. Primo, Mercatus, & Nundinas Feſtis diebus non licere. Nundinas autem intelligimus, *quæ ſunt de rebus majoribus, & ſemel in anno fiunt, vel raro in eodem loco, & de longinquo ibidem conveniunt homines: Mercatus vero, qui fiunt in rebus minoribus, ad quotidianas neceſſitates pertinentibus, & fiunt ſingulis ſeptimanis, & ab Hominibus de vicino ibidem convenientibus:* Verba ſunt Venerab. Servi Dei Umberti de Romanis, Quinti Magiſtri Generalis Ordinis Prædicatorum, in egregio opere *de eruditione Religioſorum Prædicatorum lib. 2. Tract. 2. num. 92. pag. 351. editionis Romanæ.* Id autem pronunciamus, non quia vendere, ac emere ſit opus ſervile, ideoque vetitum diebus Feſtis;

ſed

ſed quia actiones hujuſmodi impediunt & diſtrahunt Chriſtifideles a cultu divino, ad quem dies Feſti ſunt inſtituti.

Sed abuſum conſuetadine firmatum.

SECUNDO: Antiquum profecto eſſe abuſum Mercatuum, itemque Nundinarum iiſdem diebus.

TERTIO: Eccleſiaſticis legibus quovis tempore illas fuiſſe vetitas.

QUARTO: Hujuſmodi juſtas ſanctaſque leges caruiſſe effectu.

Nec niſi prudentia & maturitate corrigi poſſet.

QUINTO tandem: quia malum univerſale eſt, ac altè radices egit; opus eſt prudentia, & maturitate, ne fructu careat medela, ac vulnus exaſperet: Quod poſſumus exigendum eſt, non quod optamus. Admonitionibus proinde uti ſatius videtur, quam minis; & ſi minæ quandoque intententur, ſervandum eſt exacte monitum ſapientiſſimum S. Auguſtini in Epiſtola 22. ad Aurelium Carthaginenſem Epiſcopum, qui agens de auferenda Conviviorum licentia totam paſſim Africam fædè occupante ſub inani obtentu honorandi Feſta Sanctorum Martyrum, ſcripſit: *Non aſpere, quantum exiſtimo, non duriter, non modo imperioſo iſta tolluntur; magis docendo, quam jubendo; magis monendo, quam minando; ſic enim agendum eſt cum multitudine. Severitas autem exercenda eſt in peccata paucorum. Et ſi quid minamur, cum dolore fiat, de Scripturis comminando vindictam futurorum; ne nos ipſi in noſtra poteſtate, ſed Deus in noſtro ſermone timeatur. Ita prius movebuntur ſpirituales, vel ſpiritualibus proximiores; quorum auctoritate, & leniſſimis quidem, ſed inſtantiſſimis admonitionibus, cætera multitudo frangatur.*

Feſti dies in pietatis operibus, non in negotiis ſæculi tranſigendi.

§. 17. Ad propoſitam a Nobis rationem firmandam, ſufficit legere Cathechiſmum Tridentini Concilii *par.* 3. *præcept.* 3. *num.* 3. ut ſimul addiſcatur, in quæ opera Chriſtifideles feſtis diebus debent incumbere. Ea nimirum ſunt, Divino Sacrificio reverenter adeſſe; Dei verbum attente, pioque corde audire; Eccleſias frequentare; mundare conſcientiam; Deo laudes perſolvere, aliaſque ſalutares exercitationes obire. Diu ante Romanum Cathechiſmum idipſum feliciter enunciatum fuit a Sancto Nicolao Papa hujus nominis I. in Reſponſis ad Conſulta Bulgarorum *Tom.* 22. *Collect. Concilior. editionis Regiæ num.* 10. *pag.* 441.: *Sane*, inquit, *ſciendum eſt, quoniam idcirco in diebus Feſtis ab opere humano ceſſandum eſt, ut liberius ad Eccleſiam ire, pſalmis & hymnis, & canticis ſpiritualibus inſiſtere, orationi vacare, oblationes offerre, memoriis Sanctorum communicare, ad imitationem eorum aſſurgere, eloquiis divinis intendere, eleemoſynas indigentibus miniſtrare valeat Chriſtianus*: Inde etiam coacti in Conciliis Patres rationem potiſſimam hauſere denunciandi, illicitam eſſe diebus Feſtis celebrationem Mercatus, & Nundinarum. Qua de re videnda Concilia Rhemenſe, ac Turonenſe habita anno Domini 1583. In eandem ſententiam Narbonenſe anni 1609. decrevit: *Mercatus, Emporia, & Nundinæ nuſpiam fiant diebus Feſtis, ſed in antecedentem, vel ſubſequentem Feſtivitatis diem transferantur;* Eorum porro Conciliorum verba fideli calamo recenſentur a *Pouget in Inſtitutione Catholic. Tom.* 1. *pag.* 724. *& ſequentibus.*

De abuſu Nundinarum diebus Feſtis pridem inducto; Teſtimonium S. Baſilii.

§. 18. Cæterum habendarum Nundinarum, & Mercatuum diebus feſtis corruptelam antiquo jam tempore invaluiſſe, plurima evincunt monumenta. S. Baſilius Cæſareenſis Archiepiſcopus, qui quarto Chriſtianæ Eccleſiæ ſæculo vixit, in Regula Monachorum *interrogatione* 38. poſt ſtabilitum ipſorum laborem, propriis manibus dietim abſolvendum, indicavit in *ſequenti interrogatione* quomodo peracta opera vendi deberent, ut eorum pretio ſuſtentarentur. Mox *in interro-*

gatione 40. ſcripſit: *Neque vero quoniam alii jam eam, quæ apud Sanctos obtinebat, conſuetudinem violavere, qui cum pro ſe invicem orare debuiſſent, & una cum pluribus Deum adorare, & cum lacrymis implorare, ipſumque pro peccatis propitium reddere, gratias pro beneficiis rependere, ac verbis hortativis ſeſe ædificare (quod adhuc noſtra etiam memoria uſitatum; & obſervatum fuiſſe novimus); pro his omnibus forum, Nundinaſque, ac commune emporium & tempus illud, & locum efficiunt, continuo nos etiam hos imitari par eſt, ejuſque rei participatione abſurda, & inepta confirmare:* ut videre licet *in Tom. 2. Operum*

Caſſiodori.

ejuſdem S. Baſilii *editionis Pariſien. pag. 346.* Aurelius Caſſiodorus Senator, & ab Epiſtolis Theodorici Regis Gothorum, qui vivebat ſæculo ſexto *in Epiſtola 33. lib. 8. tom. 1.* Feſtum celeberrimum deſcribens, quod in Lucania agebatur in honorem S. Cypriani Martyris, itemque Miraculum a Deo hac occaſione edi ſolitum ad Fontem Marcillianum; mentionem pariter ingerit de Nundinis longe frequentiſſimis ad augendam Feſti celebritatem ibidem inſtitutis. *Quidquid enim* (inquit) *præcipuum aut induſtrioſa mittit Campania, aut opulenti Brutii, aut Calabri pecunioſi, aut Apuli idonei, vel ipſa poteſt habere Provincia, in ornatum pulcherrimæ illius venalitatis exponitur, ut merito tam ingentem copiam judices de multis Regionibus congregatam.* Jubet deinde Severo Provinciæ Præſidi, ut vim tumultuariam Villicorum quorundam comprimat, qui commeantes Mer-

S. Gregorii Turonenſis.

catores ſpoliabant. Ad finem ejuſdem ſæculi vixit S. Gregorius Turonenſis Epiſcopus. Is autem *in lib. 1. de gloria Martyrum c. 32. editionis Pariſien. pag. 758.* deſcribit nobile Feſtum, quod in honorem S. Thomæ Apoſtoli fiebat Ædeſſæ, ubi ſacræ illius exuviæ ex India translatæ quieſcebant. Fontem mirifice ſcaturientem memorat, potum confluentibus ad Feſtum, quod triduo agebatur, tribuentem: nec reticet liberas a vectigalibus Nundinas, quæ ſacram celebritatem illuſtriorem reddebant: *In ſupradicta igitur Urbe, in qua beatos artus diximus tumulatos, adveniente Feſtivitate, magnus aggregatur Populorum Cœtus, ac de diverſis Regionibus cum votis, negotiiſque venientibus, vendendi, comparandique per triginta dies ſine ulla telonii exactione licentia datur.* Theodoricus Ruinartius in notis ad hunc locum animadvertit, in quibuſdam exemplaribus legi: *Negotiatori uſque venientibus;* in aliis vero: *Negotiiſque venientes:* negotiique no-

Landulphi Junioris.

mine res venales indicari: Tandem undecimo ineunte ſæculo, cum Mediolani in Templo S. Mariæ ad Portam ſeptimo Idus Maii aliquot inſignes Sanctorum Reliquiæ fuiſſent inventæ, conſtitutum eſt a Clero, ut ad perennem rei memoriam Dies ipſe quotannis Feſtus haberetur; Populuſque univerſus feriaretur, *tanquam in die Reſurrectionis, & Nativitatis Domini Noſtri Jeſu Chriſti. Quo etiam die, ad frequentationem ſolemnitatis, ſtatutum eſt, annuale eſſe Mercatum,* teſte Landulpho Juniore *cap. 2.* ſuæ Hiſtoriæ, apud Muratorium *tom. 5. Collect. Script. rer. Italicar.*

Eccleſiaſticæ Leges adverſus pravam conſuetudinem latæ.

§. 19. Quod autem vigiles Eccleſiarum Præſides nunquam omiſerint, in hujuſmodi abuſum celebrandarum Nundinarum atque Mercatuum diebus Feſtis, invehere, agnoſcere poteſtis ex *tom. 4. Anecdotorum Pariſiis editorum* a Martene, & Durand. *pag. 335. & 1133.*; Ex ampliſſima collectione Scriptorum, & monumentorum ab iiſdem publicata, præſertim *tom. 7. pag. 1401., & to. 8. pag. 1006., 1560., & ſequen.*; Itemque ex Labbeana Collectione Conciliorum editionis Pariſienſis *tom. 7. pag. 1177. tom. 8. pag. 111., & 127. tom. 9. pag. 422., & 584. tom. 13. pag. 1380., & tom. 14. pag. 702.* Inter Acta Medio-

Mediolanenſis Eccleſiæ idipſum liquet ex Tertio Provinciali Concilio, & Undecima Synodo Diœceſana S. Caroli. Quod ſi id genus teſtimonia ex Canonico quoque Jure petenda ſint; in prima Decretali ſub *Titulo de Feriis* vobis occurrit præceptum, quo jubentur Chriſtifideles *diebus Dominicis ab omni illicito opere abſtinere, ut in eis Mercatum minime fiat*. Quo nomine comprehenduntur etiam Nundinæ, ut in Commentariis ad allegatum Textum docent plerique Canonici Juris Interpretes. Præterea in Bullario Romano extat Conſtitutio quinta S. Pii V., in cujus §. 8. Pontifex vigilantiſſimus cavit: *Ut omnes Dies Dominici, & præcipue in honorem Dei, Beatæ Mariæ Virginis, Sanctorum Apoſtolorum feriati, cum omni veneratione obſerventur, & omnes in diebus præfatis Eccleſias frequentent, Divinis Officiis devote intendant, ab omni illicito, & ſervili opere abſtineant, Mercatus non fiant, profanæ negotiationes, & judiciorum ſtrepitus conquieſcant.*

Quæ tamen effectu caruerunt.

§. 20. Adverſus tot ſaluberrimas Eccleſiæ Sanctiones provide editas, ſuborta jam diu corruptela adhuc perſeverat, & a Populis pertinaciter retinetur non in noſtra ſolum temporali Ditione, verum etiam in tota Italia, ut teſtatur Muratorius *tom. 2. Antiquitatum Italicarum diſſert.* 32., ubi poſtquam aſſeruit magnis Mercatibus tributum fuiſſe nomen *Feriæ*, vulgo *di Fiera*: *Hiſce vero hoc nomen inditum, quod plerumque diebus feriatis haberentur, hoc eſt, in Natali alicujus Sancti, aut Dominicis Feſtivitatibus*, opportune ad rem proſequitur: *Quem morem parum alioqui laudabilem adhuc Italia ſervat*: In Tranſalpinis quoque Provinciis idem abuſus, antiquo tempore invectus, hodie viget; quemadmodum videre licet apud Theologos, & Sacri Juris Interpretes a Nobis paulo ante memoratos, qui tamen patrium morem, etſi minus probum, excuſant obtentu Indulti, vel conſuetudinis antiquæ conſtanter toleratæ. Quapropter ſuſpicari merito poſſumus, toti fere Orbi Chriſtiano accidiſſe, quod in Anglia contigit duodecimo Chriſti Sæculo. Abbas Flajenſis, ut refert Matthæus Pariſius, ſubjectæ ſibi regionis Populis vetaverat Mercatus, & Nundinas diebus Dominicis, quamvis illæ in tota Anglia fierent; ſed vix aliquandiu relicto abuſu, in vetitum morem Gentes illæ rediere: *Verumtamen tempore procedente, plerique, ut canes, ad vomitum ſunt reverſi.*

Etiam extra Italiam.

Pontificis conſilium.

§. 21. Reliquum modo eſt, ut diſpiciamus, quod ultimo tandem loco expendendum propoſuimus, quo ſcilicet remedio prudenter ac ſalubriter uti debemus, ut graſſans ætate noſtra tollamus abſurdum.

Mercatus omnino prohibet diebus Feſtis.

§. 22. Debito procedentes ordine, *Mercatus a Nundinis* diſtinguimus. Textus Juris Canonici paulo ante allegatus in *cap. 1. de Feriis* loquitur de *Mercatu*. Idem quoque Verbum in Conſtitutione ſua uſurpat S. Pius V. Communis præterea ſententia eſt, (quidquid ſit de Nundinis) Mercatum haberi non poſſe Diebus Feſtis, ſed eſſe transferendum in antecedentem, vel in ſubſequentem diem, ſi in Feſtum inciderit. Huic regulæ Nos inhæſimus, facultatem tribuentes die 9. Maii 1742. Viro Nobili Ferrarienſi habendi Mercatum in ſuo Rure qualibet feria quinta, dummodo in illam non incideret Feſtum ſervandum ex præcepto; quo caſu Mercatus transferretur in feriam quartam. Qua de re omnem dubitandi anſam præcidentes, Vobis per hæc Apoſtolica ſcripta mandamus, ne in Diœceſium Veſtrarum Urbibus, & Locis *Mercatus* fieri Feſtis Diebus patiamini.

Eaque de re confirmat

§. 23. Libentius præterea id Vobis præcipimus, quia poſt ſedulum ac ma-

Decretum Congreg. Concilii in Ripana Mercatus.

turum examen, conſentaneè idipſum decrevit die 2. Maii 1711. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpres in Cauſa *Ripana Mercatus*, ut *ex lib. 61. Decretor. pag. 203. a terg.* Quod Decretum Apoſtolica auctoritate Noſtra comprobantes, inſtar regulæ volumus, ac in omnibus Temporalis Ditionis Noſtræ Provinciis, Urbibus, ac Locis S. Sedi Apoſtolicæ mediate, vel immediate ſubjectis, inviolabiliter obſervari præcipimus. Decreti hujuſmodi ſequens eſt exemplum:

Tenor Decreti

Cum moderaus Epiſcopus Ripanus de menſe Septembris 1709. Edictum typis mandaverit ſuper obſervantia dierum Feſtorum, in quo ſignanter illud præſcripſit §. 2.: *Le Fiere, che ſogliono farſi in alcune Feſte determinate dell' anno, ſi tolerano dopo celebrata la Meſſa Maggiore; Ma i Mercati, che ſi fanno in giorno fiſſo della ſettimana, cadendo in queſto qualche Feſta, ſi transferiſcano nel giorno antecedente, o ſuſſeguente non feſtivo, ſecondo la diſpoſizione di tutti i Sinodi Diœceſani da noſtri Anteceſſori ſtampati ſotto le infraſcritte pene &c.: Nihilominus Civitas, & Homines Ripani ad impediendam ejuſdem Edicti promulgationem, ex aſſerta immemorabili conſuetudine habendi Mercatum in die Sabbathi, etiamſi in eum incidat dies Feſtus, obtinuerunt ab A. C. Monitorium ſuper manutentione cum inhibitione. Sed R. P. Auditoris Santiſſimi Decreto Cauſa remiſſa fuit ad hanc Sacram Congregationem, in qua concordato infraſcripto Dubio, contingit hodie ex deducendis hinc inde a Partibus momentis diſputari: An liceat Communitati, & Hominibus Ripæ habere Mercatum die Sabbathi, intus, vel extra Civitatem, quando occurrit quod ſit dies feſtivus in caſu &c.: Die 2. Maii 1711. Sacra Congregatio Concilii reſpondit NEGATIVE, & hujuſmodi cauſam amplius non proponi mandavit.*

Conſuetudinem immemorabilē non ſuffragari decernit.

§. 24. Et ſane nullum hic locum habet quævis conſuetudo, etiam immemorabilis, ut, omiſſis generalibus juriſprudentiæ regulis, perſpicue liquet ex aliis momentis mox adducendis. Ante memoratam Cauſam Ripanam, propoſita in Congregatione Concilii fuit alia, inſcripta *Barchinonen. Obſervationis Feſtorum*: Contendebant Mercatores Barchinonenſes, vendere poſſe Merces ſuas diebus Feſtis, conſuetudine fulti immemorabili, rite probata, ac etiam ſpeciem, & imaginem neceſſitatis præferente. Finitimorum ſiquidem Locorum Incolæ reliquis hebdomadæ diebus victui quærendo, ac laboribus intenti, nonniſi die Feſto ad Urbem accedebant. Adverſante nihilominus Epiſcopo, Cauſa propoſita fuit in Congregatione, quæ die 13. Maii 1669. reſpondit: Id Mercatoribus non licere, quacumque conſuetudine immemorabili nequaquam obſtante. Putarunt tamen Mercatores ſuccumbentes, hujuſmodi reſcripto fundamentum præbuiſſe opinionem ingeſtam forte Partibus: *Se diſtrahere velle Merces apertis Apothecarum foribus*. Inſtaurato proinde judicio, ac mente patefacta, validiore conatu objectæ conſuetudini immemorabili inſtiterunt. Congregatio tamen die 27. Martii 1683. in priori ſententia, & decreto perſtitit, ſilentiumque Mercatoribus impoſuit.

Ejuſdem Congreg. judicium in Cauſa Barchinonen.

De Nundinis.

§. 25. Mercatibus ſuccedunt *Nundinæ*, quarum reſpectu propoſitum noſtrum eſſet ea decernere, quæ de Mercatibus ſtatuimus, pleno corde illis inhærentes, qui Feſtos Dies, qua decet cura ac ſedula religione, ſanctificari a Chriſtifidelibus cupiunt, & pro viribus enituntur. Sed ne pejora contingant abſurda, præcipimus quod poſſumus, non quod optamus.

Obſervantia dierum Feſtorum remittitur,

§. 26. Neminem certe latet, quo flagraverit zelo, quantumque divini honoris fuerit ſtudioſus, celebratiſſimus Pontifex Alexander III. Noſter Prædeceſſor:

Digitized by Google

ceſſor: Ratione tamen pari, ac neceſſitate compulſus, indulſit quibuſdam Populis, ut diebus Dominicis, aliiſque Feſtis, piſcarentur, majoribus dumtaxat Solemnitatibus exceptis; dummodo piſcatione peracta, congruentem eleemoſynam impertirent vicinis Eccleſiis, & pauperibus Jeſu Chriſti, ut habetur *in Cap. licet. de Feriis.*

neceſſitate id exigente, ab Alex. III.

Similiter a Sixto V.

§. 27. Dum in minoribus conſtituti a Secretis eramus memoratæ Congregationis Concilii Tridentini Interpretis; præ manibus habuimus Indultum fel. record. Sixti Papæ V. Prædeceſſoris Noſtri, qui ad preces cujuſdam Abbatis Ordinis S. Benedicti Diœceſis Gerunden. facultatem impertitus eſt piſcandi Diebus Feſtis Habitatoribus Caſtri, mari adjacentis, poſt auditam Miſſam, & poſt meridiem, adjecto onere tribuendi Abbati, ejuſque Monaſterio tertiam lucri partem, in Eccleſiæ inſtaurationem pie erogandam. Quæ conditio progreſſu temporum cum nimis oneroſa viſa ſit Piſcatoribus, paupertate preſſis, & exhauſtis diſpendio, quod Naves Piſcatoriæ exigebant; re ad Sac. Congregationem delata, imminutum fuit primævum onus ad ſeptimam partem, ut ex *Decreto edito die* 24. *Auguſti* 1720.

§. 28. Fatemur, ſane, neceſſitatem, quæ ſeſe Alexandro III. objecerat, cum illa, in qua verſamur, non eſſe conferendam. Noſtra tamen gravis eſt, ſi illa fuit graviſſima. Durum enim eſt, atque aſperum id Populis adimere, quod Deceſſores Noſtri peculiaribus Literis indulſerunt: Res præterea hujuſmodi conditionis eſt, quæ pluries vetita, atque ſublata, denuo in priſtinum morem emerſit: De ipſa non una eſt Theologorum, & Canoniſtarum ſententia: Quinimo aliquot doctrina, & pietate illuſtres illam illicitam non habent. De re tandem agitur, qua ſublata, minuerentur Populorum commoda, atque commercia, humanæ vitæ longe opportuna. E contra vero retineri alio modo non poteſt, quam quo viget; Etenim difficillimum, ne dicamus impoſſibile, deprehenditur, frequentes haberi poſſe Nundinas extra dies Feſtos, quibus confertim Populi confluunt, quovis alio ſoluti labore, ac negocio.

Rationes indulgendi celebrationem Nundinarum diebus Feſtis.

§. 29. Inter Nundinas, quæ in Provinciis noſtri aguntur, Illuſtriores, ut bene noſtis, ſunt Senogallienſes protractæ multis diebus. Cum Anconitanam Eccleſiam Senogallienſi finitimam regeremus, non ſine mœrore intelleximus, tempore Nundinarum ea omnia fieri Feſto etiam die, quæ aliis hebdomadæ diebus Divino cultui non conſecratis, peragebantur. Huic malo occurrere ſatagentes, die 24. Auguſti ſuperioris anni Conſtitutionem Noſtram de Nundinis Senogallienſibus publicavimus, qua præter cætera juſſimus, ut Diebus Feſtis Apothecæ clauderentur; Neque matutinis horis, aut veſpertino tempore, quibus Divina Officia in Eccleſiis celebrantur, vel Dei verbum Populo nuntiatur, Contractus fierent. Imminutum vero hac de cauſa ſæcularibus negotiis tempus compenſaturi, Nundinarum dies, cum iiſdem Privilegiis & immunitatibus, opportune multiplicavimus. Exequutioni debitæ juſſa noſtra hoc anno mandata, meliorem atque utiliorem rerum ordinem pepererunt, magno omnium Civium, & bene moratorum hominum ſolatio.

Conditiones adjectæ pro Nundinis Senogalli.

Compenſatio.

§. 30. Id ipſum, Ven. Fratres, & vos agite. Conſtituite, Auctoritate Noſtra, matutinas & veſpertinas horas, quibus Feſto Die, quo Nundinæ habentur, claudi debeant Apothecæ, nec publica poſſint exerceri commercia, ut qui ad Nundinas confluxerunt, Miſſæ Sacrificio, & Divinis Officiis interſint, aliiſque Chriſtianis operibus Feſtum ſanctificent. Vigilate, ut omnia plene, & exa-

Ne certis per diem Feſtum horis commercia agantur.

te

Dies Nundinarum prorogantur. te impleantur. Nos autem per Publicum Edictum non prætermittemus extendere Nundinarum privilegia ad diem ſequentem, qui Feſtus non erit; ut temporalia negocia paucarum horarum ſpatio, propter Dei cultum & animarum ſalutem, intermiſſa, integri diei acceſſione commode peragantur.

§. 31. Hæc ſunt, Ven. Fratres, quæ poſt maturum examen, auditamque gravium atque doctorum Virorum ſententiam, de propoſita quæſtione Vobis ſignificanda cenſuimus, quibus omnibus Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. die 5. Nov. 1745. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die quinta Novembris milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo quinto Pontificatus Noſtri Anno VI.

DOCUMENTUM III.

Pro pag. 128. Tom. I.

Quæſtiones Sum. Pontifici propoſitæ circa Jejunii leges; earumque Reſolutiones.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis univerſis, gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Jejunii Quadrageſimalis origo, utilitas, & ſcopus. NON ambigimus, Venerabiles Fratres, quin univerſis Catholicæ Religionis Cultoribus notum ſit, a tota per Chriſtianum Orbem Eccleſia inter præcipua Orthodoxæ diſciplinæ capita perpetuo adnumeratum retineri Quadrageſimale Jejunium; quod olim in Lege, & Prophetis primitus adumbratum, ipſius Domini Noſtri Jeſu Chriſti exemplo veluti conſecratum, ab Apoſtolis traditum, a Sacris Canonibus ubique præſcriptum, & ab univerſali Eccleſia ab ipſo ſui primordio retentum, & obſervatum eſt. Hoc nimirum, ut veteres tradidere Patres, nobis quotidie peccantibus communis pœnitentiæ conſtituto remedio, per conſortium Crucis Chriſti, nos etiam aliquid in eo, quod ipſe propter nos præſtitit, agimus; ſimulque ad recolenda ſacratiora Redemptionis noſtræ myſteria, quæ per Dominicæ Paſſionis, ac Reſurrectionis memoriam, Quadrageſimali potiſſimum tempore ſolemnius celebrantur, purificatis Jejunio corporibus, & animis, dignius paramur. Hoc, veluti noſtræ militiæ teſſera, ab inimicis Crucis Chriſti ſecernimur, flagella Divinæ ultionis avertimus, & cœleſti præſidio in dies adverſus principes tenebrarum munimur. Hoc deſpectui habito, non contemnendum divinæ gloriæ detrimentum, non leve Catholicæ Religioni decus, nec dubium animabus Chriſtifidelium periculum oboritur: nec aliunde populis calamitates, rebuſque publicis, & privatis cladem exitiumque importatum eſſe conſtat.

Pravæ conſuetudines inter Fideles inductæ. §. 1. Ab hac vero inſita inhærentique in omnium Catholicorum hominum animis de ſacratiſſima Quadrageſima, aliiſque diebus jejunio conſecratis perſua-

ſione,

ſione, & reverentia, quam aliena, quam diſcors, quam abſona ſit hodierna Jejunantium conſuetudo, quantum ab ipſa Jejuniorum inſtitutione, & ſervata ſemper, ubique, & ab omnibus diſciplina quam longiſſime diſtet; Vos; Venerabiles Fratres, qui populorum curæ veſtræ commiſſorum mores, & uſus probe noſtis, pro ſingulari ſapientia veſtra, præ cæteris clarius intelligitis. Nos ſane, quibus in hac ſublimi Apoſtolicæ procurationis ſpecula conſtitutis undique gentium nuntii afferuntur lacrymis ſatis deplorare non poſſumus, auguſtiſſimam Quadrageſimalis Jejunii obſervantiam ob nimiam, nullis legitimis urgentibus cauſis, ubique indiſcriminatim diſpenſandi facilitatem plane ſublatam eſſe; ita ut Orthodoxæ quidem Religionis Cultores merito querantur; hæreſum vero Sectatores illudant, & exultent. Perknicioſæ huic corruptelæ plurimorum inſuper licentiam adjunctam eſſe graviter dolemus; quæ uſque adeo invaluit, ut nulla Apoſtolici Inſtituti, ſacratiſſimique præcepti habita ratione, Jejuniorum tempore, palam, & impune ab iiſdem agitentur convivia, & epulæ interdictæ promiſcue inferantur.

Excitantur Epiſcopi ad eas evellendas.

§. 2. Eapropter, quemadmodum quibus curis, ſolicitudinibus, & angoribus urgeamur, cum Fraternitatibus Veſtris communicamus; ita facere non poſſumus, quin pro injuncto Nobis ſupremo ſacroſancti Apoſtolatus officio, & ardentiſſimum Fraternitatum Veſtrarum zelum ad opportunum hiſce malis adhibendum remedium excitemus, &, ad congruentes hujuſmodi abuſibus penitus extirpandis leges præſcribendas, meditemur. Interea, Venerabiles Fratres, gaudium, & corona noſtra, nobiſcum conſiderantes, nihil Deo acceptius, nihil Paſtorali miniſterio noſtro dignius, nihil gregibus curæ noſtræ commiſſis utilius, quam ut verbo, & exemplo præeuntes, Chriſtifideles ad tam ſalutarem Chriſtianæ pœnitentiæ, & pietatis exercitationem alacrius ſuſcipiendam, conſtantiſſime retinendam, & ea, qua inſtituta fuit, diſciplina peragendam vehementius inflammemus, omni opera atque induſtria ſtudeamus, ut fideles populi in conſpectu Dei, per auſteriorem Jejuniorum obſervantiam, tales permaneant, quales in ipſo Paſchali feſto dignum eſt inveniri.

Diſpenſatio nemini concedatur ſine legitima cauſa, nec Univerſitatibus, ſine urgente neceſſitate.

§. 3. Debitum igitur paternæ uniuſcujuſque veſtrum ſedulitatis, & caritatis officium jure poſtulat, ut omnibus notum faciatis, & annuntietis, nemini quidem ſine legitima cauſa, & de utriuſque Medici concilio; multitudini vero, veluti populo, aut civitati, aut genti indiſcriminatim integræ, nonniſi graviſſima, & urgente neceſſitate, & in caſibus per ſacra Canonum ſtatuta præſcriptis, cum debita Apoſtolicæ hujus Sanctæ Sedis reverentia, a Quadrageſimali Jejunio diſpenſationem, toties, quoties opus fuerit, concedendam, nec audacter fidenterque uſurpandam, nec ſuperbe, & arroganter ab Eccleſia, ſicut alicubi in more poſitum eſſe accepimus, eſſe poſtulandam.

Unica comeſtio ſemper ſervetur.

§. 4. Graviſſimam vero urgentemque neceſſitatem etſi non eſt cur Vobis explicemus: Nolumus tamen Vos ignorare, cum hujuſmodi neceſſitate, & ſervandam eſſe potiſſimum Unicam Comeſtionem, ſicut alias hic Romæ, ac Nos ipſi hoc anno urgentibus cauſis diſpenſantes, expreſſe præſcripſimus; & licitas atque interdictas Epulas promiſcue minime apponendas eſſe.

Epulæ vetitæ, cum licitis non apponantur.

Pontifex onerat conſcientiam Epiſcoporum.

§. 5. Porro quemadmodum de ejuſmodi indulgentia tam caute impertienda, ſi ſecus fieret, Nos perſuaſum habemus, diſtrictam ſupremo Divino Judici redditum iri rationem, ita conſcientiam, uniſcujuſque Veſtrum onerandam eſſe ducimus. Inſimul Fraternitates Veſtras rogamus, & in Domino exhortantes, obſe-

Digitized by Google

Diſpenſatos moneri jubet, ut alia pia opera jejunii loco ſubſtituant.

obſecramus, ut populos, qui communem omnium Chriſtifidelium pœnitentiam, ac diſciplinam ſervare nequeant, commonere ſatagatis, ne per alia pietatis opera, ut ſua cuique devotio ſuggeret, peccata ſua explare, & Deo ſatisfacere negligant; quinimmo ſanandis vulneribus, quibus humana infirmitas ſauciatur, diligentem adhibere ſtudeant curationem, ut culpas de mundano pulvere contractas, dum caſta jejunia decoquere non poſſunt, pia opera, orationum ſuffragia, & eleemoſynæ munera redimant. Interim ſolatium, & levamen non leve mœrori noſtro a Paſtorali vigilantia, & caritate veſtra præſtolantes, ac certo Nobis pollicentes; Apoſtolicam benedictionem, cum uberi cœleſtium chariſmatum copia conjunctam, in eoſdem populos veſtros redundaturam, Vobis, Venerabiles Fratres, peramanter impertimur.

Præſentium tranſumptis fidem tribuit.

§. 6. Volumus autem, ut præſentium tranſumptis, ſive exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus ubique fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, & adhiberi poſſet, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Data die 30 Maii 1741.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die trigeſima menſis Maii anno milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo primo, Pontificatus Noſtri Anno primo.

D. Cardinalis Paſſioneus.

DOCUMENTUM IV.

Circa idem.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis univerſis, gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Litteræ Apoſtolicæ pro obſervantia jejunii jam emanatæ.

IN ſuprema Univerſalis Eccleſiæ procuratione, meritis licet imparibus, per ineffabilem Divinæ bonitatis abundantiam, ut Orthodoxæ Fidei aſſertores, ſic etiam Eccleſiaſticæ diſciplinæ cuſtodes, ac vindices conſtituti, Quadrageſimale præſertim Jejunium, quod inter præcipua orthodoxæ diſciplinæ capita ſemper, & ubique ab ipſo Eccleſiæ exordio numeratum eſſe nemo ex Catholicis inficiatur, ab hodierna Jejunantium corruptela vindicare, & in priſtinam, quantum, benedicente Domino, fieri poſſet, obſervantiam revocare cupientes, per alias noſtras in ſimili forma Brevis literas ad Fraternitas Veſtras die xxx. proxime elapſi menſis Maii currentis anni datas, eximium Fraternitatum veſtrarum zelum excitandum curavimus, ut adlaborare ſtuderetis, ne hac in parte, & optatum Apoſtolicæ noſtræ ſolicitudinis angoribus levamen, & ſalutare abolendæ ſacratiſſimi Jejunii corruptelæ remedium deeſſet. Quoniam autem paternæ Pontificiæ caritatis, quæ novit imbecillitates infirmorum ſuſtinere, atque etiam cum infirmantibus infirmari, non immemores, quemadmodum a Jeju-

Jejunio aliquando, legitima cauſa, aut graviſſima urgentique neceſſitate exigente, diſpenſandum eſſe ex Apoſtolica benignitate cenſuimus, ita inter cætera præſcripſimus Unicam Comeſtionem ſervandam, & licitas, atque interdictas Epulas minime eſſe apponendas.

§. 1. Hinc factum eſſe accepimus, quod non defuerint, qui, per humanas, & hominibus a Chriſtiana pœnitentia abhorrentibus dumtaxat dignas illationes, ſibi aliiſque perſuadeant, unicam potiſſimum Comeſtionem ſervari, atque Epulas licitas, & interdictas minime apponi debere, cum multitudini quidem indiſcriminatim ob urgentem graviſſimamque neceſſitatem, non vero ſingulis ob legitimam cauſam, & de utriuſque Medici conſilio diſpenſatur. Quæſtio exorta ſuper earum ſenſu.

§. 2. Quam ſane perſuaſionem a ſententia noſtra alienam ut ex omnium animis penitus evellamus, Nos quibuſcumque, quacumque occaſione, ſive multitudini indiſcriminatim ob urgentem graviſſimamque neceſſitatem, ſive ſingulis ob legitimam cauſam, & de utriuſque Medici conſilio, dummodo nulla certa, & periculoſa affectæ valetudinis ratio intercedat, & aliter fieri neceſſario exigat, in Quadrageſimæ, aliiſque anni Temporibus, & diebus, quibus carnium, ovorum, & lacticiniorum eſus eſt prohibitus, diſpenſari contigerit, ab omnibus omnino, nemine excepto, Unicam Comeſtionem ſervandam, & licitas, atque interdictas Epulas minime eſſe apponendas, tenore præſentium declaramus, & edicimus; quemadmodum per ſingulas noſtras in pari forma Brevis literas ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, ob corporis infirmitates, quibus obnoxii reperiuntur, in ſacratiſſima Quadrageſima, aliiſque Jejunio conſecratis diebus, veſcendi prohibitis licentiam dantes, unicuique expreſſe præſcribimus, atque præcipimus. Declaratur.

§. 3. Eapropter Fraternitates Veſtras rogamus, atque in Domino obſecramus, ut populos veſtræ curæ commiſſos ad tam opportunum ſanandis vulneribus, quibus per humanam infirmitatem quiſque ſauciatur, ſanctiſſimi Jejunii remedium alacriter adhibendum cohortantes, ſedulo, ac paterne moneatis, rem agi non quidem exiguam, ſed longe graviſſimam, de obſervando, ſuſtinendoque Jejunio purificandis animis corporibuſque ſalutari. In ſpem igitur illos erigite cœleſtium præmiorum, quibus aſſequendis non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis; immo leve, ac momentaneum non tribulationis, ſed modicæ abſtinentiæ noſtræ incommodum, magnum gloriæ pondus operatur in Cœlis. Ab omnibus ſe abſtinent, qui in agone contendunt, ut corruptibilem coronam accipiant; pudeat tam imbelles, ac delicatos Chriſtianæ militiæ milites, refugientes a conſortio Crucis Chriſti, qui coronam legitime certantibus propoſitam ſperare præcipit incorruptam; ad cujus auſpicium, & pignus, Fraternitatibus Veſtris Apoſtolicam Benedictionem, iiſdem etiam Populis veſtris Noſtro nomine impertiendam, peramanter elargimur. Adhortatio ad Epiſcopos.

§. 4. Volumus autem, ut præſentium tranſumptis, ſive exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus ubique fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, & adhiberi poſſet, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Præſentium tranſumptis fides habenda.

§. 5. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, ſub Annulo Piſcatoris, die vigeſima ſecunda menſis Auguſti anno milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo primo, Pontificatus Noſtri Anno ſecundo. Dat. die 22. Aug. 1741.

D. Cardinalis Paſſioneus.

DOCUMENTUM V.

Circa idem.

Venerabili Fratri Archiepiſcopo Compoſtellæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

SI Fraternitas Tua ſecum reputabit quot graviſſimis & maximis curis propemodum obruamur, quantumque, hoc præſertim difficillimo tempore, prorſus Nos teneat impoſita tenuitati noſtræ ſolicitudo omnium Eccleſiarum, non ſane mirabitur tamdiu ſibi procraſtinatum fuiſſe reſponſum ad eas Literas, quibus Apoſtolica auctoritate diſſolvendas rogaſti obortas in Hiſpania diſputationes aliquas, e duabus noſtris Epiſtolis ad omnes Epiſcopos ſuperioris Anni MDCCXLI. xxx. Maii, & xxii. Auguſti, quibus intra legitimos fines coercuimus invaleſcentem Eccleſiaſtici jejunii relaxationem. Potius tibi in mentem veniet cogitare de ſingulari noſtro in religioſiſſimam Hiſpanam Eccleſiam amore, unde Nos immenſa licet rerum mole fatigatos ad expediendum ſibi in omni ſua perplexitate ſalutis iter opem noſtram præſto habet.

Pontifex non diſceptantium quæſtionibus, ſed diſciplinæ relaxationi obviam ire intendit.

§. 1. Quamquam igitur, dum prænuntiatas Conſtitutiones edidimus, non aliud propoſitum Nobis fuerit, ac refrænare paucorum nimis ingenio fidentium Theologorum licentiam, qui opinionum novitate gaudent; nec otium, nec animus Nobis fuerit definire quicquid ſubtili indagatione deduci poſſit ex propoſita a Nobis jejunandi regula; tamen eximia paterna caritate complectimur adeo obſervantiſſimos Romanæ Sedis Hiſpanos, tantique facimus obſecrationes tuas, ut occurrere anxietati veſtræ libenter adjecerimus animum, & Nos ipſi quæſtiones abs te propoſitas dirimendas conſtituerimus. Sic autem ſe habent.

Propoſitis tamen Dubiis, ut infra, reſcribit.

I. *Utrum, quæ in antedictis noſtris literis in forma Brevis de unica comeſtione, & de epulis non permiſcendis, præſcribuntur, ſub gravi etiam præcepto prohibeantur?*

Reſpondemus: Concedentes facultatem veſcendi carnibus tempore vetito, ſub gravi teneri eaſdem facultates non aliter dare, quam geminis hiſce adjectis conditionibus, videlicet unicæ in diem comeſtionis, & non permiſcendarum epularum. Eos vero, qui hujuſmodi facultatibus utuntur, ſub gravi ad binas ipſas conditiones implendas obligari.

II. *An ii, quibus conceſſum eſt veſci carnibus, poſſint in veſpertina refectiuncula, ea quantitate carnis veſci, quæ jejunantibus permittitur?*

Reſpondemus; non licere; ſed opus habere eo cibo, eaque uti potione, quibus utuntur homines jejunantes rectæ meticuloſæ conſcientiæ.

III. *An qui jejunii tempore veſci carnibus permittuntur, & unica commeſſatione uti debent, horam jejunantibus præſcriptam ſervare opus habeant?*

Edicimus, obſervandam iis eſſe.

IV. *Quænam ſint epulæ licitæ, quæ vetantur cum interdictis conjungi?*

Reſpondemus: Epulas licitas pro iis, quibus permiſſum eſt carnes comedere, eſſe carnes ipſas. Epulas interdictas eſſe piſces, adeoque utrumque ſimul adhiberi non poſſe. Piſcibus tamen edendis non interdicuntur ii, quibus datur tantum facultas adhibendi ova, & lacticinia.

V. An

V. *An præceptum de utroque epularum genere non miſcendo dies quoque Dominicos Quadrageſimales complectatur?*

Affirmatur complecti.

VI. *Utrum hæc lex ad eos quoque pertineat, qui ex Bulla Cruciatæ edere poſſunt ova, & lacticinia?*

Reſcribimus: Nihil in prænunciatis noſtris Apoſtolicis literis ſtatutum eſſe, quod reſpiciat gratioſum Cruciatæ Diploma. Quare, qui eo gaudent, illius tenorem ſtricte, & conſiderate perpendant, ex ejuſque ſententia ſe gerant. Caveant autem, ne inani quapiam excuſatione ſeſe ſolutos eſſe arbitrentur præſcriptis ibi legibus.

VII. *Utrum memorata duo præcepta urgeant extra Quadrageſimam?*

Reſpondetur, urgere extra Quadrageſimam utrumque præceptum; illud ſcilicet unicæ comeſtionis, cum reliquis legibus in ſecundo, & tertio ad hæc poſtulata reſponſo expreſſis; & alterum non permiſcendi epulas licitas cum interdictis, ut in quarto poſtulato definitum eſt.

§. 2. Habes, Venerabilis Frater, penitus explicatum quicquid apud vos ex noſtris ſæpius nuncupatis Apoſtolicis literis dubitationem attuliſſe ſcribis. Qua quidem in re laudavimus conſilium tuum interrogandæ ſupremæ Romanæ Sedis, ut libero, & non vacillanti greſſu ad oves ſana doctrina imbuendas incedere Paſtores queant, in iſtoque tuo ſuſcepto conſilio agnovimus Hiſpanam religionem, nihil ſibi tutum, niſi e Divi Petri Cathedra acceptum, reputantem; qua ſplendidiſſima gloria tantum nomen, & incorruptæ Fidei fructum Hiſpania ſibi peperit. *Obſervantiam Sedi Apoſt. exhibitam commendat.*

§. 3. Cavendum autem vobis eſt (idque plurimum ad te pertinet, qui illuſtris Archiepiſcopi, & Inquiſitoris geris præcipuum munus) ne in expendendis Apoſtolicæ Sedis Conſtitutionibus, pro nimiæ exhauriendi argumenti ſollicitudine, nullus fiat differendi ambigendique modus. Sedula deinde opera conferenda, ut iſtiuſmodi dubia, quæ facile, pro ingeniorum varietate, diſputando emergunt, penitus inter vos dirimantur, ne diuturna unquam diſceptatione fluctuent animi; præſertim cum Conſtitutiones ipſæ Apoſtolicæ ſcopum, quo tendunt, aperte demonſtrent, & illuc prompte dirigi poteſt quicquid dubitando interturbare videatur. Id ſi animadvertiſſent, qui de præſenti negotio plura dubitarunt, nodum ſibi exſolviſſent. Patebat enim nihil aliud Nobis in animo fuiſſe, quam cohibere vivida nonnullorum Theologorum ingenia, qui nimium ſacri jejunii fines prætergreſſi, & non parum obliti illud ad retinendum in officio corpus divinitus inſtitutum, hoſti huic ſpiritus infenſiſſimo blandiebantur. Statim ſiquidem comperiſſent, quid in propoſitis quæſtionibus conſtituendum eſſet; nec tibi moleſtiam exhibuiſſent, nec Nobis, quos graviſſimæ undique circumſtant curæ, non parum temporis occupaſſent: quod tamen pro ſingulari noſtro in veſtram gentem ſtudio, atque amore, libenter impendimus ad rectum vobis iter monſtrandum, in poſterum ſimul præcaventes, quomodo in hujuſmodi quæſtionibus firmare greſſus veſtros in promptu ſit. *Certam normam demonſtrat ad coercendam opinandi licentiam.*

§. 4. Reliquum eſt, Venerabilis Frater, ut tibi, quod facimus ex animo, præcipuæ benevolentiæ noſtræ pignus, Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertiamur. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die VIII. Julii MDCCXLIV. Pontificatus Noſtris Anno quarto. *Dat. die 8. Julii 1744.*

J. Vincentius Luccheſinius.

DOCUMENTUM VI.

Circa idem.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis.

CLEMENS PAPA XIII.

Venerabiles Fratres Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

APpetente Sacro Quadrageſimali tempore, quod plenum myſteriis non ſine myſterio magnam illam Paſchæ celebritatem præcedit, qua una omnium ſolemnitatum dignitas eſt conſecrata, providendum, Venerabiles Fratres, ut ſacratiſſimum Jejunium ſancte religioſeque a Fidelibus obſervetur, quod Legis & Prophetarum teſtimonium commendatum, a Chriſto Domino conſecratum, ab Apoſtolis traditum Eccleſia Catholica perpetuo retinuit, ut per macerationem carnis, & animæ humiliationem ad Dominicæ Paſſionis Paſchaliumque Sacramentorum Myſteria paratiores accedamus, & in ejus Reſurrectione reſurgamus, in cujus Paſſione, depoſito veteri homine, ſimus commortui. Cujus tam ſanctæ tamque ſalubris inſtitutionis tetinendæ ſtudio fel. record. Prædeceſſor Noſter Benedictus XIV. etſi binis ad vos Litteris in forma Brevis eximium Fraternitatum Veſtrarum zelum excitavit, quo pluribus labefactata corruptelis Quadrageſimalis jejunii diſciplina ad priſtinam obſervantiam veſtra opera & ſtudio revocaretur; ob eamque rem nonnullas cavillationes, quibus omnis ſacrorum vis jejuniorum infringebatur, de medio ſuſtulit; tamen cum ab infenſiſſimo teterrimoque humani generis hoſte tam multæ & aſſiduæ ſint Gregi Dominico inſidiæ: verendumque propterea ſit, ne ſubinde infirmiorum animis novas veterator ille rationes, pravaſque ſuggerat conſuetudines, quibus enervata jejunii ſeveritas, unde revocata dudum fuerat, illuc iterum relabatur; neceſſarium exiſtimavimus vobis has Litteras dare, quantoque in timore ſimus, ne qua vetus remanſerit corruptela, vel nova labes cum Fidelium animarum pernicie Eccleſiaſticæ in hac re diſciplinæ inferatur, Fraternitatibus Veſtris ſignificare. De quo quidem timore noſtro tantum intelligimus minui oportere, quantum ex eo ſollicitudinis ad paſtoralem veſtram vigilantiam acceſſerit; qua ſive quidpiam de veteri corruptela poſt memoratas ſupradicti Prædeceſſoris Noſtri Litteras fortaſſe reliquum fuerit, ſive non infringendis jejunii legibus vel opinionum commenta, vel a vera jejunii vi & natura abhorrentes conſuetudines humani pravitate ingenii noviſſime ſint invectæ, ea omnia, quantum juvante Domino fieri poteſt, radicitus convellenda curetis. In quibus profecto abuſum illum cenſemus omnino numerandum, quem rumor quidam ad nos pertulit: cum nonnulli, quibus ob juſtas & legitimas cauſas ab abſtinentia carnium diſpenſatum fuerit, licere ſibi putant potiones lacte permiſtas ſumere, contra quem prædicto Prædeceſſori Noſtro viſum fuerit, qui cenſuit, tam diſpenſatos a carnium abſtinentia, quam quovis modo jejunantes, unica excepta comeſtione, in omnibus, æquiparandos iis eſſe, quibuſcum nulla eſt diſpenſatio, ac propterea tantummodo ad unicam comeſtionem poſſe carnem, vel quæ ex carne trahunt originem, adhibere.

Verum neque commodius, nec majori proficiendi ſpe revocare homines aggredie-

gredie-

Digitized by Google

grediemini ad ſacroſanctam jejunii legem obſervandam, quam ſi illud populos doceatis: Chriſtiani hominis Pœnitentiam, præter ceſſationem a peccatis & male anteactæ vitæ deteſtationem, eorumdemque peccatorum Sacramentalem Confeſſionem, illud etiam poſtulare, ut per jejunia, eleemoſynas, orationes, & alia ſpiritualis vitæ opera divinæ juſtitiæ ſatisfaciamus: omnem enim iniquitatem, parva, magnave ſit, aut ab ipſo pœnitente, aut a Deo vindicante puniri oportere: niſi igitur a Deo puniri velimus, id non aliter vitare nos poſſe, quam ſi ipſi nos puniamus. Quæ quidem doctrina ſi conſtanter populorum animis inculcetur, & a Fidelibus denique alte imbibatur, minus profecto verendum erit, ne qui profligatos mores abjecerint, ac per Sacramentalem Confeſſionem peccata ſua eluerint, non eadem peccata velint, atterenda carnis concupiſcentia, per jejunium expiare. Præterea, quibus perſuaſum fuerit ſe peccatorum minus dubie pœnitere, cum ſe impunitos eſſe non ſinant, ii profecto pœnitentiæ amore capti, lætabuntur, Quadrageſimali tempore ceteriſque certis diebus, cum S. Mater Eccleſia edicit Fidelibus jejunadum, oblatam ſibi eſſe occaſionem, qua dignos pœnitentiæ fructus faciant: Cumque nullo non tempore oporteat domitas habere concupiſcentias; ſcriptum eſt enim: Poſt concupiſcentias non eas, & a voluntate tua avertere; facile animum inducant, Sacratiſſimo totius anni potiſſimum tempore, corporis intemperantiam mitigare jejunio; ut anima cognitione ſui recepta intelligat, qua compunctione parare ſe debeat ad Sanctiſſima Paſſionis, Mortis, & Reſurrectionis Jeſu Chriſti recolenda myſteria. Itaque pœnitentiæ ſtimulis tacti, minus ſuavitates exquirant in dapibus, minus ſectentur cupediarum delicias, quæ quamvis cum abſtinentia a vetitis cibis non diſcrepare videantur, tamen eas qui menſæ apponat ſuæ, illum non immerito dixeris, non tam uſitatas abjeciſſe delicias, quam cupiditatem ſuam ad inuſitatas illecebras traduxiſſe: minus denique, aut, quibus ſe ſubducant a jejunio, quærant effugia; aut argutiis ſtudeant Eccleſiaſticam legem infringere.

Veſtrum igitur eſt, Venerabiles Fratres, exemplo æque ac verbo populis præeuntes, tantum in eorum animos pœnitentiæ ſtudium & amorem injicere, ut alacriter jejunium aggreſſi, & illud ad præſcriptas a Catholica Eccleſia leges obſervent, & eleemoſynis etiam, atque oratione ſanctificent: & id, quo maxime ſpectat Eccleſia, denique conſequantur, ut corpore mortificati & Chriſto conſepulti, ad novam in Paſchali ſolemnitate novi hominis vitam revocati, magna cum fiducia reviviſcenti Chriſto Domino poſſint occurrere. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti cum vobis omnibus, quibus Apoſtolicam benedictionem benevolentiæ in vos & charitatis Noſtræ pignus, amantiſſime impertimur.

Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem die XX. Decembris Anno MDCCLIX. Pontificatus Noſtri Anno II.

NOTA.

Eodem tempore, quo Documenta hæc circa jejunium typis mandabantur, in lucem prodiit Encyclica SS. D. N. Clementis XIII. qua leges jejunii juxta Eccleſiaſticas Sanctiones magis magiſque firmantur, & abuſus nonnulli tolluntur. Unde Editor ad pleniorem hujuſce doctrinæ claritatem opportunum eſſe duxit Documentum hoc, licèt de eo in decurſu Operis nulla habeatur mentio, præcedentibus eſſe addendum.

DO-

DOCUMENTUM VII.

Pro pag. 146. Tom. I.

Circa Clericos Negotiatores.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium a debito dirigendi mores Populi, & Cleri.

APoſtolicæ ſervitutis commiſſum Nobis divinitus officium aſſidue vigilare Nos admonet, ut ex prava hominum cupiditate ſuborientia mala, quantum in Nobis eſt, provida ſolicitudine coercentes, Dominici ovilis gregem, Superna opitulante gratia, ad æternam patriam dirigamus. Sed præcipua cura conſtringit de iis, qui Eccleſiaſtico Ordini adſcripti, & ad ſanctioris vitæ genus electi aliis in via ſalutis actuum ſuorum claritate prælucere debent. Vehementer enim timidi, ac ſoliciti ſumus, ne cæteros Chriſtifideles, quos pro gradus ſui Sanctitate verbis, & exemplo ædificare debent, morum ſuorum pravitate, a cœleſtium rerum amore ad terrena deſideria avertant.

Clericorum negotiatio ſub alieno Laici nomine improbatur.

§. 1. Cum itaque, ut non ſine gravi animi Noſtri mœrore accepimus, veſana humanarum rerum cupiditas ita nonnullorum Clericorum invaſerit animos, ut illicitam Eccleſiaſticis negotiationem, ad evitandas Pœnas adverſus illam exercentes a Sacris Canonibus, & Apoſtolicis Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum Conſtitutionibus ſancitas, ſub alieni nominis velamine, Dei timore, Eccleſiaſtici nominis decore, & æterno ſuarum animarum periculo poſthabitis, temere, nulliterque exercere non dubitent; &, quod palam temporalium pœnarum metu aggredi non audent, quæſitis deinde coloribus, & vanis inanium rationum prætextibus clam efficere non timeant; quaſi vel Dei oculos, qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, latere, vel Supremi Judicis, qui non fallitur, examen effugere poſſint: Nos attendentes, quod Clericus, qui tantopere mundanis divitiis parandis inhiat, cœleſtia deſpicere, & pro nihilo putare convicitur, & quod Clericus negotiator ex inope dives, & ex ignobili glorioſus, tanquam peſtis, ut Beatus Hieronymus docet, fugiendus eſt; ad exitioſam hujuſmodi labem ab Eccleſiaſtico Cœtu eliminandam, & ut Sancto Eccleſiæ Dei famulatui addicti, ab omni turpis lucri cupiditate abhorrentes, ſtudeant bene agere, & divites fieri in bonis operibus, theſaurizantes ſibi fundamentum bonum in futurum; omnes & ſingulas Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum prædictorum Conſtitutiones, illarumque quamlibet contra quoſcumque Clericos illicitos negotiatores deſuper quomodolibet reſpective, cum omnibus, & ſingulis pœnis, contra eoſdem Clericos illicite negotiantes, editas, quas Conſtitutiones hujuſmodi, ac earum quamlibet præſentibus de verbo ad verbum, nihilo penitus omiſſo, pro inſertis haberi volumus, Motu proprio, & ex certa ſcientia, maturaque deliberatione, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine Noſtris innovamus, confirmamus, & approbamus, eiſque, & earum cuilibet novum Apoſtolicæ firmitatis, & inviolabilis obſervantiæ robur adjicimus, illaſque ſic inno-

Diſpoſitiones Conſtitutionum Apoſtolicarum contra illos innovantur.

Et ad eos expreſſe extendantur.

innovatas, confirmatas, & approbatas, cum omnibus, & ſingulis pœnis in eis, & earum qualibet adverſus Clericos illicitos negotiatores hujuſmodi contentis, ad Clericos illicite ſub alieno laici nomine quomodolibet negotiantes, perinde ac ſi per ſe ipſos, ac proprio eorum nomine negotia ipſa illicita exercerent, omneſque, & ſingulæ Conſtitutiones, earumque quælibet adverſus eos deſuper editæ fuiſſent, & in eis, & earum qualibet expreſſi, & denominati reperirentur, motu & poteſtatis plenitudine præfatis perpetuo extendimus, & ampliamus; illorumque omnia, & ſingula bona ſic ab eis alieno nomine illicite acquiſita, ſub inevitabili ſpolii pœna, ad formam Conſtitutionis fel. rec. Pii Papæ IV. ſimiliter Prædeceſſoris Noſtri, quæ incipit: *Decens eſſe*: ſubjicimus, & ſubjecta eſſe volumus, & declaramus.

Eorumque bona Spolio ſubjiciuntur.

Negotia a Laicis inchoata, & ad Clericos delata, ſtatim dimittantur.

§. 2. Inſuper, ut in ſortem Domini vocati, depoſitis quocumque mundanarum curarum onere, & humanarum cupiditatum impedimentis, Chriſtum Dominum, qui propter Nos egenus factus eſt, cum eſſet dives, ut illius inopia Nos divites eſſemus, per calcatas mundi opes liberius, & expeditius ſequantur, memores ſalutaris illius Beati Apoſtoli moniti, qui clamat: & dicit: *nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus, ut ei placeat, cui ſe probavit*, per eaſdem Noſtras præſentes perpetuo valituras, motu, & poteſtatis plenitudine præfatis decernimus, ac pariter declaramus, quod ſi aliquod negotium Eccleſiaſticis illicitum perſonis, licet ab eis minime inſtitutum, ſed a laica perſona inchoatum, & ad eoſdem Clericos, ſive hæreditario jure, aut quocumque alio titulo, ſive ſingulariter, ſive communiter, ſive ſeparatim, ſive conjunctim cum aliis bonis, & aliis cohæredibus, vel ſociis laicis exiſtentibus delatum fuerit, vel per ſe ipſos, eorumque nomine proprio, vel per alios, aut alieno nomine etiam per ſuos cohæredes, aut ſocios proſequuti ſint, illud ſtatim dimittere teneantur. Si vero negotium hujuſmodi ſine ipſius Clerici temporali detrimento ſtatim dimitti nequeat, tunc, ſi intra Italiam, Inſulaſque adjacentes exiſtat Clericus, a Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Decretorum Concilii Tridentini interpretum Congregatione, ſi vero extra Italiam, ab eadem Congregatione, vel ab Ordinario Loci licentiam illud ad aliquod tempus retinendi, proviſo interim, quod negotium hujuſmodi a laico adminiſtretur, impetrare teneatur; dictaque Congregatio, aut Ordinarius Loci, perpenſis ſingulorum caſuum circumſtantiis, licentiam impertiatur, tempuſque in eo ad idem negotium dimittendum præſcribat; & ſi Clericus negotium præfatum, licet a Laico, ut præfertur, inſtitutum, abſque licentia hujuſmodi gratis ſemper ſibi impertienda, aut illud ultra tempus ſibi permiſſum retinuerit, vel etiam intra tempus prædictum negotium per ſe ipſum adminiſtraverit, pro negotiatore illicito haberi, illumque omnibus, & ſingulis etiam ſpolii pœnis præfatis ſubjectum eſſe, motu, & poteſtatis plenitudine dictis perpetuo volumus, & definimus.

Nec niſi neceſſitate urgente continuari poſſint, de licentia tamen Cong. Conc., aut etiam Ordinarii extra Italiam.

Et ad tempus dumtaxat, ac per interpoſitam laici perſonam.

Pœnæ in contraventores.

Exempti a Spolio ad effectum teſtandi, aut transmittendi, non intelligantur exempti quoad bona per interdictam

§. 3. Ac demum, eo quod fel. rec. Prædeceſſor Noſter Pius Papa IV. per ſuas literas, quarum initium eſt: *Romanus Pontifex*: declaravit, præfata Conſtitutione ſuper Spoliis Clericorum ob illicitam negotiationem a ſe edita, Prælatos, Officiales, ac alios Sæculares, & cujuſvis Ordinis Regulares Clericos, alioſque cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ in Urbe, & Curia, ejuſque Diſtrictu decedentes, teſtandi tamen, codicillandi, & alias de bonis ſuis quibuſcumque quomodolibet diſponendi, vel ad ipſorum pro-

ximio-

negotiationem acquiſita.

ximiores, decedentibus illis ab inteſtato, tranſmittendi facultatem ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ indulto, vel ſuorum Officiorum privilegio, vel alio quovis titulo obtinentes, nullatenus comprehendi, & quod Paulus Papa V. pariter Prædeceſſor Noſter per ſuas Literas, quæ incipiunt: *In eminenti*: Clericos Cives, & Curiales, ſive Incolas hujus Noſtræ Almæ Urbis, tunc ſuæ, exemit a ſpolio, quoad bona in eadem Urbe, ejuſque Diſtrictu intra decem milliaria conſiſtentia, etiam ex redditibus Eccleſiaſticis per eos acquiſita, unde dubitari contigit, an ſuffragetur quoque ad evitandum Spolium Cameræ Noſtræ Apoſtolicæ competens pro bonis ex illicita negotiatione provenientibus: Nos Conſtitutiones Pii, & Pauli Prædeceſſorum Noſtrorum præfatas, quoad bona ex illicita negotiatione hujuſmodi a Civibus, & Curialibus, ſive Incolis Clericis cujuſcumque Ordinis, ac Dignitatis, quibuſcumque indultis, ac privilegiis munitis, comparata, & in Urbe, ejuſque Diſtrictu præfatis, & ubicumque exiſtentia, minime ad præmiſſorum effectum ſuffragari, ſed illa ſic provenientia Cameræ Noſtræ Apoſtolicæ vero jure ſpolii deberi, perinde ac ſi Conſtitutiones Pii, & Pauli Prædeceſſorum hujuſmodi ad præmiſſorum omnium, & ſingulorum effectum impediendum minime emanatæ fuiſſent, Motu ſimili pariter declaramus, & ſtatuimus, dictaſque Pii, & Pauli Prædeceſſorum Conſtitutiones, quoad præmiſſorum effectum ſortiendum, plenarie abrogamus, & abolemus.

Clauſula ſublata, & Decretum irritans.

§. 4. Decernentes ſic in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcumque Judices, & Commiſſarios quavis auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane quidquid ſecus ſuper his a quovis quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabili Fratri Noſtro Annibali S. R. E. Cardinali Epiſcopo Sabinen. Albani nuncupato Camerario Noſtro, & ejus in Camerariatus officio ſucceſſoribus, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſpolia ipſa ex bonis ex illicita negotiatione provenientia, uti vere ſpolia, prout alia ipſius Cameræ jura, exigi, & recuperari, ac præſentes Noſtras Literas inviolabiliter obſervari faciat, nec permittat, Cameram ipſam, vel pro ea agentes deſuper modo aliquo moleſtari, perturbari, aut inquietari, Contradictores quoslibet, & Rebelles per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, & appellatione poſtpoſita compeſcendo, nec non legitimis ſuper his habendis ſervatis proceſſibus, cenſuras, & pœnas ipſas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis. Non obſtantibus prædicti Pii, & Pauli Predeceſſorum, aliiſque Apoſtolicis, ac in Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, ac quibuſvis facultatibus teſtandi, aliiſque privilegiis, indultis, & literis Apoſtolicis quibuſvis conceſſis, approbatis, & innovatis, etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, & expreſſa mentio facienda eſſet, illorum tenores pro ſufficienter expreſſis habentes, illis in reliquis in ſuo robore permanentibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque; etiam ſi aliquibus communiter, vel diviſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per Literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam de indulto hujuſmodi mentionem. Et quia difficile foret præſentes Noſtras Literas ad ſingula quæque loca deferri, volumus, & declaramus, quod earum tranſumptis

Camerarii pro tempore executores deputantur.

Contrariis derogatur.

Fidem tranſumptis haberi jubetur.

ſumptis etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & alicujus Prælati ſigillo munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Noſtri decreti, approbationis, confirmationis, innovationis, declarationis, ſtatuti, ordinationis, conceſſionis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſum.

Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo primo, quinto Kalendas Martii, Pontificatus Noſtri Anno primo.

Dat. die 25. Feb. 741.

D. Card. Paſſioneus.

X. Sub-Datarius. VISA DE CURIA. N. Antonellus.
Loco ✠ Plumbi. J. B. Eugenius.

DOCUMENTUM VIII.

Pro pag. 154. Tom. I.

Circa Reſignationes Beneficiorum cum Reſervatione Penſionis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

IN ſublimi Beati Petri Cathedra Divina diſpenſatione, licet immerentes, collocati, gravi dolore conſtringimur, quoties conſiderationis noſtræ oculos convertimus ad præſtantiorem Dominici Gregis partem, hoc eſt ad Eccleſiaſticum cœtum, eumque conſpicimus, vel pravis moribus, vel indecoris actibus dehoneſtari; non enim ignari ſumus, quanta ſit inde in populis corruptionis timenda pernicies, ſi ſal, unde cætera condiri debent, evanuerit.

Exordium a conſervatione Eccleſiaſticæ diſciplinæ.

§. 1. Pervenit quidem ad aures ſolicitudinis noſtræ, non raro contingere ſolere, ut quidam Clerici in minoribus, vel majoribus ordinibus conſtituti, aut ſola Eccleſiaſtica tonſura decorati, Beneficia, ſeu Officia ſimplicia, vel cum onere reſidentiæ poſſidentes, aliis reſignent, annua ſibi penſione ſub Apoſtolico beneplacito reſervata, inito eodem tempore pacto cum Reſignatario, caſſandi, & abolendi dictam penſionem, repræſentata pecunia, nempe factis quibuſdam anticipatis ſolutionibus pecuniarum ad eam ſummam, quæ ad abolitionem, & extinctionem prædictæ penſionis, vel potius ad palliatam ipſius beneficii venditionem nefarie perficiendam, expreſſa inter Partes conventione, ſtabilita fuit.

Exponitur abuſus reſignationum, cum reſervatione penſionis, & pacto eam abolendi.

Et quoniam profani iſti Beneficiorum diſtractores non ignorant, quod ſi hujuſmodi improba pacta Datariæ Apoſtolicæ noſtræ Miniſtris, aut Nobis innoteſcerent, nunquam reſignationes hujuſmodi a Datario, vel Prodatario Noſtro, vel a Nobis, aliiſque Romanis Pontificibus pro tempore exiſtentibus admitterentur; ut circumſpectam eorumdem Datariæ Apoſtolicæ Officialium, & No-

Fraudes adhiberi ſolitæ ad extorquendum aſſenſum Apoſtolicum.

Noſtram, aliorumque Pontificum vigilantiam fallerent, callida malorum hominum improbitas hanc perditionis viam, & rationem excogitavit: Arcano, & clandeſtino pacto inter Reſignantem, & Reſignatarium, ad penſionem caſſandam, & extinguendam, conventa pecuniæ quantitate, eaque quandoque etiam depoſita apud publicum mercatorem, ſeu menſam argentariam, unitim, ac ſimul expediri curant Bullam reſignationis Beneficii, & alteram Penſionis reſervatæ ſuper eodem Beneficio favore Reſignantis; ita tamen, ut prope eodem, vel non multo poſt tempore, quo Supplicationi pro reſervatione Penſionis ſolita Data apponitur, alia Supplicatio ſubſcribatur, ſeu ſignetur pro caſſatione, atque extinctione ejuſdem Penſionis per anticipatas, ſeu anticipandas ſolutiones facienda, nulla mentione facta de præcedenti abominanda conventione, & ſimoniacam labem redolente pacto, quo Beneficii reſignatio in occultam ipſius Beneficii venditionem execrabili transformatione commutatur.

Mala inde conſequentia.

§. 2. Cum autem hujus generis pacta improba, reprobata, damnata ſint, & gratiæ hujuſmodi caſſationis, ſeu extinctionis Penſionis, tanquam ſubreptitiæ, & doloſa calliditate obtentæ, & quæ, rei veritate, & totius negotii ſerie expreſſa, nunquam a Sede Apoſtolica conceſſæ fuiſſent, nullæ, irritæ, ac inanes ſint, & in maximum animarum eas fraudulenter impetrantium damnum, ac detrimentum tendant, & prætera ſcandalo ſimplicibus, & bonis abominationi, & pluribus æterno exitio ſint: Siquidem gratiarum hujuſmodi impetratores, qui Eccleſiaſtica Beneficia tali infami mercatu negotiantur potius, quam reſignant, non ſolum graviſſimo peccato, quod præ oculis habere deberent, animas ſuas illaqueant, ſed inſuper palam apud omnes in populo, non ſine infamia Eccleſiaſtici ordinis, exſecrantur, & contemnuntur; Et ſi pro aliis Beneficiis obtinendis ad Datariam Apoſtolicam accedere auſi fuerint, tanquam Beneficiorum Venditores male audiunt, & publice redarguuntur; cum ſtatim ipſis ab eorum competitoribus opponatur Reſignatio facta, cum caſſatione Penſionis per anticipatas, ſeu anticipandas ſolutiones, hoc eſt, indigna Beneficii jam antea obtenti negotiatio, & clandeſtina ſub ambagibus, & fraudulentis conventionibus deteſtanda venditio.

Pacta caſſationis Penſionis contemporanea Reſignationi damnantur, & annullantur.

§. 3. Nos igitur hoc execrabile malum, quo non leve Eccleſiaſtico Ordini dedecus, & infamiæ nota inuritur, prout neceſſitas, & paſtorale munus poſtulat, coercere in futurum volentes, & longe a Sanctuario Dei profanam hujuſmodi abominationem removere, Moto proprio, ac certa ſcienta, & matura deliberatione Noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſtatuimus, & declaramus, omnia hujuſmodi pacta, & conventiones pro caſſatione, ſeu abolitione Penſionum per anticipatas, vel anticipandas ſolutiones contemporaneè ad Reſignationes Beneficiorum, cum reſervatione Penſionis, per quaſcunque perſonas quavis dignitate, honore, ac præeminentia inſignitas inita, tanquam a Sacris Canonibus, & Apoſtolicis Conſtitutionibus improbata, & ſimoniacam labem redolentia, nulla, caſſa, ac irrita eſſe; & omnes caſſationes, abolitiones, & extinctiones Penſionum hujuſmodi, quas in poſterum intra ſex menſens, a die captæ poſſeſſionis Beneficii per Reſignatarium computandos, fieri contigerit, etiam ſi nullum præcedens pactum interveniſſe inter partes probari poſſit, & caſſatio prædicta ſecuta ſit vigore Supplicationis manu noſtra, vel Romani Pontificis pro tempore ſignatæ, quam nullatenus, tanquam per ſubreptio-

Irritantur abolitiones penſionum per anticipatas ſolutiones obtentæ intra ſex menſes a capta poſſeſſione Beneficii.

ptionem, & fraudes obtentam, neque in judicio, neque extra, ad ullum effectum eis ſuffragari volumus, irritas, nullas, & inanes eſſe, ac omnibus viribus, ac effectu vacuas, & quatenus opus ſit, motu, ſcientia, & deliberatione ſimili, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, tenore præſentium damnamus, revocamus, annullamus, caſſamus, & abolemus, & inſuper tam Reſignantem, quam Reſignatarium ab omni jure Beneficii decidiſſe, eoſque ipſo facto, abſque alia declaratione, vel Judicis ſententia, privatos, & ad alia obtinenda inhabiles eſſe, ac fore, & a quocumque Beneficium hujuſmodi, tamquam de jure, & de facto vacans, impetrari poſſe; & præterea Reſignantem ad reſtituendas pecunias pro caſſatione Penſionis hujuſmodi indebite, & ſimoniace perceptas, quæ arbitrio Ordinarii erunt piis locis applicandæ, vel pauperibus perſonis diſtribuendæ, ſub peccato gravi teneri, & Eccleſiaſticis remediis, ac pœnis, ſi renuat, ipſo jure, abſque alia ſententia, & declaratione, cogi poſſe, motu, ſcientia, & poteſtate pari decernimus, & declaramus.

Tam Reſignans, quam Reſignatarius Beneficio privantur ipſo facto, & inhabiles ad alia aſſeq. declarantur

Pecuniæ pro caſſatione Penſionis perceptæ reſtitui jubetur.

§. 4. Et quoniam multa malitia hominum eſt in terra, ut omnis aditus fraudibus, & dolis, quos perverſa nonnullorum calliditas, & in exitium ſui ingenioſa excogitare conſuevit, quoad fieri poteſt, intercludatur, volumus, præcipimus, & declaramus, ſub hac Noſtra voluntate, conſtitutione, & diſpoſitione comprehendi omnes, & ſingulas ceſſiones, ſeu tranſlationes in ipſum Reſignatarium, aut in aliam perſonam, commodi, ſeu utilitatis percipiendi fructus penſionum hujuſmodi, necnon alias quaſcumque ceſſiones, tranſlationes, reſignationes, extinctiones, abolitiones, quovis modo, titulo, nomine, colore, & auctoritate, per anticipatas ſolutiones, ſeu repræſentata pecunia factas intra dictum tempus ſex menſium; & etiam ultra id temporis ſpatium, dummodo reprobum illud, & deteſtabile pactum præceſſiſſe conſtiterit.

Irritantur, etiam ceſſiones commodi exigendi Penſiones factæ intra ſex menſes a capta poſſeſſa.

§. 5. Mandamus præterea, & jubemus, eaſdem præſentes literas perpetuo firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, & nullo unquam tempore ſub quovis colore, & prætextu, etiam defectus noſtræ intentionis, impugnari poſſe: Sicque, & non alias, in præmiſſis omnibus, & ſingulis, per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac prædictæ S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis Apoſtolicæ præfatæ Nuncios, alioſque quoslibet quacumque præeminentia, & poteſtate fungentes, & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari: Non obſtantibus Reſignantium, ſeu Cedentium voluntatibus, conditionibus, proteſtationibus, & clauſulis in ipſiſmet reſignationibus, & ceſſionibus, ſeu Procuratorum conſtitutionibus, & Mandatis, ac alias, etiam ad præſervationem ſuorum jurium, & ſignificationem, quod non aliter, nec alio modo reſignant, ſeu cedunt, appoſitis, & quacumque verborum vi, formula & multiplicatione & amplitudine expreſſis, nec non quibuſvis indultis, privilegiis, & gratiis Apoſtolicis tam generalibus quam particularibus, quantumvis ſpeciali mentione, & nota dignis, quibuſcumque Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis ſuperioribus, & inferioribus Eccleſiarum Prælatis, etiam S. R. E. Cardinalibus, ac eorum, & noſtris familiaribus continuis commenſalibus, necnon Literarum Apoſtolicarum

Clauſulæ ſalutares.

Derogationes ampliſſimæ, etiam quoad præſervationes in Reſignationibus adjectas.

Scriptoribus, Abbreviatoribus, cæteriſque Romanæ Curiæ Officialibus conceſſis, &c. confirmatis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Publicationis vigor. §. 6. Cæterum, ut facilius præſentes Literæ omnibus innoteſcant, & nemo prætextu illarum ignorantiæ excuſari poſſit, jubemus, eaſdem ad valvas Eccleſiæ Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæque generalis in Monte Citatorio, ac in Acie Campi Floræ de Urbe, aliiſque locis ſolitis, & conſuetis, ut moris eſt, publicari, earumque exempla affigi: Volumuſque, eas ſic publicatas, omnes, & ſingulos perinde afficere, & obligare, ac ſi illis ipſis fuiſſent ſingulariter intimatæ. Exemplis quoque prædictis etiam impreſſis, manuque Notarii publici, & ſigillo Prælati Eccleſiaſtici, vel ejus Curiæ obſignatis, eamdem prorſus fidem adhiberi, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. (Fides transumptis habenda.)

Sanctio. §. 7. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam Noſtri decreti, conſtitutionis, declarationis, annullationis, infirmationis, prohibitionis, interdicti, ac voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire; ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſum.

Dat die 29. Aug. 1741. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo, quadrageſimo primo, quarto Kal. Septembris, Pontificatus Noſtri Anno II.

D. Card. Paſſioneus.

X. Sub-Datarius. VISA DE CURIA. N. Antonellus.

Loco ✠ Plumbi. J. B. Eugenius.

DOCUMENTUM IX.

Pro pag. 157. Tom. II.

Circa præſentationem Dignioris ad Beneficia Curata &c.

Venerabili Fratri Archiepiſcopo Florentino.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Redditæ Nobis ſunt Literæ Tuæ, quibuſcum una ad Nos miſiſti diſceptationem Advocati Petri Brogiani, ut de iis, quæ a Te proponebantur, quæ noſtra ſententia ſit, diceremus.

Tria dubia Pontifici Propoſita. Primum: *An Patronus Eccleſiaſticus teneatur in foro externo præſentare ad Beneficium Curatum eum, qui inter approbatos ab Examinatoribus magis idoneus, & magis dignus eſt?*

Secundum: *An Epiſcopus, ad quem ſpectat dare inſtitutionem, debeat ſequi judicium Patroni de magis idoneo, magiſque digno, an potius inquirere, rectum ne ſit Patroni judicium, an ſecus?*

Tertium: *Si appellaverit, qui ſe digniorem eſſe putat, & poſthabitus eſt: an*

Digitized by Google

an ſuſpendi debeat inſtitutio præſentati, an vero hæc debeat ſuum effectum ſortiri; paucis, an appellatio interpoſita locum habeat in devolutivo tantum, an potius etiam in ſuſpenſivo?

Ut igitur exordiamur a prima quæſtione, in qua quæritur, an Patronus Eccleſiaſticus teneatur in foro externo præſentare ad Beneficium Curatum eum, qui magis idoneus, magiſque dignus eſt inter approbatos ab Examinatoribus; reſpondemus, *teneri*. Nam antiquis omnibus diſputationibus omiſſis, cum juxta Concilii Tridentini præſcriptum in Beneficiis Curatis coram Examinatoribus Synodalibus concurſus haberi debeat, debeantque Examinatores Synodales approbare eos, qui magis idonei ſunt, quorum deinde unum debet Patronus Eccleſiaſticus Epiſcopo præſentare, ut ei inſtitutionem præbeat, hæc agendi ratio, ac methodus neceſſario ſecum fert, ut Patronus Eccleſiaſticus teneatur præſentare eum, quem digniorem inter probatos ab Examinatoribus exiſtimat. Reſponſio ad primum.

Verba Concilii ſatis per ſe clara ſunt *in cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *de Reformatione: Si vero Jurispatronatus Eccleſiaſtici erit*, loquitur de Beneficio Curato, *ac inſtitutio ad Epiſcopum, & non alium pertineat, is, quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit, Epiſcopo præſentare teneatur, ut ab eo inſtituatur*.

Quod procedit, etiamſi Epiſcopus Patrono non intimaverit, ut digniorem præſentet, quam cautionem memorat *Abbas in cap. Conſtitutis* 2. *de appellationibus*. Quoniam quidquid ſit de utilitate hujus cautionis ante Concilium Tridentinum, ſuperflua certe eſt poſt idem Concilium, a quo in Beneficiis Curatis Patronatus Eccleſiaſtici demandatus eſt concurſus; & injunctum fuit Patrono Eccleſiaſtico, ut eum præſentet, quem inter probatos, ab Examinatoribus digniorem, magiſque idoneum cenſebit, quod valet amplius quacumque admonitione, ſeu interpellatione, quam Epiſcopus Patrono Eccleſiaſtico faciat.

Expediti a prima quæſtione ad alteram tranſibimus, in qua quæritur: An Epiſcopus, ad quem pertinet inſtituere, ſequi debeat judicium Patroni circa magis idoneum, magiſque dignum, an potius inquirere, judicium ejuſdem Patroni rectum ne ſit, an non; & quod ad hanc quæſtionem attinet, cenſemus neceſſe eſſe unum ab altero caſum diſtinguere. Reſponſio ad ſecundum cum diſtinctione.

Nam, aut inter probatos ab Examinatoribus nemo eſt, qui de Patroni judicio queratur, a quo, puta Titius magis idoneus, magiſque dignus æſtimatus eſt, iſque Epiſcopo præſentatus, & tum Epiſcopus ſequi debet judicium Patroni, neutiquam vero in ejus judicium inquirere. Nam a Sacro Concilio non præſcribitur, ut digniorem inſtituat, ſed quem Patronus inter approbatos ab Examinatoribus digniorem judicaverit: *quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit*. Ut bene animadvertit Fagnanus in ſuis manuſcriptis, quæ apud Nos extant *ſuper cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *de Reformatione*. *Et non poteſt Epiſcopus opponere, quod Patronus Eccleſiaſticus non vere digniorem, ſed quem ipſe Patronus digniorem arbitratur, elegerit, & Epiſcopo præſentaverit, quia Concilium voluit abſolute inſtitui illum, quem Patronus tanquam digniorem elegerit*.

Et in hujuſmodi facti ſpecie locum habet reſcriptum Congregationis Concilii ann. 1573. ut videre eſt *lib.* 1. *Decretorum pag.* 167. verba autem hæc ſunt: *Sacra &c. cenſuit, ſi Parochia ſit Jurispatronatus Eccleſiaſtici, & inſtitutio*

tutio ad Epiſcopum pertineat, facultatem judicandi digniorem inter idoneos probatos ab Examinatoribus, ſpectare ad Patronum Eccleſiaſticum, & Epiſcopum teneri inſtituere eum, quem dictus Patronus judicaverit digniorem, & ipſi Epiſcopo præſentavit.

Aut inter ab Examinatoribus idoneos probatos aliquis eſt, qui judicio Patroni minime acquieſcens coram Epiſcopo, cujus eſt dare inſtitutionem, queritur, ſe poſthabitum fuiſſe, licet magis dignus, & idoneus altero ſit, quem Patronus tanquam digniorem, & magis idoneum Epiſcopo præſentavit; & hoc ſecundo caſu cum Epiſcopus Judicis Perſonam ſumere cogatur, ſequi non debet Patroni judicium circa magis idoneum, magiſque dignum, ſed priuſquam inſtitutionem concedat, in Patroni judicium inquirere, ut inter alios recte conſiderant *Garzia de Benefic. par. 9. cap. 2. num. 265. & ſeq. & præcipue num. 268. & ſeq. & Ventrilia in prax. rer. Eccleſ. tom. 2. adnot. 5. §. 2. num. 5. 6.*

Non obſtat, ſi quis aſſereret etiam hoc ſecundo caſu clauſis oculis ſequendum eſſe Patroni judicium de magis idoneo, magiſque digno, perinde ac ſi id conſentaneum ſit verbis Conciliis ſuperius laudatis: *Quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit*: Nam prætermiſſis, quæ a Doctoribus dicuntur, nempe ea verba intelligenda eſſe de juſto, vero, proboque judicio, ut videre licet apud *Maſſobrium in praxi habendi concurſum requiſ. 5. dub. 1. nu. 43. 44.* Concilium agens de Beneficio Curato Patronatus Eccleſiaſtici inquit: *quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit*. Non multa autem ſuperius loquens eodem loco de Beneficio Curato liberæ collationis Ordinarii, his verbis utitur: *Epiſcopus*, inter eos, qui probati ſunt tamquam idonei ab Examinatoribus Synodalibus, *eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit.*

At vero ſi quis ab Examinatoribus probatus tanquam idoneus contra judicium, quod ſecundum alterum tulit Epiſcopus eum præeligendo, inſtiterit, auditur, & ab appellationis Judice expenditur, Epiſcopi judicium rectumne probumque ſit, an pravum, atque injuſtum, ut quotidie re ipſa contingit, & definitum legitur a San. mem. Pio V. Prædeceſſore Noſtro *in ſua Conſtit. 33. In conferendis*. Multo magis quævifcumque ſint Concilii verba; ſi quis inter probatos ab Examinatoribus actionem moveat contra judicium a Patrono latum, æquum juſtumque erit, ut audiatur, & munus erit Epiſcopi, ad quem inſtituere in beneficio pertinet, diligenter inquirere, Patroni judicium utrum valeat, nec ne; reguliſne juſtitiæ, an ſecus innitatur.

Reſponſio ad tertium etiam cum diſtinctione.

Supereſt tertia quæſtio, in qua, ut ſuperius diximus, quæritur, ſi is, qui ſe digniorem exiſtimat, & poſthabitus eſt, ſuſpendi debeat inſtitutio præſentati, an potius eam exequi oporteat, paucis; ſi appellatio interpoſita locum habeat in devolutivo dumtaxat, an etiam in ſuſpenſivo: Et hic etiam opus eſſe videtur unum caſum ab altero diſtinguere. Nam aut judicium Epiſcopi convenit cum illo Patroni Eccleſiaſtici, adeo ut is, qui præſentatus eſt a Patrono Eccleſiaſtico tanquam magis idoneus, & dignus, talis etiam ab Epiſcopo judicetur, & iſti inſtitutio ab Epiſcopo concedatur, ſi poſthabitus a Patrono, & ab Epiſcopo appellet, ejus appellatio in devolutivo tantum locum habebit, & illi, qui inſtitutus eſt ab Epiſcopo, Parochiæ poſſeſſionem minime retardabit.

Et quidem ſi agatur de Eccleſia Parochiali liberæ collationis Epiſcopi, & ab

ab Epiſcopo uni ex approbatis ab Examinatoribus Synodalibus tanquam digniori, & magis idoneo inſtitutio detur, is, qui inter probatos ab eiſdem Examinatoribus ſe injuſte poſthabitum ab Epiſcopo contendit, ſibique, & non alteri debitam eſſe inſtitutionem, appellans obtinere nequit, ut ſua appellatio ſuſpenſiva ſit, quæ non alia ratione admittitur, niſi in devolutivo juxta paragraphum octavum laudatæ Conſtitutionis *In conferendis San. mem. Pii V.* multo magis cum agitur de Eccleſia Parochiali Jurisſpatronatus Eccleſiaſtici, & in digniori magiſque idoneo judicando Patronus, & Epiſcopus conſentiunt, qui inter probatos ab Examinatoribus Synodalibus contendit, a Patrono, & ab Epiſcopo injuriam ſibi illatam eſſe, ſi appellationem interponat, ejus appellatio non in ſuſpenſivo, ſed dumtaxat in devolutivo admittetur. Nam primo caſu appellanti judicium ſolius Epiſcopi; ſecundo autem caſu præter Epiſcopi judicium etiam Patroni ei adverſatur.

Aut enim, ut alteram diſtinctionis partem proſequamur, in ferendo judicio de magis digno, magiſque idoneo ſententiam Epiſcopi, & Patroni Eccleſiaſtici minime concordant, & tum ſi quis ex approbatis ab Examinatoribus & tanquam magis dignus præelectus eſt a Patrono, putet ſe gravatum eſſe ab Epiſcopo, neque ejus judicio acquieſcere vult, & ideo provocet, ejus appellatio ad ſuſpenſionis effectum operari debet, & Eccleſia Parochialis ſub Œconomo remanere, donec lis inter eum, qui dignior habitus eſt a Patrono, & alterum, qui ab Epiſcopo, & ideo ut dignior in Parochiali Eccleſia inſtitutus eſt, finiatur. Nam hoc caſu conſiderari debet prælecto ab Epiſcopo refragari judicium Patroni, nempe ejus, cui præcipue Concilium electionem inter idoneos elargitum eſt; cujus judicio, ſi nemo ſit, qui adverſet.., ſtandum eſſe voluit, ut paulo ante adnotavimus; ejus demum, ad quem in paritate meritorum pertinet uni, vel alteri gratificari, ut apud *Gart. loc. laudat. num.* 264. *& apud Ventrill. loco pariter cit. num.* 5.

Quæ cum ita ſe habeant, nimis durum eſſet, ſi quis cauſa cadens in ſecundo judicio, quod fert Epiſcopus, & propterea appellationem interponeret; deinde ejus appellatio non operaretur niſi in devolutivo, & non etiam in ſuſpenſivo, cum regula in jure certa ſit, cum aliquis in primo judicio victor in altero ſuccumbit, ſi a ſecundi Judicis ſententia appellet, ejus appellationem non ſolum in devolutivo, ſed etiam in ſuſpenſivo valere.

Si opponeretur in hujuſmodi cauſis omne appellandi jus ſublatum eſſe a Concilio Tridentino *cit. cap.* 18. *verſ. in omnibuſque ſeſſ.* 24. *de reformatione*, ſcire oportet, Concilium ibi loqui de eo, qui a relatione Examinatorum Synodalium provocat, a quibus idoneus probatus non eſt, cum ſe talem eſſe exiſtimet, quod nihil pertinet ad ſpeciem facti a Nobis propoſitam, in qua agitur de appellante ab irrationabili judicio Epiſcopi, cujus generis appellatio ignota fuit Sacro Concilio, ſed uſu introducta eſt a San. mem. Pii V. in laudata Conſtitutione, ut bene etiam conſiderat Fagnanus in ſuis mss. ſuperius citatis. Inſuper & illud opus eſt intelligere, ſi quis contenderet argumentari poſſe a caſu appellantis a mala relatione Examinatorum ad caſum appellantis ab irrationabili judicio Epiſcopi, ejus argumentatio longius procederet, quam vellet, cum nec ipſe velit provocantem ab irrationabili judicio Epiſcopi non audiri ſaltem in devolutivo, & Doctores doceant appellantem a mala relatione Examinatorum, ejus appellationem aut neque in devolutivo admitti, aut certe

te ad eum dumtaxat finem, ut famæ, atque exiſtimationi ſuæ appellans conſulere poſſit, amovendo notam ab Examinatoribus ſibi inuſtam, nunquam vero, ut Eccleſiam Parochialem conſequi poſſit, ut ad propoſitum noſtrum bene diſſerit *Maſſobrius in praxi habendi concurſum requiſ.* 5. *dub.* 4. *Ventrill. in praxi rerum Eccleſiaſticarum par.* 2. *annotat.* 5. §. 2. *num.* 48.

Hæc quidem ſunt, quæ opportunum eſſe duximus exponere, ut reſponderemus iis, quæ a te quærebantur ea hebdomada, quæ Nobis omnium totius anni laborioſiſſima eſt, nempe Hebdomada Sancta. Te autem interea benevolo animo in caritate Dei complectentes tibi, tuiſque omnibus in Florentina Diœceſi commorantibus Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Dat. die 9. Apr. 1746. Pont. An. VI

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 9. Aprilis 1746. Pont. Noſtri Anno VI.

DOCUMENTUM X.

Pro pag. 165. Tom. I.

De Reſidentia Epiſcoporum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificum & Conciliorum ſollicitudo quoad reſidentiam Epiſcoporum.

AD univerſæ Chriſtianæ Reipublicæ ſtatum, ad Eccleſiaſticarum Legum cuſtodiam, & Fidelium Populorum ſalutem, tam magni refert ſingulos Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis præpoſitos, in ipſis Eccleſiis, vel Diœceſibus ſibi creditis aſſidue reſidere; ut difficile ſit aliud ullum reperire Eccleſiaſticæ diſciplinæ caput, quod aut Conciliaribus Canonibus atque Decretis, aut Apoſtolicæ Sedis Conſtitutionibus & Sanctionibus, tam ſæpe tamque impenſe incultatum fuerit & commendatum. Ut autem antiquiora Canonica ſtatuta prætereamus, Nobis ſatis erit innuere, quid hac de re decreverit Sacroſancta Tridentina Synodus *ſeſſ. 6. cap.* 1. *& ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *de Reform.*; tum ea quæ recol. mem. Prædeceſſor Noſter Urbanus Papa VIII. præſcripſit in ſua Conſtitutione data apud S. Petrum die XII. Decembris Anni MDCXXXIV., quæ incipit *Sancta Synodus*, & in qua præcedentes aliorum Romanorum Pontificum Pii IV., Gregorii XIII. Clementis VIII. Leges & Conſtitutiones retulit, confirmavit, & ampliavit. Neque opus eſt recenſere omnes Encyclicas Literas; quæ, ad Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, & Epiſcopos de implendo hujuſmodi Reſidentiæ onere identidem admonendos, ab hac Apoſtolica Sede mitti conſueverunt; ut patet ex Epiſtola juſſu Ven. Servi Dei Innocentii Papæ XI. Prædeceſſoris quoque Noſtri ſcripta die V. Februarii Anni MDCLXXVIII., item ex alia die XXIV. Decembris Anni MDCCVII. a fel. rec. Clemente Papa XI. ad ſuum & Apoſtolicæ Sedis Nuntium Neapoli commorantem conſcripta, ut illius Regni Præſules ad reſidendum in propriis Eccleſiis & Diœceſibus adigerentur; necnon ex ejuſ.

ejuſdem Clementis Literis in forma Brevis datis die XXV. Maii Anni MDCCIX. ad Archiepiſcopos & Epiſcopos Poloniæ, qui obtentu turbarum & diſſenſionum, quæ tunc in eo Regno verſabantur, ſuas reliquerant Eccleſias atque Diœceſes.

Neque porro Nos hac in re Apoſtolici Officii partes deſiderari permiſimus. Vix enim inſcrutabili Divinæ Providentiæ conſilio in hac ſuprema Eccleſiæ univerſalis ſpecula collocati fuimus, quum veterem Prædeceſſorum Noſtrorum morem in uſum revocantes, ad Ven. Fratres omnium per Orbem Eccleſiarum Antiſtites Apoſtolica ſcripta direximus, quibus inter cætera ſalubria monita, hoc etiam de reſidendo in propriis Eccleſiis peculiari ſtudio iis inculcare, & tam graviſſima damna, quæ ex eorum abſentia proveniunt, quam magnas utilitates, quas eorum præſentia concreditis ipſi Diœceſibus affert, ante oculos proponere non prætermiſimus, ut videre eſt *in* §. 4. Epiſtolæ Encyclicæ die III. Decembris Anni MDCCXL. a Nobis conſcripta, quæ in *Tomo I.* Bullarii Noſtri nuper vulgati *num. II.* impreſſa eſt. Qui autem hominum corda ſcrutatur Deus, is ſane novit, quanto & quam acerbo animi Noſtri dolore nonnunquam acceperimus, Eccleſiaſticas Regulas ab aliquo ex Fratribus hac in parte violari, & quantopere ſtuduerimus, nunc admonendo, nunc obſecrando, nunc increpando, abſentes quidem per Literas, præſentes vero ipſa voce ad debitum Reſidentiæ Officium revocare. Quin etiam laudabilibus Prædeceſſorum Noſtrorum veſtigiis inhærentes, in Noſtra & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula, qua Beneficia Eccleſiaſtica in octo anni menſibus vacatura Noſtræ diſpoſitioni & collationi reſervavimus, ſimul etiam eiſdem Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis reſidentibus gratiam alternativæ menſium, certis modo & forma ab iis acceptandam, libenter obtulimus; nimirum ut quamdiu ipſi apud Eccleſias aut Diœceſes ſuas vere & perſonaliter reſiderent, de Beneficiis hujuſmodi Eccleſiaſticis, quæ extra Romanam Curiam in Februarii, aliiſque alternis anni menſibus vacare contingeret, dummodo alias diſpoſitioni Apoſtolicæ reſervata vel affecta non eſſent, libere diſponere valerent, facultatem tempore Pontificatus Noſtri duraturam conceſſimus: quo ſcilicet iidem Epiſcopi, & majorum Eccleſiarum Præſules, ampliorem poteſtatem in Beneficiis prædictis conferendis ſic obtinentes, hac etiam Apoſtolicæ Noſtræ liberalitatis gratificatione illecti, ad perſonalem Reſidentiam prædictam libentius obeundam adducerentur.

Quid hac in re præſtiterit Sanctiſſimus Dominus Noſter.

Quoniam vero & certæ quædam cauſæ adeſſe poſſunt, & hujuſmodi occaſiones incidere, propter quas, prævio Romani Pontificis aſſenſu; & approbatione, liceat Epiſcopo a propria Eccleſia, & Diœceſi per aliquod definitum tempus abeſſe, ea vero abſentia, quæ ad modicum tempus protrahitur, neminem deſertæ Reſidentiæ reum conſtituit; ideo & in Conciliis, & in Apoſtolicis Conſtitutionibus ad præcavendos abuſus tam circa hujuſmodi cauſarum & occaſionum relevantiam, quam circa tolerabilia temporum ſpatia, providæ ſtatutæ Leges & Regulæ reperiuntur. Et quidem juſtæ ac legitimæ abſentiæ Cauſæ a præfata Tridentina Synodo *citat. cap.* 1. *ſeſſ.* 23. non aliæ agnitæ fuerunt, quam Chriſtiana caritas, urgens neceſſitas, debita obedientia, & evidens Eccleſiæ, vel Reipublicæ utilitas. Verum his etiam cauſis deficientibus, quum eadem Sacroſancta Synodus perpendiſſet, ex veterum Canonum ſententia, minime abeſſe videri eos, qui aliquantiſper abſunt, & ſtatim ſunt reverſuri; omnibus Eccleſiarum Antiſtitibus indixit, ut ſibi licitum non putarent ſingu-

Abſentiæ cauſæ, & tempora a Concilio Tridentino permiſſa.

ſingulis annis, ultra duos aut tres ad ſummum menſes, ſive continuos, ſive interruptos, extra proprias Diœceſes commorari; eoſque ſimul admonuit, ne per illius temporis ſpatium, Dominici, Adventus, Quadrageſimæ, Nativitatis, Reſurrectionis Domini, Pentecoſtes item, & Corporis Chriſti diebus, ab Eccleſiis ſuis Cathedralibus abeſſent, niſi forte Epiſcopalia munia in aliis Diœceſum ſuarum locis eos detinerent; eamque præterea rationem ab iis haberi voluit, ut abſque ullo Gregis detrimento conceſſa uterentur libertate, & ut id *æqua ex cauſa fiat*; quibus verbis animi levitas, oblectationum cupiditas, aliæque futiles cauſæ penitus excluduntur.

Indultum Urbani VIII. a Benedicto XIII. ampliatum, pro Epiſcopis recens in Urbe promotis.

Præfatus autem Prædeceſſor ad peculiares occurentes caſus deſcendens, Epiſcopis in Curia promotis unum conceſſit menſem (quem poſtea declaratum fuit, a die ipſorum propoſitionis in Conſiſtorio computandum eſſe), quo menſe elapſo, ſinguli ad proprias Eccleſias ſe conſerre deberent. Sed quum in Concilio Romano, habito a felic. record. Benedicto Papa XIII. Prædeceſſore pariter Noſtro, Epiſcopi expoſuiſſent, tam exiguo temporis ſpatio non poſſe a recens promotis ſua in Urbe negotia expediri, idem Benedictus facultatem conceſſit Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali ſuo, & Romani Pontificis pro tempore in Urbe, ejuſque Diſtrictu Vicario, ut præfatum unius menſis terminum, juxta caſuum contingentiam, & cauſa cognita, ad alios quadraginta dies, & non ultra, prorogare poſſet.

Item pro viſitantibus Limina Apoſtolorum

Præterea Epiſcopis ad Sacra Apoſtolorum Limina ſtatutis temporibus viſitanda perſonaliter accedentibus, ſupradictus Urbanus Prædeceſſor indulſit, ut, Eccleſiis citra Montes, & citra Mare poſitis præſiderent, per quatuor; qui vero Ultramarinis, & Ultramontanis Eccleſiis præeſſent, per ſeptem menſes continuos a Reſidentia in ſuis reſpective Sedibus facienda, hujuſmodi Viſitationis gratia, excuſarentur.

Decreta ad præcavendos abuſus.

Cum vero idem Urbanus declaraſſet, ſe, per ea, quæ in ſuis præfatis Literis conſtituerat, minime ſublatam voluiſſe dictam trium menſium licentiam a Concilio indultam; hinc plures ortæ quæſtiones, & varia condita ſunt Decreta, ab eodem Urbano ejuſque Succeſſoribus approbata; cujuſmodi ſunt, non licere trimeſtrem abſentiam prædictam conjungere, ſive cum eo tempore, quo permittitur Epiſcopis poſt ſuam promotionem in Urbe commorari, ſive cum eo, quod ad peragendam Sacrorum Liminum Viſitationem eiſdem conceſſum fuit: neque fas eſſe abſentiæ tempora ita diſponere, ut tres poſtremi menſes unius anni continuentur cum tribus prioribus menſibus anni ſubſequentis. Sicut etiam vetitum eſt prædictos menſes conjungere cum eo anni tempore, quo, propter aeris inſalubritatem, alicui Epiſcopo permittitur extra Diœceſim degere; ne ſcilicet continuatis abſentiæ temporibus, vernos ſimul, & æſtivos menſes, ſive æſtivos una cum autumnalibus, extra Diœceſim duci contingat. Denique, ne quis indulgentia Sacri Concilii per fraudem abuti poſſet, declaratum fuit, prædictam trium menſium vacationem intra cujuſque anni limites coerceri, ut qui uno anno uſus ea non fuerit, non ideo ſequenti anno diutius ab Eccleſia ſua abeſſe valeat.

De Epiſcopis S. R. E. Cardinalibus.

Et quoniam Tridentina Synodus ſub Legibus, de Reſidentia hujuſmodi ipſos etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales nominatim comprehendit; præfatus Urbanus Prædeceſſor, advertens nonnunquam evenire, quod aliquis ex Cardinalibus alicui Patriarchali, ſeu Metropolitanæ, aut Epiſcopali Eccleſiæ prapoſitus,

ſitus,

ſitus, unum ſimul ex Epiſcopatibus Suburbicariis obtineret, conſtituit, ut hujuſmodi Cardinales in primodictis Eccleſiis, non autem apud Epiſcopatus Suburbicarios, reſidere tenerentur.

Denique tam in prædicto Concilio, quam in citata Urbani Conſtitutione, contra Tranſgreſſores hujuſmodi Legum, quæ ad Reſidentiam pertinent, graviſſimæ pœnæ ſtatutæ fuerunt; quarum executionem idem Urbanus primo quidem demandavit Auditori Cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ: Verum biennio poſt totam hujus materiæ cognitionem delegavit Congregationi particulari a ſe deputatæ, quam compoſitam eſſe voluit ex tunc, & pro tempore exiſtentibus Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario; nec non ejuſdem Pontificis Datario, & Secretario Status, ac Secretario Brevium, duobus item Secretariis Congregationum negotiis & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, ac interpretationi, & executioni Decretorum prædicti Concilii Tridentini reſpective præpoſitarum. Et quidem prædicto Cardinali Vicario facultatem tribuit, ut, juſtis ex cauſis, & cum conſilio prædictorum Prælatorum, concedere poſſet Epiſcopis licentiam abeſſendi a propriis Eccleſiis, & Diœceſibus ſpatio dumtaxat dierum quadraginta, ut in ipſius Urbani Literis datis die prima Januarii Anni milleſimi ſexcenteſimi trigeſimi ſexti diſtinctius præſcribitur.

Congregatio ſuper Reſidentia ab eodem Urbano VIII. erecta.

Hujus Congregationis Caput, ſeu Præfectus, ex quo eadem inſtituta eſt, ſemper fuit præfatus Cardinalis Vicarius pro tempore exiſtens; quemadmodum ejuſdem Secretarii munus is ſemper geſſit, qui Congregationi Concilii Tridentini fuit a Secretis; unde etiam Nos ipſi, dum in minoribus conſtituti Officio Secretarii prædictæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini interpretum fungeremur, par quoque munus Secretarii alterius Congregationis ſuper Reſidentia Epiſcoporum ſimul ſuſtinuimus. Quæ ſane Congregatio, ut ex illius Secretariæ Regeſtis apparet, tam ipſius Urbani Prædeceſſoris temporibus, quam aliis ſubſequentibus, non ſemel ſingulis Annis adunari conſuevit; id quod a ſan. mem. Prædeceſſore pariter Noſtro Clemente Papa XI. in uſum revocatum fuit, & identidem peractum, Nobiſmetipſis præfatum Secretarii munus obeuntibus, confectiſque a Nobis, & impreſſis foliis, ea prorſus methodo, quæ pro cauſis ad Congregationem Concilii pertinentibus obſervatur.

Hujus Congregationis praxis.

Ut autem Epiſcopi a ſuis Eccleſiis, vel Diœceſibus licite abeſſe poſſint, quum præter cauſam Canonicam, expreſſa quoque licentia Romani Pontificis, ut ſupra diximus, ſit neceſſaria; excepto caſu prædictæ trimeſtris abſentiæ a Concilio permiſſæ, pro qua nulla peculiaris requiritur licentia, quum idem Concilium Epiſcoporum abſcedentium conſcientiæ relinquat, de æquitatæ cauſæ judicium facere; hinc eſt, quod quæcumque hujus generis licentia olim indulgeretur, per ſpeciale Chirographum manu Pontificis ſignatum expediebatur. Poſtmodum vero inductus fuit mos deſcribendi omnes hujuſmodi licentias in unico Folio, quod Pontifici ſubſcribendum deferebatur; quem ſane morem a Prædeceſſoribus Secretariis invectum, Nos quoque ſervavimus.

Cum autem poſt abſentiam duodecim annorum, quorum duos apud Anconitanam, & decem apud Bononienſem Eccleſias regimini Noſtro ſucceſſive commiſſas, aſſidue reſidendo tranſegimus, in Urbem reverſi, & ad Apoſtolicam Sedem, quamvis immerentes, evecti fuerimus; Congregationis præfatæ ſeſſiones, materia forſan deficiente, non amplius frequentari comperimus; neque porro

Quam olim intermiſſam Pontifex reſtaurare intendit.

I i 2 Chi-

Chirographa, aut Folia ſignanda Nobis oblata fuerunt; ſed facta Nobis oretenus a Prælato dictarum Congregationum ſuper executione, & interpretatione Concilii, & ſuper Reſidentia Epiſcoporum Secretarario, tam petitionum Epiſcoporum, qui vacationem a Reſidentia poſtulabant, quam Cauſarum, quibus hujuſmodi petitiones innitebantur, relatione; noſtroque deſuper accepto reſponſo; opportuna ſingulis Decreta perſcribi, eaque a Cardinali Vicario Noſtro, tamquam ſæpedictæ Congregationis ſuper Reſidentia Epiſcoporum Præfecto, ſignari conſueverunt. Verum quum Nos hanc agendi rationem pro rei gravitate nimis compendiariam judicaverimus; viſum eſt Nobis Motu proprio, & ex certa ſcientia, non ſolum pro debita, ut ajunt, actus ſolemnitate, ſed etiam pro ipſius rei ſubſiſtentia, & pro maturiori examine cauſarum, quæ ad hujuſmodi licentias obtinendas afferuntur, infraſcriptas leges, & ordinationes inviolabiliter in poſterum obſervandas, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, edicere & conſtituere.

Canonica, & Pontificia ſtatuta confirmat, & innovat, contrariis non obſtantibus.

Primum itaque relata ſuperius Sacroſanctæ Tridentinæ Synodi Decreta *ſeſſ. 6. cap. 1. & ſeſſ. 23. cap. 1. de Reformat.*, laudataſque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum Pii IV., Gregorii XIII., Clementis VIII., & Urbani pariter VIII. Conſtitutiones, & Ordinationes, nec non omnes & ſingulas, quas ſupra innuimus, Reſolutiones Apoſtolicæ Sedis auctoritate editas, innovantes, & tam Decretorum, quam Conſtitutionum, Ordinationum, & Reſolutionum hujuſmodi tenores etiam veriores pro ſatis hic expreſſis, ac etiam de verbo ad verbum inſertis habentes, & haberi volentes; illaque & illas, quatenus opus ſit, iterum pleniſſime approbantes, & confirmantes; omnia & ſingula in ipſis contenta, ab iis, ad quos ſpectat, & pro tempore in poſterum ſpectabit, attendi, & in his omnibus, quæ Noſtris hiſce Literis non adverſentur, exactiſſime impleri & obſervari volumus, ſtatuimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ mandamus, atque præcipimus; non obſtantibus quibuſcumque privilegiis, aut contrariis, etiam quantumvis inveteratis, uſibus & conſuetudinibus, quæ potius abuſus & corruptelæ dici debent; quibus, ſi forte adeſſe, aut allegari contingat, motu ac ſcientia ſimili, ac de prædictæ Apoſtolicæ auctoritatis Noſtræ plenitudine, derogamus, ac derogatum eſſe volumus & decernimus.

Item pœnas in contravenientes latas.

Secundo loco, & conſequenter ad præmiſſa, adverſus prædictarum Legum, & Conſtitutionum Tranſgreſſores, omnes & ſingulas pœnas in eiſdem Decretis, & Conſtitutionibus latas & comminatas, auctoritate quoque noſtra confirmamus & innovamus; amiſſionis ſcilicet quartæ partis fructuum unius anni, ipſo facto ab iis incurrendæ, qui legitimo impedimento, ſeu juſtis & rationabilibus cauſis ceſſantibus, & abſque expreſſa, ut præfertur, Apoſtolicæ Sedis licentia, ſex menſibus continuis extra ſuam Diœceſim morando abſuerint; & amiſſionis alterius quartæ partis fructuum, eodem modo incurrendæ, ubi hujuſmodi abſentia ad alios ſex menſes protrahatur; ut in prædicto Concilio Tridentino *ſeſſ. 6. cap. 1. de Reform.* ſtatutum fuit; incurſus quoque in peccati mortalis reatum, & obligationis reſtituendi fructus in abſentia perceptos, nulla etiam prævia declaratione, eoſque erogandi in Eccleſiarum fabricas, ſeu in ſubventionem pauperum ipſius loci, quacumque conventione, ſeu compoſitione pro hujuſmodi fructibus male perceptis prohibita; ut in eodem Concilio *ſeſſ. 23. cap. 1.* præſcribitur. Similiter impoſitam a prædicto Pio IV. Prædeceſſore pœnam

Digitized by Google

nam amiſſionis facultatum teſtandi & diſponendi, ſi quæ tranſgreſſoribus hujuſmodi competere dignoſcantur; nec non inhabilitatis ad majores Dignitates, & Eccleſias obtinendas, quam præfatus quoque Prædeceſſor Clemens VIII. indixit, per omnia confirmamus, & innovamus. Quibus omnibus hoc etiam ſuperaddimus, ut iidem tranſgreſſores omnibus & ſingulis Indultis, & Privilegiis, quæ forſan ipſis, tamquam Pontificio Solio Aſſiſtentibus, conceſſa fuerint, ipſo facto privati eſſe cenſeantur: Decernentes, ſub Tranſgreſſorum nomine comprehendi non ſolum eos, qui præter tres menſes a Concilio toleratos, abſque legitima cauſa, & expreſſa Romani Pontificis licentia, extra proprias Diœceſes commorantur; ſed eos etiam, qui hujuſmodi licentiam falſis ſimulatiſve cauſis doloſe extorquere non dubitaverint; vel ea ſemel rite recteque obtenta, præſcriptos in eadem limites, ac præfinitum tempus prætergreſſi fuerint. Quod ſi nihilominus, aliqui, non minus Canonica ſtatuta, quam propoſitas hujuſmodi pœnas contemnentes, in ſua contumacia obſirmati perſeverare præſumpſerint; volumus adverſus iſtos ad ulteriora cum effectu procedi, juxta mentem ejuſdem Concilii Tridentini, quod in *citato cap. 1. ſeſſ. 6.* Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem hortatur, ut ſuæ ſupremæ Sedis auctoritate in hujuſmodi Tranſgreſſores ad ſeveriorem Sacrorum Canonum normam animadvertat, atque etiam Eccleſiis ipſis de utilioribus Paſtoribus provideat, ſicut in Domino noverit ſalubriter expedire.

Addita pœna privationis Indultorum competentium Aſſiſtentibus Solio Pontificio.

Tertio loco volumus & mandamus, ut prædictæ Congregationis ſuper Reſidentia Epiſcoporum ab Urbano Papa VIII. inſtitutæ exercitium, atque ſeſſiones reſumantur; confirmantes ipſius Præfecturæ munus dilecto Filio Noſtro Joanni Antonio Tituli S. Martini in Montibus Presbytero S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato moderno Noſtro in Urbe ejuſque Diſtrictu in ſpiritualibus Vicario, ejuſque in Officio Vicariatus hujuſmodi Succeſſoribus; ſicut etiam Officium Secretarii ejuſdem Congregationis dilecto Filio Magiſtro Joſeph Alexandro Furietto, ejuſque Succeſſoribus Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Secretariis: eoſdemque ſtatuentes in hujuſmodi Congregatione nunc & deinceps pro tempore locum habere, & ſuffragium ferre, quicumque ea officia, & munera obtinent ſive obtinebunt in poſterum, quæ in præcitatis Urbani Prædeceſſoris Literis deſignantur. Præterea quum minime expediat hujuſmodi Congregationem Promotore Fiſcali carere, Nos eum, qui in Tribunali prædicti Cardinalis Vicarii Urbis Officium gerit Promotoris Fiſcalis, ejuſque in Officio Succeſſores pro tempore, ad idem munus obeundum deputamus in præfata Congregatione, cui ipſum, ſeu ipſos cum conſultivo ſuffragio volumus intereſſe. At vero perpendentes, quod ſi Congregatio iſthæc toties habenda foret, quoties ab aliquo Epiſcopo licentiam abſcedendi a Diœceſi peti contingeret, eadem aut propter frequentiam nimis oneroſa evaderet, aut propter negotiorum levitatem tractu temporis negligi, & parvipendi poſſet; volumus, atque ſtatuimus, eandem tunc tantum cogendam, habendamque eſſe, quum aut a Nobis, ſive a Succeſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus, alicujus negotii cognitio ipſi remiſſa, & delegata fuerit: Aut, hujuſmodi etiam remiſſione ceſſante, quoties de pœnis ſuperius conſtitutis, adverſus aliquem tranſgreſſorem reipſa decernendis infligendiſque deliberandum fuerit; ſiquidem hujuſmodi pœnarum modus, prout cujuſque major, aut minor contumacia exegerit, ab eadem Congregatione ſtatuendus erit, ut facta per ipſius Secretarium No-

Congregationem ſuper Reſidentia, ejuſque ſeſſiones in uſum reducit.

Eique deputat Promotorem Fiſcalem.

Præſcribit occaſiones, quibus adunari debeat.

Nobis, ſeu Succeſſoribus Noſtris relatione, approbataque Congregationis reſolutione, ad hujuſmodi pœnarum executionem cum effectu procedatur; aut denique quum aliquis Epiſcopus inſtantiam proponat abeſſendi a propria Diœceſi ratione alicujus muneris, ſive officii, cujus ea dicatur natura eſſe, ut Apoſtolicum Indultum de non reſidendo ad longum tempus ipſi ſit concedendum: Nos etenim hujuſmodi Indulta nemini unquam concedi debere decernimus, niſi prævio cauſarum examine in eadem Congregatione peragendo, Noſtraque & Succeſſorum Noſtrorum ſcientia, & approbatione, & mediante expeditione Literarum Apoſtolicarum in forma Brevis; ideoque mandamus Noſtro & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis Supplicum Libellorum Secretario, aliiſque Secretariis quarumvis Congregationum, quibus ea de re preces oblatæ fuerint, ut illas in prædictam Congregationem ſuper Reſidentia Epiſcoporum omnino remittant; ſimulque prohibemus Noſtro, & Succeſſorum Noſtrorum pro tempore Secretario Brevium, ne Literarum Apoſtolicarum ſuper Indultis hujuſmodi exempla Nobis, aut Succeſſoribus Noſtris ſignanda, ullatenus afferat, niſi authentica documenta, tam de cauſarum examine in dicta Congregatione peracto, quam de Apoſtolica approbatione, & aſſenſu conſequenter emanatis, eidem fuerint exhibita.

Folia, cum expreſſione Indultorum, quæ conceduntur, ad Pontificis Signaturam deferri mandat.

Quarto loco ſtatuimus, ut Folia ſuperius enunciata in poſterum omnino conficiantur, in quibus nimirum deſcribantur nomina Epiſcoporum, quibus dantur Indulta commorandi extra Diœceſim, una cum cauſis ab ipſis adductis atque probatis, & ſpatio temporis ad quod hujuſmodi Indulta conceduntur; quæ quidem Folia a Romano Pontifice ſubſcripta, in Tabulario prædictæ Congregationis, ut alias, aſſervari præcipimus: Quod tamen intelligi volumus non de iis Indultis, quæ per Apoſtolicas Literas in forma Brevis expedienda eſſe in paragrapho ſuperiore deſcripſimus; ſed de alterius generis Indultis, de quibus infra dicendum erit, quæque, poſt Pontificium aſſenſum a Secretario requiſitum & obtentum, expediri debebunt per Decreta a prædicto Cardinali Vicario Urbis, tamquam præfatæ Congregationis Præfecto, ſubſcripta. Decet enim has quoque licentias non ſine Pontificia ſubſcriptione prodire; idque obtinebitur accedente Signatura Pontificis ſuper prædictis Foliis, in quibus ſingulorum Indultorum tenores, & cauſæ a Secretario deſcriptæ erunt; quemadmodum elapſis temporibus, atque etiam a Nobis ipſis, dum hujuſmodi Secretarii munere fungeremur, ſervatum fuiſſe narravimus.

Singulis abſentiæ cauſis opportuna Reſcripta comparat.

Quinto loco, quoniam experiendo cognovimus, quod ad obtinenda Indulta commorandi extra Diœceſim, infraſcriptæ plerumque cauſæ ab Epiſcopis afferri ſolent; nimirum aut neceſſitas aſſiſtendi perſonaliter alicui liti, ſeu controverſiæ, in qua Eccleſiæ, aut Cleri ſui, vel etiam propriæ Familiæ res agatur, quæque in Romana Curia introducta ſit, vel alia in Urbe, in qua reſideant majora Tribunalia, quorum ea de re judicium eſſe debeat; aut corporalis ægritudo, qua correptus fuerit Epiſcopus, dum extra Diœceſim, Conciliaribus menſibus utens, morabatur, itaut ad eandem Diœceſim reverti nequeat; aut adverſa valetudo in ipſa Diœceſi contracta, ad quam depellendam Medici putent neceſſarium fore, Epiſcopum aerem, & ſolum aliquantiſper mutare; aut denique malignitas aeris in Diœceſi vigens, quam aliquibus anni menſibus devitari oporteat: Et quoniam nec ulla ex præmiſſis cauſis, abſque expreſſa Romani Pontificis approbatione, quemquam ab onere reſidendi eximere poteſt; & niſi certis

certis expreſſis circumſtantiis, iiſque verificatis, difficile eſt ad hujuſmodi approbationem rite recteque procedere; neceſſarium Nobis viſum eſt infraſcriptas Regulas ſtatuere, quas in ſingulis reſpective caſibus ab iis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, obſervari mandamus, atque præcipimus.

An. & quatenus permittendum Epiſcopo, ut a Diœceſi abſit cauſa Litis.

Si quis igitur in poſterum licentiam petierit abſcedendi a Diœceſi ſibi concredita, ut judiciali controverſiæ, quæ alibi vertitur, per ſe ipſum interſit; exprimere debebit in precibus tum Locum, ſive Urbem, in qua hujuſmodi lis agitatur, tum etiam an ea pertineat ad ipſam Oratoris Eccleſiam, ſeu Clerum, vel potius ad ipſius Familiam. Et quidem ſi ad Familiam pertineat, abſque eo quod Secretarius Congregationis Pontificem, aut Cardinalem Præfectum adeat, reſcribendum ab ipſo erit, ut Orator ad effectum, de quo in precibus, utatur menſibus a Conciliis indultis. Quod ſi eis jam uſus fuerit, ulterior ipſi licentia non concedetur. Si vero de ejus Eccleſiæ, vel Cleri rebus agatur, exponi debebunt, tum ſtatus litis, ejuſdemque gravitas, tum cauſæ, propter quas neceſſaria creditur in loco judicii Oratoris præſentia; tum etiam declarandum, an menſibus Conciliaribus uſus fuerit. Et quidem ſi nondum illis uſus ſit, reſcribendum erit, ut eos in hujuſmodi cauſam impendat. Si vero id amplius Epiſcopo integrum non ſit, (qua in re nec dolus, nec fraus interceſſerit), & alioquin ipſius inſtantia juſta videatur, tantum illi temporis, & non amplius, ad commorandum extra Diœceſim tribuatur, quantum judicatum fuerit neceſſarium eſſe, ad Cauſæ Defenſores, Advocatos, & Judices de omnibus, quæ ad rem pertinent, ſufficienter inſtruendos. Si enim licentia abeſſendi a Diœceſi uſque ad finalem exitum cauſæ extendi deberet, nemo non videt, quam diuturna plerumque foret in hiſce caſibus Epiſcoporum abſentia, & quam facile evenire poſſet, ut pleræque Diœceſes complurium annorum ſpatio ſuorum Paſtorum præſentia carerent.

Quid ratione Infirmitatis extra Diœceſim contractæ.

Qui vero licentiam abeſſendi petierint ratione infirmitatis extra Diœceſim contractæ, dum vacatione a Concilio indulta uterentur, aſſerentes ea de cauſa regreſſum ad propriam Diœceſim ſibi prohiberi; exponere debebunt contractæ infirmitatis qualitatem, & ſuper ea teſtimonium Medici juramento firmatum exhibere. Atque ubi petita licentia ipſis indulgeatur, ea ſemper ad certum, ac definitum tempus concedi debebit, adjecta quoque clauſula *ſi tamdiu infirmitas duraverit*.

Quid ad convaleſcendum ex morbo in Diœceſi contracto.

Ab iis autem, qui hujuſmodi licentiam poſtulaverint, eo quod aeris mutatione opus ſibi eſſe dicant ad convaleſcendum ex morbis, quos in ſuis Eccleſiis reſidendo contraxerunt, exprimendum erit in precibus, quo morbi genere, & quam graviter laborent, ac proferendum teſtimonium Medici, qui jurejurando teſtetur, utile ac neceſſarium Oratori eſſe, ut in aliam Regionem, atque aerem per aliquod tempus ſe transferat. Nec illud ſilentio prætereundum, an ſcilicet Orator, antequam morbo corriperetur, trimeſtri licentia a Concilio permiſſa uſus fuerit: Si enim id nondum fecerit, & tempus a Concilio indultum ſufficiens ipſi non reputetur, poterit eidem concedi, ut per quatuor menſes, in quibus tamen Conciliares Menſes comprehendantur, a Reſidentia abſens permaneat: At ſi prædictos Conciliares Menſes, remoto omni dolo & fraude, jam extra Diœceſim tranſegerit; tantum temporis ipſi indulgeatur, quantum ad confirmandam ipſius valetudinem vere neceſſarium eſſe prudenter judicabitur.

Qui

Digitized by Google

Quid ratione aeris inſalubris.

Qui tandem licentiam commorandi extra Diœceſim poſtulabit propter malignitatem aeris, quem in ſua Diœceſi aliquo anni tempore inſalubrem eſſe affirmet; is videat etiam, atque etiam quid agat: Et quidem pro veritate exponat, quibus anni menſibus perniciosſus ſit Regionis aer: Item an eadem Cœli temperies totam comprehendat Diœceſim, itaut nullus intra ejus tractum locus exiſtat, in quo ſuſpectum illud tempus abſque ſalutis detrimento tranſigere valeat; poſtremo an Conciliaribus Menſibus uſus fuerit. Etenim ſi nondum eos ſibi ſumpſerit, non ægre obtinebit Indultum abeſſendi per quatuor menſes (quatenus periculum ab aere tamdiu durare cenſeatur), in quibus tamen tres illi a Concilio permiſſi numerandi erunt: Si autem hujuſmodi Concilii indulgentia jam uſus fuerit, fruſtra novum Indultum prædicta de cauſa ab Apoſtolica Sede poſtulabit; ſibique imputare debebit, quod quum ſciret certo anni tempore in ſua Diœceſi aerem inſalubrem fore, conceſſos vacationis Menſes in tempus illud non reſervaverit. In omnibus autem abſentiæ Indultis, quæ ratione aeris inſalubris in poſterum concedentur, hanc clauſulam adjici volumus: *Dummodo intra Diœceſim aliquis locus non adſit, in quo aer ſalubris ſit, & in quo Epiſcopus commorari poſſit.*

Quid pro celebrandis Conciliis, Aſſembleis, Diætis &c.

Sane prædictus Urbanus Prædeceſſor non prætermiſit eorum Antiſtitum cauſam conſiderare, qui Provincialibus Conciliis, vel Congregationibus, ſeu Aſſembleis generalibus, in quibus Eccleſiaſtici intervenire ſolent, perſonaliter intereſſe, ſive in aliis muneribus, aut Reipublicæ officiis, quæ ipſorum Epiſcopatibus, Eccleſiiſque adjuncta ſunt, ad certum tempus extra Diœceſim occupari ſolent, ac debent; & his quidem in præcitata Conſtitutione licentiam abeſſendi conceſſit pro eo definito tempore, quo ejuſmodi Concilia, Congregationes, & Aſſembleæ peragentur, exercitiumque muneris, ſeu officii publici eorum Eccleſiis adjuncti, actu duraverit; dummodo iis finitis, recto tramite ad Eccleſias ſibi commiſſas ſeſe conferrent; cujus conceſſionis æquitatem Nos quoque agnoſcentes, eandem approbamus, & confirmamus. Sed quum idem Urbanus nihil ſtatuerit de Epiſcopis qui a Reſidentiæ ſuæ loco diſcedunt pro Proceſſuum in cauſis Beatificationum, aut Canonizationum compilatione, Apoſtolica auctoritate ipſis delegata; neceſſe eſt aliquid a Nobis pro his etiam caſibus opportune conſtitui.

Quod pro conſtruendis Proceſſibus Apoſtolicis in Cauſis Canonizationum.

Expediuntur a Congregatione Sacrorum Rituum Literæ, quas vocant Remiſſoriales, & Compulſoriales, quibus committitur, ut ſupradicti Proceſſus auctoritate Apoſtolica conficiantur; eæque diriguntur tribus Epiſcopis, aut Superioribus Prælatis, cum clauſula, ut *duo ad minus procedant*. Cumque in hujuſmodi Epiſcoporum numero ſemper includatur Ordinarius loci, in quo Proceſſus conſtruitur; fere contingit, e tribus, ad quos Literæ ſunt directæ, unum dumtaxat a Reſidentia avocari. Ubi itaque aliquis Epiſcopus Titularis Eccleſiæ in partibus Infidelium conſtitutæ haberi poſſit, volumus eum in præfatis Literis pro uno ex tribus Epiſcopis comprehendi. Quod ſi tres omnino Antiſtites in propriis Eccleſiis reſidentes ad hujuſmodi effectum delegari oporteat, ſtatuimus atque præcipimus, ut Literæ a prædicta Congregatione dirigantur Epiſcopis, qui viciniores ſunt Diœceſi, in qua Apoſtolicus Proceſſus conficiendus erit. Quoniam vero non de re agitur, quæ duabus tribuſve hebdomadibus perfici queat, ſed quæ plurium ſæpe menſium, aut etiam annorum operam requirit; volumus, ut Epiſcopi, qui ejuſmodi delegationem acceptaverint, neceſſariam licen-

tiam

Digitized by Google

tiam abſcedendi a Diœceſi, cauſam abſentiæ exprimendo, petere & impetrare non omittant, ſub pœnis adverſus eos conſtitutis, qui abſque cauſa extra Diœceſim commorantur. In hujuſmodi autem licentiis concedendis, ſtatuimus, ut Conciliares Menſes ſemper comprehendantur, & præter eos, triginta dumtaxat dies, ſi opus fuerit, adjiciantur; nam & ad plura peragenda quadrimeſtre ſpatium ſufficiens eſt; &, ſi adhuc facienda ſuperſint, quatuor alii menſes ſequenti anno in idem opus inſumi poterunt.

De præmiſſorum obſervantia præceptum.

Hæc ſunt, quæ ſalubriter in Domino ſtatuenda judicavimus, quæque pro regula, & norma in poſterum haberi volumus, ut a Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, graviſſimum, quod ipſis, incumbit, Reſidentiæ officium exacte impleatur. Itaque Dilecto Filio moderno præfatæ Congregationis ſuper eadem Reſidentia Secretario, ejuſque Succeſſoribus in perpetuum, injungimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub pœnis contra inobedientes mandatis Apoſtolicis in re gravi, præcipimus, atque jubemus, ut ſupplices Libellos pro parte quorumcumque Antiſtitum ſibi oblatos, in quibus ea, quæ ſupra adnotavimus, expreſſa non fuerint, quibuſque neceſſaria authentica documenta, ſuperius pariter indicata, non ſint adjuncta, nullo modo recipiant, multoque minus ad Pontificem referant: In Decretis autem, quæ poſt Pontificium aſſenſum ab ipſis Secretariis in conſueta audientia reportatum, a Cardinali ejuſdem Congregationis Præfecto ſubſcribenda erunt, ſupraſcriptas clauſulas reſpective apponere non prætermittant; illud etiam expreſſe cavendo, ut quæ concedentur Indulta, a die Datæ ipſorum Decretorum decurrere intelligantur.

De onere denunciandi non reſidentes.

Denique Venerabiles Fratres Patriarchas, Primates, Metropolitanos, & Epiſcopos omnes monemus, ut non ſolum ipſi ſtatutas de Reſidentia leges adamuſſim obſervent, ſed etiam memores ſint Decreti a Sacra Tridentina Synodo editi *ſeſſ. 6. cap. 1. de Reformatione*, quo jubentur ſinguli pro virili parte in aliorum agendi rationem reſpective vigilare, & non reſidentes Romano Pontifici infra certum tempus denunciare. Noſtris quoque, & Apoſtolicæ Sedis Nuntiis hoc idem demandamus, & injungimus; ubi intra ipſorum Nuntiaturæ Diſtrictum aliquis Epiſcopus, ſeu Superior Prælatus exiſtat, qui Canonicas Leges hac in parte violare dignoſcatur.

Specialis commiſſio Nuntio Apoſtolico commoranti injuncta.

Et quia Nobis relatum eſt, nullibi frequentius prædictas Leges ab Epiſcopis violari, quam in proximo Neapolitano Regno, (neque vero id mirum in tanto eorumdem numero), volumus, atque ſtatuimus, ut in Indultis abſentiæ, quæ pro Epiſcopis prædicti Regni in poſterum expediri contingat, ad cæteras clauſulas ſuperius præſcriptas, hæc etiam addatur, ut obtenta licentia exhiberi debeat Apoſtolico Nuntio Neapoli commoranti, alioquin nullius roboris, & momenti habeatur. Nos ſiquidem prædicto Nuntio earundem præſentium tenore committimus, ut hujuſmodi Licentias in acta ſui Tribunalis referri faciat, itemque de cauſis, propter quas conceſſæ fuerint, inquirat, ac tempus in iis præfinitum obſervet, ad hoc ſcilicet, ut & per eum reſciri poſſit, ſi quid obreptum, aut ſubreptum fuerit in precibus; & ipſum latere nequeat, ſi quis præſcriptos ſibi limites tranſgrediatur, ſive abſque neceſſario Apoſtolicæ Sedis Indulto, extra tempora a Concilio permiſſa, longe ab Eccleſia, & Diœceſi ſua commoretur. Pro iis autem, qui, ut Nobis pariter relatum fuit, Diœceſes ſuas deſerunt, & non quidem in Urbem Regni principem,

ubi Apoſtolicus Nuntius moram trahit, ſed in alias ſe conferunt ejuſdem Regni Civitates, quin ipſe Nuntius quidquam de ipſis audiat; injungimus eidem Nuntio, ut per Officiales ſuos, atque Miniſtros, quos in omnibus Diœceſibus retinet, curet ſe certiorem fieri de Epiſcopis, quicumque a propriis Diœceſibus recedunt: ut & ii, qui obtentis licentiis abutuntur, & multo magis ii, qui proprio marte ſe gerere præſumunt, (dum vel abſque prævia licentia, præter tempus a Concilio indultum a ſuis Diœceſibus abſunt, vel ſi ob aliquem inopinatum eventum ab ipſis diſcedere compulſi fuerint, hujuſmodi licentiam, ſtatim ac ad deſtinatum locum pervenerint, petere & impetrare non curant;) ſeveriori ſacrorum Canonum, & Apoſtolicarum ſanctionum cenſuræ ſubjiciantur.

S. R. E. Cardinales præmiſſis legibus expreſſe comprehenduntur.

Cæterum intendimus ſub præſentium Literarum Noſtrarum ordinatione, & diſpoſitione etiam ipſos Venerabiles Fratres Noſtros Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, qui Patriarchalibus, Primatialibus, Archiepiſcopalibus, & Epiſcopalibus Eccleſiis prædictis ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica nunc præſunt, & in futurum præerunt, comprehendi, ac comprehenſos eſſe, & fore.

Literarum firmitati conſulitur.

Præſentes quoque Literas, omniaque & ſingula in eis contenta de ſubreptionis, obreptionis, aut cujuſcumque nullitatis, vel invaliditatis vitio, intentioniſque Noſtræ, ac quocumque alio defectu, etiam ex eo, quod in præmiſſis quomodolibet intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, & præſertim ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, præmiſſis non conſenſerint, nec ad ea vocati, & auditi, ſolemnitateſque, & alia ſervanda, & adimplenda nullatenus ſervata, & adimpleta fuerint, ac quocumque alio colore, prætextu, occaſione, & cauſa, etiam neceſſario exprimenda, a quoquam notari, impugnari, in jus, vel controverſiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adverſus illa aperitionis oris, reſtitutionis in integrum; vel aliud quodvis juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari nullo unquam tempore poſſe; ſed ſemper perpetuoque valida, firma, & efficacia eſſe & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac per omnes, & ſingulos, ad quos ſpectat, & quomodolibet ſpectabit in futurum inviolabiliter obſervari, perinde, ac ſi in Conſiſtorio Noſtro ſecreto, & de eorumdem Fratrum Noſtrorum conſilio, & unanimi conſenſu emanaſſent: Sicque & non aliter in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, nec non prædictæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, & Apoſtolicæ Sedis Nuntios, prædictamque Congregationem ſuper Reſidentia deputatam, & quoſcumque alios quavis auctoritate, & poteſtate fungentes nunc, & pro tempore exiſtentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, declarandi, interpretandi, & definiendi facultate, judicari & definiri debere, & quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Sublato &c. irritum &c.

Derogationes.

Non obſtantibus &c.

Dat. Pontificatus Anno 7. die 3. Sept. 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1746. tertio nonas Septembris, Pontificatus Noſtri Anno VII.

D. Card. Paſſioneus.

J. Datarius. VISA DE CURIA. J. C. Boſchi.

Loco ✠ Plumbi. J. B. Eugenius.

DO-

DOCUMENTUM XI.

Pro pag. 187. Tom. I.

De ordine ſervando in Cauſis ſuper Nullitate Profeſſionis Regularis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

SI datam hominibus fidem frangere, conventioneſque eas, quæ ab humanis legibus robur accipiunt, abrumpere, ac violare non licet; multo magis neceſſe eſt obligatum Deo mentis propoſitum immutabiliter ſervari. Noſque præſertim, utpote ſacrarum Legum cuſtodes a Deo conſtitutos, oportet earum pactionum, quæ Divino & Eccleſiaſtico jure indiſſolubiles ſunt, perpetuam firmitatem, & obſervantiam aſſerere. Eam ob rem jam uſque ab Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Pontificatus Noſtri II., Apoſtolicas Literas dedimus, incipientes: *Dei miſeratione*, in Bullario Noſtro deinde editas *Tom. I. num.* 35., quibus certum præſcripſimus ordinem, in Tribunalibus Eccleſiaſticis ſervandum, quum in ipſis diſcuti & definiri deberent Cauſæ, in quibus de nullitate alicujus matrimonii contracti ageretur; non eo quidem conſilio, ut ſi quod forte matrimonium cum impedimento aliquo dirimente initum fuiſſet, de illius nullitate judicium poſtulari, aut fieri prohiberemus; ſed, ut in hoc graviſſimo judicii genere, in quo de ſacro Connubiorum fœdere agitur, plenio- ri veritatis elucidationi conſuleremus; utque Judices, non ſine certiſſima cognitione omnium, quæ ad rem maxime conducunt, hujuſmodi vinculum ex tot rationibus inſolubile, ſententiis ſuis, tamquam irritum ab initio, diſſolverent. Cujus quidem Conſtitutionis utilitas, Deo favente, ad hunc diem aperte comprobatur; quum ex eo tempore, neque tot Cauſæ ſuper prætenſa Matrimoniorum nullitate in Tribunalibus pendeant; nec tam frequenter, ut antea, Nobis exhibeantur preces pro obtinendis diſpenſationibus ſuper Matrimonio rato, & non conſummato: dum ſcilicet ante omnium oculos propoſitæ ſunt difficultates paulo quidem majores, ſed omnino juſtæ, quæ, ex novo ordine a Nobis ſtatuto, cuilibet ſuperandæ ſe offerent, antequam optatum finem aſſequatur.

Proœmium.

Methodus a Sanctitate Sua præſcripta in cauſis matrimonialibus.

Quemadmodum itaque pro Matrimoniis carnalibus a Nobis proviſum fuit, ita nunc de ſpiritualibus animarum nexibus, de Religioſis videlicet utriuſque ſexus Regularium Profeſſionibus, pari ratione ſtatuere decrevimus: nimirum certam normam ac methodum tradere, quam obſervare debeant Judices Eccleſiaſtici, quoties judicia ſuper nullitate Profeſſionum in aliquo Ordine Regulari a Sede Apoſtolica approbato factarum, coram ipſis agitari contingat; neque id quidem ad hunc finem, ut aditus intercludatur iis, qui juſtis de cauſis hujuſmodi actiones intentare velint, ac poſtulent, Profeſſionem a ſe factam ex capitate nullitatis, irritam declarari; ſed, ut ipſi Judices rerum veritatem in ſpecie dignoſcere, ſuaſque ſententias indubiis fundamentis innixas proferre valeant;

Ex eiſdem rationibus ſtatuit novam ordinem præſcribere pro judiciis ſuper nullitate Profeſſionum Regular.

leant; ac ne unquam, ex ignorantia factorum, aliquem decernant ſolutum vinculo, dum is forte, valida ſolemnium votorum profeſſione emiſſa, Religioſo Ordini, cui nomen dedit, re ipſa maneat adſtrictus. Qua ex methodo a Nobis tradenda hunc fructum, ſimiliter obventurum ſperamus, ut & rariores in poſterum in Tribunalibus futuræ ſint Cauſæ ſuper prætenſa Profeſſionum nullitate; & qui deinceps hujuſmodi nullitatis declarationem in foro externo obtinuerint, & conſequenter a Religione diſceſſerint, non amplius anxia, aut mala tuta conſcientia vivant, ac propterea ad Nos, aut ad Officium Pœnitentiariæ Noſtræ Apoſtolicæ, ut non ſemel eveniſſe novimus, confugere cogantur, occultato (ut moris eſt) in precibus nomine, fatentes ſententiam ſuper Profeſſionis nullitate pravis artibus extortam a ſe fuiſſe, decepto judice, vel per mendacia in facti expoſitione adhibita, vel per corruptos Teſtes; ideoque flagitantes, ut ex gratia, & diſpenſatione Apoſtolica, facultas manendi in ſæculo ipſis indulgeatur.

Reclamatio adverſus Profeſſionem intra quinquennium quatenus admittatur ex Decreto Concilii Tridentini.

Ut autem ordinate procedamus, diſtinguendum initio eſt inter Regulares illos, qui intra quinquennium a die factæ Profeſſionis, de illius nullitate actionem promovent; & eos, qui poſt elapſum quinquennium reclamant. Quod ad priores attinet, celebre eſt de illis decretum Sacræ Tridentinæ Synodi *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 19. in hæc verba: *Quicumque Regularis prætendat, ſe per vim & metum ingreſſum eſſe Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile, velitque habitum dimittere quacumque de cauſa, aut etiam cum habitu diſcedere, ſine licentia Superiorum; non audiatur, niſi intra quinquennium tantum a die Profeſſionis, & tunc non aliter, niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario.* In quo ſane decreto licet in littera Virorum Regularium dumtaxat mentio fiat, nihilominus etiam fœminæ Religionem profeſſæ comprehenduntur, quum, ex regulis juris, maſculinum genus etiam fœmininum includat, ubi una eademque cauſa pro fœminis æque, ac pro maſculis militat. Quamvis autem Decreti verba ſatis clara ſint, variæ tamen quæſtiones circa eorum ſenſum, ac vim excitatæ fuerunt.

Quod Decretum etiam Moniales comprehendit.

Et procedit æque in caſu actionis intentatæ ex parte Religionis.

Quum etenim ibi ſermo dumtaxat ſit de Regulari Profeſſo, qui ſuam Profeſſionem nullam fuiſſe contendat: *Quicumque Regularis prætendat ſe per vim & metum ingreſſum eſſe Religionem &c.*, nihil vero expreſſe ſtatuatur de ipſa Religione, cujus aliquando intereſt alicujus Alumni ſui Profeſſionem irritam declarari; ut ſi quis, exempli cauſa, comperiatur occultum aliquod impedimentum non revelaſſe, de quo interrogatus fuerat, adjecta declaratione, quod, eo forſan exiſtente, & non patefacto, ipſius admiſſio a Religione minime rata habenda foret; hinc dubitatum fuit, an in hujuſmodi caſu ſolus Superior Regularis ſine Ordinario procedere poſſet, an vero etiam in hac facti ſpecie diſcutienda eſſet Cauſa coram Regulari Superiore ſimul, & Ordinario Loci. Super quo Congregatio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium ad ipſius Concilii Tridentini Interpretationem ab Apoſtolica Sede deputatorum conſtanter decrevit, Cauſas hujuſmodi ſuper nullitate Profeſſionis, tam a Regulari Profeſſo, quam a Religione, intra quinquennium in judicium deductas, & a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci ſimul cognoſcendas eſſe.

Quinquennium computatur a

Quum item quinquennium, intra quod admittitur reclamatio adverſus Profeſſionem, Sancta Synodus computandum voluerit *a die profeſſionis*; cumque po-

potior, atque communior cauſa, quæ pro nullitate Profeſſionis adduci ſolet, in metu conſiſtat; metus autem per totum quinquennium, atque etiam ulterius, aliquando perſeveret; quæſitum fuit, an, ubi de metu agitur, initium quinquennii deſumendum ſit ab ipſo die Profeſſionis emiſſæ, an vero a die, quo Profeſſus liberam reclamandi facultatem habere cœpit. Eadem vero Congregatio declaravit, in utroque pariter caſu, conceſſum quinquennii tempus a die emiſſæ Profeſſionis eſſe computandum.

die Profeſſionis etiam in caſu metus permanentis, & impedimenti ad reclamandum.

Ad idem pariter quinquennium pertinet alia agitata quæſtio, an ſcilicet prædicti Ordinarius, & Superior Regularis cognoſcere poſſint Cauſas nullitatis Profeſſionis etiam poſt ipſum quinquennium, ubi nempe Profeſſus intra illius decurſum reclamaverit, ſed judicium proſequi deinde neglexerit, aut nequiverit. Decretum eſt autem ab eadem Congregatione, coram præfatis Judicibus a Concilio memoratis agendam eſſe Cauſam, etiam poſt elapſum quinquennium, dummodo ſatis conſtet, eam intra præſcriptum tempus a reclamante ſerio intentatam fuiſſe.

Actio intentata intra quinquennium, licet deſerta, tamen judicatur ab Ordinario, & a Superiore Regulari.

De ipſis autem Judicibus pro hujuſmodi Cauſarum cognitione a Sancta Synodo deſignatis, per ea verba, *coram Superiore ſuo, & Ordinario;* complures ſimiliter motæ ſunt quæſtiones, quæ majori eorundem verborum elucidationi cauſam dederunt. Et primo quæſitum fuit, quiſnam cenſendus eſſe Superior Regularis in caſu, & ad effectum, de quo agitur; utrum ſcilicet Provinciæ Rector, an Generalis Ordinis Moderator; Congregatio autem ejuſdem Concilii Interpres definivit eſſe Superiorem localem, nimirum Abbatem, vel Guardianum, ſive Priorem, aut alio quocumque nomine nuncupatum Præpoſitum, ſeu Rectorem illius Monaſterii, aut Cœnobii, in quo reclamans Profeſſionem emiſit; eum nempe, qui hujuſmodi Monaſterii, aut Cœnobii regimen exercet, quo tempore Cauſa ſuper nullitate Profeſſionis in judicium deducitur. Quæſitum item fuit, quiſnam Monialium proprius Superior dicendus ſit, ad effectum judicandi una cum Ordinario de earum Profeſſionis nullitate. Reſponſum fuit, quod, ſi agatur de Monialibus Ordinario Loci immediate ſubjectis, tunc, quum nullus ſit earum Superior Regularis, ſolus Ordinarius judicat de Profeſſione reclamantium intra quinquennium: Si vero Moniales Regularium regimini ſubſint, tunc hujuſmodi Cauſæ judicandæ ſunt ab Ordinario loci ſimul, & a Superiore Regulari; ab eo nimirum, cui concreditum eſt univerſum Monaſterii regimen, non autem a Confeſſario Regulari Monialium. Dubitatum eſt etiam, utrum Superior Regularis jus ſuum cedere poſſit Ordinario Loci, eique permittere, ut in hujuſmodi Cauſis ſolus procedat, & judicet; Id autem prædicta Congregatio fieri poſſe negavit; permiſit tamen Superiori Regulari, ut ſi judicium aſſumere nolit, aut non poſſit, alium ſubrogare valeat vel Regularem, vel etiam Eccleſiaſticum Sæcularem juris Canonici peritum, qui una cum Ordinario Judicis partes exerceat. Denique quæſitum fuit, ſi forte Ordinarii, & Superioris Regularis judicia inter ſe diſcrepantia extiterint, quodnam ex ipſis alteri prævalere debeat. At in hoc caſu reſponſum fuit, Cauſam ipſam ad Apoſtolicæ Sedis judicium devolutam cenſeri.

Regularis ſuperior ad effectum &c. intelligitur Superior localis de tempore motæ litis.

Item pro Monialibus, niſi immediate ſubſint Ordinario.

Superior Regularis abſtinere nequit a Judicio. Poteſt tamen alteri ſuas vices delegare.

Diſſentientibus inter ſe Judicibus, Cauſa devolvitur ad Sedē Apoſtolicam.

Quum vero inter capita nullitatis Profeſſionem Regularem irritantia, unum etiam adnumeretur, ſi nempe aliquis Profeſſionem emiſerit in Cœnobio ad Noviciorum inſtitutionem minime deſtinato, in iis tamen locis, in quibus recmem. Prædeceſſor Noſter Clemens Papa VIII. Decreta de Regularibus a ſe edita

Ad eandem Sedem privative pertinent Cauſæ Profeſſionum

emiſſ extra Cœnobia pro novitiatu aſſignata.

editâ vim habere mandavit; ſi quis ex hoc capite Profeſſionem a ſe factam intra quinquennium impugnare voluerit, aut etiam ſi Religio intra idem quinquennium poſtulaverit alicujus Profeſſionem ex hujuſmodi capite irritam declarari; decretum extat a fel. record. Urbano Papa VIII. altero Prædeceſſore Noſtro, juſtis gravibuſque de cauſis, ac de conſilio præfatæ Congregationis Concilii Tridentini Interpretis, editum die v. Januarii Anni MDCXXXVI., incipien. *Ad occurrendum*, quo ſtatutum fuit, hujuſmodi Cauſas ad eandem Congregationem privative pertinere. Hæc ſunt potiora in hoc genere Decreta ex Regeſtis prælaudatæ Congregationis excerpta, quæ licet alias a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus Apoſtolica Auctoritate non ſemel approbata fuerint, & confirmata; Nos tamen eadem, præſentium Literarum tenore, atque Auctoritate ſimili, novo approbationis, & confirmationis Noſtræ robore communimus, atque ab omnibus, ad quos ſpectat, ſeu reſpective ſpectabit, in poſterum pro regula haberi, ac plenariæ executioni demandari præcipimus.

Quibus ita conſtitutis, firmataque pertinentia Cauſarum, quæ intra quinquennium a die Profeſſionis emiſſæ adverſus illius validitatem introducuntur; conſequens eſt, ut & ea indicemus; quæ de ordine, ac methodo in hujuſmodi judiciis ſervanda, a Majoribus ſapienter conſtituta ſunt; tum ea proferamus, quæ Nos ipſi opportune addenda cenſuimus, quæque pari auctoritate, ac præſentium literarum vigore, perpetuis futuris temporibus ſervari volumus, & mandamus. Jam de ipſa hujuſmodi Cauſarum introductione notum eſt decretum ejuſdem Concilii Tridentini *cit. ſeſſ. 25. cap. 19. de Regular.*, *ut ſi quis antea habitum ſponte dimiſerit, nullatenus ad allegandum quamcumque cauſam admittatur, ſed ad Monaſterium redire cogatur, & tamquam Apoſtata puniatur; interim vero nullo privilegio ſuæ Religionis juvetur*. Ex quo ſequitur, Regularem poſtulantem judicium fieri de ſuæ Profeſſionis nullitate, ab ipſo judicii limine repelli, niſi conſtet eum in Religionis ſuæ Clauſtris morari, & Habitum Regularem reſumpſiſſe, ſi, ipſum antea depoſuerit.

Apoſtatæ repelluntur a limine judicii niſi ad Religionem redierint &c.

Judicium inniti debet rigoroſis probationibus & proceſſibus judicialibus.

De probationibus vero, licet non ignoremus, apud Superiores Regulares, Ordinarioſque Locorum uſu receptum fuiſſe, in re tanti momenti, judicia ſua fundare in extrajudicialibus atteſtationibus, quantumvis juramento firmatis, quæ *ad perpetuam* dicuntur; hoc tamen de cætero uſurpari prohibemus; volentes, atque diſtricte mandantes, ut ad adſtruendas probationes in hujuſmodi Cauſis neceſſarias, verus & judicialis Proceſſus omnino conficiatur; in quo & Articuli exhibeantur ex parte illius, qui adverſus Profeſſionem agit; & Interrogatoria dentur ab ea parte, quæ ſtat pro ipſius Profeſſionis validitate; & Teſtes tam ſuper Articulis, quam juxta hujuſmodi Interrogatoria examinentur; utque, hac forma non ſervata, Proceſſus ipſe, & Sententia dependenter ab eo prolata, inſanabile nullitatis vitio corruere cenſeantur; ſalva etiam diſpoſitione juris communis, quoad alia nullitatis capita, ſi quæ forte in ipſa Proceſſus compilatione intervenerint.

Citari debent Defenſores Monaſterii, & omnes intereſſe habentes.

Sub eadem pœna nullitatis, decernimus, atque ſtatuimus, ut in hoc judicio citari, & audiri debeant tum Defenſores Monaſterii, ſeu Cœnobii, in quo Profeſſus Vota Religioſa ſuſcepit, tum ipſius Profeſſi Conſanguinei, ſive propinqui, ſive alii, quibus bona ſua donavit, aut ceſſit; uno verbo omnes, quorum intereſt illius Profeſſionem ſuſtineri; in primis autem ii citentur (ſi ſuperſtites fuerint) qui indicati erunt tamquam Auctores, aut complices metus

eidem

eidem incuſſi, ut Votis invitus ſe obſtringeret. Quemadmodum vero in citata Conſtitutione Noſtra, quæ incipit *Dei miſeratione*, decrevimus, ut in ſingulis Diœceſibus ab Ordinario deputari deberet aliquis probitate, ac doctrina commendatus, cujus officium eſſet in Cauſis Matrimonialibus in judicio ſtare pro validitate Matrimonii; ita nunc omnibus, & ſingulis Locorum Ordinariis committimus, & mandamus, ut perſonam aliquam ſimilibus qualitatibus præditam in ſuis reſpective Diœceſibus eligant, cui *Defenſoris Profeſſionum* munus imponant; utque huic omnia demandata, injuncta, & reſpective applicata eſſe cenſeantur, quæcumque Nos in præcitatis Literis de Matrimonii Defenſore ſtatuimus; Nos enim eadem omnia, præſentium tenore, ad hujuſmodi Profeſſionum Defenſores expreſſe extendimus, & reſpective applicamus, & quoad iſtos pari modo locum habere decernimus. Id ſolum peculiariter pro Defenſore Profeſſionis in præſentibus ſtatuentes, ut ſcilicet quidquid pro ipſius honorario, aut mercede, ſive pro expenſis in defenſione Cauſæ occurrentibus, eidem præſtandum eſſe Judex prudenter arbitratus fuerit, id omne ab illis exſolvi debeat, quibus a Profeſſo renunciata fuerunt bona in Religionis ingreſſu dimiſſa; Si vero hi non exiſtant, aut ſi Profeſſus nihil renunciandum habuerit, ipſa Religio, quatenus ex illis ſit, quæ temporalia bona poſſident, ad hujuſmodi ſolutiones teneatur: Si autem nec adſint bona renunciata, nec Ordo Regularis de quo agitur, quidquam poſſideat, tunc Defenſori Profeſſionis ſatisfiat ex pecuniis Mulctarum illius Tribunalis, in quo Cauſa agitata fuerit, ſive alterius, prout in aliis prædictis Literis Noſtris de Matrimonii Defenſore ſtatuimus.

Defenſor Profeſſionis ex officio deputandus.

Cujus expenſis operam præſtare debeat.

Lata demum Sententia a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci, ſi ea pro validitate Profeſſionis pronunciata fuerit, neque Profeſſus appellationem interponat, Cauſam finitam eſſe non dubitatur. Si vero Profeſſus ad Judicem ſecundæ inſtantiæ appellaverit, vel etiam ulterius eadem Cauſa retractanda fuerit; in omnibus hiſce judiciis volumus ſimiliter Defenſorem Profeſſionis ex Officio deputatum intervenire, eodem prorſus modo, quo in citata Conſtitutione decrevimus, Defenſorem Matrimonii, in ſecunda & ulteriori inſtantia, judicio ſemper adeſſe. Ac ſicuti præterea ſtatuimus, hujuſmodi Defenſoris partes eſſe, a Sententia Judicis primæ inſtantiæ pro Matrimonii nullitate lata ad ulterioris inſtantiæ Judicem provocare; & formam proſequendi judicium in ulterioribus hujuſmodi inſtantiis præſcripſimus; ita porro volumus, ut Defenſor Profeſſionis a Sententia in prima inſtantia pro nullitate Profeſſionis edita appellare omnino debeat, atque in ſecunda, ſeu ulteriori hujuſmodi Cauſarum reviſione, eadem omnia volumus obſervari, quæ pro Cauſis Matrimonialibus in eadem Conſtitutione mandavimus.

Defenſoris partes eadem in ulterioribus Inſtantiis.

A prima ſententia pro nullitate lata ſemper appellari debet.

Quemadmodum denique legitimas pœnas ibidem conſtituimus adverſus eos, qui poſt unicam obtentam Sententiam pro prioris Matrimonii nullitate, ſive pendente appellatione, ſive ea per incuriam, aut fraudem Defenſoris non interpoſita, auſi fuiſſent novas Nuptias contrahere; atque decrevimus nemini licere ad altera Vota tranſire, niſi duæ ſaltem Sententiæ conformes pro nullitate prioris Matrimonii emanaverint; ita, ſi quis in Ordine Regulari Profeſſus, poſt unicam Sententiam, favore Nullitatis Profeſſionis pronunciatam, ſive pendente, ſive omiſſa culpabiliter appellatione, è Clauſtris exire, a Religione diſcedere, quodque magis eſt, Habitum Regularem abjicere præſumpſerit; volumus, atque ſtatuimus, omnibus eum pœnis, atque cenſuris a Sacris Canonibus,

Unicæ Sententiæ pro nullitate Profeſſionis prolatæ executio ſuſpenditur.

Digitized by Google

bus, & a Conſtitutionibus Apoſtolicis contra Apoſtatas latis, atque ſancitis, ſubjacere, & obnoxium eſſe; decernentes pariter, in hujuſmodi Cauſis de Profeſſionis nullitate, liberum Profeſſo non eſſe a Religione migrare, niſi duas ſaltem obtinuerit Sententias conformes, quibus ab eo emiſſa Profeſſio nulla, & irrita declarata fuerit.

In ſecunda, & ulteriori inſtantia Cauſæ devolvantur ad quos de jure.

Et primæ quidem Inſtantiæ Judices ſuper validitate Profeſſionum, quæ intra quinquennium judicialiter impugnantur, ut ſupra dictum eſt, Superior Regularis, ſimulque Ordinarius Loci eſſe debent. Si vero eædem Cauſæ in ſecunda, aut ulteriori inſtantia ſint diſcutiendæ, ſtatuimus, inhærentes antiquis quibuſdam ſæpedictæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Decretis, (quæ pariter tenore præſentium approbamus, & confirmamus) ut Cauſæ hujuſmodi ad eos Judices devolvantur, ad quos de jure aliæ omnes Cauſæ Eccleſiaſticæ, poſt Sententiam Ordinarii, in gradu appellationis reſpective devolvuntur; ita tamen, ut hi quoque Judices, ſicuti Ordinarius in prima inſtantia una cum Superiore Regulari proceſſit, ſic & ipſi procedere, & judicare debeant una cum Superiore Regulari, non quidem illius Monaſterii, in quo reclamans profeſſus eſt, ſed alterius Monaſterii ejuſdem Ordinis in eorum Civitate, aut Diœceſi exiſtentis, vel, eo non extante, cum Superiore vicinioris Monaſterii ejuſdem pariter Ordinis, ſeu cum alia perſona Eccleſiaſtica, cui, juxta præmiſſa, Superior ille ad quem pertinet, ſuas vices ad hunc effectum delegaverit. Si autem hujuſmodi Cauſæ in ſecunda, aut ulteriori inſtantia ad Sedem Apoſtolicam devolvantur, & a prædicta Congregatione Concilii, ſive ab altera ſuper Conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, aut denique ab Auditorio Rotæ, ut reſpective aſſolet, diſcutiendæ fuerint; nullus erit locus ad judicandum Superiori Regulari; qui neque tunc ad ferendam Sententiam admittitur, quum ab eadem Congregatione Concilii, juxta relatum ſuperius Urbani Prædeceſſoris Decretum, examinanda fuerit, etiam intra quinquennium, validitas Profeſſionis ex eo capite impugnatæ, quod facta fuiſſe aſſeratur in Monaſterio, aut Cœnobio Religioſis Tyronibus inſtituendis minime addicto.

Alter Regularis Superior ad judicandum adhibendus.

Non tamen quando Cauſa cognoſcitur apud Sedem Apoſtolicam.

Præmiſſa locum habent etiam in Tribunali Reverendiſs Cardinalis Vicarii Urbis.

Hactenus de judiciis ſuper nullitate Profeſſionis, quæ intra quinquennium a die ipſius Profeſſionis emiſſæ introducuntur; de quibus hoc etiam declarando decernimus, ut quæcumque in ſuperioribus ſtatuta ſunt, ea omnia locum habere, & obſervari debeant etiam in Curia S. R. E. Cardinalis, Noſtri, & Romani Pontificis pro tempore in Urbe, ejuſque Diſtrictu Vicarii in Spiritualibus Generalis; quoties hujuſmodi Cauſas intra idem quinquennium in ipſius Tribunali Ordinario judicandas eſſe contingat. Jam vero videndum eſt de ejuſdem generis Cauſis, quæ, poſt elapſum quinquennium hujuſmodi, in judicium adducuntur.

Poſt quinquennium omnis inſtantia adverſus Profeſſionem olim rejecta.

Porro quum Sancta Tridentina Synodus, poſt quinque annos ab emiſſa Profeſſione tranſactos, omnem aditum ad reclamandum Profeſſis intercluſum eſſe ſanxiſſet, per ea aperta verba ſuperius relata: *Non audiatur, niſi intra quinquennium a die Profeſſionis;* adeo inhærendum hujuſmodi ſanctionis literæ duxerunt Majores Noſtri, ut ſub piæ mem. Prædeceſſore Noſtro Gregorio Papa XIII. decretum fuerit, ac veluti pro regula ſtatutum, nullius Cauſæ introductionem ſuper nullitate Profeſſionis, elapſo quinquennio, admittendam eſſe; etiamſi Profeſſio per vim, & metum facta diceretur, atque probari vellet, hujuſmodi

juſmodi vim, & metum toto quinquennii tempore permanſiſſe. Verba Decreti die v. Martii Anni MDXCVIII, editi, quæ habentur *Decretorum Congregationis Concilii Tom. 9. fol.* 55. hæc ſunt: *Gregorius XIII. ex Sententia Congregationis Concilii declaravit, eos, qui per vim, & metum ſe Religionem profeſſos prætenderent, niſi intra quinquennium reclamaverint, eo elapſo, non eſſe audiendos, tametſi allegarent, vim & metum ſemper duraſſe.*

Inductum poſtea remedium reſtitutionis in integrum.

At vero procedentibus temporibus, non ſine juſtis gravibuſque Cauſis, ut plane perſuaſum habemus, inductum fuit, ut admitterentur inſtantiæ pro *reſtitutione in integrum adverus lapſum quinquennii.*

A ſola Apoſtolica Sede concedendum.

De quibus tamen judicium facere ad Apoſtolicam Sedem ſemper privative pertinuit, ſive ex parte Profeſſi, ſive ex parte Religionis inſtantiæ hujuſmodi proponerentur, ac licet ipſa reclamatio ob impedimentum per totum quinquennium perſeverans dilata fuiſſe diceretur. Hoc enim remedium reſtitutionis in integrum, extraordinarium in jure vocatur, cujus concedendi facultas Judicibus inferioribus competere nequit, non obſtante quacumque contraria conſuetudine, etiam immemorabili, aut quolibet aſſerto privilegio; ut patet ex compluribus in eandem ſententiam decretis ejuſdem Congregationis Tridentini Concilii Interpretis, quæ recenſita fuerunt in Decreto edito die XXIV. Septembris Anni MDCCXL. in Cauſa *Sicula Reſtitutionis in Integrum*, quod a Nobiſmetipſis die XXVIII. ejuſdem menſis, & anni approbatum, & confirmatum fuit, quodque iterum præſentium tenore approbamus, & confirmamus; reſervato Nobis, & Succeſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus jure concedendi Ordinariis, & Superioribus Localibus, in quibuſdam peculiaribus caſibus, facultatem examinandi etiam Cauſas reſtitutionis in integrum, ac ſuper ipſis pronunciandi, antequam ad ſententiam ferendam ſuper Profeſſionis validitate, aut nullitate deveniant; ut non ſemel ex Apoſtolicæ Sedis diſpenſatione factum fuiſſe non ignoramus.

Ejus conceſſio tamen Judicibus inferioribus aliquando delegata.

Antiqua praxis concedendi reſtitutiones in integrum.

Hujus autem judicii methodus diverſa quondam fuit ab ea, quæ in præſenti obſervatur. Antiquis enim temporibus, viſa probabili ratione, ſeu fumo, ut ajunt, cauſarum reſtitutionis in integrum, ea ab Apoſtolica Sede concedebatur; nimirum facultas indulgebatur reclamantibus adverſus Profeſſionem, ut, licet elapſum eſſet quinquennim, nihilominus de illius nullitate coram Judicibus competentibus actionem promovere poſſent, pro cujus judicii inſtructione deinceps a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci legitimus conficiebatur Proceſſus, atque ſententia ſuper validitate, aut nullitate ferebatur. Quæ ſane methodus ſi hoc etiam tempore in uſu eſſet, oporteret Nos eorum præcipue, quæ ad hujuſmodi judicium conſequentia ſunt, rationem habere; ac providere, ne unius tantum ſententiæ vigore Profeſſiones Regulares diſſolverentur. Sed alius hodierno tempore eſt ordo, qui in præfatis Congregationibus, ſeu Tribunalibus Urbis, pro concedenda reſtitutione in integrum adverſus lapſum quinquennii, obſervatur; Nam priuſquam ſuper eo quidquam decernatur, committitur Ordinario Loci, & Superiori Regulari, ut Proceſſum conficiant; eoque demum tranſmiſſo, proponitur dubium ſuper conceſſione reſtitutionis in integrum, idque non minus accurate, ac ſevere examinatur, ac ſi dubium propoſitum eſſet ſuper ipſa validitate, aut nullitate Profeſſionis. Si autem petita in integrum reſtitutio concedatur, tunc Ordinario, & Superiori Locali committitur, ut ſententiam proferant ſuper controverſa Profeſſionis validitate. Sed quamvis

Ea nunc non conceditur, niſi prævio Proceſſu, & examine cauſarum.

Sententiæ Judicum Ordinariorum plerumque

conformes ſunt judicio ſuper reſtitutione in integrum.

vis in hujuſmodi Commiſſionibus plena ipſis relinquatur facultas judicandi ſive pro validitate, ſive pro nullitate Profeſſionis, prout ipſis juſtum viſum fuerit; uſu tamen compertum eſt, quod, quum iidem ſatis noverint, quam diligenti, & gravi judicio apud Sedem Apoſtolicam diſcuſſæ fuerint Cauſæ, propter quas reſtitutio in integrum conceſſa fuit; viſo dumtaxat hujuſmodi conceſſionis reſcripto, nec ulteriori inſtituto examine, ad ferendam pro nullitate Profeſſionis, ſententiam ut plurimum ſine dubitatione procedunt.

Defenſor Profeſſionis aſſiſtere debet tam confectioni Proceſſuum de cauſis reſtitutionis in integrum:

Quam examini Cauſarum apud Sanctam Sedem.

Accuratum hujuſmodi examen cauſarum reſtitutionis in integrum apud Romanæ Curiæ Judices in more poſitum, non modo non immutare intendimus, verum etiam approbatione Noſtra ſingulis, ad quos pertinet, magnopere commendatum, ab ipſis in poſterum obſervari volumus, ac jubemus; hoc tamen addito, ut in Commiſſionibus, quæ diriguntur Superioribus Regularibus, & Ordinariis Locorum pro conficiendis Proceſſibus, iiſdem, ſub pœna nullitatis actuum, injungatur, ut in omnibus procedere debeant cum interventu Defenſoris Profeſſionis; ad quem nimirum pertinebit Interrogatoria dare, juxta quæ examinari debebunt Teſtes, aliaque ad Officium ſibi impoſitum pertinentia diligentiſſime præſtare. Item volumus, ut in ipſa propoſitione dubii ſuper conceſſione reſtitutionis in integrum, tam in præfatis Cardinalium Congregationibus, Concilii Tridentini interpretationi, & Epiſcoporum ac Regularium conſultationibus præpoſitis, quam in Auditorio Rotæ, aut in quacumque Congregatione peculiariter forſan deputata, ſub ſimili nullitatis pœna, Defenſor Profeſſionis, ab eo, qui Tribunalis caput eſt, deputatus, expenſis eorum, de quibus ſupra, ſemper & in omnibus actibus in judicio ſtare debeat; neque ſolum in prima hujuſmodi dubii propoſitione, ſed etiam in ulterioribus; quatenus reclamans in prima rejectus, ad novam audientiam admittatur. Denique, ut pro fruendo beneficio reſtitutionis in integrum, unica favorabilis reſolutio nequaquam ſufficiat, niſi ea per ſecundam conformem, iterato Cauſæ examine, auditoque ſemper Defenſore Profeſſionis, confirmata fuerit; quemadmodum in altera Conſtitutione Noſtra, præſentis initio allegata, de Cauſis ſuper nullitate Matrimonii conſtituimus; Nos enim præſentium tenore decernimus, ac ſub pœnis adverſus Apoſtatas ſancitis diſtricte prohibemus, ne quis ſub clypeo unicæ reſolutionis pro conceſſione reſtitutionis in integrum obtentæ, e Religioſis Clauſtris migrare, multoque minus Habitum Regularem deponere audeat, ſeu præſumat: quum ad prædictas pœnas declinandas, & altera reſolutio ſuper reſtitutione in integrum priori conſentanea, & ſententia ſuper nullitate Profeſſionis a Superiore Regulari, & ab Ordinario ferenda, expectari omnino debeant; nec niſi per hujuſmodi ſententiam, a prædictis Judicibus, præviis duabus reſolutionibus pro conceſſione reſtitutionis in integrum, legitime latam, Judicium abſolutum cenſeri queat.

Examen hujuſmodi duplex requiritur, antequam Ordinarius, & Superior procedere valeant.

Quamdiu reclamans in Religione manere debeat.

Præmiſſorum obſervantia injungitur omnibus ad quos pertinet.

Quæ omnia ſi ita obſervabuntur, ut a Nobis conſtituta ſunt, utque omnibus, ad quos pertinet, ac pertinebit in poſterum, ſedulo obſervanda & implenda a Nobis præſcribuntur, & enixe inculcantur; profecto non dubitamus, quin multo rariores in poſterum futuræ ſint inſtantiæ, & contentiones eorum, qui vel intra quinquennium a die Profeſſionis emiſſæ, vel etiam eo elapſo, ſuſceptum Religioſæ vitæ Inſtitutum relinquere adnitantur. Ad hoc autem certius obtinendum magnopere contulerit, ſi a Superioribus quoque Regularium Ordinum in Novitiorum admiſſionibus ea obſervabuntur, quæ & in eorum Conſtitutio-

Ac Superioribus Regularibus obſervantia Canonum,

tutio-

nibus, & in Decretis felicis recordationis Clementis Papæ VIII. Prædeceſſoris Noſtris ſtatuta ſunt, quæque omnia ab ipſis pleniſſime obſervari, & impleri, Nos pariter ipſis præcipimus, ac jubemus; tum etiam ſi ipſi minus facile conſenſum ſuum præbebunt, ut admittantur ad Profeſſionem Tyrones, ſive qui ætatem quidem a Concilio præſcriptam compleverint, at non ad eam pertigerint, quæ a Conſtitutionibus Ordinis ſtatuta eſt; ſive illi, qui licet annum Novitiatus expleverint ad normam Concilii, adhuc tamen ulterius in eo manere deberent, juxta præſcriptum ſuarum peculiarium Conſtitutionum; multoque magiis ii, qui nec per integrum annum, ſed per octo, aut ſex menſes dumtaxat Tyrocinium poſuerunt; ac demum ſi ipſi Superiores haud ſe interponent, neque curabunt, ut Profeſſi ante legitimam ætatem ad Ordines Sacros promoveantur. Quæcumque enim ſive in Sacris Canonibus, aut Pontificiis Conſtitutionibus, ſive in peculiaribus Ordinum ſtatutis, circa præmiſſa provide conſtituta ſunt, non parum habent momenti ad religioſam vocationem in hominum cordibus ſtabiliendam, & ad cohibendam verſatilem animorum mobilitatem, quæ ut plurimum aut ſola, aut potiſſima cauſa eſt, qua Profeſſi adducuntur, ut vota, quibus obſtricti ſunt, irrita declarari cupiant. Neque vero Apoſtolica Sedes ullas unquam diſpenſationes in præmiſſis concedere conſuevit, niſi prævio aſſenſu, aut etiam accedentibus precibus Superiorum Regularium; quibus nempe æquum, & neceſſarium eſt fidem adhiberi in expoſitione cauſarum, quas urgere aſſerunt pro concedendis diſpenſationibus, quæ petuntur. Illud autem nullo modo ferri, aut probari poteſt, quod tamen apud pleroſque invaluiſſe conſtat, ut ſcilicet reclamantibus adverſus Profeſſionem ſive intra quinquennium, ſive poſt ejus decurſum, Superiores ipſi contradictores ſe ſe non exhibeant, aut etiam aperte ſuffragentur; ex falſa nimirum opinione, quod Religioſorum Virorum ſocietate indignus cenſendus ſit, quicumque ab ea diſcedere exoptat; quodque ex inutili Monacho, utilis fortaſſe Clericus Sæcularis exiſtere poſſit. Nunquam enim licitum eſt juſtitiam deſerere, aut prodere, quæ jubet omni ratione ſuſtineri actum adeo ſolemnem, & natura ſua irrevocabilem, in quo perficiendo, una cum Profeſſo, ipſa quoque Religio intervenit.

Conſtitutionum, & Regularum.

Utque Religionis, & Profeſſionis defenſionem non deſerant.

Epiſcopi procedant contra inferentes vim & metum.

Ad prædictum finem præterea quam maxime proderit, ſi & Eccleſiaſtici Præſules, & Judices, debitas officii ſui partes explere non prætermittent. Eccleſiarum quidem Præſules, ſi anathemati ſubjectos declarabunt omnes & ſingulos, cujuſcumque qualitatis, conditionis, & dignitatis fuerint, qui Virgines, aut Viduas, ſeu alias quaſcumque Mulieres invitas, præterquam in caſibus in jure expreſſis, coegerint ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum Habitum cujuſcumque Religionis, vel ad emittendam Profeſſionem, juxta ſanctionem Sacræ Tridentinæ Synodi *ſeſſ.* 25. *cap.* 18. *de Regular.*, ubi etiam pares cenſuræ ſtatuuntur adverſus eos, qui in hujuſmodi factis conſilium, auxilium, vel favorem dederint; ac ſi omnes ſimiliter, quotquot auſi fuerint compellere viros ad ingrediendam Religionem, & ad Vota profitenda, juſtis gravibuſque pœnis afficient. Judices vero, ſi, falſo ante omnia depoſito præjudicio, quo nonulli arbitrantur latiſſimam viam, quoad fieri poteſt, aperiendam eſſe iis, qui inde migrare cupiunt, ubi invito animo commorantur; ad exactam juſtitiæ lancem expendent & numerum, & qualitatem Teſtium, qui ad comprobandam nullitatem Profeſſionis inducuntur; & vim majorem a minori, metum gravem a levi, debilem a conſtantiori ſexu, interclusam a permiſſa

Judices omnia expendant ad normam Juris.

reclamandi facultate diſcernent; aliaſque omnes circumſtantias ſedulo animadvertent, quæ in hoc toto rerum genere ab Auctoribus conſiderari ſolent.

Itaque prædictis omnibus, & ſingulis graviſſime denunciamus, diſtricteque præcipimus, ut in cunctis, quæ ad eorum officia pertinent, a juſtitiæ tramite, & a præſcriptis ſibi legibus ne minimum quidem diſcedant; ac meminerint, omnium, quæcumque geſſerint, ſeveriſſimam ſibi rationem tum apud Divinum Judicem, tum apud homines reddendam fore. Nos vero, ſi Deo placuerit valetudinem Nobis cum vita ſervare, non parum operæ conferre intendimus, quo planius, atque facilius de Cauſis hujus generis ab ipſis in poſterum judicari valeat. Siquidem Nobis propoſitum eſt cum conſilio ſelectorum Virorum in Theologica, & Canonica facultate præſtantium, nonnullas quæſtiones accurate examinare ac dirimere, quæ variis Scriptorum opinionibus jactatæ, & varias ſpecies induentes, juxta diverſas occurrentium caſuum circumſtantias, ancipites atque ſollicitos detinere ſolent Judicantium animos; ut Nobiſmetipſis in minoribus olim conſtitutis non ſemel eveniſſe meminimus, quum pro munere Secretarii præfatæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, hujuſmodi Cauſas ad regulam Juris exigendas præ manibus haberemus. Ejuſmodi ſunt, exempli cauſa, quæſtiones: Utrum Profeſſio quamvis initio nulla fuerit, per ſubſequentes tamen actus convalidetur; quinam ſint actus, ex quibus hujuſmodi convalidatio, ſeu ratificatio inducatur; & quid momenti habeat ad hunc effectum ſuſceptio Sacrorum Ordinum *ad titulum Religioſæ paupertatis*. Præterea, ſi quis forte ante legitimam ætatem ignorans Profeſſionem emiſerit, & in ea ignorantia per plures annos in Religione permanſerit, ſeque valide Profeſſum exiſtimans, ea omnia, quæ Profeſſorum ſunt, una cum Sociis præſtiterit, an hic deinde intelligens, qua ætate Vota emiſerit, non obſtantibus actibus veri Profeſſi a ſe geſtis, adhuc, præfatæ ignorantiæ præſidio, actionem habeat ad reclamandum adverſus Profeſſionem a ſe factam; an vero talis ignorantia nihil eidem ſuffragetur, quo minus Profeſſionem initio nullam per ſubſequentes actus ratam habuiſſe cenſeatur. Item, an Profeſſus, qui in Profeſſionis actu impedimentum aliquod, ſive defectum, occultavit, de quo interrogatus fuit, addita declaratione ad formam Conſtitutionum, quod ſcilicet Religio ipſum cum hujuſmodi defectu, aut impedimento forſan occultato admittere non intendebat; an, inquam, talis Profeſſus, qui Religioni dolum ſtruxit, ejuſmodi commodum ex propria fraude deſumere poſſit, ut validitatem ſuæ Profeſſionis ex eo capite impugnare valeat. Denique, an ullam vim habere debeat in foro externo ad ſuadendam Judici nullitatem Profeſſionis, quod reclamantes Profeſſi aſſerere ſæpe non dubitant, ſe in proferendis Religioſis Votis, mentem ſervaſſe alienam a propoſito ſe obligandi. Hæc omnia, aliaque ſimilia in hujuſmodi judiciis frequenter occurrentia, & in utramque partem hactenus diſputata, tum Noſtro, tum aliorum, quos, ut ſupra diximus, in conſilium advocaturi ſumus, diligenti ſtudio, Deo adjuvante, explanare deliberavimus.

De variis quæſtionibus in hac materia occurrentibus examen inſtituetur.

Interim præſentes Literas, cum omnibus & ſingulis in ipſis decretis, atque ſtatutis, firmas, validas, & efficaces exiſtere, ac perpetuo fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac ab illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus, & per omnia pleniſſime, & inviolabiliter obſervari volumus, & decernimus. Sicque & non aliter per quo-

Clauſulæ pro perpetua præſentium firmitate.

Digitized by Google

quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, prædictaſque S. R. E. Cardinalium Congregationes Generales & Particulares, alioſque ejuſdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & S. Sedis Nuncios, alioſve quoslibet quacumque præeminentia, auctoritate, & poteſtate fungentes, & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, ubique judicari, & definiri debere; ac nullum, irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Quibuſcumque in contrarium non obſtantibus.

Non obſtantibus, tam Cauſarum forſan ad hunc diem introductarum pendentia, quas quidem cauſas, in quibuſcumque ſtatibus, & terminis de præſenti reperiantur, juxta ſuperius præſcripta omnino tractari, judicari, & definiri debere expreſſe decernimus; quam Noſtra & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula de Jure quæſito non tollendo, aliiſque Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, Decretis quoque, & Reſolutionibus a præfatis Cardinalium Congregationibus, ſive ab Auditorio Rotæ prædicto, aut aliis quibuſcumque Judicibus, & Tribunalibus, alias forſan, & aliter factis, conditis, & emanatis, nec non quibuſvis etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis, firmitate alia roboratis Statutis, Privilegiis, Exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clauſis, & Literis Apoſtolicis quibuſvis Perſonis, Collegiis, Locis, Ordinibus, etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Inſtitutis, etiam Societatis Jeſu, & Sancti Joannis Hieroſolymitani, aliiſve quibuslibet ſpecifica, & individua mentione dignis, etiam ſub quibuſcumque verborum tenoribus & formis, & cum quibuſvis etiam clauſulis & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere, vel in ſpecie, etiam motu ſimili, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu conſiſtorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium præmiſſorum conceſſis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & individua mentio, ſeu quævis alia expreſſio ad id ſervanda foret, illorum tenores, formas, cauſas, & occaſiones præſentibus pro plene & ſufficienter expreſſis, & exactiſſime ſervatis, & ſpecificatis reſpective habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, & ad præmiſſorum effectum, pleniſſime, & ampliſſime motu pari derogamus, & derogatum eſſe volumus, cæteriſque contrariis quibuſcumque &c.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1747., quarto nonas Martii, Pontificatus Noſtri Anno VIII.

D. Card. Paſſioneus.

J. Datarius. VISA DE CURIA. J. C. Boſchi.

Loco ✠ Plumbi. L. Eugenius.

DO.

Digitized by Google

DOCUMENTUM XII.

Pro pag. 323. Tom. I.

Circa Uſuras.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Ordinariis Italiæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Erroneæ ſententiæ diſſeminantur.

VIx pervenit ad aures noſtras, ob novam controverſiam (nempe, an quidam contractus validus judicari debeat) nonnullas per Italiam diſſeminari ſententias, quæ ſanæ doctrinæ haud conſentaneæ viderentur; cum ſtatim noſtri Apoſtolici muneris partem eſſe duximus, opportunum afferre remedium, ne malum ejuſmodi, temporis diuturnitate, ac ſilentio, vires magis acquireret; aditumque ipſi intercludere, ne latius ſerperet, & incolumes adhuc Italiæ Civitates labefactaret.

Pontifex deliberat cum conſilio &c.

§. 1. Quapropter eam rationem, conſiliumque ſuſcepimus, quos Sedes Apoſtolica ſemper uti conſuevit: Quippe rem totam explicavimus nonnullis ex Venerabilibus Fratribus Noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, qui Sacræ Theologiæ ſcientia, & Canonicæ Diſciplinæ ſtudio ac peritia plurimum commendantur: Accivimus etiam plures Regulares in utraque facultate præſtantes; quorum aliquos ex Monachis, alios ex Ordine Mendicantium, alios demum ex Clericis Regularibus ſelegimus; Præſulem quoque Juris utriuſque laurea præditum, & in Foro diu verſatum adhibuimus. Diem quartam indiximus Julii, qui nuper præteriit, ut coram Nobis illi omnes convenirent, quibus naturam totius negotii declaravimus; quod illis antea cognitum perſpectumque deprehendimus.

Doctrinam de uſuris exponi jubet.

§. 2. Poſt hæc præcepimus, ut omni partium ſtudio, omnique cupiditate ſoluti, rem totam accurate perpenderent, ſuaſque opiniones ſcripto exararent; non tamen expetivimus ab ipſis, ut judicium ferrent de contractu, qui controverſiæ cauſam initio præbuerat, cum plura documenta non ſuppeterent, quæ neceſſario ad id requirebantur; Sed ut certam de uſuris doctrinam conſtituerent, cui non mediocre detrimentum inferre videbantur ea, quæ nuper in vulgus ſpargi cœperunt: Juſſa fecerunt univerſi; nam ſuas ſententias palam declararunt in duabus Congregationibus, quarum prima coram Nobis habita eſt die 18. Julii, altera vero die prima Auguſti, qui menſes nuper elapſi ſunt; ac demum eaſdem ſententias Congregationis Secretario ſcriptas tradiderunt.

Canones.

§. 3. Porro hæc unanimi conſenſu probaverunt.

Uſura lucrum ſupra ſortem, ex mutuo.

I. Peccati genus illud, quod uſura vocatur, quodque in contractu mutui propriam ſuam ſedem, & locum habet, in eo eſt repoſitum, quod quis ex ipſomet mutuo, quod ſuapte natura tantundem dumtaxat reddi poſtulat, quantum receptum eſt, plus ſibi reddi velit, quam eſt receptum; ideoque ultra ſortem, lucrum aliquod, ipſius ratione mutui, ſibi deberi contendat. Omne propterea hujuſmodi lucrum, quod ſortem ſuperet, illicitum, & uſurarim eſt.

II. Ne-

Quantitas lucri, vel qualitas mutuatarii lucrum hujuſmodi ab uſuræ labe non liberant.

II. Neque vero ad iſtam labem purgandam, ullum arceſſiri ſubſidium poterit, vel ex eo, quod id lucrum non excedens, & nimium, ſed moderatum; non magnum; ſed exiguum ſit; vel ex eo, quod is, a quo id lucrum ſolius cauſa mutui depoſcitur, non pauper, ſed dives exiſtat; nec datam ſibi mutuo ſummam relicturus otioſam, ſed ad fortunas ſuas amplificandas, vel novis coemendis prædiis, vel quæſtuoſis agitandis negotiis, utiliſſime ſit impenſurus. Contra mutui ſiquidem legem, quæ neceſſario in dati atque redditi æqualitate verſatur, agere ille convincitur, quiſquis, eadem æqualitate ſemel poſita, plus aliquid a quolibet, vi mutui ipſius, cui per æquale jam ſatis eſt factum, exigere adhuc non veretur: proindeque ſi acceperit, reſtituendo erit obnoxius, ex ejus obligatione Juſtitiæ, quam commutativam appellant, & cujus eſt, in humanis contractibus æqualitatem cujuſque propriam & ſancte ſervare, & non ſervatam exacte reparare.

Quidam Tituli, vel contractus a mutuo diverſi, juſtum reddere proventum ultra ſortem.

III. Per hæc autem nequaquam negatur, poſſe quandoque una cum mutui contractu quoſdam alios, ut ajunt, titulos, eoſdemque ipſimet univerſim naturæ mutui minime innotos & intrinſecos, forte concurrere, ex quibus juſta omnino legitimaque cauſa conſurgat quidam amplius ſupra ſortem ex mutuo debitam rite exigendi. Neque item negatur, poſſe multoties pecuniam ab unoquoque ſuam, per alios diverſæ prorſus naturæ a mutui natura contractus, recte collocari & impendi, ſive ad proventus ſibi annuos conquirendos, ſive etiam ad licitam mercaturam, & negociationem exercendam, honeſtaque indidem lucra percipienda.

Vitandi tamen exceſſus contra juſtitiam.

IV. Quemadmodum vero in tot ejuſmodi diverſis contractuum generibus, ſi ſua cujuſque non ſervatur æqualitas, quidquid plus juſto recipitur, ſi minus ad uſuram, (eo quod omne mutuum tam apertum, quam palliatum abſit), at certe ad aliam veram injuſtitiam, reſtituendi onus pariter afferentem, ſpectare compertum eſt; Ita ſi rite omnia peragantur, & ad Juſtitiæ libram exigantur, dubitandum non eſt, quin multiplex in iiſdem contractibus licitus modus & ratio ſuppetat humana commercia & fructuoſam ipſam negociationem ad publicum commodum conſervandi, ac frequentandi. Abſit enim a Chriſtianorum animis, ut per uſuras, aut ſimiles alienas injurias, florere poſſe lucroſa commercia exiſtiment; cum contra ex ipſo Oraculo Divino diſcamus, quod *Juſtitia elevat gentem, miſeros autem facit populos peccatum*.

Nec tituli legitimi, cum mutuo, nec juſtæ cauſæ ineundi contractus a mutuo diverſos, ubique ſuppetunt.

V. Sed illud diligenter animadvertendum eſt, falſo ſibi quemquam, & nonniſi temere perſuaſurum, reperiri ſemper, ac præſto ubique eſſe, vel una cum mutuo titulos alios legitimos, vel ſecluſo etiam mutuo, contractus alios juſtos, quorum vel titulorum, vel contractuum præſidio, quotieſcumque pecunia frumentum, aliudve in generis alteri cuicumque creditur, toties ſemper liceat auctarium moderatum, ultra ſortem integram ſalvamque recipere. Ita ſi quis ſenſerit, non modo Divinis Documentis, & Catholicæ Eccleſiæ de Uſura judicio, ſed ipſi etiam humano communi ſenſui, ac naturali rationi procul dubio adverſabitur. Neminem enim id ſaltem latere poteſt, quod multis in caſibus tenetur homo, ſimplici ac nudo mutuo alteri ſuccurrere, ipſo præſertim Chriſto Domino edocente: *Volenti mutuari a te, ne avertaris*: & quod ſimiliter multis in circumſtantiis, præter unum mutuum, alteri nulli vero juſtoque contractui locus eſſe poſſit. Quiſquis igitur ſuæ conſcientiæ conſultum velit, inquirat prius diligenter, oportet, vere ne cum mutuo juſtus alius titulus;

Digitized by Google

tulus; vere ne juſtus alter a mutuo contractus occurrat, quorum beneficio, quod quærit lucrum, omnis labis expers & immune reddatur.

Pontifex relatam doctrinam probat.

§. 4. His verbis complectuntur, & explicant Sententias ſuas Cardinales, ac Theologi, & Viri Canonum peritiſſimi, quorum conſilium in hoc graviſſimo negotio poſtulavimus; Nos quoque privatum ſtudium noſtrum conferre in eandem cauſam non prætermiſimus, antequam Congregationes haberentur, & quo tempore habebantur, & ipſis etiam peractis; Nam præſtantium Virorum Suffragia, quæ modo commemoravimus, diligentiſſime percurrimus. Cum hæc ita ſint, adprobamus, & confirmamus quæcunque in Sententiis ſuperius expoſitis continentur; cum Scriptores plane omnes, Theologiæ, & Canonum Profeſſores, plura Sacrarum Literarum teſtimonia, Pontificum Deceſſorum Noſtrorum Decreta, Conciliorum, Patrum auctoritas, ad eaſdem Sententias comprobandas pene conſpirare videantur. Inſuper apertiſſime cognovimus Auctores, quibus contrariæ Sententiæ referri debent; & eos pariter, qui illas fovent, ac tuentur, aut illis anſam, ſeu occaſionem præbere videntur; Neque ignoramus quanta Sapientia, & gravitate defenſionem veritatis ſuſceperint Theologi finitimi illis Regionibus, ubi controverſiæ ejuſmodi principium habuerunt.

Eamque doceri & ſervari jubet.

§. 5. Quare has literas Encyclicas dedimus univerſis Italiæ Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Ordinariis, ut hæc Tibi, Venerabilis Frater, & cœteris omnibus innoteſcerent; & quoties Synodos celebrare, ad Populum verba facere, eumque ſacris doctrinis inſtruere contigerit, nihil omnino alienum proferatur ab iis Sententiis, quas ſuperius recenſuimus. Admonemus etiam vehementer, omnem ſolicitudinem impendere, ne quis in veſtris Diœceſibus audeat Literis, aut Sermonibus contrarium docere: Si quis autem parere detrectaverit, illum obnoxium & ſubjectum declaramus pœnis per Sacros Canones in eos propoſitis, qui mandata Apoſtolica contempſerint ac violaverint.

De peculiaribus contractibus nihil nunc decernit.

§. 6. De contractu autem, qui novas has controverſias excitavit, nihil in præſentia ſtatuimus; Nihil etiam decernimus modo de aliis contractibus, pro quibus Theologi, & Canonum Interpretes in diverſas abeunt Sententias; Attamen pietatis veſtræ Studium ac Religionem inflammandam exiſtimamus, ut hæc, quæ ſubjicimus, executioni demandetis.

Uſuram & avaritiam caveri; ſapientum conſilia exquiri admonet.

§. 7. Primum graviſſimis verbis Populis veſtris oſtenditæ, uſuræ labem ac vitium a Divinis Literis vehementer improbari; Illud quidem varias formas atque ſpecies induere, ut Fideles Chriſti Sanguine reſtitutos in libertatem & gratiam, rurſus in extremam ruinam præcipites impellat; Quocirca ſi pecuniam ſuam collocare velint, diligenter caveant, ne cupiditate omnium malorum fonte rapiantur, ſed potius ab illis, qui doctrinæ ac virtutis gloria ſupra cæteros efferuntur, conſilium expoſcant.

Conſultos caute pronunciare: diſſentientes moderate agere jubet.

§. 8. Secundo loco; qui viribus ſuis, ac ſapientiæ ita confidunt, ut reſponſum ferre de iis quæſtionibus non dubitent, (quæ tamen haud exiguam Sacræ Theologiæ, & Canonum ſcientiam requirunt;) ab extremis, quæ ſemper vitioſa ſunt, longe ſe abſtineant: Etenim aliqui tanta ſeveritate de iis rebus judicant, ut quamlibet utilitatem ex pecunia deſumptam accuſent, tanquam illicitam, & cum uſura conjunctam; Contra vero nonnulli indulgentes adeo, remiſſique ſunt, ut quodcumque emolumentum ab uſuræ turpitudine liberum exiſtiment. Suis privatis opinionibus ne nimis adhæreant; ſed priuſquam reſponſum reddant, plures Scriptores examinent, qui magis inter cæteros

ros

ros prædicantur; Deinde eas partes ſuſcipiant, quas tum ratione, tum auctoritate plane confirmatas intelligent. Quod ſi diſputatio inſurgat, dum contractus aliquis in examen adducitur, nullæ omnino contumeliæ in eos confingantur, qui contrariam Sententiam ſequuntur, neque illam gravibus Cenſuris notandam aſſerant, ſi præſertim ratione, & præſtantium Virorum teſtimoniis minime careat; Siquidem convicia, atque injuriæ vinculum Chriſtianæ charitatis infringunt, & graviſſimam Populo offenſionem, & ſcandalum præſeferunt.

§. 9. Tertio loco, qui ab omni uſuræ labe ſe immunes & integros præſtare volunt, ſuamque pecuniam ita alteri dare, ut fructum legitimum ſolummodo percipiant, admonendi ſunt, ut contractum inſtituendum antea declarent, & conditiones inſerendas explicent, & quem fructum ex eadem pecunia poſtulent: Hæc magnopere conferunt non modo ad animi ſolicitudinem & ſcrupulos evitandos, ſed ad ipſum contractum in Foro externo comprobandum: Hæc etiam aditum intercludunt diſputationibus, quæ non ſemel concitandæ ſunt, ut clare pateat, utrum pecunia, quæ rite data alteri eſſe videtur, revera tamen palliatam uſuram contineat. *Contractum naturam & conditiones aperiri ſuadet.*

§. 10. Quarto loco vos hortamur, ne aditum relinquatis ineptis illorum Sermonibus; qui dictitant, de uſuris hoc tempore quæſtionem inſtitui, quæ ſolo nomine contineatur; cum ex pecunia, quæ qualibet ratione alteri conceditur, fructus ut plurimum comparetur. Etenim quam falſum id ſit, & a vetate alienum plane deprehendimus, ſi perpendamus, naturam unius contractus ab alterius natura prorſus diverſam & ſejunctam eſſe; Et ea pariter diſcrepare magnopere inter ſe, quæ a diverſis inter ſe contractibus conſequuntur. Revera diſcrimen apertiſſimum intercedit fructum inter, qui jure licito ex pecunia deſumitur, ideoque poteſt in utroque Foro retineri; Ac fructum, qui ex pecunia illicite conciliatur, ideoque Fori utriuſque judicio reſtituendus decernitur. Conſtat igitur haud inanem de uſuris quæſtionem hoc tempore proponi ob eam cauſam, quod ut plurimum ex pecunia, quæ alteri tribuitur, fructus aliquis excipiatur. *Temeraria dicteria comprimi mandat.*

§. 11. Hæc potiſſimum vobis indicanda cenſuimus, ſperantes fore, ut mandetis executioni quæcunque per has Literas a Nobis præſcribuntur: Opportunis quoque remediis conſuletis, uti confidimus, ſi forte ob hanc novam de uſuris controverſiam in Diœceſi veſtra turbæ concitentur, vel corruptelæ ad labefactandum ſanæ doctrinæ candorem & puritatem inducantur: Poſtremo vobis, & Gregi curæ veſtræ concredito, Apoſtolicam Benedictionem impertimur. *Præſentium executionem Epiſcopis commendat.*

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die prima Novembris 1745. Pontificatus Noſtri Anno VI.

Digitized by Google

DOCUMENTUM XIII.

Pro pag. 328. Tom. I.

De Cenſibus, & de Conditionibus requiſitis ad eos licitè conſtituendos.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

CUm onus Apoſtolicæ Servitutis obeuntes, cognoverimus, innumeros celebratos fuiſſe, & in dies celebrari cenſuum contractus, qui nedum non continentur intra limites a noſtris Anteceſſoribus eiſdem contractibus ſtatutos, verum etiam, quod deterius eſt, contrariis omnino pactionibus, propter ardentem avaritiæ ſtimulum, legum etiam Divinarum manifeſtum contemptum præſeferunt, non potuimus animarum (prout tenemur) ſaluti conſulentes, & piarum mentium petitionibus etiam ſatisfacientes, tam gravi morbo, letiferoque veneno ſalutari antidoto non mederi. Hac igitur noſtra Conſtitutione ſtatuimus, cenſum, ſeu annuum reditum creari, conſtituire nullo modo poſſe, niſi in re immobili, aut quæ pro immobili habeatur, de ſui natura fructifera, & quæ nominatim certis finibus deſignata ſit. Rurſus, niſi verè in pecunia numerata, præſentibus textibus ac Notario, & in actu celebrationis inſtrumenti, non autem prius recepto, integro, juſtoque pretio, ſolutiones, quas vulgo anticipatas appellant, fieri, aut in pactum deduci prohibemus. Conventiones directè, aut indirectè obligantes ad caſus fortuitos eum, qui aliàs ex natura contractus non tenetur, nullo modo valere volumus; quemadmodum nec pactum auferens, aut reſtringens facultatem alienandi rem cenſui ſuppoſitam: quia volumus rem ipſam ſemper, & liberè, ac ſine ſolutione laudemii, ſeu quinquageſimæ, aut alterius quantitatis, vel rei, tam inter vivos, quam in ultima voluntate alienari; ubi autem vendenda ſit, volumus Dominum cenſus aliis omnibus præferri, eique denuntiari conditiones, quibus vendenda ſit, & etiam per menſem expectari. Pacta continentia moroſum cenſus Debitorem teneri ad intereſſe ſalaria, aut ad ſalaria, ſeu expenſas medio juramento Creditoris liquidandas, aut rem cenſui ſubjectam, ſeu aliquam ejus partem amittere, aut aliud jus ex eodem contractu, ſive aliunde acquiſitum perdere, aut in aliquam pœnam cadere, ex toto irrita ſint, & nulla. Immo & cenſum augeri, & novum creari ſuper eadem, vel alia re in favorem ejuſdem, aut perſonæ per eum ſuppoſitæ pro cenſibus temporis vel præteriti, vel futuri, omnino prohibemus: ſicut etiam annullamus pacta continentia ſolutiones onerum ad eum ſpectare, ad quem aliàs de jure, & ex natura contractus non ſpectarent. Poſtremo cenſus omnes in futurum creandos, non ſolum re in totum, vel pro parte perempta, aut infructuoſa in totum, vel pro parte effecta, volumus ad ratam perire; ſed etiam poſſe pro eodem pretio extingui, non obſtante longiſſimi etiam temporis, ac immemorabilis immo centum, & plurium annorum præſcriptione; non obſtantibus aliquibus punctis directè, vel indirectè talem facultatem auferentibus, quibuſcumque verbis, aut clauſulis concepta ſint. Cum

vero

Digitized by Google

vero traditione pretii reditus extinguendus erit, volumus per bimeſtre ante id denuntiari, cui pretium dandum erit, & poſt denuntiam intra annum tamen, etiam ab invito pretium repeti poſſe; & ubi pretium nec volens intra bimeſtre ſolvat, nec ab invito intra annum exigatur, volumus nihilominus, quandocumque reditum extingui poſſe, prævia tamen ſemper denuntia de qua ſupra, & non obſtantibus his, de quibus ſupra; idque obſervari mandamus etiam quod pluries, ac pluries denuntiatum fuiſſet. Pacta etiam continentia pretium cenſus extra caſum prædictum, ab invito, aut ob pœnam, aut ob aliam cauſam remitti poſſe, omnino prohibemus; contractuſque ſub alia forma poſthæc celebrandos, fœneratitios judicamus. Et ita illis propterea non obſtantibus quidquid vel expreſsè, vel tacitè contra hæc noſtra mandata dari, remitti, aut dimitti contingat, a fiſco volumus poſſe vendicari. Hanc autem ſalutiferam ſanctionem, nedum in cenſu noviter creando, verum etiam in creato quocumque tempore alienando, modo poſt publicationem conſtitutionis creatus ſit perpetuo, & in omnibus ſervari volumus, declarantes, pretium ſemel cenſui conſtitutum, numquam poſſe ob temporum aut contrahentium qualitatem, ſeu aliud accidens, neque quoad ultimo contrahentes, minui, vel augeri. Et licet legem ipſam, ad contractus jam celebratos non extendamus; illos tamen omnes in quos ſub alia forma pervenerunt cenſus, hortamur in Domino ſingulos contractus cenſuræ bonorum Religioſorum ſubjiciant, & animarum ſaluti conſulant. Non obſtantibus &c.

Dat. Romæ an. 1568. 14. Kal. Febr.

DOCUMENTUM XIV.

Pro pag. 370. Tom. I.

Revocatio Peculiaris Statuti Ordinis Capuccinorum circa Confeſſiones extra proprium Ordinem.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

QUod communi auctoritatis juri innixum in Religioſis Familiis, etiam per peculiares Generalium Comitiorum ſanctiones in aliquibus Ordinibus præceptum ſtatutumque eſt, ut nimirum Alumni cujuslibet Inſtituti peccata ſua non niſi ejuſdem dumtaxat Religionis Confeſſariis, quibus, utpote omnium rerum in ipſa Religione ſervandarum cavendarumve notitia inſtructis, facilius eſt pro culpis ſalutare adhibere remedium, confiteri teneantur: illud, etſi aliquo pacto tamquam neceſſarium, & laudabile, ac propterea ab Apoſtolica hac Sancta Sede fortaſſe alias confirmatum, etiamnum ſervatur; ea tamen ſecum afferre incommoda, propter quæ non ſine aut conſcientiæ angore, aut populorum offenſione, adimpleri poſſe, alias nonnulli Fratrum præſertim Ordinum Prædicatorum, Minorum Sancti Franciſci, aliorumque Superiores ſerio cogitantes, ſuper hujuſmodi Statutis Ordinum ſuorum diſpenſationem ab eadem Apoſtolica Sede, ſibi impertiendam curarunt.

Diſpenſationes ab hujuſmodi ſtatutis alias petitæ, & conceſſæ fuerunt.

Mm 2 §. 1.

Tenor Statuti.

§. 1. Quoniam autem, ſicut accepimus, in Ordine Fratrum Minorum Sancti Franciſci Capuccinorum, nuncupatorum, idem quoque Statutum a Diffinitorio generali jamdudum editum, & in pluribus Capitulis generalibus dicti Ordinis comprobatum ea, qua decet, obſervantia viget, atque exigitur; ut nemo Frater expreſſe profeſſus Ordinis præfati, ſive Presbyter, ſive Laicus fuerit, ſive iter agens, ſive alicubi quotumque pacto de ſuorum Superiorum tamen licentia commorans, etiamſi ad prædicandum Verbum Dei, tam Adventus, quam Quadrageſimæ temporibus, & ad Sacras Miſſiones quoque perrexerit, nemini, niſi ſui Ordinis Fratri Confeſſario, per ſuum Superiorem ad Confeſſiones audiendas approbato, peccata ſua confiteri, ab eoque Sacramentalem Abſolutionem obtinere licite, & valide poſſit.

Rationes diſpenſationis.

§. 2. Hinc eſt, quod Nos, qui licet ejuſdem Ordinis Alumnos, propter ſeverioris diſciplinæ cultum, ſummam animi demiſſionem, arctiſſimam paupertatem, & inſignem in pietate, doctrinis, diſciplinisque laudem, plurimi facere pergimus, & paternæ benignitatis teſtimoniis complectimur; tamen ſcientes, de mundano pluvere religioſa etiam corda ſordeſcere, nec ad ſuſceptum religioſæ vitæ inſtitutum proficere, quin imo plurimum obeſſe, ut iidem Alumni, ac præcipue prædicationi Verbi Dei ſacriſque Miſſionibus addicti, a ſuis Conventibus, quacumque de legitima cauſa, & longe, & diu abſentes, ob Confeſſarii defectum, vel a faciendo Sacro, aut Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento percipiendo, non ſine populorum, quibuſcum interea temporis converſantur, ſcandalo abſtineant, vel ad Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium celebrandum, aut Angelorum panem ſumendum, ne ſcandalum oboriatur, cum conſcientiæ angore accedant; hiſce malis opportunum Apoſtolicæ providentiæ noſtræ remedium afferre cupientes; motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ac prævia cujuſcumque Statuti, ſeu Decreti, ut præmittitur, a generali Diffinitorio editi, & per generalia dicti Ordinis Capitula approbati, etiam ab Apoſtolita Sede præſata confirmati, revocatione; tenore præſentium ſtatuimus, decernimus, & mandamus, ut quilibet ex Fratribus dicti Ordinis, ſive in Sacro Presbyteratus Ordine conſtitutus, cujuſcumque ſtatus, gradus, dignitatis, & conditionis, ſive Laicus, ſeu Converſus fuerit, qui de Superiorum ſuorum licentia, quacumque de legitima cauſa, titulo, & occaſione, ſive prædicandi Verbum Dei quocumque tempore, ſive ſacras Miſſiones peragendi, ſive iter agendi, & alicubi commorandi, ubi nullus Conventus, ſeu Hoſpitium, nulluſque Frater dicti Ordinis Confeſſarius reperitur, libere, & licite poſſit, ac valeat quemlibet Presbyterum Secularem ab Ordinario Loci, vel Regularem a ſuo Superiore Regulari ad Sacramentales Confeſſiones excipiendas approbatum adire, eique peccata ſua confiteri, atque ab ipſo obtinere ſacramentalem abſolutionem, etiam quoad caſus, per Conſtitutiones, & Statuta Regularia dicti Ordinis reſervatos, incurſaſque proinde cenſuras, recepta ſalutari pœnitentia, præſtitaque obligatione ſe ſtatim, quoad ipſi permiſſum fuerit, coram ſuo Regulari Superiore præſentandi, ac de novo ſuper caſibus, & cenſuris hujuſmodi abſolutionem impetrandi &c.

Conceditur Indultum confitendi extraneis Confeſſariis deficiente Confeſſario approbato ſui Ordinis.

Etiam quoad abſolutionem a caſibus reſervatis, ſub conditione &c.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, ſub Annulo Piſcatoris die 30. menſis Martii 1742. Pontificatus Noſtri Anno II.

D. Card. Paſſioneus.

DO-

DOCUMENTUM XV.

Pro pag. 58. Tom. II.

Facultas conceſſa P. Guardiano Sancti Sepulchri Ord. Min. de Obſer. conferendi Sacramentum Confirmationis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

CUm ad infraſcriptam Cardinalium Congregationem delatum fuerit dubium: *An Cuſtos & Guardianus Sancti Sepulchri Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ex ſpeciali hujus Sanctæ Sedis delegatione, & vigore nonnullorum privilegiorum per dilectos filios Superiores Ordinis Fratrum Minorum Sancti Franciſci de Obſervantia nuncupatorum exhibitorum; neceſſarias facultates habeat conferendi Sacramentum Confirmationis*: Nos pro commiſſa Nobis cœlitus Paſtoralis Officii cura, omnes difficultates, ac in poſterum dubitandi hac in re occaſionem tollere cupientes, ac dilectum filium Paulum a Laurino Fratrem expreſſe profeſſum dicti Ordinis, ac Cuſtodem, & Guardianum dicti Sancti Sepulchri, ſpecialibus favoribus & gratiis proſequi volentes, & a quibuſvis Excommunicationis, Suſpenſionis, & Interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium tantum conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, auditis votis Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium in tota Republica Chriſtiana adverſus hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum auctoritate Apoſtolica deputatorum, eidem Paulo Cuſtodi, & Guardiano ejuſdem Sancti Sepulchri, durante ejus Officio, & pro Locis Terræ Sanctæ hujuſmodi, ubi non erunt Epiſcopi Ritus Latini in propria Diœceſi reſidentes, poteſtatem, & facultatem conferendi Sacramentum Confirmationis hujuſmodi Oleo, & Chriſmate etiam antiquis, ſi nova haberi non poſſint, per Catholicum Antiſtitem gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habentem benedictis, dicta auctoritate, tenore præſentium concedimus, & delegamus; ſalva tamen ſemper in præmiſſis auctoritate memoratæ Congregationis Cardinalium. Non obſtantibus præmiſſis, ac Apoſtolicis, & in Univerſalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Dubium ſuper facultate conferendi Sacramentum Confirmationis, delatum ad Congregationem S. Officii.

Pontifex, cum illius Voto, facultatem controverſam concedit cum conditionibus opportunis.

Non obſtantibus quibuſcumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 9. Januarii 1740. Pontificatus Noſtri Anno I.

Digitized by Google

DOCUMENTUM XVI.

Pro pag. 76. Tom. II.

Decretum de quotidiana Communione.

VEN. INNOCENTII XI.

I. CUm ad aures Sanctiſſimi D. N. fide dignorum teſtimonio pervenerit in quibuſdam Diœceſibus vigere uſum quotidianæ Communionis, etiam feria ſexta Paraſceve; & ſimul affirmari, eamdem quotidianam Communionem præceptam eſſe a jure divino; quin etiam in illius adminiſtratione aliquos abuſus inoleviſſe, videlicet quod aliqui non in Eccleſia, ſed in privatis Oratoriis, & Domi, immo Cubantes in lecto, & non laborantes ulla gravis infirmitatis nota, ſumant Sacroſanctam Euchariſtiam, quam argentea theca incluſam, in crumena, aut ſecreto illis deferunt Sacerdotes Seculares, aut Regulares, aliique in communione accipiant plures formas, ac particulas, vel grandiores ſolito; ac tandem quis confiteatur peccata venialia ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario. Cum autem hæc Sanctiſſimus conſideranda commiſerit S. Congregationi Cardinalium, Concilii Tridentini Interpretum, eadem S. Congregatio, prævia matura diſcuſſione ſuper prædictis unanimi Sententia ita cenſuit.

II. Etſi frequens, quotidianuſve Sacroſanctæ Euchariſtiæ uſus a SS. Patribus fuerit ſemper in Eccleſia probatus; nunquam tamen aut ſæpius illam percipiendi, aut ab ea abſtinendi, certos ſingulis menſibus, aut hebdomadis dies ſtatuerunt, quod nec Concilium Tridentinum præſcripſit, ſed quaſi humanam infirmitatem ſecum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet tantum indicavit, cum inquit: *Optaret quidem Sacroſancta Synodus ut ſingulis Miſſis Fideles adſtantes Sacramentali Euchariſtiæ perceptione communicarent*. Idque non immerito: multiplices enim ſunt conſcientiarum receſſus, variæ ob negotia ſpiritus alienationes, multæ e contra gratiæ, & Dei Dona parvulis conceſſa: quæ cum humanis oculis ſcrutari non poſſimus, nihil certe de cujuſque dignitate, atque integritate, & conſequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis panis eſu poteſt conſtitui.

III. Et propterea, quod ad negotiatores ipſos attinet, frequens ad ſacram alimoniam percipiendam acceſſus, Confeſſariorum, ſecreta cordis explorantium, judicio eſt relinquendus, qui ex conſcientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem proceſſu laicis negotiatoribus, & conjugatis, quod proſpicient eorum ſaluti profuturum, id illis præſcribere debebunt.

IV. In Conjugatis autem hoc amplius animadvertent. Cum B. Apoſtolus nolit eos invicem fraudari, niſi forte ex conſenſu ad tempus, ut vacent orationi, eos ſerio admoneant, tanto magis ob Sacratiſſimæ Euchariſtiæ reverentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad cœleſtium epularum communionem eſſe conveniendum.

V. In hoc igitur Paſtorum diligentia potiſſimum invigilabit, non ut à frequenti, aut quotidiana Sacræ Communionis ſumptione unica præcepti formula aliqui deterreantur, aut ſumendi dies generaliter conſtituantur; ſed magis quid ſingu-

ſingulis permittendum per ſe, aut Parochos, ſeu Confeſſarios ſibi decernendum putet; illudque omnino provideat, ut nemo à Sacro Convivio, ſeu frequenter ſeu quotidie acceſſerit, repellatur; & nihilominus det operam ut unuſquiſque digne pro devotionis, & præparationis modo rarius, aut crebrius Dominici Corporis ſuavitatem deguſtet.

VI. Itidem Moniales, quotidiè Sacram Communionem petentes, admonendæ erunt, ut in diebus ex earum Ordinis inſtituto præſtitutis communicent: Si quæ vero puritate mentis eniteant, & fervore ſpiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidiana Sanctiſſimi Sacramenti perceptione videri poſſint; id illis à Superioribus permittatur.

VII. Proderit etiam præter Parochorum, & Confeſſariorum diligentiam, opera quoque Concionatorum uti, & cum eis conſtitutum haberi, ut cum Fideles ad Sanctiſſimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accenderint, ſtatim de magna ad illud ſumendum præparatione orationem habeant, generatimque oſtendant, eos qui ad frequentiorem, aut quotidianam ſalutiferi Cibi ſumptionem devoto ſtudio excitantur, debere, ſive laici negotiatores ſint, ſive Conjugati, ſive quicumque alii, ſuam agnoſcere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti, ac Divini Judicii formidine diſcant Cœleſtem menſam, in qua Chriſtus eſt revereri; & ſi quando ſe minus paratos ſenſerint, ab ea abſtinere, ſeque ad majorem præparationem accingere.

VIII. Epiſcopi autem in quorum Diœceſibus viget hujuſmodi devotio erga Sanctiſſimum Sacramentum, pro illa gratias agant Deo, eamque ipſi, adhibito prudentiæ, & judicii temperamento, alere debebunt, & ab eorum Officio poſtulari ſibi maxime perſuadebunt, nulli labori, aut diligentiæ parcendum, ut omnis irreverentiæ, & ſcandali ſuſpicio in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtuteſque, ac dona in ſumentibus augeatur. Quod abundè continget, ſi ii qui devoto hujuſmodi ſtudio, divina præſtante gratia, tenentur, ſeque probare cum timore, & caritate aſſueverint: quibus Chriſtum Dominum, qui ſe fidelibus manducandum, & ſe pretium in morte tradidit, atque in cœleſti regno ſe præmium eſt daturus, precatur S. Congregatio ut ſuam opem ad dignam præparationem, & ſumptionem largiatur.

IX. Porro Epiſcopi, & Parochi, ſeu Confeſſarii redarguant aſſerentes communionem quotidianam eſſe de jure divino.

X. Doceant in Eccleſia, ſeu Oratoriis privatis, ex diſpenſatione, ſeu Privilegio Pontificis de manu Sacerdotis ſumendam Sanctiſſimam Euchariſtiam, nec eam ullo modo defferendam in crumena, aut ſecreto ad exiſtentes domi, vel cubantes in lecto; quam ad Infirmos, qui ad illam ſuſcipiendam ad loca prædicta accedere non valeant, & ad eos, ſi ab Eccleſia deferatur, publicè, & cum pompa juxta formam Ritualis Romani: ſi vero ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti.

XI. Curent etiam, ut circa Communionem in feria ſexta Paraſceve, Miſſalis Rubricæ, & Eccleſiæ Romanæ uſus ſerventur.

XII. Inſuper admoneant, nulli tradendas plures Euchariſtiæ formas, ſeu particulas, neque grandiores, ſed conſuetas.

XIII. Non permittant, ut venialium Confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti, non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario.

XIV. Si Parochi, & Confeſſarii, etiam Regulares, aut quicumque alii Sacerdo-

cerdotes, ſecus egerint, ſciant, Deo Optimo Maximo rationem reddituros eſſe, neque defuturam Epiſcoporum, & Ordinariorum juſtam, ac rigoroſam animadverſionem in contrafacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Jeſu, facultate ipſis Epiſcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apoſtolicam ſpecialiter attributa.

XV. Et facta de præmiſſis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbavit, ac præſens Decretum typis dari, ac publicari voluit. In quorum fidem &c.

Datum Romæ 12. Februarij *1679*.

DOCUMENTUM XVII.

Pro pag. *91*. Tom. II.

Quod Sacerdotes Miſſam celebrantes non teneantur infra actionem omnibus petentibus S. Euchariſtiam adminiſtrare.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis Italiæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Status controverſiæ.

CErtiores effecti, pullulare in nonnullis Italiæ Diœceſibus controverſiam de obligatione, qua Sacerdotes Miſſas celebrantes adſtringantur Euchariſtiam miniſtrare intra eaſdem Fidelibus iis; qui ad ipſam accipiendam paratos ſe exhibent, ac petunt Sacrificii, cui adſtant, participes fieri, Noſtro proinde animo reputavimus gliſcenti malo Apoſtolicæ hujus paginæ documento obviam ire, ne ulterius, haud abſque Fidelium eorundem ſcandalo progrediatur. Itaque Ven: Fratres ſermonem noſtrum ad vos convertimus, ut ipſi quoque Paſtoralis hac in re Officij partes minimè negligatis.

Miſſæ, in quibus ſolus Sacerdos communicat, improbari nequeunt, ex Conc. Trid.

§. 1. Ac primò quidem dicendum Nobis occurrit, nemini ex Fidelibus in mentem venire poſſe, Miſſas privatas, in quibus Sacerdos ſolus Sacram ſumit Euchariſtiam, propterea veri, perfecti, & integri Sacrificii incruenti a Chriſto Domino inſtituti rationem amittere, ideoque illicitas eſſe exiſtimandas. Nec enim ignorant Fideles, aut facile ſaltem edoceri poſſunt, Sacroſanctum Concilium Tridentinum innixum doctrinæ, quam perpetua Eccleſiæ Traditio ſervavit, huic adverſantem novam, falſamque Lutheri ſententiam damnaſſe ſeſſ. 22. cap. *6*. can. 8. *Si quis dixerit Miſſas, in quibus ſolus Sacerdos ſacramentaliter communicat, illicitas eſſe, ideoque abrogandas: anathema ſit.*

Ejuſdem Concilii, & Pontificis votum pro frequenti fidelium communione ad cujuslibet Miſſæ celebrationem.

§. 2. Nihilominus quandoquidem vetus Eccleſiæ praxis, & diſciplina, juxta quam Fideles Miſſis adſtantes participare paſſim, atque in publicis Conventibus ſolebant Sacroſanctum Sacrificium inſtitutioni, & exemplo Chriſti Domini omnimode convenit, verba ejuſdem Concilii eo ipſo ſpiritu, quo ab eodem prolata ſunt; iteramus: *Optaret quidem Sacroſancta Synodus, ut in ſingulis Miſſis Fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed Sacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quo ad eos Sanctiſſimi hujus Sacrificii fructus ube-*

Digitized by Google

uberior proveniret. Utinam autem eo ipſo Chriſtianæ pietatis fervore, quo primorum ſæculorum Fideles exardebant, noſtrorum quoque temporum homines inflammati, avide ad publicam ſacram Menſam advolare, Sanctorumque Myſteriorum ſolemnitati non adeſſe tantùm, ſed religioſe eorundem participationem exoptare conſpicerentur. Nulla certe res eſt, qua utilius Epiſcopi, Parochi, Confeſſarii ſtudium ſuum omne impendere valeant, quam in excitandis Fidelibus ad eam mentis puritatem ſectandam unde digni reddantur frequenti ad ſacram Menſam acceſſu, & non ſpirituali tantum, ſed Sacramentali etiam participatione illa Sacrificii, quod a Sacerdote tanquam publico Eccleſiæ Miniſtro non pro ſe tantùm, ſed pro ipſis, & ipſorum nomine offertur.

§. 3. Et quamvis de eodem Sacrificio participent, præter eos, quibus a Sacerdote celebrante tribuitur in ipſa Miſſa portio Victimæ a ſe oblatæ, ii etiam, quibus Sacerdos Euchariſtiam reſervari ſolitam miniſtrat; non tamen idcirco aut vetuit unquam Eccleſia, aut modo vetat, ſatisfieri ab ipſo Sacerdote pietati, & juſtæ eorum petitioni, qui Miſſæ adſtantes ad conſortium admitti poſtulant ejuſdem Sacrificii, quod & ipſi pariter offerunt ea ratione, quæ ipſos decere poteſt, imo probat, atque cupit, ne id omittatur, eoſque Sacerdotes increparet, quorum culpa, & negligentia Fidelibus participatio illa denegaretur.

Laudatur mos participandi de Sacrificio Miſſæ.

§. 4. At quoniam in Eccleſia Chriſtiana opus eſt cuncta ordinate, & congruenter diſponi, Paſtores vigilantiam, & curam ſuam conferent, ut ex una parte Fidelium pietas minime fraudetur eo acceſſu, eaque participatione; ex alia vero ita utrumque ſortiatur, quin ulla in laudabilibus aliis inſtitutis oriatur perturbatio, unde facile confuſio etiam, & ſcandalum oriretur. Quare Paſtores monere debent eoſdem Fideles, ut participes eſſe cupientes Sacræ Menſæ (quod maximopere probandum diximus) ſtudeant tempus, locum, & circumſtantias nanciſci, quibus & ipſi juſtorum votorum ſuorum compotes evadant, nec inſtituta illa pietatis impediant. Hiſque Paſtorum ſuorum monitis fideles ſe ſe dociles præbentes, cavebunt, ne ſibi injuriam factam querantur, ſi quandoque pro tempore, loco, & perſonis, Epiſcopus minime opportunum cenſuerit, a Sacerdote celebrante, Euchariſtiam diſtribui iis, qui adſtant; quibus ſcilicet eo ipſo tempore facilis, & obvia ſuppetit ratio ad eamdem Menſam accedendi, pluribus aliis locis cuivis inſtructam.

Ad animarum tamen Paſtores pertinet, opportunitatem temporum, & locorum, pro communione fidelium, ſtatuere.

§. 5. Haud ægre Epiſcopi, & Parochi id fidelibus perſuadebunt, quoties ipſis ſignificent, ex Eccleſiæ diſciplina, quæ modo viget, non quidem difficiliorem, ſed faciliorem evaſiſſe iiſdem participationem, quam optant. Siquidem veteri more in ſingulis Eccleſiis paſſim unica Miſſa celebrabatur, cui fideles adſtabant, indeque participabant; quin a ſolis propriis Paſtoribus, quemadmodum reliqua Sacramenta, ita etiam Euchariſtiam licite accipere valebant: hiſce vero temporibus, ex Sacerdotum celebrantium, ex locorum, Altariumque, quibus ea celebratio publice peragitur, multiplicitate, patet cuilibet facile parabilis ſacra Menſa, & ad ſacrum Convivium admiſſio. Sin autem iidem fideles ita moniti, importune inſiſterent pro recipienda Euchariſtia in iis temporis, loci, & perſonarum circumſtantiis, quas excipiendas cenſuiſſet Epiſcopus, Ritualis Romani auctoritate etiam fretus; hæc illorum petitio, utpote nec juſta, nec rationabilis, contumacem, ac refractarium animum demonſtraret, cupidumque perturbationis, ac proinde minime compoſitum Euchariſtiæ qua par eſt pietate percipiendæ.

Hodierna diſciplina faciliorem præſtat SS. Euchariſtiæ participationem.

Cui, qui ſe aptare renuit, male ſe diſpoſitum eſſe indicat.

Adhortatio ad animorum concordiam.

§. *6.* Dum Paſtores erga fideles ita ſe gerent, dumque fideles Paſtorum dictis pronas ita aures accommodabunt, orietur abſque ulla dubietate pax illa perfecta, atque concordia, qua capita invicem, & membra magnopere colligari decet; deſinentque importunæ illæ controverſiæ, quæ eo tandem tendunt, ut turbas gignant, ac ſcandalum, verique animarum fructus, quo nihil Paſtori carius eſſe debet, perniciem. Verbis itaque Apoſtoli Pauli ad Corinthios utimur: *Obſecro Vos, Fratres, per nomen Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ut id ipſum dicatis omnes, & non ſint in Vobis ſchiſmata; ſitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia.* Quæ quidem dum Vobis, Venerabiles Fratres, per hæc Apoſtolica ſcripta nota eſſe volumus, in felicitatis auſpicium, & Paternæ dilectionis pignus, Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 13. Novembris 1742. Pontificatus Noſtri Anno III.

DOCUMENTUM XVIII.

Pro pag. 93. Tom. II.

Circa Miſſæ Parochialis pro Populo, & Conventualis pro Benefactoribus applicandæ obligationem: nec non circa Cantum Divinæ Pſalmodiæ in Choro.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis, cunctiſque Locorum Ordinariis per Italiam conſtitutis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Pontifex Paſtorales ſollicitudines cum Epiſcopis libenter communicat.

CUm ſemper oblatas Nobis occaſiones Apoſtolica ſcripta dirigendi ad Fraternitates Veſtras libenter amplectimur, ut ſinceræ Noſtræ erga Vos dilectionis argumenta frequenter eluceant; tum vero majori animi alacritate idipſum præſtamus, quum ad excitandum Fraternitatum Veſtrarum zelum pro conſervatione rectæ diſciplinæ in Clero regimini Veſtro commiſſo, præſentibus rerum aut temporum conditionibus commovemur. Nec enim impoſitum imbecillitati Noſtræ omnium Eccleſiarum ſollicitudinis onus aliter ſuſtinere Nos poſſe confidimus, quam ſi Divini Cultus augmentum, atque exactam Eccleſiaſticarum Sanctionum in ſingulis Diœceſibus cuſtodiam, religioſæ vigilantium Paſtorum curæ, identidem inculcando, commendemus.

De applicatione Miſſ. Paroch. & Conv. &c. plura decreta edita a Congr. Conc.

§. 1. Hujus porro Epiſtolæ ad Vos ſcribendæ occaſionem Nobis atque argumentum in primis præbet onus illud, quod omnibus animarum curam gerentibus incumbit, applicandi Miſſam Parochialem pro Populo ipſorum curæ commiſſo; tum etiam applicatio Miſſæ Conventualis, quæ pro Benefactoribus in genere facienda eſt ab iis, qui Miſſas canunt in Eccleſiis Patriarchalibus, Metropolitanis, Cathedralis, & Collegiatis; tum denique debitum pſallendi, quo tenentur Canonici prædictarum Eccleſiarum Choro aſſiſtentes. Cujus quidem

dem argumenti minime nova, ſed a Scriptoribus frequenter habita tractatio eſt; cumque ea res in hujus Almæ Urbis Noſtræ Congregationibus, & potiſſimum in Congregatione Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, cujus Secretarii munere olim in minoribus conſtituti multos annos perfuncti ſumus, multoties diſcuſſa, ac definita fuerit; quamvis earumdem Congregationum Decreta plerumque circa eam uniformia, & ſibi conſona prodierint, eorumque Decretorum nonnulla etiam Pontificiam Prædeceſſorum Noſtrorum approbationem & confirmationem meruerint; minime tamen mirandum eſſet, eorum notitiam ad ſingulos quoſque Veſtrum non adhuc perveniſſe. Quapropter non modo opportunum, verum etiam neceſſarium duximus, Encyclicam hanc Epiſtolam ad Vos ſcribere, per quam, ſublata demum diverſarum, in quas Scriptores abierunt, opinionum varietate, conſtans hujus Apoſtolicæ Sedis ſententia prædictis de rebus cuilibet innoteſcat; & Fraternitatibus Veſtris quædam veluti norma, ac regula ſuppetat, juxta quam Synodales, aliaſque Veſtras circa præmiſſa Conſtitutiones, Ordinationes, ſeu Edicta, quorum publicationem Vobis injungimus, dirigere valeatis. Eorum vero exequutionem, dum, juxta ea, quæ in præſentibus tenenda atque ſervanda præſcribimus, omni, qua decet, ſolicitudine, ac vigilantia urgegere ſtudebitis, minime dubitandum Vobis erit, ne Statutorum Veſtrorum implemento obicem, aut moram afferre valeant recurſus ad hujus Noſtræ Curiæ Tribunalia forſitan habendi; utpote quos omnino rejiciendos eſſe præcipimus, ac jubemus: Quamobrem has ipſas Literas Noſtras in ſingulorum Tribunalium Regeſtis aſſervari volumus, atque ad earum præſcriptum, tam ipſorum Tribunalium reſolutiones, quam de Veſtris decretis, quæ ipſis præſentibus inhærentes edituri eſtis, judicia, exigi & conferri mandamus.

Quibus inhærendo, præſentes litteræ publicantur.

Appellatione remota, exequendæ.

§. 2. Et quidem quod nuper enunciavimus, Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium a Paſtoribus animarum applicari debere pro Populo ipſorum curæ commiſſo, id veluti ex Divino præcepto deſcendens, a Sacra Tridentina Synodo diſerte exprimitur *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *de Reformat.* per hæc notabilia verba: *Cum præcepto Divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his Sacrificium offerre*: Et quamvis minime defuerint, qui per inanes, & frivolas interpretationes hujuſmodi obligationem a Sancta Synodo memoratam de medio tollere, vel ſaltem extenuare contenderint; quum tamen relata Concilii verba ſatis clara & perſpicua ſint, quumque prædicta Congregatio ejuſdem Concilii interpretationi privative præpoſita, conſtanter edixerit, eos quibus animarum cura demandata eſt, non modo Sacrificium Miſſæ celebrare, ſed illius etiam fructum medium pro Populo ſibi commiſſo applicare debere, nec illud pro aliis applicare, aut pro hujuſmodi applicatione eleemoſynam percipere poſſe; quodque magis intereſt, quum hæc intelligentia a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus approbata fuerit, & confirmata; nihil jam amplius ulli Veſtrum deſiderandum ſupereſt, ut eam amplecti, eidemque obſequi, necnon illius promptam executionem in Veſtris reſpective Diœceſibus omni ſtudio procurare debeatis.

Applicatio Miſsæ Paroch. pro Populo, Conc. Trid. & Sedis Ap. decretis ſancita.

§. 3. Neque Nos tamen, qui, ut ſuperius innuimus, in minoribus adhuc degentes, munus Secretarii prædictæ Congregationis Concilii Tridentini Interpretis plures annos obivimus, alioſque non paucos partim in Anconitanæ Cathedralis, partim in Metropolitanæ Bononienſis, Patriæ noſtræ dilectiſſimæ,

Sed variis effugiis declinari ſolita.

quam adhuc retinemus, gubernatione aſſidue tranſegimus, non inquam Nos latent multiplicis generis effugia, per quæ nonnulli prædictæ obligationis implementum declinare ſatagunt, quibuſque proinde opportune a Nobis eſt occurrendum.

Etiam Vicarii amovibiles, & temporarii, ac Regulares ad id tenentur.

§. 4. Quum enim Sacrum Tridentinum Concilium, ne Animarum cura negligatur, non uno in loco Epiſcopis mandet, ut quotieſcumque opus fuerit, idoneos Vicarios cum certorum fructuum aſſignatione ad eandem curam exercendam eligant ac deputent, uti videre eſt *in ſeſſ. 6. cap. 2. ſeſſ. 7. cap. 5.*, *& 7. ſeſſ. 21. cap. 6. ſeſſ. 25. cap. 16.*; non raro autem eveniat, ut aliqua Eccleſia Parochiali vacante, Vicarius pariter ad implenda hujuſmodi Eccleſiæ onera, uſque ad novi Rectoris electionem, ab Epiſcopo deputari debeat, eodem Concilio Tridentino id jubente *ſeſſ. 24. cap. 18. de Reform.*; nonnulli ex hujuſmodi Vicariis nituntur ſe ipſos a prædicta obligatione ſubtrahere, vel ex eo quod, habituali cura penes alium ſeu alios reſidente, ipſi actualem dumtaxat exerceant; vel quod ipſi ſint ad nutum amovibiles; vel ad breve tempus hujuſmodi curæ ſint addicti: ut nihil hic loquamur de Parochis Regularibus, qui a prædicta applicatione Miſſæ pro Populo nonnunquam alienos ſe oſtendunt. Itaque mens Noſtra, & ſententia eſt, ſicuti etiam pluries a prælaudatis Congregationibus judicatum fuit ac definitum, quod omnes & ſinguli, qui actu Animarum curam exercent, & non ſolum Parochi, aut Vicarii Sæculares, verum etiam Parochi, aut Vicarii Regulares, uno verbo, omnes & ſinguli, de quibus ſupra dictum eſt, atque alii quicumque, etiam ſpecifica & individua mentione digni, æque teneantur Miſſam Parochialem applicare pro Populo, ut præfertur, ipſorum curæ commiſſo.

Non obſtante defectu Congruæ, aut quacumque contraria conſuetudine.

§. 5. Nonnulli vero ad evitandum hujuſmodi obligationis implementum, allegare ſolent, congruos ſibi Parochiæ ſuæ redditus non ſuppetere; alii denique ad inveteratam conſuetudinem confugiunt, ſuſtinentes id neque ſibi, neque deceſſoribus ſuis, per longum tempus, quod immemorabile affirmant, unquam in uſu fuiſſe. Nos autem ad præcedentes prædictæ Congregationis Concilii reſolutiones noſtram approbationem & confirmationem extendimus; &, quatenus opus ſit, auctoritate Apoſtolica, iterum tenore præſentium decernimus & declaramus, quod licet Parochi, ſeu alii, ut ſupra, animarum curam habentes, congruis præfinitis redditibus deſtituantur, & quamvis antiqua ſeu etiam immemorabili conſuetudine in ipſorum Diœceſibus, ſeu Parochiis obtinuerit, ut Miſſa pro Populo non applicaretur, eadem nihilominus omnino in poſterum ab ipſis debeat applicari.

Diebus tamen Feſtis de præcepto dumtaxat.

§. 6. Dum tamen diximus, omnes animarum curam habentes, Miſſæ Sacrificium pro Populo ſibi commiſſo applicare debere, non ideo ſtatuere voluimus, eoſdem aut quotidie, aut quotieſcumque celebraverint, ad prædictam applicationem pro Populo teneri. Et quidem Sacroſancta Tridentina Synodus *ſeſſ. 23. cap. 14.* præcipit Epiſcopis curare, ut Sacerdotes ſaltem diebus Dominicis, & Feſtis ſolemnibus, Miſſarum ſacra faciant, *ſi autem curam habuerint animarum, tam frequenter ut ſuo muneri ſatisfaciant, Miſſas celebrent*; in pluribus autem Synodalibus Epiſcoporum Conſtitutionibus novimus provide conſtitutos, ac deſignatos eſſe dies, quibus animarum Paſtores Miſſas celebrare debeant. At vero Nos id unum in præſenti ſuſcepimus decernendum, quando nimirum iidem pro Populo celebrare & applicare teneantur; & quamvis com-

pertum

pertum habeamus id, quod alias a Congregatione Concilii reſponſum fuit, Parochum nempe pinguibus redditibus dotatum quotidie pro Populo celebrare & applicare debere; eum vero qui uberioribus hujuſmodi redditibus non gaudeat, feſtivis tantum diebus id ipſum præſtare teneri; quum tamen pariter Nobis perſpectæ ſint tum controverſiæ ſuper hoc ipſo exortæ; nimirum ad quam ſummam pertingere debeant Eccleſiæ Parochialis proventus, ut pingues, & uberes appellari poſſint; quoniam pingues minime habendi ſunt redditus, etiam copioſi, quibus tamen multiplicia & gravia ſint onera adnexa; tum etiam multorum querelæ adverſus hujuſmodi decretum, tamquam plus æquo rigidum, excitatæ, Nobis innoteſcant; Idcirco opportunum cenſemus Fraternitatibus Veſtris declarare, Nobis abunde ſatisfactum fore, Vobiſque proinde ſatis eſſe poſſe, dum ii, qui animarum curam exercent, Sacrificium Miſſæ pro Populo celebrent atque applicent in Dominicis aliiſque per annum diebus Feſtis de Precepto; quum prædicti Dominici, aliique Feſti dies, ii ſint, in quibus, juxta præceptum Concilii Tridentini *ſeſſ.* 5. *cap.* 2., & *ſeſſ.* 24. *cap.* 4. quilibet animarum curæ præpoſitus Populum ſibi commiſſum ſalutaribus verbis paſcere debet, docendo ea quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem; iidemque ſint dies, de quibus eadem Sancta Synodus ſtatuit, *ut moneat Epiſcopus Populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe, ubi commode id fieri poteſt, ad audiendum Verbum Dei*; & quibus Parochi Subditos ſuos in Doctrina Chriſtiana erudire debent, juxta id quod a prædicto Concilio in cit. *Cap.* 4. Epiſcopis præcipitur, ut nempe *ſaltem Dominicis, & aliis feſtivis diebus Pueros in ſingulis Parochiis, Fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum & Parentes, diligenter ab iis, ad quos ſpectabit, doceri* curent.

§. 7. Et quia in nonnullis Diœceſibus numerus dierum Feſtorum de præcepto, de Apoſtolica noſtra auctoritate & conſenſu, eatenus eſt imminutus, ut nempe in aliquibus Feſtis Chriſtifideles & Miſſam audire & ab operibus ſervilibus abſtinere debeant; in aliis vero Populo permiſſum ſit opera ſervilia exercere, firma remanente obligatione audiendi Miſſæ Sacrificium; Nos, ut obortæ jam dubitationes circa onus applicationis Miſſæ Parochialis in hujuſmodi diebus Feſtis, penitus eliminentur, ſtatuimus & declaramus, quod etiam iiſdem Feſtis diebus, quibus Populus Miſſæ intereſſe debet, & ſervilibus operibus vacare poteſt, omnes animarum curam gerentes Miſſam pro Populo celebrare & applicare teneantur.

Comprehenſis illis, quibus tenetur Populus Miſſam audire.

§. 8. Quia vero propria nonnunquam experientia ſatis agnovimus, aliquos eſſe Parochos adeo pauperes, ut ferme ex eleemoſynis, quas a Fidelibus pro Miſſarum celebratione accipiunt, vivere cogantur; eos vero qui, Eccleſia Parochiali vacante, ad animarum curam exercendam, ſub Vicarii, ſeu Œconomi nomine, deputantur, aliquibus in locis adeo illiberaliter tractari, ut exigui redditus ipſis conſtituti, & pauca incerta emolumenta eiſdem obvenientia, ægre ad eorum vitæ neceſſaria ſufficiant; quod iis quoque non raro evenire ſolet, qui in aliquibus Eccleſiis, habituali cura apud alios manente, actuali tantum exercitio ſunt addicti; proindeque cum iſtis ſevere nimis agi videretur, ſi diebus feſtis, quibus potiſſimum hujuſmodi occaſio ſe offert, eiſdem vetitum eſſet eleemoſynam pro applicatione Miſſæ recipere: Idcirco Nos tam iſtorum, quam illorum inopiam ſummopere miſerantes, eiſdemque, quantum Nobis integrum eſt, conſulere volentes; quamvis, ut ſupra dictum eſt, omnes & ſin-

Facultas conceditur diſpenſandi Parochos pauperes ab applicatione pro Populo diebus Feſtis.

& ſinguli prædicti teneantur diebus feſtis Miſſam pro Populo celebrare & applicare; attamen, quod pertinet ad prædictos Parochos egentes, unicuique veſtrum facultatem concedimus, cum iis, quos revera tales eſſe noveritis, opportune diſpenſandi, adhoc ut, etiam diebus feſtis hujuſmodi, eleemoſynam ab aliquo pio offerente recipere, & pro ipſo Sacrificium applicare, quatenus id

Modo in Eccl. Par. celebrent, & totidem Miſſas pro Pop. applicent.

ab eo requiratur, libere & licite poſſint & valeant; dummodo ad neceſſariam Populi commoditatem, in ipſa Eccleſia Parochiali Miſſam celebrent; ea tamen adjecta conditione, ut tot Miſſas infra hebdomadam pro Populo applicent, quot in diebus Feſtis, infra eandem hebdomadam occurrentibus juxta peculiarem intentionem alterius pii Benefactoris obtulerint.

Vicarii temporanei congruis reditibus ad hunc effectum providendi.

§. 9. Quod autem ſpectat ad Vicarios, ſive Œconomos Eccleſiarum vacantium, quum a Sacro Tridentino Concilio *cit. ſeſſ.* 24. *cap.* 18., cuilibet Epiſcopo tribuatur facultas eos deputandi & conſtituendi, *cum congrua, ejus arbitrio, fructuum portionis aſſignatione*; veſtrum erit, Ven. Fratres, cum iis agere, qui vacantis Eccleſiæ fructus exigunt, ut egenti Vicario, qui exigua hujuſmodi certorum fructuum aſſignatione, paucisque incertis proventibus gaudeat, congruum aliquod augmentum præbeatur, pro onere celebrandi & applicandi Miſſam pro populo diebus Feſtis. Quapropter pro iis locis, in quibus Eccleſiarum

Eaque de re cum Collectoribus Cam. Ap. agendum.

vacantium fructus ad commodum Cameræ Noſtræ Apoſtolicæ exiguntur, opportuna Theſaurario Noſtro Generali mandata dirigimus, quæ is denunciare non prætermittet peculiaribus dictorum locorum Collectoribus; cum quibus Epiſcopi Eccleſiaſticæ Noſtræ Ditionis, cæterorumque locorum, in quibus, ut præfertur, Eccleſiarum vacantium fructus ad Cameram prædictam pertinent, officii ſui partes in eum finem, de quo ſupra diximus, interponere debebunt.

De Vicariis perpetuis, vel etiam amovib., ſervanda Conſtitutio S. Pii V.

§. 10. Ac demum, quoad illos, qui tanquam Vicarii, ſive perpetui, ſive ad tempus conſtituti, Animarum curam adminiſtrant, quæ apud alios habitu reſidet, ratione alicujus Eccleſiæ Parochialis, ipſorum Eccleſiis, ſeu Monaſteriis, Collegiis, aut Locis Piis olim unitæ; quamvis a recol. mem. Prædeceſſore Noſtro S. Pio Papa V. præfinita fuerit certa pars fructuum hujuſmodi Vicariis aſſignanda, prout in ipſius Conſtitutione, quæ incipit: *Ad exequendum*, data Kalendis Novembris Anni MDLXVII. diſtincte ſtatuitur; nihilominus ubi præſcripta fructuum portio vel nullo modo, vel non integre Vicariis prædictis aſſignata reperiatur, vel etiam ubi ea, quæ ad normam prædictæ Conſtitutionis eiſdem fuerit attributa, minime ſufficiens a vobis reputetur, propter temporum circumſtantias, & ſignanter pro implendo onere celebrandi & applicandi Miſſam pro Populo diebus Feſtis de præcepto; utendum vobis erit poteſtate, quam fecit Epiſcopis Synodus Tridentina *ſeſſ.* 7. *cap.* 7., dum illorum arbitrio permiſit, juxta temporum atque injunctorum onerum rationem, congruam prædictis Vicariis fructuum portionem aſſignare; quam ob cauſam Nos etiam Fraternitatibus Veſtris, quatenus opus ſit, neceſſarias omnes & opportunas facultates impertimur, quibuſcumque appellationibus, privilegiis, aut exemptionibus, ut in eodem Concilio ſancitur, adverſus ea, quæ ſalubriter a Vobis conſtituta fuerint, minime ſuffragantibus.

II. Miſſa Conventualis in Eccl. Colleg., Cath &c.,

§. 11. Hæc igitur circa Miſſam Parochialem ſtatuenda, & Fraternitatibus Veſtris denuncianda judicavimus. Indeque gradum facientes ad ea quæ pertinent ad Miſſam Conventualem, neminem Veſtrum latere putamus Sacrorum Canonum ſanctiones, quibus præcipitur, ut ſingulis diebus in Eccleſiis Patriarchali-

chalibus, Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis, tum Horæ Canonicæ debitis modo & forma recitentur, tum etiam Miſſa Conventualis celebretur; quæ adeo claræ ſunt, ut nulla ſuper iis oriri poſſit dubitatio. Eaque de re perſpicuæ pariter & per omnia uniformes exiſtunt Reſolutiones ab hac Congregatione Vener. Fratrum Noſtrorum Concilii Tridentini Interpretum repetitis vicibus emanatæ, quas omnes Apoſtolica Auctoritate Noſtra confirmamus & approbamus, earum executionem Vobis enixe inculcantes: ut ſcilicet Miſſa Conventualis, quæ ſingulis diebus canitur a Clero prædictarum Eccleſiarum, pro earundem Benefactoribus in genere quotidie applicetur; eodem prorſus modo, quo Miſſam Parochialem ab iis qui curam Animarum gerunt, pro Populo ſibi commiſſo, ſingulis ſaltem diebus Feſtis de præcepto, applicari debere ſuperius declaravimus.

quot'die celebranda, & pro Benef.ct. in genere applicanda.

§. 12. Itaque date operam, ut falſam quorundam opinionem eliminetis, quam in aliquibus Eccleſiis ejuſmodi, ſive dolo malo, ſive per errorem invectam eſſe novimus: quod nempe dum Miſſa Conventualis pro certo aliquo Eccleſiæ Benefactore, vel grati animi ergo, vel ex vi oneris impoſiti, celebratur & applicatur, ſatis impletum cenſeatur debitum applicationis Miſſæ Conventualis. Etenim hujuſmodi debitum non quidem reſpicit ſingulares aliquos Benefactores, ſed Benefactores in genere cujuslibet Eccleſiæ, cujus ſervitio addicti ſunt quicumque in eadem ſive Dignitates, ſive Canonicatus, ſive Manſionariatus, ſive Beneficia Choralia obtinent, & Miſſam Conventualem ſuis reſpective vicibus celebrant.

Nec ſuffragatur applicatio pro certo Benefactore.

§. 13. Neque minus improbandam noveritis aliorum ſententiam, qui ſatis putant ſupradictam obligationem impletam eſſe, dum in eorum Eccleſiis pro Benefactoribus in genere aliquæ interdum preces fiunt, vel anniverſaria ſtatis diebus Sacrificia pro illis peraguntur. Nemo enim id ſibi arrogare debet, ut impoſitæ obligationi alia ratione ſatisfacere poſſit, quam ea, quæ a Lege Eccleſiaſtica multoties præſcripta fuit; nimirum Miſſam Conventualem ſingulis diebus pro Benefactoribus celebrando, eandemque pro illis in genere applicando.

Nec pariter alterius generis preces, vel ſtata anniverſaria Sacrificia.

§. 14. Profecto non ſolum prioribus Eccleſiæ ſæculis, verum etiam temporibus haud longe a noſtra ætate remotis, (quod Vos ex Hiſtoria Eccleſiæ didiciſſe non dubitamus) ſervabatur olim in ſingulis Eccleſiis ſeries accurata omnium & ſingulorum, quorum liberalitate unaquæque aucta fuerat, eorumque nomina Sacris Diptychis, ſic enim vocabantur, ideo conſignata erant, ut eorumdem recordatio nunquam interiret, utque pro iis tum preces funderentur, tum etiam Miſſæ Sacrificium offerretur; quam ob cauſam etiam prædictus Catalogus in pleriſque Eccleſiis ob oculos Presbyteri Celebrantis apponi conſuevit; licet iidem pii Benefactores in ſuis Donationibus nihil penitus pro ſe pacti eſſent, ſed tantummodo pro peccatorum ſuorum remiſſione ſe bona ſua Deo offerre declaraſſent. Eccleſiarum ſiquidem Præſules preces pro iis imperandas eſſe duxerunt; quamvis illi propria bona offerentes ne verbum quidem ea de re feciſſent. Sacrorum hujuſmodi Diptychorum uſus ſenſim defecit; ob idque in oblivione jacent alicubi complurium Benefactorum nomina. At non idcirco deſerere fas eſt uſum & diſciplinam orandi pro iis, & Sacrificium Miſſæ pro illis offerendi. Atque inde præceptum applicandi Miſſam Conventualem pro Benefactoribus in genere, originem atque rationem deſumit.

Ratio & origo hujuſmodi obligationis.

§. 15. Quemadmodum vero, loquendo de Miſſa Parochiali, ſuperius dictum eſt,

Cujus declinandæ

plures cauſæ fruſtra afferuntur.

eſt, varias excuſationes afferri ſolere, ad declinandam illius applicationem pro Populo diebus feſtis de præcepto; ita pariter uſuvenit, quoad applicationem quotidianam Miſſæ Conventualis pro Benefatoribus in genere. Ut autem ſuperiores illæ, ſic etiam hæ poſteriores, provide e medio ſublatæ fuerunt per opportunas Congregationis Concilii Tridentini reſolutiones, quas proinde in his etiam auctoritate Noſtra approbamus, & confirmamus.

Statuitur contrariam conſuetudinem, etiam immemor., non ſuffragati.

§. 16. Nonnulli ſiquidem obtentu contrariæ conſuetudinis, etiam immemorabilis, in propria Eccleſia vigentis, ſe ab hujuſmodi onere eximi poſſe ſibi perſuaſerunt. Verum jam pluries reſponſum fuit, hujuſmodi conſuetudinem, licet immemorabilem, quæ potius abuſus & corruptela dicenda eſt, nemini ſuffragari.

Peculiarem Celebrant. obligationem Fer ſe ipſos implendam.

§. 17. Alii a Miſſa pro Benefactoribus in genere applicanda ſe excuſatos voluiſſent, ex eo, quod alio quopiam Miſſarum onere obſtricti inveniantur, vel ratione proprii Canonicatus, aut alterius Beneficii Eccleſiaſtici, quod inſimul cum Canonicali præbenda obtinent; vel quia, præter munus Canonici, ſeu Beneficiati, aut Manſionarii in Eccleſia Cathedrali, ſeu Collegiata, quum etiam in eadem, vel in alia Eccleſia Parochialem curam exerceant, dum Miſſam Conventualem canunt diebus feſtis de præcepto, debent pro Populo ſibi commiſſo eam applicare; ac proinde nequeunt eandem pro Eccleſiæ Benefactoribus ſpecialiter offerre. Sed his quoque obviam itum eſt, jubendo ſingulis prædictis, ut Miſſam Conventualem, quam canunt, pro Eccleſiæ Benefactoribus in genere applicent; pro aliis vero, pro quibus ipſi peculiariter Miſſam applicare tenentur, alterum ſubſtituant, qui ipſorum loco Miſſam hujuſmodi celebret, applicetque.

Eleemoſynam, quarendam opus, deſumendam ex maſſa diſtributionum.

§. 18. Aliorum pariter exceptio fuit, quoo Miſſa Cnventualis non ſemper a Canonicis, aut Dignitatibus celebretur, ſed aliquando etiam a Beneficiatis, aut Manſionariis; quos minus æquum videtur pro Miſſæ celebratione omni eleemoſyna carere, quæ unde deſumi valeat, ignoratur. Cui tamen rei pariter conſultum eſt, demandando, ut ea deſumatur ex Maſſa diſtributionum.

Hia deficientibus, oportuna pauperibus diſpenſario concedatur.

§. 19. Alii denique obtenderunt exiguitatem hujuſmodi diſtributionum, quæ, ob detractam eleemoſynam quotidianam pro Miſſa Conventuali, ad nihilum feræ redactæ, vix foret, ut ab aliquo curarentur, cum magno detrimento ſervitii Eccleſiæ præſtandi. Tridentina quidem Synodus *ſeſſ.* 14. *cap.* 15. opportunas rationes oſtendit, quibus Canonicalium Præbendarum inopiæ valeat provideri. Si vero deſignatam a Concilio viam, ut fere evenire ſolet, nequaquam iniri poſſe contingat, reliquum erit ad Congregationem Concilii recurſum habere; cujus erit, perſpecto ex Veſtris relationibus rerum ſtatu, auctoritate Apoſtolica a Prædeceſſoribus Noſtris eidem impartita, & a Nobis etiam præſentium tenore confirmata, quotidianam applicationem Miſſæ Conventualis pro Benefactoribus in genere, ut alias, ad Feſtos tantummodo dies redducere.

De ſecunda, & tertia Miſſa Conventuali.

§. 20 Non modo Eccleſiis Patriarchalibus, Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis injunctum reperitur, ut quotidie Miſſa Conventualis in eiſdem canatur, ſed etiam in Rubricis Generalibus, qnarum exactiſſimam Fraternitatibus Veſtris cuſtodiam commendamus, præſcribitur, ut certis diebus non una, ſed binæ, atque etiam aliquando tres Miſſæ Conventuales uno die celebrentur. Itaque quum nuper a Nobis dictum fuerit, primam Miſſam Conventualem quotidie pro Benefactoribus in genere celebrandam, & applicandam eſſe;

nunc

nunc expendendum ſupereſt, an earundem Eccleſiarum Capitula Juriſdictioni Veſtræ reſpective ſubjecta adigere debeatis, ut alias quoque Miſſas, ſi plures, ut præfertur, celebrari contigerit, pro Benefactoribus in genere ſimiliter applicent.

§. 21. Hujuſmodi quæſtio ab aliquibus ex Vobis Eccleſiaſtico zelo flagrantibus ſupradictæ Congregationi Venerabilium Fratrum Noſtrorum Concilii Tridentini Interpretum propoſita eſt. Jamque ante illius propoſitionem compertum fuerat, alias ab eadem Congregatione reſponſum fuiſſe, concedendam eſſe exemptionem ab onere applicandi ſecundam, ac tertiam Miſſam Conventualem pro Benefactoribus in genere, attenta Canonicatuum, & Beneficiorum tenuitate, ex quo inferri poterat, hujuſmodi applicationis debitum manere, ubi de Eccleſiis pauperibus non ageretur.

Congreg. Concil. Reſponſa.

§. 22. Verum quum hanc definiendæ quæſtionis regulam apud prædictam Congregationem non admodum veteri obſervantia firmatam probe noverimus, cumque hujuſce dubii ſolutionem eadem Congregatio nuper judicio Noſtro remittendam eſſe cenſuerit; Nos ita judicamus, idque Vobis tenendum indicimus: laudandos nempe, & confirmandos eſſe, quotquot ſponte ſua ſecundam, aut tertiam Conventualem Miſſam pro Benefactoribus in genere applicant; qui vero idem agunt ex vi conſuetudinis in ipſorum Eccleſia vigentis, iis imperandum, ut in ea conſuetudine perſeverent; Ubi vero id uſu receptum non invenitur, liberam omnino ſecundæ, tertiæque Miſſæ Conventualis applicationem celebrantibus reliquendam eſſe, dummodo in commemoratione pro Defunctis, Eccleſiæ Benefactorum in genere non obliviſcantur.

Pontifex abſolvit ab applic. ſecundæ, & tertiæ Miſſæ, niſi aliud uſu receptum.

III. Commendat exactam in Choro pſallendi rationem.

§. 23. Huic demum Epiſtolæ noſtræ finem imponentes, Fraternitates Veſtras enixe hortamur, ut maximam curam & vigilantiam in id conferatis, ut in Eccleſiarum Veſtrarum Choris, præter devotam celebrationem, debitamque applicationem MiſſæConventualis, Horæ Canonicæ non præpropere, ſed exacte, pauſa nempe interpoſita, & maxima, qua decet, reverentia, ac religione canantur.

Declarat, etiam Canonicos ubique teneri ad pſallendum.

§. 24. Equidem ſcimus, in aliquibus Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis, inter Canonicos eam opinionem invaluiſſe, ut ſe munus ſuum ſatis implere contendant, dum Choro præſentes aſſiſtunt, licet ipſi ſibi ſilentium imperent, neque pſallentibus Beneficiatis, aut Manſionariis in cantu ſe adjungant. In hujuſce vero opinionis confirmationem, adduci ab iiſdem ſolent inveteratæ conſuetudines, ſtatuta peculiaria, aut etiam prætenſa Eccleſiarum ſuarum Privilegia. At quum Synodus Tridentina *ſeſſ. 24. cap.* 12., loquens de Dignitatibus, & Canonicis, qui Choro intereſſe debent, unum ex eorum officiis eſſe dicat, *in Choro ad pſallendum inſtituto, Hymnis & Canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudare*: quumque pauca omnino ſint Capitula, in quibus eo modo a Canonicis in Choro aſſiſtitur, ideoque receptæ in univerſa Eccleſia diſciplinæ paucos illos adverſari dignoſcatur; quum inſuper opinio illa nunquam in Congregatione Concilii Tridentini interpretationi præpoſita, examinata ſit, quin ſtatim exploſa fuerit, & improbata; quamvis præſumptis conſuetudinibus aliiſque fundamentis, & rationibus innixa perhiberetur, Canonicis etiam Eccleſiarum Patriarchalium hujus Noſtræ Urbis ſuper hoc inſtantibus; quum denique idem judicium prolatum reperiatur a pluribus Conciliis Provincialibus, ab hac etiam Apoſtolica Sede approbatis, & confir-

matis; nihil jam reliquum eſſe videtur, quominus pauciores univerſorum legi ſe accommodent. Equidem minime Nobis compertum eſt, quo peculiari titulo ſuffulti perſuaſum habeant unius vel alterius Eccleſiæ Canonici, ſe muneri ſuo ſatisfacere per ſimplicem in Choro aſſiſtentiam, abſque Divinæ Pſalmodiæ Cantu.

Nec ſuffragari præſumpta privilegia, aut conſuetudines.

Verum, niſi illis præſto ſit Apoſtolicum non præſumptum, vel abrogatum, ſed legitimum, ac vigens Privilegium ſive Indultum; jure ac merito verendum eſt, ne iſti, dum ita ſe gerunt, Præbendarum, ac diſtributionum fructus minime ſuos faciant, & conſequenter ne ad eorum reſtitutionem teneantur. Quapropter veſtrum erit, Venerabiles Fratres, hæc omnia illis aperire, ut neque Nobis, neque Vobis apud Divinum Judicem fraudi ſit, ſi in hujuſmodi re, quæ tanti eſt momenti, utpote quæ ad ipſius Dei cultum proxime ſpectat, abuſus & corruptelas, quas arguendo & increpando evellere debebamus, diſſimulatione ac ſilentio noſtro foviſſe & confirmaſſe inveniamur. Interea Fraternitatibus Veſtris, quas intimo cordis affectu complectimur, Apoſtolicam Benedictionem amantiſſime impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 19. Auguſti 1744. Pontificatus Noſtri Anno V.

DOCUMENTUM XIX.

Pro pag. 95. Tom. II.

Circa Miſſarum Eleemoſynas, & vetita Mercimonia in ipſis exercita.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis univerſis, gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

A Miſſarum celebratione qualibet aviditatis ſpecies arcenda.

QUanta cura adhibenda ſit, ut Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium non ſolum omni Religionis cultu, ac veneratione celebretur; verum etiam ut a tanti Sacrificii dignitate cujuſvis generis mercedum conditiones, pacta, & importunæ atque illiberales eleemoſynarum exactiones potius, quam poſtulationes, aliaque hujuſmodi, quæ a ſimoniaca labe, vel certe a turpi quæſtu non longe abſunt, e medio tollantur, nemo eſt ex Catholicæ Fidei cultoribus, qui ignoret.

Abuſus in hac materia introducti.

§. 1. Verum eouſque tandem progreſſa eſt, ſicut non ſine ingenti cordis noſtri mœrore undique accepimus, nonnullorum, ſive Eccleſiaſticorum, ſive Laicorum Virorum avaritia, quæ eſt idolorum ſervitus, ut eleemoſynas quidem ſeu ſtipendia propter Miſſarum celebrationem, juxta locorum conſuetudines, vel Diœceſanarum Synodorum Sanctiones, in ſubſidium alimentorum uniuſcujuſque Sacerdotis dumtaxat, pro regionum opportunitatibus præſcripta, colligant; Miſ-

ſas

ſas vero celebrari curent alibi, ubi eleemoſynæ, ſeu ſtipendia, vel conſuetudine, vel Synodali lege, pro ſingulis Miſſis attributa ſunt minoris pretii, quam illic, ubi accipiuntur, darentur.

§. 2. Id quam abſonum ſit, atque alienum ab ipſa, ſive expreſſa, ſive tacita pie offerentium voluntate, omnes plane intelligunt. Nec aliter exiſtimandum eſt; in illa enim potius Miſſas eſſe celebrandas quiſque vult, ad quam, religionis, & pietatis ſtimulis ductus, eleemoſynas confert, aut in qua quiſpiam fortaſſe tumulatus eſt, quam in alia Eccleſia ſibi prorſus ignota. Quod ſane, veluti mercaturis faciendis a turpis lucri cupiditate inductum, non ſolum ab avaritiæ ſuſpicione, & vitio, verum etiam a furti crimine, unde reſtitutioni ſubjacet, haud immune, in cauſa eſt, ut bonorum quamplurimi, ad quorum notitiam mercatura hujuſmodi venit; graviter offenſi, ab eleemoſynis ad celebrandas Miſſas amplius offerendis ſeſe abſtineant.

Quibus fruſtratur offerentium voluntas.

§. 3. Execrabilem hujuſmodi abuſum alicubi ſenſim irrepentem deteſtantes Romani Pontifices Prædeceſſores Noſtri, de conſilio tum Congregationis S. R. E. Cardinalium Univerſalis Inquiſitionis contra hæreticam pravitatem, tum Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, decretum voluerunt, nimirum a quolibet Sacerdote, ſtipendio, ſeu eleemoſyna majoriis pretii pro celebratione Miſſæ a quocumque accepta, non poſſe alteri Sacerdoti Miſſam hujuſmodi celebraturo ſtipendium, ſeu eleemoſynam minoris pretii erogari, etſi eidem Sacerdoti Miſſam celebranti, & conſentienti, ſe majoris pretii ſtipendium, ſeu eleemoſynam accepiſſe indicaſſet.

Iidem alias a Summis Pontificibus damnati.

§. 4. Eapropter Vos, Venerabiles Fratres, in Apoſtolici Miniſterii, & ſollicitudinis Noſtræ partem adſcitos, rogamus, & maximopere in Domino hortamur, ut cuſtodientes vigilias ſuper gregibus veſtris, enitamini, ne ea peſtis amplius pervagetur, ſed ut penitus extinguatur. Ab avaritia enim, tamquam a radice, mala omnia germinant; quam quidam appetentes, erraverunt a Fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis. Avaritia quidem nulla potior contagio, quæ conceptam apud omnes Sacerdotalis dignitatis perfectioniſque opinionem magis inficiat evellatque. Avaritia opibus Deum poſthabere, ac ſervire Mammonæ docens, efficit, ut Avari hæreditatem non habeant in Regno Chriſti, & Dei. Quod ſi hæc in Laicis hominibus minime toleranda, atque adeo legibus coercenda, quid in Eccleſiaſticis viris, qui terrenis rebus nuntium miſerunt, qui in ſortem Domini vocati, qui Deo mancipati ſunt? Quid, quod non per mundana lucra, ſed per Altaris miniſterium, tam ſordide, & cum ſanctiſſimarum legum contemptu, & cum Sacerdotalis characteris dedecore, in avaritiam præcipiti animo rapiuntur? Contendite igitur, Venerabiles Fratres, quibus Chriſti ovium cura demandata eſt, non ſolum ut verbo, & exemplo præeuntes, Chriſti ſitis bonus odor in omni loco, unde populi veſtigia veſtra ſequantur; verum etiam ut Eccleſiaſticos primum, deinde Laicos viros ab infectis vitiorum paſcuis avertentes, per viam mandatorum Dei ad Cœleſte Ovile currere doceatis.

Adhortatio ad Epiſcopos pro extirpanda avaritiæ labe.

§. 5. Quoniam autem ita comparatum eſt, ut præſentis pœnæ metu ſalutaribus monitis facilius obtemperetur; per Edictum in veſtris Diœceſibus proponendum affigendumque, univerſis notum facite, quemcumque, qui eleemoſynas, ſeu ſtipendia majoris pretii pro Miſſis celebrandis, quemadmodum locorum conſuetudines, vel Synodalia Statuta exigunt, colligens, Miſſas, retenta ſibi

Injungitur publicatio Edictorum contra illicitos quæſtus.

ſibi parte earumdem eleemoſynarum, ſeu ſtipendiorum acceptorum, ſive ibidem, ſive alibi, ubi pro Miſſis celebrandis minora ſtipendia, ſeu eleemoſynæ tribuuntur, celebrari fecerit, Laicum quidem, ſeu Sæcularem, præter alias arbitrio veſtro irrogandas pœnas, Excommunicationis pœnam, Clericum vero, ſive quemcumque Sacerdotem, pœnam Suſpenſionis ipſo facto incurrere; a quibus nullus per alium, quam per Nos ipſos, ſeu Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, niſi in mortis articulo conſtitutus, abſolvi poſſit. Fore autem in Domino confidimus, ut unſquiſque memor conditionis ſuæ, poſthac bene conſultum velit animæ ſuæ, nec tam ſalutares leges cenſuraſque Eccleſiaſticas parvipendat. Interea Fraternitatibus Veſtris Apoſtolicam Benedictionem, in populos etiam curæ veſtræ commiſſos redundaturam, peramanter impertimur.

Cum pœna Excommunicationis a Laicis, & ſuſpenſionis a Sacerdotibus ipſo facto incurren., & Summo Pontifici reſervatæ.

§. *6.* Volumus autem, ut præſentium literarum tranſumptis, ſive exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Præſentium tranſumptis fidem præſtari ſancitur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 30. menſis Junii 1741. Pontificatus Noſtri Anno I.

D. Cardinalis Paſſioneus.

DOCUMENTUM XX.

Pro pag. 129. Tom. II.

Circa Confeſſarios exquirentes a Pœnitentibus in Confeſſione nomina Complicum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

UBi primum de perverſa quadam, & abſurda praxi in Sacramento Pœnitentiæ adminiſtrando apud nonnullos Confeſſarios in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis introduci cœpta, non ſine animi Noſtri dolore, nuntium accepimus non levi aliquo incertoque rumore ad Nos perlatum, ſed ita gravibus, ſolidiſque fundamentis innixum, ut prudentem omnino fidem de periculi cum veritate, tum magnitudine facerent; prætermittere non potuimus, quin continuo datis ad Venerabiles Fratres eorumdem Regnorum, ac Ditionum Archiepiſcopos, & Epiſcopos Apoſtolicis Noſtris Literis, remedium naſcenti malo quam promptiſſime adhiberemus. Earum vero Literarum die ſeptima menſis Julii ſuperioris anni milleſimi ſeptingenteſimi quadrageſimi quinti editarum, quas præſenti huic noſtræ Conſtitutioni inſerendas exiſtimamus, hic tenor erat.

Delatus alias in Sacramento Pœnitentiæ abuſus.

Literis Sanctiſſimi Domini, quæ hic inſeruntur, reprobatus fuerat.

BE-

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Suprema omnium Eccleſiarum ſollicitudo, & Divina Jeſu Chriſti omnium Paſtorum Principis, cujus vices plane immerentes gerimus, charitas aſſidue urget Nos, ut pro commiſſa divinitus imbecillitati Noſtræ univerſi Dominici gregis cura ſemper advigilantes, periculis animarum, ſicubi forte ſuperimpenderint, per omnes Chriſtiani Orbis Populos, ac Nationes opportune, quantum cum Domino poſſumus, occurramus; atque iis præcipue Regnis, & Locis peculiari quodam Apoſtolicæ Noſtræ charitatis ſtudio, auctoritatiſque providentia conſulamus, in quibus, cum Fides, Religio, Pietas quammaxime floreant, callidus humani generis hoſtis nocere Fidelibus dum aperto bello deſperat, per inſidias molitur, in Angelum ſcilicet ſeſe lucis transfigurans, & ementita boni ſpecie incautis illudens; qua ex arte non minora ſæpe animarum detrimenta, quam ex aggreſſione manifeſta, eſſe proventura nequiſſimus veterator confidit. In harum autem fraudum numero computamus, quod in florentiſſimis Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis, & Ditionibus, quibus Vos Antiſtites ſumma cum Sacerdotalis virtutis veſtræ commendatione præſidetis, & quibus pro ſingulari erga Catholicam Eccleſiam, atque Apoſtolicam hanc Sanctam Sedem obſervantia meritæ debentur laudes, nuper eveniſſe non ſine ingenti animi noſtri dolore cognovimus. Pervenit enim haud ita pridem ad aures Noſtras, nonnullos iſtarum partium Confeſſarios ſalva zeli imagine ſeduci ſe paſſos, ſed a zelo ſecundum ſcientiam longe aberrantes, perverſam quamdam, & pernicioſam praxim in audiendis Chriſtifidelium confeſſionibus, & in ſaluberrimo Pœnitentiæ Sacramento adminiſtrando, invehere atque introducere cœpiſſe; ut videlicet, ſi forte in pœnitentes incidiſſent ſocium criminis habentes, ab iiſdem pœnitentibus ſocii hujuſmodi, ſeu complicis nomen paſſim exquirerent; atque ad illud ſibi revelandum non inducere modo ſuadendo conarentur; ſed, quod deteſtabilius eſt, denuntiata quoque, niſi revelarent, abſolutionis ſacramentalis negatione, prorſus adigerent, atque compellerent; immo etiam complicis ejuſdem nedum nomen, ſed habitationis inſuper locum, ſibi exigerent deſignari. Quam illi quidem intolerandam imprudentiam tum procurandæ complicis correctionis, aliorumque bonorum colligendorum ſpecioſo prætextu colorare, tum emendicatis quibuſdam Doctorum opinionibus defendere non dubitarent; cum revera opiniones hujuſmodi vel falſas, & erroneas ſequendo, vel veras, & ſanas male applicando, perniciem tam ſuis, quam pœnitentium animabus conſciſcerent; ac ſeſe præterea plurium gravium damnorum, quæ inde facile conſecutura fore prævidere debuerant, reos coram Deo æterno Judice conſtituerent. Et vero jam ſecuta fuiſſe multa ejuſmodi damna infelici experientia compertum eſt: Nec fieri potuit quin ea de cauſa & oblocutiones, & ſcandala, & non Miniſtrorum tantum, ſed ſacri etiam ipſius miniſterii odium, & animorum ingens conturbatio in Populo fideli exorta ſint. Triſtia Nos hæc nuntia cum accepimus, ſimul audivimus, contra exitialem hujuſmodi abuſum protinus juſta indignatione pro munere ſuo commotos fuiſſe dilectos Filios Noſtros Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales Nunum a Cunha in iiſdem Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis Generalem Inquiſitorem, & Thomam de Almeyda Patriarcham Liſbonenſem; atque utrumque ſollicite gliſcenti malo compeſcendo, atque eradicando adlaboraſſe. Nos autem, ne in tam gravi

Relati abuſus expoſitio.

Scandala inde exorta.

Item Cardinalium Inquiſitoris, & Patriarchæ ſollicitudines.

anima-

Digitized by Google

Pontifex damnat relatam praxim.

animarum diſcrimine ulla ex parte Apoſtolico Noſtro Miniſterio deeſſe videamur, neve mentem hac ſuper re Noſtram apud Vos obſcuram, & ambiguam eſſe ſinamus; Notum Vobis eſſe volumus, memoratam ſuperius praxim penitus reprobandam eſſe, eamdemque a Nobis per præſentes Noſtras in forma Brevis Literas reprobari, atque damnari, tamquam ſcandaloſam, & pernicioſam, ac tam famæ proximorum, quam ipſi etiam Sacramento injurioſam, tendentemque ad ſacroſancti ſigilli ſacramentalis violationem, atque ab ejuſdem Pœnitentiæ Sacramenti tantopere proficuo, & neceſſario uſu Fideles abalienantem. Eapropter, Venerabiles Fratres, quamquam de paſtorali veſtra vigilantia nihil eſt, quod dubitemus; Supremi tamen Officii quoque Noſtri eſſe cenſemus, alacritatem ipſam veſtram hac mentis Noſtræ aperta ſignificatione, & Apoſtolicis inſuper hortationibus noſtris intentius acuere, & excitare, ut pro ſe quiſque veſtrum opportunioribus, quaſcumque prudentia ſuggeſſerit, initis rationibus, & efficacioribus quibuſque juris remediis, quoad opus fuerit, contra delinquentes Miniſtros adhibitis, noxiam hujuſmodi novitatem ſtrenue inſectemini, ac pene naſcentem opprimatis, neque patiamini traditis curæ veſtræ ovibus ibi offendiculum parari, ubi ſalus a Chriſto poſita eſt, ab eoque divinæ miſericordiæ fonte illas averti, ac deterreri, ad quem ab eodem Redemptore Noſtro ad abluendas, dealbandaſque in ſanguine ſuo animas amantiſſime invitantur. Interea, dum a zelo veſtro, ac prudentia luculentiora Nobis certo pollicemur veſtræ pietatis, & obſervantiæ argumenta, Apoſtolicam Benedictionem cum uberrima cæleſtium chariſmatum copia conjunctam Vobis, Venerabiles Fratres, ex animo impertimur. Volumus autem, ut præſentium tranſumptis, ſive exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo Perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus ubique fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, & adhiberi poſſet, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Episcoporum diligentiam contra eam excitat.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 7. menſis Junii 1746. Pontificatus Noſtri Anno V.

Cajetanus Amatus.

Confirmatio earumdem Literarum.

Has porro Nos Literas in forma Brevis tunc datas iterum præſentibus Noſtris confirmamus, & roboramus, eaſque ab omnibus, & ſingulis fideliter, exacteque obſervari injungimus, atque præcipimus.

Et pœnæ in docentes oppoſitum, contradicentes, male interpretantes.

Statuentes inſuper, ac decernentes, ut quicumque cujuſvis ſtatus, gradus, conditionis, dignitatis, & ordinis, etiam ſpeciali, & individua, ad effectum, ut hiſce Noſtris præſentibus comprehendantur, mentione & expreſſione digni, auſus in poſterum fuerit docere licitam eſſe hujuſmodi praxim, prout ea in relato Noſtro Brevi exponitur, ac reprobatur; vel ſcribere, aut loqui præſumpſerit, in ejuſdem damnatæ praxis defenſionem; vel ea, quæ in dicto Brevi contra eandem praxim decreta ſunt, impugnare, aut in alienos ſenſus temere detorquere, ſeu interpretari; incidat ipſo facto in excommunicationem, a qua non poſſit, præterquam in articulo mortis, ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, vel auctoritate ſuffulto, niſi a Nobis, vel a pro tempore exiſtente Romano Pontifice, abſolvi.

Et in Confeſſarios contrafacientes.

Et quia non modo cavendum eſt, ut, quæ ſunt a Nobis in præinſertis Literis decreta, ab omni impugnatione, contradictione, pravaque interpretatione ſalva ſint, & immunia; verum etiam ne quis in Sacramenti Pœnitentiæ admi-

adminiſtratione ab eorum omnimoda obſervantia unquam recedat; idcirco omnibus & ſingulis Confeſſariis utriuſque Cleri tam Sæcularis, quam Regularis, quamtumvis exempti, & quacumque ſpeciali, & expreſſa mentione alias fortaſſe nominandi, graviter & diſtriƈte, Divini interminatione judicii, atque in virtute ſanƈtæ obedientiæ, prohibemus, ne, conformiter ad prædiƈtam reprobatam praxim, pœnitentes, qui peccatum, ſeu crimen aliquod, cujus ſocium, aut ſocios habuerint, ipſis in Tribunali Pœnitentiæ confiteantur, interrogare præſumant, de nomine ſocii, ſeu complicis, loco habitationis, vel aliis hujuſmodi adjunƈtis, ſive circumſtantiis, expreſſionem magiſque individuam ejuſdem complicis manifeſtationem concernentibus; eidem pœnitenti, ſi manifeſtare renuerit, ſacramentalem abſolutionem denegando: alioquin noverint ſeſe, ultra peccati lethalis incurſum, ſuſpenſioni ab officio audiendarum confeſſionum, aliiſque etiam gravioribus pœnis fore ſubjiciendos.

Ordo procedendi contra diƈtos delinquentes.

Præterea quoniam contra damnatum hujuſmodi exitialem abuſum, ne cum animarum pernicie radices agat, neceſſe ducimus modum, ac formam etiam in foro externo procedendi, & ultrices adverſus reos pœnas imponendi, ſtatuere, atque ordinare; omneſque ſuper hoc exorituras, vel etiam jam exortas diſſenſiones componere, & penitus amputare; volumus, decernimus, ac declaramus, quod docentes, ut ſupra, licitam eſſe praxim a Nobis jam reprobatam, vel in ejuſdem praxis defenſionem ſcribentes, aut loquentes, vel ejuſdem reprobationem in memorato Noſtro Brevi contentam impugnantes, aut perverſe interpretantes, in Officio Sanƈtæ Inquiſitionis prædiƈtorum Regnorum, atque Ditionum ſevere puniantur, & contra eos, & eorum quemlibet in eodem Officio procedatur, non ſecus, ac contra illos ibidem procedi ſolet, qui aſſerunt, tradunt, tuentur opiniones ſcandaloſas, pernicioſas, & uti tales a Sede Apoſtolica rejeƈtas, & condemnatas.

Tam docentes, contradicentes, male interpretantes.

Similiter in eodem Officio procedendum erit, & procedi volumus, ac ſtatuimus contra Confeſſarios quoque, ut ſupra, delinquentes, ac de nomine complicis pœnitentem interrogantes, eidemque pœnitenti, niſi illud ſibi manifeſtet, abſolutionem denegantes: Dummodo tamen hujuſmodi interrogandi, ac denegandi aƈtus talibus circumſtantiis conjunƈtus ſit, ac conveſtitus, quæ ſic agentem Confeſſarium de adhæſione ad prædiƈtam reprobatam praxim, tamquam ad licitam, vel alio quovis modo de prava credulitate ſuſpeƈtum reddant.

Quam Confeſſarii contrafacientes cum ſuſpicione pravi dogmatis.

Itaque contra prædiƈtos omnes, & ſingulos Delinquentes tam ſæculares, quam quorumvis etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjeƈtorum Ordinum, Inſtitutorum, Societatum, & Congregationum Regulares, cujuſcumque dignitatis, ac præeminentiæ, aut quovis privilegio muniti exiſtant, & quorum ſpecialis, & nominatim mentio facienda ſit, prædiƈtorum Regnorum, ac Ditionum Inquiſitores, poteſtate a Nobis tradita, quatenus opus ſit, præſentium tenore de novo conceſſa, prout in cauſis Fidei, juxta Sacrorum Canonum formam, nec non Sanƈti Officii Inquiſitionis hujuſmodi conſtitutiones, privilegia, conſuetudines, & decreta, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo ex ejuſmodi exceſſibus culpabiles repererint, in eos, pro criminum qualitate, & circumſtantiis, ſuſpenſionis ab officio confeſſiones audiendi, vel etiam ab executione Ordinum, privationis Beneficiorum, Dignitatum, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, nec non vocis

In Officio Inquiſitionis judicandi, & puniendi.

aƈtivæ

Digitized by Google

activæ ac paſſivæ, ſi Regulares fuerint, aliaſque pœnas decernant; omnes etiam, vel earum tantum aliquas, in perpetuum, vel ad tempus infligendo.

Et eidem a ſcientibus denunciandi. Quicumque vero alium quemlibet aliquo ex ſupradictis modis deliquiſſe cognoverit, eum, intra terminum dierum, in Edictis Sancti Officii ejuſmodi Inquiſitionis præfigi ſolitum, eidem Sancto Officio denunciare teneantur: alioquin pœnas non denunciantibus per eadem Edicta infligi conſuetas incurrant. Veruntamen ab hujuſmodi onere denunciandi juſtis de cauſis eximi volumus, & eximimus perſonam ipſam pœnitentem dumtaxat in cauſa propria, ideſt in caſu, quod ſuum peccatum confitens, a Confeſſario adigatur ad ſibi manifeſtandum nomen complicis in eodem peccato: tunc enim pœnitentem hujuſmodi ab obligatione eundem Confeſſarium denunciandi liberamus. Sed quando aliunde, quam ex propria, ut dictum eſt, confeſſione, noverit Confeſſarium aliquo ex ſuperius enumeratis, & Sancto Officio denunciandis modis deliquiſſe, tunc eum & ipſe denunciare ex iſta aliunde habita notitia teneatur.

Confeſſarii vero contrafacientes abſque dictâ ſuſpicione, judicandi & puniendi erunt ab Ordinariis. Quod ſi Confeſſarii de complicis nomine perperam interrogantis, abſolutionemque, ni ſibi detegatur, denegantis actum contingat ejuſmodi eſſe, ut, quamvis imprudens, & malus, ſimplex tamen quidam, & nudus actus fuerit, ideſt iis circumſtantiis deſtitutus, quæ de prava credulitate, vel de mala adhæſione ad praxim in ſæpe-dicto Noſtro Brevi reprobatam, tamquam ad licitam, eumdem Confeſſarium ſuſpectum reddant; tunc iſtiuſmodi delictum, neque denunciationis oneri, neque Sancti Officii prædicti cognitioni ſubjectum erit; ſed de illo cognoſcere, atque in delinquentem Confeſſarium, per ſuſpenſionem ab audiendis confeſſionibus, vel alias canonicas, & legitimas pœnas pro delicti modo animadvertere, ad locorum Ordinarios in ſua cujuſque Diœceſi omnino ſpectabit.

Hæc procedendi regula ſervanda decernitur. His igitur circa ordinem, formam, modumque contra ejuſmodi delinquentes procedendi, ut præfertur, conſtitutis, ac ſuis unicuique Judici Eccleſiaſtico juribus aſſignatis, & diſtributis; hanc Nos deinceps regulam ab omnibus obſervari, ac cuſtodiri volumus, & mandamus, ſi quando talia delicta deprehendi contigerit; quæ tamen haud unquam poſthac eventura in Domino confidimus, accedente inſuper præclara inclytæ Luſitanæ Nationis univerſæ erga Sedem Apoſtolicam obſervantia, & obedientia, nec non eximia tum iſtius Sanctæ Inquiſitionis Officii, tum cujuſque loci Ordinariorum nunquam defutura vigilantia.

Et aliter a quocumque ante hæc ſtatuta abrogantur. Quapropter quæcumque aliter, quam præſentibus Noſtris decrevimus & conſtituimus, ſive in Edictis præfati Officii Inquiſitionis, ſive in quibuslibet quorumvis Ordinariorum Mandatis, aut Paſtoralibus Literis, vel Decretis antehac ſtatuta prodierint, ea Nos, quoniam poſt Apoſtolicam hanc a Nobis propoſitam agendi, ſeu judicandi normam minus neceſſaria fore cenſemus, deſinere jam, & ceſſare, ac, veluti nunquam emanaſſent, omnem obligandi vim amittere, Motu proprio, & ex certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine declaramus, ſtatuimus, atque ſancimus.

Clauſulæ pro Literarum validitate, & executione. Decernentes eaſdem præinſertas, nec non præſentes noſtras Literas, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo quod quicumque cujuſvis ſtatus, gradus, ordinis, præeminentiæ, & dignitatis exiſtant, ſeu alia ſpeciali, & individua mentione, & expreſſione digni, in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere quomodolibet prætendentes, illis non conſenſerint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, neque cauſæ, propter quas tum præinſertæ, tum præſentes

ema-

Digitized by Google

emanaverint, ſufficienter adductæ, verificatæ, & juſtificatæ fuerint, aut ex alia qualibet etiam privilegiata cauſa, colore, prætextu, & capite, de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, vel intereſſe habentium conſenſus, aliove quolibet defectu, notari, impugnari, aut in controverſiam vocari poſſe; ſed ipſas præſentes, eaſdemque præfatas in forma Brevis Literas, firmas, validas, & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, & ab omnibus, & ſingulis præmiſſis, ad quos ſpectat, ſeu pro tempore ſpectabit, exacte, & inviolabiliter obſervari.

Sicque & non aliter in præmiſſis cenſeri, atque ita per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & contra hæreticam pravitatem Generales Inquiſitores, Legatos quoque de Latere, & Apoſtolicæ Sedis Nuntios, alioſve quoslibet quacumque auctoritate, poteſtate, & præeminentia fungentes, & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obſtantibus quibuſvis Apoſtolicis, & Univerſalibus, ſive Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus, ſive ſpecialibus Conſtitutionibus, & ordinationibus, Edictis quoque prædicti Inquiſitionis Officii, & quorumcumque Ordinariorum, etiam Epiſcoporum, & Metropolitanorum Mandatis, Literis Paſtoralibus, ſive Decretis, nec non ejuſdem Officii, & quarumcumque Eccleſiarum etiam Epiſcopalium & Metropolitanarum, & quorumcumque Ordinum, Congregationum, Religionum, & Inſtitutorum, etiam Societatis Jeſu, aliiſve quibuſvis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica; vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, ſtilis, uſibus, & conſuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Literis Apoſtolicis eidem Inquiſitionis Officio, illiuſque Inquiſitoribus, Commiſſariis, aliiſque Officialibus, tum etiam Eccleſiis, eorumque Prælatis, Ordinibus, Congregationibus, Inſtitutis, Societatibus, illorumque Superioribus, & perſonis quibuslibet, ſub quibuſvis verborum tenoribus & formis; & cum quibuſcumque etiam efficaciſſimis, & inſolitis derogationibus, clauſulis, atque decretis, etiam Motu, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſimilibus, ſeu ad quarumcumque perſonarum, etiam Regia, aliave qualibet mundana, vel Eccleſiaſtica poteſtate fulgentium inſtantiam, vel alias quomodolibet in contrarium præmiſſorum conceſſis, confirmatis, & innovatis. *Derogatione.*

Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores prædictos pro ſufficienter, & de verbo ad verbum expreſſis & inſertis, formaſque hujuſmodi pro plene, & exacte obſervatis habentes, ad præmiſſorum effectum, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus.

Volumus autem, ut earumdem præſentium tranſumptis, ſive exemplis, etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in Judicio, & extra, ubique habeatur, quæ adhiberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. *Fides habenda Tranſumptis.*

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Noſtrarum condemnatio- *Sanctio.*

nis, reprobationis, confirmationis, ſanctionis, prohibitionis, ordinationis, abrogationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum in Arce Gandulphi Albanenſis Diœceſis Anno Incarnationis Dominic 1746., quarto Nonas Junii, Pontificatus Noſtri Anno VI.

D. Card. Paſſioneus.

J. Datarius. VISA DE CURIA. J. C. Boſchi.

Loco ✠ Plumbi. J. Eugenius.

NOTA.

Cum aliquæ erroneæ opiniones, & pravæ interpretationes irrepſerint circa ſupradictas Apoſtolicas Literas; quæ utpote ſpecialius directæ ad Portugalliæ Regna, minime afficere credebantur cæteras Orbis Catholici partes, Benedictus ipſe ad tollenda ſubterfugia quæcumque, & tam perniciosum abuſum in adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ totaliter eliminandum novas Literas incip. Ad erandicandum, eodem anno evulgavit; quibus ſuperioribus confirmatis, decernit, & declarat „ *memoratam praxim (de exquirendo nomine complicis) in* „ *ſeipſa, & ubique locorum, ac temporum, Apoſtolica auctoritate reprobatam, atque damnatam* „ *eſſe, & cenſeri debere; nec ulli licitum eſſe contra doctrinam in præfato Brevi contentam do-* „ *cere, ſcribere, aut loqui, eamque impugnare, aut perverſe interpretari &c.* „

DOCUMENTUM XXI.

Pro pag. 152. Tom. II.

Circa Confeſſarios ſollicitantes Pœnitentes ad turpia. Item de Facultate adempta Sacerdotibus adminiſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ Complicibus in peccato contra Caſtitatem.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium a fine inſtituti a Deo Pœnitentiæ Sacramenti.

SAcramentum Pœnitentiæ, quam ſecundam, poſt naufragium deperditæ gratiæ, tabulam Sancti Patres apte nuncuparunt, Nos licet immerentes ad univerſi Dominici Gregis curam ſuperna diſpoſitione vocati, omne ſtudium, & Paſtoralem ſollicitudinem adhibere tenemur, ne quod poſt amiſſam Baptiſmi innocentiam datum eſt Divina benignitate perfugium, per Dæmonum fraudem, & hominum Dei beneficiis perverſe utentium malitiam, naufragis, ac miſeris peccatoribus luctuoſum evadat exitium; & quod in ſalutem, & curationem Animarum, a Deo, qui dives eſt in miſericordia, inſtitutum eſt, execrabili ſceleſtorum quorumdam Sacerdotum improbitate, in earum perniciem, atque interitum vertatur.

Conſtitutio Gregor. XV.

§. 1. Dudum quidem a fel. record. Gregorio Papa XV. Prædeceſſore Noſtro per ſuas literas in forma Brevium ſub datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 30. Auguſti 1622. Pontificatus ſui anno ſecundo, ſapienter

ter proviſum fuit contra quoſcumque Sacerdotes audiendis Confeſſionibus deputatos, ad turpia, & inhoneſta ſollicitantes; Et deinceps ſucceſſivis temporibus, ad earum literarum interpretationem, ac declarationem, plura ſubinde a Congregatione Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium adverſus hæreticam pravitatem generalium Inquiſitorum ſub die 11. menſis Februarii Anno Domini 1661. prodierunt decreta, & a rec. mem. Alexandro PP. VII. pariter Prædeceſſore Noſtro in Congregatione Generali Sanctæ Romanæ Univerſalis Inquiſitionis die 26. Septembris 1665. coram eo habita, inter alias ab Evangelica veritate, & Sanctorum Patrum doctrina alienas, & diſſonas propoſitiones, ſexta videlicet, & ſeptima, huc revocandæ, damnatæ, & prohibitæ fuerunt; Nos itaque mature perpendentes quanti momenti ſit ad æternam animarum ſalutem ea ubique exacte obſervari, & quanti ad infirmas oves curandas, & decorem Sanctæ Eccleſiæ Dei retinendum, interſit, ne aliqui Sacerdotes Pœnitentiæ Sacramento nefarie abutentes, Pœnitentibus pro curatione vulnus, pro pane lapidem, pro piſce ſerpentem, pro medicina venenum porrigant, ſed animo ſecum recolentes, ſe a Chriſto Domino Præſides, & Judices animarum conſtitutos, ea ſanctitate, quæ ſublimitati, ac dignitati muneris convenit, tam venerandum Sacramentum adminiſtrent: Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione Noſtra, præfatas literas hujuſmodi, ac omnia, & ſingula decreta prædicta ad illarum interpretationem, & declarationem emanata, Apoſtolica Auctoritate tenore præſentium approbamus, & confirmamus, illiſque omnibus, & ſingulis inviolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus; Atque etiam, quatenus opus ſit, denuo committimus, & mandamus omnibus hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, & Locorum Ordinariis omnium Regnorum, Provinciarum, Civitatum, Dominiorum, & Locorum univerſi Orbis Chriſtiani, in ſuis reſpective Diœceſibus, ut diligenter, omnique humano reſpectu poſtpoſito, inquirant, & procedant contra omnes, & ſingulos Sacerdotes tam Sæculares, quam Regulares quomodolibet exemptos, ac Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectos, quorumcumque Ordinum, Inſtitutorum, Societatum, & Congregationum, & cujuſcumque Dignitatis, & Præeminentiæ, aut quovis Privilegio, & Indulto munitos, qui aliquem Pœnitentem, quæcumque perſona illa ſit, vel in actu Sacramentalis Confeſſionis, vel ante, vel immediate poſt Confeſſionem, vel occaſione, aut prætextu Confeſſionis, vel etiam extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſionali, ſive in alio loco ad Confeſſiones audiendas deſtinato, aut electo, cum ſimulatione audiendi ibidem Confeſſionem, ad inhoneſta, & turpia ſollicitare, vel provocare, ſive verbis, ſive ſignis, ſive nutibus, ſive tactu, ſive per ſcripturam, aut tunc, aut poſt legendam, tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, vel tractatus temerario auſu habuerint; Et quos in aliquo ex hujuſmodi nefariis exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumſtantiis, ſevere animadvertant, per condignas pœnas, juxta memoratam Gregorii Prædeceſſoris Noſtri Conſtitutionem, quam hic de verbo ad verbum pro inſerta haberi volumus: Dantes etiam, ſi opus ſit, & rurſus concedentes facultatem, ne delictum tam enorme, & Eccleſiæ Dei injurioſum, remaneat, ob probationum defectum, impunitum, jam alias in præfata Conſtitutione tributam, procedendi cum Teſtibus etiam ſingularibus, dummodo præſumptiones, indicia, & alia adminicula concurrant.

contra Confeſſarios ſollicitantes ad turpia.

Declarationes Congr. S. Officii.

Propoſitiones in hac materia damnatæ ab Alexandro VII.

Prædicta omnia confirmantur, & innovantur.

Cum præcepto Inquiſitoribus, & Ordinariis exequendi omnia, & ſingula in eiſdem contenta.

Pp 2 §. 2.

Digitized by Google

Confeſſarii injungant Pœnitentibus ab aliis ſollicitatis, ut ſollicitantes denuncient.

§. 2. Meminerint præterea omnes, & ſinguli Sacerdotes ad Confeſſiones audiendas conſtituti, teneri ſe, ac obligari, ſuos Pœnitentes, quos noverint fuiſſe ab aliis, ut ſupra, ſollicitatos, ſedulo monere, juxta occurrentium caſuum circumſtantias, de obligatione denunciandi Inquiſitoribus, ſive Locorum Ordinariis prædictis, Perſonam, quæ ſollicitationem commiſerit, etiamſi Sacerdos ſit, qui juriſdictione ad abſolutionem valide impertiendam careat, aut ſollicitatio inter Confeſſarium, & Pœnitentem mutua fuerit, ſive ſollicitationi Pœnitens conſenſerit, ſive conſenſum minime præſtiterit, vel longum tempus poſt ipſam ſollicitationem jam effluxerit, aut ſollicitatio a Confeſſario, non pro ſe ipſo, ſed pro alia perſona peracta fuerit. Caveant inſuper diligenter Confeſſarii, ne Pœnitentibus, quos noverint jam ab alio ſollicitatos, ſacramentalem abſolutionem impertiant, niſi prius denunciationem prædictam ad effectum perducentes, delinquentem indicaverint competenti Judici, vel ſaltem ſe, cum primum poterunt, delaturos ſpondeant, ac promittant.

Denegando abſolutionem, niſi paruerint, aut parere promiſerint.

Calumniatores extra mortis articulum privantur beneficio abſolutionis, quæ Summo Pontifici reſervatur.

§. 3. Et quoniam improbi quidam homines reperiuntur, qui vel odio, vel ira, vel alia indigna cauſa commoti, vel aliorum impiis ſuaſionibus, aut promiſſis, aut blanditiis, aut minis, aut alio quovis modo incitati, tremendo Dei judicio poſthabito, & Eccleſiæ auctoritate contempta, innoxios Sacerdotes apud Eccleſiaſticos Judices falsò ſollicitationis inſimulant: Ut igitur tam nefaria audacia, & tam deteſtabile facinus metu magnitudinis pœnæ coerceatur, quæcumque perſona, quæ execrabili hujuſmodi flagitio ſe inquinaverit, vel per ſe ipſam innocentes Confeſſarios impie calumniando, vel ſceleſte procurando, ut id ab aliis fiat, a quocumque Sacerdote quovis privilegio, auctoritate, & dignitate munito, præterquam a Nobis, Noſtriſque Succeſſoribus, niſi in fine vitæ, & excepto mortis articulo, ſpe abſolutionis obtinendæ, quam Nobis, & Succeſſoribus prædictis reſervamus, perpetuo careat.

Providentia Pontificis ulterius extenditur.

§. 4. Demum magnopere cupientes a Sacerdotalis Judicii, & Sacri Tribunalis ſanctitate omnem turpitudinis occaſionem, & Sacramentorum contemptum, & Eccleſiæ injuriam longe ſubmovere, & tam exitioſa hujuſmodi mala prorſus eliminare, & quantum in Domino poſſumus, animarum periculis occurrere, quas ſacrilegi quidam, Dæmonis potius, quam Dei Miniſtri, loco eas per Sacramentum Creatori ſuo, ac noſtro reconciliandi, majori peccatorum mole onerantes, in profundum iniquitatis barathrum nefarie ſubmergunt, nonnullorum Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, & aliquorum in Theologia Magiſtrorum conſilio deſuper adhibito, accedentibus quoque iteratis plurium Epiſcoporum ſupplicationibus, hac Noſtra in perpetuum valitura ſanctione, quemadmodum a pluribus Epiſcopis per Synodales ſuas Conſtitutiones jam factum eſſe novimus, omnibus, & ſingulis Sacerdotibus, tam Sæcularibus, quam Regularibus cujuſcumque Ordinis, ac Dignitatis; tametſi alioquin ad Confeſſiones excipiendns approbatis, & quovis Privilegio, & Indulto, etiam ſpeciali expreſſione, & ſpecialiſſima nota, & mentione digno ſuffultis, Auctoritate Apoſtolica, & Noſtræ Poteſtatis plenitudine interdicimus, & prohibemus, ne aliquis eorum, extra caſum extremæ neceſſitatis, nimirum in ipſius mortis articulo, & deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confeſſarii munus obire poſſit, Confeſſionem Sacramentalem perſonæ complicis in peccato turpi, atque inhoneſto, contra ſextum Decalogi Præceptum commiſſo, excipere audeat, ſublata propterea illi ipſo jure qua-

Adimit Sacerdotibus facultatem excipiendi Confeſſiones complicum in peccato turpi, extra caſum extremæ neceſſitatis.

Digitized by Google

quacumque auctoritate, & juriſdictione ad qualemcumque perſonam ab hujuſmodi culpa abſolvendam; adeo quidem, ut abſolutio, ſiquam impertierit, nulla, atque irrita omnino ſit, tamquam impertita a Sacerdote, qui juriſdictione, ac facultate ad valide abſolvendum neceſſaria privatus exiſtit, quam ei per præſentes has noſtras adimere intendimus; Et nihilominus, ſi quis Confeſſarius ſecus facere auſus fuerit, majoris quoque excommunicationis pœnam, a qua abſolvendi poteſtatem Nobis ſolis, Noſtriſque Succeſſoribus dumtaxat reſervamus, ipſo facto incurrat.

Sub pœna nullitatis abſolutionis.

Et excommunicationis ipſo facto incurrendæ, & Summo Pontifici reſervatæ.

§. 5. Declarantes etiam, & decernentes, quod nec etiam in vim cujuſcumque Jubilæi, aut etiam Bullæ, quæ appellatur Cruciatæ Sanctæ, aut alterius cujuslibet Indulti, Confeſſionem dicti complicis hujuſmodi quiſquam valeat excipere, eique ſacramentalem abſolutionem elargiri; cum ad hunc effectum, & in hoc caſu, nullus Confeſſarius, utpote qui in hujuſmodi peccati, & Pœnitentis genere, juriſdictione, ut præfertur, careat, & abſolvendi facultate a Nobis privatus exiſtat, habendus ſit pro Confeſſario legitimo, & approbato. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, præſertim, quæ nuncupantur Cruciatæ Sanctæ, vel Jubilæi Univerſalis, & plenarii, necnon quibuſvis Eccleſiarum, & Monaſteriorum, & Ordinum quorumlibet, quorum ipſi Sacerdotes fuerint, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & Conſuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apoſtolicis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis clauſulis, & decretis, etiam motu proprio, aut alias quomodolibet conceſſis, etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis; Quibus omnibus, eorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Etiam tempore Jubilæi &c.

Cum derogationibus neceſſariis, & opportunis.

§. 6. Volumus demum, ac præcipimus, ut omnes Locorum Ordinarii, tam præſentes, quam futuri pro tempore exiſtentes, in approbatione Confeſſariorum, tam prædictam Conſtitutionem Gregorii Prædeceſſoris, quam præſentem hanc Noſtram, ab omnibus Sacerdotibus approbandis attente legi, & accurate obſervari curent, moneantque eos in Domino, atque hortentur, ut Sacrum Miniſterium ipſorum fidei commiſſum ſumma animi innocentia, morum puritate, judicii integritate peragant, exhibeantque ſemetipſos, ut Miniſtros Chriſti, & Diſpenſatores Myſteriorum Dei; Memores præterea ſint, ſe locum tenere, ac vices obire Summi, atque æterni Sacerdotis, qui Sanctus, innocens, impollutus, per Spiritum Sanctum ſemetipſum obtulit immaculatum Deo, ut emundaret conſcientiam noſtram ab operibus mortuis, ad ſerviendum Deo viventi: Sedulo igitur ſtudeant, diligenterque caveant, ne quærentibus, & pulſantibus eorum culpa Cœlum claudatur; ne deperditæ Oves ad Ovile Dominicum redire properantes, eorum manibus ferarum dentibus dilaniandæ tradantur; ne prodigi Filii egentes, & ſaucii, ad cœleſtem Patrem revertentes, nefaria eorum improbitate, gravioribus peccatorum vulneribus, dum adhuc in via ſunt, confodiantur.

Diſpoſitio præſentiũ Confeſſariis inculcanda.

§. 7. Ut autem præſentes Literæ ad omnium notitiam facilius deveniant, & nemo illarum ignorantiam allegare valeat, volumus illas, ſeu earum exempla ad valvas Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæque Generalis in Monte Citatorio, ac in Acie Campi Floræ de Urbe, ut moris eſt, affigi, & publicari, ſicque publicatas,

Earumdem publicationi in Urbe factæ vis perſonalis intimationis, tranſumptis

Digitized by Google

vero fides in judicio, & extra, tribuitur.

tas, & affixas, omnes, & ſingulos, quos illæ concernunt, perinde arctare, & afficere, ac ſi unicuique eorum nominatim, & perſonaliter intimatæ fuiſſent: utque ipſarum præſentium Literarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides, tam in judicio, quam extra illud, ubique adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Sanctio.

§. 8. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Noſtræ voluntatis, ſanctionis, præcepti, mandati, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1741. Pontificatus Noſtri Anno I.

X. Sub-Datarius.

Pro D. Card. Paſſioneo	VISA DE CURIA.	N. Antonellus.
Cajetanus Amatus.	Loco ✠ Plumbi.	J. B. Eugenius.

NOTA.

Benedictus ipſe anno 1745. Declarationem evulgavit, ſupradictæ Conſtitutionis incip. Apoſtolici muneris *in qua, confirmata Conſtitutione præcedenti, explicat poſſe Sacerdotem abſolvere in articulo mortis, dummodo deficiat copia alterius Sacerdotis, qui munus Confeſſarii obire valeat: & poſſe pariter abſolvere, ſi ex inquiſitione alterius Confeſſarii inſurgat verum periculum infamiæ, & ſcandali; quod periculum tamen Sacerdos complex ſemper antevertere debet in quantum poteſt, vel removere; opportunis adhibitis remediis, ut locus pateat alteri Sacerdoti dictam Confeſſionem audiendi. Vide cit. Declarat. tom. 1. Bullarii in ordine 120.*

DOCUMENTUM XXII.

Pro pag. 185. Tom. II.

Circa Matrimonia, quæ vocantur Conſcientiæ.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Matrimonia palam celebrari jubet Eccleſia.

Concilii Tridentini Decretum.

SAtis Vobis compertum eſſe non dubitamus, *Venerabiles Fratres*, eam ſemper fuiſſe piæ Matris Eccleſiæ vigilem curam, ut Sacramentum Matrimonii, *Magnum* ab Apoſtolo nuncupatum, publice, & palam a Fidelibus celebretur. Quod quidem, ut diligentius, quam antea factum fuerat, impoſterum ab omnibus obſervaretur, Sancta Tridentina Synodus, Lateranenſis Concilii ſub Innocentio III. celebrati veſtigiis inhærendo, præcepit, ut impoſterum, antequam Matrimonium contrahatur, ter a proprio Contrahentium Parocho tribus continuis diebus feſtivis in Eccleſia inter Miſſarum ſolemnia publice denuntietur; deindeque, nullo legitimo concurrente impedimento, ad illius cele-

Digitized by Google

celebrationem in facie Eccleſiæ, coram Parocho, vel alio Sacerdote, de ipſius Parochi, ſeu Ordinarii licentia, & duobus, vel tribus Teſtibus præſentibus, rite procedatur. Voluit etiam eadem Sancta Synodus, apud Parochum diligenter Librum cuſtodiri, in quo Conjugum, & Teſtium nomina, dieſque, & locus Matrimonii deſcribantur.

§. 1. Providæ tamen hujuſmodi leges, tanta auctoritate ſaluberrime inſtitutæ, prava horum temporum conditione ſenſim prolabi viſæ ſunt, & enerves propemodum reddi, ob Matrimonia uſu nimis recepta, quæ occulte adeo celebrantur, ut illorum notitia, quantum fieri poteſt, obliteretur, & in tenebris ignorantiæ perpetuo jaceat conſepulta. In more etenim poſitum eſt, illa celebrari nullis præviis factis Denunciationibus, coram ſolo Parocho, vel alio Sacerdote de ejus licentia, adhibita præſentia tantum duorum Teſtium appoſite a Contrahentibus advocatorum, quorum fides nemini illorum eſt ſuſpecta; remque peragi ſæpe extra Eccleſiam, quandoque etiam intra illam, janus tamen occluſis, vel eo temporis momento, quo ſemota alterius cujuſvis præſentia, ſcientia initi Matrimonii, præter Parochi, Contrahentium, Teſtiumque perſonas, alios penitus effugiat. *Contrarius uſus nimis frequens.*

§. 2. Quantum a Sacramenti dignitate, & ab Eccleſiaſticarum legum præſcripto occulta hæc Matrimonia, *Conſcientiæ* vulgo nuncupata, ut plurimum abhorreant, ſatis ſuperque conjicere quis poterit, qui mentis aciem ad exitioſos illorum effectus convertat. Hinc enim gravia ortum habent peccata, præſertim vero eorum, qui Divini Judicii interminatione poſthabita, priore Uxore, cum qua clam contraxerunt, relicta, cum alia ſpe futuri Matrimonii decepta, & in turpem ſecum vivendi licentiam adducta, palam contrahere promittunt. Quorumdam vero mentem ita pravæ cupiditates excæcant, ut novum contrahere ſecretum Matrimonium audeant, poſt alterum ſecreto itidem contractum, & nondum prioris Conjugis morte ſolutum, ſeſeque magno ſcelere polygamos reddant. Alii etiam eo impudentiæ devenere, ut in hujus magni Sacramenti contemptum, poſt primas ſecreto initas, alteras aut publice, aut privatim nuptias contrahendo, ſeſe audacius polygamia pariter innodare non perhorreſcant. Age vero quam gravia, quam nullo pacto ferenda ex his Matrimoniis mala oriantur. Si enim ad quamcumque Matrimonii ſuſpicionem ſubmovendam, Virum ſeorſim a Muliere vivere contingat, ſublata eſt illico individua vitæ conſuetudo, & contemptum eſt verbum Domini: *Adhærebit Homo Uxori ſuæ, & erunt duo in carne una*: Sin hæc vitæ conſuetudo ſervetur, nemo eſt, qui illam criminis non arguat, & utpote deteſtabilem, in ſcandali materiam non traducat. Neque illata per ſcandalum diſpendia rependit ſubſecuta celebratio occulti Matrimonii, quod in tenebris deliteſcit, & ab omnibus ignoratur. *Mala & peccata inde conſequentia.*

§. 3. Leviora quoque damna non ſunt, quæ ſuſceptæ Proli irrogantur. Sæpe enim contingit, illam a Parentibus, & a Matre præſertim amotam, nec pie, nec liberaliter inſtitui; ſed incertis fortunæ caſibus objectam relinqui; niſi etiam Parentes ipſi, contra naturæ leges, auſu nefario illius vitæ inſidientur. Ubi vero tam immane facinus Parentes deterreat, illoſque ad ſobolem alendam, inſtituendamque humanitas ipſa compellat; alia imminet Liberis ſuſceptis ex occulto Matrimonio lugenda Avitarum facultatum, & Bonorum jactura, pro quorum poſſeſſione aſſequenda quamvis clament jura ſanguinis, illis tamen *Prolis damna ſpiritualia, & temporalia.*

careant

Digitized by Google

careant neceſſe eſt, propter occulta Parentum Matrimonia, & ademptam legitimitatis, & Filiationis probationem.

Filiorum familias, & Clericorum exceſſus.

§. 4. Huic etiam malorum origini ſunt referenda ipſa quoque ſecreta Matrimonia contracta a Filiisfamilias contra Patris juſte diſſentientis voluntatem: ex quibus quam gravia incommoda exoriri ſoleant, neminem latet. Quid plura? Adeo invaluit malitia, ut quandoque in Minoribus Ordinibus conſtituti Penſiones, & Beneficia, ad Divinum Cultum, & Eccleſiaſtica munia inſtituta, etiam poſt initum clam Matrimonium retinuerint, ſibique de mammona iniquitatis loculos miſerrime comparaverint.

Ideo moneantur Epiſcopi ne facile diſpenſent a publicationibus.

§. 5. Deflenda hæc igitur potius uberibus lacrymis, quam latiore calamo explicanda malorum congeries, cum ex hac Apoſtolicæ Sedis ſpecula omnes ſibi vindicet noſtræ vigilantiæ curas; temperare non poſſumus, quin Vos ipſos, Venerabiles Fratres, in partem noſtræ ſollicitudinis evocantes, veſtram pietatem, & zelum excitemus ad cuſtodiendas vigilias noctis ſuper Grege Vobis credito, quem luctuoſa horum temporum conditio in diſcrimen adducit. Primum itaque periculi non infrequens occaſio Vos reddat difficiliores ad remittendum Publicationes, a quibus contracturi Matrimonium ſæpe per malitioſam ſuggeſtionem petunt diſpenſari. Quam caute, ſolerteque oporteat ea in re Epiſcopos verſari, non obſcura Vobis a Concilio Tridentino exhibentur argumenta. Si enim (ait eadem Sancta Synodus) probabilis fuerit ſuſpicio, Matrimonium malitioſe impediri poſſe, ſi præceſſerint Denunciationes; tunc vel una tantum Denunciatio fiat; vel ſaltem Parocho, & duobus Teſtibus præſentibus, Matrimonium celebretur, & deinde ante illius conſummationem Denunciationes in Eccleſia fiant, ut ſi aliqua ſubſunt impedimenta, facilius detegantur. Præterea licet Epiſcopo relictum ſit omnimode ſuper Denunciationibus diſpenſare, hæc tamen facilitas, non a ſola Diſpenſantis voluntate pendet, ſed a Tridentino coercetur arctis prudentiæ, diſcretique arbitrii legibus; quod idem eſt, ac legitimam cauſam diſpenſationis requirere.

Nec temere permittant Matrimonia ſecreto iniri.

§. 6. Parem quoque, imo fortaſſe majorem vigilantiam neceſſe eſt a Vobis adhiberi, ne, poſt remiſſas Denunciationes, celebretur Matrimonium coram Parocho, vel alio Sacerdote ab ipſo Parocho, vel a Vobis deputato, præſentibus duobus, vel tribus Teſtibus confidentibus, ne ulla celebrationis notitia, vel rumor oriantur. Id enim, ut ad præſcriptum Sacrorum Canonum licite fieri poſſit, non ſatis eſt obvia quævis, & vulgaris cauſa, ſed gravis, urgens, & urgentiſſima requiritur. A Sacro Noſtræ Pœnitentiariæ Tribunali, eo potiſſimum caſu fit poteſtas ita celebrandi Matrimonium, quo Vir, & Fœmina in figura Matrimonii publice degentes, & de quibus nulla viget criminis ſuſpicio, in occulto tamen Concubinatu perſeverent: Facile enim quiſque conjiciet, quam abſonum eſſet, eos, a ſtatu damnationis per gratiam Sacramenti revocandos, ad publice contrahendum Matrimonium præviis Denunciationibus compelli. Hanc vero praxim Vobis duximus proponendam, non quia Diſpenſatio præmiſſo caſui ſolum congruat, cum alii ſimiles, & fortaſſe urgentiores eſſe poſſint, in quibus diſpenſari expediat; ſed quia Veſtri Paſtoralis Officii partes verſari debent in ſedulo inveſtiganda legitima, & urgenti cauſa Diſpenſationis, ne Matrimonia occulte celebrata luctuoſos habeant exitus, quos intimo cordis mœrore recenſuimus.

Qualitates Petentium diligenter expendant.

§. 7. Hunc porro in ſcopum Vos hortamur, & impenſe admonemus, ut Per-

Perſonarum Matrimonium ſecreto contrahere petentium diligens fiat a Vobis inquiſitio: An ſcilicet ejus qualitatis, gradus, & conditionis ſint, quæ id probe expoſcant; an ſint ſui, vel alieni juris; An Filiifamilias, quorum nuptiæ Patri juſte diſſentienti ſint inviſæ: ab Epiſcopali etenim, quod geritis, munere nimium eſſet alienum, facilem præberi Filio inobedientiæ occaſionem; An res ſit de Perſonis Eccleſiaſticis, licet in Minoribus Ordinibus conſtitutis, Penſiones, & Beneficia Eccleſiaſtica obtinentibus, ut deteſtabilis illorum retentio in ſtatu Uxorato congruis remediis poſtea compeſcatur. Potiſſimum vero curet Veſtra ſollicitudo, antequam ſecreti Matrimonii licentia concedatur, quod Contrahentes clara, & indubia, & a quavis fraude immunia exhibeant documenta ſtatus liberi, ad avertendum ab iis, qui improbi ſint ingenii, polygamiæ periculum.

Et præcipue eorum ſtatum liberum.

§. 8. Quod attinet ad Miniſtrum ſecreti Matrimonii, volumus ad id munus deputari Parochum alterius ex Contrahentibus, quem notitia Perſonarum, experientia, & diuturnus rerum uſus, quovis Sacerdote extraneo peritiorem effeciſſe præſumuntur. Si quæ tamen Vobis occurrant circumſtantiæ, quæ alium Sacerdotem loco Parochi expoſcere videantur; gravi impellente cauſa, is Sacerdos a Vobis eligatur, qui probitate, & doctrina, & obeundi muneris peritia commendetur.

Sacerdotem extraneum ſine cauſa non deputent.

§. 9. Uni tamen, aut alteri Sacramenti Miniſtro a Vobis deputando diſtricte præcipiatur, ne Matrimonio interſit, niſi prius paterna charitate Conjuges in Domino monuerit, Sobolem procreandam regenerari quamprimum oportere Sacro Baptiſmatis lavacro; ac Chriſto Judici diſtrictam reddituros eſſe rationem, niſi Filios ut legitimos agnoverint, eoſque pietate, boniſque moribus imbuerint, & frui patientur Bonis temporalibus, a Majoribus in ſupremis tabulis relictis, vel provida legum auctoritate delatis.

Contrahentes moneantur de ipſorum debito.

§. 10. Celebrato autem Matrimonio, indilate a Parocho, vel alio Sacerdote, coram quo initum eſt, exhibeatur Epiſcopo illius ſcriptum documentum, cum nota loci, & temporis, Teſtiumque, qui celebrationi interfuerunt. Veſtrum erit poſtea diligenter incumbere, quod ad perennem geſtæ rei memoriam, præfatum documentum fideliter tranſcribatur in Libro prorſus diſtincto ab altero, in quo Matrimonia publice contracta de more adnotantur. Hujuſmodi Liber pro Matrimoniis ſecretis appoſite compactus, clauſus, & Sigillis obſignatus, in veſtra Epiſcopali Cancellaria caute erit cuſtodiendus: Et eo tantum caſu reſignari, & aperiri veſtra accedente licentia patiemini, quo alia id genus Matrimonia deſcribi oporteat, vel id ſibi vindicet juſtitiæ adminiſtrandæ neceſſitas, vel demum aliquod documentum ab eo expoſcant verum intereſſe habentes, quibus probationum aliunde petendarum non ſuppetit copia: Sedulo tamen animadvertentes, quod, re abſoluta, denuo claudatur, & Sigillis, ut antea, obſignetur. Fides, ſeu Atteſtationes clam celebrati Matrimonii, a Parocho, vel Sacerdote, qui vices Parochi geſſit, exarandæ, Vobiſque exhibendæ, tranſcribantur in dicto Libro, prout jacent, de verbo ad verbum, a Perſona a Vobis deputanda, quæ apud omnes integritatis, probatique nominis luculentum habeat teſtimonium. Fides vero, & Atteſtationes ipſæ in ſecretiori loco, ſartæ tectæque a Vobis ſerventur.

Matrimonii occulti documenta Epiſcopo exhiberi, in acta referri, & caute ſervari jubentur.

§. 11. Quod ſi ex occulto hujuſmodi Matrimonio Prolem naſci contingat, eadem mundetur ſalutari Aqua Baptiſmi in Eccleſia, in qua aliis Infantibus hoc

Proles tempeſtive baptizari.

Digitized by Google

Ejuſque nativitas Epiſcopo denunciari.

hoc Sacramentum indiſtincte confertur. Et quia ad operiendum clam initum Matrimonium, facile eſt in Libro Baptizatorum nullam fieri mentionem Parentum, & eorum Nomina conſulto reticeri: Volumus, ac expreſſe mandamus, quod a Patre Baptizati, eoque defuncto, ab illius Matre, ſuſcepta Proles vobis denuncietur; dictaque Denunciatio fiat, vel immediate per Parentes ipſos, vel per literas eorum charactere exaratas, vel per fide dignam Perſonam ab ipſis Parentibus deſignatam, ut certo, & clare Vobis conſtet, quod Proles tali loco, & tempore, vel reticitis, vel falſo expreſſis nominibus Parentum, baptizata, eſt legitima, licet occulti Matrimonii fœdere procreata. Quæ ſane omnia cum Vobis innotuerint, ne illorum excidat memoria, in Libro fideliter deſcribentur ab eo, cui facta a Vobis eſt poteſtas adnotandi Matrimonia occulte celebrata. Liber, in quem Baptizatorum, ac utriuſque Parentis nomina referentur, quamvis diſtingui debeat ab altero Matrimoniorum; eadem tamen diligentia, iiſdemque cautelis in Cancellaria Epiſcopali clauſus, & ſigillis obſignatus, erit cuſtodiendus, prout Librum Matrimoniorum caute cuſtodiri ſupra mandavimus.

Et in actis rite deſcribi debet.

Contravenientium pœna, Matrimonii divulgatio.

§. 12. Quia vero nonnulli deeſſe non poſſunt, qui propriæ conſcientiæ vocibus obſurdeſcant, & noſtris hiſce mandatis parere negligant; debita pœnarum diſtrictione pro modo culpæ a Vobis puniantur. Quinimmo cum ſatis Nobis experientia compertum ſit, in hujuſmodi negotiis homines, in terram oculos declinantes, ob humanos reſpectus tardiores effici, & a recte agendi ſemita revocari: Mandamus idcirco, Matrimonia occulta a Vobis evulgari, & nota fieri, ſi certo Vobis conſtiterit, ex aliquo Matrimonio occulto procreatam fuiſſe Sobolem, & baptizatam ſuppreſſis Parentum nominibus, nulla præſtita Vobis notitia, ut par erat, ab illius Parentibus, intra triginta dies a Nativitate numerandos.

Prædicta omnia contrahentibus edicenda.

§. 13. Ne autem Contumaces, & Inobedientes, violatæ fidei, proditique Secreti Paſtores ſuos inſimulent; ſedulo a Vobis curandum eſt, ut a Parocho, vel alio Sacerdote pro ſecreta celebratione Matrimonii a Vobis deputando, Conjuges clare, & aperte moneantur, ea lege, & pacto illis permitti Secreti Matrimonii celebrationem, ut Soboles inde procreanda non ſolum regeneretur Sacro Baptiſmate, ſed poſt Baptiſma denuncietur Epiſcopo cum nota loci, & temporis adminiſtrati Scaramenti, ac ſincera indicatione Parentum, a quibus ortum habuit, quemadmodum ſupra præmiſſum eſt: Alioquin Matrimonium, licet contractum data per Epiſcopum Secreti fide, in lucem proferetur, in gratiam Filiorum, & ad propulſandam ab illis gravem, nulloque pacto ſerendam jacturam.

Regeſtis ſecretis auctoritas tribuitur.

§. 14. Volumus denique, ac mandamus, Fides, ſeu Atteſtationes Matrimonii clam initi, & Sobolis ex eo procreatæ, excerptas ex dictis Libris, modo, quo dictum eſt, apud Vos caute cuſtodiendis, tantam promereri fidem, quantam ſibi alii Libri Parochiales Baptiſmatis, & Matrimonii vindicare conſueverunt.

Adhortatio ad Epiſcopos.

§. 15. Hæc a Vobis, Venerabiles Fratres, in hac temporum calamitate obſervari enixe præcipimus, ad communem Animarum ſalutem, & ad præſidium Eccleſiaſticæ diſciplinæ, propter invaleſcentem hominum malitiam nova ſemper detrimenta vel patientis, vel reformidantis. Cæterum noſtris hiſce literis ſublata nolumus ea validiora remedia, quæ huic malo in diem ingruenti con-

ſona

ſona dignoſcet prudentia veſtra, ad Paſtorale officium cumulate obeundum. Vobis interea paternæ charitatis, & benevolentiæ teſtem, Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 17. Novembris 1741. Pontificatus Noſtri Anno II.

DOCUMENTUM XXIII.

Pro pag. *193*. Tom. II.

Circa Matrimonia in Hollandia, & in Belgio contracta, & contrahenda.

Dubium ſuper validitate Matr. cum Hæreticis contract. in Dominiis Ordinum Fœderat., non ſervata forma Conc. Trid.

MAtrimonia, quæ in locis Fœderatorum Ordinum dominio in Belgio ſubjectis iniri ſolent, ſive inter Hæreticos ex utraque parte, ſive inter Hæreticum ex una parte Virum, & Catholicam Fœminam ex alia, aut viceverſa, non ſervata forma a Sacro Trident. Concilio præſcripta, utrum valida habenda ſint, nec ne, diu multumque diſceptatum eſt, animis hominum, ac ſententiis in diverſa diſtractis: Id quod ſatis uberem anxietatis, ac periculorum ſementem per multos annos ſubminiſtravit, quum præſertim Epiſcopi, Parochi, atque illarum Regionum Miſſionarii, nihil certi hac ſuper re haberent, nihil vero inconſulta S. Sede auderent ſtatuere, ac declarare. Cum autem, proxime evolutis annis, in tam ancipiti, gravique cauſa Apoſtolicæ Sedis judicium vehementius expoſceretur, urgeretque id imprimis vigilantiſſimus Yprenſis Epiſcopus, dum pro debito Officii ſui, & ſua erga Beati Petri Cathedram obſervantia, de Eccleſiæ ſibi concreditæ ſtatu ad Romanum Pontificem referebat, ponendumque omnino eſſe tam prolixæ dubitationi finem, graviſſimis verbis, ac rationibus perſuaderet: Clemens XII. id temporis Romanus Pontifex, qui rei gravitatem, quanti oportebat, æſtimaret, Sacræ Congregationi Eminentiſſ. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum in mandatis dedit, ut de tota controverſia diligenter more ſuo cognoſceret. In re itaque tanti momenti volens eadem Sacra Congregatio quam accuratiſſime procedere, commiſſæ ſibi cognitionis initium ab exquiſitis aliorum quoque Belgii Epiſcoporum Relationibus, atque ſententiis, quas deſuper explorari ſategit, petendum duxit, eodemque tempore audire voluit præſtantes aliquot hujus Almæ Urbis Theologos, quibus injunxit, ut rem totam ea qua decet, maturitate diſcuterent, ſuamque opinionem proferrent.

Quod a Clem. XII. remittitur Congreg. Concilii.

Benedictus XIV. Congregationem coram ſe convocat.

§. 1. At dum hæc maxime agerentur, ſuperſedendum per aliquot menſes fuit ab iſtiuſmodi Cauſæ expeditione, propter viduitatem, quæ intercidit Romanæ Eccleſiæ, donec ad Summum Pontificatum feliciter evectus Sanctiſſimus D. N. Benedictus XIV. inter primas Regiminis ſui curas, Cauſæ hujus cognitionem repeti juſſit a memorata Sacra Congregatione Concilii, quam voluit coram ſe haberi, ut, auditis Eminentiſſimorum Patrum Sententiis, ipſe demum, quid hac de re tenendum foret, ſupremo ſuo pronunciaret oraculo. Cum igitur Congregatio præfata ſub die 13. Maji currentis anni 1741. coram Sanctitate Sua fuerit habita, idem Sanctiſſimus D. N. ſpatio aliquo temporis ad rem ſecum expendendam accepto, hanc nuper Declarationem, & Inſtructio-

nem exarari præcepit, qua, veluti certa regula, ac norma, omnes Belgii Antiſtites, Parochi, earumque Regionum Miſſionarii, & Vicarii Apoſtolici deinceps in hujuſmodi negotiis uti debeant.

Declarat valida Matrimonia ibidem inter Hæreticos contracta.

§. 2. Primo ſcilicet, quod attinet ad Matrimonia ab Hæreticis inter ſe in locis Fœderatorum Ordinum dominio ſubjectis celebrata, non ſervata forma per Tridentinum præſcripta, licet Sanctitas Sua non ignoret, alias in caſibus quibuſdam particularibus, & attentis tunc expoſitis circumſtantiis, Sacram Congregationem Concilii pro eorum invaliditate reſpondiſſe; æque tamen compertum habens nihil adhuc generatim, & univerſe ſuper ejuſmodi Matrimoniis fuiſſe ab Apoſtolica Sede definitum, & alioquin oportere omnino ad conſulendum univerſis Fidelibus in iis locis degentibus, & plura avertenda graviſſima incommoda, quid generaliter de hiſce Matrimoniis ſentiendum ſit, declarare; negotio mature perpenſo, omnibuſque rationum momentis hinc inde ſedulo libratis, declaravit, ſtatuitque, Matrimonia in dictis Fœderatis Belgii Provinciis inter Hæreticos uſque modo contracta, quæque impoſterum contrahentur, etiamſi forma a Tridentino præſcripta non fuerit in iis celebrandis ſervata, dummodo aliud non obſtiterit canonicum impedimentum, pro validis habenda eſſe; Adeoque ſi contingat, utrumque Conjugem ad Catholicæ Eccleſiæ ſinum ſe recipere, eodem, quo antea, conjugali vinculo ipſos omnino teneri, etiamſi mutuus conſenſus coram Parocho Catholico ab eis non renovetur; Sin autem unus tantum ex Conjugibus, ſive Maſculus, ſive Fœmina, convertatur, neutrum poſſe, quamdiu alter ſuperſtes erit, ad alias nuptias tranſire.

Ideo, ſi ambo Conjuges ad Fid. Catholicam recedant, conſenſum non eſſe renovandum.

Si unus convertatur, eum ad alias nuptias tranſire non poſſe.

Nuptias a Catholicis cum Hæreticis contractas deteſtatur.

§. 3. Quod vero ſpectat ad ea Conjugia, quæ pariter in iiſdem Fœderatis Belgii Provinciis, abſque forma a Tridentino ſtatuta, contrahuntur a Catholicis cum Hæreticis, ſive Catholicus Vir Hæreticam Fœminam in Matrimonium ducat, ſive Catholica Fœmina Hæretico Viro nubat, dolens imprimis quam maxime Sanctitas Sua, eos eſſe inter Catholicos, qui inſano amore turpiter dementati, ab hiſce deteſtabilibus Connubiis, quæ S. Mater Eccleſia perpetuo damnavit, atque interdixit, ex animo non abhorrent, & prorſus ſibi abſtinendum non ducunt, laudanſque magnopere zelum illorum Antiſtitum, qui, ſeverioribus propoſitis ſpiritualibus pœnis, Catholicos coercere ſtudent, ne ſacrilego hoc vinculo ſe ſe Hæreticis conjungant; Epiſcopos omnes, Vicarios Apoſtolicos, Parochos, Miſſionarios, & alios quoſcumque Dei, & Eccleſiæ fideles Miniſtros in iis Partibus degentes ſerio, graviterque hortatur, & monet, ut Catholicos utriuſque ſexus ab hujuſmodi nuptiis in propriarum Animarum perniciem ineundis, quantum poſſint, abſterreant, eaſdemque Nuptias omni meliori modo intervertere, atque efficaciter impedire ſatagant. At, ſi forte aliquod hujus generis Matrimonium, Tridentini forma non ſervata, ibidem contractum jam ſit, aut impoſterum (quod Deus avertat) contrahi contingat; declarat Sanctitas Sua, Matrimonium hujuſmodi, alio non concurrente canonico impedimento, validum habendum eſſe, & neutrum ex Conjugibus, donec alter eorum ſupervixerit, ullatenus poſſe, ſub obtentu dictæ formæ non ſervatæ, novum Matrimonium inire. Id vero debere ſibi potiſſime in animum inducere Conjugem Catholicum, ſive Virum, ſive Fœminam, ut pro graviſſimo ſcelere, quod admiſit, pœnitentiam agat, ac veniam a Deo precetur, coneturque pro viribus alterum Conjugem a vera Fide deerrantem ad gremium Catholicæ Eccleſiæ pertrahere, ejuſque Animam lucrari, quod porro ad veniam

Validas tamen pronunciat, etiam non ſervata forma &c.

Quid faciendum Conjugi Catholico.

de

de patrato crimine impetrandam opportuniſſimum foret, ſciens de cetero, ut mox dictum eſt, ſe iſtius Matrimonii vinculo perpetuo ligatum iri.

§. 4. Ad hæc declarat Sanctitas Sua, ut quidquid hactenus ſancitum, dictumque eſt de Matrimoniis ſive ab Hæreticis inter ſe, ſive inter Catholicos, & Hæreticos initis in locis Fœderatorum Ordinum Dominio in Belgio ſubjectis, ſancitum, dictumque intelligatur etiam de ſimilibus Matrimoniis extra fines Dominii eorumdem Fœderatorum Ordinum contractis ab iis, qui addicti ſunt Legionibus, ſeu Militaribus Copiis, quæ ab iiſdem Fœderatis Ordinibus tranſmitti ſolent ad cuſtodiendas, muniendaſque Arces conterminas, vulgo dictas *di Barriera*; Ita quidem, ut Matrimonia ibi præter Tridentini formam, ſive inter Hæreticos utrinque, ſive inter Catholicos, & Hæreticos innita, valorem ſuum obtineant, dummodo uterque Conjux ad eaſdem Copias, ſive Legiones pertineat; Et hanc declarationem vult Sanctitas Sua complecti etiam Civitatem Moſæ Trajectenſis, a Republica Fœderatorum Ordinum, quamvis non jure dominii, ſed tantum oppignorationis, ut ajunt, nomine poſſeſſam.

Idem judicandum edicit quoad perſonas addictas Præſidiis Locorum *di Barriera*.

Et Incolas Civitatis Moſæ Traject.

§. 5. Tandem circa Conjugia, quæ contrahuntur, vel in Regionibus Principum Catholicorum ab iis, qui in Provinciis Fœderatis domicilium habent, vel in Fœderatis Provinciis ab habentibus domicilium in Regionibus Catholicorum Principum, nihil Sanctitas Sua de novo decernendum, aut declarandum eſſe duxit; volens, ut de iis, juxta canonica Juris communis principia, probataſque in ſimilibus caſibus alias editas a Sacra Congregatione Concilii reſolutiones, ubi diſputatio contingat, decidatur. Et ita declaravit, ſtatuitque, ac ab omnibus impoſterum ſervari præcepit. Die 4. Novembris 1741.

Domicilarii Provinciarum Fœderat. habentes in regionibus Catholicorum, & viceverſa ſubſint juri communi.

Die 4. Novemb. 1741.

A. Card. Gentili S. C. Concilii Præf.

C. A. Archiep. Philippen. Secret.

DOCUMENTUM XXIV.

Pro pag. 197. Tom. II.

Circa ordinem ſervandum in Cauſis Matrimonialibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

DEi miſeratione, cujus judicia incomprehenſibilia ſunt, & viæ inveſtigabiles in ſuprema Eccleſiæ ſpecula immerentes conſtituti, ut ſuper univerſum Dominicum gregem excubias ſedulo agamus, ad commiſſum Paſtoralis officii munus pertinere dignoſcimus, ſubnaſcentes ex infernali hoſtis aſtutia, & hominum malitia, abuſus, quibus & animarum ſaluti pernicies, & Sacramentis Eccleſiæ injuria infertur, radicitus evellere, & poteſtatis Nobis deſuper traditæ operam interponere, ut & humana cohibeatur temeritas, & veneranda Divinæ legis ſervetur auctoritas.

Proœmium.

§. 1.

Matrimonium jure naturali, & Divino indiſſolubile.

§. 1. Siquidem Matrimonii fœdus a Deo inſtitutum, quod, & quatenus naturæ officium eſt, pro educandæ prolis ſtudio, aliiſque Matrimonii bonis ſervandis perpetuum, & indiſſolubile eſſe convenit; & quatenus eſt Catholicæ Eccleſiæ Sacramentum, humana præſumptione diſſolvi non poſſe, Salvator ipſe ore ſuo pronunciavit, dicens: *Quod Deus conjunxit, homo non ſeparet*: ad aures Apoſtolatus noſtri pervenit, in quibuſdam Eccleſiaſticis Curiis inconſulta nimis Judicum facilitate infringi, & temere, atque inconſiderate de eorumdem Matrimoniorum nullitate latis ſententiis, poteſtatem Conjugibus fieri tranſeundi ad alia vota. Quos ſane improvidos Judices humanæ naturæ conditione, & voce ipſa quodammodo admoneri oportebat, ne tam præcipiti audacia Sanctum Matrimonii nexum frangerent, quem perpetuum, atque indiſſolubilem primus humani generis Parens præmonuit, inquiens: *Hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea*: Et illud additum eſt: *Quamobrem relinquet homo Patrem ſuum, & Matrem & adhærebit uxori ſuæ, & erunt duo in carne una.*

Exceſſus abuſuum, in connubiorum diſſolutionibus admittendis.

§. 2. Hujuſmodi autem abolendæ pravitatis notitia diverſis ex partibus Nobis delata eſt, atque etiam indicata ſunt exempla nonnullorum Virorum, qui poſt primam, & ſecundam, ac tertiam, quam duxerant, uxorem, ob nimiam Judicum præcipitantiam in nullitate Matrimoniorum declaranda, adhuc illis primis uxoribus ſuperſtitibus, ad quartas contrahendas nuptias devenerant; & ſimiliter fœminarum, quæ poſt primum, ſecundum, & tertium maritum, quarto etiam, illis quoque viventibus, ſe junxerant, non ſine puſillorum ſcandalo, & bonorum omnium deteſtatione, qui ſacra Matrimonii vincula ita contemni, & temere perfringi dolebant. Nos autem, his intellectis, gravi affecti dolore, intimo animo ingemuimus, & non prætermiſimus Apoſtolicæ noſtræ ſolicitudinis partes in Domino adimplere. Siquidem primo Pontificatus Noſtri Anno ad Epiſcopos illarum Partium, in quibus prædicta acciderant, pleniſſimis datis literis, graviter conqueſti ſumus de hujuſmodi pravitate, quæ in Eccleſia Dei tolerabatur, & ad eam abolendam eorum animos erigere, & paſtoralem zelum accendere curavimus, quod etiam egimus cum aliis aliarum Regionum Epiſcopis, ubi hujuſmodi pravum dirimendorum Matrimoniorum uſum irrepſiſſe cognovimus.

Cauſæ, quibus tribuitur hujuſmodi pravitas.

§. 3. Verum Nobis reſponſum eſt, id ſæpe contingere partim ex culpa illorum Judicum, quibus, vel in prima inſtantia, cum Cauſa coram Judice Ordinario ex aliqua legitima cauſa cognoſci nequit, vel in ſecunda, cum in partibus nullus adeſt Judex, ad cujus Tribunal Cauſa in gradu appellationis devolvatur, vel ſi adeſt, juſta de cauſa coram eo diſceptari nequit, Cauſæ Matrimoniales hujuſmodi a Sede Apoſtolica committuntur; qui vel ob inſcitiam, vel ob malam voluntatem, proclives ſunt ad Matrimonia diſſolvenda, atque eadem Matrimonia levi, vel etiam nullo habito examine, irrita, ac invalida declarant: partim etiam ex facto Conjugum ſuper nullitate ſuorum Matrimoniorum litigantium; cum frequenter unus tantum eorum, qui diſſolutionem Matrimonii poſtulat, in judicio compareat, & Sententia, nullo contradicente, ſecundum ſua vota obtenta, ad alias nuptias convolat, vel ambobus Conjugibus in Judicium venientibus, altero, qui pro Matrimonio, altero vero, qui contra agit, Sententia de nullitate Matrimonii prolata, nullus eſt, qui ad ſuperiorem Judicem appellationem interponat; vel quia litigantes in ſpecie quidem diſcordes, re vera inter ſe concordes ſunt & invicem colludentes, contractum matri-

tri-

trimonium diſſolvi cupiunt; vel quia Pars, quæ pro validitate Matrimonii ſtabat, ejuſque nullitatem acriter contra adverſarium impugnabat, lata a Judice ſententia contra Matrimonium, mutat voluntatem, vel pecunia ſibi ad ſumptus litis non ſuppetente, vel aliis deficientibus auxiliis ad litigandum neceſſariis, & inceptum opus, ac Cauſam poſt primam ſententiam deſerit: Quo fit, ut deinde ambo Conjuges, vel unus eorum, ad aliud contrahendum Matrimonium ſe conferat.

Pontificis providentia circa commiſſiones cauſarum ad partes

§. 4. Quod autem ad Judices pertinet, quibus extra Romanam Curiam pro Litigantium commodo cauſæ Matrimoniales committuntur, paterna illa vigilantia, qua de juſtitia unicuique integre ſapienterque adminiſtranda ſoliciti eſſe debemus, encyclicis Literis ad Venerabiles Fratres Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, & Epiſcopos ſcriptis viceſima ſexta Auguſti anno ſecundo Pontificatus Noſtri providere curavimus, in quibus ea præſcripſimus, quæ Sacris Canonibus, & Concilii Tridentini decretis conſona, ſi diligenter, ut ſperamus, ſerventur, in poſterum Cauſæ non niſi perſonis congrua juris peritia, & neceſſario probitatis, ſpectatæque fidei munitis præſidio committentur. Inſuper ad ea, quæ in iiſdem encyclicis literis conſtituta ſunt, id etiam in præſenti adjungimus: Quod, quamvis concilii Tridentini Decretum, quo cauſæ Matrimoniales ſubtractæ fuerunt Decani, Archidiaconi, & aliorum inferiorum judicio, & Epiſcoporum tantum examini, & juriſdictioni reſervatæ, dumtaxat procedat de Archidiaconis, Decanis aliiſque inferioribus, qui in eadem Diœceſi conſtituti, vel privilegio aliquo, vel præſcriptione, ſaltem in viſitatione, Cauſarum Matrimonialium cognitionem ſibi adrogabant; ac idcirco minime obſtet commiſſionibus, quæ, pro iiſdem cauſis matrimonialibus definiendis, a Sede Apoſtolica alicui eorum in ſecunda inſtantia fierent: nihilominus præcipimus, ac mandamus iis, ad quos, hujuſmodi Commiſſionum, ſeu Delegationum expediendarum cura pertinet, ut in futurum cauſarum matrimonialium cognitionem non committant niſi Epiſcopis, præſertim vicinioribus, vel ſi nullus ſit Epiſcopus, cui ex legitima cauſa commode committi poſſit, tunc commiſſio, & delegatio dirigatur uni ex iis, qui, ſecundum ordinem, & modum a Nobis in præfatis encyclicis Literis præſcriptum, pro Judice idoneo ab Epiſcopo cum conſilio ſui Capituli nominatus fuerit.

Cauſæ Matrimoniales nonniſi Epiſcopis, &, his deficientibus, Judicibus Synodal. committendæ.

Defenſor Matrimoniorum in ſingulis Diœceſibus eligatur.

§. 5. Quod vero ad ordinem, & ſeriem judiciorum in cauſis matrimonialibus pro debita, & congrua earum terminatione, ſervandum ſpectat; motu proprio, certa ſcientia, ac matura deliberatione Noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine hac Noſtra in perpetuum valitura ſanctione conſtituimus, decernimus, ac jubemus, ut ab omnibus, & ſingulis Locorum Ordinariis in ſuis reſpective Diœceſibus perſona aliqua idonea eligatur, & ſi fieri poteſt, ex Eccleſiaſtico cœtu, juris ſcientia, pariter & vitæ probitate prædita, quæ Matrimoniorum Defenſor nominabitur, cum facultate tamen eam ſuſpendendi, vel removendi, ſi juſta cauſa adfuerit, & ſubſtituendi aliam æque idoneam, & iiſdem qualitatibus ornatam; quod etiam fieri poterit, quotieſcumque perſona ad Matrimoniorum defenſionem deſtinata, cum ſe occaſio agendi obtulerit, erit legitime impedita.

Defenſoris officia.

§. 6. Ad officium autem Defenſoris Matrimoniorum hujuſmodi, ut ſupra electi, ſpectabit, in judicium venire, quotieſcumque contigerit, matrimoniales cauſas ſuper validitate, vel nullitate coram legitimo Judice diſceptari, eum-

que

Digitized by Google

que oportebit in quolibet actu judiciali citari, adeſſe examini teſtium, voce & ſcriptis Matrimonii validitatem tueri, eaque omnia deducere, quæ ad Matrimonium ſuſtinendum neceſſaria cenſebit.

Idem ſemper adſit judicio.

§. 7. Et demum Defenſoris hujuſmodi perſona, tanquam Pars neceſſaria, ad judicii validitatem, & integritatem cenſeatur, ſemperque adſit in Judicio ſive unus ex Conjugibus, qui pro nullitate Matrimonii agit, ſive ambo, quorum alter pro nullitate, alter vero pro validitate in judicium veniant.

Juramentum præſtet.

Defenſor autem, cum ei munus hujuſmodi committetur, juramentum præſtabit fideliter officium ſuum obeundi, & quotieſcumque contigerit, ut in judicio adeſſe debeat pro alicujus Matrimonii validitate tuenda, rurſus idem juramentum præbebit:

Et citetur in omnibus actibus.

quæcumque vero, eo non legitime citato aut intimato, in judicio peracta fuerint, nulla, irrita, caſſa declaramus, ac pro nullis, caſſis, ac irritis haberi volumus, perinde, ac ſi citata, & intimata non eſſet ea Pars, cujus citari intererat, & quam, juxta legum, & canonum præſcripta, ad legitimam judicii validitatem, citari, aut intimari omnino neceſſarium erat.

Non appellabit a Sententia pro validitate Matrimonii prolata.

§. 8. Cum igitur coram Ordinario, ad quem cauſas hujuſmodi cognoſcere pertinet, controverſia aliqua proponetur, in qua de Matrimonii validitate dubitabitur, & exiſtentibus in judicio, vel uno ex Conjugibus, qui pro nullitate Matrimonii, vel ambobus, quorum alter pro validitate, alter vero pro nullitate actionem intendat, Defenſor Matrimonii partes omnes officii ſui diligenter adimpleat. Itaque ſi a Judice pro Matrimonii validitate judicabitur, & nullus ſit, qui appellet, ipſe etiam ab appellatione ſe abſtineat; idque etiam ſervetur, ſi a Judice ſecundæ inſtantiæ pro validitate Matrimonii fuerit judicatum, poſtquam Judex primæ inſtantiæ de illius nullitate Sententiam pronunciaverat;

Contra, ſi pro invaliditate Pronunciatum fuerit.

ſin autem contra Matrimonii validitatem Sententia feratur, Defenſor inter legitima tempora appellabit adhærens Parti, quæ pro validitate agebat; cum autem in judicio nemo unus ſit, qui pro Matrimonii validitate negotium inſiſtat, vel ſi adſit, lata contra eum Sententia, judicium deſeruerit, ipſe ex officio ad ſuperiorem Judicem provocabit.

Poſt unicam Sententiam, ſive appellatum ſit, ſive non, nemini liceat ad alia vota tranſire.

§. 9. Appellatione a prima Sententia pendente, vel etiam nulla, ob malitiam, vel oſcitantiam, vel colluſionem Defenſoris, & Partium, interpoſita, ſi ambo, vel unus ex Conjugibus novas nuptias celebrare auſus fuerit, volumus, ac decernimus, ut non ſolum ſerventur, quæ adverſus eos, qui Matrimonium contra interdictum Eccleſiæ contrahunt, ſtatuta ſunt, præſertim, ut invicem a cohabitatione ſeparentur, quoadusque altera Sententia ſuper nullitate emanaverit, a qua intra decem dies non ſit appellatum, vel appellatio interpoſita deſerta deinde fuerit; Sed ulterius ut contrahens, vel contrahentes Matrimonium hujuſmodi,

Sub pœnis contra Poligamos ſtatutis.

omnibus pœnis contra Poligamos a Sacris Canonibus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis conſtitutis, omnino ſubjaceant, quas in eos, quatenus opus ſit, motu, ſcientia, ac poteſtate ſimili rurſus ſtatuimus, decernimus, ac renovamus.

Defenſoris officia eadem in ſecunda inſtantia.

§. 10. Poſteaquam vero, appellationis beneficio, ad alterum Judicem cauſa in ſecunda inſtantia delata fuerit, omnia, & ſingula quæcumque coram Judice in prima inſtantia ſervanda præfinita fuerunt, etiam coram altero in ſecunda exacte, ac diligenter cuſtodientur, citato in quolibet Judicii actu Defenſore matrimonii, qui voce, & ſcripto matrimonii validitatem ſtrenue, ac pro viribus tuebitur. Et ſi Judex in ſecunda inſtantia fuit Metropolitanus, aut Sedis Apo-

ſtolicæ

ſtolicæ Nuncius, aut Epiſcopus vicinior; Matrimonii Defenſor ſit, qui ab ipſis fuerit deputatus, quemadmodum ipſis deputare mandamus, ut quæ a Nobis ſuperius conſtituta ſunt, peragere poſſit; ſi autem Judex in ſecunda inſtantia erit Judex Commiſſarius, cui a Sede Apoſtolica cauſæ cognitio demandata ſit, & qui Tribunal, & juriſdictionem ordinariam non habeat, & propterea careat Defenſore Matrimonii, volumus, ut illo Defenſore Matrimonii utatur, qui conſtitutus fuerit ab Ordinario, in cujus Diœceſi cauſam cognoſcet, etiam ſi idem Ordinarius ſit, qui primam Sententiam in eadem cauſa pronunciaverit.

Illius electio ad quem ſpectet.

§. 11. Inſtructo autem in hunc modum judicio, ſi ſecunda Sententia alteri conformis fuerit, hoc eſt, ſi in ſecunda, æque ac in prima, nullum, ac irritum matrimonium judicatum fuerit, & ab ea Pars, vel Defenſor pro ſua conſcientia non crediderit appellandum, vel appellationem interpoſitam proſequendam minime cenſuerit; in poteſtate, & arbitrio Conjugum ſit novas nuptias contrahere; dummodo alicui eorum, ob aliquod impedimentum, vel legitimam cauſam id vetitum non ſit. Poteſtas tamen poſt alteram Sententiam conformem, ut ſupra, Conjugibus facta intelligatur, & locum habeat, ſalvo ſemper, & firmo remanente jure, ſeu privilegio cauſarum matrimonialium, quæ ob cujuſcumque temporis lapſum nunquam tranſeunt in rem judicatam; ſed ſi nova res, quæ non deducta, vel ignorata fuerit, detegatur, reſumi poſſunt, & rurſus in judicialem controverſiam revocari, quod ſi a ſecunda Sententia ſuper nullitate, vel altera Pars appellaverit, vel hujuſmodi ſit, ut ei, ſalva conſcientia, Defenſor Matrimonii acquieſcendum non putet, vel quia ſibi videtur manifeſte injuſta, vel invalida, vel quia fuerit lata in tertia inſtantia, & ſit revocatoria alterius præcedentis ſuper validitate in ſecunda inſtantia emanatæ, volumus, ut, firma remanente utrique Conjugi prohibitione ad alias tranſeundi nuptias, quas ſi contrahere auſi fuerint, pœnis, ut præfertur, a Nobis conſtitutis ſubeſſe decernimus, cauſa in tertia, vel quarta inſtantia cognoſcatur, ſervatis diligenter omnibus, quæ a Nobis in prima, & ſecunda inſtantia demandata fuerunt, nempe, in quolibet judiciali actu, citato, & audito Defenſore matrimonii, qui a Judice tertiæ inſtantiæ deputatus fuerit.

Novas nuptias contrahere liceat poſt duas conformes, niſi appellatum ſit;

Vel alias prohibitum;

Vel niſi aliquid novi detegatur.

Appellatio ſemper ſuſpendit executionem.

Et in quavis inſtantia idem Ordo ſervandus.

§. 12. Defenſor autem Matrimonii, quem ad munus ſuum gratis obeundum pro amore Dei, & proximi utilitate, & Eccleſia reverentia, in Domino exhortamur, ſi operam ſuam ſine mercede, aut ſalario, aliqua ex cauſa exhibere recuſaverit, ab ipſius Cauſæ Judice ei conſtituatur, & ab ea Parte, quæ pro validitate Matrimonii agit, ſi ipſi facultas ſit, ſolvatur; ſin minus, a Judice primæ, vel ſecundæ, vel tertiæ inſtantiæ reſpective ſubminiſtrabitur, qui pecunias ex mulctis ſuorum Tribunalium redactas, vel redigendas, & in opera pia erogandas, in hujuſmodi ſumptus inſumere poterunt. Cum vero Judices cauſæ erunt Judices Commiſſarii, qui neque forum habent, & conſequenter neque pecuniam ex mulctis collectam, volumus, ac mandamus, ut Defenſori Matrimonii ſatisfiat ex pecunia mulctarum illius Epiſcopi, in cujus Diœceſi Judex Commiſſarius, juxta Sedis Apoſtolicæ mandatum, judicium exercebit.

Salarium Defenſori volenti a quo, & unde conſtitui debeat.

§. 13. Hactenus quidem quod Cauſas Matrimoniales, quæ extra Romanam Curiam pertractantur: Quoad Cauſas vero, quæ Romæ diſceptandæ ſunt, cum earum cognitio in prima inſtantia ad S. R. E. Cardinalem in præfata Urbe, ejuſque Suburbiis, & Diſtrictu Vicarium noſtrum in Spiritualibus pro tempore ſpectet; mandamus, ac jubemus, ut omnia, & ſingula, quæ in aliis cau-

Eadem omnia ſerventur in Romana Curia.

ſis extra Romanam Curiam pertractandis præſcripta fuerunt, nempe ut judicium peragatur, citato, & audito Defenſore Matrimonii ab eodem Cardinali Vicario deputato, aliaque, ut ſupra, omnino ſerventur: Tum etiam in aliis cauſis, quæ in prima inſtantia, ex conſenſu Partium, vel in ſecunda, per appellationem ad Sedem Apoſtolicam, omiſſo medio, interpoſitam, vel in tertia, Romam deferuntur; quas omnes judicari volumus, vel in Congregatione S. R. E. Cardinalium ſuper interpretatione, & executione Concilii Tridentini, vel in cauſarum Palatii noſtri Auditorio, dummodo Nobis, & Romano Pontifici pro tempore juſtis ex cauſis non videatur particularis Congregatio S. R. E. Cardinalium, vel Romanæ Curiæ Prælatorum deputanda. Cum autem cauſa ſuper matrimonii nullitate agitabitur in dicta Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, Defenſor Matrimonii a Cardinali Præfecto ejuſdem Congregationis, ſi vero in Palatii noſtri Auditorio, ab Auditore Decano præfati Tribunalis, ſi demum in Congregatione particulari, a Perſona ejuſdem Congregationis digniore deputetur.

Defenſoris electio ad quem ibi pertineat.

Iteratum examen Cauſæ ſemper neceſſarium.

§. 14. Unica quidem reſolutio pro nullitate Matrimonii emanata, ſi cauſa in Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, vel in Congregatione particulari deputata cognoſcatur, & ſimiliter in Palatii noſtri Auditorio, unica Sententia ſuper eadem nullitate pronunciata minime ſufficiat ad tribuendam liberam Conjugibus facultatem novas nuptias contrahendi. Sed, ſi cauſa in præfata Congregatione Cardinalium Tridentini Concilii Interpretum introducta fuerit, rurſus in eadem, ad Defenſoris Matrimonii inſtantiam, reproponatur; Si vero Congregationi particulari commiſſa fuerit, ad petitionem ejuſdem Defenſoris, altera etiam particularis Congregatio deputabitur; Si vero in Palatii noſtri Auditorio judicata ſit, a præfato Defenſore appellatione interpoſita, ab aliis Auditoribus juxta ordinem in gyrum, ſeu turnum definiatur; Si autem cauſa univerſo Tribunali commiſſa fuerit, ab omnibus Auditoribus rurſus examinabitur: nolentes omnino, ut ullo in caſu Matrimonii vinculum diſſolutum cenſeatur, niſi duo judicata, vel reſolutiones, aut Sententiæ penitus ſimiles, & conformes, a quibus neque Pars, neque Defenſor Matrimonii crediderit appellandum, emanaverint. Quod ſi ſecus factum fuerit, & novum initum Matrimonium, noſtræ voluntatis hujuſmodi tranſgreſſores pœnis a Nobis, ut ſupra, ſtatutis ſubmittantur.

Coram quibus reſpective faciendum ſit.

Inſtantiæ pro diſpenſatione Matrimonii rati, & non conſum., non recipiantur, abſque remiſſione Pontificis.

§. 15. Et quoniam ſæpe apud Sedem Apoſtolicam preces porrigi ſolent pro diſpenſatione Matrimonii rati, & non conſummati, quæ ut plurimum pro voto conſultivo ad Congregationem S. R. E. Cardinalium Concilii Interpretum, vel nonnunquam ad aliquam Congregationem particularem deputatam, a Romanis Pontificibus pro tempore remitti ſolent, ut hujuſmodi inſtantiæ ordine, ac rite procedant, volumus, ac mandamus, ut ſupplex libellus Nobis, vel Romano Pontifici pro tempore exhibeatur, in quo plena, & accurata totius facti ſpecies contineatur, cauſæque omnes in eo exprimantur, quæ ad obtinendam petitam diſpenſationem conducere poſſe a ſupplicante cenſentur, ut Romanus Pontifex, eo lecto, & mature conſiderato, ſecum deliberare poſſit, an petitionem rejiciat, vel ejus examen alicui ex dictis Congregationibus committat; a qua poſteaquam ſuum votum conſultivum editum fuerit, a Secretario ejuſdem Congregationis totius negotii ſeries exacte Romano Pontifici pro tempore referatur, qui pro ſua prudentia judicabit, an Congregationis Reſolutio ſit approbanda, vel potius totius cauſæ examen alteri Congregationi, vel Tribuna-

Nec abſque ejus Oraculo definiantur.

Digitized by Google

bunali, prout eidem Pontifici videbitur, rurſus committendum.

§. 16. Demum volumus, ac decernimus, eaſdem præſentes literas ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac ab illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus, & per omnia pleniſſime, & inviolabiliter obſervari. Sicque, & non aliter per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac ejuſdem S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & S. Sedis Nuntios, alioſve quoslibet quacumque præeminentia, & poteſtate fungentes, & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, ubique judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Perpetuus præſentium vigor ſublata &c.

Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon quibuſvis etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apoſtolicis ſub quibuſcumque tenoribus verborum, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis irritantibuſque, & aliis decretis, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus in genere, vel in ſpecie, ſeu alias quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu, quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma in aliis tradita obſervata eiſdem præſentibus pro expreſſis, & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum, hac vice dumtaxat expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Quibuſcumque non obſtantibus.

§. 17. Volumus autem, &c.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo, quadrageſimo primo, tertio nonas Novembris, Pontificatus Noſtri Anno II.

D. Card. Paſſioneus.

X. Sub-Datarius. VISA DE CURIA. N. Antonellus.

Loco ✠ Plumbi. J. B. Eugenius.

FINIS TOMI SECUNDI.

Digitized by Google

INDEX PARTICULARIS
RERUM NOTABILIUM.

Primus numerus ſignificat Paginam ; ſecundus Columnam ; Littera (A) *Adnotationem , in qua res fuſius continetur &c.*

A.

ABſolutio qoibus deneganda. p. 142. c. 1. & ſeq. quibus differenda. p. 143. c. 1. & ſeq. & quamdiu. p. 144. c. 1. & ſeq. (A).

Affinitas quid ſit , & quomodo Matrimonium dirimat. p. 208. c. 2. & ſeq.

Approbatio Confeſſarii quid ſit. p. 135. c. 1. Præter juriſdictionem, eſt abſolute neceſſaria ad Confeſſiones excipendas. ib.

Attritio qoid , & an ſufficiat ad joſtificationem cum Sacramento abſque ullo amore Dei. p. 113. c. 2. & ſeq. (A).

B.

BAptiſmus quotuplex ſit. p. 37. c. 1. Ejus definitio. ib. c. 2. Quando fuerit inſtitutus. ib. & ſeq. Ejus materia. p. 38. c. 2. & ſeq. Reſolutiones aliquot circa materiam. p. 39. c. 1. & ſeq. Juſculum , & lixiviom an ſiot materia apta. ib. (A). An qui puerum projiceret in puteum, ipſom baptizaret. p. 40. c. 2. (A). Forma qualis ſit. p. 42. c. 1.

Baptiſmi proprietates, & neceſſitas. p. 42. c. 2. & ſeq. Ejus dilatio peccaminoſa. p. 43. c.. 1. & ſeq. (A). Ejus initerabilitas. ib. c. 2. & prioritas. p. 44. c. 1. Ejus ſolemnis adminiſtratio cui competat. p. ib. c. 2. & ſeq. Ordo ſervandus in adminiſtratione. p. 45. c. 1. & ſeq.

Baptiſmi ſubjectum quale ſit. p. 46. c. 1. Ejus effectus quales, & qoot. p. 48. c. 2. & ſeq.

Baptiſmi flaminis effectus qui, & quot. p. 49. c. 1.

Baptiſmi cæremoniæ quæ , & quot. p. 50. c. 2. & ſeq.

Baptizare an ſeipſom quis poſſit. p. 45. c. 2. an plures ſimul Miniſtri. ib. an uous plures ſimul. ib. & ſeq.

Regulæ aliquot ex Benedicto XIV. circa licitam , vel illicitam Baptiſmi reiterationem. p. 51. c. 2. & ſeq. (A). Quid de Baptiſmo puerorum , qui mortoi egreſſi ſunt ex utero matris. p. 52. c. 2. & ſeq. (A).

C.

CAnones Pœnitentiales quinam ſiot. p. 157. c. 1. & ſeq.

Caſtitas quænam in oſu Matrimonii ſervanda. p. 199. c. 1. ſeq. Et quibus in caſibus. p. 200. c. 1. & ſeq. (A).

Chorepiſcopi olim quinam fuerint , & nunc quinam Cardinales : p. 170. c. 2.

Chriſma an confici poſſit a ſimplici Sacerdote. p. 55. c. 2. (A).

Clandeſtinitas quid , & an drimat Matrimonium. p. 209. c. 2. & ſeq. (A).

Cognatio quid ſit , & quænam Matrimooium dirimat. p. 206. c. 1. & ſeq.

Cohabitationis quænam obligatio inter Conjuges. p. 198. c. 2. & ſeq.

Concionatores an peccent in gravi culpa concionantes. p. 16. c. 2. & ſeq.

Conditio quænam Matrimonium dirimens. p. 205. c. 1.

Confeſſionis obligatio quænam. p. 121. c. 1. & ſeq. Ad legitimam Confeſſionem conditiones requiſitæ. p. 122. c. 2. & ſeq. Complicis manifeſtatio an licita ad Confeſſionis integritatem. p. 127. c. 1. & ſeq. (A). In abſolutionis Mioiſtro quænam requiratur poteſtas. p. 130. c. 2. & ſeq.

Confeſſarius an uti queat notitia confeſſionali. p. 150. c. 1. & ſeq. & quid agere teneatur circa pœnitentem , qui debitum habet denuntiationis. p. 151. c. 2. & ſeq. (A).

Confirmatio quid ſit. p. 53. c. 2. Quando inſtituta. p. 54. c. 2. Materia remota quæ. p. 55. c. 1. proxima quæ. ib. c. 2.

Confitmationis forma quæ. p. 56. c. 1. circa Confirmationis materiam , & formam aliqua notanda. p. 57. c. 1.

Confirmationis Miniſter ordinarius ſolus Epiſcopus. p. 57. c. 1. Extraordinarius etiam ſimplex Sacerdos. p. 57. c. 2. & ſeq. (A).

Confirmationis ſubjectum eſt omnis , & ſolus Viator baptizatus , & nondum confirmatus. p. 58. c. 1. Ad hoc Sacrameotum rite recipieodum ſtatus gratiæ requiritur. ib. c. 2. Ejus neceſſitas quæ. ib. Ejuſdemque effectus. ib. & p. ſeq.

Confirmationis cæremoniæ, & quid ſignificent. p. 59. c. 1.

Conjuges quando peccent in uſu Matrimonii. p. 202. c. 1. & ſeq. (A).
Conſenſus qualis ad Matrimonium ſit neceſſarius. p. 185. c. 2. & ſeq. (A). Et quænam ad conſenſum requirantur. p. 187. c. 2. & ſeq. (A).
Contritio quid ſit, & quotuplex p. 110. c. 1. & ſeq. ejus conditiones. p. 111. c. 2. & ſeq. & neceſſitas. p. 118. c. 1. & ſeq.
Crimen quodnam dirimat Matrimonium p. 207. c. 1. & ſeq.
Cultus diſparitas Matrimonium dirimit. p. 207. c. 2.

D.

DIvortium an licitum, & quando. p. 197. c. 2. & ſeq.

E.

EPiſcopus a tribus Epiſcopis debet Ordinari. p. 174. c. 1. & ſeq.
Error Miniſtri an irritet ſacramentum. p. 12. c. 1. & ſeq. & quinam error matrimonium dirimat. p. 205. c. 1.
Euchariſtiæ Sacramentum quibus nominibus denotatur. p. 59. c. 1. & ſeq. Quid ſit. ib. c. 2. & ſeq. ex duplici materia, & forma conſtans unum eſt tantum Sacramentum. p. 61. c. 1. & ſeq.
Euchariſtiæ materia in Corpus Chriſti convertenda. p. 61. c. 2. & ſeq. (A). Ad conſecrationis validitatem an requiratur panis azimus; vel fermentatus. p. 62. c. 2. Num Chriſtus in azimo conſecraverit. p. 63. c. 1.
Euchariſtiæ materia in Sanguinem Chriſti convertenda. p. 63. c. 2. Qua neceſſitate aqua in vino conſecrando ſit admiſceoda, & quanta. ib. & ſeq. Aqua an & quomodo in Sanguinem Chriſti convertatur. p. 64. c. 2. & ſeq. Utriuſque Speciei Conſectatio an neceſſaria, & qua neceſſitate. p. 65. c. 2.
Euchariſtiæ forma quæ. p. 66. c. 1. Quæ forma eſſentialis corporis, & quæ ſanguinis de neceſſitate Sacramenti, & quæ de neceſſitate præcepti. p. ib. & c. 2. Quomodo a Sacerdote proferatur. ib. c. 2. & ſeq. Quomodo pronomina *Hoc* & *Hic* Corpus, & Sanguinem ſignificent. p. 67. c. 1. & quomodo ſumenda. ib.
Euchariſtia quid contineat. p. 67. c. 2. & ſeq. & quomodo conficiatur. p. 70. c. 2. & ſeq.
Euchariſtiæ Miniſter quid ſit. p. 74. c. 1. An Clerici Diacono inferiores, & Laici abſente Sacerdote, & Diacono Euchariſtiam in mortis periculo poſſint adminiſtrare. p. 75. c. 1. Quoties Parochus ſubditis ſuis Euchariſtiam adminiſtrare teneatur. ib. c. 2. & ſeq. (A). Ritus quo ſervanda, atque adminiſtranda. p. 76. c. 2.
Euchariſtiam quinam ſumere poſſint, & quæ requirantur diſpoſitiones. p. 77. c. 1. & ſeq. Conſcius peccati mortalis confeſſionem debet præmittere. p. 79. c. 1. Quæ neceſſitas a Confeſſione excuſet. ib. c. 2. An ſolus ſtatus gratiæ ſufficiat ad debite, & fructuoſe Euchariſtiam ſuſcipiendam. p. 80. c. 1. & ſeq.
Euchariſtiæ ſumptio quando, & quantum neceſſaria. p. 81. c. 1. & ſeq. Communio ſub utraque ſpecie jure divino non eſt præcepta, imo ab Eccleſia vetita juſtis de cauſis. p. 82. c. 2. & ſeq. Regulæ ſervandæ circa frequentem communionem. p. 83. c. 1. & ſeq. (A).
Euchariſtiæ effectus qui. p. 85. & ſeq.
Extrema-Unctio quid ſit. p. 159. c. 2. Verum novæ legis Sacramentum. p. ib. & ſeq. Quando fuerit a Chriſto Domino inſtitutum. p. 160. c. 2.
Extremæ-Unctionis materia quæ. p. 160. c. 2. Oleum olivarum materia remota. ib. (A). Unctio quinque ſenſuum materia proxima p. 161. c. 2. & ſeq. (A). Hujus Sacramenti Forma deprecatoria. p. 163. c. 1.
Extremæ-Unctionis Miniſter validus omnis, & ſolus Sacerdos. p. 163. c. 2. (A). Homo baptizatus extremæ-unctionis ſubjectum. p. 164. c. 2. Quando teneatur Sacerdos hoc Sacramentum adminiſtrare. p. 164. c. 2. Et ægrotus teneatur ſuſcipere. p. 165. c. 1. Conditiones ad hujus Sacramenti ſuſceptionem requiſitæ. ib.
Extremæ Unctionis effectus, & ritus. p. 165. c. 1. & ſeq. Quoties hoc Sacramentum iterabile. ib. (A).

F.

FIlii Infidelium an baptizari valeant invitis Parentibus. p. 47. c. 2. & ſeq.

H.

HAbitum peccati quiſnam induiſſe cenſeatur. p. 143. c. 2. & quiſnam exuiſſe. ib.
Honeſtas quæ dirimit Matrimonium. p. 208. c. 1.

I.

JEjunium ad Communionem neceſſarium in quo conſiſtat. p. 77. c. 2. & ſeq. (A). An, & quando liceat non jejunis communicari. p. 78. c. 2. & ſeq.
Impotentia quænam ad Matrimonium ineundum. p. 211. c. 2. & ſeq.
Intentio quid, & quotuplex. p. 17. c. 1. & ſeq. Quæ requiratur ad valorem Sacramentorum. ib. & ſeq. (A). An dirigi debeat ſuper rem determinatam, præſentem &c. p. 21. c. 2. An, & quæ requiratur in ſuſcipiente. p. 22. c. 2. & ſeq.
Juriſdictio. V. Poteſtas.

L.

Ligamen prioris Matrimonii dirimit Matrimonium ſubſequens. p. 208. c. 1.
Lutheri error circa Sacramentorum Miniſtros. p. 14. c. 1. & circa ipſorum intentionem. p. 17. c. 2. & circa ſuſcipientes. p. 22. c. 2. & circa Baptiſmum. p. 48. c. 2.

M.

Martirii Effectus qui, & quot. p. 49. c. 2. Conditiones ad ipſum neceſſariæ. ib. & ſeq.
Matrimonium quid, & quale. p. 180. c. 2. & ſeq. ejus Materia, & Forma. p. 182. c. 2. & ſeq. Qualis Miniſter. p. 183. c. 1.& ſeq.(A). An inter abſentes ſit validum. p. 184. c. 2. (A).
Matrimonii unitas quæ. p. 190. c. 2. & ſeq. (A). Quæ indiſſolubilitas. p. 192. c. 1. & ſeq. (A). Cauſæ propter quas diſſolvi poteſt. p. 193. c. 2. & ſeq. (A). Aliqua explicantur ad Matrimonii Infidelium diſſolutionem pertinentia. p. 195. c. 1. & ſeq. (A).
Matrimonii bona quæ. p. 203. c. 2.
Matrimonii Impedimenta impedientia. p. 204. c. 1. & ſeq. Dirimentia p. 205. c. 1. & ſeq. Et quis poſſit diſpenſare. p. 212. c. 1. & ſeq. Mandatum quomodo Matrimonium impediat. p. 204. c. 2.
Matrimonium invalidum quomodo poſſit validari. p. 212. c. 2. & ſeq.
Metus quinam Matrimonium dirimat. p. 207. c. 2.
Miniſter Sacramentorum quis. p. 13. c. 2. & ſeq. an neceſſaria ejus probitas. p. 14. c. 2. & ſeq. quot peccata committat indigne adminiſtrans. p. 15. c. 2. & ſeq. Et Sacras Functiones exercens. p. 16. c. 2. An licite a Miniſtro malo petantur Sacramenta. p. 24. c. 1. & ſeq.
Miſſa quid V. Sacrificium.
Monſtra an valeant baptizari. p. 46. c. 2.

N.

Neomiſtæ, ſive novelli Sacerdotes an conſecrent cum Epiſcopo. p. 74. c. 2.

O.

Obſtetrices inſtrui debent a Parochis. p. 52. c. 1.
Occaſionarii an abſolvendi. p. 144. c. 2. Et de eiſdem nonnullæ propoſitiones damnatæ. p. 145. c. 1. (A).
Ordinis eſſentia, & exiſtentia. p. 166. c. 2. & ſeq. Et quotuplices Ordinationes. p. 167. c. 2. & ſeq. (A).
Ordinum ſingulorum materia, & forma. p. 170 c. 2. & ſeq. Inſtrumentorum contactus phyſicus an ſit de neceſſitate Sacramenti. p. 173. c. 2. Variorum Ordinum munia, & officia. ib. & ſeq.
Ordinis Miniſter ordinarius eſt ſolus Epiſcopus. p. 174. c. 2. (A).
Ordinis Subjectum quodnam, & diſpoſitiones ad hoc Sacramentum ſuſcipiendum. p. 175. c. 2. & ſeq.
Ordinis Effectus qui. p. 176. c. 2. & ſeq. (A).
Ordo quinam Matrimonium dirimat. p. 208. c. 1.

P.

Parentes alienis Parochis proprios Filios baptizandos afferentes an peccent. p. 45. c. 1.
Parentum conſenſus ad Matrimonium an neceſſarius. p. 189. c. 2. & ſeq. (A).
Patrinorum obligationes. p. 51. c. 2. Qui ab hoc officio arceantur. ib.
Pœnitentiæ Sacramentum an exiſtat. p. 105. c. 1. & ſeq. Quænam ejus Materia. p. 107. c. 1. & ſeq. Et forma. p. 108. c. 2. & ſeq.
Pœnitentiæ Effectus qui. p. 158. c. 1. & ſeq.
Poteſtas Ordinis quid. p. 130. c. 2. & ſeq. Quid Poteſtas Juriſdictionis. p. 131. c. 2. & ſeq. Quibus competat ordinaria Juriſdictio. p. 132. c. 2. Qualis Juriſdictio delegata. ib. Defectum Juriſdictionis quando ſuppleat Eccleſia. p. 133. c. 1. & ſeq. (A).
Propoſitiones damnatæ de Sacramentis in genere. p. 1. aliæ de Sacramento Baptiſmi. p. 37. aliæ de Euchariſtiæ Sacramento. p. 59. Et aliæ de Sacramento Pœnitentiæ. p. 103. c. 1. & ſeq.
Prudentia quænam requiratur in abſolutionis Miniſtro. p. 146. c. 2. & ſeq.

R.

Raptus quid, & quomodo dirimat Matrimonium. p. 209. c. 2. (A).
Regulares a quo habeant Juriſdictionem in Confeſſionibus Sæcularium excipiendis. p. 134. c. 1. & ſeq. (A). Approbari debent etiam quoad Monialium Confeſſiones. p. 135. c. 2. (A).
Reſervatio quid. p. 136. c. 2. & ſeq. (A). Quinam ſibi caſus reſervare poſſit. p. 137. c. 2. Caſus in Gallia reſervati. ib. Et in Bulla *Cœnæ Domini*. p. 138. c. 1. & ſeq. (A). Quibus competat a Reſervatis abſolvere. p. 140. c. 1. & ſeq. (A).
Rubricæ quænam obligatoriæ, & quantum. p. 101. c. 2. & ſeq.

S.

Sacerdos an poſſit miniſtrare Hoſtiam non conſecratam indigno &c. p. 87. c. 1.

Sa-

Sacerdos qui ſe advertit abſolutionem ritè non impediſſe quid agere teneatur. p. 146. c. 1.
Sacramenti vox quid ſignificet. p. 1. c. 1. & ſeq. ejus definitio. p. 2. c. 1. & ſeq.
Sacramenta an in ſtatu innocentiæ. p. 3. c. 2. an in ſtatu naturæ, & legis p. 4. c. 1. & ſeq. quot modis conferant gratiam. ib. c. 2. quot ſint. p. 6. c. 2. & ſeq. Quæ eorum materia, & forma. p. 8. c. 2. qualis ordo inter ipſa. ib. c. 1. qualis unio inter materiam, & formam. p 9. c. 1. an materia, & forma determinatæ fuerint a Chriſto. ib. c. 2. earum mutatio an invalidet Sacramentum. p. 10. c. 1. quot modis fiat talis mutatio. ib. c. 2. & quod peccatum ſit. ibid. an forma conditionali uti liceat. p. 13. c. 1. an forma, aut materia dubia. ib. an forma conditionali uti liceat. p. 13. c. 1. an forma, aut materia dubia. ib. an formam ſuper eamdem materiam repetere liceat. ib. & ſeq.
Sacramentorum Miniſter graviter reus an prius confiteri teneatur. p. 17. c. 1.
Sacramenta an, & quando adminiſtrare liceat peccatori, p. 26. c. 2. & ſeq.
Sacramentorum gratia quotuplex. p. 28. c. 2. Qualem gratiam conferant Sacramenta. ib. & ſeq. quomodo conferant. p. 30. c. 1. & ſeq. cum obice ſuſcepta an, & quæ reviviſcant. p. 33. c. 1. & ſeq.
Sacramentorum character quid. ibid. c. 2. & quæ Sacramenta illum imprimant. p. 34. c. 2.
Sacramentales ritus, qui ſint; an fuerint in primæva Eccleſia; an novi inſtitui poſſint; & an eorum uſus ſit utilis. p. 35. c. 1. & ſeq. quale peccatum ipſos omittere. p. 36. c. 1.
Sacramentalia quid ſint, & qui eorum effectos. ib.
Sacrificium quid ſit. p. 86. c. 2. & ſeq. Celebratio Euchariſtiæ verum eſt Sacrificium. p. 87. c. 2. & ſeq. & in quo eſſentialiter conſiſtat. p. 88. c. 2.
Sacrificii Miſſæ quis fructus, & valor. p. 89. c. 2. & ſeq.
Sacrificium Miſſæ a quibus, & pro quibus offerri debeat, ac poſſit. p. 91. c. 1. & ſeq. (A). Quo titulo liceat Sacerdoti ſtipendium pro Miſſa ſuſcipere. p. 94. c. 2. Nonnullæ circa id Propoſitiones damnatæ. ib. c. 2. (A). Quænam circumſtantiæ ad Miſſæ celebrationem requiſitæ. p. 96. c. 1. & ſeq.
Satisfactio quid. p. 154. c. 1. & ſeq. Quando, & quomodo injungenda. p. 155. c. 1. Quænam ejus materia. ib. qualis ratio habenda in injungenda ſatisfactione. ib. An poſſit mutari. ib. c. 2. Quinam ejus effectus. p. 156. c. 1. Quando implenda. ib. & quid opus Pœnitenti, qui ejuſdem eſt oblitus. ib. c. 2.
Scientia quænam requiratur in Miniſtro Pœnitentiæ, ut ritè abſolutionem impendat. p. 141. c. 1. & ſeq.
Sigillum Sacramentale quid ſit. p. 146. c. 2. quo jure obliget, & quanta obligatio. p. 147. c. 1. & ſeq. (A). Ad ſigillum an Pœnitens teneatur. p. 153. c. 2.
Sponſalia quid. p. 178. c. 1. quot modis diſſolvantur. p. 179. c. 2. (A). Quare Matrimonio præmittantur. p. 180. c. 1. quomodo Matrimonium impediunt. p. 205. c. 1. & quid de Proclamationibus. p. 180. c. 1.
Sponſi an teneantur Matrimonium inire. pag. 179. c. 1.

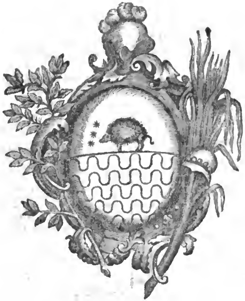
T.

TRanſubſtantiatio quid. p. 71. c. 2. & ſeq. quomodo Chriſtus ſit in Euchariſtia. p. 72. c. 1. & 2. & ſeq. diſcrimen inter impanationem, conſubſtantiationem, & tranſubſtantiationem. ib. conditiones ad veram tranſubſtantiationem. ib. per quam actionem fiat tranſubſtantiatio. p. 71. c. 2. quænam in Euchariſtia ponantur vi verborum, & quænam per concomitantiam. p. 72. c. 1. An Corpus Chriſti in Euchariſtia habeat propriam quantitatem. ib. an ibi exiſtat modo ſpirituali. ib. c. 2. definitive, vel circumſcriptive. p. 73. c. 1. & quid de Speciebus Euchariſticis. ib. c. 1. & ſeq. (A).

V.

VOtum quomodo Matrimonium impediat. p. 204. c. 2. aut dirimat. p. 205. c. 2.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Google